

СКРИТАТА ИСТОРИЯ.

Тайните корени на Първата световна война.

автори: Джери Дохърти и Джим Макгрегър

изд. "Менсрийм", Лондон, Единбург, 2013.

превод Живко Войников

HIDDEN HISTORY

The Secret Origins of the First World War

Gerry Docherty and Jim Macgregor.

First published in Great Britain in 2013 by MAINSTREAM PUBLISHING COMPANY
(EDINBURGH) LTD 7 Albany Street Edinburgh EH1 3UG

Посветена на жертвите на едно неописуемо зло.



Съдържание

Кратки сведения за авторите – 3

Въведение – 4

ГЛАВА 1. Тайното общество – 9

ГЛАВА 2. Южна Африка – Не обръщайте внимание на гръмогласните! – 21

ГЛАВА 3. Заговорът на крал Едуард. Първи стъпки и новото начало – 47

ГЛАВА 4. Измерване дълбочината на водата – 61

ГЛАВА 5. Укротяването на мечката – 69

ГЛАВА 6. Смяната на караула – 81

ГЛАВА 7. 1906 г. – Слив и приемственост – 92

ГЛАВА 8. Александър Изволски – герой и негодник – 101

ГЛАВА 9. Измами и скандали – 108

ГЛАВА 10. Създаването на страха – 119

ГЛАВА 11. Подготовката на Империята. Алфред Милнър и „Кръглата маса“ – 126

ГЛАВА 12. Хвани изгряващата звезда и я сложи в джоба си – 133

ГЛАВА 13. Мароканските митове – Фес и Агадир – 143

ГЛАВА 14. Чърчил и Халдейн – Печеленето на време с помощта на многото лъжи – 153

ГЛАВА 15. „Академията“ на Робъртс – 161

ГЛАВА 16. Поанкаре – Човекът, който беше купен – 170

ГЛАВА 17. Америка – една много специална връзка – 175

ГЛАВА 18. Балканският врящ котел, 1912-13 г. – 189

ГЛАВА 19. От Балморал до Балканите – 194

ГЛАВА 20. Сараево – Паяжината на вината – 202

ГЛАВА 21. Юли 1914 г. – Лъжи, манипулации и заблуди – 212

ГЛАВА 22. Юли 1914 г. – Европа тръгва водена към ръба на пропастта – 222

ГЛАВА 23. Юли 1914 г. – Първите мобилизации – 233

ГЛАВА 24. Юли 1914 г. Печеленето на време – Шарадата на посредничеството – 239

ГЛАВА 25. Ирландия – План Б – 252

ГЛАВА 26. Август 1914 г. – За неутралитета и справедливите каузи – 268

ГЛАВА 27. Речта, която струва милиони човешки животи – 279

ЗАКЛЮЧЕНИЕ. Лъжи, митове и открадната история – 292

Благодарности – 304

Използвана литература – 305

Кратки сведения за авторите.

Джери Дохърти е роден през 1948 г. Завършва Единбургския университет през 1971 г. и работи като учител в средно училище. Преподава икономика, пише пиеси на историческа тематика. Пенсионира се като директор на училище.



Джери Дохърти

Когато решава да напише пиеса, чието действие се развива през 1915 г., по време на Първата световна война, се запознава със статиите на своя сънародник Джим Макгрегър, посветени на историята на тази война. Впоследствие се запознава с Джим и двамата започват да проучват все по-задълбочено публикациите, мемоарите, и документите свързани с войната. Взаимният им интерес се развива в страст да открият истината сред



Джим Макгрегър

умишлените заблуди съдържащи се в официалните и цензурирани исторически изседвания на академичните „авторитети“.

Джим Макгрегър е роден в Глазгоу през 1947 г. Домът му се намира в близост до болницата за военноинвалиди „Ърскин“. Така ставайки неволнен свидетел на последиците от войната и дълбоко повлиян от видяното, у него се запалва интереса към историята на Първата световна война, причините за нея, последиците и изобщо интерес към произхода на глобалните конфликти и тяхната история.

След като завършва медицина през 1978 г., работи в същата болница, където има възможност да разговаря надълго и широко с военноинвалидите. От 2001 г. Джим изучава задълбочено обширната литература по въпроса.

Плод от задълбочената работа на двамата автори, е въпросната книга, предложена на читателя.

За някои от читателите, обстоятелството, че авторите не са титулувани професори, а ентузиастични нагърбили се със сложен исторически проблем, сигурно ще е разочароващ. Всъщност е точно обратното. Историците любители, ако точно спазват принципите на историческото изследване, са много по-продуктивни, защото не робуват на авторитети, догми, идеологии и предварително зададени клишета. Те не са пропагандатори които преиначават историческите факти, за да докажат препоставената си теза. Затова като сглобяят мозайката от различни факти и податки, вече могат да видят и анализират цялостната картина, за разлика от тесния „специалист“ който може само да преписва и цитира, но не и да анализира. За съжаление историците от „гилдията“, т.нар. професионалисти, са точно такива умишлени или неумишлени манипулатори, вървейки сляпо в утъпканите коловози, следвайки дадена идеологическа линия.

Ако някой си мисли, че „класово-партийният подход“ в историята си е отишъл с идването на „демократията“ е наивник. Този изпитан метод на работа на професионалните историци, просто придобива нови форми, съобразени с новата политическа конюнктура. Както казва Оруел, който владее миналото, той определя и бъдещето. Неслучайно се казва че Историята (професионалната, академичната) е проститутка на Политиката.

Трудът на двамата автори дава изчерпателен отговор на въпроса, кой и как замисли Първата световна война, и как потърпевшите страни (сред които е България) и основно Германия, се превърнаха във „вновници“.

Ж. Войников

Въведение

ИСТОРИЯТА НА ПЪРВАТА СВЕТОВНА ВОЙНА е умишлено изопачена. Всъщност жертвите, героизмът, ужасяващите човешки загуби и последвалата разруха обхванала и победители и победени, са напълно реални, но истината за това как всичко започна и умишлено е продължено след 1915 г. е успешно прикривана в продължение на век.

Създадена е внимателно фалшифицирана версия на историята, за да се прикрие обстоятелството, че Великобритания, а не Германия, е отговорна за войната.

Ако истината беше станала широко известна след 1918 г., последствията за британския елит щяха да бъдат катастрофални.

В края на войната Великобритания, Франция и САЩ хвърлят вината изцяло върху Германия и предприемат конкретни стъпки за премахване, скриване или фалшифициране на неудобните документи и доклади, за да оправдаят своята присъда.

През 1919 г. във Версай, близо до Париж, победителите постановяват, че Германия е единствено отговорна за глобалната катастрофа. Тя, както твърдят те, е планирала умишлено войната и отхвърля всички техни предложения за помирение и посредничество. Германия протестира гневно, че не е отговорна и води отбранителна война, срещу агресията на Русия и Франция.

Победителите налагат репарации на победените и тяхната версия веднага се отразява в официалната история. Затова т.нар. общоприета история на Първата световна война, се върти около германския милитаризъм, експанзионизъм, високомерния характер и амбиции на кайзера и нахлуването на Германия в „невинната“, и „неутрална“ Белгия.

Системата от тайни съюзи, „военноморската надпревара“, икономическият империализъм и теорията за „неизбежната война“ по-късно смекчават атаката срещу Германия, въпреки че невярната идея, че единствено тя е искала война, остава разбираемо на заден план.

През 20-те години на миналия век известни американски и канадски историци, като Сидни Б. Фей, Хари Елмър Барнс и Джон С. Юарт, сериозно поставят под въпрос присъдата от Версайския договор и „доказателствата“, за германска военна вина. Работата им по преразглеждане на официалните констатации от Версайския договор е атакувана от историците, които продължават да настояват, че Германия наистина е отговорна.

Днес британските военни историци продължават да обвиняват Германия, въпреки че повечето признават, и участието на „други фактори“.

Професор Найъл Фъргюсън пише за стратегията на кайзера за глобална война.¹ Професор Хю Страчан твърди, че войната се е водила между либералните държави, воюващи да защитят свободите си, срещу германска агресия², а професор Норман Стоун заявява, че най-голямата грешка на XX век е построяването на флота от Германия, с цел да завладее Великобритания.³

Професор Дейвид Стивънсън съвсем недвусмислено пише, че „в Берлин трябва да търсим ключовете за нарушаването на мира“.⁴ Вината е на Германия и край на историята.

¹ Niall Ferguson, *Empire*, p. 313.

² Hew Strachan, *The First World War*, p. 43.

³ Norman Stone, *World War One: A Short History*, p. 9.

⁴ David Stevenson, *1914–1918: The History of the First World War*, p. 16.

Няколко други по-нови трудове за причините за войната, предлагат алтернативни идеи. Книгата на Кристофър Кларк, разглежда събитията, довели до август 1914 г., като трагедия, в която нищо неподозиращ свят е „потънал в сомнамбулизъм“.⁵

Ние стигаме до извода, че далеч преди да се стигне до глобалната трагедия, нищо неподозиращият свят попада в ръцете на тайна елитарна прослойка от подстрекатели на войни, намираща се в Лондон.

В „Скритата история: Тайните корени на Първата световна война“ ние опровергавахме схващането, че Германия е виновна за това тежко престъпление срещу човечеството, и че Белгия е била невинна, неутрална нация, хваната неподготвена от германския милитаризъм.

Ние ясно доказваме, че германското нахлуване в Белгия не е акт на безразсъдна и безразборна агресия, а реакция, наложена на Германия, когато е била изправена пред непосредствено си унищожение. От деня на замислянето си, планът „Шлифен“⁶ е отбранителна стратегия и последният отчаян акт, с който Германия може да се предпази от едновременното си окупиране от изток и запад, от огромните руски и френски армии, струпани по границите ѝ.

Това, което тази книга се стреми да докаже, е, че прослойка от безскрупулни личности, с корени и произход са във Великобритания, целенасочено се стремят към войната, за да смажат Германия. Именно те влияят на събития, за да доведат до това.

Годината 1914 обикновено се счита за отправна точка на последвалата катастрофа, но решаващите решения, довели до войната, са взети много години по-рано.

През 1891 г. в Лондон е създадено тайно общество от богати и влиятелни личности с дългосрочната цел да поемат контрола над целия свят. Тези личности, които наричаме Тайния елит, умишлено подбуждат Бурската война от 1899-1902 г., за да завземат златните мини на Трансваал, и това се превръща в шаблон за бъдещите им действия.

Амбицията им надделява над последствията от действията им са омаловажавани, игнорирани или отричани в официалните исторически трудове.

Ужасът на британските концентрационни лагери в Южна Африка, където загиват 20 000 деца, е удобно премълчан; опустошителната загуба на цяло поколение в световната война, за която тези личности са умишлено отговорни, се оправдава с високопарната лъжа, че са умрели и името на „свободата и цивилизацията“.

Този труд проследява, как една клика от международни банкери, индустриалци и техните политически агенти, успешно използва войната, за да унищожи Бурските републики, а след това и Германия, за което никога и никой не им е потърсил отговорност.

Внимателно фалшифицирана история? Тайно общество, поемащо контрола над света? Великобритания, отговорна за Първата световна война? Двадесет хиляди деца, умиращи в британски концентрационни лагери? „Кабала“, намираща се в Лондон, чиято основна цел е да унищожи Германия?

За да не стигне читателя веднага до заключението, че тази книга е някаква безумна конспиративна теория, трябва, наред с другите доказателства, да разгледа работата на Карол Куигли⁷, един от най-уважаваните американски историци на XX век.

⁵ Christopher Clark, *The Sleepwalkers: How Europe Went to War in 1914*.

⁶ Германската отбранителна стратегия е създадена от граф Алфред фон Шлифен през 1905 г.

⁷ Карол Куигли (1910–1977) е американски историк, учен и теоретик на еволюцията на цивилизацията. Роден в Бостън, учи история в Харвардския университет. Преподава в Принстънския университет, Харвард, а след това в Школата по дипломация на Джорджтаунския университет от 1941 до 1976 г. От 1941 до 1969 г. преподава двусеместриален курс в Джорджтаун върху развитието

Най-големият принос на р Куигли за нашето разбиране на съвременната история е са книгите му „Англо-американският естаблишмънт“⁸ и „Трагедия и надежда“.

Първата е написана през 1949 г., но е публикувана едва след смъртта му през 1981 г. Неговите разкрития го поставят в потенциална опасност от негативна реакция на естаблишмънта, и затова не публикува труда си приживе.

В радиопредаване през 1974 г. Куигли предупреждава интервюиращия журналист Руди Макса от „Вашингтон Пост“: „По-добре да бъдем дискретни. Трябва да помислим за нашето бъдеще, моето но и вашето.“⁹



„Англо-американският естаблишмънт“ съдържа взривоопасни подробности за това как тайното общество от международни банкери и други влиятелни личности, контролират лостовете на властта и финансите във Великобритания и САЩ през целия XX век. Доказателствата на Куигли се смятат достоверни. Той се движи във висшите кръгове, изнася лекции в най-добрите университети в САЩ, в Харвард, Принстън и Джорджтаун, и е доверен съветник на естаблишмънта като консултант на Министерството на отбраната на САЩ.

Той получава достъп до доказателства от хора, пряко свързани с тайния елит, които никой външен човек никога не е виждал. Въпреки че някои от фактите му, са от източници, които не му е позволено да назовава, той представя само онези, за които е „можел да представи документални доказателства, достъпни за всички“.¹⁰

Куигли отбелязва силна връзка между най-високите ешелони на властта, влиянието в британските правителствени кръгове и Оксфордския университет, по-специално колежа „Вси души“ (All Souls College) и „Балиол“. Той получава помощ от „личен характер“ от лица, близки до общност, която нарича „Групата“, но „по очевидни причини“ не може да разкрие имената им.¹¹

Въпреки че е положил клетва за тайна, Куигли разкрива в радиоинтервю, че британският историк и политолог професор Алфред Цимерн¹², е потвърдил имената на главните действащи лица в „Групата“.

на цивилизациите. В допълнение към академичната си работа, Куигли е консултант на Министерството на отбраната на САЩ, ВМС, Смитсъновия институт, през 50-те години на миналия век. Рецензент е на „Вашингтон Стар“ и е член на редакционния съвет на „Модерна история“. В работата си набляга на „приобщаващото многообразие“ като ценност на западната цивилизация. Куигли се смята за консерватор, защитаващ либералната традиция на Запада. Той остро критикува войната във Виетнам и се противопоставя на военно-индустриалния комплекс, в чиято дейност вижда бъдещия упадък на страната. Подава оставка от университета Джорджтаун през юни 1976 г. и умира в следващата година. Бил Клинтън е бил негов студент. (б. пр.).

⁸ Естаблишмънт (establishment) – Управляващият елит в дадено общество или организация; хората или институциите, които имат голяма власт и влияние, особено в политическата или социалната сфера. (б. пр.).

⁹ Interview can be heard at www.youtube.com/watch?v=JeuF8rYgJPk

¹⁰ Carroll Quigley, *The Anglo-American Establishment*, p. x.

¹¹ Също, там.

¹² Алфред Екхард Цимерн (1879 – 1957) е английски учен по класическа литература, историк и политолог, изследвал международните отношения, поддръжник на ционизма. Британски политик по време на Първата световна война и виден либерален мислител, Цимерн изготвя плана за създаването на Лигата на нациите. (б. пр.).

Без сянка на съмнение самият Цимерн е близък сътрудник на тези, които са в центъра на реалната власт във Великобритания. Той познава лично повечето от ключовите фигури и е член на тайното общество в продължение на десет години, преди да се разочарова и да подаде оставка през 1923 г.

Куигли отбелязва, че „Групата“ изглежда не осъзнава последствията от действията си и действа без да се интересува от гледната точка на другите. Той описва склонността им да дават власт и влияние на хора, избрани чрез приятелство, а не по заслуги, и твърди, че са довели много от нещата, които той е ценял, „до катастрофа“.

Голямата загадка на професор Куигли се крие в твърдението му, че дори да се отвращава от методите на кликата, е съгласен с нейните цели и задачи.¹³

Дали това са просто думи за самосъхранение? Имайки предвид предупреждението му към Руди Макса още през 1974 г. Куигли очевидно е чувствал, че тези разкрития го излагат на опасност.

От неговите изследвания знаем, че през последното десетилетие на XIX век, южноафриканският диамантен милионер Сесил Роудс, създава тайното общество в Лондон. Целите му включват подновяване на връзката между Великобритания и САЩ и разпространението на ценностите и традициите на английската управляваща класа. Крайната цел на обществото е поставянето на всички обитаеми части на света под британско влияние и контрол.

Членовете на обществото се опасяват, че ако не се направи нещо радикално, тяхното богатство, власт и влияние, с течение на времето, ще ерозират и могат да бъдат завладени от чужденци, подчинени на чужди търговски, делови и експанзионистични интереси. Те вярват, че белите мъже от англосаксонски произход с право заемат върха на расовата йерархия, изградена върху развитието на търговията, промишлеността и експлоатацията на други по-нисши раси. Според тях изборът е ясен. Или да предприемат драстични стъпки за защита и по-нататъшно развитие на Британската империя, или да приемат, че страни като Германия ще ги сведат до второстепенни играчи на световната сцена.

Членовете на този таен елит са твърде добре запознати, че Германия бързо започва да изпреварва Великобритания във всички области на технологиите, науката, промишлеността и търговията. Те гледат на Германия, като на кукувица в британското колониално африканско гнездо и са загрижени от нарастващото ѝ влияние в Турция, на Балканите и Близкия изток. Съответно те знаят, как да се отърват от кукувицата.

Тайният елит е повлиян от философията на оксфордския професор Джон Ръскин (1819 – 1900), чиято концепция е изградена върху вярата в превъзходството и авторитета на английската управляваща класа, действаща в най-добър интерес на по-нисшите слоеве в британското общество. И твърди, че това, което възнамерява британският елит, е в името на благо на човечеството и цивилизацията.¹⁴

Цивилизация, която те да контролират, одобряват, управляват и да я направят печеливша. За тази цел те са готови да направят всичко необходимо.

Ако трябва ще воюват, в името на тяхната цивилизация, и няма да се спрат пред милионите човешки жертви.

Обгърнати от великото знаме на цивилизацията, този кръг се превръща в тайно общество, каквото не е имало преди него. То имал подкрепата на привилегиите и богатството, защитено е от критика и скрито под саван от алтруизъм. Те ще завладеят света за негово добро. Да спасят света от самия него.

Тайното общество постепенно прониква в двата големи органа на британското имперско управление: Министерството на външните работи и Министерството на

¹³ Също, р. xi.

¹⁴ Абсолютно същите възгледи има Дизраели, лорд Биконсфилд. (б. пр.).

колониите, и установява контрол над висшите държавни служители, които доминират там.

Освен това те поемат контрола над министерствата и институциите, които ще осъществят амбициите им: Министерството на войната, Комитета за имперска отбрана и най-високите ешелони на въоръжените сили.

Партийно-политическата лоялност не е задължително условие, а единствено важна е лоялността към каузата.

Пипалата им се разпростират към Русия и Франция, Балканите и Южна Африка, а целите им са, техните агенти да проникнат в най-висшите офиси на чуждите правителства, които да бъдат купени и подхранвани за бъдещата употреба.

Америка обаче предлага различно предизвикателство. Първоначално се обсъжда възможността за връщане на САЩ в границите на разширената Британска империя, но реалистично погледнато, американският икономически растеж и бъдещият потенциал скоро опровергават тази идея.

Затова прилагат друг подход, като привличат американци англофили в тайното братство, личности които ще господстват над света чрез финансовите институции и зависимите правителства.

Нещо повече, те имат силата да контролират историята, да я превърнат от знание в целенасочена измама. Тайният елит диктува писането и преподаването на история, от академичните катедри до основните училища.

Те внимателно контролират публикуването на официалните правителствени документи, подбора на документи включени в официалната версия на историята на Първата световна война и отказват достъп до всякакви доказателства, които могат да издадат тайното им съществуване и дейност.

Неудобните документи са изгаряни, премахвани от официалните записи, фалшифицирани или умишлено пренаписвани, така че това, което остава за истинските изследователи и историци, е внимателно избран материал.

Трудовете на Карол Куигли също стават обект на преследване. Неизвестни лица премахват книгата му „Трагедия и надежда“ от рафтовете на книжарниците в САЩ и тя е изтеглена от продажба без никакво основание скоро след издаването ѝ.

Оригиналните илюстрации и фотографии на книгата са необяснимо премахнати от издателството на Куигли, който през следващите шест години го лъже и подвежда, че книгата ще бъде препечатана.¹⁵

Защо? Какъв натиск е принудил голямо издателство да предприеме такива крайни действия? Куигли твърди, че влиятелни хора не желаят издаването на книгата, защото тя разкрива неща, които те не иска да станат известни.

И до днес на изследователите е отказван достъп до определени документи от Първата световна война, защото тайният елит е имал много причини да се страхува от истината, както се страхуват днес, тези, които са го наследили. Те разрешават да научаваме само онези „факти“, които подкрепят тяхната версия на историята. Това е по-лошо от измама. Те са решени да заличат всички свои следи. Предприели са всички възможни стъпки, за да бъдат сигурни, че разкриването на престъпленията им ще бъде изключително трудно, дори невъзможно.

Нашата цел е да направим точно това. Нашият анализ на задкулиските причини за Първата световна война използват академичните изследвания на професор Куигли като един от многото основополагащи камъни, но стига много по-дълбоко от първоначалните му разкрития. Той казва, че доказателства за заговора не са трудни за намиране, „ако знаем къде да търсим“.¹⁶

¹⁵ www.youtube.com/watch?v=JeuF8rYgJPk

¹⁶ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. x.

Ние направихме точно това. Започвайки с главните герои, които той идентифицира (и вътрешният човек, Алфред Цимерн, потвърждава), тази книга проследява техните действия, взаимосвързаните кариери, възхода им до властта и влиянието им, и накрая разкрива съчастието им в подготвянето на войната.

Куигли признава, че е трудно да се знае кой е бил активен в групата по всяко време и от собственото ни проучване добавихме към списъците му онези, чието участие и действия ги идентифицират като членове или сътрудници.

Тайните общества работят усилено, за да запазят анонимността си, но доказателствата, които разкрихме, ни водят до обмисленото заключение, че в ерата, довела до Първата световна война, тайният елит е включвал по-широк членски състав, отколкото Куигли първоначално е идентифицирал.

Тази книга не е измислена история, създадена по прищявка. Въпреки отчаяния опит да се премахнат всякакви следи от съучастие на тайния елит, подробните доказателства, които представяме, глава по глава, разкриват трагична следа от дезинформация, измами, тайнствени двойни сделки и лъжи, които довеждат до световната трагедия. Това е конспиративна дейност, а не измислена теория.

В разказа на тази история се появяват много герои и ние сме добавили списък с ключови фигури за лесно разбиране, ако е необходимо. Читателят е изправен пред дразнещо трудно предизвикателство. Тези изключително богати и могъщи личности са действали зад кулисите, защитени от най-вътрешното ядро на естаблишмънта, от контролираните вестници и от внимателно проверената официална версия на историята. Следващите глави доказват, че официалните версии на историята, както са преподавани повече от век, са изцяло погрешни: пропити с лъжи и полуистини. Тези лъжи са проникнали толкова дълбоко в психиката на читателя, че първата му спонтанна реакция е да отхвърли доказателствата, защото те противоречат на знанията му, получени в училището или университета, и да оспори всяко предположение на авторите.

Тайният елит и неговите агенти все още се стремят да контролират нашето разбиране за това, какво наистина се е случило и защо. Молим ви само да приемете това предизвикателство и да разгледате доказателствата, които ви представяме. Нека вашата непредубеденост бъде безпристрастен съдия.

ГЛАВА 1. Тайното общество.

В един зимен февруарски следобед 1891 г. в Лондон, трима мъже се срещат и водят сериозен разговор. И от него, произтичат последици с най-голямо значение за Британската империя и за целия свят.

УВОДНИЯТ ПАСАЖ НА книгата на професор Карол Куигли „Англо-американският естаблишмънт“ може да се чете като роман на Джон льо Каре¹⁷, но това не е шпионска фантастика. Тримата убедени британски империалисти, които се срещат този ден – Сесил Роудс, Уилям Стед и лорд Ешър, изготвят план за организирането на тайно общество, което да поеме контрола върху външната политика във Великобритания, и по-късно в САЩ. Това тайно общество трябва да поднови англосаксонската връзка между Великобритания и САЩ¹⁸ да разпространява

¹⁷ Дейвид Джон Мур Корнуел (1931 – 2020) е английски писател, автор на криминални, шпионски романи. (б. пр.).

¹⁸ W.T. Stead, *The Last Will and Testament of Cecil John Rhodes*, p. 62.

традициите на английската управляваща класа, да разшири влиянието на Британската империя в света, защото вярват, че са предопределени да го контролират.

Това е епохата на разцвета, Викторианската епоха, която познава и Джак Изкормвача.

След като се отказват от антисемитските си предразсъдъци, тайната група поддържа лично приятелство с член на банковата династия Ротшилд, която изиграва толкова важна роля в последвалите събития.¹⁹

А Джак Изкормвача убива Мери Кели, петата му и вероятно последна жертва, в обгърнатия от мъгла лондонски бедняшки квартал Уайтчапъл.²⁰

Тези две несвързани събития улавят крайностите на живота в онази епоха на привилегии и бедност: разкош за малцина и липса на пари и уязвимост за мнозина.



Сесил Роудс

Въпреки ужасяващите социални условия, Викторианска Англия уверено стои на върха, като първостепенна международна сила, потопена във „великолепието“ на Британската колониална империя, но можеше ли да остане там завинаги?

Това е водещият въпрос, който предизвиква много сериозни дебати в изпълнените с дим от пури, елитни салони, а планът, договорен между тези трима мъже, потвърждава, че трябва да се предприемат стъпки, за да се гарантира, господстващото положение на Великобритания в световните дела.

Заговорниците са известни публични личности, и всеки от тях е свързан с голямо лично богатство и влияние. Планът, представен на масата е сравнително прост. Тайно общество ще бъде управлявано от малка но сплотена клика.

Лидерът е Сесил Роудс. Той и неговите съучастници изграждат тайната организация, състояща се от по-външни кръгове, с вътрешно ядро от най-доверени сътрудници – „Обществото на избраните“ – които ясно осъзнават, че са членове на много тайна клика, посветена на завземането и задържането на властта в световен мащаб.²¹

Втори външен кръг, е по-голям и с доста променлив състав, който може да се нарече „Асоциацията на помощниците“. На това ниво членовете може са наясно или не, че са част от тайно общество, или неволно са използвани от него. Много от външните помощници на групата, са идеалисти и честни политици, никога не подозиращи, че истинските решения се вземат от безскрупулна клика, за която нямат никаква представа.²²

Професор Куигли разкрива, че организацията е успяла да „прикрие съществуването си доста успешно и много от нейните влиятелни членове, притежавали реална, а не привидна власт, са непознати дори за по-задълбочените изследователи на британската история“.²³

Секретността е крайъгълният камък. Никой извън малцината фаворити не знае за съществуването на обществото. Членовете знаят, че реалната власт е много по-важна и ефективна от привидната, защото принадлежат към привилегированата висша класа,

¹⁹ Virginia Cowles, *The Rothschilds: A Family of Fortune*, p. 161.

²⁰ Серийният убиец, известен като Джак Изкормвача, е убил между 5 и 11 проститутки в лондонския квартал Уайтхол през 1888-91 г. Убийствата все още са обгърнати от легенди, сериозни разследвания и градски фолклор, но нашата цел е просто да подчертаем социалната пропаст, която е разделяла Викторианска Великобритания по същото време, когато тайното общество се вписва в най-висшите слоеве на обществото.

²¹ Carroll Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 3.

²² Edward Griffin, *The Creature From Jekyll Island*, p. 272.

²³ Quigley, *Anglo-American Establishment*, pp. 4-5.

която знае как се вземат решения, как се контролират правителствата и как се финансират политическите действия.

В литературата те са наричани косвено „финансовата власт“, „скритата власт“ или „личностите зад кулисите“. Всички тези определения са уместни, но ние ги наричаме „тайният елит“.

Срещата през февруари 1891 г. не е случайна. Роудс обмисля подобен ход от години, докато Стив и Ешър влизат в неговото полезрение от известно време.

Година по-рано, на 15 февруари 1890 г., Роудс пътува от Южна Африка до провинциалното имение на лорд Ротшилд, за да представи плана си. Присъстват Натаниел Ротшилд, заедно с лорд Ешър и някои други много високопоставени членове на британския елит. Ешър отбелязва: „Роудс е великолепен ентузиаст, но гледа на хората като на машини... има обширни идеи... и [е], подозирам, доста безскрупулен по отношение на средствата, които използва.“²⁴

Всъщност това са точно качествата, необходими за един строител на империя: безскрупулен и безразличен, но с огромна амбиция. Сесил Роудс отдавна говори за създаването на тайно общество, подобно на йезуитското, обещавайки да предприеме всички необходими действия за защита, насърчаване на разширяване властта на Британската империя.



Той се стреми да „подчини целия нецивилизован свят под британско управление, за възстановяването контрола над САЩ, за създаването на една империя за англосаксонската раса“.²⁵

По същество планът е прост. Точно както Йезуитският орден е бил създаден, за да защитава папата и да разширява влиянието на Католическата църква, отговорен само пред своя висш магистър и номинално пред папата, така и Тайното общество трябва да защитава и разширява Британската империя и да остава отговорно пред своя лидер.

„Светият граал“ осигурява контролът не над Божието царство на земята в името на Всемогъщия, а над познатия свят в името на могъщата Британска империя. И двете общества се стремят към различен вид световно

господство, но споделят сходна безмилостна тактика за постигането на целите се.

През февруари 1891 г. идва времето да се премине от идеалното виждане към практичното действие и се поставят основите на тайното общество.

То провежда тайни срещи, но няма нужда от театралност, като тайни одежди, тайни ръкостискания или тайни пароли, тъй като членовете му се познават отблизо.²⁶

Всеки от тези трима първоначални основатели внася различни качества и връзки в обществото. Роудс е министър-председател на Капската колония, господар и управител

²⁴ James Lees-Milne, *The Enigmatic Edwardian*, p. 84.

²⁵ Stead, *Last Will and Testament*, p. 59.

²⁶ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. ix.

на обширна област от Южна Африка, която някои вече започват да наричат Родезия. Той е смятан за държавник, отговорен пред Британското колониално министерство по отношение на управлението си, но в действителност е опортюнист, заграбващ земя, и неговото богатство се основава на диамантените мини Кимбърли. Богатството му е гарантирано от бруталната експлоатация на местното население²⁷ и глобалните интереси на династията Ротшилд²⁸, пред които също е отговорен.

Роудс прекара известно време в Оксфордския университет през 1873-74 и 1875-76 г. и е вдъхновен от философията на Джон Ръскин, наскоро назначен професор по изобразително изкуство. Ръскин изглежда като защитник на всичко най-добро в етиката на обществената служба, в традициите на образованието, благоприличието, дълга и самодисциплината, които според него трябва да се разпространяват сред масите в целия англоезичен свят.

Но зад тези добре подходящи думи се крие философия, която категорично се противопоставяше на еманципацията на жените, не харесва демокрацията и подкрепя „справедливата“ война.²⁹ Той се застъпва идеята, че контролът върху държавата трябва да бъде ограничен до малка управляваща класа. Социалният ред трябва да се изгради върху авторитета на висшестоящите, налагайки на по-нисшестоящите абсолютно, безпрекословно подчинение. Ръскин не приема логичния завършек на либерализма: изравняването на различията между класите и хората и разпадането на „законната“ власт на управляващата класа.³⁰

Докато слушат лекциите му, тези бъдещи членове на тайното общество, Ешър и Роудс, ги възприемат като философски лиценз да завладеят света.

Сесил Роудс се вдъхновява от тези идеи като от вълшебен извор и ги превръща в осъществима мечта, да подчини целия нецивилизован свят под британско управление.³¹

Роудс навлиза в южноафриканската политика, за да осъществи личните си амбиции, свързани с интересите на високодоходната минна добивна индустрия.

Независимо от възвишената философията на Ръскин в която вярва, действията му издават едни практичен, безскрупулен дух. Подходът му към местните жители е брутален.

През 1890 г. той инструктира Камарата на събранието в Кейптаун, че „местните жители трябва да бъдат третирани като деца и да нямат изборително право. Трябва да адаптираме система на деспотизъм, каквато работи толкова добре в Индия, в отношенията ни с варварите от Южна Африка.“³²

Чувството за превъзходство, което той възприема по време на престоя си в Оксфорд, се изразява в ограбването на местните резервати, разчистването на огромни акри от племенните земи на местните племена, за да се улесни проучването на находищата на злато и диаманти, и манипулирането на политиката в негова полза и на своите поддръжници.

Въпреки че през целия си живот се свързва с мъже, чийто единствен мотив е алчността, неговата изрично изразена цел е да използва незаконно придобитото си богатство, за да прокара великия си идеал, Британската империя да контролира целия свят.³³

²⁷ Neil Parsons, *A New History of Southern Africa*, pp. 179–81.

²⁸ Niall Ferguson, *The House of Rothschild: The World's Banker, 1849–1999*, p. 363.

²⁹ Joan Veon, *The United Nations Global Straitjacket*, p. 68.

³⁰ J.A. Hobson, *John Ruskin: Social Reformer*, p. 187. Б.пр. Ръскин е напълно прав, демокрацията и либерализмът са утопии.

³¹ Stead, *Last Will and Testament*, p. 59.

³² Will Podmore, *British Foreign Policy Since 1870*, p. 21.

³³ Joseph Ward Swain, *Beginning the Twentieth Century* (first edition), p. 243.

Преди да почине от сърдечна недостатъчност на 48-годишна възраст и добре осъзнавайки, че животът му ще бъде кратък, Роудс написа няколко завещания и добави редица анекси. Към 1902 г. сред посочените попечители на неговото завещание са лорд Натаниел Ротшилд, лорд Роузбери, Ърл Грей, Алфред Бейт, Лиандър Стар Джеймсън и Алфред Милнър, всички те както ще видим, са главни действащи лица в ядрото на тайното общество.

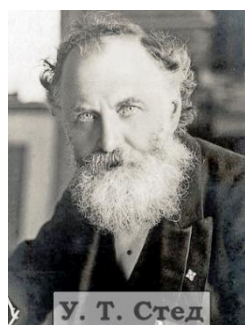
Роудс вярва, че „островна Англия е напълно недостатъчна, за да се поддържа или дори да се защити без помощта на отвъдморските англосаксонски народи“.³⁴

В следващите години е необходимо да се решат проблемите на островната изолация и да се засилят връзките със Северна Америка. В грандиозния му план е заложена решимостта да превърне Оксфордския университет в образователен център на англоезичния свят и да осигури финансиране на водещи учени, по-специално от всеки щат в САЩ, за да „се срещат с всякакви хора и класи при абсолютно равни условия“.

Щастливците, получили стипендия „Роудс“, са избрани от попечителите с очакването, че по времето на обучението в Оксфорд ще им се внуши „предимството за Обединеното кралство, от колониите и запазването на единството на империята“.³⁵

Боб Хоук, министър-председател на Австралия, и Бил Клинтън, президент на САЩ са по-късни стипендианти на „Роудс“.

Но този създател на империята е много повече от университетски благодетел. Неговият приятел Уилям Томас Стивънс коментира веднага след смъртта на Роудс, че той е „първият от новата династия на финансовите крале, която се е развила в наше време, като истински владетели на съвременния свят“.³⁶



У. Т. Стивънс

Велики финансисти използват богатствата си, за да контролират въпросите на мира и войната и да влияят на политиката с цел печалба за себе си. Роудс е коренно различен. Той обръща целта с главата надолу и се стреми да натрупа голямо богатство в тайното си общество, за да постигне политическите си цели: да купува правителства и политици, да купува обществено мнение и средствата за влияние върху него.

Той възнамерява богатството му да бъде използвано от Тайния елит, за да разшири тайно, контрола си над света.

Уилям Стивънс, близкият сътрудник на Роудс в тайното общество, представлява новата сила в политическото влияние: силата на достъпните вестници, които разпространяват своите възгледи сред все по-голям брой работещи мъже и жени.

Стивънс е най-видният журналист на своето време. Той се осмелява да се изправи срещу викторианското общество със скандала с детската проституция в откровена статия в *Pall Mall Gazette* през 1885 г.

Подробностите от неговото разкритие за малтретирането на деца в лондонските публични домове шокира викторианското общество. Подземният свят на престъпното отвличане, залавяне и „продажба“ на млади момичета от бедните среди е подробно описан в поредица от „пъкленни разкази“, както самият Стивънс ги озаглавява. Те обрисова ужасяваща картина на специални стаи в публичните домове, където педофили от висшата класа, необезпокоявани задоволяват перверзния си нагон с деца.³⁷

³⁴ Sidney Low, *Nineteenth Century* (magazine), May 1902.

³⁵ Stead, *Last Will and Testament*, p. 23.

³⁶ Също, p. 55.

³⁷ W.T. Stead, 'The Maiden Tribute of Modern Babylon', *Pall Mall Gazette*, 6–10 July 1885.

Лондонското общество е хвърлено в морална паника и правителството е принудено да приеме Закона за изменение на наказателното право. Стив и няколко от неговите просветени сътрудници, включително Брамвел Бут от Армията на спасението, по-късно са обвинени в отвлечение заради методите, използвани в разследването. Въпреки че Бут е оправдан, Стив прекарва три месеца в затвора³⁸.

Това печели на Стив мястото му в елитната компания на Роудс. Той може да повлияе на широката общественост. След като принуди правителството да направи незабавна промяна в закона, Стив продължава да води кампания за каузи, в които страстно вярва, включително образованието и поземлените реформи, а в по-късните години той е един от най-влиятелните гласове, изискващи по-големи разходи за флота.

Стив се надяваше да насърчи по-добри отношения с англоезичните държави и да подобри и реформира британската имперска политика.³⁹

Той е един от първите журналистически кръстоносци и изгражда впечатляваща мрежа от млади журналисти около своите вестници, които популяризират амбициите на Тайния елит в цялата империя.⁴⁰

Третият човек, присъстващ на учредителното събрание на тайното общество, беше Реджиналд Балиол Брет, по-известен като лорд Ешър, близък съветник на трима



монарси. Ешър има още по-голямо влияние във висшите слоеве на обществото. Той представлява интересите на монархията, от последните години на кралица Виктория, през буйните ексцесии на крал Едуард VII, до по-спокойния, но податлив на влияние крал Джордж V. Той е описан като „сивия кардинал, който управлява Англия с едната ръка, докато с другата преследваше юноши“.⁴¹

Ешър пише писма със съвети до крал Едуард VII почти ежедневно по време на осемгодишното му царуване⁴² и чрез него кралят е напълно информиран за делата на Тайния елит. Точната му роля в британската политика е трудна за разбиране дори за съвременниците му. Той председателства важни тайни комитети, отговаря за назначенията в кабинета, висшите чинове в дипломатическите и държавните служби, изразява силно лично мнение за заемането на висши армейски постове и упражняваше власт зад трона, далеч надхвърляща конституционното му положение.

Ролята му на посредник във властта от името на Тайния елит е безпрецедентна.

Двамата други, бързо привлечени във вътрешния елит на тайното общество, са лорд Натаниел Ротшилд, международният търговски банкер, и Алфред Милнър, сравнително малко известен колониален администратор, който внася ред и разум във финансовия хаос в Египет. Двамата мъже представляват различни аспекти на контрол и влияние. Династията Ротшилд олицетворява „паричната власт“ до степен, с която никой друг не може да се конкурира.

Алфред Милнър е човек, изградил се сам, надарен с академично образование, той започва трудовия си живот като амбициозен адвокат, насочва се към журналистиката и

³⁸ W.T. Stead, 'The Case of Eliza Armstrong' at <http://www.attackingthediabol.co.uk/pmg/tribute/> (W. T. Stead resources site).

³⁹ J. Lee Thompson, *Forgotten Patriot: A Life of Alfred, Viscount Milner of St James's and Cape Town*, p. 34.

⁴⁰ Сред тях са Едмънд Гапет (*Cape Times*), Е. Т. Кук (редактор на *Pall Mall Gazette* и *Westminster Gazette*) и Джефри Доусън (редактор на *The Times*), всички членове на вътрешния кръг на тайното общество и лични приятели и колеги на Алфред Милнър.

⁴¹ See the official James Lees-Milne website at <http://www.jamesleesmilne.com/books.html>

(Б. пр. Лорд Ешър е смее и има 4 деца, но това не му пречи да има такива наклонности).

⁴² Carroll Quigley, *Tragedy and Hope: A History of the World in Our Time*, p. 137.

в крайна сметка се очерта като изключително влиятелен и успешен човек. С течение на времето той повежда „мъжете зад кулисите“.



Династията Ротшилд е всемогъща в британското и световното банково дело и се смята за равна на кралските особи⁴³, а тяхната лондонска централа е наричана „Новият (кралски) двор“. Подобно на британското кралско семейство, корените им са от Германия и Ротшилд са може би най-автентичната династия. Те са практикуват ендогамия за до не допуснат разпръскването на огромното си богатство, като се женят не само в рамките на собствената си вяра, но и в рамките на собствения си род.

От 21 брака на потомците на Майер Амшел Ротшилд, първоначалният патриарх на семейството, не по-малко от 15 са между братовчеди. Богатството поражда богатство, особено когато може да осигури или откаже средства на правителствата и да доминира финансовия пазар в световен мащаб. Ротшилд са водещи в тази област. Те манипулират политици, сприятеляват се с крале, императори и влиятелни аристократи и развиват свой специфичен начин на работа. Дори столичната полиция гарантира, че каретите на Ротшилд се движат с предимство по улиците на Лондон.⁴⁴

Биографите на династията Ротшилд твърдят, че влиятелни личности и държавници в почти всяка страна по света са били подкупвани от тях.⁴⁵

Не след дълго време, повечето принцове и крале на Европа попадат под тяхното влияние.⁴⁶

Тази международна династия става почти недосегаема: Домът Ротшилд е изключително по-могъщ от всяка финансова империя, която някога я е предшествовала. Той разполага с огромно богатство, международен и независим. Кралските правителства се страхуват от тях, защото не могат да ги контролират. Народните движения ги мразят, защото не зачитат техните интереси. Конституционалистите негодуват, защото влиянието им се упражнява зад кулисите – тайно.⁴⁷

Финансовите и търговските връзки на фамилията Ротшилд се простират в Азия, Близкия и Далечния изток, северните и южните щати на Америка. Те са господари на инвестициите, с големи дялове както в първичното, така и в вторичното индустриално развитие.

Ротшилд разбират как да използват богатството си, за да предвидят и улеснят следващата пазарна възможност, където и да се намирала тя. Техните неизчерпаеми ресурси са осигурени от тясното семейно партньорство, което използва агенти, пръснати по целия свят. Те разбират стойността на предварителния опит с едно поколение пред всеки друг конкурент. Ротшилд редовно поддържат връзка помежду си, често по няколко пъти на ден, с тайни кодове и доверени, добре платени агенти, така че винаги са в течение на това, което предстои да се случи, особено в Европа.

Правителствата и коронованите глави много ценят бързите комуникации на Ротшилд, тяхната мрежа от куриери, агенти и семейни сътрудници, и ги използват като експресна поща, което дава на фамилията достъп и още по-голяма осведоменост за тайни сделки.⁴⁸

⁴³ Ferguson, *House of Rothschild*, p. 251.

⁴⁴ Cowles, *The Rothschilds*, p. 153.

⁴⁵ E.C. Knuth, *The Empire of the City*, p. 70.

⁴⁶ Griffin, *Creature from Jekyll Island*, p. 233.

⁴⁷ Derek Wilson, *Rothschild: The Wealth and Power of a Dynasty*, pp. 98–9.

⁴⁸ Ferguson, *House of Rothschild*, p. xxvii.

Не е преувеличено да се каже, че през XIX век династията Ротшилд знае за важни събития и предложения много преди от всяко правителство, делови конкурент или вестник.

През целия век XIX век банковите, инвестиционните и търговските сделки на семейство Ротшилд се четат като списък с международни проекти. Цели железопътни мрежи в Европа и Америка са финансирани чрез облигации на Ротшилд; Инвестициите в руди, суровини, злато, диаманти, рубини, новите открития на петрол в Мексико, Бирма, Баку и Румъния, са финансирани чрез тяхната банкова империя, както и няколко важни оръжейни производители като Максим-Нарденфелд (*Maxim-Nordenfeldt*) и Викар (*Vickers*).⁴⁹

Всички основни клонове на семейство Ротшилд в Лондон, Париж, Франкфурт на майн, Неапол и Виена са обединени в уникално партньорство. Работейки в съгласие, клоновете обединяват разходите, споделят рисковете и си гарантират големи печалби.

Ротшилд ценят анонимността, и с редки изключения, управляват дебата си задкулисно. Така делата им са умело забулени в тайна през годините.⁵⁰

Те използват агенти и свързани банки не само в Европа, но и по целия свят, включително в Ню Йорк и Санкт Петербург.⁵¹ Тяхната традиционна система от полуавтономни агенти остава ненадмината.⁵²

Те са спасяват банки изпаднали в затруднени или промишлени конгломерати с големи финансови инжекции, поемат контрола над тях и ги използвали като прикритие.

Например спасяват малката „М.М. Банка Варбург“ в Хамбург изпаднала в затруднение, след което огромното им финансово влияние, я превръща в една от най-големите банки в Германия, която по-късно изиграва значителна роля във финансирането на страната в Първата световна война. Тази способност да изглеждат, че са в подкрепа на едната страна, докато активно насърчават другата, се превръща в запазена марка на тяхната ефективност. Въпреки че в началото на XIX век са били аутсайдери по отношение на социалното си положение, до края на същата епоха богатството на Ротшилд се оказва ключът към отварянето на врати, които преди това са били залостени за тях от сектантския фанатизъм, поради еврейските им корени.

Английският клон, *N.M. Rothschild & Co.* (Натан Майер и Ко), начело с Лионел Ротшилд, се превръща в основна сила в династията. Той насърчава семейните интереси, като се сприятелява със съпруга на кралица Виктория, принц Алберт, чийто хроничен недостиг на пари осигурява лесен достъп до неговото покровителство. Ротшилд купуват акции за Алберт чрез посредник и през 1850 г. Лионел „отпуска назаем“ на кралица Виктория и нейния съпруг достатъчно средства, за да закупят замъка Балморал и неговите 10 000 акра земя.⁵³

Лионел е наследен от сина си Натаниел, или Нати, който като глава на Лондонската къща става най-богатият човек в света. Правителствата също попадат под влиянието на тяхната щедра парична власт. Именно барон Лионел отпуска на консервативното правителство на Дизраели 4 000 000 паунда авансово, за закупуването на акциите на Суецкия канал от фалирания хедив на Египет през 1875 г., равняващи се на 1 176 000 000 паунда по съвр. курс.⁵⁴

⁴⁹ Stanley Chapman, *The Rise of Merchant Banking*, p. 25.

⁵⁰ Knuth, *Empire of the City*, p. 68.

⁵¹ Ferguson, *House of Rothschild*, p. xxvii.

⁵² Ferguson, ... p. 65.

⁵³ Ferguson, ... p. 38.

⁵⁴ Според приравнителната таблица на <http://projects.exeter.ac.uk/RDavies/arian/current/howmuch.html>

Дизраели пише ликуващо на кралица Виктория: „Имате го, Ваше величество..., защото има само една банка, която може да го направи – Ротшилд. Те се държаха отлично; отпуснаха парите на ниска лихва и всички акции на хедива сега са ваши.“⁵⁵

Британското правителство изплаща заема изцяло в рамките на три месеца с голяма взаимна изгода. Неизбежният напредък на лондонските Ротшилд към върха на британското общество се отразява в получаването от Нати до перско (лордско) звание през 1885 г., и семейството му се превръщат в неразделна част от социалния антураж на принца на Уелс. Окуражен от тяхната „щедрост“, принцът живее далеч над джобните си средства от Гражданската листа, а Нати и братята му, Алфред и Лео, поддържат семейната традиция да дават заеми на кралските особи.

Всъщност, от средата на 70-те години на XIX в. нататък те покриват огромните хазартни дългове на наследника на трона и гарантират, неговия луксозен стандарт на живот, далеч надхвърлящ възможностите му.

Техният „дар“ от ипотеката от 160 000 паунда (приблизително 11,8 милиона паунда днес) за Сандрингам „е дискретно потулен“.⁵⁶ Така двете големи имения Балморал и Сандрингам, тясно свързани с британското кралско семейство, очевидно са изцяло платени, чрез щедростта на династията Ротшилд.

Ротшилд често финансират и податливи политици. Когато е държавен секретар за Индия, Рандолф Чърчил (бащата на Уинстън) одобрява анексирането на Бирма на 1 януари 1886 г., и дава на Ротшилд да придобият изключително успешен дял в рубиновите мини в Бирма. Чърчил предлага на вицекралят, лорд Дъфърин, да анексира Бирма като новогодишен подарък за кралица Виктория, но финансовите печалби отиват за династията Ротшилд.

Ешър отбелязва саркастично, че Чърчил и Ротшилд изглежда управляват делата на Империята заедно, а „прекомерната близост“⁵⁷ на Чърчил с Ротшилд предизвиква хапливи коментари, но никой не ги приема сериозно. След смъртта на Рандолф от сифилис се оказва, че дължи изумителните 66 902 паунда на Ротшилд, огромен дълг, който се равнява на съвр. 5,5 милиона паунда.

Въпреки че по природа и произход е консерватор по отношение на партийната политика, Нати Ротшилд вярва, че по въпросите на финансите и дипломацията всички партии трябва да се вслушват в Ротшилд. Той привлича в кръга си от приятели и познати много важни личности, които на пръв поглед са политически врагове. В тесния свят на политиката, Ротшилд упражняват огромно влияние в ръководството на либералната и консервативната партии. Те обядват с тях в Ню Корт, вечерят в закрити клубове и канят всички ключови политици в семейните си имения, където политици и кралски особи са угощавани и обсипани с баснословни разточения.

Ротшилд притежават големи къщи на „Пикадили“ в Лондон, имения в Гънърсби Парк и Актън, Айлсбъри, Тринг, Уоддестън Манър и Ментмор Тауърс (които стават собственост на лорд Роузбери, когато се оженва за Хана де Ротшилд).

Едуард VII винаги е добре дошъл в разкошните замъци във Фериер или в огромната градска къща на Алфред де Ротшилд, когато се наслаждаваше на уикенда в парижките публични домове. Именно в такава затворена и абсолютно лична среда, Тайният елит обсъжда своите планове и амбиции за бъдещето на света и според Найъл Фъргюсън, биографът на Ротшилд: „именно в тази среда бяха взети много от най-важните политически решения за епохата“.⁵⁸

⁵⁵ Cowles, *The Rothschilds*, p. 147.

⁵⁶ Ferguson, *House of Rothschild*, p. 251.

⁵⁷ Ferguson..., p. 332.

⁵⁸ Ferguson..., p. 319.

Ротшилдови натрупват такова богатство, че нищо или никой не остава извън покупателната способност на парите им. Чрез парите си, предлагат на известни личности възможност да преследват големи политически амбиции и печалба.

Контролирайки политиката зад кулисите, те избягват да поемат публична отговорност, ако или когато нещата се объркат. Те влияят на назначенията на високи длъжности и поддържат почти ежедневна комуникация с важните лица, вземащи решенията.⁵⁹

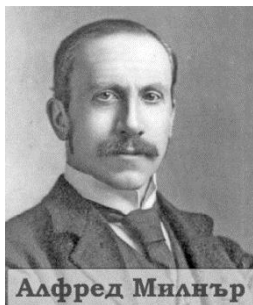
Дороти Пинто, омъжена за член на династията Ротшилд, представя своите впечатления, за техните тесни връзки с центровете на политическата власт. Пинто си спомня: „Като дете си мислех, че лорд Ротшилд живее в Министерството на външните работи, защото от прозореца на класната ни стая наблюдавах каретата му, която стоеше там отвън всеки следобед – докато той разговаря с Артър Балфур в кабинета му.“⁶⁰ Министърът на външните работи Балфур е член на вътрешния кръг на тайното общество и е предопределен да стане министър-председател.

Преди да почине през 1915 г., Нати нарежда личната му кореспонденция да бъде унищожена посмъртно, и така изпразва архивите на Ротшилд, лишавайки ги от богат материал и оставя историка „да се чуди каква голяма част от политическата роля на династията Ротшилд е безвъзвратно загубена за потомството“.⁶¹

Какво точно биха ни казали тези писма, до и от министър-председатели, външни министри, вицекрале, партийни либерални лидери като Роузбери, Аскуит и Халдейн, да не говорим за всемогъщия Алфред Милнър или водещи консерватори като Солсбъри, Балфур и Ешър – гласът и ушите на краля в тайното общество?

Все още съществуват достатъчно доказателства, които доказват, че всички тези ключови играчи са посещавали имененията на Ротшилд⁶², което подсказва какво са съдържали тези томовете кореспонденция?

Няма ограничение за ценната информация, която агентите на Ротшилд предоставят на своите господари в Ню Корт, която след това е подадена в Министерството на външните работи и на Даунинг стрийт.



Алфред Милнър

Членовете на Тайния елит премахват всички възможни следи, свързващи ги с Ротшилд, и Нати Ротшилд нарежда да се направи всичко необходимото, за да скрие действията им от бъдещите поколения.

А какво да кажем за петото име, „тъмния кон“, човекът зад завесата? Това е Алфред Милнър – ключова фигура в Тайния елит. Той се връща у дома на почивка от поста си в Египет, когато се провежда учредителната среща, защото напълно е запознат с предложението на Роудс. При завръщането си в Лондон, той незабавно е приет в Обществото на избраните. Подобно на Роудс, той е посещавал лекциите на Ръскин в Оксфорд и е негов привърженик и почитател.⁶³

Милнър е човек, който се ползвал с толкова лоялност и уважение, колкото всеки висш магистър на Йезуитския орден. Роден в Германия през 1854 г., Алфред Милнър е интелигентен човек владеещ френски и немски. Без източник на независимо богатство, той разчита на стипендии, за да плати образованието си в Оксфорд. Там се запознава и се сприятелява с бъдещия министър-председател Хърбърт Аскуит, и поддържат

⁵⁹ Griffin, *Creature from Jekyll Island*, p. 220.

⁶⁰ Ferguson, *House of Rothschild*, p. 417.

⁶¹ Ferguson, ... p. 319.

⁶² Ferguson, ... p. 327.

⁶³ Quigley, *Tragedy and Hope*, p. 131.

редовни контакти до края на живота му. Умен и пресметлив, но без ораторска дарба, като начинаещ адвокат Милнър увеличава заплатата си, със журналистически статии за вестниците *Fortnightly Review* и *Pall Mall Gazette*.

Там работи заедно с Уилям Стед, чиято журналистическа дейност го привлича и кампаниите му в подкрепа на по-голямо единство сред англоговорящите народи насърчава дълбокият му интерес към Южна Африка.

Страстният ентузиазъм на Милнър за възхода на Империята и посоката, която тя трябва да поеме, го довежда в много тесния кръг от либерални политици, събрани около лорд Роузбери. През 1885 г. той е поканен за пръв път в имението на Роузбери в Ментмор. В рамките на една година Роузбери е министър на външните работи и под негово покровителство Милнър напредва в кариерата си в държавната служба.

Като личен секретар на канцлера Джордж Гошен в Министерството на финансите, Милнър е отговорен за бюджета за 1887 г. Способностите му са оценени и уважавани. Предложен му е поста генерален директор на сметната палата в Кайро и той го заема във времето, когато британското правителство започва напълно да оценява стратегическото значение на Египет и Суецкия канал. Ротшилд се занимават с египетските финансови дела в Лондон и при това първо домашно посещение през април 1891 г. Милнър вечеря с лорд Ротшилд⁶⁴ и други силно влиятелни фигури в Тайния елит. Това е периодът, когато тайното общество прави първите си стъпки към глобално влияние, но на този етап професор Куигли идентифицира Милнър като човека, който ще тласне напред Тайния елит. Роудс иска да създаде силна тайна общност, посветена на Империята като въплъщение на британските идеали, и тя е създадена в периода след 1890 г. от Роудс, Стед и най-вече от Милнър.⁶⁵

Винаги в основата е Милнър. Динамичната му личност привлича на своя страна съмишленици и амбициозни мъже. Впечатляващите му организационни умения се развиват от 1892 до 1896 г. когато ръководи най-големия правителствен отдел – Данъчния съвет. Милнър редовно е гост през уикенда в домовете на лордовете Ротшилд, Солсбъри и Роузбъри и е посветен в рицарство за заслугите си през 1895 г.

На следващата година е препоръчан на краля от лорд Ешър за върховен комисар в Южна Африка, пост който той сам предлага и е утвърден.

Най-забележителният факт за Алфред (по-късно виконт) Милнър е, че малко хора са чували името му извън историята на Бурската война, но той се превръща във водеща фигура в Тайния елит от 1902 (смъртта на Роудс) до 1925 г.

Защо знаем толкова малко за този човек? Защо мястото му в историята е практически заличено от страниците на официалната история?

Карол Куигли отбелязва през 1949 г., че всички биографии за кариерата на Милнър са написани от членове на Тайния елит, но са скрили повече, отколкото са разкрили.⁶⁶

Според Куигли това пренебрегване на една от най-важните фигури на XX век е част от умишлена политика на секретност.⁶⁷

Алфред Милнър е човек, издигнал се сам, и забележително успешен държавен служител. Неговите връзки с Оксфордския университет са много силни и той става влиятелен в редиците на привилегированите личности.

⁶⁴ Thompson, *Forgotten Patriot*, p. 75.

⁶⁵ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 37.

⁶⁶ По-балансиран поглед върху приноса на Милнър към британската имперска история е публикуван едва през 2007 г. – книгата на Дж. Лий Томпсън „Забравеният патриот“ (*J. Lee Thompson's Forgotten Patriot*.)

⁶⁷ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 317.

Роудс и Милнър са неразривно свързани от събитията в Южна Африка. Сесил Роудс критикува Уилям Стивд, че го цитира неточно: „ще подкрепя Милнър във всяко действие, което той може да предприеме, освен войната“.

Роудс няма такива резерви. Той разпозна в Алфред Милнър вида стомана, необходима за преследването на мечтата за световно господство: „Подкрепям Милнър абсолютно безрезервно. Ако каже мир, казвам мир; ако каже война, казвам война. Каквото и да се случи, казвам същото, каквото и Милнър.“⁶⁸

С времето Милнър израства, и става най-способният от всички избрани, радва се на привилегията на покровителството и властта, човек, към когото другите се обръщат като към водач, за съвети и насоки.

Ако някой се очертава като централна личност в нашия разказ, това е Алфред Милнър. Взети заедно, петимата основни играчи – Роудс, Стивд, Ешър, Ротшилд и Милнър – представляват нова сила, която се заражда в британската политика, но мощните стари традиционни аристократични семейства, които отдавна доминират в Уестминстър⁶⁹, често в сговор с управляващия монарх, също са дълбоко замесени, и никой не е по-голям от семейство Сесил.

Робърт Артър Талбът Гаскойн-Сесил, патриархалният 3-ти маркиз Солсбъри, управлява Консервативната партия в края на XIX век. Той е министър-председател три пъти в продължение на общо 14 години, между 1885 и 1902 г. (по-дълго от всеки друг в близката история). Той предава юздите на управлението на племенника си – сина на сестра му, Артър Балфур, когато се пенсионира като министър-председател през юли 1902 г., той е уверен, че племенникът му ще продължи да следва неговата политика.

Лорд Солсбъри има четирима братя и сестри, петима сина и три дъщери, всички свързани и взаимосвързани чрез бракове с лица от висшите етажи на английската управляваща класа. Важни правителствени позиции са давани на роднини, приятели и богати поддръжници, които доказват своята благодарност, като гарантират, че неговите възгледи стават политика в правителството, държавната служба и дипломатическите кръгове. Този разширен „Сесил-блок“ е тясно свързан с амбициите на Обществото на избраните и Тайния елит през първата половина на XX век.⁷⁰ Либералната партия е доминирана по подобен начин от династията Роузбъри.

Роузбъри има допълнителна връзка, която поставя влиянието му на още по-високо ниво. Той се жени за най-желаната наследница по онова време, Хана де Ротшилд, и е приет в най-плотеното банкерско семейство в света и със сигурност най-богатото.

Според професор Куигли, Роузбъри не е много активен в Обществото на избраните, но сътрудничи напълно с останалите. Той има близки лични отношения с Ешър, който е един от най-близките му приятели. Роузбъри също харесва и се възхищава на Сесил Роудс, който често е негов гост. Той прави Роудс свой таен съветник, а в замяна Роудс прави Роузбъри попечител на завещанието си.⁷¹

Покровителство, аристократично предимство, изключително образование, богатство: това са качествата, необходими за приемане в обществото на елита, особено в началния етап. Те се срещат за тайни срещи в частни градски къщи и великолепни имения. Това става на пищни уикенди или вечери в частни клубове.

Резиденциите на Ротшилд в Тринг Парк и Пикадили, имението на Роузбъри в Ментмор и Марлборо Хаус, която е частна резиденция на принца на Уелс (докато не става крал Едуард VII през 1901 г.), са популярни места, докато закритите клубове като

⁶⁸ Stead, *Last Will and Testament*, p. 108.

⁶⁹ Централен кавратал в Лондон, където се намират зградите на парламента, кралския дворец, правителството, изобико символите на управлението на Великобритания. (б. пр.).

⁷⁰ Quigley, *Anglo-American Establishment*, pp. 16–17.

⁷¹ Quigley, ... p. 45.

Грилиънс и още по-стари лондонски клубове са много подходящи за техните дискусии и интриги.

Тези хора са архитектите, които осигуряват необходимите предпоставки, тайното общество да се вкорени, разшири и прерасне в колективния Таен елит.

Роудс ги събира редовно и им гарантира, че ще имат финансова подкрепа. Стив влияе на общественото мнение, а Ешър действа като глас на краля. Солсбъри и Роузбери осигуряват политическите мрежи, докато Ротшилд представлява международната парична сила. Милнър е майстор манипулатор, желязната воля, напорист интелектуалец, който представлява един основен фактор: силното лидерство. Обещаващата смесица от международни финанси, политически манипулации и контрол върху правителствената политика е в основата на тази малка клика от решителни мъже, които искат да доминират над света.

Намеренията им, остават скрити от общественения контрол, докато професор Карол Куигли не ги разкри като фактор с най-голямо влияние в британската политическа история през XX век.

Крайната цел е да се поставят всички обитаеми части на света под техен контрол. Всичко, до което се докосват, е свързано с контрол: върху хората и как мислите им трябва да бъдат повлияни, и върху политическите партии, независимо кой номинално е на власт. Най-важните и могъщи лидери в света във финансите и деловите среди са неразделна част от този таен свят, осъществяват и контролът върху историята: как е написана и как информацията ще бъде официално предоставена пред обществеността.

Всичко това трябва да се постигне тайно – неофициално, с абсолютен минимум писмени доказателства, което както ще видим, е причината толкова много официални документи да са унищожени, премахнати или да останат затворени за обществено ползване, дори в епохата на „свобода на информацията“.

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 1. ТАЙНОТО ОБЩЕСТВО

- През 1891 г. в Лондон е сформирано тайно общество, състоящо се от представители на английската управляваща класа, с дългосрочна цел да поеме контрола над света.
- Тази организация остава неизвестна, докато изследванията на видния американски учен професор Карол Куигли не я изваждат на яве. Той получава достъп до информация, която разкрива конспирацията и нейното влияние върху важни събития през XX век.
- Финансирана и основана от Сесил Роудс, избраната група се състои от вътрешния кръг или „избрани“, които тайно ще контролират британската колониална и външна политика. Други сътрудници, т.нар. външен кръг, са привлечени епизодично и може би знаят отчасти или не знаят в какво са замесени.
- Двата основни компонента на техния общ подход са секретността и разбирането, че реалността на властта е много по-важна от привидната.
- Те надграждат дългогодишната власт и покровителство, които семействата Солсбъри и Роузбери упражняват в британската политика, но включват и династията Ротшилд от международни финансисти, които са много близки до британския естаблишмънт.
- В ранните години, водещите активисти са Сесил Роудс, Уилям Стив, лорд Ешър, Алфред Милнър и лорд Натаниел Ротшилд.
- Подновяването и укрепването на връзката между Великобритания и САЩ е централен елемент от политиката на Тайния елит.
- Към средата на XIX век династията Ротшилд, със седалища в Лондон, Париж, Франкфурт и Виена, доминира европейските финанси.
- Техните активи се разпространяват по целия свят в нови инвестиции в стомана, железници и петрол; диамантените и златните компании на Сесил Роудс са финансирани от Ротшилд.
- Ротшилд предпочитат да действат зад други компании, така че малцина осъзнават точно какво и колко контролират.
- Те се насочват към и финансират относително задлъжнелите кралски особи, включително членове на британското кралско семейство. Те купуват акциите на Суецкия канал за Дизраели и подкупват щедро политици, които подкрепят. Във Великобритания тяхната щедрост и покровителство разрушават много от съществувалите антисемитските бариери, които трябва да премахнат.

• Натаниел Ротшилд е тясно свързан със Сесил Роудс и неговото тайно общество от самото начало. Мощният съюз между „мъжете на парите“, „мъжете зад кулисите“ и появата на Алфред Милнър като лидер, дават на Тайния елит предимство да превърне мечтата на Роудс в реалност.

ГЛАВА 2. Южна Африка – Не обръщайте внимание на гръмогласните!

СЕСИЛ РОДС, е син на английски викарий. Напуска дома си през 1870 г., на 17-годишна възраст за да отиде при брат си Хърбърт, който има ферма в Южна Африка и се занимава с отглеждането на памук.

Реколтата не е голяма, но братята си намират работа в наскоро откритите диамантени мини в Кимбърли.⁷²

Роудс привлича вниманието на агента на Ротшилд, Алберт Ганси, който оценява местните перспективи за инвестиции в диамантите. Подкрепен от финансирането на Ротшилд, Сесил Роудс изкупува много малки минни предприятия, бързо придобива монополен контрол и става неразривно свързан с могъщата династия.⁷³

На Роудс се приписва превръщането на *De Beers Consolidated Mines* в най-големия доставчик на диаманти в света, успехът му се дължи изцяло на финансовата подкрепа на лорд Нати Ротшилд, който държи повече акции в компанията от самия Роудс.⁷⁴

Ротшилд подкрепя Роудс не само в минните му начинания, но и по въпросите за британското расово превъзходство и разширяването на империята. Нито един от двамата няма никакви притеснения относно употребата на сила срещу африканските племена, в името на техния неуморен стремеж да засият британското господство в Черния континент. Този курс на действие, цели да се стигне до война с белите бурски фермери от Трансваал.

През 1877 г., на 24-годишна възраст, Сесил Роудс вече е много богат млад мъж, но със силно влошено здраве.⁷⁵

В първото от седемте си завещания той заявява, че наследството му ще бъде използвано за: Създаване, насърчаване и развитие на Тайно общество, чиято истинска цел и предмет ще бъде разширяването на британското управление по целия свят, усъвършенстването на система за емиграция от Обединеното кралство и колонизацията от британски поданици на всички земи, където средствата за препитание са постижими чрез енергия, труд и предприемчивост, и особено окупацията от британски заселници на цяла Африка... цяла Южна Америка... целите САЩ, като неразделна част от Британската империя и накрая – за създаването на толкова мощна велика сила, която да направи войните невъзможни и да насърчи най-добрите интереси на човечеството.⁷⁶

Завещанието на Роудс е фалшиво по отношение на алтруистичните намерения. През целия си живот той общува с делови личности, водени от алчност⁷⁷, и не се колебае да използва подкупи или сила, за да постигне целите си, ако прецени, че те ще бъдат ефективни.⁷⁸

Насърчаването на „най-добрите интереси на човечеството“ никога не е видно в начина му на живот или деловата му дейност.

⁷² Swain, *Beginning the Twentieth Century*, p. 234.

⁷³ Ferguson, *House of Rothschild*, p. 363.

⁷⁴ Ferguson, ... пак там.

⁷⁵ Страдал е от бронхиална астма довела до сърдечна недостатъчност, която в онази епоха не се лекува. (б. пр.).

⁷⁶ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 33, quoting Rhodes' first will of 1877.

⁷⁷ Swain, *Beginning the Twentieth Century*, p. 234.

⁷⁸ Quigley, *Tragedy and Hope*, p. 136.

Съветван и подкрепен от могъщите Ротшилд и другите му приятели от тайния елит, милионерите от семейство Ранд Алфред Бейт и сър Ейб Бейли⁷⁹, чиито богатства също са обвързани със злато и диаманти, Роудс промотира интересите им, и получава статут на лицензирана компания за инвестициите си в Южна Африка.

Британската южноафриканска компания, създадена с Кралска харта през 1889 г., е упълномощена да създава банки, да притежава, управлява, предоставя или разпределя земя, и създава полицейски сили (Британската южноафриканска полиция).

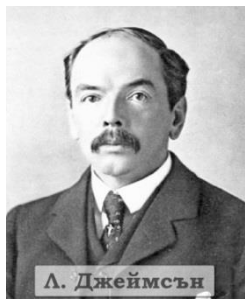
Това е частна полицейска сила, собственост и финансирана от компанията и нейното ръководство. В замяна компанията обещава да развива територията, която контролира, да спазва съществуващите африкански закони, да разрешава свободна търговия в рамките на своята територия и да уважава всички религии. Наистина хубави думи, но само думи.

На практика Роудс се насочва към все повече права върху добивите на природни ресурси и териториални придобивки за сметка на африканските племена, като въвежда закони, които не ги зачитат. Британците използват век по-рано идентични тактики, за да господстват в Индия чрез Източноиндийската компания.

Частни армии, частни полицейски сили, авторитетът на Короната и благословията на инвеститорите са пътната карта към огромни печалби и разширяване на Империята. Впечатлението, което Роудс и наследниците му винаги се стремят да създадат обаче е, че те правят това, което трябва да се направи, не за себе си, а за бъдещето на „човечеството“.

Империализмът отдавна е удобен флаг. Лицензираната компания набира собствена армия, водена от един от най-близките приятели на Сесил Роудс, д-р Леандър Стар Джеймсън. Той започва война с племената матабеле и ги прогонва от земята им. Завладяната територия е разработена, дава кървава печалбата на финансистите, и по-късно ще бъде наречена Родезия.

Тогава за пръв път, британците използват картечницата „Максим“ в бой, избивайки 3000 души от племето.⁸⁰



Леандър Стар Джеймсън е роден в Странрар, Шотландия. Завършва медицина в Лондон, преди да емигрира в Южна Африка. Тук става лекар и най-близък приятел на Роудс. Джеймсън дава най-голям принос за завладяването на Родезия и усвояването ѝ от британските заселници. Мястото му в „залата на позора на историята“ е запазено не от хилядите Матабеле, които избива, а от неуспешния му опит да завземе бургската територия Трансваал.

За да осъществи грандиозните си планове, Роудс е избран в законодателния орган на Капската колония (Кейптаун) и започва да разширява британското влияние на север.

Най-амбициозният му проект на африканския континент е железопътна линия, която ще се простира от Кейптаун до Кайро, и ще постави цяла Африка под британски контрол. Тя ще свърже огромните колониални владения на Великобритания, от златните и диамантените мини в Южна Африка до Суецкия канал, а след това през Близкия изток с Индия. По подобен начин ще осигури бързи връзки от Южна Африка през Средиземно море до Балканите и Русия, и през Гибралтарския проток с Великобритания. Всяка връзка в тази верига ще пази Империята в безопасност. Който успее да контролира това огромно пространство, ще контролирал най-ценните стратегически суровини в света, от златото до петрола.⁸¹

⁷⁹ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 312.

⁸⁰ Podmore, *British Foreign Policy Since 1870*, p. 21.

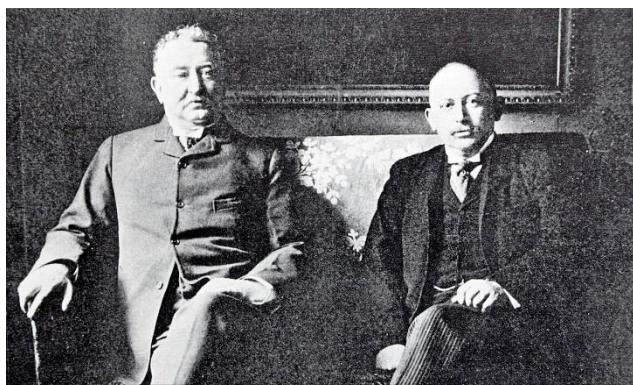
⁸¹ William Engdahl, *A Century of War*, p. 48.

През 1890 г., Роудс става министър-председател на Капската колония, и агресивната му политика разпалва отново старите конфликти с независимите бурски републики Трансваал и Оранжевата република. Бурите⁸² са земеделци, потомци на по-стари колонисти от Холандия, Северна Германия и френски хугеноти. Наричат се още африканери. Много от тях приемат британското управление в Капската колония, но през 30-те и 40-те години на XIX век други предприемат известния „дълъг преход“ (*Die Groot Trek*) с добитъка си, покритите каруци във вътрешността на Африка в търсене на земеделска земя, за да избягат от британското управление. Редица се заселват в земите на север от Оранжевата река, основавайки бурската Оранжева свободна държава. Други продължават отвъд река Ваал в това, което става Трансваал.

Още по на север, отвъд реките Лимпопо и Замбези, се намират земите на африканското племе Матабеле. Подобно на британските заселници, бурите калвинисти бури са расисти, но въпреки това притежават морален кодекс, далеч по-добър от този на „алчните, златотърсачи империалистите филибастри“⁸³, приятелите на Сесил Роудс.⁸⁴

Британското правителство обещава да не се намесва в самоуправляващите се бурски републики, но това е преди откриването на огромните златни находища в Трансваал през 1886 г. Перспективите за несметни богатства повишават залозите и създават нова златна треска с голям приток на златотърсачи от Великобритания.⁸⁵

Към 1890 г. бурските републики стават все по-проблематични за Роудс. Те не се вписват лесно в плановете на Тайния елит за обединена Южна Африка, нито в мечтата му за трансафриканската железница. Златните находища в Трансваал веднага променят значението му. Политическият контрол е в ръцете на селските и изостанали бури



Сесил Роудс и Алфред Бейтс

калвинисти, докато икономическият контрол попада все повече в ръцете на британските емигранти, проникнали във вътрешността на страната от златната треска. Тези чужденци, или „уитлендери“⁸⁶, както ги наричали бурите, имат парите, но нямат политическата власт. Въпреки, че броят на „уитлендерите“ в Трансваал бързо нараства и те са два пъти повече от първоначалните бурски заселници, президентът Паул Крюгер им отнема

пълноправното гражданство, докато не се установят и живеят тук минимум 14 години. Крюгер напуснал Кейптаун (Капщат) на 10-годишна възраст, за да се отправи на север със семейството си, и никога не преодолява омразата и подозрението си към британците.⁸⁷

Правителството налага високи данъци върху минните компании и прави почти невъзможно „уитлендерите“ да получат гражданство: това са две удобни причини за

⁸² Самоназванието „бури“ идва от холандското *boer* – селянин, земеделец, съотв. в немски *Bauer*. (б. пр.).

⁸³ Думата *filibuster* произлиза от холандското *vrijbouter* – пират, грабител. Думата е известна още като *флибустер* (през испански) и е название на пиратите в Карибско море през XVII – XVIII век. (б. пр.).

⁸⁴ Donald McCormick, *Mask of Merlin*, p. 48.

⁸⁵ Podmore, *British Foreign Policy Since 1870*, p. 21.

⁸⁶ От холандското (бурско) *uitlander* — чужденец, пришелец. (б. пр.).

⁸⁷ Quigley, *Tragedy and Hope*, pp. 136–7.

британците да търсят конфликт. Британско-бурският конфликт е изцяло заради златото на Трансваал. Тайният елит го иска и решава да го вземе със сила.

През декември 1895 г. те планират да провокират въстание на уитлендерите (британските заселници) в Йоханесбург като повод за превземането на републиката.



Близкият приятел на Сесил Роудс, д-р Джеймсън, военният командир на Британската южноафриканска компания, едновременно с това предприема въоръжено нападение от другата страна на границата, за да подкрепи въстанието. Това е безумно смела схема, измислена от Роудс и родените във Великобритания водачи от Йоханесбург, с подкрепата на британското правителство.⁸⁸

Алфред Бейт (съдружник на Роудс) и други членове на Тайния елит участват в планирането, финансирането и въоръжаването на нападението срещу Трансваал. Месеци преди то да се проведе, Роудс разкрива намеренията си на близка приятелка и член на Тайния елит, Флора Шоу⁸⁹, южноафриканският кореспондент на *The Times*.⁹⁰ Шоу е журналистка пионер, работи в тясно сътрудничество със Стивънс в *Pall Mall Gazette*. Тя е лична приятелка на Джон Ръскин, който я окуражава в писането на статии.⁹¹

Тя започва да пише пробритански, антибурски статии в лондонския вестник, за да подготви общественото мнение в Англия и да проправи пътя към война.⁹²

Лорд Албърт Грей, още един член на вътрешното ядро и директор на Британската южноафриканска компания, търси официална подкрепа за въстанието от Джоузеф Чембърлейн, колониалния секретар в Лондон.⁹³ Чембърлейн също е предварително уведомен за нападението от либералния политически лидер, лорд Роузбъри.⁹⁴ Въстанието така и неизбухва, защото британците не са нито малтретирани, нито толкова потиснати, колкото Флора Шоу ги изобразява в „Таймс“.

Вестта за планираното нападение изтича от Йоханесбург и президентът Крюгер подготвя силите си. Джеймсън и хората му са обкръжени и заловени. Цялото начинание се проваля. Роудс е принуден да подаде оставка като министър-председател на Капската колония и се явява в Лондон пред парламентарната комисия. Той става център на международен скандал, който може да нанесе фатални щети на Тайния елит. Паника обхваща заговорниците. Веднага след като Роудс слиза на брега в Саутхемптън,

⁸⁸ Saul David, *Military Blunders*, p. 73.

⁸⁹ Флора Луиз Шоу, баронеса Лугард (1852 – 1929) е британска писателка и журналистка. Вярата ѝ във възхода на Британската империя я вдъхновява. Като кореспондент на *The Times*, Шоу изпраща своите „Писма“ през 1892 г. и 1893 г. описвайки пътванията си в Южна Африка и Австралия, по-късно публикувани като книга като „Писма от Южна Африка“ (1893 г.) и „Писма от Куинсланд“ (1893 г.). Пишейки за образованите управляващи кръгове, тя се фокусира върху перспективите за икономически растеж и политическата консолидация на самоуправляващите се колонии в рамките на една все по-обединена империя, с виждането за ограничаването на местните колониални национализми. Шоу е задължена да свидетелства пред избраната комисия на Камарата на общините за нападението на Джеймсън в Трансваал на 29 декември 1895 г. Видната журналистка кореспондира със замесените или заподозрените в съучастие, Сесил Роудс, полковник Франсис Роудс и секретаря по колонията Джоузеф Чембърлейн. Тя е оневинена по всички обвинения. (б. пр.).

⁹⁰ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 313.

⁹¹ Polly Guerin, 'Flora Shaw: A Visionary Journalist' at

<http://amazingartdecodivas.blogspot.co.uk/2011/02/shaw-flora-visionary-journalist-c-by.html>

⁹² Quigley, *Anglo-American Establishment*, pp. 106–7.

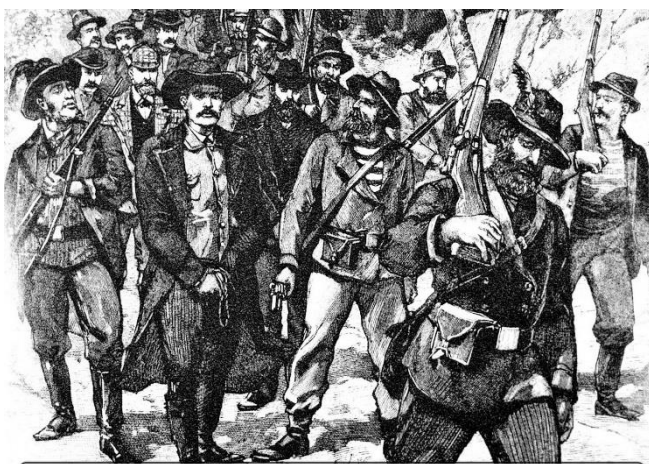
⁹³ Quigley, ... p. 313.

⁹⁴ Quigley, *Tragedy and Hope*, pp. 135–7.

е посрещнат от Нати Ротшилд, носещ поверително съобщение от Джоузеф Чембърлейн, който тайно е одобрил нападението.

В политически план Чембърлейн е можело да бъде принуден да подаде оставка, но това не е направило Тайния елит ще стане още по-уязвим за сериозни обвинения.

Роудс носи официалните телеграми, получени от Чембърлейн, разкриващи съучастието на колониалния секретар. И сега трябва да се сключи сделка. Така осъдителното доказателство е скрито от избраната комисия и правителството не прави опит да ограничи правомощията на Британската южноафриканска компания на Ротшилд/Роудс.⁹⁵



Пленяването на Джеймсън от бурите

В Лондон Ротшилд, Ешър, Сед и Милнър се срещат спешно, за да определят стратегията на Тайния елит за заличаване на следите.⁹⁶ Откровени лъжи са представени за истина. Чембърлейн тайно посещава Джеймсън в затвора и „добрият лекар“ се съгласява да се съобрази със съвета му. Каквото и да се случи Джеймсън знае, че Тайният елит в крайна сметка ще го защити. В по-нататъшен защитен ход сър Греъм Бауър от Министерството на колониите е убеден да се предложи като

изкупителна жертва. Бауър, който лично води преговорите между Лондон и Южна Африка, се съгласява да излъже пред комисията, че Чембърлейн не е знаел нищо за нападението на Джеймсън.

Едуард Феърфийлд, друг държавен служител от Министерството на колониите, който е води лондонската част от преговорите, отказва да последва примера на Бауър и да даде лъжливи показания.

И сякаш като невероятен късмет за Чембърлейн, Роудс и Тайния елит, Феърфийлд почива внезапно от „инсулт“.⁹⁷

По начин, който ще се превърне в редовно явление през годините, всеки важен свидетел, който се явява пред избраната комисия, лъже под клетва. Премиерът Солсбъри, член на вътрешния кръг, настоява самият Чембърлейн да участва в комисията. Когато свидетелите отказват да представят документи или да отговарят на въпроси, те не са принуждавани да дават отговори. Така разследването се потушва.⁹⁸

По този начин Тайният елит успява да оправдае всички участници, с изключение на Леандър Стар Джеймсън, който е хванат на местопрестъплението. Той поема цялата отговорност и прекарва само няколко седмици в затвора.

Набегът се оказва неуспех за Роудс за личното му положение, защото губи уважението и подкрепата, която преди това има сред много от бурското население.

Той и неговите богати приятели се прегрупират, докато бурята отшуми, но златото на Трансваал остава за тях като недовършена работа.

Скоро след това, податливи журналисти отново започнали да заливат Великобритания с пропаганда за предполагаемото тежко положение на уитлендерите.⁹⁹

⁹⁵ Thomas Pakenham, *The Boer War*, p. 29.

⁹⁶ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 110.

⁹⁷ Pakenham, *Boer War*, p. 29.

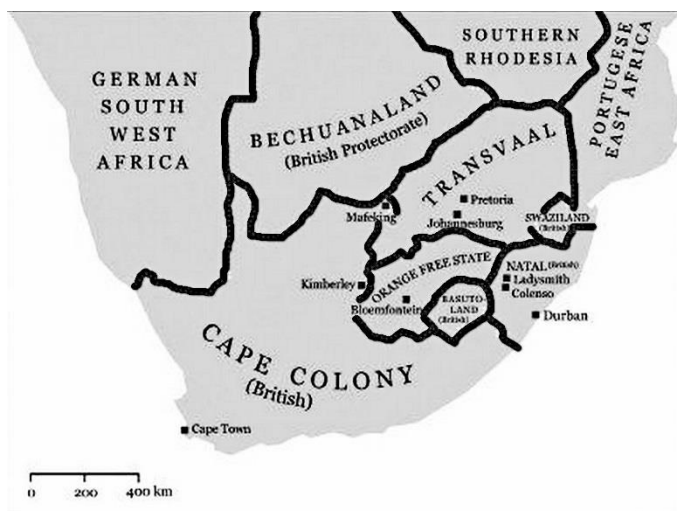
⁹⁸ Quigley, *Anglo-American Establishment*, pp. 110–11.

⁹⁹ Quigley, *Tragedy and Hope*, p. 137.

Нападението на Джеймсън, дава повод на президента Паул Крюгер да укрепи статута на Трансваал. Той трансформира малката си армия в ефективна сила от около 25 000 души, въоръжени с най-модерните за времето оръдия и пушки. В комбинация със силите на Оранжевата свободна държава, бурите събират 40 000 армия, готова за действие. Крюгер е преизбран за президент на Трансваал за четвърти мандат и положението му сред африканерите не само там, но и в Капската колония става още по-високо.¹⁰⁰

Капската колония е населена предимно от африканери, въпреки че е се управлява от Великобритания¹⁰¹. Естествено, британското управление е неблагоприятно засегнато както от нападението, така и от нарастващата популярност на Крюгер.

Роудс поставя на риск самото оцеляване на тази част от Британската империя, на която е посветил живота си. Колко иронично да изглежда, но примамката на златото го е довежда до безразсъдната авантюра.



Още по-голяма ирония е обстоятелството, че той и Джеймсън са спасени от охулване пред историята, от човека, който ще плати най-висшето наказание за това, че изобщо се е появил на този свят, за да предизвика Британската империя – германският кайзер.

На 3 януари 1896 г. Вилхелм II изпраща телеграма до Паул Крюгер, поздравявайки го че е успял да запази независимостта на страната си, „без да има необходимост да моли за помощ приятелите си“. Изпраща телеграма¹⁰²

Телеграмата на кайзер Вилхелм се възприема във Великобритания като завоалирана заплаха за готовността на Германия да подкрепи бурите във всеки един конфликт срещу Империята.

Шовинистичният британски печат предизвиква силна буря от антигермански настроения. Вестник „Таймс“ погрешно тълкува телеграмата на кайзера като пример за нагла германска намеса и заявява: „Англия няма да отстъпи пред заплахи и няма да се подаде на обидата.“

Витрините на магазини, собственост на германци в Лондон, са изпочупени, а германските моряци в британските пристанища, са нападени по улиците.

В рязък контраст с това, германският дипломатически отговор е помирителен. Смаян от такава неочаквана реакция, Вилхелм отговаря на писмо от баба си, кралица Виктория: „Телеграмата ми не насочена срещу Англия или вашето правителство...“¹⁰³

¹⁰⁰ Pakenham, Boer War, p. 22.

¹⁰¹ През 1795 г., използвайки окупацията на Холандия от Френската република, белите заселници в Южна Африка обявяват своята независимост от Холандия. В 1806 г. британците окупират южноафриканските независими провинции и ги включват в колониалната си империя. През 1835 г. бурите недоволни от британското управление извършват своя „голям поход“ и се преселват във вътрешността на Южна Африка, като прогонват местните негри – зулусите. Така възникват Трансваал, Оранжевата свободна държава, и република Натал. Последната обаче е окупирана от британците, а бурите запазват независимостта си в останалите две републики. Те носят името на реките Ваал и Оранжевата река. Трансваал означава „зад река Ваал“. (б. пр.).

¹⁰² Jean van der Poel, The Jameson Raid, p. 135.

¹⁰³ John C.G. Rohl, Wilhelm II: The Kaiser's Personal Monarchy, p. 792.

Но общественото мнение вече е обърнато и връщане назад няма. „Атмосферата се изпълва с кичозен шовинизъм“ и рейтингът на Сесил Роудс и д-р Джеймсън, отново започва да расте.¹⁰⁴ Пропагандната машина на Тайния елит превръща авантюрата на Джеймсън в акт на героизъм и историята около целият инцидент я обръща в своя полза.

Джеймсън, „касапинът на Матабеле“, е възнаграден с директорски пост в Британската южноафриканска компания и по-късно става министър-председател на Капската колония.¹⁰⁵

Въпреки че колегите му от Тайния елит спасяват Роудс от подигравки и публичен позор, лидерството на е не накърнено. Той остава напълно покорен слуга на Империята, но безразсъдният му опит да сваля бургското правителство разкрива липсата му на политическа хитрост.

Още по-лошо, той оставя след себе си следа от съучастнически срам, която се простира чак до Колониалното министерство в Лондон, и дори колегите му го възприемат като потенциална пречка: провалил се играч.

Тайният елит се нуждае от интелигентна личност с политическа проницателност, която да ръководи тайното общество, да събере парчетата и да възстанови британската власт след провала на Роудс в Южна Африка. Тази личност, която идеално отговаря на изискванията, е техният човек – сър Алфред Милнър.

Назначаването на Милнър за върховен комисар за Южна Африка е преврат за Тайния елит. Това е пост, който той е решил да заеме много преди да му бъде предложен. Опасните политически напрежения изискват ясно решение и не могат да бъдат поверени на нерешителен човек. Милнър е готов да даде на Империята необходимото лидерство, като поеме контрола над южноафриканското правителство и се изправи срещу бурите.

Неговият приятел и колега от Обществото на избраните, Уилям Уолдъргрейв Палмър, 2-ри граф Селбърн, го препоръчва силно на колониалния секретар, когато в същото време другият му колега от Тайния елит, лорд Ешър, предприема подобен подход към кралицата – нагледен пример за влиянието, което Тайният елит упражнява в британското правителство.

Съответно искането на Тайния елит е Милнър да бъде свободен да започне всичко отначало, да избере свой собствен екип и да му бъде позволено да взема собствени решения.¹⁰⁶

Какво са говорили на първата си среща, Чембърлейн и Милнър остава неизвестно. Въпреки че се различават по въпроса за непосредственото започване на войната, по-късно става ясно, че и двамата са стигнали до единодушие, войната ще бъде единственият отговор. Чембърлейн настоява за търпение, защото лично е ошетен от последиците след авантюрата на Джеймсън. Той трябва да е сигурен, че обществеността е зад него. Милнър защитава съвсем различен аргумент за „подготовката на кризата“.¹⁰⁷

Разликата между двете мнения и временна и Милнър използва всеки контакт, с който разполага, за да настоява за спешно решение, независимо, че действа зад гърба на своя шеф.

Милнър е посветен в рицарство за заслугите си към нацията през 1895 г., но повишението му на висок пост в Южна Африка е впечатляващо. На прощалната вечеря, организирана от Тайния елит в негова чест, Милнър е възхваляван до висините. След заявява, че той „е империалист от най-чист вид, на когото може да се разчита да

¹⁰⁴ Swain, *Beginning the Twentieth Century*, p. 38

¹⁰⁵ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 47.

¹⁰⁶ *Letters: Esher to Stead*, 19 February 1897, cited in Thompson, *Forgotten Patriot*, p. 105.

¹⁰⁷ *Milner Papers, Milner's Diary*, 30 November 1898, dep. 68, Bodleian Library.

направи всичко възможно, за да направи Южна Африка, от Тейбъл Маунтин до Танганика, толкова лоялно британска, колкото са Кент или Мидълсекс“.¹⁰⁸

Вечерята е организирана от лорд Кързън и председателствана от бъдещия министър-председател Хърбърт Аскуит. Списъкът с гости включва лорд Роузбъри, сър Уилям Харкорт, лорд Гошен, Артър Балфур и Ричард Халдейн.

Тези големи британски политически фигури са се събрали, за да поздравят сър Алфред Милнър, един от тях, който завършва речта си с думите, че е „цивилен войник на Империята“.¹⁰⁹ Напълно подходящо определение. Това е човекът, който ще се вдигне на оръжие за британската раса, на която се е заклел завинаги.

На 14 април 1897 г. Милнър тръгва за Южна Африка на личен кръстоносен поход, за да я направи лоялна на Англия. Той щеше да остане там осем години, да затвърди ролята си на лидер и да изгради екип от отлични млади последователи, които да изпълняват програмата на Тайния елит през следващите 30 години. Мисията му е абсолютно ясна: да управлява Южна Африка, изцяло да премахне пречките създавани от бурите, за да завърши британското господство в региона и да установи контрол над златните залежи в Трансваал. Милнър знае, че това ще означава пълномащабна война. Той знае също, че единственият начин да направи такава война приемлива за кабинета и британската общественост е да представи бурите на Крюгер като агресори.

Сър Алфред Милнър рядко се среща с Роудс в Южна Африка, но поддържа постоянна връзка, използвайки Едмънд Гарет, член на Обществото на избраните¹¹⁰ като посредник. Той постъпва така, защото смята, че е политически необходимо да скрие връзката им, тъй като репутацията на Роудс е силно уронена и е силно мразен от бурските заселници.

През първата си година в Кейптаун Милнър пътува наоколо, оценявайки ситуацията и претегляйки алтернативите. Назначаването му малко след нападението, обезпокоява бурите, тъй като е известен като твърд лоялист на Империята. И те имат всички основания да се страхуват от неговите неизказани намерения.

В лични писма до колониалния секретар той заявява много ясно, че „няма друг изход от политическите проблеми в Южна Африка, освен реформи в Трансваал или война. А в момента шансовете за реформи в Трансваал са по-лоши от всякога.“¹¹¹ Въпреки че Чембърлейн му напомняше, че договорената им стратегия е да играят „играта на изчакване“, точно това Милнър нямаше намерение да прави. Той е подкрепян на всяка крачка от заместник-секретаря на Чембърлейн, Селборн, който пише тайни и поверителни писма до Милнър в Южна Африка, оценявайки възгледите на Чембърлейн и настоявайки, че той трябва да има „свободна ръка и да бъде подкрепен в добро и лошо оттук нататък“.

Сър Алфред Милнър се завръща в Англия през 1898 г., за да получи подкрепа за „активна и решителна политика на действие“.¹¹² Той пътува между Лондон и провинциалните имения където се събира Тайния елит, където информира членовете му за ситуацията, включително лордове Кързън, Роузбъри и Ротшилд. Също посещава Артър Балфур, лидер на консерваторите в Камарата на общините, и бившия си съученик от колежа Балиол в Оксфорд, Сейнт Джон Бродрик, човекът, който след месеци ще стане държавен секретар по военните въпроси.¹¹³

¹⁰⁸ Thompson, *Forgotten Patriot*, p. 105.

¹⁰⁹ Thompson..., p. 108.

¹¹⁰ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 312.

¹¹¹ Milner to Chamberlain, dispatch 23 February 1898, cited in Thompson, *Forgotten Patriot*, p. 119.

¹¹² Milner Papers, Selborne to Milner, 21 January 1898, Bodleian Library, Ms.Eng.Hist. c.686.

¹¹³ Thompson, *Forgotten Patriot*, p. 124.

Тук за пръв път читателят може да види точно как е работил Тайният елит. Колониалният секретар настоява, че Милнър трябва да отложи плана си, докато общественото мнение и парламентарните възражения не се обърнат в полза на войната. Милнър натяга каишката, защото знае, че отлагането само ще създаде впечатлението, че Империята е слаба. Той се погрижва собствената му позиция да надделее.

Джоузеф Чембърлейн е ефективно заобиколен от официалния си представител в Южна Африка и дори да знае, няма към кого да се обърне, и да се оплаче. Върховният комисар е поканен в замъка Уиндзор от кралица Виктория, уведомен от лорд Ешър, преди да отиде в Сандрингам, където много приветливият бъдещ крал Едуард VII искае да чуе съвета му. Милнър инструктира всички ключови членове на Тайния елит, че трябва да има война, независимо дали неговият титулярен шеф, Джоузеф Чембърлейн, го желае или не. Всеки един от тези влиятелни личности разбира посланието на Милнър. Ще има война в Южна Африка и те трябва да бъдат готови да го подкрепят, въпреки очакваните трудности. Милнър се премества без усилие от един фронт, на който вече е признатият господар, към втори, където базата му за контакти е също толкова впечатляваща – печата.

Британската армия ще влезе във война и британската общественост трябва да бъде завладяна от шовинизъм, който щеше да помете всичко пред себе си.

Реакцията на телеграмата на кайзера предоставя достатъчно доказателства за склонността на обществеността към ксенофобия, но Милнър се нуждае и от подкрепа в южноафриканският британски печат. Той назначава У. Ф. Монипени от „Таймс“ за редактор на „Ранд Стар“. Едмънд Гарет, редактор на „Фортнайтли Ривю“, е лоялен и доверен приятел, а Е. Т. Кук от „Дейли Нюз“, който дължи кариерата си на Милнър, му е задължен, като тръби за неговите добродетели и подкрепяше решенията му.

Във Великобритания „Дейли Нюз“ на Хармсвурт, с тираж над 500 000 на ден, не пести подкрепата си за Милнър и войната.

Британската общественост е осведомена, че кризата няма нищо общо със златото на Трансваал. Като основна причина се изтъкват ограничените права на британските заселници или уитлендерите, които уж са дискриминирани от бурите.

Личният интерес на Тайния елит се припокрива с имперските планове на Великобритания в Южна Африка. Роудс, Алфред Бейт, Аби Бейли и лорд Грей са пряко свързани с Британската южноафриканска компания и както династията Ротшилд, имат сериозни финансови инвестиции, които трябва да бъдат защитени. Всъщност предстоящата война е изцяло за златните мини, но е маскирана като освободителна, за правата на британските работници емигранти срещу бургското потисничество.¹¹⁴

Но един от приближените журналистът Стед, вече не аплодира всичко, което прави Милнър. Въпреки че е сред основателите на тайния кърг, един от първите трима заговорници, сега обръща срещу тях. Уилям Стед присъства на Мирната конференция в Хага през 1898 г., променя възгледите си и се завръща като привърженик на международния арбитраж.¹¹⁵

Той публично критикува Милнър, когото ясно вижда как води Великобритания към напълно ненужна война, с което дългото им приятелство (и участието ме в тайното общество) приключва остро.

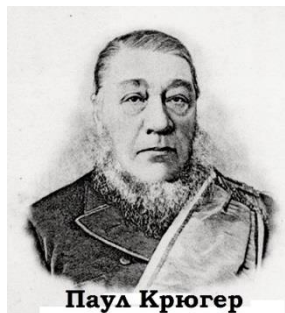
Абсолютно убеден в бруталната логика на собствения си анализ, Милнър никога не се колебае. Британският контрол над Трансваал е от съществено значение, въпреки че означава война.¹¹⁶

¹¹⁴ Pakenham, *Boer War*, p. 571.

¹¹⁵ Thompson, *Forgotten Patriot*, p. 126.

¹¹⁶ Engdahl, *A Century of War*, p. 49.

Единственият въпрос, който остава без отговор, е как да се накара Паул Крюгер да направи първата крачка. Ситуацията за Крюгер в Трансваал не е благоприятна за бурите които стават все по-очертаващо се малцинство. Сред уитлендерите има много



Паул Крюгер

британски работници, но и много африканери – бури от Кейптаун, германци, французи и дори американци – всичките бели заселници печелещи добри пари.¹¹⁷

Обстоятелството, че са лишени от избирателни права, вълнува постоянните заселници, но изобщо не засяга временно пребиваващите работници? Какъв стимул трябва да имат, че да свалят правителството на Крюгер? Очевидно нямат.

Животът под знамето на британското колониално управление, не обещава големи предимства за многото златотърсачи и миньори, дошли тук да натрупат състояние и да се завърнат у дома като богати хора.

Авантюрата на Джеймсън се проваля, защото Роудс лекомислено надценява силата на британския патриотизъм на уитлендерите. Милнър не робува на такива случайности. Той се нуждае от истинско въстание от гневна на разочарованата общност, която можеше да се обърне към британското правителство за помощ. Несъгласието и брожението трябва да се разпространи сред уитлендерите. За тази цел Алфред Бейт иска да освободи своя агент от Йоханесбург, бунтовника Пърси Фицпатрик, но има една основна пречка. Фицпатрик, арестуван и затворен по време на авантюрата на Джеймсън, е освободен условно, със забрана на всякаква политическа дейност или критика към правителството на Крюгер.

Съвсем невероятно, той е освободен от това условие за гаранция, от държавния прокурор на Трансваал. И много скоро предизвика брожение сред уитлендерите, поради битов скандал, един уитлендер е застрелян в собствения си дом, след спречкване с бурски полицаи. Пет хиляди протестиращи излизат на улицата, а допълнително масло в огъня налива ареста на протестиращи уитлендъри, които трябва да заплатят пет пъти по-висока гаранция за освобождаването си, отколкото виновния полицаи убиец. Според Фицпатрик арестуваните са излезли на пазарния площад в Йоханесбург само за да представят петицията си до британския вицеконсул, но са били задържани от бурската полиция, съгласно закона за публичните събрания.

Започват двустранни обвинения, Фицпатрик посочва, че „за отнемането живота на британски поданик гаранция от 200 паунда е достатъчна, но за възражението срещу това престъпление е определена гаранцията от 1000 паунда“.¹¹⁸

Оттук въпросът се превръща в кауза за потъпкани граждански права. Фицпатрик насърчава по-нататъшни митинги и демонстрации в Йоханесбург и е подписана петиция, търсеща защита чрез британското правителство. И именно от това се нуждае о Милнър – народна кауза.

В края на март 1899 г. Милнър се среща тайно с Пърси Фицпатрик в Кейптаун и му дава инструкции да продължи да разпалва вълнения и да предоставя на британския печат материали уронващи авторитета за Крюгер.

Фицпатрик заминава за Лондон, за да представи ситуацията с уитлендърите пред британската общественост. Книгата му „Трансваал отвътре“ веднага се превръща в бестселър¹¹⁹ популяризирана от Тайния елит.¹²⁰

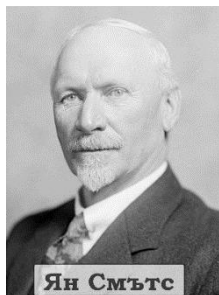
¹¹⁷ Pakenham, Boer War, p. 21.

¹¹⁸ The Transvaal Within, J. Percy Fitzpatrick, chapter XI.: www.gutenberg.org/ebooks/16494

¹¹⁹ Pakenham, Boer War, pp. 54–5, 88.

¹²⁰ Milner Papers, Milner to Selborne, 14 June 1899, Bodleian Library, Ms.Eng.Hist. c.686.

Ян Смътс, държавният прокурор на Трансваал, който освобождава Фицпатрик от гаранцията за условната си присъда, заслужава особено внимание. Преди акцията на Джеймсън, Смътс е близък приятел, доверен човек и личен агент на Сесил Роудс в Кимбърли.¹²¹ Той е 27-годишният адвокат, учил в Кеймбридж, и горещ привърженик на обединение на Южна Африка под британско управление, където британците и холандците (бурите) ще уредят различията си и ще се обединят в единна бяла нация.¹²²



Виждайк в Роудс човекът, който ще осъществи този велик идеал, Смътс става енергичен негов поддръжник на идеята за обединена Южна Африка в рамките на Британската империя.

Но малко след това, изведнъж рязко промени курса. Привидно недоволен от незаконния опит за окупиране на Трансваал със сила, той изоставя политическата си философия, и осъжда действията на добрия си приятел Роудс. Изведнъж се превръща от англофил в англофоб, подобно на Саул и „пътя към Дамаск“¹²³.

Сега той става най-шумния критик на Роудс, и неговата яростна антибританска агитация и безкомпромисна подкрепа за Крюгер бързо дават резултати. Въпреки младата си възраст и липсата на опит, Крюгер го прави държавен прокурор в Трансваал и свой главен политически съветник.¹²⁴

Антианглийската реторика на Смътс и драконовски мерки които предприема, скоро предизвикват недоволството на уитлендърите. Освен липсата на право на глас, те се оплакват високото данъчно облагане, държавния контрол върху минните доставки, което според тях е целенасочено изнудване, ощетяващо доходите им, от което се облагодетелстват бурите в Претория.¹²⁵

Постоянните провокации на Смътс към уитлендърите са в странно противоречие с опитите на президента Крюгер да успокои нарастващите вълнения, правейки голяма отстъпка за правото на глас, след само 5 години пребиваване, вместо предишните 14. Той дори е готов да предостави преференциални права за добив в мините и да намали нивата на данъчно облагане.

Това е „Голямата сделка“ на която Крюгер е готов, за да успокои вълненията и да възстанови доверието в неговото правителство. Но докато президентът прави отстъпки и се опитва да потуши вълненията, Смътс сериозно го подкопана, като арестува редактори на вестниците, симпатизиращи на уитлендърите. Действията му разпалват още повече напрежението.

Изглежда странно, че за толкова кратко време бившият близък приятел и съюзник на Роудс прави всичко по силите си, за да гарантира но Милнър и Роудс, нещото от което те най-много се нуждаят – повода за война.

Смътс усеща колебание в политическите редици и изпраща меморандум до изпълнителната власт на Трансваал през септември 1899 г., призовавайки ги да предприемат необходимите стъпки, за да се превърнат в „една от великите държави в света... африканерската република в Южна Африка, простираща се от залива Тейбъл до Замбези“.

Това е буквално жаргон на Тайния елит, напомнящ за почерка на Роудс. Въпреки че е изречен, за да разбуни уитлендърите още повече, трезвомислещите жители на

¹²¹ Quigley, *Tragedy and Hope*, p. 137.

¹²² Pakenham, *Boer War*, p. 43.

¹²³ Според библейската легенда, Саул гонителят на християните, ослепял за три дни и бил излекуван от лекувател християнин, изведнъж приел вярата в Христос, кръстил се, приел името Павел и станал един от 12-те апостола на Исус Христос. Изразът „пътят към Дамаск“ означава рязка смяна на възгледите, преобръщане на 180°. (б. пр.).

¹²⁴ Quigley, *Tragedy and Hope*, p. 137.

¹²⁵ Walter Nimocks, *Milner's Young Men*, p. 4.

Кейптаун го умоляват да избегне войната, да се съобрази с уитлендърите и да умилюва британското правителство.

Смътс не приема нито един от техните мъдри съвети. Той отвърща яростно, че ако ще има война, то „колкото по-скоро, толкова по-добре. Нашият народ в цяла Южна Африка трябва да получи бойно кръщение в кръв и огън“.

Така двамата, уж непримирим врагове Милнър и Смътс, се стремят към война. С всяка изминала седмица напрежението се засилва. Движенията на британските войски обезпокояват Крюгер, който виждаше, че Трансваал е заплашен от нашествие.

До октомври 1899 г. голям брой британски войски са изпратени на границата с Трансваал в очакване на преднамерена провокация. Крюгер иска тяхното изтегляне, но отговорът на Милнър, стремящ се умишлено към ескалирането на напрежението, е изпращането на още войски. Така Милнър получава своята война.

Както британските, така и бурските представители отхвърлят условията, които си поставят един на друг, и за радост на Милнър, Крюгер одобрява ултиматума, написан от Смътс, който обвинява Великобритания в нарушаване на Лондонската конвенция от 1884 г., съставена след първата англо-бурска война от 1880-81 г.

Текстът на ултиматума е приет в Лондон с подигравка, възторг и презрение. „Дейли Телеграф“ не знае дали да се смее или да плаче. Уводните статии се радват, че „г-н Крюгер поиска война и война ще има“. Всичко ще приключи до следобедния чай.

Бурските войници навлизат в Капската колония на 12 октомври 1899 г., за да атакуват брониран влак, превозващ провизии за Мафекинг, и така започва Бурската война точно както Милнър я планира. Крюгер е раздразнен, и прави първия ход, преди британците да успеят да доведат още войски в Южна Африка, като е представен за агресора. Всъщност той е надхитрен. Милнър има благородството да признае в писмо до лорд Робъртс, главнокомандващия войските в Южна Африка, че: „Аз предизвиках кризата, която беше неизбежна, преди да е станало твърде късно. Не е много приятно и за мнозина не е достойно за похвала, но аз изиграх голяма роля в предизвикването на голяма война.“¹²⁶



Това не е нескромно хвалене или преувеличение. Обяснението на Милнър, безпристрастно, показва студената обективност, която движи каузата на Тайния елит. Войната е нещастие за едни, и необходимост за други. И трябва да се случи.

Година по-рано, в лично писмо до приятеля си лорд Селборн, Милнър обяснява много ясно, че на изостаналите, живеещи още в

средновековието бури, не може да се позволи да контролират бъдещето на Южна Африка. „Расовата олигархия [бурите] трябва да си отиде и не виждам никакви признаци, че тя ще се оттегли сама.“¹²⁷

Решението е просто. Ако не си тръгнат, трябваше да бъдат премахнати, а неговите служители, Пърси Фицпатрик и Ян Смътс, изиграват отредените им роли, като му помагат да ускори тази „неизбежна“ криза. С военна сила, достигаща почти половин

¹²⁶ Pakenham, *Boer War*, p. 54, 100, 63, 109, 115.

¹²⁷ *Milner Papers, Milner to Selborne, 5 May 1898, Bodleian Library, Ms.Eng.Hist. c.686.*

милион души, над два пъти повече от цялото бурско население на Трансваал, срещу приблизително 40 000 бурско опълчение на бойното поле, британците очакват лесна победа. Но дали беше лесна?

Основното предимство на бурите е мобилността и въпреки че те британците значително превъзхождали бурите числено, трудно ги е държат под контрол. Партизанската война на бурите се оказва много ефективна срещу военното мислене, вкоренено в традициите от времето на Уелингтън.

Войната продължава почти три години и се превръща в най-кръвавата, най-скъпоструващата и най-дългата, в която британската армия е воювала от почти сто години. Ходът на войната не предоставя много ободряващи новини за британската общественост, но един репортаж грабва националните заглавия и разпалва въображението. Той извежда един млад мъж с огромна амбиция пред обществеността, обсипвайки го със славата, въпреки че разказът за приключението му, не е потвърден от никакъв независим източник.

Уинстън Чърчил отива в Южна Африка като военен кореспондент на консервативния вестник „*Morning Post*“ през 1899 г. и се озовава в бурски военнопленнически лагер. Самата история е съчинена от него самия като част от биографията му.¹²⁸ Според собствения му разказ, той се присъединява към разузнавателна мисия пътуваща с брониран влак на 15 ноември 1899 г. и е заловен заедно с около 60 британски офицери и войници, при нападение на бурите. Отведени са в Претория, и са задържани в старо училище, заобиколено от триметрова стена от гофрирана ламарина. Чърчил разказва за нападението над влака и „дръзкото си бягство“ на други журналисти. „Дейли Телеграф“ публикува съобщение от Ройтерс, озаглавено „Смелостта и хладнокръвието на г-н Чърчил са великолепно описани“. Героят се е създал сам.

Това, което не е било съобщено, е че след арестуването си, Чърчил искал да бъде класифициран като цивилен, защото е журналист. Той използва връзките си, и чрез майка си, изпраща молба до Алфред Милнър на 24 ноември, с която иска да бъде включен в списъка на затворници, които да бъдат освободени.¹²⁹ Той подава и следващи молби за освобождаването си на 26 ноември и 8 декември,¹³⁰ и обещава, че „ако бъде освободен, ще дам всякаква условна гаранция, че няма служа срещу републиканските сили“.¹³¹

На 12 декември главнокомандващият на бурите се съгласява да го освободи и известно време след това, Чърчил изчезва от лагера. След като пристига в португалското пристанище Лоренсо Маркес, Чърчил разказва за своето невероятно приключение. Той твърди, че е прорязал оградата под носа на бурските стражи и е предприел много трудно бягство. Неговото „дръзко бягство“ се превръща в легенда.

Не знаещ нито африкаанс, нито друг местен език, но подкрепен от изненадващо голямата сума от 75 паунда (над 6000 паунда по съвр. курс), той предприема 250-км пътуване до Лоуренсу Маркес на португалска колониална територия. Неговата одисея е достойна за гръцки герой от древния мит. Пресичайки опасен терен и избягвайки тежко въоръжените бурски бойци, които го търсят, той най-накрая стига до железопътна линия и скача на влак в движение, стискайки зъби от болката в „изкълченото му рамо“.¹³²

¹²⁸ Winston Churchill, *My Early Life*, pp. 311–13.

¹²⁹ *Milner Papers, Churchill to Milner, 24 November 1899, Bodleian Library, Ms.Eng.Hist. c.686*

¹³⁰ Roy Jenkins, *Churchill*, p. 54.

¹³¹ *Churchill War Papers, I, pt. 2, p. 1085.*

¹³² *Също, ... p. 60.*

В друг хвалебствен разказ се казва, че Чърчил се е „хвърлил върху вагона и едва успял да се закрепил на закачането между два вагона“.¹³³ Но много скоро жаждата го принудила да скочи от влака в търсене на вода. Пълзейки по корем, той се влачел между блата, преди да стигне до бурското градче Уитбанк. Там имал невероятен късмет да почука на вратата на „единственото семейство на 20 мили, което не го предало“.¹³⁴

След три дни криене, уж сред плъхове в минна шахта, той се качил на друг влак и се скрил под бали вълна. Влакът пътувал за залива Делагоа, където го чакала свободата и „блясъка на триумфа“.¹³⁵

Така Чърчил разказва украсената си история. Но предизвиква много спорове относно достоверността ѝ, толкова много, колкото като плъховете в минната шахта. Последват и обвинения, че се е държал егоистично спрямо другите военнопленници, и бягайки сам, влошава тяхното положение.

Съдбата и решителните съдебни производства обаче премахват подобни резерви. Британските офицери в лагера, капитан Халдейн, сержант Броки и лейтенантите лъо Мезурие и Франкланд, го обвиняват, че той проваля шансовете им за скорошно освобождение. Халдейн отказва да се яви в съда като свидетел, от името на Чърчил по дело за клевета срещу списание *Blackwood's* през 1912 г.

Въпреки тези съмнения, „дръзкото бягство“ превръща Чърчил в обществен герой и му дава място в избирателната листа на консерваторите в Олдъм за парламентарните избори само няколко месеца по-късно.

Съвсем независимо от героя, за какъвто се представя Чърчил, британската самоувереност се сблъсква с реалността и Бурската война, доказала без никакво съмнение, негодността на британската армия.



Войната променя прекия контрол на Милнър върху южноафриканските дела, тъй като военни операции са извън неговите правомощия. И трябва да бъде много благодарен, тъй като вината за многото военни неуспехи, които последват, не могат да се припишат на него.

За Алфред Милнър войната е начало, а не самоцел. Важното е победата, контролът над златните находища и след това усвояването на реконструираната Южна Африка в тъканта на Империята.

Въпреки че това е мръсна война, водена от генерал Кичънър, опетнена с британските концентрационни лагери, Милнър научава много, което ще бъде полезно за Тайния елит във войната от 1914-18 г.

Военната некомпетентност преди пристигането на Кичънър като началник-щаб на лорд Робъртс е тревожна. Кичънър обаче се оказва труден за работа; той не е екипен играч. Назначен от Военното министерство за човек, който да отстранява проблемите, да се промъква през бюрокрацията, организатор, който рядко играе втора цигулка, той не е човек, който да отстъпи място на политиците. В очите на Кичънър войната е отговорност на въоръжените сили, а не на цивилните. Той разчита на собствената си власт и не се вслушва в другите гледни точки. Когато променя армейско-транспортната система по средата на войната, въпреки предупрежденията на професионалните транспортни офицери познаващ южноафриканския терен, те го предупреждават за неизбежно бедствие, което последва. Кичънър, героят от Хартум става известен на местно ниво като „Кичънър на хаоса“.

Единственият страх, който Алфред Милнър има, е че поради продължителната война, с всичките и усложнения, генерал Кичънър можа да предложи на бурите

¹³³ *Earl of Birkenhead, Churchill: 1874–1922*, p. 96.

¹³⁴ *Virginia Cowles, Winston Churchill: The Era and the Man*, p. 65.

¹³⁵ *Jenkins, Churchill*, p. 61.

взаимноизгоден мир. Кичънър вярва до 1901 г., че мирът е едновременно практичен и желателен.

Милнър мисли противоположното. Той не е преминал през мъчителните усилия да организира тази война, само за да се ангажира с компромис чрез мирни преговори. Пишейки до Вайълет Сесил, жената за която по-късно ще се ожени, Милнър признава: „Единственият ми страх е, че той [Кичънър] може да даде обещания на бурите, за да ги накара да се предадат, които след това ще бъде неудобно да се изпълнят.“¹³⁶

Неговото виждане за бъдещата Южна Африка се основава на пълна победа и пълно подчинение на бурите на Британската империя. Той се страхува от объркано споразумение, „кафирска“¹³⁷ сделка, както я нарича.¹³⁸

Един ранен мир, ще спаси репутацията на бургските лидери, златото ще остане в техните ръце, и бурите ще запазят идентичността си като политическа сила.

Това е кошмарният сценарий на Милнър. През януари 1901 г. той пише на Ричард Халдейн, либералния член на парламента, на когото има най-голямо доверие, че в Южна Африка няма място за компромис; те трябва да бъдат абсолютни победители. Голямата разлика между тях е, че Милнър знае за грандиозния план. Кичънър не знае. Спечелването на войната е необходимост, но спечелването на мира в очите на Милнър е абсолютна необходимост. Той гарантира провала на мирните преговори, като директно лобира пред консервативния кабинет чрез Тайния елит в Лондон. Той е категоричен, че не трябва да се говори за амнистия.¹³⁹

Липсата на политическа проникателност на Кичънър се разкрива, когато споделя пред държавния секретар по военните въпроси, Сейнт Джон Бродрик, че политиката на Милнър е абсурдна и погрешна: „Възгледите на Милнър може да са напълно справедливи, но според мен са отмъстителни и не знам случай в историята, когато при подобни обстоятелства да не е била предоставена амнистия“.¹⁴⁰

Като се има предвид, че Бродрик е близък личен приятел на Милнър от колежа Балиол и е участвал във всичко, замислено от Милнър в Южна Африка, Кичънър просто самоподкопава позицията си. Сър Алфред Милнър се завръща в Лондон през май 1901 г., за да утвърди позицията си и да затвърди решимостта на всички съмняващи се. Комитетът за посрещане, включващ правителствени членове на Тайния елит, го посреща на гара Ватерло. Всички важни политици чакат на перона, когато влакът пристига. Премиерът лорд Солсбъри и неговият племенник Артър Балфур, лидер на Камарата на общините, водят делегацията, включваща лорд Лансдаун, министър на външните работи, и секретаря по колониите Джоузеф Чембърлейн.

Сър Алфред Милнър е отведен през ликуващи тълпи до Марлборо Хаус, където неговият приятел, новият крал Едуард VII, го награждава с Ордена на Банята, прави го таен съветник и му дава титлата барон Милнър. Това е публична демонстрация на неразредена почит към лидера на Тайния елит.

В рамките на седмици, кабинетът приема политиката на Милнър в Южна Африка като своя политика. Кичънър е надхитрен и лорд Милнър се потопя в подготовката на почвата за успех: продължаване на войната, повторно отваряне на мините, осигуряване на потока от богатство към своите поддръжници и вкарване на най-добрите британски таланти в собствената му администрация.

¹³⁶ Pakenham, *Boer War*, p. 318-319.

¹³⁷ Кафр, кафир е жаргонно название на чернокожото негърско население в Южна Африка, използвано от португалците и бурите. Идва от арабското кафир – неверник, респ. дивак. (б. пр.).

¹³⁸ Milner to Violet Cecil, 27 December 1900, cited in Pakenham, *Boer War*, p. 485.

¹³⁹ Pakenham, *Boer War*, pp. 484.

¹⁴⁰ Kitchener to St John Brodrick, 22 March 1901, cited in Pakenham, *Boer War*, p. 500.

След като властта му е напълно потвърдена, Милнър се завръща в Южна Африка, където бруталната война продължава още цяла година.

Бурската война започна зле за Великобритания във военно отношение и независимо колко печатът преувеличава малките успехи, популярността ѝ спада благодарение на две печално известни каузи, които либералната опозиция приема за свои. Първата е общественото недоволство, произтичащо от една от редките грешки на Милнър.

Британската активистка за социално подпомагане Емили Хобхаус, въоръжена с пълномощия от либерални депутати, на които Милнър се доверява, иска разрешение от него да посети т.нар. бежански лагери. Това, което вижда там, разпалва с право чувството ѝ на морално възмущение. Създадени от Кичънър като инструмент за спечелване на войната, концентрационните лагери по всички стандарти са отвратителни. От ноември 1900 г. британската армия въвежда нова тактика за да пробие партизанската отбрана на бурите. Кичънър започва акции за прогонване на партизаните. Страната е лишена от всичко, което може да осигури прехрана на партизаните, включително жените и децата. Около 30 000 бурски ферми са изгорени до основи, а животните им изклани. Именно проведеното фактическо етническо прочистване, изкореняващо една цяла нация, ще доминира в общественото мнение в последната фаза на войната.¹⁴¹

Общо 45 лагера са построени за интернираните бури и 64 за местните африканци. От 28 000 бурски военнопленници, почти всички са изпратени в чужбина. По-голямата част в лагерите са за жени и деца. Недостатъчният подслон, лошото хранене, пълната липса на хигиена и пренаселеността водят до недохранване и епидемии от морбили, коремен тиф и дизентерия. В съчетание с недостиг на медицинска помощ, над 26 000 жени и деца загиват в британските концентрационни лагери.



Безпристрастната книга на Емили Хобхаус „Тежестта на войната и къде тя падна“, публикувана през 1902 г., е нещо повече от политическа бомба.¹⁴²

Тя разкрива отвратителната истина за това как Великобритания води война срещу жени и деца. Тя описва че във всяко семейство от десет души се пада поне по едно дете загинало в лагерите. На холандските благотворителни организации е забранено да предоставят кондензирано мляко, когато то е свободно достъпно в Претория, и поради глада „децата са умирали като мухи“.

Съпругите и децата на мъжете, сражаващи се за бурската армия, са наказани, като се държат гладни, и без това оскъдните им затворнически дажби се намалят на половина, и не им се дава никакво месо.¹⁴³

У.Т. Стед е съкрушен от представените му доказателства и написва: Смъртта на всяко едно от тези деца, починали поради намаляването наполовина на дажбите им, се използва за оказване на натиск върху бащите им, намиращи се все още на бойното поле, е умишлена. Системата на половин дажби е разобличена шумно, като нагъл хладнокръвен акт на държавна политика, използвана за да принуди сражаващите се мъже, които не успяхме да победим на бойното поле, да се предадат“.¹⁴⁴

¹⁴¹ Chapter 39 in Pakenham, Boer War, 'When is a War not a War?', дава много подробен отчет за концентрационните лагери.

¹⁴² Emily Hobhouse, 'The Brunt of War, and Where it Fell' at <http://archive.org/details/bruntwarandwher01hobhgoog>

¹⁴³ Също, ... p. 174.

¹⁴⁴ W. T. Stead, cited in Hennie Barnard, The Concentration Camps 1899–1902 at <http://www.boer.co.za/boerwar/hellkamp.htm>

Всичко това се провежда изрично по заповед на британските власти. Правени бяха съгласувани опити да се отхвърлят разкритията на Хобхаус с твърдения, че тя клевети британските войски, но нейното разкритие предизвика възмущението на либералния лидер Кембъл-Банерман от „варварствските методи“¹⁴⁵, използвани срещу бурите. Тази фраза, той повтаря отново и отново срещу консерваторското правителство. Последва нова атака срещу правителството, от яростно антивоенно настроеният Лойд Джордж на 17 юни 1901 г. Той остро критикува опонентите си: „Защо да водим война срещу жени и деца?“ и посочва с язвителна подигравка, че „смъртността сред децата е по-висока от тази сред войниците, които са се осмелили да поемат всички рискове на бойното поле“¹⁴⁶.

На следващия месец, когато статистическите данни от лагерите пристигат във Военното министерство, става ясно, че най-лошите опасения на Хобхаус са се потвърдили. В „бежанските лагери“ имаше 93 940 бели и 24 457 чернокожи, а кризата се превръщаше в катастрофа, тъй като смъртността нараства все повече и повече.¹⁴⁷⁷⁷

За Милнър, животът или смъртта на 118 000 бурски и африкански цивилни няма абсолютно никаква стойност. Приятели като Ричард Халдейн се оправдават за пълната трагедия на концентрационните лагери като „голяма бъркотия, причинена от военните власти“¹⁴⁸, но никой не бива да забравя, че Милнър е морално отговорен за лагерите.



Той е върховният комисар.

Десет месеца след като темата е повдигната за пръв път в парламента, критиките на Лойд Джордж и суровите думи на Кембъл-Банерман са напълно оправдани. В този период най-малко 20 000 бурски цивилни и 12 000 африканци са вече загинали.¹⁴⁹

Лизи ван Зил, бурско дете, фотография на Емили Хобхаус в британски концентрационен лагер.

По-малко значими хора са отстранени от длъжност, но лорд Алфред Милнър не е малко значим човек. Войната струва на британското правителство около 2,5 милиона паунда на месец и държавният секретар по военните въпроси, Сейнт Джон Бродрик, посочва на Кичънър, че не може да се възползваме от никакви победи, докато „колелата на златните мини не започнат да се въртят“¹⁵⁰.

Милнър също е нетърпелив да възобнови производството. Неговите колеги милионери от Тайния елит разчитат той да окаже натиск върху Кичънър да отвори отново мините, което и става.

Няма съмнение, че Бурската война е заради придобиването на златните находища в Трансваал и експлоатацията на златните мини.

Непосредствена последица от войната обаче е, че потокът от злато започва да пресъхва. Големите мини като Робинсън Дийп и Ферейра изпразват запасите си, цялото производство спира. Работниците уитлендъри се превръщат в панически бежанци, които създават хаос и страх в Йоханесбург. Няколкото все още действащи мини са наводнени, за да не попадне златото в ръцете на бурите, но през ноември 1901 г. отново

¹⁴⁵ Pakenham, *Boer War*, pp. 503–04.

¹⁴⁶ <http://www-sul.stanford.edu/depts/ssrg/africa/hansxcv2.html#573>

¹⁴⁷ War Office Official Statistics, Cd. 694.

¹⁴⁸ Milner Papers, Haldane to Milner, 26 January 1902, Bodleian Library, Ms.Eng.Hist. c.688.

¹⁴⁹ Pakenham, *Boer War*, p. 517.

¹⁵⁰ St John Brodrick to Kitchener, цит. no Pakenham, *Boer War*, p. 495.

започва постепенното им обезводняване, поради спешността от възобновяване на потока от печалби.¹⁵¹ Милнър смята, че ролята на военния командир е да спечели войната и да приеме безусловната капитулация на врага, а не да обсъжда условията за капитулация или договора за мир.



Неговото негодувание избухва през март 1902 г., когато бурите искат да сключат мир и изпращат парламентъори при Кичънър, за да обсъдят мира.

До Лондон е изпратена спешна тайна телеграма, в която се уведомява колониалния секретар, че участието на Кичънър може да провали планове за бъдещото управление на Южна Африка. Милнър знае, че Кичънър е много нетърпелив да сложи край на войната и да замине за Индия и не разбира какви са „опасните отстъпки“ които могат да имат сериозни последствия.¹⁵²

Но Чембърлейн и Милнър смятат, че бурите трябва да претърпят пълното поражение. Само няколко дни преди да започнат мирните преговори, Сесил

Роудс почива в дома си близо до Кейптаун. Това е краят на една епоха.

Мястото на Милнър в тайното общество е затвърдено от апостолското му наследяване като лидер, точно както Роудс е желал; въпреки че Милнър поема поста след авантюрата на Джеймсън.

Британската делегация представя на бурите условия за безусловна капитулация, и именно Ян Смитс изготвя незабавното им приемане.

Същият Смитс който изготвя ултиматума с който започва войната, сега приема веднага без възражения условията на Великобритания: толкова бърз да започне войната, и толкова готов да капитулира.

Дали е изминал за втори път „пътя към Дамаск“?! Или винаги е бил верен служител на Тайния елит?¹⁵³

Договорът от Веренинг е подписан на 31 май 1902 г. и в резултат бурските републики са анексирани към Британската империя. Победителят взема всичко. Винаги е било така. Златото на Трансваал най-накрая се озовава в ръцете на Тайния елит с цената на 32 000 живота в концентрационните лагери, от които 20 000 деца; 22 000 войници на Британската империя загиват на бойното поле и 23 000 ранени. Жертвите на бурите наброява 34 000 убити. Броят на убитите черни африканци е 14 000.¹⁵⁴ 83

Само в Бурската война от вражеския огън са убити повече британски войници, отколкото във всички колониални войни на Великобритания в Азия и Черна Африка от

¹⁵¹ *Journal of the South African Institute of Mining and Metallurgy*, April 1989, p. 118.

¹⁵² Thompson, *Forgotten Patriot*, p. 193.

¹⁵³ Това не буди съмнение, защото веднага след установяването на британското господство, Смитс заема редица високи постове в управлението. Има водеща роля в създаването на Южноафриканския съюз през 1910 г., като помага за оформянето на неговата конституция. Смитс лично предвожда войските в Източноафриканската кампания през 1916 г. за завладяването на германска Югозападна Африка, а на следващата година се присъединява към Имперския военен кабинет в Лондон. Той участва на Парижката мирна конференция през 1919 г., застъпвайки се за създаването на Лигата на нациите и осигуряването на британския контрол над бившата германска Югозападна Африка. Смитс е отново министър-председател през 1939 г., и вкарва Южна Африка във Втората световна война. През 1941 г. е назначен за фелдмаршал, а през 1945 г. подписва Устава на ООН, като единственият подписал Версайския договор. (б. пр.)

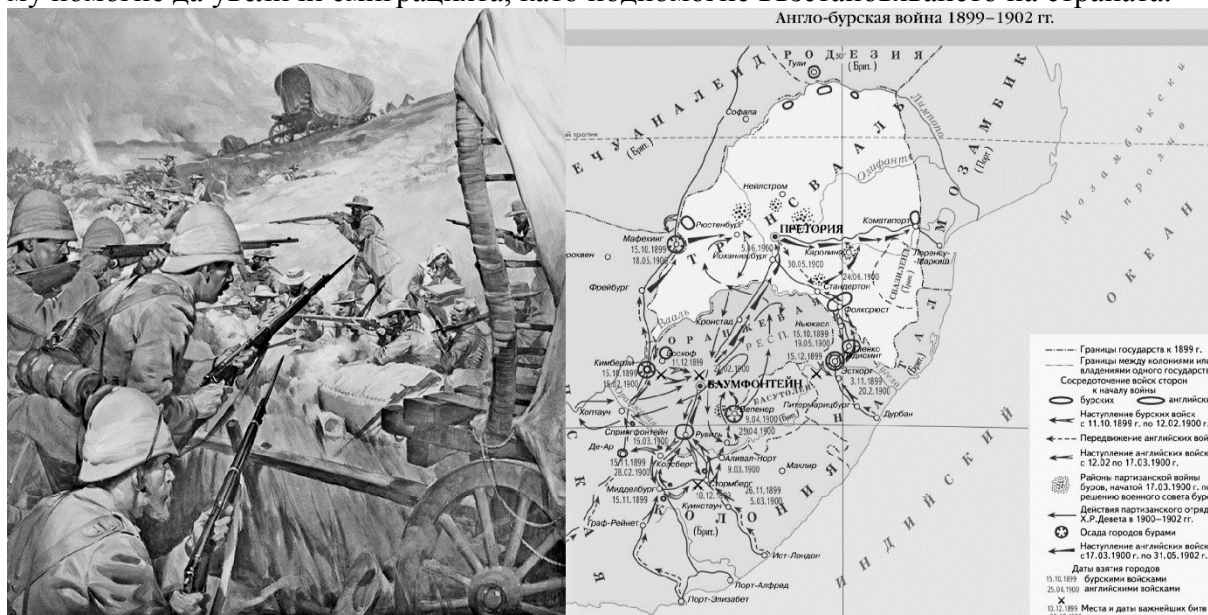
¹⁵⁴ Podmore, *British Foreign Policy Since 1870*, pp. 29–30.

1750 до 1913 г. Британците мобилизират близо половин милион войници, от които 450 000 са изпратени директно от родината майка.¹⁵⁵

Войната на Милнър се оказва скъпоструваща откъм човешките жертви, но той си връща златните мини. Лорд Милнър получава титлата виконт Милнър от признателния Едуард VII на 1 юли 1902 г. и седмици по-късно полага клетва като губернатор на Трансваал и Оранжевата колония.

Дискриминационните закони, които са прилагани срещу негрите, остават незасегнати и политиката на бялото превъзходство продължава.

Милнър е раздразнен, защото много от войниците, за които се е надявал да останат, за да населят Южна Африка, напускат, защото икономическите перспективи изглеждат мрачни. Той отчаяно иска да вкорени бъдещето на Империята в потенциалното богатство на Южна Африка и настоява пред Чембърлейн в Лондон да му помогне да увеличи емиграцията, като подпомогне възстановяването на страната.



Мечтае да развие по-широко чувството за британски патриотизъм в Южна Африка, далеч надхвърлящо това в Канада или Австралия, и е готов да остане и да се бори за него.

През септември 1902 г., след като вуйчо му (лорд Солсбъри) връчва ключовете за Даунинг стрийт 10 на Артър Балфур, той предлага на приятеля си Милнър да се върне у дома, за да заеме поста колониален секретар. Това несъмнено е признание за високото му положение. Милнър отказва. Дори когато кралят заявява, че той е кралският избор, Милнър остава, за да изпълни задачата си.

Той предлага Алфред Литълтън, друг член на вътрешния кръг на тайното общество¹⁵⁶, да бъде назначен, и той бива назначен. Този малък пример показва как е работила истинската власт вътре в Тайния елит. Милнър е техен лидер и нито министър-председателят, нито кралят могат да ме се противопоставят. Кой друг в Империята би се осмелил да отхвърли подобна власт?

Теоретично, те имат властта да настояват Милнър да прави това, което му е наредено, затова правителственият, и държавният глава приемат желанията му и уважават мнението на Милнър, че изпълнението на задачата му в Южна Африка е основен приоритет.

¹⁵⁵ Bouda Etemad, 'Possessing the World', European Expansion and Global Interaction, vol. 6, p. 73.

¹⁵⁶ Quigley, Anglo-American Establishment, p. 312.

Виконт Милнър насочи вниманието си към практическата работа по превръщането на страната в образцово британско владение. Той администрира Трансваал и Оранжевата колония като окупирана територия, набирайки в своя екип на държавна служба, група млади мъже, които е набрал от любимия си Оксфордски университет. Тази група, става известна като „Детската градина на Милнър“, и заменя правителството и администрацията на двете бивши републики, и работи усилено за възстановяването на опустошената страна.¹⁵⁷

„Детската градина на Милнър“ се състои от ново поколение възпитаници на най-добрите университети: млади, образовани хора с дълбоко чувство за дълг и лоялност към Империята и способни да наследят като следващо поколение на тайното общество.

Връзката на Милнър с Оксфорд е особено важна за осигуряването на подходящите попълнения за личната му администрация. Предизвикателството е огромно.



Той смята, че след войната ще има кратък но важен период, през който британското население трябва да се увеличи чрез емиграция. Просперитетът ще се завърне, когато златодобивната индустрия бъде възстановена и стотиците хиляди военнопленници, цивилни в концентрационни лагери и местни работници, бъдат преселени. 30 000 изгорели ферми, разрушени железопътни линии и разрушена комуникационна система ще трябва да бъдат възстановени. След това една обединена,

самоуправляваща се бяла общност, използваща негърския труд, ще види ползите от управлението на Британската империя и ще иска да стане жизненоважна и постоянна част от нея.¹⁵⁸

Милнър се нуждае от качествени мъже, които да участват във възстановяването на Южна Африка, и е решен да привлече най-добрите умове с възможно най-голяма енергия за предстоящата задача.¹⁵⁹

Приятелствата в Оксфорд, контактите с Колониалното министерство и личната връзка с Милнър са добра отправна точка, но те трябва да споделят неговото отношение към бъдещето на Империята. Това, което отличава тези млади мъже, от дребните колониални администратори през 1902 г., е че кариерите им разцъфтяват под патронажа на Алфред Милнър и Тайния елит.

От осемнадесетте мъже, назначени от Милнър в неговата администрация в „Детската градина“, девет са посещавали Ню Колидж в Оксфорд, четирима са учили в Балиол, петима – във „Вси души“¹⁶⁰ и всеки един се е доказал като „лоялист“ на Милнър. Те имат добър късмет, образование и семейни връзки и необходимите лични отношения.¹⁶¹ Чрез покровителството на Милнър и членството в Тайния елит, всички те достигат до високи постове в британското правителство и международните финанси и имат основно влияние в британските имперски дела и външните работи през следващите 40 години.¹⁶²

¹⁵⁷ Quigley, *Tragedy and Hope*, p. 138.

¹⁵⁸ Nimocks, *Milner's Young Men*, p. 21.

¹⁵⁹ Leo Amery, *Times History of the War in South Africa*, vol. 1, p. 147.

¹⁶⁰ Връзката на Тайния елит с Оксфорд е много близка. Карол Куигли посочва, че принадлежността към „избраните“, отваря вратата към висши позиции в политиката, външното министерство и дипломатическите служби. *Anglo-American Establishment*, pp. 52–3.

¹⁶¹ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 65.

¹⁶² Quigley, ... chapter 4, pp. 50–83.

Безкрайната поредица от политическите, академичните и журналистически постижения на мъжете от „Детската градина“ на Милнър е несравнима.

И нека сравним с хипотетичната напълно нищожна вероятност за такъв успех от всяка друга произволна група висшисти във всеки период от историята.

Те стават вицекале, държавни секретари, постоянни секретари, генерал-губернатори, посланици, посветени в рицарско звание, управляващи директори, банкери, индустриалци, членове на парламента, членове на Камарата на лордовете, редактори на големи вестници, професори по история, членове на военните кабинети, писатели, пазители и изразители на великата имперска мечта.

Тези мъже са вербувани от Алфред Милнър, като оформени и доверени личности, доказали своите способности. Те се превръщат в имперската гвардия на Тайния елит, физическото доказателство за тройното му проникване в политиката, медиите и образованието. Те са увлечени от пълната му отдаденост на каузата, а Южна Африка е техният учебен полигон.

Въпреки всичко останало, Милнър набира и изгражда страхотни екипи и изгражда несравнима мрежа от таланти, от която да черпи до края на живота си.

Следвоенното възстановяване на Южна Африка, направлявано от „Детската градина на Милнър“, създава рязко увеличаване на заетостта в цялата страна и допълнителни огромни печалби за Тайния елит. Но няма стимул работната сила да се върне на старите си работни места в мините, тъй като другаде има изобилие от по-високоплатена работа. Освен това, минното дело е много опасна работа, и на безопасността на миньорите, никой не обръщаше особено внимание. Смъртните случаи в мините са средно 71 на 1000 миньори през 1903 г., като данните само за мекец юли същата година, надхвърлят 1 загинал на всеки 10 миньори.

„Човешкият живот в мините струва заплата от 50 цента на ден, в условията на тежък и непосилен труд при крайно лоши условия.“ Но печалбите за инвеститорите са добри.

Милнър и собствениците на мини са много загрижени и се опитват да увеличат намаляващата работна сила, като въвеждат драстични мерки. Те се насочват към Китай, където има голям източник на излишна евтина работна ръка. Китайците са примамени в южноафриканските мини с фалшиви обещания и скандални лъжи. Те са лъгани, че ще живеят в добре уредени градове, където могат да докарат и семействата си. Подбират се годни и здрави кандидати и ги настаняват в лагери до качването на борда. След това, под въоръжена охрана, те са натоварени в трюмовете на корабите.¹⁶³ Първият кораб, който отплава, 3400-тонният „Икбал“, напуска Китай на 30 юни 1904 г. с над 2000 работници, натъпкани в трюма, също като класически робовладелски кораб от XVIII век. Средата на лятото е, с температура над 100° по Фаренхайт на сянка (37.7°C), докато „Икбал“ се отправя към своето 26-дневно пътуване през тропиците. Докато пристигне в Дърбан, вече 51 души са починали, а телата им са изхвърлени зад борда. Смъртните случаи обаче не са голяма загуба за организаторите, тъй като всички кандидат-работници са застраховани по 125 долара всеки, и те получават чиста печалба от застрахователната компания.¹⁶⁴⁹⁵

При пристигането си китайците са натоварени като животни в затворени товарни вагони за 30-часовото пътуване до Трансваал. Уредените градове се оказват мит.

¹⁶³ John Hamill, *The Strange Career of Mr. Hoover Under Two Flags*, pp. 151–2, 162–3.

¹⁶⁴ Организаторите на тази нова търговия с роби от Китай, са Хърбърт Хувър и Емил Франки. Тези личности ще се появят отново в нашия разказ в различни роли като ключови фигури на Тайния елит по време на Първата световна война. Фирмата на Хувър, бъдещият президент на САЩ, е изпратила над 50 000 от тези нещастни китайци с печалба от около 25 долара на човек.

В действителност китайските работници са настанени в огромни бараки до мините, с по 20 души във всяка барака. Те не могат да напускат района без специално разрешително и са глобявани за най-малкото нарушение на правилата. Работят по 10 часа на ден за заплата от 25 цента дневно. Те трябва да работят на по-ниски ставки поне 6 месеца, за да си платят разходите за пътуването от Китай. Ако някой не изпълнява възложената му работа, се наказва с бичуване и му се налага голяма глоба.

Въпреки че беше незаконно, Милнър одобрява бичуването на китайските работници като необходима санкция и консервативното правителство го подкрепя.¹⁶⁵⁹⁶

Това е акт на класически, старомоден империализъм. Много от тези, които не издържат на изтощителния труд, са вечно задължнели към мините. Ако все още са живи след три години, те могат да бъдат изпратени обратно в Китай, но с напълно съсипано здраве, като бракувана стока.

„Тези китайци бяха доведени в разцвета на силите си, за да бъдат съсипани в мините в рамките на три години с цел да извличат все по-големи печалби за чудовищата алчност на собствениците.“¹⁶⁶

Милнър подценява въздействието върху общественото мнение, което информацията за робското отношение и физическите наказания с бичуване към работниците, и дори върху неговите доверени либерални приятели като Аскуит.

Всъщност той е толкова целеустремен, че не отчита тежестта на опозицията срещу него. Например казва приятеля си Ричард Халдейн: „Ако искаме да изградим нещо в Южна Африка, трябва абсолютно да пренебрегнем гръмогласните.“¹⁶⁷

Необходим е много силен и твърд човек, за да пренебрегне гръмогласните: да игнорира общественото възмущение, да постави каузата си над всякакви представи за хуманизъм.

Политици които са на сцената смятат, че е почти невъзможно да се изправят срещу пороя от общественото възмущение, но тези зад кулисите в тайните коридори на властта, съвсем лесно игнорират подобни „сентименталности“.

Към 1905 г. общественото мнение във Великобритания се обръща срещу Милнър и с приближаването на общите избори той решава, че най-добрият начин за него е да се оттегли от Южна Африка. Официално се говори, че здравето му е влошено поради постоянното изтощителното напрежение в което работи.¹⁶⁸

Винаги на власт, Милнър избира внимателно момента си. За Тайния елит е жизненоважно смяната на правителството да не доведе до промяна в имперската политика. Тайните преговори, които ще имат дългосрочни последици за британската външна политика, вече се провеждат зад затворени врати в Лондон. Милнър е нужен там. Неговата африканска мисия, може да бъде предоставена на доверен наследник, възпитаник на „детската му градина“ и той представя пред Тайния елит за свой наследник граф Селбърн.

Всъщност Селбърн не е много щастлив да замине в Южна Африка, но се подчинява на Милнър, който казва на премиера Балфур, че назначението на Селбърн за него е „най-голямото възможно облекчение“.¹⁶⁹

Така лидерът на Тайния елит избира свой доверен човек да продължи дейността в Южна Африка, въпреки че не иска особено поста.

Виконт Милнър е добре възнаграден от своите приятели банкери и индустриалци за неуморната работа, която върши за възстановяване и увеличаване на печалбите им.

¹⁶⁵ Podmore, *British Foreign Policy Since 1870*, p. 30.

¹⁶⁶ Hamill, *Strange Career of Mr. Hoover*, p. 165.

¹⁶⁷ Thompson, *Forgotten Patriot*, p. 483.

¹⁶⁸ Nimocks, *Milner's Young Men*, p. 54.

¹⁶⁹ Milner to Balfour, 27 March 1905, cited in Thompson, *Forgotten Patriot*, p. 234.

В рамките на една година след завръщането си в Англия през 1905 г. той е назначен за член на борда на Лондонската акционерна банка (по-късно *Midland Bank*), директор, а по-късно и председател, на *Rio Tinto Co.* на Ротшилд, директор на Ипотечната компания на Египет и на Банката на Британска Западна Африка. Толкова много доходоносни постове му са предложени, че е принуден да откаже, наред с други, директорския пост на в-к „Таймс“, и на гиганта в оръжейната индустрия „Армстронгс“.¹⁷⁰

Политическото виждане на Милнър за Южноафрикански съюз, се основава на голям приток на британски заселници, които магически ще трансформират езика и културата, но тежка суша опустошава голяма част от земеделската земя през 1903 и 1904 г. и мечтата му така и не се осъществява.

Докато фасадата на британското превъзходство прикрива реалността на консолидацията на африканерите в дългосрочен план, мините отново работят в пълен капацитет, след като китайските работници са там, а печалбите се връщат към благодарните международни банкери, които гарантират инвестициите.

Политическият натиск от Лондон и други части на империята възстановява голяма част от автономията на бившите бурски републики и се смята, че либералното правителство ще продължи този процес, но войната на Милнър не е напразна.

Той оставя след себе си впечатляваща структура от способни администратори, посветени на възстановяването на колониите. Освен това, агенти на Тайния елит проникват в цяла Южна Африка. Най-убедителното доказателство, че Ян С്മътс е бил един от тях, може да се види в дейността му след Бурската война.

Професор Куигли разкрива, че С്മътс е във вътрешното ядро на тайното общество и „е придобил международна слава главно заради това членство“.

Точно както инсценира преминаването си към бурската кауза преди войната, сега С്മътс работи усърдно за обединение на Южна Африка под британското знаме.

Въпреки че министър-председател на Трансваал е генерал Луис Бота, Ян С്മътс е доминиращата политическа фигура. Когато първият кабинет на новия Южноафрикански съюз е сформиран през 1910 г., той е основно бурски по състав, с Луис Бота като министър-председател. Истинската власт обаче е на Ян С്മътс, който държи три от деветте важни портфейла и е доминира напълно над Бота.

Години по-късно Тайният елит е организиран банкет в чест на С്മътс в Камарата на парламента, като Милнър седи от дясната му страна.¹⁷¹

С്മътс е един от тях през цялото време, независимо от ролята си. А какво да кажем за Джеймсън, „касапинът на Матабеле“ и водача на авантюристичния набег?

Милнър го прави министър-председател на Капската колония, подходяща награда за неговата лоялна служба и мълчание.

През 1906 г. либерални членове на парламента правят опит да отхвърлят парламентарното предложение, което иска публично да обвини виконт Милнър заради това, че е позволил китайските работници да бъдат бичувани в мините на Трансваал.

Предложението е замислено като строго порицание от Камарата на общините, но е фино отменено от Уинстън Чърчил, който по това време се е преоткрива като либерален член на парламента.

Той умишлено създава впечатлението, че Милнър е достатъчно пострадал, няма доходи и вече няма никакво влияние.

Чърчил казва пред парламента: „Лорд Милнър си тръгна от Южна Африка, завинаги. Държавната служба вече не го познава. След като е упражнявал голяма власт, сега той няма никаква власт. След като е заемал висока длъжност, сега е без работа.“

¹⁷⁰ Thompson, *Forgotten Patriot*, p. 240.

¹⁷¹ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 77-78, 149.

След като е влияел върху събития, направлявал хода на историята, той сега няма никакво влияние върху политиката на деня. След като в продължение на много години, или поне в продължение на много месеци, е бил арбитър на съдбите на хората, които днес са „свръхбогати, чието богатство не можем и да си представим“, той днес е беден, и ще добавя, почетено беден. След 20 години изтощителна служба на Короната, той днес е пенсиониран държавен служител, без пенсия или доходи от какъвто и да е вид“.¹⁷²

Уверението на Чърчил, че Милнър е пенсиониран и живее постоянно в някакъв митичен дом за бедни, е огромна опашата лъжа.

Милнър може да се върне отново обществената служба, когато реши. Той не е беден и никога няма да бъде беден. Мъжете, които Чърчил смята за „свръхбогати“, се погрижват за това. Но от всички лъжливи парламентарни изказвания, които Чърчил прави в защита на Алфред Милнър, най-скандалното е, че той вече не е в състояние да влияе върху политиката.

Това е подходяща маска, зад който майсторът-манипулатор може да продължи работата, която си е поставил за цел, да насочи Империята към нова „необходима война“. Нямаше никакво значение какво мисли Парламентът за него.

Най-трудният факт, който читателят трябва да проумее, е, че Тайният елит има абсолютно убеждение и избраното, демократично управление не е алтернатива на „управлението на висшестоящите“, теорията което оксфордският ментор на Милнър, професор Ръскин защитава.

Ръскин има дълбоко вкоренено недоверие в демокрацията и вижда истинския инструмент за социален прогрес в добрата воля и интелигентността на висшите класи¹⁷³, а ученикът му Милнър изпитва абсолютно презрение към британската парламентарна система.¹⁷⁴

Той го изяснява в писмо, написано през май 1902 г.¹⁷⁵: Нашата политическа организация е напълно гнила, почти разпаднала се. Никога не е имало такова абсурдно разхищение на власт, такава нелепа непоследователност на политиката, не поради липса на хора, а поради липса на ефективна централна власт или доминираща идея, която да ги накара да работят заедно.“¹⁷⁶107

Този самопровъзгласил се британски расов патриот научава много уроци по време на Бурската война, които оформят бъдещите действия на Тайния елит.

¹⁷² Hansard, House of Commons, Debate, 21 March 1906, vol. 154, cc464–511.

¹⁷³ Hobson, John Ruskin, p. 193.

¹⁷⁴ По принцип и двамата са напълно прави. Парламентарната демокрация е най-лошият вид управление, което може да провали всяка една държава. Парламентите са сбирщина от некомпетентни и лесно манипулируеми, безотговорни хора, и това историята го е доказала многократно и го доказва и днес. Мусолини казва за парламентарното управление, че е управление на колективната безотговорност, некомпетентност и колективното крадене. Затова възниква необходимостта от таен елит който да направлява развитието и политиката на една държава с десетилетия и столетия. Всяка една демокрация, независимо каква е, се управлява от задкулисна олигархия, която днес се нарича „дълбоката държава“. И всичко много зависи от качествата на тази олигархия. Ако тя е елементарна, глупава и мисли само за собственото си забогатяване, се получава модела на българската „демокрация“ или демокрациите в Африка и Латинска Америка. Ако е умен и образован елит може да постигне чудеса, но и да причини големи бедни, робувайки на шовинистични и имперски интереси. Възникването на британския таен елит, изобщо не е случайно хрумване на Сесил Роудс и послателите му, а необходимост, появила се в резултат на самото развитие на Британската колониална империя. За съжаление, до ден днешен не е открита оптимална форма на човешкото управление, а в редуванията на олигархично (т.е. демократично) и авторитарно управление, човечеството се върти като в омагьосан кръг (б. пр.).

¹⁷⁵ Pakenham, Boer War, p. 551.

¹⁷⁶ Б. пр.: Изводите му са напълно верни и се отнасят за всяка една „демокрация“. Нима днес в България не е същото!?

Липсата на гръбнак в британския кабинет, който да се противопостави на общественото мнение насочено срещу продължаването на войната в Южна Африка, дълбоко го дразни. Властта, дадена на Кичънър, и начинът, по който военният командир дава прибързани обещания да се помири с бурите, осуетяват дългосрочните му амбиции за страната.

Предстоящите избори, общественото мнение, вестникарските кампании и политическият опортюнизъм от либерали като Кембъл-Банерман и Лойд Джордж, го отвръщават. Крайният успех на британската раса не може да бъде оставен на капризите на политическите партии или променящата се правителствена политика. Някой трябва да има убеждението и да взема трудните решения: да се противопостави на „гръмогласните“ и да ги пренебрегне.

Милнър е този човек и членовете на тайното общество го подкрепят безрезервно. Той продължава да определя стратегия на Тайния елит и да контролира вземането на политически решения във Великобритания зад спуснатите завеси. Той ще оформи хода на историята с непоколебима решителност, подхранвана от убежденията на „расовия патриот“.¹⁷⁷

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 2. ЮЖНА АФРИКА. НЕ ОБРЪЩАЙТЕ ВНИМАНИЕ НА ГРЪМОГЛАСНИТЕ

- Сесил Роудс натрупа голямо състояние от злато и диаманти в Южна Африка благодарение на огромните инвестиции, направени от семейство Ротшилд.

- Той получава кралска харта за Британската южноафриканска компания, която позволява на частните полицейски сили и армията, да бъдат използвани брутално за заграбване на все повече и повече местни територии.

- Бурските републики са земеделски общности, докато откриването на златните залежи в Трансваал не променя абсолютната стойност на тази територия.

- Решени да поемат на всяка цена контролът над златото в Трансваал, Роудс и неговите сътрудници измислят авантюристичен план за нахлуване в колонията. Последващият провал в Южна Африка, заплашва да разкрие участието на Тайния елит в Лондон.

- Въпреки че последвалата парламентарна комисия по разследване оправдава и потулва заговорниците, лидерството на Роудс фатално компрометирано. Алфред Милнър поема юздите и сам се назначава за върховен комисар в Капската колония.

- Целта му е да провокира война, въпреки че колониалният секретар Джоузеф Чембърлейн се застъпва за политика без война. Мрежата на тайния елит на Милнър неутрализира Чембърлейн и Милнър убеждава сътрудниците си, че войната е абсолютно необходима.

- Имайки предвид опита от неуспешната авантюра на Джеймсън, Милнър използва политически агенти, за да разпали въннения в Трансваал.

- Ян Смитс, близък приятел и довереник на Роудс, театрално дезертира на страната на бурите и бързо с издига ставайки съветник на президента Крюгер. Странно на пръв поглед, той и Алфред Милнър, по един и същ начин се стремят към война.

- Въпреки историите за „момчешките лудории“, украсяващи измислената от самия Уинстън Чърчил, история за славно му бягство от бурския военнопленнически лагер, действията се развиват зле от самото начало, и британската армия показва, че не е годна за партизанска война, наложена от бурите.

- Генерал Кичънър (б. пр. известен с успешните си колониални кампании в Северна Африка) е извикан в Южна Африка, за да постигне победа и да склони бурите към мир, но целите му не съвпадат с тези на Милнър. Кичънър иска капитулация и помирение; Милнър иска да смаже бурите напълно и да започне възстановяването на региона като изцяло включи земите им под британско управление.

- Милнър назначава администратори от най-високо качество, избрани от Оксфорд, и те споделят неговата визия за всевластната империя, контролираща света.

- Появяват се два основни „проблема“, които уронват репутацията на Милнър. Първият е концентрационни лагери, която причинява смъртта на 32 000 жени и деца. Вторият е китайския робски емигрантски труд в златните мини. Използването на бой с камшик като форма на наказание, предизвиква обществено възмущение във Великобритания.

¹⁷⁷ *Lord Milner's 'Credo', published in The Times, 27 July 1925.*

• Милнър се завръща във Великобритания през 1905 г., след като оставя Южна Африка в ръцете на своите доверени служители. Променият се характер на европейските съюзи се превръща в проблем, който изисква присъствието му в Лондон. По време на войната в Южна Африка, Милнър и Тайния елит научават ценни уроци и придобиват опит.

ГЛАВА 3. Заговорът на крал Едуард. Първи стъпки и новото начало.

ВЪПРЕКИ че Бурската война завършва с победа, златото и диамантите на Южна Африка вече са в ръцете на Тайния елит, равносметката е печална, всичко е постигнато с голям брой човешки жертви.

Великобритания има по-малко „приятели“ от всякога. Животът в „прекрасната изолация“, лишен от обвързващи договори с която и да е друга държава, не се разглежда като недостатък, докато никоя друга сила на земята не може да оспори върховенството на британското управление.

Но до началото на XX век, една европейска нация се превръща в континентална сила и бързо завладява позиции, заплашвайки британското господство. Великобритания запазва огромната си световна финансова мощ и все още владее моретата, притежаваща най-големия военен и търговски флот в света, но превъзходството в промишленото производство започва бързо да преминава в ръцете на Германия и предизвикваше неоспорима загриженост в Лондон.

След Френско-пруската война от 1870-71 г. кралство Прусия обединява останалите германски държавици в единна Германия. Когато смелите прусаци побеждават Франция, мнозина във Великобритания, включително полугерманката по произход кралица Виктория и нейният германски съпруг принц Алберт, са възхитени, че нахалните французи, традиционният враг на Англия, са поставени на място.

Но „смелите тевтонци“ не спират дотук. Бързото научно и индустриално развитие на новообединената им нация е най-важното събитие във втората половина на XIX век и годините преди Първата световна война.¹⁷⁸

Обединението дава на Германия ново положение в континентална Европа и от 1890 г. няма съмнение, че в своето развитие, тя изпреварва както Великобритания, така и Франция.¹⁷⁹

Отраслите на британската промишленост, един след друг, започват да изостават в сравнение с германското производство, капацитет и изобретения. Съвременните машини, висококвалифицираните технически умения на работниците, прилагането на научни открития в производствените технологии и адаптирането на производителя към желанията на купувача, са само някои от причините, поради които Германия продължава напред. Между 1871 и 1906 г., германският добив на въглища се учетворява, производството на чугун се увеличава пет пъти, а производството на стомана нараства от 0,5 милион тона през 1871 г. до 12 милиона през 1907 г.

От бивш пазар за британски продукти, Германия се превръща в самодостатъчна индустриализирана нация. След като поема контрола над вътрешния си пазар, нейните производства започват да се налагат и в чужбина. Тревожните доклади до британското външно министерство потвърждават, че германското желязо и стомана се изнасят в райони на света, които Великобритания отдавна смята за своя собствена територия, включително Австралия, Южна Америка, Китай и дори в самата Великобритания.

¹⁷⁸ David S. Landes, *The Unbound Prometheus*, p. 326-327.

¹⁷⁹ Niall Ferguson, *The Pity of War*, pp. 34-35.

През 1871 г. германският флот се състои от няколко кораба, плаващи по Балтийско море, но до 1900 г. ситуацията се променя драстично, като са построени над 4000 кораба които превозват нейни стоки през океаните.

Компанията държаща корабната линия Хамбург-Америка, става една от най-големите в света. Министерството на външните работи гледа на тази конкуренция в корабоплаването много по-сериозно, отколкото на съперничеството в търговията, защото е въпрос на чест, Британия владее моретата.

Освен това, търговският флот винаги е служил като училище за моряците и офицерите от бойния флот, а бързото разширяване на германската военноморска дейност започва да тревожи Тайния елит.

Германският канцлер Теобалд фон Бетман-Холвег (наричан за кратко оттук нататък Бетман) заявява, че британците „гледат на Германия, която продължава да се развива, като на нежелан и опасен натрапник оспорващ британското превъзходство в търговията и световния океан“.¹⁸⁰

Опасният натрапник трябва да бъде спрян. Британските индустриалци знаят, но рядко признават, че в новите производства като органична химия и електротехника, германците имат неоспоримо превъзходство.

Британският печат публикува статии за „нелоялните“ тактики на германски търговци, които подкопават британските търговски практики, проникват в чужди страни и ги засипват с предложение, като дори разпространяват рекламните си брошури на съответния език.

В началото на века германският успех е осъждан и преувеличена със силни думи, но истината е все по-очевидна: германската промишлена експанзия изпреварва важни части от британската икономика.

След като започва своята индустриална революция много по-рано, британското производство страда от сравнителна технологична изостаналост и липса на нови инвестиции. Значителна част от печалбата от британската промишленост се инвестира във високолихвени ценни книжа в чужбина, вместо да се реинвестира за обновяване на собственото производство. Германският канцлер е прав, че неприкосновеността на британското индустриално превъзходство е оспорена, но загубата на водещите позиции, пропуснатите възможности и завземането на пазари, се дължи не само на германското развитие, а и на британското самодоволство. По-качествени и по-евтини стоки вече идват от САЩ и Япония, но за момента, най-вече от Германия.¹⁸¹

Тайният елит не приема, че германският икономически и индустриален успех е справедлива награда за инвестициите им в по-добро образование и нови технологии. Заедно с разрастващата се промишленост и чисто новия си търговски флот, обещаващ бъдеща колониална експанзия, Германия започва да инвестира и в производството на петрол в Румъния и Галиция.¹⁸² Това е още по-тревожно, защото Тайният елит знае колко стратегически важен е петролът за бъдещото индустриално развитие и воденето на война. Германската заплаха трябва да бъде премахната, а войната е единственото средство, чрез което това можеше да се постигне.

Тайния елит, няма никакви скрупули или сдържаност по отношение на войната. Великобритания не преживява нито една година мир от началото на управлението на кралица Виктория през 1837 г., и британските сили участват в над сто колониални завоевателни войни по целия свят.¹⁸³

¹⁸⁰ John S. Ewart, *The Roots and Causes of the Wars*, vol. II, p. 680-681.

¹⁸¹ Landes, *Unbound Prometheus*, p. 327.

¹⁸² Keith Hitchins, *Romania 1866-1947*, p. 192.

¹⁸³ Podmore, *British Foreign Policy Since 1870*, pp. 11-20.

Жестокостите срещу местните африканци, бурските жени и деца и китайските роби в Южна Африка, илюстрират грубата нечовечност на британския империализъм. Докато мнозина по света се оплакват и негодуваха срещу сър Алфред Милнър и генерал Кичънър, главните извършители на тези жестокости, крал Едуард ги направи благородници. Цивилизованите нации са възмутени.¹⁸⁴ В Индия, Бирма, Афганистан, Судан, Египет, Нигерия, Родезия, на малки острови и големи континенти, стотици хиляди стават жертви на насилия или глад след британските победи, в името на британските интереси.

Какво казва Алфред Милнър? „Не обръщайте внимание на гръмогласните.“ По ирония на съдбата, картите на света, които гордо показват мащаба на Британската империя в цялата ѝ слава, използват кървавочервен цвят, за да изобразят завоюваните колонии.

Ако Тайният елит иска да постигне голямата си мечта за световно господство, първата стъпка сега трябва да е премахването на тевтонската заплаха, унищожаването на икономическата ѝ мощ и възстановяването на върховенството на Британската империя. Но планът се сблъсква с голяма стратегическа трудност. Без приятели в своята „блестяща изолация“, Великобритания никога не може да унищожи Германия сама. Като начало, тя няма континентална опора, силата на Великобритания е във всемогъщият ѝ флот, но няма голяма армия.

Трябва да се отворят дипломатически канали и да се направят предложения на старите врагове Русия и Франция. Необходими са приятелство и съюзи. Това не е лесна задача, тъй като англо-френското съперничество е основната характеристика на дипломатическата сцена през предходното десетилетие, а избухването на война между Франция и Великобритания за Египет, изглежда реална възможност през 1895 г. Русия също е британски съперник със собствени планове. През 1896 г. Великобритания и Русия се стремят в дългосрочна перспектива да поемат контрол над Черноморските проливи и Константинопол. И тук едва не се стига до война между Великобритания и Русия.¹⁸⁵

Историческите антагонизми не се забравят лесно, но Тайният елит не се интересува от изграждането на трайни приятелства. Огромните армии на Франция и Русия са необходими за мащабната задача да спрат Германия. Казано по-просто, Тайният елит се нуждаеше от съюзници, които да свършат по-голяма част от кървавата работа, защото войната срещу Германия със сигурност ще бъде кървава.

През предходните 30 години Великобритания стоеше настрана от бъркотията от съюзи, тайни споразумения и двучлните партньорствата между великите сили на Европа. Нарушавайки традицията и предизвиквайки неодобрението на много членове на парламента, които виждат в съюзите, непосредствената опасност от въвличане във война, Тайният елит насърчава външния министър към изненадващ ход.

През 1902 г. консервативното правителство обявява първия съюз между европейска сила и далекоизточна страна – Япония. Това е майсторски ход. Великобритания и Япония сключват официален съюз, според официалното обяснение, от общия им интерес за запазване на статуквото в Китай.

¹⁸⁴ Пресилено и двучлно, тези „цивилизовани нации“ вършат същото в своите колонии. Примерът с белгийският крал Леополд, за експлоатацията на местните племена в Белгийско Конго (сър. Заир) не е по-различен от отношението към китайските миньори в Трансваал. Изащо това е епохата на колониализма, представите са други и дума не може да става за хуманност, при това към народи смятани за расово по-нисши. Хуманност не съществува и днес, никога в политиката и междудържавните отношения, няма и не може да има морал. Както е казал кардинал Ришельо, държавите нямат души, за да мислят за тяхното спасение. (б. пр.).

¹⁸⁵ Ferguson, *Pity of War*, p. 41-42.

Премиерът Артър Балфур е недоволен от либералния лидер Кембъл-Банерман за намека му, че „зад сделката стои някаква скрита причина“.¹⁸⁶

Разбира се, че е точно такава. Както Германия, така и Русия имат планове за проникване на китайския пазар, и Русия разшири железопътната си мрежа в Азия, за да засили влиянието си там. (б. пр. изгражда се трансманджурската жп-линия стигаща до Харбин и порт Артур на Китайско море, но същевременно подготвя и анексията на тази китайска провинция).

Министерството на външните работи, както винаги, е с един ден преднина пред съперника. В началото на века, Япония е единствената страна, за която британските корабостроителници построяват огромен тонаж кораби както търговски, така и „великолепни бойни кораби“.¹⁸⁷

С един замах Тайният елит създава съюзник, който може да блокира както руските, така и германските амбиции в Далечния изток. Англо-японският договор остава на заден план в международните отношения, привидно безобиден и незаплашителен, но разчупва изолацията, към която традиционно толкова много хора във Великобритания инстинктивно се вкопчват. Тактиката умишлено да се действа срещу страна, от която Великобритания се нуждаеше в по-дългосрочен план като съюзник, може да изглежда странна, но Русия трябва да бъде спряна на изток, преди да може да бъде променена по начин, устройващ Тайния елит.

За разлика от Великобритания, Германия има опит в международните съюзи. През 1879 г. канцлерът Бисмарк води преговори, довели до съюза на Германия с Австро-Унгария. През 1887 г. той сключва тайното споразумение, „Договора за презастраховане“, между Германия и Русия.

Бисмарк е стратегически проницателен. Потенциалните врагове обграждат Германия, а неговата система от съюзи дава на новообединената страна време и пространство да се укрепи.

Самовлюбеният, младият кайзер Вилхелм II наследява трона и отстранява Бисмарк. Той също се отказва от важния съюз с Русия, като умишлено го оставя да изтече без подновяване.¹⁸⁸

Франция, победена през 1870 г., не губи време, като осъзнава възможността да се съюзи с Русия в пакт, подписан през декември 1893 г. На пръв поглед това е странен брак по сметка, тъй като двете страни са пълни противоположности. Френската република е най-демократична в Европа, докато Русия, в другия край на политическия спектър, и е една от последните абсолютни монархии. Френско-руският съюз обаче имаше разбираем стратегически и икономически смисъл, тъй като виждат общи врагове в лицето на Германия и Великобритания.¹⁸⁹

Така Франция и Русия образуват „Двойния съюз“, докато Германия, Австро-Унгария и Италия създават „Тройния съюз“.

Преди Бурската война Великобритания поддържа приятелски отношения с Германия, но настъпва огромна промяна, която изисква пълно преосмисляне от политиките на Тайния елит, на бъдещото поведение. Германия трябва да бъде свалена от пиедестала си, предполагаемите ѝ амбиции – ограничени, а кайзерът – усмирен.

¹⁸⁶ Hansard, House of Commons, Debate, 13 February 1902, vol. 102, cc1272–313.

¹⁸⁷ Hansard, House of Commons, Debate, 26 February 1900, vol. 79, cc1111–79.

¹⁸⁸ Авторите грешат, не Германия, а Русия не иска да поднови съюза и тръгва към съюзяване с Франция с антигерманска насоченост. Русия е тази която проваля всеки опит на Бисмарк за по-тясно сближаване, вкл. проваля и първия съюз на тримата императори, което води до Берлинския конгрес. (б. пр.).

¹⁸⁹ Ferguson, Pity of War, p. 42.

След векове на взаимна враждебност, най-упоритият и важен британски съперник Франция¹⁹⁰, вече не представлява заплаха за Империята.

Тази промяна в отношението се отразява в политическата буря, която е умишлено предизвикана след телеграмата на кайзер Вилхелм до Крюгер през 1896 г. изразяваща платоническа, но се обръща малко внимание, че френското обществено мнение също е откровено враждебно настроено към Великобритания по време на Бурската война.

Френското правителство посреща президента Крюгер с показна сърдечност при посещението му в Европа.¹⁹¹

Тогава Крюгер специално иска да се срещне с кайзера но молбата му е отхвърлена, защото Вилхелм не е иска да дразни британците. Но неговата постъпка, не се забелязва от британския печат.¹⁹²

Много се говори за прословутата телеграма на кайзера, но всъщност германския икономически успех е това, което затормозява съзнанието на Джон Бул.¹⁹³

Телеграмата която нищо не означава (б. пр. и е абсолютно недомислена, импулсивна политическа грешка на Вилхелм), е използвана като оръжие в нарастващия арсенал на британската пропаганда срещу Германия. Франция е необходима за предстоящите замисли, нейните критики към Великобритания и сърдечното посрещане на британския враг са удобно премълчани.

Новите отношения, които трябва да се изградят с Франция и Русия, изискват четири предпоставки, преди Великобритания да влезе във война с Германия. Всяка от тях изисква всеотдайно и дългосрочно планиране. Събитията не могат да бъдат оставени на случайността. Независимо от евентуална смяна на правителството на общите избори, Тайният елит трябва да следва последователна външна политика, фокусирана върху подготовката за война, която ще смачка Германия и да разреши проблема. За тази цел и двете основни политически партии във Великобритания трябва да бъдат под техен контрол, каквито и различията да се допускат само във вътрешните работи.

Второ, армията представила се толкова неубедително въпреки численото си превъзходство в бурската война, трябва да бъде реорганизирана в ефективна и мощна бойна сила.

Третото изискване е по-лесно. Военноморските сили трябва да запазят върховенството си в открито море. Това така или иначе е даденост, но запазването на върховенството означава модернизация и допълнителни инвестиции.

И накрая, мисленето трябва да се промени. Мъжете не тръгват на война по нечия прищявка. Необходима е масивна и последователна пропагандна кампания, за да се създаде германска „заплаха“ и да се внуши на британския народ, силна омраза към Германия и кайзер Вилхелм.

Първоначално германските лидери не обръщат внимание на ожесточената антигерманска реторика, последвала след Бурската война. Нито пък са и впечатлени от предложенията на Великобритания за сближаване с Франция.

Те вярват, че правителство в Уестминстър никога няма да одобри подобен съюз. Основната грешка на Германия е в дълбоко вкорененото ѝ убеждение, че „Великобритания никога няма да се сближи с традиционния си френски враг и със сигурност, със заклетия си руски съперник“.¹⁹⁴

¹⁹⁰ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. II, p. 677.

¹⁹¹ Harry Elmer Barnes, *The Genesis of the World War*, p. 456.

¹⁹² Grey of Fallodon, *Twenty-Five Years: 1892–1916*, vol. 1, p. 102.

¹⁹³ Landes, *Unbound Prometheus*, p. 327. Б. пр. Джон Бул – метафора, т.е. Англия.

¹⁹⁴ Sidney B. Fay, *The Origins of the World War*, vol. I, p. 139.

Както всички останали, те са се придържат към наивното убеждение, че парламентарното управление процъфтява във Великобритания, без да осъзнават нарастващата сила и влияние, упражнявани зад кулисите.

Докато германците бавно разбират какво се случва, други са наясно. Граф Де Лален, белгийският посланик в Лондон, ясно осъзнава опасностите. На 7 февруари 1905 г. той пише до министъра на външните работи в Брюксел: „Враждебността на английската общественост към германската нация очевидно се основава на ревност и страх: ревност с оглед на икономическите и търговски схеми на Германия; страх от схващането, че германският флот може би един ден ще се превърне в конкурент за военноморско превъзходство... Това състояние на духа се подхранва от английския печат, без да се съобразява с международните усложнения... духът на шовинизма се разпространява безконтролно среданглийския народ, а вестниците, малко по малко, тровят общественото мнение“.¹⁹⁵

Колко прав и проникателен е посланика, но той не може да знае степента до която се организира „това състояние на духа“.

Именно на неофициални срещи в избрани частни клубове и уикенди в частни имения като Тринг и Ментмор се договаря антигерманската пропаганда и се определя политиката. Тайният елит смята Германия за най-голямата бариера, пред глобалното британско господство, затова трябва да се създаде германското плашило и да се обрисова с всички пороци. Вестници, списания и романи бълват своята пропаганда седмица след седмица, месец след месец и за съжаление „английският народ“ я поглъща с удоволствие. В един бързо променящ се свят, където правителството се сблъсква със социалистическите идеи, въпроса за права на жените, синдикализма, парламентарната реформа, поземлената реформа и поредица от предизвикателни искания, Тайният елит се нуждае от много силно политическо лидерство и постоянна подкрепа, за да осъществява планове си.

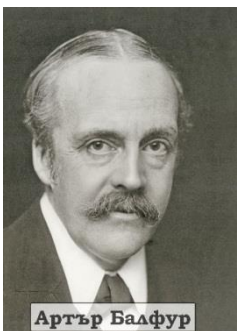
Тайният елит гарантира постоянната подкрепа, като внедрява своите доверени агенти на ключови позиции в правителството, държавните служби, дипломатията, армията и флота, независимо коя политическа партия е на власт.

Алфред Милнър е отличен организатор и тайната му мрежата продължава да действа фокусирана върху основната цел въпреки всички политически промени.

Няколко седмици след като бургундската война завършва с победа, във Великобритания настъпват важни промени. Консервативният министър-председател, лорд Солсбъри, подава оставка. И в разрез с всякакви демократически традиции, той поставя племенника си Артър Балфур, за свой наследник, който е член на Тайния елит и така заема най-високия политически пост в Империята.¹⁹⁶

Балфур е член на вътрешния кръг от самото създаване на тайното общество през февруари 1891 г., а семейният му произход и политическият му инстинкт му дават всяко предимство в британската политика и общество. Майка му произлиза от изключително богатото и влиятелно семейство Сесил, което участва в британската политика в продължение на векове. Негов кръстник е херцог Уелингтън.

Ранната кариера на Балфур следва модела на много от неговите връстници, които навлезат в политическата сцена без конкретни амбиции, но с лекотата и чувството за право, получено от тяхното възпитание. Балфур е част от управляваща класа по произход, но принадлежи и към онази най-могъща и решителна група от богати и влиятелни имперски лоялисти, чийто таен дневен ред ще се превърне в политиката на



¹⁹⁵ E. D. Morel, *Diplomacy Revealed*, pp. 5–6.

¹⁹⁶ Hence the phrase, ‘Bob’s your uncle’.

новото консервативно правителство. Смяната на министър-председателя не е никаква промяна.

Много по-значителна промяна предвещава най-специалното оръжие на Тайния елит: престолонаследникът принц Едуард, дипломат, бъдещ крал и вътрешен съзаклятник. В 18,30 ч. на 22 януари 1901 г. 81-годишната кралица Виктория умира в Осбърн Хаус на остров Уайт. Смъртта ѝ не е изненада, тъй като здравето ѝ се е влошавало от известно време. Виктория е била кралица в продължение на 63 години и особено по-младите хора, не е познават друг монарх освен нею.

Трогателно е, че именно нейният любим внук, кайзер Вилхелм, е до смъртния и одър, прегърнал я докато умира.¹⁹⁷

За Виктория скърбят опечалените поданици, но възкачването на Едуард VII е от решаващо значение за Тайния елит. Британското кралско семейство, клон на германският род Сакс-Кобург-Гота е от германски произход и докато величествената стара кралица е на трона, войната с Германия е немислима.

Но крал Едуард VII мрази Германия толкова, колкото покойната му майка е изпитвала обич към старата си родина. Той и кайзер Вилхелм се срещат редовно, състезавайки се с големите си яхти в Каус (пристанищен град в Южна Англия), но вуйчо Едуард има малко време за племенника си. Това се дължи и на влиянието на съпругата на крал Едуард, принцеса Александра Датска. Тя развива почти параноична омраза към Германия, след като Дания загубва спорните територии Шлезвиг-Холщайн през 1864 г.¹⁹⁸

Едуард, когато все още е принц на Уелс, често е домакин на кайзера, той е укоряван за това от съпругата си, „която ненавиждала всички германци като цяло и Уилям (Вилхелм) в частност“.¹⁹⁹

Тя многократно пише на сестра си, царицата на Русия, колко ненадежден е Вилхелм и често изразява подобни мнения пред децата си. Последвалите действия на Едуард ясно показват, че той споделя патологичната омраза на съпругата си към Германия. Но е невъзможно да се води война с Германия без неразделната подкрепа на кралското семейство. Обстоятелството, че самите те са от немски произход, не е пречка. Монархията се разглежда като стожер на британизма. Кралят и династията се намират в епицентъра на най-голямата колониална империя.

Едуард е монархът, с когото Тайният елит и обкръжението им се сближават най-много. Дали Едуард VII е мразел майка си, е спорен въпрос, но той има причина да има сдържано отношение към нея.

Тя не одобрява начина му на живот, приятелите му и липсата на кралска сдържаност. И му го казва. Виктория не се страхува да каже какво мисли. Той я разочарова, никога не оправда очакванията ѝ и тя е убедена, че от него няма да стане нищо. Тя го обвини за смъртта на баща му, принц Алберт и написва на най-голямата си (и любима) дъщеря Виктория (майката на Вилхелм II), която за кратко е германската императрица: „Никога не мога и няма да го погледна без да потръпна.“²⁰⁰

Виктория се опитва да държи Едуард настрана от правителствените дела и той е разочарован, че му се доверяват по-малко официални документи, отколкото на секретарите и министрите.²⁰¹

¹⁹⁷ *Kaiser Wilhelm II, My Memoirs*, p. 99.

¹⁹⁸ По същият начин датската съпруга на Александър III, Мария Фредерика Дагмар (Мария Фьодоровна) и сестра на Александра Датска, създава силни антигермански настроения у руския император и неприязън към племенника му Вилхелм II. (б. пр.).

¹⁹⁹ *Virginia Cowles, The Kaiser*, p. 124.

²⁰⁰ *Keith Middlemas, The Life and Times of Edward VII*, p. 31.

²⁰¹ *Sidney Lee, Dictionary of National Biography, Second Supplement*, vol. 1, pp. 583–5.

Когато министър-председателят Гладстон иска да предостави на принца на Уелс, да има достъп до всички документи на кабинета, Виктория не позволява. Тя коментира пренебрежително, че тайните не бива да се споделят с някой, който говори твърде много.²⁰²

Но както по-късно вестник „Таймс“ отбелязва с поразителна яснота: „Поканите за Малброу Хаус и Сандрингам в не са ограничени до обществото на пеперудите.“²⁰³²⁶

Бъдещият крал Едуард VII не е пеперуда. Приятелите на Едуард не са само буйни и похотливи. Нито пък е глупав нещастник, както майка му го определя. Той притежава значителни дарби, сред които е владееенето на френски и немски. Той е внимателен слушател и първокласен оратор, който може да произнесе импровизирана реч, която да запленила публиката и да улови момента. Едуард не използва бележки, докато говори и винаги включва другите в разговора, докато се движи из стаята.

Той е надарен с остър и проникателен ум и напълно опровергава пародийните характеристики, които са го омаловажавали.

От 1886 г. лорд Роузбери му е препраща депеша от Министерството на външните работи без одобрението на кралицата. От този момент нататък „всяка важна чуждестранна депеша е на негово разположение“ и до 1892 г. докладите и протоколите от кабинета са му били представяни.²⁰⁴²⁷



Той се движи, невидим за обществеността, сред политици и благородници, правителствени министри и обещаващи кандидати, дипломати, адмирали и фелдмаршали, попивайки, обмисляйки и обсъждайки бъдещата политика.

Сред най-близките му приятели са лорд Ешър и лорд Натаниал Ротшилд. Той приема съвети от Алфред Милнър, благодарен е на лорд Роузбери за доверието, което му е оказал като принц на Уелс, и споделял философията на Тайния елит за световно господство от англосаксонската раса.

В крайна сметка те възнамеряват да прославят неговата империя по целия свят. Алберт Едуард, принц на Уелс, който се възкачва на трона на 22 януари 1901 г., приема кралската титла като Едуард VII. Като крал той действа в сърцето на вътрешното ядро на Тайния елит.

Най-големият му принос се състои в осъществяването на така необходимите пренареждания в международните отношения, които разкриват потенциалните съперничества, изглаждат минали трудности и осъществяват предпоставката на Тайния елит да се изолира Германия.

Крайната отговорност за британската външна политика по конституция е на избраното правителство, а не на монарха, но именно крал Едуард VII е този, който привлича Франция и Русия в тайни съюзи с Великобритания осъществени в рамките на шест години. Той е фактическият министър на външните работи. Много историци отричат дипломатическата му роля, твърдейки, че пътуванията му в чужбина „са били церемониални или за удоволствие“.²⁰⁵ Което е глупост.

Външната политика на премиера Балфур протича точно в съответствие с грандиозния план на Тайния елит. Министърът на външните работи Лансдаун улеснява процеса, но крал Едуард се очертава като движещата сила. Неговата работа е от

²⁰² Ian Dunlop, *Edward VII and the Entente Cordiale*, p. 169.

²⁰³ *The Times*, 23 January 1901.

²⁰⁴ Dunlop, *Edward VII*, p. 170.

²⁰⁵ A.J. Grant and Harold Temperley, *Europe in the Nineteenth and Twentieth Centuries (1789–1932)*, p. 423.

решаващо значение, а кралският печат на одобрение осигурява положителното обществено мнение както у дома, така и в чужбина.

Франция и Русия са необходими в ново качество: като приятели и съюзници на Великобритания. Това е договорено тайно от Тайния елит без знанието или съгласието на кабинета. Съюзите ще се възприемат като неприемливи за повечето членове на парламента и широката общественост, но са осъществени с една-единствена цел: да се задуши Германия.

Няма реална опозиция, която да възрази, защото истинската опозиция не знае, че това се случва. Сприяеляването с Франция е сравнително лесно. Наполеон III признава, че Франция е отговорна за започването на Френско-пруската война в 1870 г., мнозина във Франция изпитват дълбоко негодувание към Германия. Унижението от френския разгром в тази война и обсадата на Париж от германската армия все още болят силно 30 години по-късно.

В рязък контраст, обединението на Германия от Бисмарк е приветствано във Великобритания по това време като желано, дори славно постижение.

То обаче е съпътствано от трънливия въпрос за анексирането на Елзас-Лотарингия, което французите винаги смятат за престъпление: „бруталното разкъсване на една нация“. Как хората от Елзас-Лотарингия гледат на това, зависи от техния собствен исторически произход. В началото на века повечето от тях говорят немски като свой роден език. В защита на Бисмарк се казва, че той само е „освободил“ територия, която по-рано Луи XIV, е отнел от Германия от когато страната е била слаба и разделена.²⁰⁶ Независимо дали е било правилно или проява на грешка, анексирането на тези провинции от Германия, предизвиква във Франция, особено във военните среди, силно желание за отмъщение и връщане на провинциите. Тези реваншисти²⁰⁷ са решени никога да не се примирят, докато „изгубените провинции“ не бъдат върнати.

Именно тези реваншистки и националистически настроения, Тайният елит в Лондон започва да насърчава и използва, за да впрегне Франция в крайната си цел, за война с Германия.

Реваншистите смятат, че най-добре ще е „разбирателството“ с Великобритания, да бъде скрепено с официалното споразумение. Те се нуждаят от съюзници.

Но политическите отношения между Франция и Великобритания са обтегнати, особено след френската критика към Лондон заради бурската война. Тогава крал Едуард изиграва основната роля в изглаждането на отношенията и подготовката на почвата за съюз. Възкачването му на трона коренно променя правилата за водене на война. Това е човек, който обича всичко френско. Като принц-регент, Едуард обича да пътува по света и любимата му дестинация винаги е Франция. По време на Френско-пруската война симпатиите му на френската страна и в месеците непосредствено след нея, той обикаля бойните полета около Седан и Мец. Очарованието, което изпитва към Франция от детството си, го превръща в запален франкофил и той става изключително популярен в Париж. При честите му частни посещения той е приветстван в театралното и артистично общество на Париж. Предполага се, че като се „освобождава от всякакъв официален етикет“, той се потапя в парижкия живот толкова задълбочено, „че станал повече познат на парижката публика, отколкото на лондонската“.²⁰⁸ И това дразни майка му, кралица Виктория. Тя пише за своя „глупав и ужасно лекомислен“ най-голям син, на сестра му Виктория в Германия: „О! Какво ли ще стане с бедната ни страна, когато умра! Предвиждам, че Б[ърти] няма да направи нищо друго, освен

²⁰⁶ Fay, *Origins of the World War*, vol. I, p. 51.

²⁰⁷ Реваншисти са френски политици, чиято основна цел е отмъщението срещу Германия, за загубата на Елзас-Лотарингия и тяхното връщане. Делкасе е сред най-изявените реваншисти.

²⁰⁸ Lee, *Dictionary of National Biography*, Second Supplement, vol. 1, p. 593, 572.

неприятности, защото той никога не разсъждава, нито се вслушва за миг и [ще]... прекара живота си във вихъра на забавленията, както прави сега. Това ме натъжава и ядосва.²⁰⁹

Виктория винаги нарича своенравния си син „Бърти“, тъй както името му е Алберт Едуард. За да ограничи разгулния му начин на живот, кралицата държи Бърти на минималната кралска издръжка, но Ротшилд и други членове на неговия антураж, като сър Едуард Касел, тихомълком финансират съмнителните му навици. Така бъдещият крал се запознава с някои много интересни личности, но зад образа на „принца-плейбой“, който толкова тревожи майка му, Едуард се свързва с политически и социални кръгове, на които Тайният елит се стреми да повлияе. Едуард посещава Франция, сякаш отива в публичен дом: инкогнито, за лично удоволствие и удовлетворение. Всъщност той наистина посещава най-люксовия публичен дом в Париж, „Льо Шабане“, толкова често, че личният му герб висял над леглото в една от стаите. Тъй като е пълен Бърти поръчва да му се изработи специален „любовен диван“, за да може да се наслаждава на секс с няколко от „момичетата“ едновременно.²¹⁰35

Той обича Париж; палавостта на Бел Епок го вълнувала. Има връзки с много от известните проститутки, а в карикатурите от онова време често го изобразяват в стила на картините на Тулуз-Лотрек.²¹¹

Той обича Франция, но не толкова, колкото собствената си империя. И в съответствие с големите цели на Тайния елит. Изграденият му образ в обществото на бохем, пияница и любител на женската плът, се оказва много удобен за прикритие на политическите му машинации.

Не е изненадващо, че когато натискът на Тайния елит за привличането на Франция е в разгара си, крал Едуард го осъществява на практика. Неговият призив е конкретен и личен. Но той, а не външният министър лорд Лансдаун, привлича французите. Докато Лансдаун се занимава с официалния процес на дипломатически обмен, Едуард действа пряко и задкулисно. Той е главният посланик на Тайния елит, осъществявайки планове, замислени в големите провинциални имения и частни клубове.

Принцът Едуард възприема изцяло идеите на Тайния елит като своя висша цел. Оскъдните му доходи никога не би могла да покрие дълговете му от хазарта и скъпите проститутки, екстравагантните му пътувания, партитата и баловете, конете и любовниците му. Той е свикнал с начин на живот, финансиран от други заинтересовани лица, които са или вътре, или близки до Тайния елит.

Крал Едуард приема много сериозно ролята си в центъра на Тайния елит и е инструментът, чрез който монархическата солидарност се използва за обвързване на приятелства с кралските особи на Испания, Португалия, Русия, Италия, Швеция, Персия и Япония, без да се изключват и роднините му в Германия.

Само през 1902 г. Едуард, награждава с ордена на жартиерата крал Алфонсо Испански, великия княз Михаил Романов (брат на Николай II), принц Емануел Филиберто, братовчед на италианския крал Виктор Емануил III, престолонаследника на Португалия, и злополучния ерцхерцог Франц Фердинанд.

Тези, които вярват, че Едуард не е замесен в дипломатически интриги и възприемат пътуващия му двор като цирково шоу, са напълно заблудени.

Посещенията на крал Едуард зад граница, не са случайни, а предназначени да затвърдят отношенията, да представят британската външна политика като акт на добронамерено приятелство и да развалят съюзите и ангажиментите към Германия.

²⁰⁹ Stanley Weintraub, *Edward the Caresser*, p. 126.

²¹⁰ Article in *The Times*, 17 January 2004, and, *Paris Brothel*, BBC Four documentary, 2003.

²¹¹ Andrew Marr, *The Making of Modern Britain*, p. 44.

Германците очевидно се досещат за дейността на Едуард, но няма представа за тайното общество, което плете мрежа от интриги в цяла Европа. Една по една държавите, ухажвани от крал Едуард VII, са въввлечени в обсега на британския интерес. Неговият подход е толкова ефективен, заради публичният начин, по който той усърдно ухажва приятелите си.

Съвременниците приемат, че кралските посещения на Едуард не могат да имат никакво политическо значение, защото той обикновено пътува без член на кабинета или дипломатическия корпус. Но нека видим неговия принос към новата епоха на британската „откритост“ и така необходимия край на изолационизма.

Той обръща особен интерес към младия крал на Испания Алфонсо, който през 1902 г. на 16-годишна възраст достига пълнолетие и поеме правото си да управлява. В навечерието на рождения му ден Алфонсо, е награден с ордена на жартиерата.

Връзката на крал Едуард с младия монарх е наистина доброжелателна дотолкова, че той му става сватовник, като запознава Алфонсо с племенницата си, принцеса Виктория Евгения. И това е нагледен пример колко ценен е съюзът на британското кралско семейство със страна имаща както атлантическо, така и средиземноморско крайбрежие, който обяснява вниманието на Едуард.

В рамките на няколко години Великобритания успява да използва тази връзка, за да оспори контрола над Мароко от Германия.

Връзките на Едуард VII с италианското кралско семейство са също толкова важни. Как по-добре да се подкопае съюзът на Германия с Италия от честите лични посещения и поднасяне на подаръци с почести и статус на важни личности?

През 1903 г. е организирано кралско посещение в Рим и Неапол, по време на което крал Едуард разговаря както с крал Виктор Емануил, така и със застаряващия папа Льв XIII. Неговите импровизирани речи се оказват обезоръжаващо популярни.²¹²

Едуард се възползва от възможността да обсипе с високи почести членове на италианското кралско семейство, като раздава рицарските титли в изобилие за дипломатическия корпус, адмиралите и капитаните в италианския флот.²¹³

Само през 1903 г. Едуард посещава Рим, Лисабон, Париж и Виена. Германските журналисти по това време, а и германските историци впоследствие, свързват тези посещения с „*Einkreisungspolitik*“ или политиката на „обкръжаване“. Германците виждат Едуард като Макиавели сред кралете, но английските историци Грант и Темперли по-късно отхвърлят тази версия и твърдят, че посещенията му били само „церемониални“.²¹⁴

Как може да се съгласува очевидната му намеса в международната политика с твърдението, че посещенията му са необвързващи, просто по лични или церемониални причини? Невероятно е, че някои историци дори стигат дотам, че напълно игнорират крал Едуард, от историята за произхода на Първата световна война.²¹⁵

Във Франция той за първи път оставя своя отпечатък през 1903 г., демонстрирайки дарбата си за такт и способността си да достига до по-широка аудитория, преминавайки политическата съдържаност. Публичните изявления на Едуард са насочени към френското самочувствие, и призовават за ново начало в международното сътрудничество. Той обявява пред френските вестници: „Сигурен съм, че дните на враждебност между нашите две страни, щастливо приключват. Не познавам

²¹² *New York Times*, 28 March 1903.

²¹³ *The London Gazette*, 2 June 1903.

²¹⁴ Grant and Temperley, *Europe*, p. 423.

²¹⁵ *He is unbelievable, a completely uncritical trend. For a pity it is the method of „work“ on the majority of „academic“ historians, and not only on such politically engaged topics! (b. pr.).*

други две страни, чийто просперитет да е така взаимнозависим. Може да е имало недоразумения и причини за раздори в миналото, но всичко това е щастливо отминало и забравено. Приятелството между нас е моята постоянна грижа“.²¹⁶

След това кралят е поканен на банкет в Елисейския дворец, последван от конни надбягвания в Лоншан. Този пълничък монарх, със шкембе, пушещ пури, любител на алкохола, жените и бохемския живот, е много по-важен от дипломатическите и правителствените кръгове, въпреки, че не се признава. Едуард се справя отлично със задачата си, а слабостта му към жените със съмнителна нравственост, е отлично прикритие на мисията му.

През лятото на 1903 г., два месеца след пътуването на краля до Париж, президентът на Франция Емил Лубе му връща визитата, придружен от реваншиста Теофил Делкасе, с когото Едуард се е запознава и сприятелил по време на по-ранно пътуване.

Ревностен реваншист, Делкасе започва работа с външния министър Лансдаун по условията на съвместно споразумение между двете страни. Старите „трудности“ са оставени настрана, договорени са отстъпки и е намерено взаимно приемливо решение за контрола на Великобритания над Египет и влиянието на Франция в Мароко.

Осем месеца по-късно, на 8 април 1904 г., е подписано Сърдечното съглашение (*Entente Cordiale*), известно като Антанта. Това бележи края на епохата на конфликти и съпренчества между Англия и Франция, продължила близо хиляда години. Изолацията от континентална Европа е официално изоставена от британската политика.

На пръв поглед съглашението сближава двете страни без никакъв ангажимент за официален военен съюз. Говори се за мир и просперитет, но тайните клаузи, подписани същия ден, ще имат много различни последици. Някои виждат в това събитие, голям автократичен план на Едуард, сякаш той и само той иска да формализира приятелството с Франция, сякаш това е личният дар на краля за двете нации.

В добре проверените си мемоари сър Едуард Грей, дългогодишен агент на Тайния елит, разсъждава върху този момент с лирично одобрение: „Истинската причина за удовлетворение е, че дразнешното търкане с Франция ще приключи и че заплахата от война с Франция е изчезнала. Мрачните облаци изчезват, небето е ясно и слънцето грее топло.“²¹⁷

Да оставим настрана двуличния и егоистичен образ на Грей. Съглашението наистина е дипломатически триумф и няма абсолютно никакво съмнение, че крал Едуард е човекът, отговорен за неговото осъществяване от името на Тайния елит, но слънцето ще грее приятно много краткотрайно. Истинската цел зад съглашението е войната с Германия. Защо тогава тайните клаузи, подписани на 8 април 1904 г., са скрити от Парламента, от общественото мнение и от следващите правителства?

Белгийският посланик в Берлин, барон Грейндил, стига до логичното заключение, че „британската външна политика се ръководи лично от краля“. Заключение му е напълно разумно предвид доказателствата, с които разполага, но барон Грейндил и много други като него, няма как да знаят за силите зад трона, с които кралят е съучастник в заговора.

Белгийският шарже д'афер в Лондон, Е. Картие, коментира, че „англичаните все повече разглеждат международните проблеми, изключително в рамките на компетенциите на крал Едуард“.²¹⁸ Това, което Картие не успява да разбере, е че кралят не е представител на избраното правителство. Той не е отговорен пред министър-председателя Балфур или министъра на външните работи Лансдаун, но те нямат

²¹⁶ Fay, *Origins of the World War*, vol. I, p. 153.

²¹⁷ Grey, *Twenty-Five Years*, vol. 1, p. 107.

²¹⁸ Morel, *Diplomacy Revealed*, p. 45, 73.

никакви притеснения относно влиянието на краля във външните работи. Защото както те, така и Негово Величество, са част от вътрешен кръг на най-голяма секретност, създаващ ефективната външна политика – Тайният елит.

Връзката на крал Едуард с вътрешния кръг на избраните и ролята му в техния план за унищожаване на Германия е закрепена от неговия пръв съветник, Реджиналд Балиол Брет, лорд Ешър. Той е тясно свързан със Сесил Роудс и лорд Ротшилд в създаването на тайното общество през 1891 г. и е член на Обществото на избраните заедно с лорд Милнър. Ешър изиграва забележителна роля като независим ум, неотговорен пред никой политик. Той отказва много висши постове в правителството и в администрацията на колониалната империя, защото иска да „работи зад кулисите, а не пред очите на обществеността“. Тайната му работа е „толкова важна и влиятелна, че всеки публичен пост означава ограничаване на властта му“.²¹⁹

Той играе по-важна роля от всеки министър от кабинета, от вицекраля на Индия или генерал-губернатора на Канада. Присъствието на Ешър е приветствано във всяко аристократично имение, и аристократичен салон във Великобритания. Неговото влияние е гарант за кралското одобрение. Той проверява редактори на вестници, участва в официални органи, комисии и разследвания и рядко е обект на публична критика, въпреки че сексуалните му предпочитания го правя уязвим за скандално разкриване.²²⁰

Присъствието на лорд Ешър в най-вътрешния кръг на тайното общество, във Военното министерство, Министерството на външните работи или Министерството на колониите, на срещи, толкова секретни, че министрите от кабинета не знаят за тях е също толкова безспорно, колкото и присъствието му в кралския двор.

Когато е създадена Южноафриканската военна комисия била през 1902 г., за да анализира почти катастрофалното представяне на армията в Бурската война, Ешър е назначен за един от само тримата комисари. Защо? Той не е войник, няма подходящият военен опит, а опитът му като постоянен секретар в Службата за обществените сгради на Негово Величество и едва ли го квалифицира да прави нещо повече, от това да ръководи поддръжката на замъка Уиндзор. Кралят не може да участва в комисия, която Тайният елит възнамерява да използва като отправна точка за пълната реорганизация на въоръжените сили, но дясната му ръка може. И Ешър пише ежедневно на крал Едуард подробности за доказателствата от всеки експерт-свидетел в комисията. Той казва на краля, че защитата на страната е в толкова лошо състояние, „че е почти престъпление да се предприеме какъвто и да е политически курс, който може да ни въвлече във война“.²²¹

Погледнато от всякъде, това било шокиращ извод, който засяга най-съкровениите страхове на Тайния елит. Ясно е, че се налага спешна реорганизация и модернизация на британските въоръжени сили. Тази важна задача, изисква внимателна подготовка и политически ангажимент. Трябва да се постигне много, преди да могат да се изправят срещу Германия.

Приносът на лорд Ешър се оказва безценен. Като член на Военната комисия, Ешър интервюира всички големи политици консерватори и либерали, и оценя техните възгледи и ангажираност. И обсъжда тези неща на частните срещи с краля и неговите колеги от Тайния елит, така че при смяна на правителството, те да могат да определят

²¹⁹ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 42.

²²⁰ Според неговия биограф Джеймс Лийс-Милн, лорд Ешър е бисексуален и има контакти с хомосексуални младежи, според слухове, дори имал инцестна връзка с по-малкия си син Морис. Подобно на много други лицемери от висшата класа на Викторианската Британия, Ешър практикува това, за което Оскар Уайлд е в затвора.

²²¹ Lees-Milne, *Enigmatic Edwardian*, p. 142.

ключовите назначения и да гарантират, че избраните от тях хора ще поемат контрола. Преструктурирането на въоръжените сили, трябва да се ръководи от доверен човек. На Ешър се пада задачата да гарантира, че избраният служител във Военното министерство е такъв доверен агент.

Той продължава да влияе върху бъдещото развитие и организация на военната политика и назначенията през оставащите години от управлението на крал Едуард. Позицията му е напълно противоконституционна, но ролята му продължава да бъде неоспорвана, защитена от членството му в Тайния елит и покровителството на краля.

Най-важната част от плана на Тайния елит за война, е да запази желязната хватка върху външната политика. Дългосрочният стремеж към война трябва да бъде наложен в дейността на Военното министерство, Адмиралтейството и по-специално на Външното министерство. Правителствата ще идват и ще си отиват, но крайната цел трябва да бъде поддържана, независимо от политиката на деня.

За тази цел Артър Балфур създава постоянен Комитет за имперска отбрана (CID). Тази секретна и много затворена група се среща за първи път през 1902 г. като консултативен комитет на министър-председателя по въпросите на националната отбрана, но е реформирана през 1904 г. В допълнение към Балфур, единственият първоначален постоянен член на този таен комитет е лорд Робъртс, главнокомандващ а въоръжените сили и дългогодишен приятел на Алфред Милнър.

Ешър признава стратегическото значение на CID и абсолютната необходимост работата му да остане скрита и по всяко време под контрола на Тайния елит. Страхувайки се, че смяната на правителството, може да доведе до влизането на радикален елемент от Либералната партия, който да поеме контрол над CID, Ешър настоява министър-председателя да назначи доверени агенти като Милнър, фелдмаршал лорд Робъртс и обещаващото протеже на Робъртс, сър Джон Френч, както и самия него, за постоянни членове. Балфур се съгласява.²²²

Той назначава Ешър и Джон Френч с неограничени мандати в CID и с един замах кабинетът буквално е изолиран от дискусиите по въпроси на отбраната. Назначаването на Ешър отново е от изключителна важност. Той гарантира, че крал Едуард VII и неговият наследник, Джордж V, ще получават редовно секретните доклади за всички дела на комитета. Но най-важното е гаранцията, че планове на Тайния елит се изпълняват. Всичко това е скрито от погледа и знанието на кабинета и по същество е противоконституционно. С драматична простота Тайният елит превръща Великобритания на Едуард, за разлика от строгата изолация при Виктория, в страна, която прегръща нови „приятелства“ и „съюзи“, отговарящи на намеренията им през новия XX век.

Те ясно идентифицират Германия като враг пред портите на Империята и веднага разбират, че сама Великобритания не може да я унищожи като континентална сила. Крал Едуард VII доказва своята стойност като виден дипломат, като обикаля континента с привидна лекомисленост, но установява лични връзки с кралски семейства, раздава почести с безгрижна непринуденост и агитира от името на Великобритания, за да гарантира, че Германия е заобиколена от държави, които се ползват с неговото покровителство. Едновременно с това са направени първоначалните стъпки за реорганизация и преструктуриране на въоръжените сили, за да се подобри радикално готовността им за война.

В тази задача Тайният елит е представен от лорд Ешър, чието влияние върху армията и бъдещите назначения е несъразмерно с конституционното му право. Но

²²² *Nicholas D'Ombra, War Machinery and High Policy Defence Administration in Peacetime Britain, 1902–1914, p. 125.*

какво влияние може да има конституцията, върху заговора действащ съвместно с краля, добре скрит от общественото достойние?

Дори на този ранен етап те разбират необходимостта от контрол върху външната политика и върху подготовката за война и за тази цел осигуряват постоянното членство на своя неизборен представител, лорд Ешър, в създаденият Комитет за имперска отбрана. Така реконструкцията вече е в ход.

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 3. ЗАГОВОРЪТ НА КРАЛ ЕДУАРД. ПЪРВИ СЪПЪРКИ И НОВО НАЧАЛО

- Тайният елит разглежда германския икономически, индустриален и търговски успех като пряка заплаха за глобалните си амбиции и вярва, че войната е единственото средство, чрез което те могат да бъдат спрени.

- Великобритания не може сама да се впусне във война срещу Германия и се нуждае от съюзници, които да осигурят сухопътната военна сила.

- От Бурската война, са направени четири важни извода:

1. Външната политика трябва да е постоянна, независимо коя политическа партия е на власт;
2. Британската армия се нуждае от цялостно реструктуриране, за да бъде годна за целта си;
3. Кралският флот трябва да запази всичките си исторически предимства;
4. Широката общественост трябва да бъде настроена срещу Германия.

- Ерата на „блестящата изолация“ на Великобритания приключва с англо-японски договор през 1902 г.

- Тайният елит гледа на старите противници на Великобритания, Франция и Русия, като на дългосрочни потенциални съюзници, а крал Едуард VII става негов дипломатически проводник.

- Едуард е естествен франкофил, чийто образ на бохем служи за прикриване на противоконституционното му ръководство на външните работи.

- Едуард пътува из цяла Европа, изпълнявайки плана на Тайния елит, и става архитект на Съглашението от 1904 г.

- Белгийските дипломати точно съобщават, че действията на краля като де факто външен министър, подкопават Германия, но не знаят, че той действа от името на Тайния елит.

- Лорд Ешър е назначен в Южноафриканската военна комисия, за да анализира причините за толкова лошите резултати на армията, в допълнение към близките си отношения с крал Едуард VII, той става неразделна част от реформирането на армията.

- Ешър е член на тайния Комитет за имперска отбрана, създаден, за да съветва министър-председателя по въпросите на отбраната, включително и за външната политика.

- Нетърпелив да запази контрола над този изключителен комитет, Ешър е назначен за постоянен член. Така Тайният елит доминира в реконструкцията и реструктурирането на армията и външната политика от началото на XX век.

ГЛАВА 4. Измерване дълбочината на водата.

АНТАНТА Е ПРИВЕТСТВАНО като доказателство за новата ера на англо-френското разбирателство и приятелство, която най-накрая ще погребее вековните противоречия между двете страни. Точно това се случва, но не е основната цел. Стремещт към глобално господство е в основата на всяко действие, предприето от Тайния елит, а създаването на съюза с Франция, последва няколко години по-късно и със съюз с Русия, са преди всичко съюзи със стратегическа необходимост. Големите сухопътни армии на двете държави, са необходими за евентуалното унищожаване на Германия. Тайните условия, скрити в тайните анекси към съюзните договори, са взаимно изгодни, и целят да увеличат силата и влиянието на враговете на Германия, като подтикнат Берлинското правителство към евентуална война.

АНТАНТАТА поставя края на колониалните спорове между Великобритания и Франция за Северна Африка и двете страни заявяват, че „нямат намерение да

променят политическия статус“ на Египет или Мароко²²³, сигурен знак, че имат предвид точно обратното.

„Таймс“, като първостепенен рупор на пропагандата на Тайния елит²²⁴, приветства подписването като „най-сигурния залог за всеобщ мир“ и хвали ролята, изиграна от крал Едуард за издигането на англо-френската „сърдечност“ на ново ниво.²²⁵

Стари претенции и контрапретенции трябва да бъдат оставени настрана, а френският президент Лубе и външният министър Делкасе са представени като изтъкнати държавници, заслужаващи благодарността на своите сънародници.²²⁶

Сърдечното съглашение не е такова, каквото изглежда. Свръхсекретните анекси, подписани в същия ден, 8 април 1904 г., прикриват двойната игра, върху която е сключено съглашението. Тайните клаузи ефективно гарантират британския контрол над Египет в замяна на френския контрол над Мароко. Великобритания по-рано обещава да напусне Египет веднага щом финансовите му дела се уредят, но подобно неособвързващо обещание не означаваше нищо. Големите финансови къщи в Лондон – Ротшилд и Барингс, са осигурили огромни отстъпки чрез преструктуриране на египетските финанси.²²⁷ Те имат големи търговски интереси там и неограниченият контрол над Египет, го превръща в дойната крава за тези британски банкери. Благодарение на Ротшилд, британското правителство не само притежава основната част от акциите в Суецкия канал, но и действа като стратегически и търговски пазач на „портата“ към Персийския залив, Близкия изток и Индия. Великобритания по същество контролира входа на Средиземно море при Гибралтар и изхода му при Суец.

Това изобщо не е случайно явление, а осигурява пълен британски контрол на Средиземно море (б. пр. в допълнение с британският контрол над о-вите Малта и Кипър). Без знанието на парламента и общественото мнение, Великобритания се съгласява, Франция да поеме контрола над Мароко, след като на практика мароканският султан е свален. Казано накратко, това е разделяне на сфери на влияние. Това проправи пътя за анексирането на Мароко от Франция с гарантирана дипломатическа подкрепа от Великобритания.²²⁸

Други държави, на които крал Едуард наскоро отдава почести, са засмукани в средиземноморския водовъртеж, чрез „случайни подаръци“ от територии, които не притежават. На Италия е обещано владението на Триполи (Либия). И подтикната от Великобритания, Италия се съгласява на френският контрол над Мароко в замяна на подкрепа за италианските претенции към Триполи-Киренайка (Северна Либия)²²⁹. Освен това Италия тайно обещава да остане неутрална, ако Франция бъде нападната от Германия или Австро-Унгария.²³⁰

Французите отвърщат с подобен ангажимент, ако Италия бъде нападната. Това е пакт за строг и взаимен неутралитет, който обезсмисля ангажимента на Италия към всяка агресивна позиция, която Тройният съюз (всъщност Германия и Австро-Унгария) можеше да заеме.²³¹

²²³ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. II, p. 762.

²²⁴ Quigley, *Anglo-American Establishment*, pp. 101–116.

²²⁵ *The Times*, 9 April 1904.

²²⁶ Dunlop, *Edward VII*, p. 220.

²²⁷ Thompson, *Forgotten Patriot*, p. 68.

²²⁸ Grant and Temperley, *Europe*, p. 452.

²²⁹ *Тогава са формални турски провинции*. (б. пр.).

²³⁰ Richard F. Hamilton and Holger H. Herwig, *Decisions for War, 1914–1917*, p. 188.

²³¹ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. I, p. 242.

Отношенията между Великобритания и Италия исторически са приятелски и дори в контекста на Тройния съюз Италия настоява да бъде включена клауза, признаваща че при никакви обстоятелства няма да се воюва срещу Великобритания.

С Кичънър и армията му, разположени буквално в съседен Египет, Италия никога не би могла да завземе Триполи без одобрението на Великобритания.

В Министерството на външните работи, агенти на Тайния елит смятат италианските кралски особи и министри, усърдно ухажвани от крал Едуард, за симпатизиращи съюзници. Решимостта на Едуард да ги откъсне от Тройния съюз е напълно сериозно.²³²

Испания на крал Алфонсо също симпатизира на Великобритания и Франция. Инвестицията на Едуард VII в испанската монархия продължава да дава плодове и в заговора между Франция и Великобритания, Испания получава значителна част от средиземноморското крайбрежие на Мароко. Тайният елит се отказва от всякакви британски интереси в Мароко и избира Испания като перфектния заместник. През 1904 г. един от най-опитните дипломати, част от елита, сър Артър Никълсън, е преместен от Танжер в Мадрид и неговото присъствие гарантира контрол във всичко, което последва.

Скрити от обществеността, тайните клаузи на договора са началният ход на Тайния елит към систематичното провокиране на Германия.

Докато явните клаузи правят някои малки отстъпки по спорни въпроси като Нюфаундленд, Сиам и Западна Африка, тайният анекс, потвърждава контрола и правата на Великобритания над Египет, и претенциите на Франция за контрол над Мароко. Това цели да провокира Германия, чиито права и отговорности в Мароко са също толкова силни, колкото тези на Великобритания или Франция.

През 1880 г. в Мадрид великите сили съвместно подписват взаимноизгодно споразумение, в което се посочва, че независимостта на Мароко трябва да бъде „гарантирана“ от Великобритания, Франция и Германия, действайки в съгласие, те обещават, че свободната търговия в страната ще бъде уважавана. Това не е никакво алтруистично решение. Това се трима чужди експлоататори, договорили се да си разделят плячката – една слаба и беззащитна държава.

И Германия е длъжна да реагира, когато тайните споразумения на Антантата излизат на яве. Тя има договор с Мароко, поддържаше дипломатически представител в Танжер, има значителни нарастващи търговски интереси в страната и сътрудничи напълно с Великобритания в противопоставянето на всички предишни опити на Франция да претендира за привилегировано положение.²³³

Освен това, тя няма намерение да позволи на Франция и Великобритания да я изключат от Средиземно море чрез дипломатическо споразумение, към което не е привлечена страна.

Как подбудителите очакват Германия да реагира? Мрежата на тайния елит контролира най-добрите дипломатически и търговски шпионски мрежи в света и е добре запозната с ефекта, който решенията им ще имат. Дипломатическата служба е най-добре информираният и най-провокативен инструмент на британската външна политика, и те знаят, че Германия ще научи подробностите за тайните споразумения.

²³² Допълнителната причина е, че Италия има големи претенции към Австро-Унгария. Като изключим малкият етнически италиански анклав в южноалтийската област Тренто, италианците с типичния си грандомански шовинизъм имат претенции към немскоезичния Южен Тирол, главно австроунгарско пристанище Триест и цялото далматинско крайбрежие обитавано от хървати. (б. пр.).

²³³ Morel, *Diplomacy Revealed*, p. xvi.

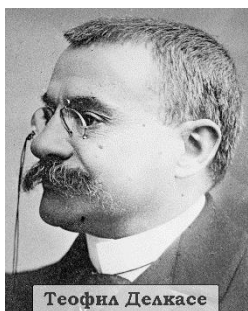
Германия е умишлено подложена на изпитание. Новината за съглашението първоначално е посрещната от германското правителство с умерено одобрение.

На 12 април германският канцлер Бернхард фон Бюлов е разпитван за това в Райхстага. По това време той не знае за тайните клаузи и говори от гледна точка на ползата за световния мир: „Нашите интереси там са търговски и ние сме особено заинтересовани спокойствието и редът да царуват в Мароко. Трябва да защитим търговските си интереси, но нямаме причина да се страхуваме, че те ще бъдат пренебрегнати или нарушени от която и да е сила“.

Печатът и политиците в Германия приемат, че мирното разбирателство между Великобритания и Франция е от полза за всички в Европа. Отношенията между Великобритания и Германия изглеждат хармонични. На пръв поглед те нямат причина да се тревожат. Френското правителство се възползва от одобрението на Великобритания, и действаше така, сякаш има специални правомощия над Мароко.

Зад маската на привидно добро намерение, френско-испанската декларация от октомври 1904 г. публично заявява, че те остават „твърдо привързани към целостта на Мароко под суверенитета на султана“. Това е лъжа, акт на умишлено лицемерие, защото в тайния анекс те разделят Мароко помежду си. Френско-испанската подялба на Мароко има пълното одобрение на Великобритания.

На 6 октомври френският посланик в Лондон, Пол Камбон, разговаря с британския външен министър: „Делкасе Ви моли да бъдете така любезни да запазите Конвенцията в пълна тайна.“ Лансдаун ясно заявява, че „поверителният характер“ на заговора ще бъде „надлежно уважен“.²³⁴



Теофил Делкасе

Делкасе е човек, близък до ядрото на Тайния елит, и споразумението му с Испания за разделяне на Мароко е осъществено с тяхно съгласие. Отпечатъците на Тайния елит докосват всеки ъгъл на тази сделка, но въпросът, който трябва да се зададе е, от кого се пазят тези действия в тайна? Отговорът е от британската и френската общественост, чието естествено отвращение към тайните договори е добре разбираемо. Със сигурност Германия ще научи за тях. В Мадрид и Санкт Петербург има твърде много недискретни дипломати, за да не може Германия да научи истината за сравнително кратък период.²³⁵

Дипломатическите тайни рядко траят дълго и Тайният елит не само знае, но се надява, че това ще предизвика много гневна германска реакция, която след това ще бъде отхвърлена като германска пропаганда срещу Антантата.

Подкрепени от Антантата и британското споразумение, французите се възползват че вече са окупирали Алжир и искат да разширят колониалното си влияние в Северна Африка, към съседно Мароко.²³⁶

На 11 януари 1905 г. на френския посланик в Танжер е наредено да представи на султана програма от неприемливи „реформи“. Мароканският монарх отказва да се подчини на исканията и няма друг избор, освен да се обърне към Германия за подкрепа и съвет.²³⁷ 15 Разбираемо е, че Германия няма намерение да позволи независимостта на Мароко да бъде подкопана от когото и да било. По молба на германския канцлер, кайзер Вилхелм, който е на круиз по Средиземно море поради здравословни причини,

²³⁴ E.D. Morel, *Ten Years of Secret Diplomacy*, p. 71, 58-59.

²³⁵ Grant and Temperley, *Europe*, p. 425 footnote.

²³⁶ Grant and Temperley, *Europe*, p. 426

²³⁷ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. II, pp. 768-769.

неохотно посещава Танжер на 31 март 1905 г., за да заяви подкрепата си за султана.²³⁸¹⁶

Според „Ню Йорк Таймс“ Танжер е „окичен с цветя“ и толкова много са били похарчени за знамена и гирлянди, че „никой не е можел да се съмнява, че това означава нещо повече от просто учтиво посрещане“.²³⁹

Въпреки че прекарва там само два часа, политическото значение на посланието му отеква много по-дълго. Кайзер Вилхелм прави две сравнително ясни изявления. Първото потвърждава търговските права на Германия в Мароко, а второто настоява, че суверенитетът на султана и целостта на Мароко трябва да останат непокътнати.

Независимостта на Мароко никога не е поставяна под въпрос.²⁴⁰ Споразумението между Великобритания и Франция, независимо дали е тайно или явно, няма правомощия да промени това. Когато кайзерът посещава Танжер, той вече знае за тайният анекс към Антантата, и за „тайната“ френско-испанска конвенция. Той знае, че сделките са умишлено скрити, и е наясно, че на султана са наложени за приемане серия от „реформи“, които са абсолютно несъвместими с независимостта на Мароко. Германското правителство заявява, че никоя държава не трябва да се опитва да поеме контрола над Мароко и с достойно дипломатическо приличие кайзерът призова за международна конференция за разрешаване на въпроса. Фон Бюлов предупреждава международната общност, че Франция вероятно ще установи протекторат над Мароко и ще изгони другите търговски конкуренти, точно както е направила преди това в Тунис.²⁴¹

Султанът се съгласява с разумния подход на кайзера и поканва заинтересованите страни на конференция в Танжер.

В британските и френските вестници се разразява истински хаос. Германия и кайзерът са осмивани и очерняни. Тайният елит пуска възмутения си печат, да оплюва необуздано кайзера.²⁴² Той е обвинен в умишлен опит да унищожи Съглашението като прелюдия към война срещу Франция. Всякакви фантастични твърдения за зли германски намерения се изливат в порой от чиста злоба и всеки глас на разума е „атакуван като глас на предател или страхливец“.²⁴³

Създавайки Мароканската криза, Тайният елит успешно генерира страх и създава заплахата там, където такава не съществуваше. Предстоят общи избори във Великобритания и смяната на правителството изглежда сигурна. Европа се радва на мир и Тайният елит изключително много се опасява от възможността либералите да формират новия кабинет. Това може да бъде катастрофа. Обществото иска радикалните либерали незабавно да намалят разходите за флота и армията и да преразпределят парите за по-нататъшни социални реформи. Амбицията на Тайния елит може да бъде осуетена от встъпващо в длъжност либерално правителство, но сериозните превантивни стъпки, които ще обясним подробно по-нататък, вече са предприети, за да гарантират плановите им.

Моментът на Мароканската криза е идеален. Точно когато изборите през януари 1906 г. започват, международната криза предизвиква тревога и страх. Нищо не защитава по-сигурно разходите за въоръжаване от страха. И какво всъщност се е

²³⁸ *Kaiser William II, My Memoirs*, p. 104.

²³⁹ *New York Times*, 1 April 1905.

²⁴⁰ *Morel, Ten Years of Secret Diplomacy*, p. 61.

²⁴¹ *Ewart, Roots and Causes of the Wars*, vol. II, pp. 773–774, 775.

²⁴² *Morel, Diplomacy Revealed*, p. 3.

²⁴³ *Francis Neilson, How Diplomats Make War*, p. 101.

случило? Великобритания, Франция и Испания действат без никаква международна санкция.²⁴⁴

В международното право няма прецедент, който да оправдае тяхната неоправдана намеса в Мароко. Във Франция външният министър Делкасе е решен да отстоява позицията си. Той категорично отказва да приеме конференция и представя разумното искане на кайзера като предизвикателство към самата Антанта. Неговите съюзници в британския и френския печат възприемат твърдението на Делкасе и грубо изопачават германската позиция. Започва да се говори за война.

Външният министър Лансдаун тайно одобрява първоначалните разговори между британския и френския генерални щабове за подготовката на война срещу Германия. Белгийският генерален щаб също е включен в директните разговори с британските си колеги. Нека читателят запомни добре: Белгия е замесена в тайните военни планове за евентуална агресивна война срещу нищо неподозираща Германия, но почти десетилетие по-късно ще бъде представена като „невинна жертва“ на германската агресия.

Крал Едуард уверява френските министри, „че в случай на нужда“ Великобритания ще се намеси на страната на Франция.²⁴⁵ Ако на някой му звучи фантастично, че още тогава Великобритания е можело да започне война, нека видим гледната точка на президента на САЩ. След лична среща с британския посланик през май 1905 г., Рузвелт остава с впечатлението, че британското правителство е „нетърпеливо да види Германия унижена“ и е „напълно готово да приеме възможността за война“.²⁴⁶

Един месец по-късно, в писмо до германския посланик във Вашингтон, Рузвелт пише: „Чувствах, че ако избухне война, каквото и да се случи с Франция, Англия ще спечели изключително много, докато Германия ще загуби колониите си а вероятно и флота си. В такъв случай каквото и да кажа, то няма да има никаква тежест пред Англия.“²⁴⁷

Несъмнено Делкасе вярва, че ще има британска подкрепа, ако се стигне до война с Германия²⁴⁸, и настоява най-силно за война. Министър-председателят Рувие високо оценя частните си разговори с крал Едуард, но се отдръпва от перспективата за война, основана на отказа му да участва в конференцията. Когато става очевидно, че всичко, което кайзерът иска, е международна конференция и че мнозинството от френския парламент е в полза на подобно споразумение, шумът и възмущението в печата на Тайния елит се удвояват и бързо се насочват в подкрепа на Делкасе. Както отбелязва либералният депутат Е. Д. Морел: „мощните окултни влияния, които се движат зад кулисите и формират общественото мнение, направиха всичко възможно, за да противодействат на по-умерените слоеве във френския обществен живот“.²⁴⁹

В този случай „окултните влияния“ се провалят. Тайните англо-френско-испански дипломатически договорености са сериозно нарушение на доверието към народа и парламентите, които те трябва да представляват. Това е най-важното. Германия, от друга страна, търси прозрачност, а не тайни споразумения. Германия е права. Теофил Делкасе позволява на личната си омраза към Германия да вземе връх над здравия разум. Той знае, че мощни сили във Великобритания са изцяло зад него и смята, че е неудържим. Един наблюдател смята, че е много по-близо до краля, отколкото до

²⁴⁴ Morel, *Ten Years of Secret Diplomacy*, p. 63.

²⁴⁵ *Cambridge History of British Foreign Policy*, vol. III, p. 343.

²⁴⁶ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. II, p. 801.

²⁴⁷ *Cambridge History of British Foreign Policy*, vol. III, pp. 483–484.

²⁴⁸ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. II, p. 778.

²⁴⁹ Morel, *Ten Years of Secret Diplomacy*, p. 78.

собствените си френски колеги, добавяйки, че Делкасе се държи „сякаш е един от министрите на крал Едуард“.²⁵⁰

Делкасе не приема германското искане за конференция за уреждане на мароканския въпрос. Нещо повече, той смята за „недопустимо“ да се поддава на германския натиск.²⁵¹

През юни 1905 г. разумни глави във френското правителство осъзнава сериозната опасност за европейския мир и потърсват разумно разбирателство с Германия. Делкасе яростно защитава позицията си „без капитулация“, но се оказва отхвърлен от целия френски кабинет и подава оставка.

Падението на Делкасе е удар за Тайния елит. Но крал Едуард публично го поканва на официална закуска, което изненадва и разтревожава много парижани и белгийския посланик в Париж: „Такъв знак на учтивост към г-н Делкасе в този момент, предизвиква много коментари... Французите чувстват, че са въввлечени против волята си в английската политика, от чиито последици се страхуват и която като цяло отхвърлят, чрез свалянето на г-н Делкасе... Хората се страхуват, и виждат знак, че Англия иска да отрови ситуацията дотолкова, че войната да стане неизбежна“²⁵².

Делкасе е принуден да напусне френския кабинет, но крал Едуард отговаря с много публична демонстрация на подкрепа за реваншистката кауза. Той може да проведе частна среща със „стар приятел“, но вместо това избира да привлече вниманието на обществеността с непоколебимата си подкрепа за Делкасе. Той злоупотребява с безспорната си популярност във Франция, за да подкрепи публично известен подстрекател на война.

Това е пореден пример за участието на краля в политиката. Той многократно нарушава конституционната конвенция, че монархът не трябва да се намесва в политиката, не само във Великобритания, но и в твърдо републиканска Франция. За това може да има само една причина. Тайният елит знае, че връщането на „изгубените провинции“ е емоционалното влечение, което в крайна сметка ще подтикне французите към война с Германия, а крал Едуард е средството, чрез което те продължават да изразяват подкрепата си за Делкасе и реваншистите.

Германците смятат оставката на Делкасе за дипломатически триумф: признание, че френският архитект на коварните тайни анекси е изоставен от гласовете на разума. Без да обръща внимание на психологическия ефект, който дипломатическото унижение на Делкасе трябва да има в дългосрочен план, кайзерът искрено вярва, че с неговото оттегляне, трънливият въпрос за Елзас-Лотарингия вече е затворен.²⁵³

Падането на Делкасе става незабавен спорен въпрос в британския печат, който започна да третира Мароканската криза като англо-германски въпрос, а не като френско-германски спор. Тайният елит представя нещата като сериозно доказателство за агресивната мощ на Германия и отбранителната слабост на Франция.

Крал Едуард заявява за своята подкрепа за Франция, като старателно избягва срещи с кайзера през есента на 1905 г., и отношенията между двамата се влошават много. Вилхелм е подозрителен към своя „шантав“ вуйчо и стига до извода, че някои много влиятелни хора в Англия желаят война.²⁵⁴

Без да знае, че говори директно с един от „много влиятелните хора“ в ядрото на Тайния елит, кайзерът разговар с Алфред Бейт, повторя твърденията, че Едуард и лорд

²⁵⁰ Dunlop, *Edward VII*, p. 237.

²⁵¹ Fay, *Origins of the World War*, vol. I, p. 188.

²⁵² Morel, *Ten Years of Secret Diplomacy*, pp. 84–85, 42–43.

²⁵³ Fay, *Origins of the World War*, vol. I, p. 188.

²⁵⁴ Sidney Lee, *King Edward VII: A Biography*, p. 344, 360.

Лансдаун са заплашили с нахлуване в Шлезвиг-Холщайн²⁵⁵ и напомня за грубите лични обиди, които британския печат сипе винаги върху него.²⁵⁶

Разговорът естествено е докладван подробно от Бейт на лорд Ешър и крал Едуард. След година на умишлено манипулирани международни търкания, с фалшиви обвинения срещу Германия, разумът надделява, поради намесата на президента Рузвелт, който се съгласява САЩ да участва в посредничеството. От 15 януари до 7 април 1906 г. в Алхесирас, испанското пристанище на Гибралтарския залив, се провежда прословутата конференция. Тринадесет държави, включително Мароко, Холандия, Белгия, Австро-Унгария, Португалия и Швеция, „се ангажират с деликатната задача да съгласуват френските претенции за надмощие с искането за равнопоставеност“.²⁵⁷

Отнема три месеца, за да се постигне задоволително решение. Конференцията възстановява политическата цялост на Мароко и приема равни икономически и търговски права за всички сили, както Германия отдавна настоява, че е правилно и уместно. Въпреки че крайният продукт е неизбежен компромис, процесът предоставя доказателство за това колко тясно британският политически и дипломатически елит подкрепя Франция. Съглашението не е отслабено, дори напротив.

Преди откриването на конференцията крал Едуард обещава на френския посланик: „Кажете ни какво искате по всяка точка и ние ще ви подкрепим без ограничения или резерви.“ Германският посланик заявява, че „британците са повече французи от самите французи“²⁵⁸ и намекна, че ако конференцията се провали, за това може да бъде справедливо и директно обвинен британският представител сър Артър Никълсън. Това е особено проникателно наблюдение, тъй като сър Артър е предназначен като агент на тайния елит в Министерството на външните работи и прокарва твърдо политиката им в Уайтхол. Ако французите се притесняват, че новото либерално правителство, което встъпва в длъжност във Великобритания през 1905 г., ще се окаже по-малко подкрепящо, Алхесирас разсейва съмненията им. На този етап са договорени и други ангажменти, до които ще стигнем по-нататък.

Независимо от партията на власт в Уестминстър, Тайният елит държи в желязна хватка британската външна политика. Възможно ли е, както предполага президентът Рузвелт, Великобритания наистина да влезе във война за Мароко през 1905 г. или просто „измерва дълбочината на водата“, определяйки докъде може да стигне Германия?

Направените изводи са полезни и спестяват голямо объркване на по-късен етап. Първо и най-важно е, че Великобритания изобщо не е готова да се изправи срещу германската армия в Европа. Второ, тайният елит надцени силата на френския реваншизъм. Във Франция няма критична маса от народни настроения срещу Германия. Делкасе е по-скоро като гласа на пророка, викащ в пустинята, отколкото като фокусна точка на мощно политическо движение.

Френското правителство, обезпокоено от собствената си несигурност в силата на Съглашението, се нуждае от уверения, които ще имат дългосрочни последици. Тайните англо-френски политически и военни разговори са засилени и са сформирани комитети, за да се гарантира, че импулсът за война с Германия няма да се загуби в пустинната

²⁵⁵ Идеята за британско нахлуване в Шлезвиг-Холщайн е предложена от адмирал Джон Фишър, който твърди, че в случай на война в Европа срещу Германия, това действие ще има незабавен ефект от изтеглянето на един милион германски войници от фронта във Франция. Въпреки че е отхвърлен от Комитета за имперска отбрана, планът е известен в дипломатическите кръгове и достига до кайзера през 1905 г.

²⁵⁶ Lee, King Edward VII, p. 360.

²⁵⁷ Ewart, Roots and Causes of the Wars, vol. II, p. 786.

²⁵⁸ Lee, King Edward VII, p. 361.

пясъчна буря на Мароко или в политическите катаклизми, които заплашват приемствеността във Великобритания и Франция. Това са години на промяна, през които Тайният елит ръководи силите си с изключително умение, защото пръстовите им отпечатъци могат да бъдат открити във всеки един важен инцидент.

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 4. ИЗМЕРВАНЕ ДЪЛБОЧИНАТА НА ВОДАТА

- Англо-френското Съглашение от 1904 г. приема британския контрол над Египет и признава интересите на Франция в Мароко.
- Германското правителство приема това за чиста монета до януари 1905 г., когато научава за френско-испанско споразумение, и тайни клаузи в Съглашението, които дават на Франция, колониален контрол в Мароко.
- Тайният елит винаги е знаел, че Германия ще научи за тези клаузи и ще защити законните си интереси в Мароко. Новият френски съюзник е насърчаван да наруши международния договор за Мароко в умишлен опит да провокира Германия до степен на война.
- Германия обявява ходовете за подкопаването независимостта на Мароко за „неприемливи“, но вместо да рискува война чрез войнствен отговор, кайзерът предлага международна конференция за разрешаване на въпроса.
- Британците и французите умишлено представят това, както и посещението на кайзера в Танжер, като германски заговор за разбиване на Съглашението.
- През лятото на 1905 г. Тайният елит в Лондон и реваншистката клика в Париж открито обмислят война.
- Френският външен министър Делкасе има пълната подкрепа на крал Едуард VII и Тайния елит, но френският парламент с огромно мнозинство отхвърля неговите подстрекателства към война и го принуждава да подаде оставка.
- Тайният елит прави извод, че ще трябва да корумпират напълно френското правителство, преди да се създадат условия за ход срещу Германия.

ГЛАВА 5. Укротяването на мечката.

АНТАНТАТА предизвиква драматична промяна в британската външна политика, но тя не е нито официален съюз, нито първата стъпка за прекратяване на „бляскавата изолация“ на Великобритания.

Това е изгоден акт на приятелство, който сближава двете държави в момент, когато другите им ангажменти могат да разтрогнат сближаването. Франция е съюзник на Русия, а Великобритания на Япония, и война между Русия и Япония ще окаже сериозен удар върху Тайния елит, ако Съглашението не е в сила. Докато в дългосрочен план Русия играе жизненоважна роля в мрежата от европейски съюзи, през 1904 г. остават недовършени делата ѝ в Далечния изток, които трябва да бъдат приключени, преди Тайният елит да оформи отношенията си с нея в своя полза. Великобритания и Русия са в конфликт от 20 години заради претенции и контрапретенции към Персия, Афганистан и Китай.²⁵⁹ Британците се опасават, че Русия в крайна сметка възнамерява да добави Индия към преразтегнатата си империя. Политиците многократно говорят за „руската заплаха“ за Индия.²⁶⁰ Индия е свещена за Лондон. Отново и отново в парламента се повдигат въпросите за логистиката и разходите за защита на това, което Дизраели нарича като „най-бляскавия скъпоценен камък в короната“. Изразяват се сериозни опасения за числеността на войските, необходими за защита на границите на Индия.

²⁵⁹ *Не е точно, конфликтът е още от Кримската война, и е разпаден допълнително през 1877-78 г., изцяло по руска вина, с опита на Русия да не спази общенията си, дадени на Австро-Унгария преди войната в Райхцад 1876 г. и Будапеща 1877 г. (б. пр.).*

²⁶⁰ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. II, p. 725.

През 1902 г. се смята, че за тази цел ще са необходими 140 000 войници. Въпросът, зададен в парламента, е: „Откъде ще вземем останалите 70 000 британски войници, които да се добавят към вече съществуващите 70 000, без да лишим Обединеното кралство от силите, необходими за защита на интересите ни в други части на Британската империя?“²⁶¹

Удивително, решението на Тайния елит се крие в Япония. Информирани чрез своите дипломатически, индустриални, търговски и банкови връзки, те знаят, че Япония е също толкова разтревожена от нахлуването на Русия в Далечния изток. Япония се доказва като основен играч в Далечния изток, като нахлу в Китай в Китайско-японската война от 1894–95 г. и за учудване на всички, напълно побеждава своя гигантски съсед. Япония незабавно анексира Корея, Формоза (о-в Тайван) и Ляодунския полуостров в Манджурия със стратегическото му пристанище Порт Артур.

Подобна „наглост“ от страна на „по-малка“ държава обижда Русия, Франция и Германия, които изпращат съвместен ултиматум, изискващ незабавното изтегляне на японските войски от полуострова и военните кораби от Порт Артур. Германското искане е особено грубо и дипломатически неумело. Изразявайки намерението си да премахне „всички заплахи за мира в Далечния изток“²⁶², Германия превръща в ненужен враг, една държава, която цени учтивостта и презира загубата на престиж.

Япония неохотно се съгласява, но обидата се добави към раната, когато Русия окупира полуострова и акостира военните си кораби в Порт Артур.

Най-накрая тя получава достъп до пристанище, което няма да бъде замръзнало през дългите руски зими. Повече от 100 години царската империя се „опипва да достигне на юг незамръзващо и отворено пристанище“²⁶³, а британската опозиция е категорична срещу всяко настъпление към Черноморските проливи или Персийския залив. Тази решителност си остава непроменена, но е напълно очевидно, че Русия възнамерява да разшири империята си в Далечния изток, а Порт Артур предоставя идеалното пристанище. Това Тайният елит не може да позволи. Русия е в позиция да застраши търговията на Великобритания в Далечния изток и е с една крачка по-близо до Индия.

Руската империя не крие никакви тайни от международните финансисти, от които многократно взема назаем огромни суми пари, нито от инвеститорите, които разработват нефтените находища около Баку. Руските търговски и финансови практики не се вписват добре в амбициозната им външна политика и царската хазна е изтощена от всякакви резерви.²⁶⁴ Парижките Ротшилд влагат огромни суми в облигации, за да развият руските железници и дребното промишлено производство.

През 1894 г. Алфонс дьо Ротшилд, чрез подчинени му банки, отпуска заем от 400 милиона франка, за което е награден с орден от царя.²⁶⁵

Тайният елит знае, че Транссибирската железница ще позволи на Русия да транспортира армиите си с железопътен транспорт от едната страна на страната до другата. 6365-те мили еднорелсова линия предоставят големи възможности за разширяване на търговията между Москва и Далечния изток, в пряка конкуренция с британските и японските интереси.²⁶⁶ Напълно осъзнавайки, че линията трябва да бъде завършена до 1905 г., Тайният елит оценява, че има кратък срок, в който трябва да се предприемат действия, преди мощната руска армия да извърши нови завоевания в

²⁶¹ *Hansard, House of Commons, Debate, 22 January 1902, vol. 101, cc574–628.*

²⁶² *Grant and Temperley, Europe, p. 415.*

²⁶³ *A.L. Kennedy, Old Diplomacy and New: From Salisbury to Lloyd George, 1866–1922, p. 98.*

²⁶⁴ *George Kennan, The Fateful Alliance: France, Russia and the Coming of the First World War, p. 76.*

²⁶⁵ *Ferguson, House of Rothschild. p. 382.*

²⁶⁶ *Quigley, Tragedy and Hope, p. 93.*

Китай, Корея и Манджурия. Но няма средства, чрез които британската армия или Кралския флот да могат ефективно да се намесят. И тази дилема е решена с един гениален ход.

Впечатлен от японския успех срещу Китай и изпитващ антипатията си към Русия, Тайният елит представя Япония като Англия на Далечния изток.²⁶⁷ Японците похарчват почти цялата си хазна за създаването на голяма армия и силен флот²⁶⁸, и голяма част от заемите са гарантирани от международни банкери в Лондон.

От средата на 90-те години на XIX век, британските корабостроителници изработват военни кораби за императорския японски флот. Първият боен кораб дредноута „Фуджи“, е спуснат на вода през 1897 г. от *Thames Ironworks* в Блекуол, Лондон, докато неговият сестрински кораб, „Яшима“, е построен от Армстронг Уитуърт в Нюкасъл. „Асахи“ е спуснат на вода от *John Brown's* в Клайдбанк през 1899 г., и е най-тежкият военен кораб, построен някога в Клайд до тогава.²⁶⁹ Десетгодишна японска военноморска програма, целяща изграждането на шест бойни кораба и шест бронирани крайцера, означава, че във Великобритания оръжейната индустрия процъфтява и работата в корабостроителниците в Клайд, Тайн и на Темза е много добре дошла. Последният от тези бойни кораби, „Микаса“, е поръчан на корабостроителницата „Викърс“ в Бароу-ин-Фърнес в края на 1898 г. и трябва да бъде доставен в Япония през 1902 г.

Строежът му отнема три години, за огромна цена от 880 000 британски лири (по съвр. курс 74,5 милиона британски лири).²⁷⁰ Като правило японските кораби са малко по-малки от британските си аналози, но за сметка на това са по-бързи.

Тихо и ненатрапчиво Великобритания изгражда възможно най-модерните бойни кораби за императорския японски флот, създава работни места за собствените си корабостроителни работници, реализира значителни печалби за собствениците и акционерите и ефективно осигурява на Япония, средствата за охрана на моретата в Далечния изток. Събитията в Китай и Манджурия през 1900-1901 г. допълнително разтревожават и двете страни. Боксерският бунт срещу омразните чужденци, които до са лишили Китай от природните му ресурси, е жестоко потушен от международни военни сили. Германски, руски, френски, британски, американски, японски, австроунгарски и италиански войскове части са изпратени, за да освободят легациите си в Пекин. Русия обаче използва бунта като претекст за нахлуване в Манджурия и показва намерението си да остане. Тя е решена да раздели Китай и да сложи край на отворената търговска политика, която носи богати печалби на международните търговци. Япония се тревоже за намеренията на царя и се колебае между това да сключи съюз с Русия и да приеме част от господството над Китай или да се съюзи с Великобритания и да се изправи срещу нея.²⁷¹

Правителството на Балфур в Лондон решава да прекъсне 500-годишната островна традиция, като ухажва Япония.²⁷² Предимствата на бляскавата изолация избледняват в годините на Бурската война, с надвисналата заплаха от руска експанзия и

²⁶⁷ Сър Клод Макдоналд е посланик в Токио в годините на сътрудничество между Великобритания и Япония (1900-12). Макдоналд е в Токио, когато съюзът е подновен през 1905 и 1911 г. Той е първият посланик на Великобритания в Япония и е назначен за таен съветник през 1906 г.

²⁶⁸ Ferguson, *Pity of War*, p. 495.

²⁶⁹ За повече информация виж <http://www.clydesite.co.uk/viewship.asp?id=5173>

²⁷⁰ „Микаса“ е флагманският кораб на адмирал Того в битката при Цушима. Построен в Бароу, Англия, той е последният от четирите бойни кораба, поръчани за японския флот в 1896 г.

²⁷¹ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. II, p. 726.

²⁷² Kennedy, *Old Diplomacy and New*, p. 97.

международното осъждане в чуждестранните вестници, след британските военни неуспехи срещу бурските фермери.²⁷³

Тайният елит никога не може да доминира над света, като се придържа към закостенялата традиция. Преговорите се провеждат тайно между лорд Лансдаун и японския посланик в Лондон. Англо-японски договор е подписан на 30 януари 1902 г. Някои историци представят договора като победа за Япония, твърдейки, че британското правителство се е „ужасило“ с „прибързано“ споразумение.²⁷⁴

Правителството не знае, че дълбоката причина за тази връзка е решимостта да спре руската експанзия в Китай и Манджурия. А дали е прибързано? Замисъл за това отнема осем години. Ясното намерение на Великобритания е да ограничи руската експанзия в Далечния изток, за да защити Индия. Официалната причина, посочена в парламента е „стремежа на правителството да запази статуквото в Китай“ и да признае правата на Япония в Корея²⁷⁵.

Договорът гласи, че ако Великобритания или Япония се включат във война за Китай или Корея срещу друг враг, другата страна ще остане неутрална. Ако обаче някоя от тях се въвлече във война с повече от една сила, например Франция се присъедини към Русия във война срещу Япония, Великобритания ще бъде длъжна да се намеси от името на Япония. Несъмнено подтекстът разгневява Русия и щеше да причини значително безпокойство на французите, ако не бяха по-заинтересовани от предложенията на крал Едуард за англо-френско споразумение.

По същество Великобритания дава на Япония разрешение да започне война срещу Русия с обещание да я подкрепи, ако се намеси друга „сила“. Последниците както за Франция, така и за Германия са ясни. Те трябва да стоят настрана. Съществуват и редица тайни клаузи, с които британското и японското правителства се съгласяват да флотите им взаимно да използват въглищни станции и докови съоръжения и да поддържат в „Далечния изток“ военноморска сила, по-голяма от която и да е трета „сила“.²⁷⁶

Това, което особено привлича Тайния елит, е допълнителната полза, която договора носи. След като войната в Южна Африка, изчерпва ресурси, договорът с Япония предлага рентабилен начин за защита на британските интереси в Далечния изток.²⁷⁷

Британската военноморска мощ може да бъде концентрирана в и около водите на Атлантическия океан и Северно море. Императорският японски флот ще действа от името на Великобритания чрез пълномощник. Парламентаристите не са особено доволни от сензационното съобщение на 12 февруари 1902 г. Договорът е „пълна изненада“, „гръм от ясно небе“, съществено отклонение от „традиционната британска политика“.

Това е първият път, когато Великобритания сключва нападателен и отбранителен съюз с чужда сила, и първият, когато европейска сила сключвала с азиатска сила.

Възникват опасения поради неговата секретност, внезапното му обявяване като свършен факт, опасния характер на съюза, който обвързва Великобритания „здравословно с колелата на японската политика“ и съмнения за такава необходимост.²⁷⁸

²⁷³ Grant and Temperley, *Europe*, p. 419.

²⁷⁴ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. II, p. 762.

²⁷⁵ Hansard, *House of Commons, Debate*, 13 February 1902, vol. 102, cc1272–313.

²⁷⁶ Ian Nish, *The Anglo-Japanese: The Diplomacy of Two Island Empires 1894–1907*, pp. 23–50.

²⁷⁷ Kurt Kulhman, 'The Renewal of the Anglo-Japanese Alliance, 1905', *academic paper, Department of History, Duke University*, 9 January 1992, p. 3.

²⁷⁸ Hansard, *House of Commons, Debate*, 13 February 1902, vol. 102, cc1272–313.

На критиките, че Великобритания е предложила договора, заместник-държавният секретар в Министерството на външните работи, виконт Кранборн, по-голям син и наследник на лорд Солсбъри и братовчед на министър-председателя, отвърща с арогантността на истински аристократ: „Ние не предлагаме договори; ние ги налагаме.“²⁷⁹ Арогантното двуличие е в основата на Тайния елит. Зад илюзията за показната а щедрост те се фокусират върху всеки елемент, който може да послужи на тяхната кауза. Тайният елит не действа прозрачно, нито търси съгласието на Парламента. Те предприемат всякакви действия, когато е необходимо да прокарат своята програма. Случайните въпроси, доведени до вниманието на Парламента, като например политиката на британската колония Австралия, да не допуска емиграцията на японски граждани, не е тяхна грижа. Както винаги, подходът им е да „пренебрегнат гръмогласните“.

Две години по-късно, на 8 февруари 1904 г., Япония подлага договора на изпитание с превантивна атака с торпедни катери срещу руски военни кораби в Порт Артур. Няма обявяване на война. Това напомня за съкрушителната атака на британския срещу датския флот, в Копенхаген през 1807 г. Последва серия от нерешителни военноморски сражения, които осигуряват прикритието на японски десант в Корея. От Инчон японците окупират Сеул, а след това и останалата част от Корея.

Царят е неразумно посъветван да изпрати руския Балтийски флот, да обиколи половината свят и да освободи Порт Артур и да разгроми и коварните японци. Тази мисия, започва злополучно и завършва катастрофално.

В нощта на 21 октомври 1904 г. британският риболовния флот „Геймкок“ отплава от Хъл, за риболов в Северно море. При Догър Банк, се натъква на руските кораби от Балтийския флот, преминаващи пред тях през падналата се мъгла. Махайки с ръце и викайки, рибарите се събрат на палубата, мислейки че наблюдават британски военноморски маневри. Когато военните кораби насочват прожекторите си към тях, рибарите „прекратяват работа, гледайки светлините на прожекторите“²⁸⁰.

Секунди по-късно руснаците откриват огън. Траулерът „Крейн“ е потопен, капитанът и първият му помощник-капитан загиват, а шестима други рибари са ранени, като единият почива няколко месеца по-късно. В общия хаос руските кораби започват да се стреляха един друг. Страхът и объркването руския флот в глупаци.

Възмущението от случилото се разпалва британската общественост. Руснаците твърдят, че са сбъркали риболовните кораби с японски торпедни катери, което звучи нелепо, но общото напрежение обхванало руските моряци е резултат от неверните съобщения за наличието на японски торпедни катери, подводници и минни полета в Северно море.²⁸¹

Инцидентът в Догър Банк придобива характер на международен скандал, разпалван допълнително от вестникарските съобщения за убити, ранени и осакатени британски рибари, станали невинни жертви.²⁸² Британското правителство иска обезщетение. Министерството на външните работи изпраща незабавна протестна нота до Санкт Петербург, а кметът на Хъл написва писмо до министър-председателя, изисквайки „най-бързи и строги мерки за осигуряване на пълно обезщетение“.

Ескалацията на напрежението изляза извън контрол. Руският посланик граф Бенкендорф, е нападнат докато се качваше в каретата си на гара Виктория, и се налага да бъде спасен от полицията.

²⁷⁹ *Hansard, House of Commons, Debate, 3 July 1902, vol. 110, cc702–59.*

²⁸⁰ *Scarborough Evening News, 24 October 1904.*

²⁸¹ *B. H. Liddell Hart, History of the World War, p. 9.*

²⁸² *Записано в специален телеграм от Париж до „Ню Йорк Таймс“ на 27 октомври 1904 г.*

Министърът на външните работи Лансдаун се среща спешно с министър-председателя Балфур и краля. Правителството трябва да предприеме съгласувани мерки за ограничаване на щетите, и да смекчи насилствените антируски изблици.

Националните вестници изразяват съжаление за нападението срещу Бенкендорф, а „Стандарт“ порицава тълпата за тази „глупава демонстрация“.²⁸³

На 24 октомври „Дейли Нюз“ публикува извинение до руския посланик: „Упълномощен съм от мое име и от името на английския на народ, и съм абсолютно сигурен, че случилото се е осъдителен инцидент.“

Признавайки, че възмущението се дължи на „зла небрежност“, колониалният секретар Алфред Лителтън призовава всички „да се държат напълно учтиво с Русия, признавайки готовността ѝ да се извини... тъй като руският народ няма нищо общо със случилото се“.²⁸⁴

„Таймс“ се присъедини с редакционна статия, подчертаваща, че „няма желание да се унижава Русия или да се нараняват нейните законни чувства повече, отколкото е абсолютно необходимо в интерес на справедливостта“.²⁸⁵

Какво се случва? Русия е във война с единствения съюзник на Великобритания, Япония. Атаката срещу риболовния флот може да се тълкува като причина за британската намеса в Руско-японската война, но Тайният елит незабавно предприема действия, за да поддържа добри отношения с Русия. Защо?

Въпреки опасенията си за сигурността на Индия и недоверието си към намеренията на Русия в Китай, те се съсредоточават върху собствения си дългосрочен дневен ред. Нито за миг не откъсват поглед от Германия.

Парадоксално, въпреки че възнамеряват да провалят Русия в Далечния изток, няма смисъл да я отчуждават допълнително в Европа. Русия им е необходима за бъдеща употреба срещу Германия.

Във френското външно министерство на Ке д'Орсе дипломатите се опасяват, че наскоро подписаното споразумение може да бъде застрашено. Точно в момента, когато Великобритания и Франция се договарят за Мароко и се съюзяват срещу кайзера, тази дипломатическа криза заплашва новия дух на хармония между Лондон и Париж. Тъй като французите са официално съюзници на руснаците, възможността Франция да бъде въвлечена в Руско-японската война предизвиква сериозни опасения. тога никой не би могъл да предвиди усложненията от инцидента в Догър Банк и последвалата дипломатическа безизходица, но Тайният елит трябва да намери решение.

Делкасе – любимият французин на крал Едуард, успява да убеди Русия и Великобритания да отнесат спора в Хага за международен арбитраж.²⁸⁶

Руските министри нямат представа колко дълбоко Делкасе е лично свързан с Тайния елит.

Той има личен интерес Франция да остане в добри отношения както с Великобритания, така и с Русия и знае, че забавянето само ще позволи на спора да се разпали.²⁸⁷

Докато Руският балтийският флот плава цели 7 месеца²⁸⁸ той е внимателно наблюдаван от британския флот, като е проследяван на всяка въглищна станция, всеки кораб е наблюдаван.

²⁸³ *New York Times*, 25 October 1904.

²⁸⁴ *New York Times*, 26 October 1904.

²⁸⁵ *The Times*, 28 October 1904.

²⁸⁶ *New York Times*, 31 October 1904.

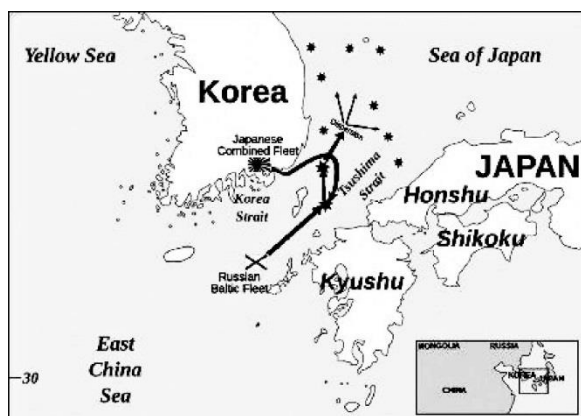
²⁸⁷ През 1908 г. международна анкетна комисия заключава, че риболовният флот е напълно невинен, а всички членове (без руския представител) се съгласяват, че сред траулериите няма торпедни катери, нито пък са плували близо до тях. Делото „Догер Банк“ (Великобритания срещу Русия), 1908, 2 *Am. J. Int.L.* 931–936 (Доклад на I.C.I. от 26 февруари 1905 г.).

В предходните години Тайният елит продава на японския флот големите количества уелски въглища с най-добро качество, практически бездимни, като същевременно отказва да продаде на Русия дори килограм от тях, за голямо раздразнение на царя.²⁸⁹

Но други помагат на руския флот. Германия предоставя 60 въглищни баржи, а Франция им дава право да използват залива Кам Ран във френски Индокитай като военноморска база. Обстоятелството, че руснаците получават тази жизненоважна помощ, практически на прага на Япония, е възприет като обида и японският печат призовава Великобритания да се включи във войната.²⁹⁰

„Таймс“ призовава Делкасе да не допуска нарушения на неутралитета с „бързина и твърдост“. В строго предупреждение на французите е напоменено, че „всяко действие, което Англия може да предприеме, е вдъхновено от най-силното желание да се предотврати възможността за инцидент, който може да разтрогне Антантата и да заемат противоположните страни в голям международен спор“.²⁹¹

Това е ярък пример за двойни стандарти, тъй като Великобритания снабдява Япония с военни кораби и въглища в продължение на десетилетие в подготовка за този момент. Само дни преди двата враждуващи флота да се изправят един срещу друг, в



Лондон е взето решение за подновяване на условията на англо-японския договор. Тайният елит премества още една фигура на шахматната дъска на дипломатическите интриги. Лансдаун предлага по-тесен съюз, в Япония и Великобритания ще влязат във война съвместно, ако някоя трета държава нападне някоя от тях. Това е значителната промяна. Япония признава правата на Великобритания да „защитава владенията си в Индия“.²⁹²

Проблемите, свързани с отбраната и сигурността на Индия, силно тревожат британския парламент в продължение на много години, поради сложността на сформирането и транспортирането на армия за защита на границите ѝ.²⁹³

Това е решено от условията на новия договор. Япония ще действа като гарант на Британска Индия. На 26 май, докато двата враждуващи флота се носят един към друг да решителното сражение, японският посланик представя проект на договор на лорд Лансдаун, който специално включва правата на Великобритания над Индия. Перлата на короната има вече и друг пазител, доверен съюзник, който може да реагира бързо на всяка заплаха от Русия или Германия в бъдеще.

²⁸⁸ Императорският руски флот отплава от Балтийско море и остава на милостта на императорския германски флот. Без щедрата подкрепа на кайзер Вилхелм в осигуряването на въглищните станции и доставки, руският Балтийски флот никога нямаше да достигне Далечния изток, както по-късно кайзерът напомня на царя. (Херман Берницайн, „Кореспонденция на Вили-Ники“, стр. 68–75.)

²⁸⁹ Също, pp. 68–9.

²⁹⁰ New York Times, 19 April 1905.

²⁹¹ The Times, 8 May 1905.

²⁹² Член IV от Англо-японския договор от 1905 г., както е подробно описан в „Ню Йорк Таймс“ от 27 септември 1905 г.

²⁹³ Hansard, House of Commons, Debate, 22 January 1902, vol. 101, cc574–628.

Колкото и нелепа и лоша поличба да е Догър Банк, нищо не подсказва за бедствието, което очаква Балтийския флот в пролива Цушима между Корея и Южна Япония.

На 27-28 май 1905 г. японският флот унищожи 2/3 от руския флот. Той плава над 18 000 морски мили, за да загине в Далечния изток. Резултатът е толкова значителен, че битката при Цушима е оценена в Англия като „най-голямото и най-важно военноморско събитие след Трафалгар“.²⁹⁴

Двата дни на безмилостни боеве, показват че построения от британците императорски японски флот потапя всичките 8 руски бойни кораба и останалите 3 от по-малките руски крайбрежни бойни кораба. Само един крайцер и два разрушителя успяват да се измъкнат и пристигат във Владивосток.

Триумфирайки в Далечния изток, японците получават по-висок международен статус и мирното споразумение, постигнато с посредничеството на президента Рузвелт през септември 1905 г. Япония получава изключителни права в Корея и контрол над полуостров Ляодунг, включително и Порт Артур. Русия е принудена да плати огромно военно обезщетение и да предостави на Япония допълнителни права за риболов в териториалните си води. Тази важна победа за Япония, има още по-голямо значение за Тайния елит; истинските победители са в Лондон. С един замах проблемът със защитата на Индия е трансформиран с малки разходи за британската хазна. Всъщност, построените от британците бойни кораби и крайцери дават огромни печалби за британците.

По време на войната международен консорциум, включващ британските банкови къщи *Barings*, *Samuels* и *Hong Kong and Shanghai Bank*, дават над 5 милиарда паунда по днешна стойност, в помощ на Япония. Почти половината от военния дълг на Япония е финансиран чрез облигации, са продавани на борсите основно в Лондон и Ню Йорк. Парите не са проблем. Манипулатори от ядрото на Тайния елит, като Ешер, улесняват срещите, между представители на Ротшилд, и японския финансов пратеник Такахаша Корекийо. Докато банките негласно подчинени на Ротшилд са готови да отпуснат пари за Япония съвсем открито, Ротшилд трябва да действат внимателно заради огромните си руски инвестиции в нефтените находища в Баку. Те също са наясно с политическите последици, които могат да последват за руските евреи, които понасят тежестта на руския антисемитизъм.

След края на войната, лондонските и парижките Ротшилд договорят допълнителен заем от 48 милиона паунда, за да помогнат на японското икономическо възстановяване.²⁹⁵

На всеки ход военните печалби се връщат към Тайния елит. Плановите на Русия в Далечния изток са окончателно провалени. Тя е разбита по суша и море, ощетена и уязвима. Пристанището на топло море, изчезва като мираж. Последват силни граждански вълнения и революцията виси във въздуха.

Разстрела в „Кървавата неделя“ на 9/22 януари 1905 г. на повече от 500 протестиращи пред Зимния дворец, е последвано през февруари от убийството на чичото на царя.²⁹⁶

До март руската армия претърпява безпрецедентно поражение в Манджурия. През април се проявяват етнически недоволства и през май синдикатите настояват за всеобщо изборително право и парламентарно управление. До юни 1905 г. голяма част

²⁹⁴ Vladimir Semenoff, *The Battle of Tsushima*, translated by Captain A. B. Lindsay at http://archive.org/stream/battleoftsushima01seme/battleoftsushima01seme_djvu.txt

²⁹⁵ Takahashi Korekiyo, *The Rothschilds and the Russo-Japanese War, 1904–06*, pp. 20–1.

²⁹⁶ Сергей Александрович, пети син на Александър II. Убит е от терориста есер Иван Каляев, който хвърля бомба под каретата му. (б. пр.).

от флота е унищожен и избухва бунт на броненосеца „Потьомкин“, най-мощния военен кораб на Русия, в Черно море. Юлските бунтове в Одеса водят до убийството на над 6000 цивилни граждани, преди през август да бъде предложена половинчатата стъпка към установяването на конституционна монархия.

През септември има опасност от глад, а през октомври откритият бунт затваря фабрики, транспорта и производството, поради масовата стачка от 1 500 000 души. Ноемврийските бунтове в Кронщат са последвани през декември от ужасяващ погром на евреите в Одеса. Руските еврейски погроми, настройват британското обществено мнение и руското влияние на острова, пада до най-ниското си ниво за всички времена.

Времето и обстоятелствата благоприятстват радикалния ход на Тайния елит. Съкрушен и почти приятелски настроен, царят е готов да хване протегнатата ръка от същите хора, които подривно водят империята му до упадък.

Тогава, неочаквано, кайзерът почти не проваля планове им. От юни 1904 г. кайзер Вилхелм ухажва братовчед си царя за да създаде съюз между Русия и Германия, който да промени облика на европейските съюзи. Окуражен от политическия крах на Делкасе, но все още обезпокоен от твърденията му, че британците са готови за война²⁹⁷, кайзерът прави смел ход през юли 1905 г. Германия силно подкрепя Русия по време на войната с Япония, като осигурява въглища за Балтийския флот, докато той се насочва към Далечния изток. В поредица от телеграми и писма (публикувани от болшевиките през 1917 г.) Вилхелм търси нови отношения с Русия. Той предлага съюз. Това не само ще провали Антантата, но и историческият враг на Германия, Франция, ще трябва да избира между да изостави Русия и да потвърди съюза си с Великобритания.

Вилхелм обещава на Николай, че щом французите осъзнаят, че британският флот не може да спаси Париж, те ще приемат реалността и ще се подредят зад тях: „По този начин ще се сформира комбинация от трите от най-силните континентални сили, срещу



Николай II и Вилхелм II

които англо-японската група ще се замисли два пъти, преди да действа.“²⁹⁸

Той разсъждава, че съюзът ще гарантира мира в Европа, защитата както Русия, така и Германия.

Съкрушен от поражението във войната с Япония, цар Николай тайно подписва съюз с Вилхелм, на 24 юли 1905 г. на борда на яхтата си, в пролива Бьоркьо. Не присъстват служители от руския двор, никой министър не знае какво е било предложено и договорено. Срещата е неофициална. Николай е готов да хване приятелската ръката на братовчед си, който ясно осъзнава, че Русия е силно разочарована от Франция. Кайзерът разбира точно какво възнамерява Едуард VII и за да увери царя, му пише отново на 22 август 1905 г., че „Великобритания само иска да направи Франция свой „кози крак“ [инструмент] срещу нас, и така да използва Япония срещу вас“. Това е впечатляващо точна оценка. Той съобщава също на Николай, че Едуард „най-големият интригант в Европа“, както и самият цар го нарича²⁹⁹, слухти усилено, за да разбере какво точно е станало в Бьоркьо. И разбира. Слуховете подсказват, че между двамата

²⁹⁷ Fay, *Origins of the World War*, vol. I, p. 197 and footnote.

²⁹⁸ Bernstein, Willy–Nicky Correspondence, telegram no. 13, p. 69.

²⁹⁹ Willy–Nicky letters, 22 August 1905, and Kaiser–Bulow letter quoted in Fay, *Origins of the World War*, vol. I, p. 175 and footnote.

братовчеди са сключена някаква частна сделка, но никой не знае точно какво представлява тя. Крал Едуард подпитва руския посланик в Лондон Бенкендорф, да отиде в Дания, за да разбере какво е договорено.³⁰⁰ Там Бенкендорф се среща с вдовицата императрица, майката на Николай II, една от ключовите фигури в мрежата на Тайния елит, и руския посланик в Копенхаген, Александър Изволски. Всички те са убедени англофили. Когато кайзер Вилхелм научава за това, изпраща гневна телеграма до царя, оплаквайки се, че Едуард има наглостта да използва руската дипломатическа служба за свои цели. Никой не знае какво е договорено, докато царят не доверява на външния си министър, граф Ламсдорф, че е подписал таен договор с Германия на борда на своята яхта. И съответно крал Едуард казва следното: „Ламсдорф е толкова мил човек и ми казва всичко, което искам да чуя.“³⁰¹

Котката е изтървана от торбата. Изведнъж Тайният елит се сблъсква с потенциален съюз³⁰², който заплашва да провали грандиозния им план. а начинът по който провалят договора от Бюркьо е още едно доказателство за силата им разпростираща се в цяла Европа. Ако бъде официално ратифициран, договорът от Бюркьо пренарежда съотношенията и баланса на международните съюзи.³⁰³ Този опасен договор трябва да бъде отменен. Руските вестници веднага започват да атакуват кайзера, който се оплака: „Целият ви влиятелен печат, „Новости“, „Новое время“ и др., от две седмици насам бълват яростно антигерманска и пробританска пропаганда. Очевидно без съмнение, те са купени с големи суми британски пари.“³⁰⁴ Подозренията му не са безпочвени. Русия вече е в отчаяно финансово положение след Цушима и се нуждае от нови заеми. Парижката борса има по-дълбоки, по-надеждни джобове от Берлинските банки³⁰⁵ и традиционно е основният източник на финансови заеми за Русия. Тайният елит заплашва да спре финансовия си контрол, освен ако царят не се вразуми. За голямо разочарование на кайзер Вилхелм, възможността да се пренареди Европа към по-голям мир се проваля, преди да се стигне до първото препятствие. Цар Николай се отдръпва и договорът така и не е сключен, макар че Вилхелм горчиво му напомня: „Стиснахме ръце и подписахме пред Бог, който чу нашите клетви.“³⁰⁶ Отчаяният му апел не е чул. Кайзерът е абсолютно прав. Тайният елит е готов да използва всяка държава като „кози крак“, а Русия става жертва на британските хитрости, манипулирана с различен договор, който не е предназначен да защити нея или мира в Европа, а насочен към унищожаването на Германия.

В техните очи един уязвим цар почти беше хванал „грешната“ приятелска ръка, а почти настъпилата катастрофата на техните планове при Бюркьо, им съсредоточава умовете. Въпреки тревожните доказателства за бунтове по улиците на Санкт Петербург и разстрела на протестиращи пред Зимния дворец през кървавата януарска неделя, крал Едуард започва да ухажва цар Николай с крайната цел за тристранен съюз между Великобритания, Франция и Русия срещу Германия. Руският флот е поканен да посети Портсмут по молба на краля, а руските офицери и екипажи пристигат в Лондон, посрещнати щедро с банкети, тържествени вечери и театрални представления. Гъвкавият печат манипулира с писания за обществената топлина на лондонските тълпи,

³⁰⁰ Bernstein, Willy–Nicky Correspondence, telegram 49, p. 139.

³⁰¹ Willy–Nicky letters, 22 August 1905, in Fay, *Origins of the World War*, vol. I, p. 175 and footnote.

³⁰² Германско-руският съюз има своите дълбоки исторически корени, това е основната цел на Бисмарк през цялото му канцлерство и винаги е бил провалят от руската глупост! (б. пр.).

³⁰³ Ferguson, *House of Rothschild*, p. 398.

³⁰⁴ Bernstein, Willy–Nicky Correspondence, telegram 46, p. 131.

³⁰⁵ Ferguson, *House of Rothschild*, p. 398.

³⁰⁶ Bernstein, Willy–Nicky Correspondence, telegram 46, pp. 130–2.

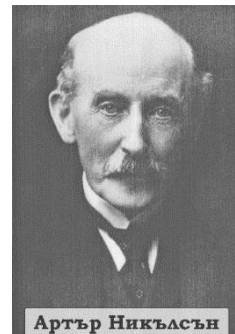
които аплодират руснаците. „Таймс“ пише за сближаване с Русия като естествено и неизбежно продължение на съглашението с Франция.³⁰⁷

Докато британската общественост омеква в очакване на съюза с Русия, „Мечката“ е примамена с мед в капана. Тайният елит привлича Русия с ангажимент, който никога не възнамерява да изпълни. На Русия тайно е обещан контрол над Константинопол и Черноморските проливи след успешна война срещу Германия.³⁰⁸ Това е „свещеният граал“ на Русия, нейната „историческа мисия“. Тя отдавна копнее за свободно преминаване на военните си кораби през Проливите, с изключение на всички останали.³⁰⁹



Александър Изволски

По очевидни причини, заради последвалия защитен обществен протест, англо-руската конвенция, подписана на 31 август 1907 г., не споменава Константинопол или Проливите, а споменава само Персия, Афганистан и Тибет. Точно както на френските реваншисти е предложен морковът „Елзас и Лотарингия“, така и тайното обещание, висящо пред Русия, е следвоенен контрол над Черноморските проливи. Това е поредната тайна сделка, скрита от парламента и народа, поредното фалшиво обещание, което Великобритания никога не е



Артур Никълсън

имала за цел да спази. Постигайки успех в безупречната си работа с крал Едуард в подготовката на съюза, руският дипломат Александър Изволски е повишен през 1906 г. от сравнително маловажен пост в Копенхаген до министър на външните работи в Санкт Петербург. Това е грандиозно повишение, което не би могло да се осъществи без подкрепа и влияние. Той очевидно е човек, доказал своята стойност за Тайния елит в дните и месеците след Бьоркьо, а финансовите им награди гарантират неговото съгласие. Той е просто купен. Преди този момент той е фалирал и няма лично богатство, с което да придвижи собствената си кариера. След като е свързан директно от краля със сър Артур Никълсън³¹⁰, преместен от Испания за британски посланик в Санкт Петербург, Изволски се радва на покровителство, чийто източник никога няма да разбере напълно.³¹¹

Изведнъж става заможен човек с достъп до фондове на тайния елит, и следва техните амбиции, като свои собствени. В допълнение към класическия подкуп, новият съюз се сформира естествено, защото целите на Изволски е да хармонизира с Лондон политика за обграждане на Германия.³¹²

С развитието на събитията ще се появят и други, чиито услуги са купени и лоялността им осигурена. Както често се случва във външните работи, подписването на англо-руската конвенция е пазено в тайна, когато парламентът излиза в лятната ваканция, и така „гръмогласните“ нямат възможност да изразят възраженията си. Официалните условия на конвенцията не са оповестени до 25 септември, което оставя

³⁰⁷ Morel, *Diplomacy Revealed*, p. 68.

³⁰⁸ Ferguson, *Pity of War*, pp. 60–1.

³⁰⁹ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. I, p. 41.

³¹⁰ Кариерата на сър Артур Никълсън разцъфтява под патронажа на одобрението на Тайния елит. Той е посланик в Санкт Петербург от 1906 до 1910 г., където редовно общува с Изволски. Николсън е повишен на най-високия дипломатически пост във Външното министерство през 1910 г. и е съветник на сър Едуард Грей по всички негови важни решения до 1916 г., когато и двамата се „пенсионират“. Някои смятат, че той е „човекът, който подпали войната“. Никълсън получава титлата лорд Карнок, и е член на „Клуба на избраните“, заедно с Аскуит, Грей и Халдейн.

³¹¹ Barnes, *In Quest of Truth and Justice*, p. 17.

³¹² Friedrich Stieve, *Isvolsky and the World War*, p. 13.

достатъчно време на журналистите, запознати с нея, да пропагандират, че подобно дипломатическо споразумение с Русия очевидно е в полза на Британската империя. Централният момент е разделянето на Персия, чрез което Великобритания получи ясна сфера на интереси около Басра и Персийския залив. Тези пустинни земи се оказват най-богатите находища на петрол, открити около шест години по-късно. Британските интереси в Персийския залив са дълбоко преплетени с търговията, петрола, Суецкия канал, пътя към Индия и изключването на Русия от открито пристанище.

Преговарящите от Министерството на външните работи спечелват всяко възможно предимство и в замяна дават обещания, които никога няма да бъдат спазени. Не се споменава за затварянето на обръча около Германия. Ако не е разорена от войната с Япония, отчаяно нуждаеща се от инвестиции и неспособна да осъществи интереса си за открито пристанище, Русия можеше и да се откаже от конвенцията. Но тя се намира в точното положение, което Тайният елит е предвидил – на колене. Те я изправят на крака под прикритието на маската на „добрия самарянин“.

Неясният съюз с Русия, е дълбоко непопулярен сред много слоеве на обществото, но лорд Кързън, от вътрешния кръг на елита, защитава действията на либералното правителство в Камарата на лордовете и смело заявява, че това е много естествено. Твърденията му са нелепи и егоистични: „Мисля, че няма споразумение, което е по-приемливо за страната, от това с Русия“.³¹³ Само член на аристокрацията или на Тайния елит може да направи такова скандално невярно изявление. Царят и неговият брутален режим не се възприемат за справедливо настроените хора навсякъде.³¹⁴

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 5. Укротяването на мечката

- Великите сили са изоставени през 1902 г., когато Великобритания сключва съюз с Япония.
- Великобритания подкрепя новия си съюзник, като изгражда модерни кораби за японския флот и предоставя огромни заеми за индустриалното развитие на Япония.
- За да защити както британските, така и японските интереси в Далечния изток, Тайният елит насърчава Япония да нападне Русия.
- В брутална война от 1904-05 г. Япония унищожава руските сили на Изток.
- Неприятен инцидент с британски риболовен флот в Догер Банк предизвиква такова обществено възмущение срещу Русия, че Тайният елит трябва да успокои вестниците.
- Въпреки че британците искат Русия да се оттегли от Далечния изток и далеч от Индия, дългосрочната им цел е да я привлекат в съюз срещу Германия.
- Кайзер Вилхелм на практика почти предотврати това през юли 1905 г., като подписва тайно споразумение с царя в Бьоркьо, което заплашва да провали грандиозния план на Тайния елит.
- Тайният елит от своя страна използва цялото си дипломатическо, икономическо и политическо влияние, за да попречи на предложението руско-германски съюз, преди той да може да бъде оповестен публично и ратифициран.
- Вторият англо-японски съюз през 1905 г. предлага пряка японска защита на Индия.
- Както правилно отбелязва кайзер Вилхелм, Великобритания използва Япония, за да премахне руската заплаха на изток, и нейното намерение е по подобен начин да използва Франция срещу Германия в Европа.
- Тайният елит разбира историческата мисия на Русия да получи открито пристанище и размахва като примамка „моркова“ с предложението за Константинопол и Проливите. Англо-руската конвенция обсъжда подялбата на Персия, но в действителност е проправя пътя към англо-френско-руски съюз срещу Германия.
- След като помогна на крал Едуард и Тайния елит да разрушат споразумението на кайзера от Бьоркьо, Александър Изволски е повишен в министър на външните работи в Санкт Петербург.
- Преди това изпаднал в несъстоятелност, Изволски е финансиран от Тайния елит чрез британската дипломатическа служба.

³¹³ Hansard, House of Lords, Debate, 6 February 1908, vol. 183, cc999–1047.

³¹⁴ Последното изречение е грубо невярно поради морализаторското си двуличие и показва дълбокото непознаване на специфичните руски условия. (б.пр.).

ГЛАВА 6. Смяната на караула.

ДОКАТО КРАЛ ЕДУАРД И ТАЙНИЯТ ЕЛИТ са заети в чужбина с изграждането на стратегически съюзи, за нещастieto на Артър Балфур поема поста министър-председател след непопулярната Южноафриканска война. Неговата администрация остава вярна на външната политика на Тайния елит, но е разделена по отношение на тарифната реформа и различни вътрешни въпроси. Консерваторите претърпяват редовни поражения на частичните избори от много активната либерална опозиция, която чака нетърпеливо за поста си.

Британската демокрация, с редовните избори и смени на правителствата, се смята за надеждна предпазна мярка срещу деспотично управление. Но никога не е била такава. Въпреки че Законът за реформата от 1884 г. увеличава правото на глас за мъжете, увеличавайки възрастовия ценз и мъже, които живеят под наем на стойност 10 паунда годишно, около 40% все още нямат право на глас поради статуса си в обществото.³¹⁵ Жените изобщо нямат право на глас, докато някои мъже могат да гласуват два пъти, както на работното си място или ако работи в университет, така и по домашен адрес. Управляващата класа разполага с всички предимства и презрението им към бедните е неприкрито.

Либералният депутат Франсис Нийлсън отбелязва, че в края на 1905 г. за Диоген трудно ще намери страна под слънцето, където има такова дълбоко презрение към бедните и беззащитните, изпитвано от управляващата класа... Работниците в селското стопанство със заплата от 12-16 шилинга на седмица; миньорите живеещи в колиби и пр. са извън ценза.³¹⁶

Освен малък брой социалисти, финансирани от профсъюзите, членовете на парламента са ограничени до заможните слоеве, поради ценза на поста и липсата на заплащане (т.е. трябва да има независими доходи), това състояние на нещата, остава в сила до 1911 г.

За всеки кандидат за депутат в парламент се изисква непосилно висок депозит от 150 паунда, сума, по-голяма от общия годишен доход на повечето британски семейства. Всъщност, този ценз е два пъти по-висок от годишната заплата на полицаи.³¹⁷

От 1866 г. насам Консервативната и Либералната партии са контролирани от една и съща малка клика, състояща се от известни аристократични семейства, техните роднини и съюзници, подсилени от случаен пришълец с „подходящите“ доходи и произход.³¹⁸

Тези пришълци обикновено са набирани от елитната образователна система на обществото, най-вече от Балиол или Ню Колидж в Оксфорд, или Тринити Колидж в Кеймбридж. Ако се окаже ценен за вътрешната клика, талантливият новодошъл обикновено се жени за съпруга от някое от доминиращите семейства.³¹⁹

Тайният елит е превърща в изкуство, откриването на потенциалните таланти, поставяйки обещаващите млади мъже на позиции, които улесняват бъдещите им амбиции, и бавно ги обгръщат с вниманието и одобрението на естаблишмънта и крайния личен успех.

Изправен пред падането на консервативното правителство през 1905 г., Тайният елит вече е избрал своите естествени наследници в Либералната партия: надеждни и

³¹⁵ *Representation of the People Act 1884 (48 and 49 Vict. c. 3); The Third Reform Act.*

³¹⁶ Neilson, *How Diplomats Make War*, p. 99.

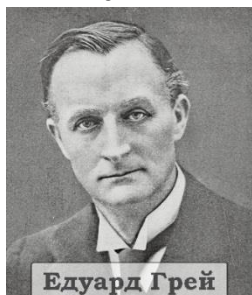
³¹⁷ Jeffrey G. Williamson, 'The Structure of Pay in Britain, 1710–1911', *Research in Economic History*, vol. 7, 1982, p. 22.

³¹⁸ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 15.

³¹⁹ Quigley, *Tragedy and Hope*, p. 471–2.

доверени мъже, верни на имперските ценности. Хърбърт Хенри Аскуит, Ричард Бърдън Халдейн и сър Едуард Грей са избраниците на Милнър и „обект на неговото специално внимание“.³²⁰

Той им пише редовно от Южна Африка, среща се с тях тайно когато е в отпуск през 1901 г., и активно ги запознава с политиката си.³²¹



Въпреки че са подготвени като екип, Халдейн е най-честият му кореспондент и силно обсебен от него. Той пише на Милнър по време на Бурската война: „Просто ми кажете как искате да действаме... и аз ще видя какво може да се направи. Имам пълно доверие във вашата



преценка.“³²² Никога не е имало съмнение кой е на власт.

Тяхната задача е да гарантират, че либералите ще поддържат безпроблемна външна политика, която служи на грандиозния план: война с Германия. Тези трима имат повече общи неща и се разбират по-лесно със своите консервативни опоненти, отколкото с повечето си колеги от парламента.³²³ Връзките им с Тайния елит са безупречни. Заедно с добрия си приятел Артур Балфур те споделят сходен университетски опит и са тясно свързани с вътрешните кръгове на Тайния елит. Те са и членове на елитните клубове като „Грилийнс“, които имат много важна роля в развитието на мрежата на избраните. Хърбърт Аскуит учи в колежа „Балиол“ в Оксфорд и е протеже на лорд Роузбери, под чието влияние и покровителство прави кариера. Избран в парламента през 1886 г., той е министър на вътрешните работи при Гладстон, а по-късно и при Роузбери от 1892 г., докато либералите не губят властта си през 1895 г. Личният живот на Аскуит предоставя перфектен пример за това как Тайният елит свързва чрез брак подходящите хора, за да поддържа господството си над британската външна политика.

Ако първото поколение, с което Роудс е пряко свързан, принадлежи на XIX век, доминиран от лордове Солсбъри и Роузбъри, следващото поколение, което поема властта в началото на XX век, включва много имена, вече идентифицирани като агенти или членове на Тайния елит.

Аскуит посещава Балиол с Алфред Милнър и те са в постоянен контакт в продължение на много години. Те се хранят заедно на една маса в университета почти всеки ден в продължение на четири години и като млади адвокати вечерят заедно в неделя в определени клубове през 80-те години на XIX век.³²⁴

Първата съпруга на Аскуит умира от коремен тиф през 1891 г., оставяйки го с пет малки деца. През 1894 г. той се жени за Марго Тенант, свободолюбивата дъщеря на сър Чарлз Тенант, директор на *Nobel-Dynamite Trust Company*, която до 1909 г. се гордее с най-големия завод за производство на взривни вещества в света в Ардиър на западния бряг на Шотландия. Артур Балфур е един от най-близките му приятели и кум на брака му с Марго. Дори когато са лидери на уж диаметрално противоположни партии, Балфур редовно вечеря с Аскуит. Той често се шегува, че е вечерял с шампанско у Аскуит, преди да отиде в Камарата на общините, за да атакува чрез изказванията си домакина.³²⁵

³²⁰ Terence H. O'Brien, *Milner*, p. 187.

³²¹ *Milner Papers, Haldane to Milner, Bodleian Library, Ms.Eng.Hist. c.687.*

³²² *Milner Papers, Haldane to Milner, 13 May 1902, Bodleian Library, Ms.Eng.Hist. c.688.*

³²³ Quigley, *Tragedy and Hope*, p. 482.

³²⁴ Thompson, *Forgotten Patriot*, p. 30.

³²⁵ Quigley, *Tragedy and Hope*, p. 475.

Колкото и абсурдно да изглежда, това показва лицемерието на публичните им препирни в Парламента, докато о въпроси, свързани с политиката на Тайния елит, те обсъждат на вечеря на и съща маса.

Марго Тенант твърди в автобиографията си, че е писала на Балфур от Египет, където е имала кратка афера с Алфред Милнър, преди да се омъжи за Аскуит, с молба Милнър да бъде изпратен обратно във Великобритания и повишен в Съвета на вътрешните приходи.

Тя е принадлежи към провинциалната общност, известна саркастично като „Душите“, по същество висши светски личности, много от които са пряко свързани с



Хърбърт Аскуит

Тайния елит, включително Джордж Кързън, Сейнт Джон Бродрик, Алфред Литълтън и Аскуит, и следователно има много общи приятели с Милнър. Те са известни с това, че „се преместват от едно голямо провинциално имение в друго или от едно грандиозно социално събитие на друго в градската къща на някой от покровителите си“.

Аскуит, Халдейн и Грей са близки с Милнър политически, интелектуално и социално дори когато консерваторите не са (ефективно) на власт от 1905 до 1915 г. През това време Милнър продължава да дирижира решенията на Министерството на външните работи. Няма значение кой е на власт. Тайният елит взаимодейства „сякаш са на поста си“.³²⁶

Едуард Грей, също учи в Балиол, работи като заместник-секретар през 1892 г., когато Роузбери е в Министерството на външните работи. Покойният баща на Грей е кралски коняр и редовно пътува в чужбина с Едуард, когато той е престолонаследник, принц на Уелс. Това означава, че Грей, който е кръщелник на крал Едуард, има чрез баща си силни връзки с кралското семейство. Аскуит и Грей са доверени хора и близки до краля. Те са в съглашение с лорд Роузбери още през 1890 г. в дългосрочно предложение да поемат ръководството на Либералната партия от името на т. нар. Либерална империалистическа група.³²⁷

Тяхното влизане в орбитата на Тайния елит става по класическия път на патронажа и доказана лоялност. Те са лоялни на Роузбери монархията, и Империята.

Възходът на Ричард Халдейн до политическия пост е по различен път и предоставя интересен пример за това как Тайният елит подготвя способни политици за бъдеща употреба.

Р. Б. Халдейн произхожда от дребната шотландска земевладелска аристокрация Клоан, близо до Гленигълс. Той завършва с отличие Единбургския университет, след като прекарва известно време в Гьотинген, изучавайки немската философия и научавайки свободно немски език. Това езиково умение се оказва съществено предимство в кариера, която започва ненатрапчиво, когато е поканен в адвокатската колегия в Лондон през 1879 г. Там той се запознава и се сприятелява с друг талантлив адвокат, Хърбърт Аскуит, и пред него се отварят врати, които иначе щяха да останат затворени. Халдейн се кандидатира за парламента като либерал в избирателния район Източен Лотиан и е надлежно избран. Талантлив, интелектуален и приветлив, той се сприятелява с две изгряващи млади звезди в правителството на Роузбъри: Аскуит и резервирания Едуард Грей. Те ще се превърнат в триумвирата, който ще позволи на Тайния елит да осъществи войната с Германия.

Като депутат от задната скамейка, Халдейн се оказва слаб оратор. Той не е включен в правителството на Гладстон, въпреки че Грей, и Аскуит са. Приблизително по това време кръгът му от политически приятели и познати се разширява, за да

³²⁶ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 30-31, 140.

³²⁷ Sir Frederick Maurice, *Haldane 1856-1915*, pp. 49-50.

включи представителите на Тайния елит в Консервативната партия: Артър Балфур, лорд Кързън, Джордж Уиндъм и Алфред Литълтън.³²⁸

Тайният елит го удостоява с все по-близкото си доверие и в крайна сметка той беше представен на принца на Уелс през 1894 г.

Двамата мъже развиват връзка на доверие и лоялност, която се засилва през първото десетилетие на XX век, когато редовно вечерят заедно. Той винаги е верен слуга на краля. Дългогодишното приятелство на Халдейн със семействата Ротшилд също е белег за тяхното доверие и увереността му че е „един от тях“. Той се смята за „много близък“ както с лорд, така и с лейди Ротшилд и има постоянно резервирана стая в Тринг за престоя си през уикенда.³²⁹

Близката връзка между Халдейн и фамилията Ротшилд е белязана от честите му посещения в парижкия клон на семейството, за да прекарва време със сестрите на лейди Ротшилд и да се радва на тяхното разкошно гостоприемство.

През последните години на XIX век Либералната партия почти се разделя в гражданска война между агресивните „империалисти“, водени от Аскуит, Грей и Халдейн, и антивоенните либерали, които винаги остават мнозинство, но на обикновените нива. Ръководството е подкопано и отпада в знак на протест, твърдейки, че партията „се заразява от опасни доктрини във външната политика“.³³⁰

Така е, но никой не осъзнава колко дълбока и опасна ще се окаже тази инфекция. Въпреки многократните усилия на Халдейн да насърчи лорд Роузбери да се върне на фронтовата линия в политиката, Либералната партия избира Хенри Кембъл-Банерман за свой антивоенен лидер.

Опозицията на Халдейн срещу него никога не се колебае. Когато Кембъл-Банерман обвинява изцяло Джоузеф Чембърлейн и Алфред Милнър за Бурската война, той не може да проумее подкрепата, която Милнър винаги получава от Аскуит, Грей и Халдейн. Той го отдава на „перверзната солидарност от Балиол“. Неговото наблюдение е, че всяка критика и съмнение в политиките на Милнър е „непростим грях“ и че „главният виновник“ за Бурската война е Милнър, „но ние не можем да се доберем до него“.³³¹

Тайният елит винаги защитава своите, независимо от партията на власт. Кембъл-Банерман е прав: Милнър е недосегаем. Защо тогава Ричард Халдейн, разочарован от Кембъл-Банерман и Либералната партия, и човек, чиито политически симпатии изглежда са към консерваторите, не пресича Камарата на общините и не се присъедини към тях? Отговорът е, че изпълнява поставената му от Тайния елит по-висша задача, да остане либерал. Халдейн изпълнява съветите на Тайния елит и той е смятан за изключително ценен кадър.

Алфред Милнър го предвижда за поста върховен комисар в Южна Африка, но вместо това е назначен в правителствена комисия по въоръженията. Обществената загриженост за състоянието на британската армия е широко изразена в печата и до 1902 г. е прието, че трябва да се подобри военната организация. Наблюдателите са изненадани, че най-сериозният принос идва от Халдейн, член на антивоенната либерална партия.³³²

Поставянето на Халдейн във Военното министерство преди либералите да дойдат на власт е много хитър ход на Тайния елит. Той е успява да се запознае с работата на

³²⁸ *Sir Frederick Maurice, Haldane 1856–1915*, p. 69.

³²⁹ *Richard Burdon Haldane, An Autobiography*, p. 162.

³³⁰ *Maurice, Haldane*, p. 94.

³³¹ *John Wilson, C.B.: A Life of Sir Henry Campbell-Bannerman*, p. 318.

³³² *Maurice, Haldane*, p. 111.

министерството и да изгради положителни отношения с висшите британски военни, които го ценят високо.

През август 1902 г. кралят назначава Халдейн за таен съветник³³³, което е изключителен ход, защото той е депутат от задната скамейка, и никога не е заемал длъжност.³³⁴ Но той, подобно на лорд Ешър, е човекът на краля.

През януари 1905 г., почти една календарна година преди Либералната партия да влезе в правителството, крал Едуард кани Халдейн в замъка Уиндзор, за да обсъдят бъдещите планове за външната политика и модернизацията на армията. Кралят и депутатът от опозицията от задната скамейка! Колко странно. Връзката на Халдейн с Алфред Милнър, лорд Ешър и крал Едуард е изключително близка.

Другите ключови политически агенти на Тайния елит, Балфур, Лансдаун, Аскуит и Грей, споделят най-съкровени тайни на съответните си партии помежду си и с краля. Винаги има объркване по въпросите на външната политика и големия план. В това се крие тяхната вярогност към елита, а не към конкретната им партия. Техният дълг е към краля, Империята, и стремежа на Милнър, към заветите на Роудс. Те се сблъскват със същите проблеми, анализират същите алтернативи и се съгласяват с едно и също решение: Германия трябва да си отиде. Много преди да го обяви на собствената си партия, Балфур предупреждава Грей, Аскуит и Халдейн, че възнамерява да подаде оставка като министър-председател, давайки им допълнително време да организират политическата си стратегия. Непосредственият проблем в това предаване на властта е сър Хенри Кембъл-Банерман. Човекът, който ще стане следващият министър-председател, няма връзка с Тайния елит. Той е радикал, твърдо антивоенно настроен. Син на търговец на платове от Глазгоу³³⁵ не е един от тях.

Но Кембъл-Банерман, отдаден на политическата промяна, има огромната подкрепа на партията си. Въпреки че е сигурен, че ще поведе либералите в правителството, Тайният елит заговорничи с доверените си хора, за да подкопае влиянието и властта на Кембъл-Банерман отвътре. Тримата заговорници, Аскуит, Грей и Халдейн, се забъркат в заговор, достоен за Древния Рим. Те се срещат през септември 1905 г. в частната рибарска вила на Грей в Релугас, отдалечено село в северната част на Шотландия, решени да се отърват от Кембъл-Банерман.

Неговата остра опозиция срещу лорд Милнър е много обидна за тях, както и за самия Милнър, който по това време е признатият лидер на Тайния елит. Те решават да поискат от него да отиде в Камарата на лордовете и да остави ръководството на Камарата на общините на Аскуит, като никой от тях да не влезе в неговия кабинет.³³⁶

Халдейн, който винаги е движещата сила в тази сплотена група³³⁷, незабавно пише до личния секретар на краля, предупреждавайки, че ако той, Грей и Аскуит не са в позиция да диктуват политиката в рамките на либералния кабинет, продължаването на големия план ще бъде невъзможно.

Три седмици по-късно той е призован на среща на вътрешното ядро на Тайния елит в Балморал. С краля присъстват А. Дж. Балфур, министър-председател и лидер на консерваторите, лорд Лансдаун, министър на външните работи, и въздесъщият Ешър. След срещата Халдейн пише триумфално на Аскуит, че техният заговор от Релугас е

³³³ Haldane, *An Autobiography*, p. 142. Това несъмнено е личен подарък от крал Едуард VII, който между 1901 и 1902 г. прави Алфред Милнър, Натаниел Ротшилд, Едуард Грей, Ричард Халдейн, Джордж Уиндъм и сър Едуард Касел членове на своя Таен съвет.

³³⁴ Maurice, Haldane, p. 116.

³³⁵ Lees-Milne, *Enigmatic Edwardian*, p. 158.

³³⁶ Haldane, *An Autobiography*, p. 159.

³³⁷ К. М. Уилсън, „Създаването и предполагаемото прилагане на британска външна политика, декември 1905 г. – август 1914 г.: Преразглеждане на англо-френското съглашение“, *Canadian Journal of History*, бр. XXXI, август 1996 г., стр. 227–55.

„напълно одобрен във всичките му детайли“ и че „ние сме си осигурили много сърдечна и силна помощ“.³³⁸

Тайният елит одобрява страхотния заговор за осуетяване на плана на Либералната партия за мир и съкращаване на разходите за армията. Те одобряват вътрешния преврат, за да подкопаят демократичния процес, да неутрализират първия човек на Либералната партия и да поемат контрола върху външната политика на новото правителство. Колкото и невероятно да изглежда, двамата най-високопоставени лидери на Консервативната партия активно заговорничат с краля и неучастващия в политическите партии и парламента лорд, за да решат състава на либералния кабинет.

Какво ще си помислят членовете на Либералната партия, ако знаят, че трима от най-високопоставените им представители кроят тайно заговор срещу партийните им интереси? Как ще се чувстват, ако знаят, че лидерът на Консервативната партия, техният политически съветник, е тясно замесен? Придворният министър-председател, Кембъл-Банерман, няма представа, че неговите „лоялни“ колеги имат лоялност не към други. „Тримата от Релугас“ се заклеват, че няма да служат под ръководството на Кембъл-Банерман, но кралят подчертава колко е важно те, избраните мъже на Тайния елит, да бъдат в Либералния кабинет. Посъветван от лорд Ешър, той лично предлага на Халдейн да поеме поста военен министър.³³⁹

След това крал Едуард се опитва да убеди Кембъл-Банерман да отиде в Камарата на лордовете, оставяйки контрола над Камарата на общините на Аскуит, Грей и Халдейн. Кембъл-Банерман почти се поддава на натиска, но е разубеден от съпругата си, чиято решителност подкрепва колебливия ѝ съпруг и временно осуетява амбициозния триумвират. В евентуален компромис те се съгласяват да подкрепят Кембъл-Банерман, при условие че Аскуит бъде назначен за канцлер на хазната, Грей да получи поста външен министър, а Халдейн – военен министър. Приемствеността ще бъде гарантирана.

Контролът върху външната политика ще остане в доверени ръце и пълната коренна реорганизация на Военното министерство може да започне под зоркия поглед на Тайния елит. Като поставя Грей и Халдейн на тези ключови постове, Тайният елит запазва твърд контрол върху политическото ръководство на Комитета за имперска отбрана и гарантира, че само неговите хора в кабинета напълно ще оценят дълбочината на подготовката на евентуалната война с Германия.

А удобството на това положение, че те са скрити от погледа на радикална Либерална партия, решена на големи социални реформи, и съгласна да позволи на Едуард Грей да продължи работата си във Външното министерство, каквато и да е тя.

Само можем да предполагаме, как Тайният елит се е смял с чаши шампанско в ръце, на идеята за парламентарна демокрация и нейната реалност. Цялата маневра е договорена месеци преди Артър Балфур дори да обяви на другите си колеги, че подава оставка. Той го прави през декември 1905 г. и кралят веднага кани Кембъл-Банерман да представи неговото либерално правителство. А Грей, Аскуит и Халдейн са назначени на трите ключови поста в кабинета точно както е планирано. Тайният елит разполага всички кралски хора на местата им.

Либералната партия е поканена да сформира правителство през декември 1905 г., без избори, защото общите избори са свикани през следващата година. Членовете се връщат в избирателните си райони, за да водят кампании, и „Тримата от Релугас“ не стоят безучастно в очакване на резултата. Вдъхновени от заплахите, произтичащи от конфронтацията с Германия за Мароко, те бързо се захващат за работа. В разгара на общите избори и преди въпросът да бъде обсъден с министър-председателя, или с

³³⁸ Asquith MSS, Haldane to Asquith, 6 October 1905, Bodleian Library, vol. 10.

³³⁹ Lees-Milne, *Enigmatic Edwardian*, p. 155.

кабинета, Грей и Халдейн дават разрешение за продължаване на съвместното англо-френско военно споразумение и общото планиране за война срещу Германия. По време на предишното правителство Комитетът за имперска отбрана, който е орган на Тайния елит, създава постоянна подкомисия, която да планира подготовката за съвместни военноморски и военни операции.³⁴⁰ Под егидата на тази свръхсекретна комисия лорд Лансдаун одобрява „военните разговори“ с Франция за евентуална незабавна война срещу Германия. Френският посланик Камбон е дълбоко загрижен, че либералното правителство, което застава на антивоенна позиция, може да не поддържа ангажимента на Лансдаун, защото сър Едуард Грей не го е признал. В Ке д'Орсе цари тревога. Дали Великобритания ще продължи подкрепата си и ще остане вярна на всичко, което е обещано на Делкасе? Уведомен за това от военния кореспондент на „Таймс“ Чарлз Репингтън, Грей му казва да увери французите, че: „Не съм се отказал от нищо, което лорд Лансдаун е обещал, и не се колебая да го потвърдя“. Въоръжен с това уверение, Репингтън вечеря с генерал Гриърсън, директор на военните операции и член на Комитета за имперска отбрана, който му казва, че Великобритания може да разположи две дивизии в Намюр в Белгия в рамките на 13 дни.³⁴¹

Кой е този журналист, Репингтън? Защо военен кореспондент на „Таймс“ е активно замесен в най-дълбоките тайни на британската външна политика?

Старецът от Итън и бивш армейски офицер Репингтън, е уволнен за непочтено поведение със съпругата на неговия брат, също офицер. По-късно той е назначен във вестник „Таймс“ от Джордж Е. Бъкъл, близък сътрудник на Милнър и Тайния елит. Професор Куигли посочва, че „Таймс“ е техният публичен глас и е контролиран от елиат, още от 90-те години на XIX век.³⁴² Така става очевидно, че „Таймс“, чрез своя военен кореспондент, е пряко замесен в тайните машинации на Министерството на външните работи. Как би могъл един журналист да знае повече за свръхсекретните британски ангажименти към Франция от встъпващия в длъжност министър-председател?

Въпреки, че все още окончателни резултати от общите избори не са обявени, генерал Гриърсън пише до Брюксел, уведомявайки началника на белгийския щаб, че британското правителство е готово да разположи „4 кавалерийски бригади, 2 армейски корпуса и 1 дивизия конна пехота (драгуни)“ в Белгия, с изричното намерение да спре германското настъпление.³⁴³

Планове за разполагане на британски войски в Белгия? Какво точно се случва? От 1905 г. нататък военното сътрудничество между Великобритания с Белгия е една от най-строго пазените тайни, дори в привилегированите кръгове. Генерал Гриърсън, който е директор на отдела за военни операции и член на Комитета за имперска отбрана, присъства заедно с лорд Робъртс, адмирал Фишър, министър-председателя Артур Балфур и директора на военноморското разузнаване, капитан Чарлз Отли, на заседанието на комитета на 26 юли 1905 г. Те решават да създадат специална подкомисия, която трябва да изготви съвместни планове с френския и белгийския генерални щабове, но в такава секретност, че протоколите от заседанията, няма да бъдат отпечатвани или разпространявани без специално разрешение от министър-председателя.³⁴⁴

³⁴⁰ *Minutes of the Committee of Imperial Defence, CAB 38/9/1905, no. 65.*

³⁴¹ *Fay, Origins of the World War, vol. I, p. 203.*

³⁴² *Quigley, Anglo-American Establishment, pp. 8–9.*

³⁴³ *Всъщност, Военното министерство представи документ за това действие на Комитета за имперска отбрана през септември 1905 г. CAB 38/10/1905, № 73.*

³⁴⁴ *CAB 38/9/1905, no. 65.*

Обсъжда се правният статут на белгийския неутралитет. Таен меморандум от 1 август 1905 г. включва мнението на Гладстон, че Лондонският договор от 1839 г. (който признава неутралитета и независимостта на Белгия) не е обвързващ, но добавя, че британските интереси „сега повече от всякога“ са против нарушаването на белгийския неутралитет.³⁴⁵ Ключовият момент, че Лондонският договор не е обвързващ, ще бъде удобно отхвърлен през август 1914 г.

Грийърсън е натоварен със задачата да заздравя връзките с Франция и Белгия. На 16 януари 1906 г. той започва официални военни „разговори“ с майор Виктор Юге във Франция и в същия ден пише до подполковник Барнардистън, британския военен аташе в Брюксел, уведомявайки го, че в Белгия ще бъдат изпратени 105 000 британски войници, ако избухне война между Франция и Германия.³⁴⁶

Документи, открити в белгийските тайни архиви от германците след окупацията на Брюксел, разкриват, че началникът на белгийския генерален щаб, генерал-майор Дюкарн, е провел серия от срещи с британския военен аташе относно действията, които британската, френската и белгийската армия трябва да предприемат срещу Германия в случай на война. Съставен е подробен военен план описващ подробно десанта и транспорта на британските сили, наричани „съюзнически армии“, и в поредица от срещи те обсъждат разпределението на белгийски офицери и преводачи в британската армия и важни подробности относно грижите и „настаняването на ранените от съюзническите армии“.³⁴⁷

Грийърсън е напълно информиран и одобрява съвместните споразумения, и документите показват, че секретността е многократно подчертавана и най-вече се подчертава, по никакъв начин, тази информация да не достигне до вестниците.³⁴⁸³⁹

Някои наблюдатели твърдят, че белгийското правителство не е отишло по-далеч от тези предварителни разговори, защото се е страхувало, че може да обтегне отношенията си с Германия или Франция³⁴⁹, но това противоречи на други тайни дипломатически разкрития.

В исторически план англо-белгийските връзки са доста дълбоки. Кралица Виктория е любимата братовчедка на Леополд II, краля на белгийците, и Едуард VII разбира най-добре как чрез него, да сключи сделката между Великобритания и Белгия. По-късно британското правителство допълнително укрепва отношенията, като позволява на Белгия да анексира в Африка, територията наречена „Свободната държава Конго“³⁵⁰. „Услуга за услуга“ е тайното споразумение, сделката което не е официален съюз. Крал Леополд II продава белгийския неутралитет за африканския каучук и други полезни изкопаеми, а Великобритания признава анексирането на Конго в замяна на военното сътрудничество, което продължава в абсолютна тайна от този момент нататък.

Така Белгия сама се отказва от статута си на неутрална страна, като сключва военен договор с Великобритания.³⁵¹ Огромното значение на това споразумение, не става видно веднага, но ще стане такова, когато задълбочено анализираме съдбоносната реч на сър Едуард Грей от 3 август 1914 г.

³⁴⁵ CAB 38/10/ 1905, no. 67, p. 6.

³⁴⁶ Maurice, Haldane, p. 175.

³⁴⁷ Поверителен доклад на генерал Дюкарн до белгийския военен министър, 10 април 1906 г., цитиран от д-р Бернхард Дембург в *The International Monthly*, Ню Йорк, на адрес:

<http://libcudl.colorado.edu/wwi/pdf/i73726928.pdf>

³⁴⁸ Също.

³⁴⁹ Maurice, Haldane, p. 176.

³⁵⁰ Съвременен Заур. (б. пр.).

³⁵¹ Alexander Fuehr, *The Neutrality of Belgium*, p. 72.

В онези мрачни януарски дни, когато мароканската криза все още не е разрешена, Тайният елит извиква сър Едуард Грей от предизборните му срещи в Норфолк обратно в Лондон за спешна среща, от лорд Ешър и сър Джордж Кларк³⁵²,⁴² бивш губернатор на Виктория (сега щат на Австралия), който става първи секретар на Комитета за имперска отбрана.

Грей е „много доволен“ да научи, че въоръжените сили са започнали да координират планове за съвместни операции срещу Германия.³⁵³⁴³

На 8 януари той пише на Халдейн, за да го уведоми, че войната ще е неизбежна и е успокоен от адмирал Фишър, че флотът е напълно готов, да „изтласка германския флот от морето по всяко време и да се прибере в пристанищата си“.³⁵⁴⁴⁴

Изводът е, че Халдейн, като военен министър, трябва да бъде също толкова подготвен. Те се срещат в Бериук на 12 януари, където е взето важно решение. Халдейн казва на Грей да информира французите, че военните връзки трябва да се осъществяват директно и официално между генерал Гриърсън и френския военен аташе.³⁵⁵⁴⁵ Така те дават правомощията на висшия военен началник на отдел, да координира планирането с френския си колега за война, без знанието или одобрението на министър-председателя, кабинета, парламента или британския народ.

От кого произтича тяхната власт? Никой не би посмял да ангажира Великобритания с подобни действия, освен ако не разполага със сигурната подкрепа на изключително мощна сила. И те го правят. Халдейн знае, че Ешър и Комитетът за имперска отбрана одобряват тези ходове. Кралят със сигурност е информиран от лорд Ешър. Всичко това се ръководи и осъществява от Тайния елит.

Докато се извършват тези задкулисни машинации, Либералната партия води енергична кампания в цялата страна с обещание за „Мир, военни съкращения и реформи“. Кембъл-Банерман започва кампанията с ентусиазиран митинг в Албърт Хол, където осъжда войната и обещава, че либералната външна политика ще бъде „противопоставена на агресията и авантюрите, водена от желанието Великобритания да бъде в най-добри отношения с всички държави и да сътрудничи с тях в общото дело за просперитета на цивилизацията“.³⁵⁶

Той добавя: „Ние се борим срещу онези сили, привилегии, несправедливости и монополи, които са неизменно против триумфа на демократичните принципи.“ Тези пророчески думи са допълнително разширени във вижadenото за неговото правителство: „Напразно е да търсим мир, ако не го осигурим ние. Развитието на въоръженията е голяма опасност за мира в света. Каква по-благородна роля може да поеме нашата велика страна, ако в този подходящ момент, не се постави начело на Лигата на мира?“³⁵⁷

С такова обещание Кембъл-Банерман повежда партията си до убедителна победа през 1906 г. Това са две непримирими позиции. Кембъл-Банерман и неговото правителство са ангажирани с мира, докато Грей и Халдейн насочват последователно страната към война. Прецедентът диктува, че трябва да се търси съгласие от министър-председателя и кабинета, но това така и не се случва. Как успяват да извършат една от най-коварните измами в парламентарната история? Не са оцелели официални

³⁵² Сър Джордж Кларк е губернатор на провинция Виктория в Австралия, но се завръща във Великобритания през 1903 г., за да стане член от тричленния комитет на Ешър заедно с адмирал Джаки Фишър. Назначен е за първи секретар на Комитета за имперска отбрана. По-късно получава титлата лорд Сидънхем.

³⁵³ Сър Джордж Кларк до лорд Ешър, 9 януари 1906 г., документи на Ешър, ESHR 10/38.

³⁵⁴ Грей до Халдейн, цитирано в Морис, Халдейн, стр. 172–3.

³⁵⁵ Fay, *Origins of the World War*, vol. I, p. 202.

³⁵⁶ Neilson, *How Diplomats Make War*, p. 87.

³⁵⁷ *The Times*, 22 December 1905, p. 7.

документи, които да потвърждават точно какво се е случило, а самите заговорници нарочно създават допълнително объркване. Халдейн твърди в своята „известна като ненадеждна“³⁵⁸ биография, че драматично е изоставил предизборната си кампания през уикенда на 13-14 януари, за да пътува до Лондон, и да уведоми Кембъл-Банерман за това, което е договорено с французите, като поиска неговото одобрение. Според Халдейн: „Той веднага разбра смисъла и ми даде правомощия да ръководя Военното министерство и да предприема необходимите стъпки.“³⁵⁹

Чарлз Репингтън потвърждава, думите на Халдейн, че Кембъл-Банерман „е бил много твърд и ясен по въпроса, да бъдем подготвени за всички извънредни ситуации и разговорите между двата екипа са допустими...“³⁶⁰ Това разбира се, изобщо не може да бъде вярно.

Кембъл-Банерман не е в Лондон през този уикенд. Той остава в Шотландия по време на изборите и не пътува на юг до столицата до нощта на 26-ти. Твърди се, че чернови на различни документи са били представени на Кембъл-Банерман, но няма доказателства в подкрепа на твърденията, че те са били съгласувани с него.³⁶¹ Освен това, Халдейн по-късно твърди: „Видях полковник Юге [френския аташе] и го упълномощих заедно със сър Невил Литълтън и генерал Гриърсън да проучат заедно планове за съвместни действия срещу Германия“.³⁶²

Ако споменът на Халдейн за тези събития, писан през 1916 г., е точен, британският военен министър лично се е срещнал с френския аташе и е одобрил плановете, уточняващи бързото навлизане на британските войски в Белгия, още през 1906 г. Но по това време и в годините, предшествващи Първата световна война, въпросите, повдигнати в парламента за поети ангажимента на британското правителство към Франция, многократно са отхвърляни с уверението, че няма поети такива ангажименти.

Грей се съгласява с Ешър, че министър-председателят трябва „засега“ да бъде държан в неведение относно военните контакти.³⁶³

На 9 януари той пише както до Кембъл-Банерман в дома му в Шотландия, така и до лорд Рипон, либералния лидер на Камарата на лордовете, за да ги информира, че е обещал на Франция дипломатическа подкрепа, но нищо повече.³⁶⁴

Няколко дни по-късно министър-председателят получава дописка от доверения си либерален колега лорд Рипон, в която се казва: „Разбирам, че нашите ангажименти с Франция се ограничават до обещание за пълна дипломатическа подкрепа и не се съмнявам, че френското правителство разбира, че не сме обвързани с нищо повече от това.“³⁶⁵

Ясно е, че Грей се е свързал с Кембъл-Банерман, и с лорд Рипон, за да ги деминформира съзнателно, т.е. направо да ги излъже.

Доказателствата показват, че той и Халдейн са дали съгласие за уточняване и стиковане на съвместните военните приготовления с Франция, но са излъгали министър-председателя, че това са просто дипломатически разговори. Това е умишлена измама от хората на Тайния елит.

³⁵⁸ John W. Coogan and Peter F. Coogan, *The British Cabinet and the Anglo-French Staff Talks, 1905–1914: Who Knew What and When Did He Know It?*, *Journal of British Studies*, no. 24, January 1985, p. 112.

³⁵⁹ Wilson, C.B., pp. 527–8.

³⁶⁰ Charles Repington, *The First World War*, p. 13.

³⁶¹ Wilson, C.B., p. 528.

³⁶² Haldane Papers, NLS, M.S. 200058, *Memorandum of Events between 1906–15*, p. 34.

³⁶³ Wilson, C.B., p. 524.

³⁶⁴ J. A. Spender, *The Life of the Right Honourable Sir Henry Campbell-Bannerman*, p. 251.

³⁶⁵ Roy Hattersley, *Campbell-Bannerman*, p. 100.

Артър Понсънби, главният личен секретар на Кембъл-Банерман, не знае нищо за военните преговори. Той е изумен от по-късните твърдения на Грей и Халдейн, че са държали премиера напълно информиран. Понсънби е категоричен, че „Кембъл-Банерман никога не е знаел значението на разговорите с Франция, нито е виждал как постепенно се ангажираме все по-тясно.“³⁶⁶

Ако Кембъл-Банерман е знаел какво замислят Грей и Халдейн, щеше да се изправи срещу тях. Предвид непоколебимите му антивоенни възгледи, той никога нямаше да позволи на Грей и Халдейн да продължат своята дейност. В спомените си Грей умишлено премълчава въпроса защо „разговорите“ никога не са доведени до знанието на кабинета, като изтъква, че премиерът се колебаел за това кога може да се обсъди. Той признава, че „е трябвало да поиска заседание на кабинета“, но не си спомня защо не го е направил, оправдавайки се, че просто е забравил.³⁶⁷ Разбира се, това е невероятно. Само няколко дни по-късно първото заседание на кабинета на новото правителство преминава, без Халдейн или Грей да споменат за своето опасно решение. Още по-невероятно изглежда, че Кембъл-Банерман никога не повдига въпроса сам. Защо? Очевидно не е подозирал нищо обезпокоително.

В нашия разказ ще бъдат представени множество документирані случаи, които доказват, че тримата заговорници от Релугас многократно са лъгали кабинета и парламента за съществуването на военните споразумения с Франция. Напълно разумно е да се предположи, че те са лъгали и в мемоарите си, като твърдят, че Кембъл-Банерман е бил напълно информиран. Проблемът остава, че няма други доказателства освен тези, дадени от самите заговорници в целенасочено изопачени разкази, написани дълго след смъртта на Кембъл-Банерман. Тогава никой не е в състояние да опровергае твърденията им.

А какво да кажем за Аскуит? Въпреки че е играл по-малка роля в този конкретен аспект на заговора, според Халдейн той е напълно информиран.³⁶⁸

Аскуит никога не се конфронтира открито Кембъл-Банерман, който му има доверие като на политически съюзник, и приятел, но не може да има съмнение, относно предателството му към застаряващия министър-председател.

Тримата от Релугас постоянно са в заговор, а Асквит действа като буфер между тях и Кембъл-Банерман, като се фокусира върху вътрешните въпроси. Единственият принос на Аскуит към дебата е отричането на истината.

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 6. СМЯНАТА НА КАРАУЛА

- Британската политика е доминирана от малък брой аристократични семейства от управляващия елит. Те сключват бракове помежду си, но свежата кръв се набира предимно от колежа Балиол и Ню Колидж, в Оксфорд.

- Изправени пред предстояща смяна на правителството, Аскуит, Халдейн и Грей са избрани, да осигурят необходимата на елита външна политика. Всеки от тях е тясно свързан с а Тайния елит и всички са близки почитатели на Алфред Милнър, с когото са в редовен контакт.

- Тримата се срещат в Релугас през септември 1905 г., където заговорничат да неутрализират лидера на Либералната партия Кембъл-Банерман.

- Халдейн уведомява за заговора им крал Едуард в Балморал, в компанията на Артър Балфур и лорд Лансдаун, техните политически опоненти.

- Кралят подчертава важноста на това те да встъпят в длъжности в новото правителство, дори ако Кембъл-Банерман откаже да отиде в Камарата на лордовете.

- Към края на мандата на консервативното правителство, Балфур и Лансдаун създават тайна подкомисия в Комитета за имперска отбрана, която започва тайни военни „разговори“ с Франция и Белгия за съвместни военни действия срещу Германия.

³⁶⁶ Wilson, C.B., p. 531.

³⁶⁷ Grey, *Twenty-Five Years*, vol. I, p. 153.

³⁶⁸ Haldane, *An Autobiography*, p. 191.

- Ангажиментите, поети от Белгия и тайно продължени след това, обезсилват нейния статут на неутрална държава.
- При встъпването си в длъжност Халдейн и Грей одобряват продължаването на тези тайни споразумения, без да получат одобрение от министър-председателя. По-късно те твърдят, че той е бил информиран, но няма надеждни доказателства, които да потвърждават точно какво е казано.
- Те умишлено скриват цялата информация от Либералния кабинет, защото това е стъпка към война с Германия.

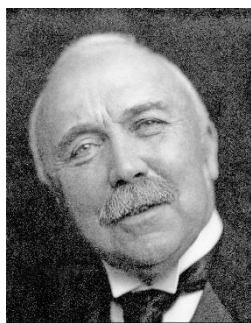
ГЛАВА 7. 1906 г. – Срив и приемственост.

ЛИБЕРАЛНАТА ПАРТИЯ ПЕЧЕЛИ общите избори през 1906 г. с убедителна победа. За разлика от 1900 г., когато либералите получават само 183 места, сега те вкарват 397 депутата в парламента. Обществото изразява своя вот. Това е огромна подкрепа за политиката на „Мир и военни съкращения“. Страната иска реформи. Бившият министър-председател Артър Балфур згуби мястото си в Манчестър, но бързо му е намерено друго в Лондонското Сити.

Като лидер на опозицията той защитава Аскуит, Грей и Халдейн от атаки на консерваторите по въпросите на външната политика. Първият кабинет на Кембъл-Банерман вкарва в правителството много активният и популярен либерал, Дейвид Лойд Джордж. Този уелски младеж ясно се откроява като парламентарист със значителен потенциал. Същото прави и Уинстън Чърчил, който преминава от Консервативната партия две години по-рано и е преизбран за либерал. Ето един парламент, пълен с нови лица, нетърпелив да внесе така необходимата реформа във Великобритания, но дори преди полагането на клетва, вътрешният сговор между крал Едуард, лорд Ешър, Балфур, Халдейн, Грей и Аскуит, гарантират, че външната политика си остава запазена територия на Тайния елит.

По-късно Лойд Джордж размишлява, че през осемте години, предшествващи войната, кабинетът е отделил „абсурдно малко“ време на външните работи.³⁶⁹

Антиимпериалистите в 18-членния либерален кабинет се състои от самия Кембъл-Банерман, Лойд Джордж и поне петима други радикали. Може с основание да се запита как кликата от Релугас е продължила толкова сложния военен заговор, при антивоенен



Х. Кембъл-Банерман

министър-председател и кабинет. Простият отговор е, че те държат всички останали в пълно неведение за дейността си. Въпреки че членовете на кабинета и депутатите често поставят под въпрос външната политика, Грей и Халдейн многократно ги лъжат. Ще минат много години, преди другите членове на кабинета да научат за опасния военен пакт, който е бил тайно подпечатан.

Кембъл-Банерман оставя най-важната външна политика на сър Едуард Грей, като се съсредоточава върху въпросите за ирландското самоуправление и намаляването на бедността. Той е много популярен в страната, но преживява двойния удар – подкопаването на авторитета му от тримата заговорници от Релугас и лична трагедия.

Малко след като Кембъл-Банерман става министър-председател, съпругата му и неразделна спътница, лейди Шарлот, се разболява и почива. Това огромен удар. Душевните страдания на Кембъл-Банерман го изнервят. Любовта и привързаността го измъчват след загубата на любимия човек. Изтощен от напрежението на министър-председателския поста и личната трагедия, той е тъжен и сломен. Ирландският депутат Т. П. О'Конър пише за него: Министър-председателят на „Даунинг стрийт 10“ е много по-малко щастлив от беден фермер, който се прибира в бедняшката си хижа... Той

³⁶⁹ David Lloyd George, *War Memoirs*, p. 27.

видимо умира, изглеждал ужасно стар и в някои дни изглежда като мъртвец; и няма съмнение за всеки, който го вижда, че няма да издържи на това непосилно напрежение дълго време, или ще умре, или ще подаде оставка“.³⁷⁰

Кембъл-Банерман е съкрушен човек и тримата от Релугас заели най-важните постове в кабинета (външните работи, войната и финансите) преследват каузата си без притеснения. Едно от доказателствата, колко успешно са действали, е разкритието на Лойд Джордж, че всеки аспект от отношенията на Великобритания с Франция, Русия и Германия е потопен в атмосфера на „най-дълбока тайна“.

Вероятно министър-председателят не е осъзнавал колко точно е обобщил диктаторския контрол на Грей върху външната политика в кабинета, когато признава, че имал усещането, че няма право да задава въпроси, относно „запазената територия на избраните“.³⁷¹ Колко прав е без да го осъзнава. Информацията, предоставяна на кабинета, е внимателно филтрирана и фактите, които ще подтикнат към разумна преценка, са умишлено укривани.

Сър Едуард Грей запазва здрав личен контрол върху външната политика в кабинета, но никога не притежава реалната власт във външното министерство. Грей е фигурата, зад която действа истинската власт. Тайният елит го поставя във външното министерство не заради способностите или познанията му по външни работи, а защото е лоялен и праи това, което му казват. Грей не е бил изборът на Кембъл-Банерман за външен министър. Поне четирима други големи политици за много по-подходящи, но на Кембъл-Банерман на практика не е даден голям избор при назначението. Тримата от Релугас идват в пакет. Грей е твърд империалист от крайнодясното крило на Либералната партия и не притежава никакви забележителни интелектуални таланти.³⁷² Той с трудност учи в колежа Балиол, откъдето е изгонен заради мързел, преди да получи слаба диплома за завършен трети клас.

Неговите възгледи са ограничени. Нортъмбърланд е центърът на света на Едуард Грей и той знае повече за неговите реки и потоци, отколкото за управлението на империята. Липсата му на интерес към политиката в университета е ясна за всички, но въпреки това става депутат на 23-годишна възраст. Въпреки че семейните му връзки осигуряват министерски пост като заместник-секретар в Министерството на външните работи от 1892 до 1895 г., неумелите му действия, почти предизвикват конфликт с Франция. При напускането си, той пише в дневника си: „Никога повече няма да заема поста и дните на престоя ми в Камарата на общините вероятно са преброени.“³⁷³

Но е парадоксално, че в годините когато Великобритания е все по-ангажирана с континенталната политика, нейните дела са ръководени от „човек който рядко пътува извън Британските острови, има малко познания от първа ръка за Европа и не говори френски“.³⁷⁴

Самото му назначение е парадокс. Грей е непростимо груб с Кембъл-Банерман, като му каза директно, че „освен ако не прехвърли лидерството си от Камарата на общините в Камарата на лордовете... той [Грей] няма да участва в управлението“.³⁷⁵

Грей не иска да служи под ръководството на човек, чието презрение към Алфред Милнър и отстоявания пацифизъм, е напълно в противоречие с разбиранията му, но Тайният елит му поставя задача. Опорните точки на Грей не идват от дебатите в кабинета или предложенията на Камарата на общините, нито от собствената му

³⁷⁰ T.P. O'Connor, *Sir Henry Campbell-Bannerman*, pp. 125–6.

³⁷¹ Lloyd George, *War Memoirs*, p. 28.

³⁷² Kennedy, *Old Diplomacy and New*, p. 141.

³⁷³ E. & D. Grey, *Cottage Book, Ichen Abbas, 1894–1905*.

³⁷⁴ Alfred F. Havighurst, *Britain in Transition: The Twentieth Century*, p. 84.

³⁷⁵ Spender, *Life of the Right Hon. Sir Henry Campbell-Bannerman*, vol. II, p. 194.

независима преценка, а са формирани в клуба „Грилиън“ и в тайните споразумения с Групата на Милнър през уикенда в елитните аристократични имения.

Възможно ли е един човек, със скромно образование, който въпреки всичките си възможности никога не е прекосявал Ла Манша до 1914 г., нито говори чужд език, да има способността самостоятелно да контролира външната политика на Империята? И да я контролира толкова добре, че преценката му да е високо ценена? Разбира се че не.



Чарлз Хардиндж

Но Грей е заобиколен във Външното министерство от опитни постоянни секретари като сър Чарлз Хардиндж и сър Артър Никълсън, които са доказани хора от задкулиската власт и свързани с Тайния елит. Хардиндж е една от най-значимите фигури във формирането на британската външна политика в началото на XX век. Като близък довереник на крал Едуард, той пътува много с него и играе важна роля за подписването на Съглашението, и разбирателството с Русия.³⁷⁶

Сър Артър Никълсън, по-късно лорд Карнок, играе подобна роля в ръководството на Грей във Външното министерство, винаги е в центъра при критичните моменти в Мароко, Санкт Петербург и като постоянен секретар в Лондон. Те контролират дипломатическия обхват на Великобритания по света, докато Грей отговаря за въпросите в Парламента, като ги отклонява.

Предполагаемата сериозност на Грей, „магистърските му маниери“, както ги описва Лойд Джордж, са предимството му в обществото, „коректността на думите и поведението му, което минава за дипломация“³⁷⁷ му придава усещане за недосегаемост. Той изглежда безупречен. Той знае това, което другите смъртни не знаят. Рядко му се налага да се обяснява пред Парламента. Той не се смята за отговорен пред голямото радикално крило на Либералната партия. Всъщност, както отбелязва Найъл Фъргюсън: „Имаше повече съгласие между Грей и опозиционните парламентарни групи, отколкото в самия кабинет, да не говорим за Либералната партия като цяло.“³⁷⁸

Съвременниците му го намират за плашещ, дистанциран и твърдо готов да отстоява собствената си позиция. Грей не защитава тезата си, а изнася преценка, която дори министрите от кабинета смятат, че не подлежи на обсъждане, и много рядко се е стигало до такова.³⁷⁹

В редките случаи, когато политиката му е поставяна под въпрос, той се „върти неспокойно“ при всяко възражение, изразявайки възможните тежки последици за националната сигурност или заплашва с оставка, ако му бъде възразено.

Без наличието на силен опозиционен център в Либералната партия, Грей е улеснен да действа извън контрола на кабинета. Той не притежава бляска на Халдейн, способностите на Аскуит или красноречието на Лойд Джордж, но доверието в него е е по-скоро мит. Хвален от подкрепящият го десен печат, сър Едуард Грей е безупречен.

Индустриалният магнат сър Хю Бел, който известно време работи с Грей по управлението на Североизточната железница, казва: „Грей е едновременно добър колега, защото никога не поема рискове и изключително лош колега по същата причина.“³⁸⁰

Подобно описание едва ли подхожда на ключов човек, вземащ решения, отговарящ за най-престижното министерство в Британската империя. Министерството

³⁷⁶ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 25.

³⁷⁷ Ferguson, *Pity of War*, pp. 85–89.

³⁷⁸ Susan Hansen, 'The Identification of Radicals in the British Parliament, 1906–1914: Some Attitudes to Foreign Policy', *The Meijo Review*, vol. 6, no. 4, p. 6.

³⁷⁹ Lloyd George, *War Memoirs*, p. 59.

³⁸⁰ Lees-Milne, *Enigmatic Edwardian*, pp. 157–158.

на външните работи е центърът на имперската паяжина, свързан чрез дипломатически и търговски канали с всяка част на земното кълбо. Неговите служители непрестанно кроят планове за „доброто“ на Империята и в полза на Тайния елит.

Грей е перфектната фигура, но Хардиндж и Никълсън са тези, които прилагат политиката на Тайния елит на практика.

Във Военното министерство Ричард Халдейн не се нуждае от помощници. Той притежаваше енергията, решителността и интелекта, за да се справи с мащабната задача да реорганизира армията, пропита с исторически традиции и изпълнена с лични интереси. Британската армия все още предлага запазено място за синовете на благородниците и богатите. Ценят се рангът и неговите привилегии.

Халдейн подхожда към новата си работа с пълната подкрепа на крал Едуард, лорд Ешър³⁸¹ и Алфред Милнър.

На 12 юли 1906 г. той заявява пред Камарата на общините, че възнамерява да реформира армията „че тя да бъде армия, създадена за единствената цел, за която е необходима армия... за целите на войната“.³⁸²

Основният му проблем не идва от Армейския съвет, а от собствената му партия, горяща от плам за социални реформи. Халдейн знае, че трябва да намали разходите за армията, за да спечели подкрепата на собствените си депутати и същевременно да намери ресурси за инвестиране в различен вид бойна сила. Той прави това, като демонтира крайбрежните отбранителни батареи с остарели оръдия, затваря редица крепости около Лондон, намаля артилерията и систематично преразглежда всички съставни части на армията с един въпрос: „Каква е вашата функция във войната?“³⁸³

Халдейн се сблъсква с възраженията на традиционалистите за променящата се роля на опълчението и доброволците, но успя да получи подкрепата на крал Едуард, който свика конференция на лордовете-лейтенанти³⁸⁴ от всяко графство и окръг на Британските острови, за да изрази ясно очакването си, че реформите на Халдейн ще получат активната им подкрепа. Тайният елит не може по-ясно да изясни целта си. Той има нужда от модерна армия, готова за предстоящата война.

Реформите включват създаването на генерален щаб и най-важното, концепцията за организиране на експедиционни сили. Халдейн смята, че флотът е достатъчен да защитава бреговете на Великобритания, докато първостепенната цел на армията е война на чужда територия. Той създава специални експедиционни сили от една кавалерийска и шест редовни дивизии, с численост 5546 офицери и 154 074 войници. Халдейн учредява имперския генерален щаб, включващ висшите военни командири и от откъдморските владения на Великобритания, и насърчава създаването на корпуси за обучение на офицери в университетите и държавните училища, което незначително разширява възможностите за кариера, извън представителите на аристокрацията, богатата висша класа и по-богатите прослойки на средната класа.

Малцина очакват подобно постижение само за две години, но изключителният успех на Халдейн е подкрепен от най-могъщите му покровители в Тайния елит, включително монарха, висшите военни офицери и вестник „Таймс“. Той получава парламентарната подкрепа на Либерална партия, която не разбира истинската му цел. Мислите им са фокусирани върху милионите, които той спестява от ненужни разходи.

³⁸¹ Hansard, House of Commons, Debate, 12 July 1906, vol. 160, cc1074–171.

³⁸² Maurice, Haldane, p. 204.

³⁸³ Също, p. 176.

³⁸⁴ Лорд-лейтенантът е личният представител на британския крал във всяка област (графство) на Обединеното кралство, който отговаря за организирането на опълчението в графството. През 1871 г. отговорността му за свикване на опълчението е премахната. А след 1921 г. титлата губи всякакви функции и става единствено почетна. (б. пр.).

Един от уроците, които Халдейн научава, е необходимостта от голяма бъдеща координация, за да се мобилизират експедиционните сили и да бъдат транспортирани до Франция навреме. Когато встъпва в длъжност, сър Едуард Грей информира британския посланик в Париж, сър Франсис Бърти, че ще са необходими два месеца за мобилизиране на 80 000 души.³⁸⁵ Французите са силно разочаровани. Премиерът Клемансо посещава Великобритания през април 1907 г. и се опитва да убеди Халдейн и Аскуит да въведат наборната военна служба и да създадат голяма армия, която да „излезе на бойното поле“ заедно с Франция срещу Германия.³⁸⁶

Тази френска агитация е посрещната с учтив отказ. Струва си да се отбележат обаче два момента. Първо, на най-високо ниво в двете страни с парламентарно управление, се обсъжда тайно война срещу Германия. Второ, Клемансо сигурно е много зле информиран, ако смята, че Либералната партия и за момент би си помислила за задължителна военна служба. Но разговорите приключват бързо. Най-големият проблем на Халдейн е флота. Подготовката на експедиционни сили изискваше съвместно военноморско и военно планиране, но флотът не приема благосклонно идеята да бъде ферибот за армията или да играе подчинена роля спрямо нея. Традиционно британският флот е най-страшната военноморска бойна сила в света в продължение на векове и е начело при изграждането на Британската империя. Халдейн бързо осъзнава, че няма никакво подобие на сътрудничество или дори разбирателство между Адмиралтейството и Военното министерство. Миналият опит от военното сътрудничество между армията и флота е един дълъг запис на практически непрекъснати недоразумения и провали, недоверие и обвинения.

В опит да преодолее пропастта, Халдейн използва Комитета за имперска отбрана, за да популяризира концепцията си за военноморски щаб. Сър Чарлз Отли, тогавашен секретар на Комитета за имперска отбрана, му пише с известно раздражение: „Нито един от петдесет военноморски офицери няма представа какво ще трябва да прави британският флот по време на война или как ще го прави.“³⁸⁷

Военноморските сили имат своята стара и славна историческа традиция, но Тайният елит иска да осигури контрол отвътре, по същия начин, както го постигат с армията. Халдейн прави всичко възможно, за да предизвика промяна от Военното министерство, но знае, че флотът може да бъде правилно реформиран само от вътрешни хора в Адмиралтейството. Човекът, към който се обърнаха за помощ, е адмирал сър Джон (Джаки) Фишър, защото първият морски лорд е човек, на когото е позволено да проправя собствения си път и да диктува собствената си политика.

Фишър не иска да толерира каквато и да е военна или, още по-лошо, френска намеса. Той е напълно съгласен с предстоящата война на Тайния елит, но не приема изпращането на експедиционни сили в Белгия. Неговото предпочитание е съвместна военноморска и военна атака срещу Шлезвиг-Холщайн в най-северния край на Германия. Това начинание, обаче е отхвърлено както от британския, така и от френския генерален щаб като непрактично.³⁸⁸

Син на армейски офицер, служещ в Индия, Фишър се присъединява към флота на 13-годишна възраст през 1854 г. и бързо се издига в офицерските звания. В началото на 80-те години на XIX век, като капитан на кораба „Инфлексибъл“ има близък контакт с кралското семейство, и принц Алберт Едуард се сприятелява с него. Фишър се

³⁸⁵ Maurice, Haldane, p. 228.

³⁸⁶ Също, p. 243.

³⁸⁷ Също, 174–175.

³⁸⁸ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. II, p. 682.

разболява от малария през 1883 г. и по време на възстановяването му кралица Виктория кани елегантния капитан да остане в двореца Осбърн Хаус за две седмици.³⁸⁹

Пет години по-късно, при повишението му в контраадмирал, кралицата го назначава за свой адютант. След това го посвещава в рицарство по случай рождения си ден през 1894 г.

Подобно на Ричард Халдейн, Джаки Фишър не принадлежи към аристокрацията. Той казва за себе си: „Влязох във флота без пукната пара, без приятели и самотен.“ „Трябваше да се боря с адски трудности и борбата ме направи това, което съм.“

Той се издига в йерархията и по стечение на обстоятелствата и е привлечен в елитните кръгове около монарха. Подобно на Халдейн, той е способен човек. И двамата са натоварени със задачата да въведат въоръжените сили на страната в XX век.

През октомври 1904 г. Фишър закусува с добрия си приятел крал Едуард в Бъкингамския дворец и след това полага клетва като първи морски лорд³⁹⁰. По това време армията и флота вече са в ръцете на лоялни слуги на Тайния елит. Приятелите на високо ниво несъмнено са фактор за издигането на Фишър до най-високата позиция във флота, но той е човек с широки виждания и не се колебае да осъществи революционни реформи, които правя флота по-ефективен за задачата стояща пред него.



Той цени корабите заради бойната им стойност и през 1904 г., когато германският флот все още е в начален стадий, започва „безмилостна“ реорганизация на британския флот. Военноморските сили са прочистени от 160 кораба, които, по негови думи, не могат „ни да се бият, нито да избягат“, и Фишър ги замени с бързи, модерни кораби, готови „за незабавна война“.³⁹¹

XX век бележи многобройни постижения в технологиите и за Фишър без колебание означава всякакви правещи флота по-добър и по-ефективен. Той подобрява обсега, точността и скорострелността на военноморската артилерия, въвежда торпедните катери и подводници и като първи морски лорд е отговорен за построяването на първите огромни бойни кораби тип „дредноут“. От всички нововъведения на Фишър обаче най-важното е въвеждането на петрола като гориво, който заменя котлите, работещи с въглища. Въпреки че адмиралите от старата школа го наричат ексцентричен мечтател, той настоява, че използването на петрола за гориво във флота ще даде на Великобритания огромни стратегически предимства. Нямаше да има издайнически дим, който да предупреждава вражеските кораби, и докато девет часа може да са необходими на кораб, работещ с въглища, за да достигне пикова мощност, това щеше да отнеме само минути за кораб с двигател с нефт. Дванадесет мъже, работещи на дванадесетчасови смени, са достатъчни да заредят кораб с петролно гориво, докато еквивалентната работа за кораб, работещ с въглища, изисква поне петстотин души в продължение на пет дни.

Най-важното е, че радиусът на действие на кораб с течно гориво, е до четири пъти по-голям от този на въглищата.³⁹²

Фишър успява да постигне своето, но не без напрегната и често ожесточена борба с либералите и социалистите в парламента, които смятат огромните разходи за нови

³⁸⁹ Robert K. Massie, *Dreadnought: Britain, Germany and the Coming of the Great War*, p. 423, 403.

³⁹⁰ Комитетът към Адмиралтейството е съставен от морски лордове – действащи адмирали и граждански лордове, т.е. политически личности, наричани лордове на Адмиралтейството. Председателя на комитета на Адмиралтейството, или първият лорд на Адмиралтейството е политическа фигура, член на правителството. След 1806 г. това винаги е гражданско лице, а начело на флота е професионален военен, адмирал, наричан първи морски лорд. (б. пр.).

³⁹¹ Baron John Arbuthnot Fisher, *Memories and Records*, vol. II, pp. 134–5

³⁹² Baron John Arbuthnot Fisher, *Memories and Records*, vol. II, pp. 184–196.

разработки в морската война за скъпи и разточителни. Задачата на Фишър да промени рамката на командване във флота е особено трудна.

До 1900 г. всеки военноморски офицер, ще открие малка разлика в командната структура на флота, от времената на адмирал Нелсън. Въпреки ранните реформи през 1902 г. и дългия кръстоносен поход на Фишър за разширяване и демократизиране на набирането на личен състав, висшето военноморско командване, подобно на армейското, остава тясна запазена зона на висшите класи. Повишаването е строго обвързано с правилата за старшинство и класа. Както по-късно се посочва в „*Naval and Military Review*“: Британският флот отдавна разполага с достатъчен запас от способни офицери... без да има нужда от демокрация... Трябва да гледаме с дълбока тревога на всеки опит за проникването сред офицерство във флота на мъже от скромен произход“.³⁹³

Такива вкоренени предразсъдъци възпрепятстват Фишър в неговите реформи и той нямаше да оцелее, без задкулиската подкрепа, на която разчита. Въпреки че свършва отлична работа по подобряването на флота, Фишър създава проблеми за Халдейн и Комитета за имперска отбрана. Той е упорит автократ с огромно его. Знае всичко. Никой комитет не може да му казва какво да прави с флота си. Ако Германия трябва да бъде победена, това е работа за него и неговите любими кораби.

На 12 април 1905 г., когато Мароканската криза заплашва да прерасне във война, първият морски лорд и лорд Лансдаун присъства на заседание на Комитета за имперска отбрана, след което Фишър намеква на външния министър, че спорът е „златна възможност“³⁹⁴ да се предизвика война с Германия. Винаги войнствено настроен, Фишър е уверен, че „можем да имаме пленен германския флот, Килския канал и Шлезвиг-Холщайн в рамките на две седмици“.³⁹⁵

Не е чудно, че Делкасе заявява през юли 1905 г., че ако се стигне до война, британският флот ще бъде мобилизиран, ще превземе Килския канал и ще дебаркират 100 000 души в Шлезвиг-Холщайн.

Амбициозният план на Фишър да използва флота за превантивен удар срещу Германия очевидно е споделен с Делкасе, който заявява това пред френските вестници. Колкото и често да отрича британското правителство, това предизвиква голяма тревога в Германия. Фишър твърдо вярва, че Великобритания разчита преди всичко на военноморското си превъзходство и че армията трябва да бъде спомагателна сила. Той поставя под въпрос огромния бюджет, отпуснат за сухопътните сили, и не се уморява да повтаря „великолепните думи“ на сър Едуард Грей, че британската армия е просто снаряд, който трябва да бъде изстрелян от флота.

Фишър работи усилено, за да повлияе на Комитета за имперска отбрана и настоява всеки план за настъпателни военни действия срещу Германия да бъде подчинен на действията на флота. Той не желае да обсъжда военноморско сътрудничество с французите, на които не се доверява, и държеше дори най-високопоставените си колеги офицери в неведение. Не вярва в плана за военните експедиционни сили, изпратени във Франция. Предпочита варианта Шлезвиг-Холщайн, съчетан с тясна морска блокада, за да принуди Германия да се подчини чрез глад. Идеите му са отхвърлени от все по-голям брой членове на Комитета за имперска отбрана и някои висши фигури във флота, но вариантът на Фишър за тясна морска блокада заслужаваше много повече внимание, отколкото му е обрънато.

Въпреки предизборното обещание за „Мир и военни съкращения“, идеите на Кембъл-Банерман са успешно осуетени. През първите две години от либералното

³⁹³ Keith Middlemas, *Pursuit of Pleasure: High Society in the 1900s*, p. 107.

³⁹⁴ *Minutes of the Committee of Imperial Defence*, CAB/ 38/9/1905, no. 32.

³⁹⁵ Swain, *Beginning the Twentieth Century*, p. 271.

правителство се наблюдава постоянен напредък в подготовката за война, въпреки че никой извън кръговете на Тайния елит не разбира истинската им цел.

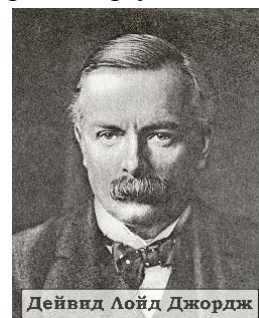
През януари 1908 г. Кембъл-Банерман, вече претърпял три инфаркта, се разболява сериозно. Кралят „иска да се сбогува с министър-председателя си“³⁹⁶, но подобно неудобство прекъсва почивката му в Биариц и той няма желание да се връща в обития в мъгла Лондон. Сър Хенри Кембъл-Банерман почива на „Даунинг стрийт 10“ в сряда, 22 април.

В акт на символична ирония, Аскуит е принуден да вземе влака за Южна Франция, за да целуне ръката на краля преди назначаването си. Според съобщенията, крал Едуард е „твърде болен“, за да се върне в Лондон за такава обикновена формалност.³⁹⁷ По-вероятно е, че той няма намерение да прекъсва почивката си само за да назначи Аскуит.³⁹⁸ Това е единственият случай, в който британски министър-председател официално встъпва в длъжност на чужда земя. Аскуит има много неща за обмисляне, докато оформя финалните щрихи на своето правителство. Тайният елит е в течение. Дни преди официалното посещение на Асквит в Биариц, лорд Ешър успява да



Уинстън Чърчил

отбележи в дневника си, че Лойд Джордж ще стане канцлер, а Уинстън Чърчил – президент на Търговския съвет.³⁹⁹ Аскуит пише от Биариц, за да им предложи точно тези позиции, и е очевидно, че всичко това е предварително одобрено от Тайния елит. Някои в Либералната партия смята и двамата за опасни личности, но кабинетът трябва да е балансиран. Лойд Джордж има голяма подкрепа сред депутатите в парламента и сред работническата класа. Чърчил няма такава



Дейвид Лойд Джордж

подкрепа, но е енергичен и целеустремен. Аскуит коментира, че „Лойд Джордж няма принципи, а Уинстън няма убеждения“.⁴⁰⁰

Те изглеждат изключително необичайна двойка. Уинстън Чърчил произхожда от аристокрацията и напълно приема класовите различия като част от британския начин на живот. Лойд Джордж произхожда от противоположния край на социалния спектър и понякога проявява класово съзнание. И все пак в годините, довели до Първата световна война, те работят заедно в страховитото партньорство.

Уинстън Чърчил е загадка за мнозина във вътрешния кръг на Тайния елит. Всички го познават и той познава всички тях. Семейните връзки на Уинстън му позволяват достъп до Артур Балфур, Хърбърт Аскуит, лорд Роузбери и лорд Ротшилд. Връзката му с Алфред Милнър датира от Южна Африка, където той се обявява за голям почитател на „гения“ на Милнър.⁴⁰¹

По рождение и връзки, по образование и политика, по инстинкт и произход той притежава всички необходими предпоставки. Чърчил обаче има един фатален недостатък, една характеристика, която го държи на една ръка разстояние от най-високото ниво на влияние. Той притежава неудържима способност да бъде независим. Има нужда да вижда себе си и да бъде виждан от другите като централен играч. Полезен е като агент за енергично пропагандиране на големи идеали, но ентузиазмът му не може да бъде напълно контролиран. Стремешът му да се представя като действащ

³⁹⁶ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. II, p. 778.

³⁹⁷ Wilson, C.B., p. 621.

³⁹⁸ Richard Toye, *Lloyd George and Churchill: Rivals for Greatness*, p. 46.

³⁹⁹ Esher Diaries, 20 March 1908, as quoted in Toye above.

⁴⁰⁰ Quoted in Toye, *Lloyd George and Churchill*, p. 46.

⁴⁰¹ Milner Papers, Churchill to Milner, 31 December 1900, Bodleian Library, Ms.Eng.Hist. c.687.

човек на правителството понякога е смехотворен, но Чърчил е важен политически играч, върху когото Тайният елит влияе през цялата му кариера.

Чърчил е плод на брак по сметка. Баща му, лорд Рандолф Чърчил, син на седмия херцог на Марлборо, е разглезен бохем, който се скита в консервативната политика, играе хазарт и се забавлява в обкръжението на принца на Уелс, но почива на 46-годишна възраст от сифилис. Дълговете му към лорд Натаниел Ротшилд са милиони паунда в днешните пари. Съпругата на Рандолф, Джени Джером, е дъщеря на амбициозен богат американски бизнесмен, който плащ значителна сума, за да осигури брака. Тя ражда Уинстън през 1874 г., около седем месеца и половина след сватбата им в Париж. Джени няма много време за майчинство, и Уинстън е оставен на бавачката си. Той е държан на известно разстояние от родителите си, липсва му майчина любов и бащината грижа. Но какво значение имаше това, когато е заобиколен от всички предимства на привилегиите?

Дейвид Джордж няма такова предимство. Роден в Манчестър през 1863 г., баща му Уилям е учител, починал когато Дейвид е на една година. Той е изпратен да живее при чичо си Ричард Лойд, който му дава неконформистко образование и ново име, Лойд Джордж. Самомотивиран и амбициозен, той пише на Маргарет Оуен, по-късно неговата съпруга: „Моята най-висша идея е да успея... Готов съм да бутна дори самата любов под колелата на моя път, ако тя ми препречи пътя“.⁴⁰²

Лойд Джордж е надарен оратор, въпреки че елитът го смята за „подстрекател“. Той е избран в парламента като либерален депутат за община Кернарфон през 1890 г. и става отявлен критик на Бурската война. Той я определя като „безобразие, извършено в името на човешката свобода“.⁴⁰³³⁶

Докато войната в Южна Африка е твърдо подкрепяна от Аскуит, Грей и Халдейн, Лойд Джордж остава верен на основното си убеждение, че това е скъпоструващо разхищение, проведено по нескопосан и жесток начин.

Парламентарните контакти между Чърчил и Лойд Джордж след 1900 г. разкриват някои общи позиции и своеобразното им приятелство се развива във вечерните разговори и сериозните дискусии за политиката и управлението. До 1904 г. Чърчил решава да смени политическите си възгледи и изоставя консерваторите. Причината, която той посочва, е уж въпросът за приемането от Джоузеф Чембърлейн на новата схема за тарифите и имперските преференции⁴⁰⁴. Критиците смятат, че Чърчил изоставя партията, защото се очаква тя да загуби следващите избори и той няма почти никаква надежда да достигне до по-висок пост.

Но съществува и друга възможност. Дали Тайният елит не е поставил задача на Чърчил да премине към либералите, за да привлече Лойд Джордж в сферата им на пряко влияние? Въпреки своята необичайност, този вариант косвено се потвърждава от по-късното развитие на събитията.

Лойд Джордж притежава качества, които Тайният елит иска да използва: лидерство, остър ум, язвителен език и популярност сред масите. Той говори пред голяма аудитория, не се страхува от парламентарни дебати, активно държи за социалните реформи и се ползва с голям авторитет в обществената сфера. Той е амбициозен, сравнително беден, няма допълнителни източници на доходи, благодетели или каквато и да е вероятност да намери такива в капиталистическата класа, срещу която се бори. Неговите врагове са богатите, аристокрацията, привилегированите, подстрекателите на войни и разбира се, Камарата на лордовете. Той е човек от народа,

⁴⁰² Toye, *Lloyd George and Churchill*, p. 13, 17.

⁴⁰³ Toye, *Lloyd George and Churchill*, p. 20.

⁴⁰⁴ Идеята Джоузеф Чембърлейн е за митнически съюз между метрополията и доминионите. Но министър-председателя А. Балфур отказва да го подкрепи. (б. пр.).

но, както Аскуит казва, но не е човек на принципите. От деня, в който встъпва в длъжност в правителството на Аскуит през 1908 г. като канцлер на хазната, никой не очаква нищо друго от него, освен абсолютната опозиция срещу войната, опозицията срещу огромните военни разходи, опозицията срещу военноморската надпревара и опозицията срещу прекомерното богатство... всички основни ценности, които правят Лойд Джордж защитник на либералния радикализъм. Никой, освен Тайния елит, който подготвя почвата да го направи свой човек.

Въпреки че Чърчил и Лойд Джордж са приятели, те са и съперници. И двамата се стремят да станат министър-председатели. Те имат склонността да дразнят другите министри от кабинета, дори Ричард Халдейн, когато започват да изискват съкращения на военните разходи.⁴⁰⁵

В първите си години в правителството, Лойд Джордж нарича Халдейн „министър на касапницата“. „Кръстоносният им поход“ срещу огромните разходи за флота ги довежда до конфликт с Грей и Халдейн, което причинява първоначален дискомфорт. През 1908 г. те са „младото поколение, което чука на вратата“⁴⁰⁶ и Тайният елит наблюдава напредъка им с интерес.

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 7. 1906 Г. – СРИВ И ПРИЕМСТВЕНОСТ

- Убедителната победа на либералите през 1906 г. обещава радикална реформа, но не донася промяна във външната политика.
- Грей продължава грандиозния план за война с Германия и в Министерството на външните работи с опитни постоянни заместник-секретари, които са част от Тайния елит.
- Внимателното разглеждане на списъка с политици, дипломати и журналисти, които са знаели за тайните военни „разговори“, предоставя моментна снимка на ключови членове на Тайния елит през 1906 г.
- Реформите на Халдейн във Военното министерство имат пълната подкрепа на крал Едуард и Комитета за имперска отбрана.
- Той реформира организацията на британската армия, но флотът остава заседнал във вековната си традиция.
- Адмирал сър Джон Фишър въвежда нов тип военни кораби, с двигатели с течено гориво (нефт), и радикално модернизира флота.
- Фишър обаче вярва във военноморското превъзходство и че армията трябва да играе второстепенна роля. Той не се отказва от упоритото си убеждение, че германският флот трябва да бъде „превзет като Копенхаген“ и че британският флот трябва да атакува Германия с превантивен удар. Комитетът за имперска отбрана (CID) категорично отказва да приеме плановите му.
- Смъртта на Кембъл-Банерман през 1908 г. дава на тримата заговорници от Релугас неограничен контрол над правителството.
- Тайният елит знае и одобрява разместването на кабинета, преди това да бъде потвърдено на самите министри.
- Двама много различни политици, Чърчил и Лойд Джордж, получават постове в кабинета, откъдето може да се оцени тяхната стойност за Тайния елит.

ГЛАВА 8. Александър Изволски – герой и негодник.

ПОДГОТОВКАТА за Олимпийските игри в Лондон и внасянето на законопроекта за въвеждане на пенсия за старост, се оказва добре дошло разведряване на политическата атмосфера през 1908 г., но колкото и да се опитва, новият министър-председател не може да избегне деликатния въпрос за Русия. След подписването на Англо-руската конвенция предходната година са изготвени планове за уж семейното посещение на крал Едуард VII при цар Николай в Ревал (сега Талин в Естония), но

⁴⁰⁵ Edward David, *Inside Asquith's Cabinet: From the Diaries of Charles Hobhouse*, p. 73.

⁴⁰⁶ Norman and Jeanne MacKenzie (eds), *Diary of Beatrice Webb*, Vol. III: *The Power to Alter Things*, 1905–1924, p. 94.

всъщност е следващата стъпка в плана на Тайния елит. Посещението разстройва част от британското общество, което остро възраза срещу всякаква връзка с царска Русия и нейния репресивен режим. Аскуит едва е встъпил в длъжност, когато в парламента му задават въпроси, които трябва сериозно да смутят един либерален министър-председател. Как кралят отива в Русия, когато 100 членове на първата Дума (парламента) и 50 членове на втората Дума са изпратени в Сибир или държани в затворите като обикновени престъпници, в очакване на процеси, които може би никога няма да се състоят? А какво да кажем за политическите и другите убийства, които продължават, а извършителите остават ненаказани?⁴⁰⁷

През първите две години на т. нар. „конституционни реформи“ са екзекутирани 1780 души и 15 557 са затворени.⁴⁰⁸

Британските профсъюзи, Лейбъристката партия, църковните деятели и Либерална партия на Аскуит са обединени в отвращението си от жестокото потискане на ранните опити на Русия за демокрация⁴⁰⁹, но без видим резултат. Да си спомним принципа на Милнър: „Не обръщайте внимание на гръмогласните.“

Новият министър-председател рязко напомня на членовете на парламента, че не е тяхна работа да изказват мнения за вътрешните условия и политиката на чужда държава. Грей лъже в Камарата на общините на 28 май, когато уверява депутатите, че „не се обсъжда нова конвенция или договор, нито се предвижда започване на преговори за такъв, по време на посещението [на краля]“.⁴¹⁰

Грей твърди, че посещението е „продиктувано от семейните връзки“ без „никакво подозрение за политика“⁴¹¹, но неговият собствен постоянен заместник-секретар в Министерството на външните работи, придружава краля.

Кралското посещение в Ревал ще доведе до реализирането на плана, който Тайният елит замисля години по-рано: обкръжаването на Германия.⁴¹²

Протестите в парламента продължават, но „тримата от Релугас“ не се поддават на натиск. Когато Аскуит е попитан дали е наясно, че царят ще бъде придружен от Пьотр Столипин, неговия министър-председател, и Изволски, неговия външен министър, докато крал Едуард няма министър на короната със себе си, той се престорва, че не знае нищо по въпроса относно условията за посещението договорени с руското правителство.⁴¹³ По конституция кралят няма право да обсъжда външните работи на кралството с други държави без присъствието на министър, отговорен пред парламента.⁴¹⁴

Правила? Регламенти? Прецеденти? Какво значение имат тези формалности за Тайния елит в преследването на тяхната велика кауза? Те лъжат преди посещението и лъжат след сключването на споразумението. Въпреки моралните, политическите и конституционните възражения, кралят и свитата му отплават към красивия естонски град, който никога не е преживявал такова изобилие от кралски особи, откакто Петър

⁴⁰⁷ Hansard, House of Commons, Debate, 26 May 1908, vol. 189, cc963–965.

⁴⁰⁸ Herman Bernstein, 'The Czar of Russia, From a Study at Close Range' New York Times, 13 Sept 1908.

⁴⁰⁹ Типично непознаване на конкретните събития в Русия, както и самата специфика на руската действителност. Голяма вина за напрежението имат есерите – терористи които подстрекават тълпата и извършват в този период (1905–07 г.) много политически убийства. Като цяло още тогава британската демокрация вече показва своята пълна несъстоятелност на острова (което е причината за появата на тайния елит, управляващ задкулисно) и е напълно неприложима в Централна и Източна Европа. (б. пр.).

⁴¹⁰ Hansard, House of Commons, Debate, 28 May 1908, vol. 189, cc11261–11262.

⁴¹¹ J.A. Farrer, England Under Edward VII, p. 217.

⁴¹² Edward Legge, King Edward in his True Colours, p. 173.

⁴¹³ Hansard, House of Commons, Debate, 1 June 1908, vol. 89, cc11570–11572.

⁴¹⁴ Hansard, House of Commons, Debate, 28 May 1908, vol. 89, cc11290–11291.

Велики го завладява от Швеция преди около 200 години. И двете августейши семейства, Сакс-Кобургите и Романови, водят два дни разговори, прекъсвани от паради, и банкети на борда на императорската яхта.

Протестите продължават, но са старателно игнорирани. Кралят е назначен за почетен адмирал на „младия и разрастващ се руски флот“, за което Тайният елит насърчава Русия да го възстанови след катастрофата в Цушима.⁴¹⁵ Естествено британските либерали, не одобряват това действие на краля.

Британските и френските банкери натрупват огромни печалби, а крал Едуард проправя пътя на близкия си приятел и финансист на Тайния елит, сър Ърнест Касел, да получи аудиенция от царя.

Едно положително действие произтича от срещата в Ревал. Крал Едуард изпълнява молбата на братята Ротшилд да говори с царя за защита на руските евреи, застрашени от брутални погроми. Той го прави, но без особен успех, в този антисемитски двор.⁴¹⁶

Крал Едуард е придружен от адмирал Джаки Фишър, първият морски лорд, генерал сър Джон Френч, генерален инспектор на армията, и сър Чарлз Хардиндж, водещият дипломат на Тайния елит и човекът, който дърпа конците във външното министерство. Яростно антигермански настроеният адмирал Фишър и сър Джон Френч обсъждат военните и военноморски действия в Комитета за имперска отбрана в присъствието на Асквит, Грей, Халдейн и лорд Ешър⁴¹⁷,¹⁰ а антуражът на краля е избраната подкомисия на тази клика. Фишър настоятелно призова крал Едуард да го подкрепи в плановете му да смаже германския флот, преди той да успее да затвори Балтийско море за британския флот.⁴¹⁸

В залива край Ревал на 9 юни 1908 г., окъпани в ярко слънце, императорската и кралската яхти, „заобиколени от британски и руски военни кораби“, създават впечатляваща сцена. Царят и кралят говорят на английски и подчертават добрите отношения, които са заменили студената неприязън между двете страни през последните години. След обяда крал Едуард се оттегля в каютата си с премиера Столипин за „дълъг личен разговор“.

Както *New York Times* съобщава на следващия ден: „нищо не е публикувано“. Едуард провежда частни разговори с руския министър-председател, а не с племенника си царя, по въпроси, пазени в тайна. Няма официално комюнике. Адмирал Фишър и генерал Френч провеждат частни разговори с министър-председателя Столипин и външния министър Изволски.⁴¹⁹

И за тях не се съобщава нищо. Важно е да се отбележи, че руснаците се треножат от потенциалното господство на Германия в Балтийско море, а Столипин отчаяно иска британска подкрепа, за да „предотврати превръщането на Балтийско море в германско езеро“.⁴²⁰

Това е пътуването, за което Едуард Грей уверява дълбоко загрижените депутати, че е „продиктувано от семейните връзки“ и няма „подозрение за политика“.

Ревал е последната част от сложна дипломатическа стратегия, започнала в Копенхаген с разговори между крал Едуард, и тогавашния руски посланик в Дания, Александър Изволски. Именно там през 1904 и 1905 г. Изволски, по собствените му

⁴¹⁵ Lee, *King Edward VII*, part II, p. 594.

⁴¹⁶ Антиеврейските настроения в Русия са типични за широките народни маси и имат своите корени, нещо което авторите на книгата не отчитат. (б. пр.)

⁴¹⁷ Lee, *King Edward VII*, part II, p. 594.

⁴¹⁸ Committee of Imperial Defence, CAB 38/13/1907.

⁴¹⁹ Farrer, *England Under Edward VII*, p. 218.

⁴²⁰ Fisher, *Memories*, p. 230–233.

думи, провежда дълги разговори с краля, и те определят основите на англо-руското споразумение.

Малко преди посещението в Ревал, кралят и свитата му се срещат тайно с Изволски в бохемския курорт Мариенбад⁴²¹, уж като туристи. Няколко дни по-късно Изволски заминава в Ревал и присъства там, за да поздрави краля при пристигането му. Той се преструва, че е представен на крал Едуард и неговия екип, сякаш се виждат за пръв път.⁴²²

Когато Столипин се среща първо с краля, а след това с Фишър, Френч и Хардиндж, изглежда не знае, че Изволски е бил в Мариенбад и дискусиите им са предварително репетираны. Изволски, подобно на френския си колега Делкасе, е истински човек на крал Едуард.

Германия гледа на това „семеино събиране“ с основателно подозрение. Какво всъщност означават англо-руските разговори? Дали са прикритие за таен съюз, който ще вкара Германия между враждебни нации? Какви са неизказаните подтекстове? Германските вестници обявяват, че е сформирана могъща коалиция срещу Тройния съюз (т.е. Германия, Австро-Унгария и напълно несигурната Италия).

Това мнение, е споделяно от белгийски дипломати, които признават, че крал Едуард изолира кайзера и подготвя ново Тройно съглашение „обединено от общата омраза към Германия“.⁴²³

Разбира се всичко това е многократно отричано пред парламента и обществеността. Едуард Грей обяснява, че Великобритания просто премахва всяка опасност от нарушаване на мира „или между нас и Франция, или между нас и Русия“. Става въпрос за „приятелство“ и няма за цел да се „изолира“ Германия. Също Грей отрича, че Германия е изолирана, тъй като има двама големи приятели в Тройния съюз: Австрия и Италия.⁴²⁴ Неговите фалшиви обяснения полират фасадата на невинност зад която триумфира Тайния елит. Германия вече е обкръжена. Царят връща визитата с посещение във Великобритания през 1909 г. в компанията на Александър Изволски. Обществената реакция е толкова разгорещена, че той не смее да напусне яхтата си „Штандарт“⁴²⁵, охранявана от два дредноута и двеста детектива.⁴²⁶

Той е силно впечатлен, когато прави преглед на Северната ескадра на британския флот край Спитхед, от императорската си яхта. 153 бойни кораба са разположени в три успоредни линии в зашеметяваща демонстрация на военноморска мощ. Подтекстът е ясен. Русия все още няма флот, способен да победи Германия, но новият ѝ приятел, Великобритания, има.

Това показва степенята, до която е готов да стигне Тайният елит, за да изолира Германия? Общественото мнение няма значение. Либералните ценности са заменими. Общественото благоприличие и демокрацията са игнорирани.⁴²⁷ Агентите на елита сключват тайния съюз и затворят обръча. Делото е свършено. Всичко, което остава преди да избухне войната, е внимателната подготовка и подходящото извинение.

Александър Изволски е избраникът на краля. Той се издига от относителната неизвестност на датския двор в Копенхаген до външното министерство в Санкт Петербург по личната препоръка на Едуард. Тайният елит го контролира и големите им

⁴²¹ Farrer, *England Under Edward VII*, p. 218.

⁴²² Morel, *Diplomacy Revealed*, p. 138.

⁴²³ Farrer, *England Under Edward VII*, p. 218.

⁴²⁴ Morel, *Diplomacy Revealed*, pp. 127–128.

⁴²⁵ Alexander Spiridovich, *Les Dernières Années de la Cour de Tzarskoie Selo*, vol. 1, chapter 16.

⁴²⁶ *New York Times*, 3 August 1908.

⁴²⁷ Авторите грешат, ако се върнем още в Древна Гърция, минем през средновековните търговски републики и стигнем до нашето време, ще видим, че демокрацията не е нищо повече от двуличен параван, зад който управляват истинските носители на властта – задкулиската олигархия. (б. пр.).

подкупи осигуряват разточителния му начин на живот. Изволски играе централна роля в успешното споразумение между Великобритания и Русия, чрез което основните им разногласия в Афганистан, Тибет и Персия са уредени. Той дори успява да сключи руско споразумение с Япония за определяне на сферите на влияние между тях в Китай. За външен министър на страна, която наскоро беше победена от Япония, това е голямо постижение. Всичко се случва толкова лесно, защото всяко действие, което предприема, е в съответствие с политиката на Тайния елит.⁴²⁸

Това гарантира, че Русия и Япония ще действат заедно като бастион срещу германската експанзия в Далечния изток. Постигнатието на Изволски е изцяло основано на задоволяване нуждите на неговите британски господари. Той официално затваря главата за руските имперски планове на изток и обръща Санкт Петербург към нова ера на хармония с Великобритания, точно както Тайният елит иска. Следващият ход на Изволски идва на Балканите и предизвиква повече противоречия. Този изостанал ъгъл на Югоизточна Европа отдавна е неспокойна земя и в ранните години на XX век физическият сблъсък на култури, език, религии и дългогодишни вражди е умишлено превърнат в интриги и война. Османската империя управлява Балканите над 400 години, но влошаването на контрола ѝ се дължи на фалиралото правителство в Константинопол. Силната Османска империя е бариера пред амбициозната европейска експанзия, но бързо залязващият разцвет на османското владичество сигнализира, поставя началото на анексиране, независимост и политическо пренареждане от многото малки нации, съставляващи Балканите.

Първият елемент превърнал се в бавно горящия фитил за Първата световна война, започва през 1908 г. благодарение директно на Александър Изволски. Австро-Унгария държи административния контрол над Балканските провинции Босна и Херцеговина според Берлинския договор през 1878 г. и през изминалите 30 години е построила там пътища, училища и болници.⁴²⁹ Сърбите, които съставляват 42% от населението, негодуват срещу австрийското управление, но то е популярно сред остоналата част от населението – босненските мюсюлмани и хърватите. През октомври 1908 г. решението на Австро-Унгария официално да анексира Босна и Херцеговина и да я постави под пряко управление от Виена предизвиква възмущение сред сърбите в провинцията, и най-шумно в съседна Сърбия. Русия отдавна претендира да бъде защитник⁴³⁰ на славянските народи на Балканите и такъв смел и провокативен ход не може да се осъществи без нейно съгласие. И така, какво се случва?

Само няколко дни след срещата в Мариенбад и Ревал, Изволски изпраща меморандум на австроунгарския външен министър, граф Алоис Ерентал. Той предлага среща, за да се обсъдят промените в Берлинския договор от 1878 г. без знанието или одобрението на царя и руското правителство. Той съгласи австроунгарската анексия на Босна и Херцеговина в замяна на обещание, че руският интерес към Проливите и Константинопол ще бъде подкрепен от австроунгарците. От самото начало на разговорите е очевидно, че граф Ерентал действа в съгласие със собственото си правителство; Изволски обаче не. На 16 септември 1908 г. те се срещат тайно в Бухлау (имението на Ерентал) в Чешка Моравия. Австроунгарският министър е придружен от дипломати и служители на външното министерство във Виена.⁴³¹ Изволски е сам, и не е воден протокол по време на срещата, която продължава шест часа. Това е много смел и опасен ход за всеки руски политик да го направи сам, но Изволски не е съвсем сам.

⁴²⁸ Stieve, *Isvolsky and the World War*, p. 12, 113.

⁴²⁹ Stevenson, 1914–18, p. 11.

⁴³⁰ *Защитник не, но деспот да, особено за българите.* (б. пр.).

⁴³¹ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. II, p. 928.

Британското външно министерство със сигурност знае какво се предлага преди приключването на „строго секретните“ преговори. Всъщност се твърди, че австроунгарците са насърчавани от британското външно министерство да продължат с анексирането.⁴³² Сър Едуард Грей е в тайно споразумение с Изволски. Той знае, че предложеното действие ще засегне сериозно Сърбия⁴³³, и двамата се съгласяват, тя ще получи обезщетение. Тайният елит знае точно какво се предлага и какво прави Изволски.

На 6 октомври император Франц Йосиф обявява, че Босна и Херцеговина е анексирана. С обичайния си двулъчен подход към прозрачността, британското правителство обявява, че е неприемливо която и да е държава да променя договора едностранно.⁴³⁴ Последва вълна от дипломатически протести. В самите провинции разнообразното население от православни християни, мюсюлмани и католици е опасна смесица която ще породи етнически протести. Изволски разпалва пламъка на балканския национализъм.⁴³⁵ Сърбия мобилизира армията си на 7 октомври и иска анексирането да бъде отменено или да получи обезщетение.⁴³⁶

Когато Сърбия иска руска военна подкрепа, Ерентал публично разкрива участието на Изволски в тайната сделка. Александър Изволски е погубен. Ако се е надявал, че дипломатическият протокол ще защити анонимността му, трябва да е много разочарован. Той обвинява Ерентал в клеветата, ругаейки го: „Мръсният еврейин ме измами. Излъга ме, измами ме, този ужасен еврейин.“⁴³⁷

Изволски поставя кариерата си на карта, като дава съгласието на Русия за анексирането без знанието или одобрението на царя и правителството и се опитва да прехвърли вината върху австроунгарския еврейин.

Русия не се е възстановила от войната с Япония и поради своеволната постъпка на Изволски и военната си слабост, отказва да се намеси.

Някои историци смятат, че европейска война щеше да избухнала още през 1908 г., ако руската армия беше в състояние да воюва. Вместо това сърбите са обезкуражени. Без очакваната руска подкрепа, те нямат друг избор, освен да се отдръпнат в безсилна ярост срещу могъщите им австро-унгарски съседи. Изволски съветва Сърбия да приеме случилото се, и да се подготвя за бъдещи действия.⁴³⁸

Отмъщението винаги е ястие, което се сервира най-добре студено. Благодарение на дейността на Изволски от името на неговите господари от Тайния елит, мисията им е изпълнена. Балканите са успешно раздвижени и Австро-Унгария се очертава като обществен враг номер едно. Изволски не работи по свой собствен план. Той не може сериозно да повярва, че историческият стремеж на Русия към Проливите, ще бъде решена с неговата хитрост.

Предвид Берлинския договор от 1878 г., няма никаква възможност Германия, Франция, Великобритания, Италия, Австро-Унгария и Османската империя да дадат съвместно одобрение за такъв радикален ход. Войни са водени за много по-малко неща

⁴³² Barnes, *Genesis of the World War*, p. 83.

⁴³³ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. II, p. 927.

⁴³⁴ Hansard, *House of Commons, Debate*, 12 October 1908, vol. 194, cc38–39.

⁴³⁵ Авторите забравят и другия важен факт, акцията на Австро-Унгария е съвместна с България, която обявява тогава своята независимост. Това пък засилва антибългарските настроения в Петербург, и ги засилва още повече в Белград, където омразата към българите е константна величина. Всъщност най-ощетен е сръбския мегаломански шовинизъм, който няма никакви права над двете провинции, но е твърде смел и нахален, заради руската подкрепа. Именно руско-сръбската връзка е дългият фитил на Първата световна война. (б. пр.).

⁴³⁶ Luigi Albertini, *Origins of the War of 1914*, vol. 1, pp. 222–3.

⁴³⁷ James Joll and Gordon Martel, *The Origins of the First World War*, p. 69.

⁴³⁸ Ewart, *The Roots and Causes of the Wars*, vol. II, p. 913, 930, 936.

и това е момент, който Изволски със сигурност разбира. Това обаче показва поведението занапред. Тайният елит, сър Едуард Грей и съветниците му в министерството знат колко важен е Константинопол за руснаците. Дарът не е в техните ръце, но обещанието е примамлив морков, който те ще предложат в подходящия момент. Изволски е подценяван на всяка крачка. Осмиван в Санкт Петербург като „принца на Босфора“⁴³⁹, той е заплашен с уволнение и политическа забрава, но неговият покровител, крал Едуард, който го издига до министър на външните работи, се намесва отново в негова защита. Кралят пише лично на племенника си царя, повтаряйки доверието си в Изволски и надеждата си, че той ще остане на поста си.⁴⁴⁰ И го прави, поне засега.

Необезкуражен, Изволски продължава да разбърква Балканския котел от името на истинските си господари. В реч пред руския парламент той съветва Балканските държави да се федерализират и насърчава великосръбската политика, насочена към изгонване на Австро-Унгария от Балканския полуостров. През декември 1909 г. между Русия и наскоро независимата България е сключена тайна военна конвенция⁴⁴¹. Петата ѝ клауза гласи: „Осъществяването на високите идеали на славянските народи на Балканския полуостров, които са толкова близо до сърцето на Русия, е възможно само след щастлив изход в борбата на Русия с Германия и Австро-Унгария.“ С други думи, война. Победата над Германия и Австро-Унгария сега е ключът към осъществяването на всички техни амбиции. Тайният елит достигна до самото сърце на царска Русия и поставя началото, което по-късно ще запали смъртоносна искра. Изволски осъжда Балканите на шест мъчителни години на жестоки вътрешни борби, но не бива да се смята за истинския извършител. Той е просто още един чуждестранен представител на Тайния елит, който финансира начина си на живот чрез техните лондонски и парижки банки. В много отношения първата част от мисията му е завършена, когато той успешно демонстрира, че войната с Германия е единственият път, по който Русия може да стигне до Константинопол и Босфора. Военните намерения на трите члена на Тройното съглашение са хармонизирани чрез амбицията на Русия да завладее Пролитите, стремежа на Франция да си върне Елзас-Лотарингия и генералния план на Великобритания да удуши Германия.⁴⁴²

Тризъбото копие е насочено към сърцето на континентална Европа. Това, което Тайният елит постига толкова успешно, е поразително умно. Балканските страни сега имаха основание да се страхуват, че може да са следващата цел на австроунгарската анексия⁴⁴³, докато Русия имае още едно доказателство, че не може да действа сама при каквато и да е европейска интервенция.

Задълженият Изволски е още по-зависим от подкрепата и финансовата щедрост на своите лондонски господари. Благодарение на крал Едуард, той се справя с бурята у дома. Що се отнася до Тайния елит, Изволски се справя добре. Между Русия и Австро-Унгарската империя се задълбочава още повече зейналата пропаст. Преди 1908 г.

⁴³⁹ Eugenii Nikolaevich Shelking, and L.W. Mavoski, *Recollections of a Russian Diplomat: The Suicide of Monarchies*, p. 183.

⁴⁴⁰ Middlemas, *Life and Times of Edward VII*, p. 170.

⁴⁴¹ *Кое е пълна глупост от страна на България, доминирана тогава от русофилите, работещи срещу собствената си страна. Интересите на Русия съвпадат със сръбските и са коренно противоположни на българските.* (б. пр.).

⁴⁴² *Много точно и ясно казано!* (б. пр.).

⁴⁴³ *Това е фалшива опасност, обротно за България Австро-Унгария се очертава като стратегически патньор, въпреки че българските русофили не искат да го видят и ще докарат страната до първата национална катастрофа в 1913 г., вярвайки сякаш на Русия.* (б. пр.)

отношенията между Санкт Петербург и Виена са сравнително добри⁴⁴⁴, особено по отношение на Балканите.⁴⁴⁵ Действията на Изволски еднолично ги тласкат към пълно отчуждение.

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 8. АЛЕКСАНДЪР ИСВОЛСКИ – ГЕРОЙ И НЕГОДНИК

- Въпреки широко разпространените възражения от страна на депутатите и обществеността, Тайният елит преследва целта си да привлече Русия към Съглашението, и изпраща краля в Ревал, за да се срещне с царя през юни 1908 г., въпреки че това нарушава приетия протокол в дипломатическите кръгове.

- Крал Едуард повежда своите съветници от Тайния елит, членове на Комитета за имперска отбрана, за да се свържат с министър-председателя Столипин и външния министър Александър Изволски.

- Резултатът е споразумение, понякога наричано англо-руска конвенция, което на пръв поглед разглежда въпросите относно Персия, Афганистан и Тибет, но ефективно изолира Германия и разширява плановете за война с Германия.

- Изволски, който е купен от Тайния елит, заговорничи с тях зад гърба на царя преди срещата и по-късно няколко седмици след срещата, сключва договор с Япония.

- Тайната среща на Изволски с австроунгарския му колега Ерентал, прави Русия съучастник в анексирането на Босна и Херцеговина, е организирана от Тайния елит.

- Сърбия иска руска помощ, за да започне война срещу Австро-Унгария, но австроунгарците разкриват ролята на Изволски в аферата и руснаците трябва да се оттеглят.

- Изволски е осмиван в руския печат, но позицията му на външен министър е спасена чрез личната намеса на крал Едуард.

- Изволски продължава да настройва балканските държави срещу Германия и Австро-Унгария. Той насърчава великосръбския шовинизъм, като съветва сръбите, се подготвят за бъдещи военни действия.

- Тайният елит печели позиции на няколко нива. Тройното съглашение е циментирано. Балканите са превърнати в гнездо на оси, чрез разпалването на националистически страсти. Русия осъзнава, че единственият път към Проливите минава чрез успешна война срещу Германия и вече не се доверява на Австро-Унгария.

ГЛАВА 9. Измами и скандали.

ТАЙНИТЕ УСПЕХИ НА ЕЛИТА в първото десетилетие на XX век са наистина забележителни. Избраните поемат пълен контрол над огромните природни богатства на Южна Африка (златните и зиаментените залежи), и се налагат в британската външна политика и Комитета за имперска отбрана. Най-големият успех на британската дипломация, всъщност на дипломатията на Едуард VII, са Съглашението на Великобритания със старите съперници Франция и Русия.

Балансът на силите между противоположните съюзи по принцип трябва да гарантира мира. Но става точно обратното. Какво всъщност включва Тройното съглашение или „сърдечното съгласие“, никога не е обяснено честно на обществеността.

Рамзи Макдоналд, лидер на Лейбъристката партия, по-късно разсъждава: „Според практическия опит, най-лошата форма на съюз е съглашението. Съюзът е определен. Всеки знае своите отговорности по него. Съглашението заблуждава народа.“⁴⁴⁶

⁴⁴⁴ Невярно твърдение, отношенията между Русия и Австро-Унгария особено след 1878 г. са изключително напрегнати, но докато Бисмарк е на власт, успява да ги съдържа. Руската панславистка шизофрения пречи на руснаците да видят пълното безмислие да подкрепят сръбския шовинизъм срещу добрите си отношения с Виена, но руската глупост е ненадмината и непредсказуема. (б. пр.)

⁴⁴⁵ Stieve, Isvolsky and the World War, p. 16, 17, 13.

Именно с цел обществена заблуда, поради свободния начин на тълкуване, са сключени споразуменията с Франция и Русия. Наблюдателните либерали в кабинета усещат, че Тройното съглашение ефективно въвлича Великобритания във водовъртежа на европейската политика, но никой не може да повдигне сериозна критика, защото Едуард Грей ги уверява непрекъснато, че не са подписвани никакви формални задължения. Той многократно обещава, че всички решения за евентуални военни действия винаги ще бъдат обсъдени от целия кабинет.

В тесния смисъл на израза „формални задължения“ той казва истината. Тайният елит хитро се пази от твърд договор, и убеждава французите и руснаците, да се споразумеят за съвместни военноморски и военни ангажменти въз основа на старата поговорка, че думата на англичанина „е неговата гаранция“.

Така Едуард Грей отрича, че е подписан съюзен договор, и заявява, че Тройното съглашение осигурява мирът в Европа. Мръсната работа по подготовката за унищожаването на Германия е скрита от обществения поглед, но продължава с неотслабваща сила.

Тайната подкомисия в Комитета за имперска отбрана е създадена с една цел: война с Германия. За да се гарантира осъществяването на целите на Тайния елит, тя непрекъснато разработва и усъвършенства планове за съвместни военноморски и военни действия на континента с Франция и Русия.

„Комитетът за имперска отбрана с голяма секретност и сериозност осъществява планове за война, която според предсказанието на няколко „запознати“, ще започне през 1914 г.“⁴⁴⁷ Плановите включват морска блокада, за да се отреже на Германия достъпът до откъдморската търговия и да се блокира вносът на суровините, жизненоважни за военната индустрия.⁴⁴⁸

До 1907 г. посветените военноморски кръгове смятат, че Германия бързо ще бъде поставена на колена чрез ограничаване на доставките на хранителни припаси.⁴⁴⁹

Сър Чарлз Отли, секретар на CID и директор на Военноморското разузнаване, предсказва, че британската морска мощ бавно ще смаже германския народ така, че „поскоро трева ще порасне по улиците на Хамбург“. Той уверено предсказва, че на Германия ще бъде обхваната от „широко разпространена нищета и разруха“.⁴⁵⁰

Отли е свързан с различни влияния в кръговете на Тайния елит и може да има и лична печалба от бъдещата война, което за някои ще се стори като недостойно.

Когато за пръв път поема контрола над Военното министерство, Ричард Халдейн научава, че преките разговори между английския и френския военноморски щабове, от британската страна водени от адмирал Джаки Фишър, напредват задоволително и той ги води отговорно от името на флота. Но напредването на планове за военното сътрудничество на сухопътните армии върви много по-незадоволителни, защото не са в ръцете на Военното министерство. Както вече отбелязахме с учудване, журналистът от „Таймс“ Чарлз Репингтън поема ролята на главен посредник между британския и френския военен щаб през 1905 г.⁴⁵¹

Учудващо е, че кореспондентът на „Таймс“ остава в много привилегировано положение във Военното министерство в годините до 1914 г. В парламента се задават въпроси относно ролята на Репингтън: „Когато бивш офицер, стане военен

⁴⁴⁶ Macdonald, J. Ramsay, 'Why We Are at War,' *The Open Court*, vol. 1915, issue 4, article 4, p. 246. Available at: <http://opensiuc.lib.siu.edu/oj/vol1915/iss4/4>. It is a reproduction in *America of MacDonald's article in the Continental Times of 4 December 1914*.

⁴⁴⁷ Francis Neilson, *The Makers of War*, p. 21.

⁴⁴⁸ Strachan, *The First World War*, p. 45.

⁴⁴⁹ Ferguson, *Pity of War*, p. 86.

⁴⁵⁰ Anver Offer, *First World War: An Agrarian Interpretation*, p. 232.

⁴⁵¹ Fay, *Origins of the World War*, vol. I, pp. 202–203.

кореспондент на „Таймс“... и му се даде достъп до документите във Военното министерство, може да мислим, че този господин не винаги ще пише това, което смята за истина...“⁴⁵²

И никой не отрича това. Като журналист, Репингтън може да напише сензационна новина. Той не го прави. Защо? Дали е консултант, репортер или служител на Тайния елит под прикритието и на двете? Дали е продължил да бъде неофициален посредник между френския и британския военни щабове?

Какво толкова е направил, за да заслужи ордена на Почетния легион от Франция и ордена на Леополд от Белгия? Защо истинската му роля е скрита от историята? Очевидно е, че той има много по-голяма роля, от просто скромнен журналист.

Халдейн бързо представя плановете си за формиране на модерна, професионална армия, която да воюва заедно с Франция. Съвместното военно планиране е толкова интензивно и подробно, че до 1906 г. посветените висши офицери, смятат, че войната с Германия е неизбежна.⁴⁵³

Свръхсекретните англо-френски военни приготовления включват британски и френски щабни офицери, разузнаващи терена във Франция и Белгия, където ще се водят предстоящите битки. Началник-отдела за военните операции на Великобритания, сър Хенри Уилсън, прекарва летните месеци на 1906 г. в разузнаване на белгийската провинция с велосипеда си, като си води подробни бележки за релефа на терена, каналите, железопътните прелези и църковните камбанарии, които един ден ще служат като наблюдателни пунктове.

Много подробна топографска карта на Белгия, показваща маршрутите, които армиите ще следват, покрива цялата стена на лондонския му кабинет.⁴⁵⁴

Сър Хенри Уилсън и френският генерален щаб взаимно обсъждат в най-строга секретност. Той е сигурен, че войната ще дойде рано или късно и години наред работи, за да гарантира, че Великобритания е готова да действа незабавно.⁴⁵⁵

В допълнение към Британските експедиционни сили (BEF), Халдейн създава Териториалната армия, Корпуса за обучение на офицери, Специалния резерв и Консултативния авиационен комитет, които осигурява зараждащата се самолетна индустрия в Обединеното кралство.

До 1910 г. той постигна пълна революция в организацията на Британската армия. Халдейн, Грей, Аскуит и Ешър запазват желязна хватка върху Комитета за имперска отбрана и създават в него способен секретариат. Сър Чарлз Отли от Военноморския разузнавателен отдел и подчинен на Фишър в CID, е назначен за секретар през 1907 г. От своя страна той назначава за свои помощници Морис Ханки и сър Ърнест Суинтън.⁴⁵⁶ Ханки е главно протеже на Ешър⁴⁵⁷, и двамата са в постоянен контакт. По-късно той става член на Тайния елит и близък до вътрешния кръг.

Суинтън също става член, но на един от по-външните кръгове.⁴⁵⁸ Няма никакво съмнение, че тези агенти на Тайния елит управляват CID.

През 1906 г. британският електорат изразява огромното си желание за мир и значително намаляване на разходите за въоръжаване, но Тайният елит обръща пацифизма с главата надолу, чрез вековното и изпитано оръжие: страха.

⁴⁵² *Hansard, House of Commons, Debate, 5 March 1912, vol. 35, cc205–276.*

⁴⁵³ *Ferguson, Pity of War, pp. 63.*

⁴⁵⁴ *Fay, Origins of the World War, vol. I, p. 213.*

⁴⁵⁵ *Winston Churchill, The World Crisis, pp. 36–37.*

⁴⁵⁶ *Fay, Origins of the World War, vol. I, p. 211.*

⁴⁵⁷ *Quigley, Tragedy and Hope, p. 145.*

⁴⁵⁸ *Quigley, Anglo-American Establishment, pp. 153–154.*

Страхът е необходим, за да се раздвижи самодоволството на тогавашна Англия и да се противодейства на гнева на работниците с ниски заплати, изразяван в стачки в мините, фабриките и корабостроителниците из цялата страна. Страхът поражда съмнение и подозрение. Страхът е стимулт, който кара масите да изискват все повече и повече оръжия за защита на домовете и семействата си, градовете и селата. Винаги е било така.

Поколение след поколение е мамено да плаща за инструментите на разрушението и смъртта, които непрекъснато се усъвършенстват и стават все по-мощни. От началото на XX век, Тайният елит създава психоза от слухове и полуистини, от пропаганда и лъжи, за да създаде мита за голямата военноморска надпревара.

Широко приетата истина, дори от много антивоенни либерали е, че Германия подготвя огромен флот от военни кораби, за да атакува и унищожи британския флот, преди да започне военното си нашествие на източния бряг на Англия или във Фърт ъф Форт в Шотландия.⁴⁵⁹ Това става тема дори за конспиративни романи и дава резултат. Британският народ приема лъжата, че милитаризмът вилнее в Германия и се стреми към световно господство чрез военноморско и военно превъзходство.

Милитаризмът в Обединеното кралство е от Бога, но в Германия е от Дявола и трябва да бъде смазан на време, преди да смачка Британия.

Когато войната приключи и всички планове и събития, които се случиха, са подробно анализирани, се оказва, че няма никакви военноморски планове и документи доказващи наличието на тайни германски планове за нахлуване в Англия или за тайно изграждане на още дредноути? Нито един. Рядко статистиката е подложена на толкова злоупотреби. Чрез всемогъщият съюз на производители на оръжие, политическата реторика и вестникарската пропаганда, Тайният елит създава илюзията за изграждането на огромен и заплашващ германски боен флот. Илюзията става „общоприета“ и историците започват да представят лъжата като „факт“ в съвременната история. Производството на оръжията за масово унищожение за своето време, не могат да бъдат скрити от погледа на обществото. В десетилетието преди войната, британските военноморски разходи са 351 916 576 паунда в сравнение със 185 205 164 паунда на Германия.⁴⁶⁰

Ако политици като Грей и Халдейн са наистина решени да „смажат милитаризма“, трябва да има много работа за тях у дома. Тройното съглашение изразходва 657 884 476 паунда за военни кораби през същото десетилетие, докато Германия и Австро-Унгария – общо само 235 897 978 паунда.⁴⁶¹ Числеността на германската армия в мирно време е била 761 000 души, френската – 794 000, а руската – 1 845 000, но твърдението, че милитаризмът е „полудял“ в Германия, е представено като даденост.⁴⁶²

Подхранван от вестникарски съобщения за масово увеличение на производството на военни кораби в Германия, за опасността за „нашите“ морски пътища, от преувеличени доклади в парламента, че германският флот скоро ще изпревари британското военноморско превъзходство, изграждането на все повече военни кораби се изисква с патриотичен плам. Силният флот никога не е бил партиен въпрос, тъй като доставките на хранителни продукти и сплотеността на империята зависят от способността на британския флот да контролира морските пътища срещу всеки враг.⁴⁶³

⁴⁵⁹ *Cabinet Papers, CAB/ 38/113/1907, p. 12.*

⁴⁶⁰ *Ewart, Roots and Causes of the Wars, vol. I, p. 512.*

⁴⁶¹ *Morel, Truth and the War, p. 157.*

⁴⁶² *Ewart, Roots and Causes of the Wars, vol. I, pp. 510–513.*

⁴⁶³ *H.A.L. Fisher, A History of Europe, p. 1083.*

Каквато и да е цената, Великобритания трябва да надмине Германия в корабното производство. В действителност последвалите огромни увеличения на военноморските разходи са отговор не на реална заплаха, а на „порочния шовинизъм“ на онези, които се стремят към унищожаване на Германия.⁴⁶⁴

Въпреки, че на пръв поглед изглежда толкова невероятно, Грей, Аскуит и Халдейн успяват да тласнат либералното правителство към големи разходи за военноморското въоръжение, точно в момента, в който изричната му предизборна цел е да намали бедността, чрез социални реформи, изискващи намаление на военните разходи. И това е спиращо дъха от изненаса постижение на „избраните“.

В Германия са построени и спуснати на вода големи кораби, но не в количествата, за които се пишеше в британския печат. Отделно от Тройното съглашение, само Великобритания има толкова огромна преднина пред Германия, че всяко твърдение за значима военноморска надпревара е абсурдно.

Идеята, че Великобритания е изостанала и е неспособна да защитава своята империя, е удобен инструмент, който плаши политиците и народа.

Както всяка друга съвременна страна с процъфтяващ търговски флот, търгуващ по целия свят, Германия има пълното право да се защити. Канцлерът фон Бюлов заявява в Райхстага, че Германия не желае да се намесва в делата на никоя друга страна: но ние не желаем никоя друга сила да се намесва в делата ни, да нарушава правата ни или да ни отблъсква по политически или търговски въпроси... Германия не може да стои настрана, докато други държави си разделят света помежду си.

Фон Бюлов правилно отбелязва, че Италия, Франция, Русия, Япония и САЩ увеличават своите военноморски сили и а Великобритания „се стреми безспирно да направи своя гигантски флот още по-голям“.⁴⁶⁵

Без военноморски флот е невъзможно Германия да поддържа жизнеспособна търговската си позиция в света. Великобритания обаче „владее моретата“ и възприема нарастващия флот на Германия, като на нахално предизвикателство.

През юни 1900 г. адмирал фон Тирпиц прокарва втория от двата военноморски законопроекта през Райхстага, целящ увеличаването на флота. Той предлага изграждането на 38 бойни кораба за период от 20 години, за да се защитят колонии и морските пътища на Германия. Това е по-малко от два годишно.

Това, което предизвиква тревога в Тайния елит, не е строителството на германски военни кораби, а инженерните им иновации в търговското корабоплаване, появили се в корабостроителниците на Хамбург, Бремен и Вилхелмсхафен.

Германското превъзходство в търговските морски пътища не може да бъде толерирано. Бързият растеж на доходоносните търговски флоти на компаниите *North German Lloyd* и *Hamburg-America* засенчва лайнерите, построени във Великобритания. За кратък период „*SS Kaiser Wilhelm der Grosse*“ става най-големият и най-бърз лайнер в Атлантическия океан. След това „*SS Deutschland III*“ преминава разстоянието от Шербур до Ню Йорк за пет дни и половина с нов рекорд за скорост от 23,61 възела. Международният престиж на британските лайнери започва да се изплъзва. През 1907 г. „Лузитания“ си връща „Синята лента на Атлантика“ за най-бързо преминаване, изпреварвайки „Дойчланд III“ с 11 часа и 46 минути. „По-голям, по-добър и по-бърз“ се превръща в лозунг за национално превъзходство. Грубото ръководство на Адмиралтейството отдавна се основава на идеята за „стандарт на две сили“: флот, способен ефективно да надмине по оръжейни характеристики, комбинираната сила на двете следващи по сила военноморски сили.

⁴⁶⁴ Barnes, *In Quest of Truth and Justice*, pp. 18–19.

⁴⁶⁵ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. I, pp. 561–563.

Адмирал Джаки Фишър изиграва тази военноморска карта с голям ефект. Удобно навременен доклад на Адмиралтейството „разкрива“, че без значение колко кораби ще построи Великобритания, те не могат да гарантират безопасността на Обединеното кралство от агресори „от другата страна на Северно море“ без промяна в качеството на конструкцията и огневата мощ.

През 1905 г. това води до построяването на първите дредноути и до бракуването на старите кораби. Цели класове военни кораби са обявени за ненужни. Около 115 кораба, струващи между 35 и 40 милиона паунда, са бракувани. Удивително е, че 34 от тях са само на 5 години.⁴⁶⁶ Фишър пише поверително на крал Едуард през 1907 г., че британският флот е четири пъти по-силен от германския, „но не искаме да парадирате с всичко това пред целия свят“.⁴⁶⁷

Тайният елит ясно знае, че британското военноморско превъзходство далеч надхвърля съотношението 1:2, но продължава да насърчава Фишър в неговата мания, защото техните хора от корабостроителната и оръжейната промишленост трябва да получат богати дивиденди.

Това е фалшиво представена надпревара, която Великобритания трябва да спечели, за да оцелее, и единственият начин да я спечели е да изпреварва все повече Германия. Това е заговор между вестникарската пропаганда и алчността на корабостроителните компании. Никой освен „предател“ не може да се съмнява в необходимостта да бъдем напълно въоръжени срещу амбициите на кайзера.

Хората, които поставят под въпрос наличието на военноморска заплаха, са отхвърляни като мрънкащи пацифисти, „които нито знаят какво означава любов към родината, нито някога са изпитвали тръпката на радост, от величието на Империята“.⁴⁶⁸

Така пропагандата на военната заплаха, обезврежда трезвомислещата опозицията протестираща срещу огромните и разоравящи военноморски разходи. В разгара на тази параноя е измислена „страшна история“ за наличието на тайна германска програма за производство на военни кораби.

На 3 март 1909 г. г-н Хърбърт Мълинер, управляващ директор на *Coventry Ordnance Co.*, отива на Даунинг стрийт, за да заблуди кабинета. Той им казва, че по време на работата си е посетил корабостроителници и оръжейни фабрики в Германия и че е „сърс сигурност“, през последните три години там се е наблюдава огромно и бързо увеличение на оръжейното производство и производството на военни кораби.

Десет дни по-късно са публикувани ревизираните военноморски оценки за 1909-10 г. разходите са увеличени с 2 823 200 паунда, и достигат 35 142 700 паунда.⁴⁶⁹

Въпреки тази стъпка, консерваторите под ръководството на Артър Балфур внасят вот на недоверие срещу военноморските разходи на либералното правителство... защото предложените увеличения са недостатъчни. Лобито на оръжейните компании иска още по-големи разходи. Балфур предупреждава Камарата на общините, че разликата между британския и германския флот е толкова малка, че това заплашва „сигурността, която е в основата на всяко предприемачество в нашата страна“.

Балфур като човек на Тайния елит използва думи като „сигурност“ и „предприятие“ за оправдае още по-голямото увеличение на военните разходи. Той твърди, че Германия ще има 25 дредноута до 1912 г., докато в действителност тя има само 9. Балфур отново и отново повтаря пред парламента, внушението на Тайния елит: трябва да се отделят повече пари за повече дредноути.⁴⁷⁰

⁴⁶⁶ George Herbert Perris, *The War Traders: An Exposure*, p. 25.

⁴⁶⁷ Fisher, *Memories*, vol. 1, pp. 30–34.

⁴⁶⁸ Neilson, *How Diplomats Make War*, p. 133.

⁴⁶⁹ Perris, *War Traders*, p. 29.

⁴⁷⁰ Hansard, *House of Commons, Debate*, 29 March 1909, vol. 3, cc39–149.

Военноморските разходи от 1901 до 1912 г. във Великобритания са 456 милиона паунда в сравнение със 179 милиона паунда в Германия.⁴⁷¹

На многолюдна среща в Гилдхол на 31 март 1909 г. Артър Балфур се обръща към няколкостотин акционери на оръжейните компании, банкери и строителните предприемачи.⁴⁷² Те поглъщат всяка негова дума с замаяно одобрение. Реториката му е изпълнена с неотложност, тревога и напомняне за тежките последици от нерешителността: „Трябва да строите без забавяне, без колебание, без да чакате непредвидени обстоятелства, неясни обстоятелства, бъдещи нужди. Трябва да строите сега, за да посрещнете настоящата нужда. Защото, повярвайте ми, нуждата е пред вас. Тя не идва през юли, ноември или април... сега е моментът, в който трябва да я посрещате.“⁴⁷³

Призивът на Балфур има наистина апокалиптичен характер. Това е пророчество за края на света, предназначено да предизвика паника. Контролираният от елита печат, особено „Таймс“ и „Дейли Мейл“, изстрелват първите залпове, създавайки паниката от „германската военноморска заплаха“, и тяхната пропаганда залива страната.

Лятото на 1909 г. отеква от вика „Искаме осем (дредноута) и няма да чакаме“. Пропагандната машина превръща крилата фраза в аксиома на националната настоятелност. Общественото искане за още дредноути става толкова силно, че Първият лорд на Адмиралтейството, Реджиналд Маккена, който не е сред хората на Тайния елит, отстъпва. Той смята, че като скрие дейността си, Германия може да постигне равенство в военноморската мощ с Великобритания. Маккена заявява, че работата по 4 допълнителни британски дредноута ще започне веднага. И Адмиралтейството е готово да построи 8 дредноута през 1909 г. Малцина се замислят или посмяват за запитат как това ще се отрази на социалните реформи и изкореняването на бедността. От 1909 г. нататък все по-големи суми се вливат в оръжейното производство и подготовката за войната се ускорява.

Цялата паника е измама. Мълинер лъже. Това е „една от най-подлиите, изфабрикувани конспирации“, известни някога във Великобритания.⁴⁷⁴ Казваме че е подла, защото Аскуит, Грей и Халдейн знаят много добре, че той лъже, но въпреки това поканвата Мълинер на „Даунинг стрийт“, за да убеди кабинета, че е необходимо огромно увеличение на военноморските разходи. Статистиката и т.нар. „разлики“ между британския и германския флот са грубо изопачени.

Уинстън Чърчил по-късно признава, че „няма тайни германски дредноути, нито пък адмирал фон Тирпиц е направил някакво невярно изявление за голямо производство на кораби“.⁴⁷⁵

По-късно Мълинер заплаши че ще разкрие пред печата, че ще разкрие ролята си във всяването на паниката, той е подкупен и се оттегля в неизвестност.

Сър Едуард Грей е принуден да признае, че Мълинер е подвел правителството, но работата вече е свършена. Този срамен скандал, е цитиран многократно в парламента през следващите три десетилетия като пример за това, докъде е стигнало лобито на оръжейните компании, за да прокара собствените си интереси.⁴⁷⁶

⁴⁷¹ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. II, p. 689.

⁴⁷² *New York Times*, 1 April 1909.

⁴⁷³ Neilson, *How Diplomats Make War*, p. 121.

⁴⁷⁴ Neilson, *Makers of War*, p. 20.

⁴⁷⁵ Churchill, *World Crisis*, pp. 23–24.

⁴⁷⁶ Hansard, *House of Commons, Debate*, 8 November 1934, vol. 293, cc1293–1416.

А Мълинер? Той е лесно заменен⁴⁷⁷ и забравен от историята, но военноморската надпревара все още се представя като историческо събитие. Реално няма надпревара. Германия не се състезава. Но масовото увеличение на военноморските и военните разходи води до също толкова огромно увеличение на печалбите за акционерите в оръжейните компании. Само от време на време един-единствен глас се осмелява да противоречи на разярения печат. Лорд Уелби, бивш постоянен секретар на Министерството на финансите, вижда какво се случва, въпреки че няма представа точно срещу какво или срещу кого се изправя. Той протестира: „Намираме се в ръцете на организация от мошеници. Това са политици, генерали, собственици на оръжейни компании и журналисти. Всички те са нетърпеливи за неограничени разходи и продължават да измислят страхове, за да ужасят обществеността и министрите в кабинета“.⁴⁷⁸

Лорд Уелби по интуиция назовава точно хората от Тайния елит. Тези хора тикат страната към война с Германия, но междувременно реализират и големи печалби за себе си. Средностатистическият гражданин във Великобритания смята основните оръжейни компании за независими, конкуриращи се в патриотичен дух за държавни поръчки, което изобщо не е вярно. Те не са нито независими, нито конкурентни. Тези кампании създават монополни условия (картел, тръст), които гарантират, че ще реализират високи печалби (б. пр. за сметка на данъкоплатеца). Във Великобритания оръжейният тръст се състоеше от пет големи компании: *Vickers Ltd*; *Armstrong, Whitworth and Co. Ltd*; *John Brown and Co. Ltd*; *Cammell, Laird and Co.*; и *Nobel Dynamite Trust*, в последната от които, семейството на съпругата на премиера Аскуит, Марго, държи контролния дял. Тръстът представлява огромна финансова мрежа, в която привидно независими компании са свързани помежду си чрез сложна система от съвместно акционерно участие и общи директорски позиции.⁴⁷⁹ Това е индустрия, която оспорва Министерството на финансите, влияеше на Адмиралтейството, поддържаше високи цени и манипулира общественото мнение. Конкуренцията между британските оръжейни компании не е съществувала до 1901 г.

В цяла Европа и САЩ производителите на оръжие се обединяват в международен съюз, наречен *Harvey United Steel Co.*, за да сведат до минимум конкуренцията и да увеличат максимално печалбите си. Петте британски гиганти в оръжейната индустрия обединяват сили с *Krupp und Dillingen* от Германия, *Bethlehem Steel Company* от САЩ, *Schneider & Co.*, *Creusot* във Франция, *Vickers-Terni* и *Armstrong-Pozzuoli* от Италия.⁴⁸⁰

Harvey United Steel осигурява общо място за срещи на световните оръжейни компании и натрупва печалби от онези държави, достатъчно цивилизовани, за да могат да произвеждат оръжие но по чужди лицензи.⁴⁸¹

Тази практика е изключително успешна, като се поддържа на търсенето на оръжие, закупено от съперничащи си правителства, тъй като никой не иска да е н по-слабо въоръжен от съседите си.⁴⁸² Тези търговски практики са нечестни, но печеливши. Чарлз Хобхаус, министърът на финансите при Аскуит, отбелязва в дневника си, че „кръг“ от производители на снаряжи ограбва Адмиралтейството с милиони паунда обществени средства чрез сговор и злоупотреби. Групата продава на

⁴⁷⁷ Човекът, изпратен да замести Мълинер в завода в Ковънтри, контраадмирал Бейкън, е близък приятел на Джаки Фишър. От този момент нататък *Coventry Ordnance* получава големи поръчки от правителството и увеличава капитала си с 40%.

⁴⁷⁸ Neilson, *How Diplomats Make War*, p. 328.

⁴⁷⁹ Perris, *War Traders*, p. 9.

⁴⁸⁰ H. Robertson Murray, *Krupps and the International Armaments Ring*, p. 3.

⁴⁸¹ J.T. Walton Newbold, *How Asquith Helped the Armaments Ring*, p. 8.

⁴⁸² *The Secret International: Armament Firms at Work*, p. 10 (публикувано от Съюза за демократичен контрол, авторът и датата не са посочени, публикувано през 30-те години на миналия век).

Адмиралтейството на цени от 100 до 120 паунда на тон стомана, при производствени цени от 40 до 60 паунда.⁴⁸³ Той знае какво става, но подобно на много други акционери в оръжейната индустрия, не прави нищо, за да спре злоупотребите.

Оръжейният тръст във Великобритания имал своите защитници и в двете политически партии, приятели в двора и в двукамерния парламент. Гласът му се чува в печата, дори „апостолите му са на амвоните в църквине и катедралите“.⁴⁸⁴

Сред акционерите в оръжейните компании, фигурират и много от епископите на Англиканската църква.

Печалбите от войната никога не отиват при обикновените хора, а печалбите от подготовката за войната винаги отиват в джобовете на частните инвеститори.

Държавни арсенали, корабостроителници и фабрики като „Улуич“ (Woolwich) са умишлено разорени, и 5/6 от новите договори за военноморско въоръжение и корабостроене са възложени на частни компании. Въпреки протестите на местните депутати от Лейбъристката партия, поръчките направени от Адмиралтейството или Военното министерство, отиват големите частни оръжейни компании, в чиито бордове участват висши военни фигури.⁴⁸⁵⁴²

Акционерите в корабостроителните компании *Armstrong, Whitworth and Co.* получават увеличаване на дивидентите си с 12%, с бонус 1 акция за всеки 4 притежавани.

От началото на XX век дивидентът никога не пада под 10% и се покачва до 15%. Инвестициите в акции на оръжейните компании осигуряват неочаквани печалби за заможните и влиятелните.

През 1909 г. списъкът с акции на *Armstrong, Whitworth and Co.* се гордее с имената на 60 благородници, техните съпруги, синове или дъщери, 15 баронета, 20 рицари, 8 депутата, 20 военни и морски офицери и 8 журналисти. Списъците с акционери показват очевидна връзка между дяловото участие във въоръженията и активното членство в организации като Военноморската лига, която насърчава все по-голямо строителство на военни кораби.⁴⁸⁶⁴³

Armstrong, Whitworth and Co. безочливо плащат дивиденти на контраадмирал сър Чарлз Отли като директор по отбраната.⁴⁸⁷⁴⁴ Фактът, че бившият директор на Военноморското разузнаване и секретар на Комитета за имперска отбрана, е акционер в компания – гигант в оръжейната индустрия, говори сама за себе си.

Vickers, една от най-големите оръжейни компании в света, има подобен списък с видни акционери.⁴⁸⁸⁴⁵ *Vickers* и *Armstrong* са здраво свързани в управляващата класа на Великобритания. С акционери включващи пенсионирани военни, военноморски и държавни служители от най-висок ранг, оръжейната индустрия притежава секретна информация, за която се предполага, че е ограничена до най-висшите постове в правителството. Сред акционерите са благородниците, висшите политици, адмирали, генерали и други членове на британския елит, които имат пряк достъп до вътрешните кръгове на властта и са добре подготвени да оказват политически натиск.

Vickers се разраства чрез поглъщането на други компании, в огромен концерн за оръдия, артилерийски снаряди и боеприпаси в Глазгоу, фабрики в Шефилд и Ерит и военноморски заводи на остров Уолни.

⁴⁸³ David, *Inside Asquith's Cabinet*, p. 86.

⁴⁸⁴ J.T. Walton Newbold, *The War Trust Exposed*, pp. 4–16.

⁴⁸⁵ Hansard, *House of Commons, Debate*, 13 June 1911, vol. 26, cc1459–1497.

⁴⁸⁶ Perris, *War Traders*, pp. 4–6.

⁴⁸⁷ Newbold, *War Trust Exposed*, p. 17.

⁴⁸⁸ H.C. Engelbrecht and F.C. Hanighen, *Merchants of Death*, chapter IX, p. 3.

Лондонският дом на Ротшилд е силно ангажиран в разрастването на „Викърс“ и инвестира в акции на стойност 1,9 милиона британски лири, за да финансира сливането на *Maxim Gun Company* с *Nordenfelt Guns and Ammunition Company*. Натаниел Ротшилд запазва значително участие в новата компания *Maxim-Nordenfelt* и „упражняваше пряко влияние върху нейното управление“. Викърс поема по международния път към просперитет, подкрепен с финансирането на Ротшилд и Касел.⁴⁸⁹

Тайният елит държи власт в самото сърце на оръжейната индустрия. Ротшилд винаги са разбирали огромните печалби, създавани от тази промишленост. Финансирането на войни е било запазено право за тях в продължение на близо век. Банкери, индустриалци и други членове на Тайния елит, същите мъже, които планират унищожаването на Германия, сега реализират огромни печалби. Войната, всяка война, е средство за натрупване на богатство. Банкерите от Тайния елит предоставят на Япония високолихвени заеми за изграждане на модерен флот, с който да атакува Русия. По-голямата част от този победоносен японски флот е построен от британските корабостроителници, от които Тайният елит е реализирал още по-големи печалби. Разбира се, японският народ е оставен да плати сметката. След като руският флот е унищожен при Цушима, на Русия са предоставени високолихвени заеми от 190 000 000 паунда за възстановяване на флота си. Голяма част от строителните работи отиват във фабрики и корабостроителници, собственост на Тайния елит, и цикълът сезатваря, а руският народ е оставен да плати цената.⁴⁹⁰ Не е по-различно и във Великобритания. Голямата „военноморска надпревара“ носи милиони паунда печалби, а разходите са са поети от обикновения гражданин.

Една от най-големите измами, извършени от агентите на Тайния елит, е в Италия. Предполага се, че като страна по Тройния съюз с Германия и Австро-Унгария, ако избухне война Италия ще има опасно военноморско присъствие в Средиземно море.

Всяка сравнителна военноморска статистика за общия размер на противниковите флоти, дадена в парламента или печата, включва и италиански военни кораби⁴⁹¹ и торпедни катери, но старателно игнорира, че британските оръжейни компании притежават самите корабостроителници, които се строят италианските военни кораби.⁴⁹²

Британската компания *Armstrong-Pozzuoli*, разположена в Неаполитанския залив, с 4000 работници е главният военноморски доставчик за Италия. Компанията *Ansaldo-Armstrong* от Генуа, принадлежаща на същата британска компания *Armstrong*, строи дредноути и крайцери за Италия, въпреки че все още е предполагаем съюзник на Германия.⁴⁹³ Контраадмирал Отли е бил директор на завода *Armstrong* в Поцуоли, освен че е директор по отбраната и на компанията майка.⁴⁹⁴ Само може да си представим колко е спечелил от вътрешните си сделки?⁴⁹⁵

„Викърс“ е важен доставчик на италианския флот чрез комбинация с три италиански фирми, които съставляват *Vickers Terni Co*.

⁴⁸⁹ *Ferguson, House of Rothschild*, p. 413.

⁴⁹⁰ *Newbold, War Trust Exposed*, p. 7.

⁴⁹¹ *Hansard, House of Commons, Debate*, 7 July 1913, vol. 55, cc10–11.

⁴⁹² *J.T. Walton Newbold, How Europe Armed for War*, pp. 76–7.

⁴⁹³ *Perris, War Traders*, p. 10.

⁴⁹⁴ *Murray, Krupps*, p. 9.

⁴⁹⁵ Сър Чарлз Отли преминава от високата позиция на съветник в правителството, през секретар на Комитета за имперска отбрана, до директор на дъщерна компания, реализираща прекомерни печалби от същата компания. В парламента на 22 юли 1912 г. и на 30 юли 1914 г., е запитан за участието му и в компанията „Имперски османски докове“ което предизвиква сериозно безпокойство.

Викърс, и Армстронг държат голяма част от акциите на *Whitehead & Co.*, производителя на торпедата с фабрики във Фиуме (Риека) в Австро-Унгария. По време на войната депутатът от Лейбъристката партия Филип Сноудън гневно заявява в Камарата на общините: Подводниците и всички торпедата, използвани в австроунгарския флот, освен няколко от новите хидроплани, се произвеждат от торпедните заводи *Whitehead* в Австро-Унгария... Те произвеждат торпедата с британски капитал в Австро-Унгария, за да унищожават британски кораби“.⁴⁹⁶

По време на войната тези торпедата на *Whitehead* също се използват от германски подводници срещу британските кораби. Много хора, седнали в топлия уют на Уестминстър или в техните затворени лондонски клубове, или във величествените



готически катедрали, се възползват от торпедата, които пращат хиляди британски моряци в студени води и дъното на Атлантика. Тези хора трупат огромни състояния от инструментите на смъртта и разрухата. Някои във вътрешното ядро на Тайния елит, заговорничат да водят война в своя полза. Някои просто се занимават с осигуряване на „военните инструменти“. Други са инвеститори без морални

задръжки. Сред тях има и на високите амвони, които печелят от войната, докато я възхваляват като Божие дело, са епископите на Аделаида, Честър, Хексам, Нюкасъл и Нюпорт, както и деканът Инге от катедралата „Свети Павел“.⁴⁹⁷ Те са в божии легиони, които печелят от легионите на ада.

През 1921 г. подкомисия на Комисия към Лигата на нациите заключава, че оръжейните компании са били активни в предходните десетилетия, разпалвайки военната заплаха и убеждавайки собствените си страни да приемат военната политика, която увеличава разходите за въоръжаване. Те са признати за виновни в подкупване на държавни служители както в страната, така и в чужбина, и в разпространение на неверни съобщения за военните и военноморските програми на различни страни, за да стимулират разходите за въоръжаване. Освен това допълнително манипулират общественото мнение чрез контрола върху вестниците в собствените си и в чужди страни. Елитът е директно критикуван за всички тези дейности и за осигуряването на скандално високите цени на въоръженията, но нищо съществено не е направено по въпроса.⁴⁹⁸ Тайният елит не е идентифициран.

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 9. ИЗМАМИ И СКАНДАЛИ

- Комитетът за имперска отбрана излъчва тайна подкомисия, която продължава да води военните и военноморските „разговори“ с Франция.
- Ричард Халдейн от Военното министерство трябва да реорганизира военните връзки, които са оставени свободно в ръцете на кореспондента на „Таймс“ полковник Репингтън, журналист със собствен кабинет във Военното министерство.

⁴⁹⁶ Murray, Krupps, p. 3.

⁴⁹⁷ Newbold, *War Trust Exposed*, pp. 14–15.

⁴⁹⁸ *The First Sub-Committee of the Temporary Mixed Commission of the League of Nations, Report A.81, 1921, p. 5.*

- Тайният елит разпространява плашеща пропаганда, за да създаде убеждението, че Великобритания е заплашена от увеличаващите се германски военноморски сили в надпревара за оцеляване.

- Тази пропаганда е подкрепена от измама с въоръженията, одобрена от кабинета, и консервативната опозиция на А. Дж. Балфур, и е злоупотреба на военноморското лоби за производство на повече дредноути.

- Големите британски оръжейни компании сформират тръстове и тесни партньорства. Те натрупват огромни богатства и участват в национални и международни „тръстове“ или „оръжейни кръгове“, които изтощават правителствата.

- Много ключови фигури в Тайния елит печелят богато от търговията със смърт, както и много членове на двукамарния парламент, кабинета и дори църквата. Дори високопоставени църковни деятели са акционери във оръжейните компании

- Британско въоръжение с дъщерни компании във „вражите“ държави, по-късно причинява смъртта на британски войници и моряци.

ГЛАВА 10. Създаването на страха.

ТАЙНИЯТ ЕЛИТ ВИНАГИ Е ИМАЛ ПОДКРЕПА НА ПЕЧАТА. Вестниците претежават огромна сила на влияние върху начина, по който хората мислят и действат, или върху това което наричаме обществено настроение и обществено мнение.⁴⁹⁹

Важни събития в обществения живот, включително назначения и избори, се влияят от тях. Те обичат да се представят като носители на висок морал, и лоялност на това, което се смята за обществено благо. Когато се справят успешно, вестниците сами се рекламират самохвално. Когато обаче сгрешат, те замлъкват и просто преминават към следващото мнение.

Малко вестници имат абсолютна лоялност към дадена политическа партия. Те надушват вятъра и променят своето отношение, но техните съгласувани атаки могат да свалят политици или да очернят публичните личности. Вестниците служат на своите собственици, както винаги са служили. Когато собствениците им са част от по-голяма конспирация, самата демокрация се превръща в измама.

Виконт Алфред Милнър разбира добре ролята и силата на печата. Още от най-ранните си години в *Pall Mall Gazette* през 80-те год. на XIX век, личната му мрежа от приятели журналисти включва Уилям Т. Сед, редактор на *Review of Reviews*, Джордж Бъкъл и по-късно Джефри Доусън от *The Times*, Едмънд Гарет от *Westminster Gazette* и Е. Т. Кук от *Daily News* и *Daily Chronicle*. Всички те стават членове на Тайния елит.⁵⁰⁰ Съгласуваното въздействие на тези вестници и списания дава на Тайния елит, възможността да оказва голямо влияние върху общественото мнение, като направлява задкулисно редакционните им политики. Например връзката между *The Times* и министерствата на външните работи, а колониите и войната, демонстрира колко дълбока е тази власт.

Добрата приятелка на Милнър, кореспондентката на *Times* Флора Шоу, е винаги добре дошла в Министерството на колониите и „се е ползва с доверието на всички, занимаващи се с имперската политика“.

Нейната задача е да оправдае войната в Южна Африка, и тя последователно всеки ден излиза в *The Times*, със статии как Крюгер отказва да обърне внимание на законните оплаквания на англоезичните работници в Трансваал.

⁴⁹⁹ В нашето съвремие, класическите хартиени вестници вече излизат от употреба, но с масовото навлизане на глобалната мрежа интернет, функцията на въздействие върху обществените настроения и тяхната целенасочена манипулация, се прехвърля върху т.нар. социални мрежи (фейсбук, твитър, тик-ток и подобни) и все още широко разпространената телевизия. (б. пр.).

⁵⁰⁰ Quigley, *Anglo-American Establishment*, pp. 311–12.

Флора Шоу получава и възможността да пренапише историята. „Таймс“ спонсорира актуализираната „Енциклопедия Британика“ и тя е поканена да ревизира имперските раздели, задача която включва „пренаписване на голям брой статии“.⁵⁰¹

Връзките между „Таймс“ и Министерството на външните работи продължават чрез друг известен член на Тайния елит, Валентин Широл.⁵⁰²

Бивш чиновник в Министерството на външните работи, Широл се мести в Берлин като кореспондент на „Таймс“, преди да се завърне в Лондон, за да поеме контрола над външния им отдел. От тази влиятелна позиция Широл пропагандира политиката на Тайния елит в продължение на 15 години до 1912 г. Това, което той подкрепя чрез своите редакционни статии, се превръща в политика, които правителството следва.

С безпогрешна увереност той пропагандира Бурската война, англо-японския съюз, Съглашението, споразумението от 1907 г. с царска Русия и нарастващия антагонизъм срещу Германия.

Чарлз Репингтън, както видяхме, е поредният кореспондент на „Таймс“, чието участие в тайните междуправителствени споразумения, опровергава чисто журналистическата му роля. Достъпът му до държавни служители, дипломати и секретни документи на министерствата на външните работи и войната, далеч надхвърля приличието.⁵⁰³

„Таймс“ е превзет и контролиран от хората на Милнър по същия начин, както те поемат контрола над колежа „Ол Соулс“ (Вси души) в Оксфорд: „тихо и без борба“.⁵⁰⁴ Независимо от собствениците на вестника, редакционното му ръководство идва от доверените редици на Тайния елит. Членове на най-близкия кръг са постоянно в „Таймс“, пишат редакционни и собствени статии, представят новини и мнения в съответствие с поставените им задачи.

Професор Куигли смята, че до 1912 г. старият ред вътре в Елита, хората първоначално свързани с лорд Солсбъри, са на власт, но след този момент контролът преминава безпроблемно към близкия и доверен приятел на Милнър, Джефри Доусън. Както всичките му любимци, Доусън е лично вербуван от Алфред Милнър, първоначално за работа в Южна Африка.⁵⁰⁵ Той го измъква от Министерството на колониите през 1901 г. и го назначава за редактор на „Йоханнесбург Стар“, преди да напусне Африка през 1905 г.⁵⁰⁶ Когато Джордж Бъкъл приближавал края на мандата си като редактор на „Таймс“, Доусън е извикан, прекарва една година в редакцията на вестника и е надлежно назначен за главен редактор през 1912 г. Така работи Тайният елит: винаги с една крачка пред останалите, понякога и с две.

„Таймс“ не може да се похвали с масов тираж. Никога не се е стремил да бъде средство за масова пропаганда. Милнър и неговите сътрудници от Тайния елит разбират ясно, беше, че „Таймс“ влияе на онзи малък брой важни хора, които имат властта да влияят на другите. Той представлява управляващата класа, представителите на политиката, дипломатията, финансовите среди и изобщо по-богатите, предпочита малцинството, което налага своя избор на другите.

Това е част от процеса, чрез който Тайният елит насочва политиката, като подкрепя онези елементи, които срещат одобрението му, и осмива противоположното мнение. Когато член на Тайния елит обявява политиката за националната отбрана, тя ще бъде подкрепена от „независимото“ проучване на виден професор от Оксфорд или

⁵⁰¹ E. Moberly Bell, *Flora Shaw*, p. 224, 226.

⁵⁰² Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 112.

⁵⁰³ Lees-Milne, *Enigmatic Edwardian*, p. 185.

⁵⁰⁴ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 102.

⁵⁰⁵ J. Lee Thompson, *A Wider Patriotism: Alfred Milner and the British Empire*, p. 89.

⁵⁰⁶ Thompson, *Forgotten Patriot*, p. 234.

бивш военен „експерт“, анализирана и одобрена в публикация на „Таймс“ и легитимирана от друга публикация, благоприятно рецензирана в литературното приложение на вестника.⁵⁰⁷

Всеки, участващ в процеса, е свързан с или одобрен от Тайния елит, включително авторът на анонимната рецензия. Революцията в тиража на вестниците, с неговите популярни ежедневници, списания и брошури, заобикаля „Таймс“ през първите години на XX век, но не променя фокуса му. Вестникът обаче изпада в затруднено положение и възниква опасността да затвори. Неговият спасител, Алфред Хармсуърт става неочакваният пазител на публичния глас на Тайния елит. Като лидер на „Жълтата преса“ – термин, изразяващ презрителното отношение към несериозната сензационна журналистика, развила се в Ню Йорк в началото на века, Хармсуърт по природа не принадлежи към Елита, но както доказва опита, сензациите продават вестници и те имат огромно влияние. Той изкупува много голяма част от лондонския печат, включително *Daily Mail*, *Daily Mirror*, *Daily Graphic*, *Evening News* и *Weekly Dispatch*. Макар и да не принадлежи към естествената среда от която произлиза британския елит, той е близък до тях. Хармсуърт силно подкрепя Алфред Милнър по време на Бурската война, а неговият *Daily Mail* отдава голямо значение на книгата на Пърси Фицпатрик „Трансваал отвътре“, която спомога за популяризирането на необходимостта от война.⁵⁰⁸

Това му носи голяма печалба. Той харчи големи суми пари за статии, които помагат на тиража на „Дейли Мейл“ да надхвърли един милион. Стихотворението на Киплинг „Разсеяният просяк“ е закупено от неговия „Дейли Мейл“, композирано е с музика и е продадено, за да събере десетки хиляди паунда за санитарни коли и провизии за войските.

Хармсуърт е новатор. Той убеждава Сесил Роудс да му даде лично и изцяло благоприятно интервю, което да публикува „в целия цивилизован свят“.

След като е предупреден от Тайния елит, че Артър Балфур е на път да подаде оставка през 1905 г., той прави задълбочено интервю с министър-председателя, в което съобщава плановете си за общите избори.⁵⁰⁹

Хармсуърт е посветен в благородническо звание от крал Едуард и същата година приема титлата лорд Нортклиф и е все повече привлечен от кръговете на Тайния елит. Получаването на контрол над „Таймс“ не е лесно. Нортклиф има сериозен съперник в лицето на сър Артър Пиърсън, собственик на „Дейли Експрес“, и двамата изкупуват акции от 68-те основни акционери. Нортклиф е избраникът на Тайния елит. Лоялността му към Империята, Милнър и краля е ясна. Лорд Ешър е изпратен да го провери от тяхно име, тъй като е жизненоважно „политиката на „Таймс“ да остане непроменена“.⁵¹⁰

С помощта на генералния мениджър Мобърли Бел, на когото също обещава, че „Таймс“ в бъдеще ще продължи същата линия.⁵¹¹

Нортклиф събира 51% от акциите на компанията и обявява собствеността си на 27 юни 1908 г. Всички опасения които имат на редакторите, журналистите, кореспондентите и читателите преди придобиването му от Нортклиф, бързо са разсеяни, защото единствената забележима промяна, която той въвежда, е цената. Тя пада от 3 пенса на 1 пени.⁵¹²

⁵⁰⁷ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 115.

⁵⁰⁸ Thompson, *Forgotten Patriot*, pp. 155–156.

⁵⁰⁹ 'Remarkable Career of Northcliffe', *New York Times*, 15 August 1922.

⁵¹⁰ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 42.

⁵¹¹ Linda B. Fritzinger, *Diplomat without Portfolio: Valentine Chirol – His Life and The Times*, p. 329.

⁵¹² *New York Times*, 15 August 1922.

Нортклиф е ценен сътрудник на Тайния елит в стремежа им да очернят кайзера, а вестниците му постоянно повтарят предупреждението, че Германия е враг. В статия след статия, посланието за германската опасност за Британската империя, за британските промишлени стоки, за британската национална сигурност е постоянно повтаряно.

Не всеки вестник следва примера му, но десноцентристкия печат е особено злобен. До 1908 г. Нортклиф закупува „Обзървър“ и „Сънди Таймс“. Според професор Куигли, окончателните уверения, дадени от Нортклиф на Тайния елит, че политиката им ще бъде подкрепена, му донасят доверието на „обществото на избраните“.⁵¹³ Това, което прави вестниците на Нортклиф толкова ценни е, че дългосрочният план за настройването на общественото мнение срещу Германия може да се развива на две нива.

„Таймс“ манипулира общественото мнение на „елита“ във Великобритания, оформяйки политиката и отравяйки климата, докато „Дейли Мейл“ и сродните му вестници създават сензационни истории срещу Германия, които вълнуват лековерните от всички класи.

„Морнинг Пост“, който разпространи мита за „голямото бягство“ на Уинстън Чърчил в Бурската война и го тласна в политиката, винаги насърчава традиционно консервативни възгледи. Той е още по-ангажиран с каузата на Тайния елит след 1905 г., когато един от неговите хора Фабиан Уеър⁵¹⁴, става редактор.

Приятел и доверен колега на самия Милнър, Уеър осигурява безрезервната подкрепа на „Морнинг Пост“ срещу Германия. Голямата и влиятелна част от британския печат работи по програмата на Тайния елит, отравяйки представите на цяла нация. Това е част от пропагандна кампания, която се поддържа чак до началото и през цялата Първа световна война.

Ако „Таймс“ е тяхната интелектуална база, популярните ежедневници разпространяват евангелието на антигерманската омраза сред работническата класа. От 1905 до 1914 г. шпионските истории и антигерманските статии граничат с лудостта. В годините преди Съглашението, злодеят и страшилището в твърденията за нашествие е Франция. През 1893 г. лорд Нортклиф (или Хармсуърт, както тогава се нарича) поръчва поредица от разкази за списание, наречена „Отровният куршум“, в която Великобритания е атакувана една вечер от обединените сили на Русия и Франция.⁵¹⁵ 18

Целта му е да предизвиква обществено безпокойство и да подчертае необходимостта от по-голям флот.

Пълният обрат във външната политика в началото на XX век се отразява в обратата в популярните сюжетни линии. Германия е тази, която шпионира Великобритания, а не Франция. Германия е тази, която крои планове за падането на Британската империя. Германия е злодеят.

Авторът на „Отровният куршум“ е Уилям Льо Кьо.⁵¹⁶ Този човек, намира изключително популярна ниша за евтини романи и печели от тях. Неговият покровител е лорд Нортклиф.

Докато „Таймс“ възприема по-изискан подход към дипломатията и външната политика, Нортклиф се отдава на „жълтата“ си антигерманска злоба чрез „Дейли

⁵¹³ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 42.

⁵¹⁴ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 313.

⁵¹⁵ Paul Ferris, *The House of Northcliffe: A Biography of an Empire*, p. 64.

⁵¹⁶ Уилям Тъфнел Льо Кьо (1864 – 1927) е англо-френски журналист и писател. Той е бил и дипломат (почетен консул на Сан Марино), пътешественик (в Европа, на Балканите и в Северна Африка). Най-известните му произведения са фантастичните романи за френското и руското нашествие „Великата война в Англия през 1897 г.“ (1894) и фантастиката за антигерманското нашествие „Нашествието от 1910 г.“ (1906), превърнал в бестселър.

Мейл“, където редакторът Кенеди Джоунс публикува истории „за най-долните шпиони“.⁵¹⁷19



Нортклиф знае точно как се прави и е убеден, че британската общественост харесва „добрата омраза“. Това е перфектната комбинация. Като насочва вниманието към Германия като източник на злото, омразата и ирационалните шпионски истории и истории за нашествия, Нортклиф използва този „богат материал“ за увеличаване на тиража и насърчаването на общественото настроение към войната, което пък е целта на Тайният елит.

Литературната война започва сериозно през 1903 г. с публикуването на бестселъра на Ърскин Чайлдърс⁵¹⁸ „Загадката на пясъците“, който предупреждава за предстоящо германско морско нашествие в Англия. Написана от „патриотично чувство за дълг“, „Загадката на пясъците“ е епос на своето време, с тайни планове, които предвиждат „седем подредени флота от седем плитки залива“, носещи армия за нахлуване през Северно море, защитени от императорския германски флот. Той твърди, че е написана, за да раздвижи общественото мнение, така че спящите държавници да предприемат действия срещу германската „заплаха“.⁵¹⁹

Романът му вдъхновява Адмиралтейството да разположи постоянно флот в Северно море и осигурява по-голяма обществена подкрепа на планове на Ричард Халдейн за създаване на армейския генерален щаб. Както твърди неговият биограф, книгата на Чайлдърс дава най-силният принос към дебата за предполагаемата неподготвеност на Великобритания за войната в продължение на цяло десетилетие.⁵²⁰ Неговият литературен принос е единственият, който има стойност и е предшественик на Джон Бюкан⁵²¹, Джон льо Каре и Иън Флеминг⁵²².

През март 1906 г. Нортклиф възлага на Уилям Льо Кьо да напише „Нашествието през 1910 г.“⁵²³, още една страшна поредица, публикувана в „Дейли Мейл“. Тя е лошо написана пълна глупост, но мястото на действието е щателно проучено. Льо Кьо прекарва няколко месеца в обиколка на въображаемия маршрут за нахлуването в югоизточна Англия, подпомаган от застаряващият военен герой и любимец на Тайния елит лорд Робъртс от Кандахар и военноморския кореспондент на „Дейли Мейл“ Х. У. Уилсън.⁵²⁴ Избраният маршрут включва твърде много селски общности, където тиражът никога не може да бъде голям, така че в интерес на максимална печалба Нортклиф променя маршрута, за да позволи на „нашествениците“ да тероризират всеки голям град от Шефилд до Челмсфорд.⁵²⁵ „Дейли Мейл“ дори отпечатва специални карти, които да придружават всяко издание, за да покажат къде нахлуващите хуни ще ударят на следващия ден.⁵²⁶

⁵¹⁷ Christopher Andrew, *Secret Service: The Making of the British Intelligence Community*, p. 39.

⁵¹⁸ Ърскин Чайлдърс е авантюрист. През 1905 г. той играе ролята на патриот на британската национална кауза, но през 1914 г. Чайлдърс е търговец на оръжие за Ирландските доброволци. „Загадката на пясъците“ остава популярна класика на Penguin, а през 2003 г. е избрана за номер 37 в класацията на Observer за 100-те най-добри книги за последните 300 години.

⁵¹⁹ Erskine Childers, *The Riddle of the Sands*, p. 284.

⁵²⁰ Andrew Boyle, *The Riddle of Erskine Childers*, p. 111..

⁵²¹ Писател, издател и генерал-губернатор на Канада (1935-1940).

⁵²² Автор е на поредицата за Джеймс Бонд.

⁵²³ Пълното заглавие е „Нашествието през 1910 г.: С пълен разказ за обсадата на Лондон“ от Уилям Льо Кьо; глави за военноморските сили от Х. У. Уилсън.

⁵²⁴ Ignatius Frederick Clarke, *The Great War with Germany 1890–1914*, p. 250, 252.

⁵²⁵ Ignatius Frederick Clarke, *Voices Prophesying War*, p. 145.

⁵²⁶ Andrew, *Secret Service*, p. 40.

Това е възмутителен опит да се създаде страх и негодувание към Германия. Личното участие на лорд Нортклиф, лорд Робъртс, който е бил главнокомандващ на армията и член на Комитета за имперска отбрана, и военноморския историк Хърбърт Ригли Уилсън създава впечатлението, че това е произведение, основано на реалността, а не е измислица. В акт на взаимно самовъзхищение, лорд Робъртс публично препоръчва романа на всички, които обичат Британската империя, а Льо Кьо подкрепя призива на лорд Робъртс за наборната военна служба във въоръжените сили. „Нашествието през 1910 г.“ е преведено на 27 езика и е продадено в над милионен тираж, но за голямо разочарование на Льо Кьо, в пиратската и съкратена немска версия германците са победители.⁵²⁷ Нортклиф е обиден. Той обяснява своята „философия“ в интервю за френския вестник „Le Matin“: „Ние от сърце ненавиждаме германците. Те са отвратителни за цяла Европа.“ Няма да позволя на моя вестник [The Times] да публикува нещо, което да нарани чувствата на французите, и няма да отпечатам нищо, което е приемливо за германците“.⁵²⁸

Както отбелязва белгийският посланик в Лондон през 1907 г. за него: „той тровеше на воля, ума на цяла нация“.⁵²⁹

Наистина го прави на воля, но с одобрението на Тайния елит, чийто краен успех изисква страх и отвращение, за да се разпали омраза към Германия.

Тези нелепи, лошо написани и напълно скандални истории повишават фактора страх. Хората наистина вярват, че германското нашествие е възможно и дори вероятно.

А подтекстът, много тревожната допълнителна заплаха, която нараства с тази манипулация на общественото мнение, е шпиономанията. Изведнъж нацията е тайно инфилтрирана от хиляди, дори стотици хиляди шпиони. Успехът поражда имитация и Льо Кьо скоро открива, че неговите шпионски сюжети и истории за германската заплаха са заимствани от други автори.

Е. Филипс Опенхайм започва свой собствен кръстоносен поход срещу германския милитаризъм, написвайки 116 едва четливи и оправдано забравени романа, които му носят състояние. Сред тях е „разкритието“, че кайзерът възнамерява да управлява Германската империя от Лондон. Опенхайм твърди, че 290 000 обучени войници, са вече тук, представяйки се за чиновници, сервитьори и фризьори, със заповед да ударят сърцето на Великобритания, когато му дойде времето.⁵³⁰

Шпионската мания разпалва пожар, създаващ истинска политическа загриженост. Дори уравновесените редактори изпитват затруднения да гледат на въпроса за шпионите и шпионажа в перспектива.

До 1909 г. крайният ефект от Льо Кьо и неговите събратя шарлатани, които го следват е да събудят спящата нация пред несъществуваща опасност, и създават национална параноя.⁵³¹

Комбинацията от т.нар. военноморска надпревара и шпионските призраци зад всеки ъгъл поражда необуздан страх от Германия. Измислиците са предлагани като истина в „Nation“, „National Review“, „Quarterly Review“ и в цял куп редакционни статии в националната преса. Тези фантазии са погълнати изцяло от читателска аудитория. Тайното одобрение на елита е отразено в предупреждението на лорд Ешър: „Нация, която вярва, че е сигурна, както ни учи цялата история, е обречена. В тревогата, а не чувството за сигурност, се крие готовността за война. Страхът от

⁵²⁷ *Die Invasion von 1910: Einfall der Deutschen in England, translated by Traugott Tamm.*

⁵²⁸ *Farrer, England Under Edward VII, p. 143.*

⁵²⁹ *Belgian Diplomatic Documents 30; quoted in Morel, Diplomacy Revealed, p. 77.*

⁵³⁰ *E. Philips Oppenheim, A Maker of History.*

⁵³¹ *Andrew, Secret Service, p. 43.*

нахлуването е Божията воля, която ни даде флот от дредноути и поддържа британския народ във военен дух“.⁵³²

Наистина ли, Божията воля? Не, това е волята на Тайния елит, съюзен със собствениците и акционерите в оръжейната промишленост, все „сродни души“.

До есента на 1907 г. Балфур и консервативната опозиция, подкрепени от кампанията в пресата, убеждават правителството да назначи още една подкомисия в Комитета за имперска отбрана, който да разгледа заплахата от инвазия, предвид обществената психоза.⁵³³ Подкомисията се събира 16 пъти между ноември 1907 г. и юли 1908 г. и докладът им, публикуван през октомври, отхвърля всички твърдения за инвазията и сценарии за изненадващо нападение. Но подобни изводи, не са по вкуса на Тайния елит, нито се харесват на онези, които насърчават увеличаването на разходите за флота.

Балфур, Лансдаун и консерваторите представят доклада, с цел прах в очите на общественото мнение.

През март 1909 г. Ричард Халдейн създава още една подкомисия в CID, за да проучи естеството и мащаба на чуждестранния шпионаж във Великобритания.⁵³⁴ Той препоръчва създаването на Британското бюро за тайно разузнаване, национална разузнавателна служба, която да действа както в страната, така и в чужбина.⁵³⁵

Халдейн, който е издигнат в Камарата на лордовете, предлага второ четене на Закона за държавната сигурност през юли 1911 г., подчертавайки, че законопроекът му произтича от обсъжданията на Комитета за имперска отбрана.⁵³⁶

Първият депутат, който става, за да одобри законопроекта на Халдейн, е неговият приятел, близък до лорд Милнър, виконт Мидълтън, известен преди като Сейнт Джон Бродрик, бивш държавен секретар по военните въпроси.

Натискът да се отговори на обществените очаквания е такъв, че законопроекът преминава бързо през второ и трето четене в Камарата на общините за един следобед, без подробен контрол и минимален дебат.⁵³⁷

Така либералното правителство на Аскуит одобрява създаването на Британската тайна служба, чрез парламентарен акт, който е кризисна реакция на предварително разпалената обществена истерия.⁵³⁸

Колко иронично е, че въображаемите шпиони и скандалните страшни истории от Лъо Кьо и подобните му, прокарват пътя на Бюрото за тайни служби. От тези кълнове, засадени в лехата на страх и подозрение, израстват MI5 и MI6, които ще се превърнат в огромни отдели на националната несигурност. Умишленото подкопаване на общественото доверие от печата и прекомерните твърдения за непосредствена опасност за оцеляването на нацията, изказвани както в парламента, така и във вестниците, бавно, но сигурно подкопават толерантността и доверието. Либерална Англия е накарана да се чувства уязвима.

Притокът на полски и руски евреи, бежанци от еврейските погроми в ранните години на XX век оказва голям социален натиск върху Ист Енд в Лондон и Кралската комисия препоръча въвеждането на контрол върху влизането им. Това не са шпиони, а

⁵³² R. F. Mackay, *Fisher of Kilverstone*, p. 385.

⁵³³ *Cabinet Papers*, CAB 38/13/07.

⁵³⁴ Доклад и протоколи от заседанията на подкомисията на Комитета за имперска отбрана, 30 март 1909 г., PRO 16/8.

⁵³⁵ Rosamund M. Thomas, *Espionage and Secrecy: The Official Secrets Act 1911–1989*, pp. 2–4.

⁵³⁶ *Hansard*, House of Lords, Debate, 25 July 1911, series 5, vol. 9, cc641–7.

⁵³⁷ Thomas, *Espionage and Secrecy*, p. 5.

⁵³⁸ Andrew, *Secret Service*, pp. 58–9.

отчаяно нуждаещи се от подслон бежанци, но страхът от чужденците сега се загнезди дълбоко в националната психика.⁵³⁹

Те стават жертви на първия британски Закон за чужденците. Дългогодишната традиция за подпомагане на бедстващите емигранти е първата жертва на параноята. Нарастващите измислици от фалшиви шпионски истории пречупва решимостта на традиционните свободи във Великобритания. Чужденецът може да не е това, което изглежда. Емигрантът се превръща в причина за безпокойство. Там, където преди традициите на либерализма правеха Великобритания безопасно убежище за потиснатите, сега законът за сигурността дава право на властите да арестуват без заповед, всеки сметнат за подозрителен.⁵⁴⁰

Намалените свободи рядко се възстановяват. Това, което Законът за сигурността и Бюрото на тайните служби постигат, е по-голяма защита за Тайния елит. Обикновеният мъж или жена по улиците на Лондон, Бирмингам или Глазгоу нямат нужда да бъдат предпазвани от въображаемите плашила. Нито пък имаха какво да крият. Но Тайният елит има много неща, които трябва да скрие от обществеността: незаконните споразумения, незаконните търговски сделки, тайните международни договори, подготовката за войната. Това е истинската цел на Закона за сигурността. Тайният елит прави жизненоважен ход, за да защити допълнително собствените си интереси, а не тези на британския народ.

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 10. СЪЗДАВАНЕТО НА СТРАХА

- С личните си познания за силата на вестниците, Алфред Милнър гарантира, че Тайният елит получава контрол над голяма част от британския печат.
- Най-важният британски вестник, „Таймс“, получава безпрецедентен достъп до Министерството на външните работи, Колониите и Военното министерство.
- Тайният елит проверява и одобрява Алфред Хармсуърт за нов собственик на „Таймс“ през 1908 г. заради неговата безрезервна подкрепа на Милнър и Бурската война, и антигерманските му настроения.
- Хармсуърт контролира и голям брой популярни вестници с масова читателска аудитория – „жълтата преса“. Неговият принос за Тайния елит е голям, и той получава титлата лорд Нортклиф. Оттогава нататък той и твърде близо до вътрешния кръг.
- Нортклиф разпространява умишлено изфабрикувани жълти „страшни истории“ във вестниците си, за въображаеми германски нашествия в Англия и нахлуването в страната на огромен брой германски шпиони, като създава обществена психоза на страх.
- Крайната цел е да се подкопае общественото доверие, да се създаде заплахата там, където такава не съществува, и да се въведе законодателство, което ограничава свободите и защитава Тайния елит.

ГЛАВА 11. Подготовката на Империята. Алфред Милнър и „Кръглата маса“.

АЛФРЕД МИЛНЪР ОСТАВА ПОГЪЛНАТ ОТ амбицията да постигне господството и контрола на Британската империя над света. Той е човек с мисия. Голям брой висши консерватори, включително Лео Амери⁵⁴¹, член на вътрешното ядро на

⁵³⁹ Законът за чужденците от 1905 г. определя някои групи емигранти като „нежелани“, и прави влизането им във Великобритания подлежащо на допълнителен контрол.

⁵⁴⁰ Section 6, Official Secrets Act, 1911.

⁵⁴¹ Леополд Чарлз Амери (1873 – 1955) е британски журналист, консервативен политик и държавник. През 1899-1909 г. е един от редакторите на лондонския вестник „Таймс“. От 1911 г. е член на парламента. По време и след Първата световна война заема различни министерски постове. По време на кариерата си е известен с интереса си към модернизирването на армията, Британска Индия и Британската империя. Той е държавен секретар за колонии (1924-29 г.), и държавен секретар за

Тайния елит⁵⁴², многократно го призовават да влезе в парламента. Те го виждат като свой естествен лидер, но не могат да го убедят, защото Милнър е твърдо решен да остане в сянка. Отдръпвайки се от фронтовата линия, той избягва нежеланото внимание и успява да следва мащабната си програма без отговорността, която съпътства парламентарното представителство. Противно на широко разпространеното схващане, че се е оттеглил напълно от политиката след завръщането си от Южна Африка през 1905 г., Милнър продължава да работи по огромната задача да подготви империята за война и да окаже „най-ефективния натиск веднага“, ако възникне необходимост.⁵⁴³ Той сериозно обмисля как различните партии в империята ще реагират на война с Германия. Реформите на Халдейн във Великобритания подготвят малки, но висококвалифицирани британски експедиционни сили, но в Империята остава огромен неизползван източник на войници, пушечно месо, осигуряващо победата.

В ранните години на XX век Британската империя заема голяма част от земната повърхност с население от около 434 000 000 души, вот които 6 000 000 мъже във възраст за военна служба.⁵⁴⁴ Това не може нито да бъде игнорирано, нито да се приема за даденост.

Една от първите задачи на Милнър е да организира колониална конференция в Лондон през 1907 г. Неговата идея е да промени характера на Британската империя чрез създаването на всеобщ имперски парламент, който да обхване всички колонии и доминиони. И трябва да се увери, че доминионите са готови да подкрепят Великобритания в предстоящата война. Той призовава участниците да бъдат „единна сила, говореща с един глас, действаща в едно велико единство в обществото на държавите“. Той подтиква ръководителите на колониите да развият двоен патриотизъм: към собствената си родина и към „по-широкото отечество“. Ако бъдат правилно координирани, обединените части на Империята ще се превърнат в „една от големите политически сили в света“.⁵⁴⁵

Неговата представа обхваща Империята от независими, но лоялни нации, естествено свързани с имперското правителство, конституционно отговорно пред всички избиратели, с правомощия да действа директно върху отделните граждани.

Той събира водещите фигури, за да разработят план за бъдещо сътрудничество, който води до още по-големи амбиции.⁵⁴⁶

Тихо и ненаатрапчиво Алфред Милнър посява първите семена за световното правителство. Той и хората от Тайния елит трябва да са сигурни, че когато започне войната, Австралия, Канада, Южна Африка и другите големи колонии на Империята са готови и желаят да застанат рамо до рамо с Великобритания.

Привличането на австралийският премиер Алфред Дикин е една от основните цели на Милнър, по време и след колониалната конференция. На срещата в Куинс Хол, Милнър хвали ангажимента на Австралия към Империята и подчертава връзките на народността произход и лоялност, които свързват двете нации. По-късно Дикин написва писмо, в което призовава Милнър да поеме ръководството на „Имперската партия“. Както и много други преди него, той вижда в Милнър вдъхновяващият характер, който може „да обедини по-младите хора... да привлече голяма част от британското обществено мнение, което чака своя водач провеждащ имперска

Индия по време на Втората световна война (1940-45 г.). Той написва многотомна история на Втората англо-бурска война, няколко тома мемоари и (посмъртно публикувани) дневници. (б. пр.).

⁵⁴² Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 312.

⁵⁴³ Milner to Violet Markham, June 1906, quoted in J. Lee Thompson, *Forgotten Patriot*, p. 248.

⁵⁴⁴ Ferguson, *Pity of War*, p. 93.

⁵⁴⁵ Alfred Milner, 'Some Reflections on the Coming Conference', *National Review*, April 1907.

⁵⁴⁶ Thompson, *Forgotten Patriot*, p. 256.

политика“. Дикин толкова силно вярва в Милнър, че написва: „Не виждам друг човек, на когото да се доверяват толкова много... Ти можеш да обърнеш хода на събитията.“⁵⁴⁷

Точно това е задачата, която Милнър си поставя. Той не седи безучастно и не оставя събитията да се случват, без да отстоява убежденията си.

Милнър и Тайния елит намират начини да обвържат доминионите още по-тясно с Великобритания. На конференцията е приет план за организиране на военните сили на доминионите по модела на британската армия, за да могат използвани съвместно при „спешен случай“. Предложенията на Милнър водят до пълна реорганизация на армиите на Нова Зеландия, Австралия и Южна Африка, с изключително благоприятни за него резултати.⁵⁴⁸

Канада е най-предизвикателната перспектива. Нейният френскоговорящ премиер Вилфрид Лорие се дистанцира от призивите за англосаксонското народно единство.⁵⁴⁹ Милнър прави Канада свой приоритет. По това време тя е смятана за „най-голямото владение под короната“.⁵⁵⁰

Британските империалисти особено ценят богатството и бъдещия ѝ потенциал, но се страхуват, че тя може да се откаже от връзките с Великобритания, в полза на по-тясно икономическо и политическо сътрудничество със САЩ.

Добре доказаната тактика на Тайния елит за манипулиране на колониални държавници няма голямо влияние върху канадския премиер. По собствените думи на Лорие, основната сила, която използват, за да му повлияят, е „натискът на едно много тясно общество“. ... „Трудно е да се устои на ласкателствата на една мила херцогиня... беше ни устроен кралски прием, сред представителите на аристокрацията и плутокрацията, но те винаги говореха единствено и само за Империята...“⁵⁵¹

Милнър решава, че трябва да посети Канада и се подготвя за продължително пътуване, и иска се срещне с колкото се може повече канадци. Сред тях е млад мъж, когото Тайният елит разпознава като бъдещ лидер на Канада, У. Л. Макензи-Кинг. Той се среща с Милнър на вечеря в Клуба на сънародниците през април 1908 г., записвайки в дневника си: „Това, което ми направи впечатление, докато слушах лорд Милнър, беше, че... [именно] укрепването на силата и мощта на британската раса представлява основната цел в тяхната [имперска] програма.“⁵⁵²

С подкрепата на канадския генерал-губернатор ърл Грей, член на вътрешното ядро на Тайния елит⁵⁵³, Милнър обикаля Канада, прекосявайки страната с влак до Ванкувър. Посланието му е възхвала за канадския дух и канадския патриотизъм. Той многократно подчертава, че Канада ще бъде „много по-голяма като член, с времето водещ член, на тази група от мощни и миролюбиви нации, вместо да си остане в изолация“.⁵⁵⁴

Маршрутът му го отвежда до Торонто и Монреал, където отново заявява убеждението си, че е „гражданин на Империята“, чийто последен дълг е към всички владения на Короната. „Това е моята страна“, е смелото му изявление.⁵⁵⁵

Тайният елит се погрижва пътуването му да бъде благоприятно отразено в британския печат. „Дейли Мейл“ на Нортклиф го приветства като „умът на имперската

⁵⁴⁷ A.M. Gollin, *Proconsul in Politics: A Study of Lord Milner*, pp. 136–137.

⁵⁴⁸ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 153.

⁵⁴⁹ Thompson, *Forgotten Patriot*, p. 257.

⁵⁵⁰ Gollin, *Proconsul in Politics*, pp. 138–139.

⁵⁵¹ O.D. Skelton, *Life and Letters of Sir Wilfrid Laurier*, p. 300.

⁵⁵² Gollin, *Proconsul in Politics*, p. 145.

⁵⁵³ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 312.

⁵⁵⁴ Viscount Milner, *Speeches delivered in Canada in the Autumn of 1908*, pp. 1–12 at <http://archive.org/stream/speechesdelivere00milnuoft#page/n3/mode/2up>

⁵⁵⁵ Също, pp. 85–93.

политика“ и прогнозира издигането му на висок пост след победа на консерваторите на следващите избори.⁵⁵⁶

Подтекстът на посланието на Милнър е много по-фин: власт, дълг, империя, лоялност. Това не са случайни думи. Целта му е да раздвижи Империята и нейното чувство за колективна отговорност. „Всички ние трябва да си сътрудничим за общи цели въз основа на абсолютно безусловното равенство в статуса.“⁵⁵⁷

Общата цел предстои. При завръщането си през юни 1909 г. лорд Милнър влага енергията си в имперската пресконференция, организирана и доминирана от Тайния елит. Това е грандиозно събитие, което събира над 60 собственици на вестници, журналисти и писатели от цялата колониална империя, както управляваната (Индия), така и самоуправляващата се (Канада, Австралия, Южна Африка и Нова Зеландия).

Шестстотин техни колеги от британския печат и политици от правителството, и извън него, се смесват с военни и военноморски офицери в изложбената зала „Шепърдс Буш“. Лорд Роузбери посреща делегатите с топлина и достойнство. Конференцията, много показателно, е предназначена да обедини подкрепата на колониалната империя за метрополията по време на война и да насърчи имперското сътрудничество в отбраната и комуникациите. В основната си реч Роузбери подчертава, че имперската отбрана е най-важната тема в дневния ред. Той предупреждава, че никога досега в историята на света не е имало „толкова заплашителна и всепоглъщаща подготовка за война“.

Въпреки че Германия не е спомената по име, ясното заключение е, че кайзерът е отговорен за подготовката за война. Не са представени доказателства по простата причина, че такива не съществуват, нищо отвъд живото въображение на писателите на фантастична литература, насърчавани от Нортклиф и неговата група паникьори. Апельт е насочен към чувството за дълг на делегатите, тяхната лоялност и разбира се, тяхната колективна отговорност.

Роузбери ги призовава да помислят за своето наследство, свободите и расата си, произхода на езика си и институциите, които правят всеки отделен делегат съществена част от Империята. Той ги призовава „да върнат обратно във владенията отвъд моретата“ посланието, че „личният дълг за националната отбрана е на всеки човек и гражданин на Империята“.⁵⁵⁸

Аскуит, Халдейн, Чърчил и Милнър се обръщат към делегатите. Лорд Робъртс разтръбвява кръстоносния си поход за наборната военна служба от трибуната. Милнър твърди, че „големите армии... са средство за запазване на мира“.⁵⁵⁹

Не са пестени средства за настаняването и влиянието върху журналистите. Австралийският кореспондент на в-к „Аргус“ от Мелбърн, написва хвалебствено за възхищението си от Халдейн и британската армия. Той е свидетел на връчването на знамената на новите териториални полкове в Уиндзор и уверява читателите си, че Германия никога няма да посмее да нахлуе във Великобритания.⁵⁶⁰

В Манчестър са посетени оръжейните фабрики. Корабостроителницата „Феърфийлдс“ в Глазгоу е домакин на делегатите и с гордост показва разрушителите, строени за Австралия. Почетни степени са присъдени на няколко водещи журналисти от Канада, Австралия, Индия и Южна Африка.

Положени са всички усилия, за да бъдат впечатлени, всъщност за да им бъде внушено страхопочитание.

⁵⁵⁶ *Daily Mail*, 19 January 1909.

⁵⁵⁷ *Thompson, Forgotten Patriot*, p. 276.

⁵⁵⁸ *J. Lee Thompson, Northcliffe: Press Baron in Politics 1865–1922*, p. 168–169.

⁵⁵⁹ *Thompson, Forgotten Patriot*, p. 270.

⁵⁶⁰ *The Argus (Melbourne)*, 29 July, 1909.

Най-важният, грандиозният пропаганден ход, е посещението им на военноморския преглед в Спитхед, организиран от самия Джаки Фишър. Джефри Доусън, тогавашният представител на „Фортнайтли Ривю“, записва безрезервното си възхищение. Трогнат от величественото въздействие на дългата колона от 18 мили наредени бойни кораби, той пише, че тази „прекрасна гледка ме накара да осъзная какво представлява британската морска мощ“. Един от присъстващите журналисти отбелязва, че флотът включва 7 дредноута, „засега единствените на вода“.⁵⁶¹ Последното твърдение: „засега единствените на вода“, може ле да се съчетае с твърдението на Роузбъри, че други извършват „заплашителни приготовления за война“? Посланието, отправено към делегатите, е същото предадено във вестниците на Нортклиф: Великобритания и колониалната империята трябва да бъдат подготвени.

Последната пресконференция на 26 юни, е председателствана от личния съветник на крал Едуард, лорд Ешър, който разглежда ролята на колониите в „имперската отбрана“. На журналистите е устроена официална тържествена вечеря в „Уолдорф“, преди да се върнат, за да вдъхновят своите читатели в цялата Империя.

Имперската пресконференция е голям триумф във въздействието върху обществеността. Нортклиф отговоря на поздравленията за успеха си, като заявява, че това е „едно от най-важните събирания, провеждани някога в Англия“.⁵⁶²

Конференцията е препълнена с членове и сътрудници на Тайния елит, и въздействието ѝ е напълно предвидено. Делегатите се срещат с Халдейн, виждат новата му териториална армия, Милнър, Ешър, Робъртс, Роузбери, военноморските корабостроители, австралийските разрушители, „Спитхед Ревю“, с повтарящото се послание, че големите армии пазят мира. От решаващо значение е, че тези делегати са в позиция да насърчат младите мъже от колониите и доминионите, да подпишат договорите си за влизане в армията през 1914 г.

Успехът на тази подготовка трябва да се оценява, от броя на желаещите доброволци от колониите и доминионите, когато войната е обявена. Другото важно послание, извлечено от конференцията, е, че лошите новини подкопават усилията за насърчаването на идеала за империята като обединяваща общност около силната метрополия-родина, която трябваше да бъде защитавана на всяка цена.

Делегатите са умишлено предпазени от реалността по време на внимателно организираното им посещение. Тайният елит, и Милнър предприемат конкретни действия, за да се спрат негативните новини за стачки, морален упадък, социални вълнения, парламентарни раздори и общия спад, които се разпространяват от неконтролираният британски печат и подкопават доверието в чужбина.

За тези няколко седмици през юни е обявено временно примирие относно дредноутите и бюджетите⁵⁶³, защото Тайният елит напълно разбира, че старият образ на „Веселата Англия“, „Земята на надеждата и славата“, трябва да се поддържа.

Джефри Доусън се застъпва за „Имперска пресслужба“, която да обединява новините, специално предназначена да влияе положително на общественото мнение във всяка част на Империята.⁵⁶⁴

Освен, че е жизненоважно Империята да е напълно организирана за война, също толкова важно е да се предприемат стъпки за привличането на населението от доминионите и колониите към идеята на Тайния елит за всемогъщ имперски парламент.

⁵⁶¹ As quoted in Thompson, Northcliffe, p. 170.

⁵⁶² Reginald Pound and Geoffrey Harmsworth, Northcliffe, p. 369.

⁵⁶³ Thompson, Forgotten Patriot, p. 270.

⁵⁶⁴ Gollin, Proconsul in Politics, p. 163.

Ентусиазмът, с който делегатите представители на печата си тръгват за дома, е съчетан с нетърпението на имперските фанатици, които Милнър беше обучил в Южна Африка. Младите мъже от „детската му градина“ се завръщат във Великобритания, изпълнени с плам. Водени от своя ментор, те заговорничат да революционизират Империята, като създадат малки влиятелни групи, които да пропагандират грандиозния план за имперско обединение.⁵⁶⁵ Те го наричат „Кръглата маса“ – заимствано от легендата за крал Артур, която внушава равенство в ранга и важността, благородството на целите и справедливостта в дебата.

Всъщност това е поредната изява на тайното общество на Роудс, а Милнър е авторитетът, на когото всички отдават признание и служат. Неговите хора от Южна Африка се смесват с нови привърженици, включително сър Алфред Цимерн, сър Реджиналд Купланд и американските милионери Уолдорф и Нанси Астор, всеки от които е посочен от Карол Куигли като член на Тайния елит.⁵⁶⁶

Повечето членове на Кръглата маса са приятели за цял живот. Това е затворено общество, което има високо мнение за себе си. Те се смятат за избрани, предопределени да правят велики дела заедно в „национален интерес“.⁵⁶⁷

Алфред Милнър действа едновременно като по-възрастен наставник и бащина фигура в Кръглата маса и ролята му е на „президент на интелектуална република“.⁵⁶⁸ Групите участници в Кръглата маса по места е „пропагандно средство“. Те се състоят от шепа влиятелни хора, чиято единствена цел според Куигли е, „да гарантират, че доминионите ще се присъединят към Обединеното кралство в бъдещата война с Германия“.⁵⁶⁹

По-тесните връзки със САЩ са от изключителен приоритет и в Ню Йорк е създадена група на Кръглата маса, за да насърчава връзките между Уестминстър и Вашингтон, както и между финансовите елити от Лондонското Сити и Уолстрийт.

Тя е управлявана тайно, скрита от обществеността и политиците, и остава незабелязана за печата. Членовете на Кръглата маса искат да получат политическо влияние и да определят политическия дневен ред, но не искат да излязат публично. Всичко трябвало да се върши тайно.

Колко опасни се оказват онези, които вярват, че са призвани да мислят и планират доброто на нацията, но презират волята на народа и самата демокрация?

Първоначално финансирани от южноафриканския милионер сър Ейб Бейли, групите на „Кръгла маса“ са създадени в Лондон, Южна Африка, Канада, Австралия, Нова Зеландия и САЩ. Те са подкрепяни финансово и от тръста на Роудс и богати членове на тайния елит, като братята Бейт в Южна Африка. Други участници са семейство Астор и богати лица, собственици на тръстове или фирми, свързани с международното банково дело, включително Дж. П. Морган и династията Рокфелер.⁵⁷⁰

Членовете на „Кръглата маса“ провеждат частни срещи и разработват решения на националните проблеми, според тяхната философия.⁵⁷¹ Техният план предвижда

⁵⁶⁵ Nimocks, *Milner's Young Men*, p. 147.

⁵⁶⁶ Quigley, *Tragedy and Hope*, p. 144.

⁵⁶⁷ Gollin, *Proconsul in Politics*, p. 164.

⁵⁶⁸ Thompson, *A Wider Patriotism*, p. 138.

⁵⁶⁹ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 121.

⁵⁷⁰ Quigley, *Tragedy and Hope*, pp. 131 and 951.

⁵⁷¹ Тези мъже имат важно влияние върху политиката и мечтата за господството на британската раса. Леополд Амери е единственият, който надминава политическия паранет. Член на *All Souls* (Вси души), Амери отказва да бъде редактор на *The Observer* през 1908 г. и *The Times* през 1912 г., и се занимава с политика. През май 1911 г. е избран без опонент за депутат от Консервативната партия (либерален юнионист). Филип Кер е избран от виконт Милнър за личен секретар на Лойд Джордж през 1916 г., когато встъпва последното военно правителство. Той става маркиз Лотиан.

формирането на мощни полутайни групи в основните части на Империята, за да повлияят на колониалните правителства и собствениците на вестници. Това е логичното продължение на целите на имперската пресконференция. Тя развива фундаменталната идея за имперско единство. След като имал план и група от поддръжници във всички части на Империята, „тихият заговор може да отстъпи място на голям кръстоносен поход“.⁵⁷²

Техниките им са усъвършенствани с времето и Милнър знае как да манипулира вестниците и да влияе на редакционните статии. Тези личности са интелектуалните носители на идеите на Тайния елит. Те пропагандират целите си анонимно в периодичното си издание „Кръглата маса: Тримесечен преглед на политиката на Британската империя“ (*The Round Table: A Quarterly Review of the Politics of the British Empire*). Първата статия в първия брой от ноември 1910 г., „Англо-германско съперничество“, е умишлено провокативна. Тя задава тона на цялата антигерманска реторика, която предстои. Карол Куигли смята, че това е основната цел на Кръглата маса: „Няма съмнение, че първоначалното вдъхновение за движението на Кръглата маса са антигерманските настроения. Съществуват податки, че това е основният мотив, а заявената цел да се работи за имперска федерация е просто маска“.⁵⁷³

За съжаление, той не е развил този анализ по-нататък. Нито пък можем да намерим доказателства, защото секретността обгръща всичко, което Кръглата маса организира. Както казва Куигли: „цялата група е толкова потайна, че дори днес много от тесните изследователи на темата не са наясно с нейното значение“.⁵⁷⁴

Редактор на „Кръглата маса“ е протежето на Милнър, Филип Кер, но в списанието не се появява нито име, нито редактор, нито сътрудници. Анонимността се разпростира до неназования секретар на адрес „Пикадили 175“, до когото се изпращат писмата на читателите. Организаторите твърдят, че не очакват голям тираж, а се стремят директно да повлияят върху общественото мнение на елита.⁵⁷⁵ Защо в списанието, не се посочват сътрудници, не е обяснено, очевидно не са чувствали нужда да се оправдават.

Професионалните политици са се отнасят към „Кръглата маса“ с основателно подозрение, защото тя иска да влияе върху властта без да носи отговорност. Но публикациите в списанието го превръщат във важен форум за пропаганда на тайния елит и много от идеите са въплътени в по-късната британска външна политика. Между 1910 и 1914 г. Кръглата маса оказва огромно влияние върху политическото мислене във всяка част на Империята. По същество тя е антигерманско пропагандно средство и защитник на имперското единство. Милнър изпраща най-доверените си последователи да организират групите на Кръглата маса в цялата колониална империя.

Между 1910 и 1912 г. Лайънъл Къртис пътува по света, организирайки групи в Индия и Канада. Самият Милнър, придружен от Филип Кер, отново посещава Канада, за да вдъхнови сътрудниците на местната Кръгла маса.⁵⁷⁶38 Тяхното послание,

Робърт Бранд пише по финансови въпроси за *Round Table* и е едновременно директор на финансовата компания *Lazards*, и *The Times*. Джефри Доусън е назначен за редактор на *The Times*, когато се завръща от Южна Африка през 1912 г. Лайънъл Къртис, най-ревностният от членовете на *Round Table*, стана лектор по колониална история в Оксфордския университет и член на *All Souls*. През 1916 г. Ф.С. Оливър участва в заговор за отстраняване на Аскуит от „Даунинг стрийт 10“. Накратко това са различните направления на въздействие на Тайния елит, предприети за влияние върху правителството, печата, общественото мнение, финансите и бизнеса, и в университетите, за да пренапишат официална история, по свой вкус.

⁵⁷² Nimocks, *Milner's Young Men*, p. 157.

⁵⁷³ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 326.

⁵⁷⁴ Quigley, *Tragedy and Hope*, p. 146.

⁵⁷⁵ Nimocks, *Milner's Young Men*, p. 166.

⁵⁷⁶ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 125.

подсилено чрез статии в списанието и подкрепено от техните приятели в печата, толкова внимателно подковани от Имперската пресконференция, повтарят мантрата за лоялност, дълг, единство и ползите от единството на Империята.

Членове на групите на Кръглата маса в различните части на колониалната империя заемат влиятелни позиции в правителствата, търговията, индустриалното и банковото дело. Техният подход е масонско-йезуитски, помагаш им да подготвят британските колониални владения за предстоящата война, скрити от погледа на обществеността. И постигат огромен успех. Империята ще бъде готова.

В крайна сметка Канада изпраща 641 000 души войници доброволци.⁵⁷⁷ До 1917 г. тя доставя повече от ¼ от артилерийските боеприпаси, използвани от Великобритания на Западния фронт. Над 250 000 канадци работят в оръжейната промишленост под ръководството на Британския имперски съвет по боеприпасите. Южна Африка предоставя 136 000 войници доброволци, вкл. и 75 000 местни негри. Австралия поставя флота си под британско командване и общо 332 000 австралийци отиват да воюват за Империята. Нова Зеландия предоставила 112 000 войници, а Индия събира 1 477 000 души, от които 138 000 са изпратени на Западния фронт през 1915 г.⁵⁷⁸ Разходите по изпращането и въоръжаването на колониалните войски се поема от местните правителства.

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 11. ПОДГОТОВКАТА НА ИМПЕРИЯТА. АЛФРЕД МИЛНЪР И „КРЪГЛАТА МАСА“

- Противно на схващането, че Алфред Милнър се оттегля от политиката през 1905 г., той активно участва зад кулисите в насърчаването на имперското единство и подготовката на Империята за война.
- Той играе важна роля в организирането на колониална конференция през 1907 г., на която става ясно, че е необходима значителна работа за привличането на Канада в рамките на Империята.
- Имперската пресконференция през 1909 г., организирана от Тайния елит, се оказва изключителен успех. Основната ѝ тема е дълга и лоялността, които всеки доминион и колония дължи на „Отечеството“.
- Имперска пресслужба е специално създадена, за да разпространява само позитивните новини за Великобритания и да влияе на общественото мнение в цялата Империя.
- По същото време в Лондон е създадена тайната организация „Кръглата маса“, от Милнър и неговите последователи, за да влияят на колониалните правителства в духа на имперското единство и защитата на Империята.
- Тези имперски „мозъчни тръстове“ са създадени в цялата Британска империя и са финансирани от членове и симпатизанти на Тайния елит.
- Идеите им се публикуват анонимно в списание „Кръгла маса“.
- Цялата организация, която е скрита от обществеността, е силно враждебно настроена към Германия и ще докаже своята стойност през следващите години.

ГЛАВА 12. Хвани изгряващата звезда и я сложи в джоба си.

ТАЙНИЯТ ЕЛИТ ПОСТОЯННО търси изгряващи звезди в политиката и дипломатическия корпус, които могат да им послужат като агенти. Те ги обгрижват и проучват, и ако са достатъчно податливи, ги привличат в орбитата на групата. Никой не се присъединява към избраното вътрешно ядро и повечето дори не осъзнават, че са контролирани. Възможно е някои да се досещат, че са задължени на невидима сила, но не задават въпроси.⁵⁷⁹

Както видяхме, за особено полезни, се смятат решителните реваншисти във Франция като Делкасе, или дипломати като Изволски, който мечтае за „историческата

⁵⁷⁷ *Ferguson, Pity of War, p. 199.*

⁵⁷⁸ *Stevenson, 1914–1918, p. 233, 201.*

⁵⁷⁹ *Quigley, Anglo-American Establishment, p. x.*

мисия“ на Русия да контролира Проливите. Общото между тях, е убеждението, че постигането на целите им, ще стане чрез унищожаването на Германия.

Държавните длъжности, разточителният начин на живот и личната изгода са привлекателни странични ефекти; безскрупулността, личният интерес и алчността са основни предпоставки.

Дейвид Лойд Джордж е политик, идентифициран, грижовен и привлечен в лоното на Тайния елит по няколко много важни причини. Те го смятаха за потенциален актив, несравним с никой друг в Либералната или Консервативната партия. С таланта си да преговаря умело, блестящият оратор и дръзък радикал, държи властта над работническата класа. Той говори на техния език и дори войнствените синдикални лидери го приемат за свой.

Той проявява гражданска смелост, като заема позиция срещу зловния шовинизъм по време на войната в Южна Африка.⁵⁸⁰ С позицията си срещу Бурската война и атаките си срещу привилегиите и богатството, Лойд Джордж става фигура в чийто глас хората ще се вслушат и на който ще повярват. Млад, изключително амбициозен и популярен, той не е просто оратор във време, когато масите идват да слушат велики речи, той е вдъхновяващият оратор на епохата. Дарът му да влияе с думите е драматичен, изпълнен със звук и ярост. Хапливият му език и защитата на справедливостта са отличителните белези на неговата изява, а пламенната амбиция – движещата сила зад абсолютната му решителност да стигне до върха.

Независимо, че защитава идеята за социалното подобрене на по-нисшите класи, Дейвид Лойд Джордж се стреми преди всичко към бърза политическа кариера. Нека припомним, че още през 1886 г. той е пише на Маргарет Оуен, по-късно негова съпруга, че „моята най-висша идея е да успея... Готов съм да бутна дори самата любов под колелата на моята кола, ако тя ми препречи пътя.“⁵⁸¹

Готов е на всичко, само за да успее. В тази единствена фраза Лойд Джордж разкрива безскрупулната си решителност и най-голямата си слабост – амбицията. Критиците го наричат „човек без убеждения“⁵⁸², твърдейки, че е повърхностен и опортюнистичен в повечето си действия и през цялото време е „човек, който сключва сделки“.⁵⁸³ И така се оказва.

Кембъл-Банерман включва Лойд Джордж в кабинета си през 1906 г., като радикален баланс на либералните империалисти Грей и Халдейн. Тайният елит разбира както предимствата, така и недостатъците на неговото присъствие там. Той е фигура, около която хората се обединяват, а мнението му има голяма тежест сред много либерални депутати в парламента. Но как ще реагира на жизненоважния въпрос за войната срещу Германия?

Логично, Лойд Джордж е най-малко вероятния човек, който ще подкрепи такова нещо. Ако някой може да обедини Либералната партия и страната срещу войната, това е той. Който и да застане на страната му, ще има голямо предимство, а Тайният елит се

⁵⁸⁰ Лойд Джордж поема огромен риск, противопоставяйки се на шовинистичната тълпа, като се изказва против войната в Южна Африка. Присъствието му в кметството на Бирмингам на 18 януари 1901 г. завършва с бунт. „Бирмингам Дейли Мейл“ го критикува в продължение на две седмици, че е „най-антибританският член на парламента“ и никой няма да му позволи да „разпространява бунта си“ в Бирмингам. Въпреки молбата на началника на полицията, срещата се провежда, но тълпа нахлува през вратите и нападна участниците. Лойд Джордж трябва да бъде изведен тайно през задна врата, облечен като полицай. (Hattersley, *The Great Outsider*, p. 141.)

⁵⁸¹ Toye, *Lloyd George and Churchill*, p. 17.

⁵⁸² В непубликуваните си мемоари (редактирани от д-р Прис Морган, Национална библиотека на Уелс, Абъриструит), Д. Р. Даниел го цитира, че той самият „не може да каже какви са убежденията му“. (Hattersley, *The Great Outsider*, p. 13.)

⁵⁸³ Hattersley, *The Great Outsider*, p. 245.

стреми да гарантира, че това предимство е на тяхна страна. Най-важното е, че никой депутат от задната скамейка или гражданин никога не би заподозрял, че кабинетът в който участва Лойд Джордж, тайно планира война. Изборът на Тайния елит е ясен: той или трябваше да бъде заобиколен, или отстранен.

Представянето на Лойд Джордж като президент на Търговския съвет в правителството на Кембъл-Банерман през 1905 г. привлича вниманието им. Той успешно прокарва Закона за търговското корабоплаване през първата парламентарна сесия, което е голяма полза за корабособствениците. Неговото съгласие за увеличаване на ватерлинията⁵⁸⁴ позволява на корабите да превозват по-тежки товари, но ги прави по-нестабилни. Инцидентите с потънали кораби и загинали хора се увеличават, но собствениците спестяват 8 милиона паунда от строежа на нови кораби и оценят готовността на Лойд Джордж да действа от тяхно име. Това е странна отстъпка от радикалния либерал, и се появяват обвинения, че той е отговорен за смъртта на британските моряци в интерес на корабособствениците.

Социалдемократическият форум, воден от стар преподавател в Итън, описва промяната на ватерлинията по следния начин: „Едно от най-срамните неща, направени срещу работническата класа на тази страна... Лойд Джордж официално убива британски моряци в интерес на класата на корабособствениците.“ Този човек (Лойд) Джордж е безскрупулен негодник и убиец“.⁵⁸⁵

Лойд Джордж се оказва човек, с който Тайният елит може да се договори. Като предотвратява национална железопътна стачка през 1907 г., той отново привлича одобрението им. „Таймс“ го нарича „най-големият актив на правителството сред търговската класа“⁵⁸⁶ и впоследствие е поканен на официалният банкет в чест на гостуващия кайзер в замъка Уиндзор: сигурен знак, че звездата му е във възход.⁵⁸⁷

През април 1908 г. Лойд Джордж е назначен за канцлер на хазната в първия кабинет на Аскуит, забележително повишение, което увеличава заплатата му от 2000 паунда годишно на 5000 паунда.⁵⁸⁸

Но дали изгряващата звезда вече е в щедрия джоб на Тайния елит? Ако възнамеряват да го унищожат, могат да го направят няколко пъти. Като подхранват многобройните му слабости, и го привличат в изпадане на зависимост, те правят точно обратното. Лойд Джордж има две сериозни слабости: стремеж към богат начин на живот и слабост към жените. А това са неща, които Тайният елит може да му осигури в изобилие. В допълнение самият той излъчва чар, динамизъм, и хищническа настойчивост, за да „завладее“ дадена представителка на противоположния пол.

Още от най-ранните си дни в Парламента Лойд Джордж развива вкус към „богатия начин на живот“. Но източникът на богатството му идва от други. Ранните опити за спекулативно печелене на пари завършват с пълен неуспех.

Той е акционер в патагонски златен синдикат, който не успява да реализира очакваното състояние и се твърди, че се е опитал да продаде акциите си на съзнателно заблуден от него инвеститор.⁵⁸⁹

Той се издига до челните редици на Либералната партия и вечеря с крал Едуард. С типична нескромност пише на брат си, че е направил благоприятно впечатление на

⁵⁸⁴ Ватерлиния – официално приета линия която се очертава на корпуса на кораба, като ограничаваща газенето му, тя не трябва да бъде под водата. Колкото по-високо се постави ватерлинията, толкова се увеличава тежестта на товара който може да се натовари на даден кораб, но това го прави по-малко устойчив и по-лесно може да се преобърне и потъне. (б. пр.).

⁵⁸⁵ McCormick, *Mask of Merlin*, pp. 57–58, 59.

⁵⁸⁶ *The Times*, 8 November 1907.

⁵⁸⁷ Ffion Hague, *The Pain and the Privilege*, p. 174.

⁵⁸⁸ John Grigg, *Lloyd George: The People's Champion*, pp. 99–100.

⁵⁸⁹ Hattersley, *The Great Outsider*, p. 92–93.

краля.⁵⁹⁰ Д. Р. Даниел, приятел и другар в ранните му години, признава, че Лойд Джордж е приемал средства от богати покровители без угризения на съвестта. Той е отсядал в най-добрите хотели и е вечерял в най-добрите ресторанти, имал е най-удобните и най-скъпи места, запазени за него, и е очаквал да се отнасят с него като с... лорд! Никога не се е смущавал, когато е приема да изпълни нечии услуги за лична изгода. Той експлоатира богатите си поддръжници, а те подхранват слабостите му, знаейки много добре, че ще го купят.⁵⁹¹

Лойд Джордж постоянно се забърква в извънбрачни връзки. Жените са му слабост, а съпружеската вяност е напълно извън неговите възможности. Дъщеря му откровено твърди, че е започнал да изневерява скоро след като се е оженил.⁵⁹²

Обикновено се оправдава за изневерите си, с нежеланието на съпругата му Маргарет да се премести от Уелс в Лондон.⁵⁹³

Лойд Джордж влизаше в нови връзки, без да обръща внимание на жените, които оставя от предишните похождения. Говори се, че мъжкият му придатък е толкова голям, колкото и егото му, но нито едното, нито другото, могат адекватно да обяснят сексуалното му поведение.⁵⁹⁴

И това го вкара в сериозни неприятности. Още през 1897 г. той е принуден да отрече твърдението, че е баща на незаконно дете с г-жа Катрин Едуардс.⁵⁹⁵ Въпреки че такъв скандал означава оставката му от Парламента, заведеното дело от опозореният съпруг, се прекратява „при доста мистериозни обстоятелства“. Какви точно са били те, никога няма да не разберем, но „мистериозните обстоятелства“ често го обграждат.

През 1908 г. скандални слухове свързват Лойд Джордж и лейди Джулия Хенри, съпруга на депутата сър Чарлз Хенри, негов колега от Либералната партия и търговец милионер. Вестник „Сънди Пийпъл“ пише, че Лойд Джордж избягва да бъде посочен в последвалото дело за развод на Хенри, като ответник, защото заплатил на пострадалият съпруг 20 000 паунда.⁵⁹⁶

Лойд Джордж надниква в политическата бездна и вижда мрака на окончателно от си падение. Той е принуден да заведе дело срещу в-к „Сънди Пийпъл“, за да спаси името си. Нещата са толкова критични, че блудният съпруг трябва да моли жена си Маргарет да свидетелства в съда. Според синът му, отчаяният Лойд Джордж ѝ обещал: „Ако преодолее това, давам клетва, че никога повече няма да се налага да преживяваш това изпитание.“⁵⁹⁷

В съда той е представляван от екип от изтъкнати юристи: Руфъс Айзъкс, бъдещият лорд Рединг, лорд-председател; Ф. Е. Смит, бъдещият лорд Биркенхед, и



Лойд Джордж и Чърчил

⁵⁹⁰ W.R.P. George, *Backbencher*, p. 390.

⁵⁹¹ Много богати либерални депутати и неназовани „приятели“ му предлагат достъп до начин на живот, който не може да си позволи, а неговият приятел, лорд Джордж Ридел, му подарява нова къща в Уолтън Хийт през 1913 г.

⁵⁹² Hague, *The Pain and the Privilege*, p. 105.

⁵⁹³ Hattersley, *The Great Outsider*, pp. 104–105.

⁵⁹⁴ Неговият личен секретар, А. Дж. Силвестър, когато видял Лойд Джордж да става от ваната, написал в дневника си в 1931 г., че той имал „най-големия полов орган, който някога съм виждал. Подобен е като на магаре“.

⁵⁹⁵ Hague, *The Pain and the Privilege*, pp. 128–134.

⁵⁹⁶ Grigg, *Lloyd George*, p. 181.

⁵⁹⁷ Richard Lloyd George, *My Father*, p. 112.

Реймънд Аскуит, синът на министър-председателя. Срещу това почтено трио се изправя един от най-страхотните прокурори на времето, достопочтеният сър Едуард Карсън, член на парламента от Канзас Сити.



Едуард Карсън

Това е човекът, който лично прикова Оскар Уайлд на публичния позорен стълб, лишавайки го от всякакво достойнство, завързва язвителния му език, с който Уайлд се подиграваше на аристокрацията, и унищожи завинаги този самозван гений.⁵⁹⁸21

На 12 март 1909 г. журналистическите хиени изпълват пресцентъра в очакване на съдебна разправа, която може да сложи край на кариерата на най-известния политик от този период. Колко бивши любовници ще посочи Карсън, за да опровергае твърденията на канцлера за невинност и вяност? Това, което се случва, поражда една от най-големите мистерии, около безскрупулния уелсец. След като Лойд Джордж категорично отрича твърденията на съда, сър Едуард Карсън, не прави нищо повече от това да зададе няколко безсмислени въпроса. Няма кръстосан разпит. Не са призовани свидетели. Процесът приключва. Лойд Джордж е издигнат от ръба на бездната и запазва парламентарния си пост. По чудо той е обявен за невинен. Той е представен от най-добрите юридически специалисти в Англия, но на кого Лойд Джордж е задължен завинаги? Едуард Карсън, най-известният прокурор в страната, не успява да защити вестника. Защо? Какви силни връзки действат зад кулисите на юридическата професия?

Невъзможно е да се определи точно моментът, в който Тайният елит привлича Лойд Джордж в мрежата си, но като спасяват кариерата му, те защитават своя избраник. На изгряващата звезда не е позволено да падне преждевременно.

В замяна те спечелват актив с несравнима стойност. Неговите недискретности са толкова многобройни, а зависимостта му от тяхната щедрост става толкова силна, че ако пожелае да се върне назад, ще се изправи пред политическата забрава. Няма бягство от мрежата, която са изплели около него.

Шест седмици след явяването му в съда, на 29 април 1909 г. Лойд Джордж представя своя „Народен бюджет“ пред Камарата на общините.⁵⁹⁹ Пенсията за старост основана на доходите, е въведена 12 седмици по-рано и са необходими допълнителни приходи за нейното плащане. Пенсията, която варира от 1 до 5 шилинга на седмица, е предназначена за гражданите над 70 години, живеещи в бедност. Около 30 години по-рано Германия въвежда значително по-щедра пенсия за старост.

Докато „Народния бюджет“ се фокусира върху социалното законодателство, недостигът от 16 милиона паунда в приходите е причинен от допълнителните разходи за дредноути. Голяма част от дефицита, който Лойд Джордж се опитва да запълни в хазната, се дължи на увеличените разходи за отбрана.⁶⁰⁰

Лойд Джордж умишлено включва в проектобюджета си данък върху земята, който вбесява земевладелската аристокрация, за да провокира Камарата на лордовете. На 30 юли 1910 г. той говори на голямо събиране в Лаймхаус и се намесва в консервативната опозиция.⁶⁰¹ Директно атакува колегата си херцог Нортъмбърланд, който оценяват земята на 30 шилинга за акър, но когато местните власти искат да

⁵⁹⁸ Въпреки че е отбягван от обществото, Оскар Уайлд е тайно посещаван в затвора от Ричард Халдейн поне два пъти. В затвора „Холоуей“ Халдейн се среща с Уайлд насаме в килията му и урежда той да получи книги, писалка и хартия. Халдейн посещава Уайлд отново в затвора „Уондсуърт“ и по-късно е убеждава министъра на вътрешните работи да премести Уайлд в затвора „Рединг“. (Haldane, *An Autobiography*, pp. 166–167.)

⁵⁹⁹ Hansard, *House of Commons, Debate*, 29 April 1909, vol. 4, c548.

⁶⁰⁰ Ferguson, *House of Rothschild*, p. 427.

⁶⁰¹ *Parliamentary Archives*, LG/C/33/2/11.

построят училище върху нея, оценката се покачва мигновено до 900 паунда за акър.⁶⁰² През октомври той разбунтува огромните тълпи в Нюкасъл, като критикува Камарата на лордовете, наричайки я „500 обикновени мъже, избрани случайно измежду безработните“, и твърди, че те ще доведат страната до революция, която ще бъде ръководена от народа. Чърчил също се присъединява към провокацията, а Аскуитне прави нищо, за да ги контролира.⁶⁰³

Приемането на законопроекта през Камарата на общините продължава над 70 парламентарни дни, но най-накрая е приет на 4 ноември. Следващото препятствие е Камарата на лордовете, съставена от консервативни перове⁶⁰⁴ и наследствени благородници земевладелци. За над 200 години законопроект за финансите никога не е официално отхвърлян в горната камара. Но сега предизвиква голям дебат в Камарата на лордовете продължил шест нощи.⁶⁰⁵ Техни светлости отказват да приемат бюджета, освен ако страната не го одобри чрез общи избори.

Последват вълнения, но личният интерес надделя. В своя изкривен подход към социалната справедливост, разточителният комарджия Хенри Чаплин, член на парламента, притежаващ около 4000 акра земя от Линкълншир, заявява че пенсията за старост е „най-голямото възможно обезкуражаване на пестеливостта“.⁶⁰⁶

Алфред Милнър също дълбоко негодува срещу „Народния бюджет“, възмущавайки се от „напълно гнилия и лош начин за финансиране на пенсиите за старост“, защото недостигът ще дойде от „данъци, събрани изключително от богатите“.⁶⁰⁷ Той каза пред публика от консерватори в Глазгоу, че последиците от него ще са „голямо зло“.

Обърнете внимание на думите на Милнър. Не строежа на военни кораби, подготовката за война, ангажиментът за Армагедон той смята за „голямо зло“, а осигуряването на прехраната на най-уязвимите възрастни хора във Великобритания.

Неговата философия е праволинейна и абсолютна: „Ако вярваме, че нещо е лошо и ако имаме право да го предотвратим, наш дълг е да се опитаме да го предотвратим и да прокълнем последствията.“⁶⁰⁸ Това е най-показателното изказване на Милнър: „проклетите да са последствията“, което напомня толкова много на „пренебрегвайте гръмогласните“.

Лорд Ротшилд, който енергично води кампания за повече дредноути, също се опълчва срещу бюджета, осъждайки го като „края на всичко, отрицание на вярата, на семейството, на собствеността, на монархията, на империята“ – накратко „революция“.⁶⁰⁹

Такива са ценностите, които Тайният елит иска да наложи на целия свят в името на разширената Британска империя. Когато новината за поражението в Камарата на лордовете се разпространява, великият „защитник на бедните“, Лойд Джордж, вечеряе във „Фраскати“, скъп лондонски ресторант на „Странд“.

След като е подложен на натиск от страна лордовете, Аскуит заплашва да реформира Камарата на лордовете и значително да намали конституционните ѝ правомощия. Той разпуска парламента и свиква общи избори в началото на 1910 г.

⁶⁰² *Budget League Pamphlet 22, 'The Budget and the People', p. 2.*

⁶⁰³ *Speech of 9 October 1901 quoted in Richard Toye, Lloyd George and Churchill, p. 62.*

⁶⁰⁴ *Благородническа система във Великобритания и Ирландия, обхващаща титлите херцог, маркиз, граф, виконт и барон. Произлиза от англ. peer – равен. (б. пр.).*

⁶⁰⁵ *Hansard, House of Lords, Debate, 22 November 1909, vol. 4, cc730–820.*

⁶⁰⁶ *Hansard, House of Commons, Debate, 6 July 1908, vol. 191, cc1343–415.*

⁶⁰⁷ *Viscount Milner, Constructive Imperialism, Unionists and Social Reform, p. 37.*

⁶⁰⁸ *Thompson, Forgotten Patriot, pp. 274.*

⁶⁰⁹ *Ferguson, Pity of War, p. 424.*

Последният триумф на частичните избори сякаш обещава победа на консерваторите, а избраното от тях правителство се очаква да се оглави от Артър Балфур и ще включва лорд Кързън, лорд Лансдаун и, разбира се, въпреки че не проявява интерес – Алфред Милнър. С един замах цялото предложено законодателство ще бъде изоставено и управлението ще се върне в сигурните ръце на естествения елит. Демокрацията разбърка картите. На последвалите избори либералите претърпяват сериозен неуспех, но запазват мнозинство, само с две места превес над консерваторите, в парламент с ограничена власт.⁶¹⁰ Либералите оцеляват на власт, благодарение на подкрепата от зараждащата се Лейбъристка партия с 40 места, и на парията на ирландското самоуправление с 82 места. Правителството на Аскуит сега разчита на подкрепата на ирландските депутати в парламента, което поставя ирландското самоуправление здраво в политическия дневен ред. Често се говори за оставки на кабинета, но такава не се състои.⁶¹¹

Аскуит не е поискал официално от краля да посвети нови перове и кабинетът не е сигурен как да ограничи правомощията на Камарата на лордовете. Трябва ли те да бъдат избирани? Необходим ли е референдум? Никой няма ясна гледна точка и има малка надежда крал Едуард да ги спаси.

Но стана по-лошо. На 6 май 1910 г. крал Едуард VII умира от бебодробно заболяване, следствие на начина му на живот и прекомерното пушене. Той е на 68 години и е на трона от 9 години. Неговата близка връзка с Тайния елит чрез лорд Ешър, лорд Милнър, лорд Лансдаун и други насочи британската външна политика към един много различен XX век и направи твърде много за подготовката на пътя към войната. Крал Едуард категорично не харесва конституционната промяна, чрез която либералите искат да реформират Камарата на лордовете, и много консерватори искрено вярват, че Аскуит е причинил смъртта му.

На 7 май Алфред Милнър и около 50 други перове полагат клетва и целуват ръката на крал Джордж V. Четвърт милион души преминаха покрай катафалката на крал Едуард в Уестминстър Хол. В консервативния печат се разпространява широко слуха, че когато Аскуит дошъл да му отдаде официална почит, кралица Александра му казала с укор: „Виж делото на ръцете си.“

Алфред Милнър чака в Уиндзор, за да присъства на заупокойната служба в параклиса „Сейнт Джордж“. Той предсказва, че при новият крал Джордж V, Британската империя или ще бъде „консолидирана“, или „разрушена“.⁶¹²

Милнър знае, че със смъртта на Едуард, и намиращите се все още на власт либерали, Тайният елит се озовава в непознати води. Въпреки че използва корумпирани политици за своята цел, мъже, които са продали душите си, за да останат на власт, Милнър се отвращава от тях. Но той е прагматик, готов да работи с всеки, който ще допринесе за великата кауза за превъзходство на британската раса.

Духът на мъртвия крал е призован във внимателно формулирана редакционна статия в „Обзървър“ на Нортклиф. Редакторът, Джеймс Гарвин, съставя послание от гроба, призоваващо за „Божие примирие“, сякаш последното послание на наскоро

⁶¹⁰ Общите избори през януари 1910 г. водят до парламент с „висяща“ система. Либералите загубват 123 места, но вкарват 274 депутати в Камарата на общините. Консерваторите спечелват 116 места, но имат 272 депутати, когато е обявено окончателното преброяване, и следователно губят изборите с 2 места. Това означава, че либералите разчитат на 82-мата ирландски депутати и 40-те лейбъристи, за да прокарат планираното си законодателство. Този силен клин от места в Лейбъристката партия е заплаха за възстановяването на либералите, а ирландската подкрепа се основава изцяло на успеха на ирландския законопроект за самоуправление.

⁶¹¹ Toye, Lloyd George and Churchill, p. 66.

⁶¹² Thompson, *Forgotten Patriot*, p. 278.

починалия крал към опечаления му народ е апел за национално единство, разкрит изключително в колоните на „Обзървър“⁶¹³ и благословен от Всемогъщия.

Текстът му гласи: „Ако крал Едуард на смъртния си одър е могъл да изпрати последно послание до народа си, щеше да ни помоли да оставим настрана партийната политика, да подпишем Божие примирие над гроба му, да потърсим... някакъв справедлив начин да положим общи усилия за нашата обща страна... нека се проведе среща, преди конфликтът да е безвъзвратно започнал“.⁶¹⁴

Гласът на краля? Не, това е гласът на Тайния елит. Бивш сътрудник в редакцията на „Дейли Телеграф“, Гарвин е лично избран от Нортклиф за редактор на „Обзървър“. Истински консерватор и близък приятел на адмирал Фишър, Гарвин вероятно е последният човек, когото либералите биха послушали, но те го правят.

С одобрението на кабинета Аскуит свиква „конституционна конференция“, за да види до каква степен двете основни партии могат да се споразумеят за общ подход и евентуално дори за коалиция. Вестникарски трик е превърнат в стратегия и се провеждат 21 заседания на „конституционната конференция“, преди да се осъзнае безсмислието на подобно губене на време.⁶¹⁵

Лойд Джордж изведнъж открива, че има ново послание. Остър критик на консерваторите публично, той става защитник на компромиса насаме. Според Доналд Макормик в „Маската на Мерлин“: „С меден шепот го чувах на вечерните маси в Мейфеър да придава на думите „Коалиционно правителство“ мелодичен и съблазнителен звук.“⁶¹⁶

Той провеждал частни срещи с Артър Балфур, които трябвало да се пазят в тайна дори от собствените му колеги в кабинета. Лойд Джордж очевидно е готов да се съгласи с по-силен флот, задължителната военна служба и да приеме компромис за ирландското самоуправление. Това е предателство на всичко, за което първоначално се е застъпвал, предателство към желанията на мнозинството от британския народ и предателство към неговата партия. Но така защитава собствената му позиция.

На 17 август 1910 г. той публикува мемурандум от 29 машинописни страници, в които излага аргументите си за коалиционно правителство, което да „обедини ресурсите на двете партии“.⁶¹⁷ Той предлага официален съюз между либералите и консерваторите, който несъмнено ще потопи конституционната реформа. Великобритания, твърди той, е изправена пред непосредствено обедняване, ако не и пред несъстоятелност. Той е канцлер на хазната и има достъп до данните на Министерството на финансите. Въпреки празната хазна на страната, той предлага скъпо задължително военно обучение.

Великият либерален радикал, предлага наборна военна служба под друго име? Консерваторите никога няма да се осмелят да отидат до урните, застъпвайки се за тази политика, независимо колко много искат. Това е електорално самоубийство. Но Лойд Джордж? Ако някой можеше да убеди страната, това е той. Неговият меморандум настоява за приемането на вече предложените законопроекти за земя, безработица и осигуряване, но възгледът му за конституционната реформа и Ирландския въпрос, но особено той е препъни-камъка. Накрая той насочва вниманието си към „имперските проблеми“ и предложенията му са написани вероятно от самия Алфред Милнър. Може би са, защото се четат като сценарий от Кръглата маса. Той се застъпва за „схеми за

⁶¹³ Hattersley, *The Great Outsider*, p. 276.

⁶¹⁴ *The Observer*, 8 May 1910.

⁶¹⁵ Hattersley, *The Great Outsider*, p. 277.

⁶¹⁶ McCormick, *Mask of Merlin*, p. 72.

⁶¹⁷ Grigg, *Lloyd George*, pp. 362–368.

обединяване на Империята и използването и концентриране на нейните ресурси за отбрана, и търговия“.⁶¹⁸ Изгряващата звезда вече е здраво в джоба на Тайния елит.

Новата „философия“ на Лойд Джордж, ако изобщо някога е била негова, е хибридна колекция от идеи, които никога не могат да бъдат приемливи за истинските либерали. Принуден от заповедта на крал Джордж V да съкрати почивката си в Австрия, той представя меморандума си на краля в Балморал, преди да е дал възможност на собствения си министър-председател да види документа.⁶¹⁹

Когато се завръща в уелския си дом, Уинстън Чърчил и съпругата му Клементина веднага го посещават. Чърчил се интересува повече какъв пост ще му предложи Лойд Джордж, отколкото от всяко друго съображение.

Съвременните наблюдатели са загрижени и озадачени. Чарлз Хобхаус отбелязва на 4 ноември 1910 г., че „се случват любопитни движения“. Балфур е ежедневно на Даунинг стрийт 11 [финансовото министерство] през последните две седмици“ и подробностите, които записва в дневника си, съобщават за план целящ победа над правителството заради законопроекта за финансите, така че „Балфур да стане министър-председател, а Лойд Джордж да бъде втори по важност“.⁶²⁰

Аскуит трябва да потуши подобно нелоялно поведение и е абсолютно невярно, че ще приеме предложения, които на практика го отстраняват от поста министър-председател. И ето ново явление: Лойд Джордж провежда тайни дискусии с Артър Балфур, водещия консервативен член на Тайния елит.⁶²¹

Подобно на много от политическите интриги на Лойд Джордж, това не води до нищо. Предложенията му са изпълнени с отчаяние и нито редовите членове на либералите, нито самата Консервативна партия са склонни да приемат подобни категорични машинации. Неговите не особено фини ходове за отстраняване на Аскуит са изоставени.

На 28 ноември 1910 г., при застой и патова ситуация в парламента, министър-председателят го разпуска и свиква втори общи избори. Резултатът е почти идентичен с предходните, проведени по-рано през годината.⁶²² За пореден път либералното правителство успява да оцелее само с помощта на Лейбъристката партия и ирландските националисти.

Този път те предприемат решителни действия. Законопроект на Парламента премахва правото на Камарата на лордовете да изменя или отхвърля финансови законопроекти и намалява правомощията им да отхвърлят законодателство от Камарата на общините. Аскуит получава тайно обещание от крал Джордж V, че ще подвети в звание необходимия брой либерални перове, за да наложи конституционните промени.⁶²³ Техните лордове се противопоставят на промяната отвътре, като се разделят на две фракции: „Хеджърите“ и „Дичърите“. Изненадващо, „Хеджърите“ са водени от лорд Кързън, докато Милнър, подкрепя „Дичърите“, работи активно през цялото време, „за да подбуди колкото се може повече от перовете да гласуват против капитулациите“.⁶²⁴

⁶¹⁸ 'Mr Lloyd George's Memorandum on the Formation of a Coalition', 17 August 1910, see Appendix to Grigg, Lloyd George, p. 362.

⁶¹⁹ Lucy Masterman, C.F.G. Masterman, p. 169.

⁶²⁰ David, *Inside Asquith's Cabinet*, p. 98.

⁶²¹ Austen Chamberlain, *Politics from the Inside: An Epistolary Chronicle, 1906–1914*, p. 288.

⁶²² Общите избори през декември 1910 г. отново водят до патова ситуация. Либералите получават 272 места, а консерваторите – 271. Въпреки че имат частично предимство от едно място, либералите остават в неравностойно положение с ирландските и лейбъристките депутати. На практика нищо не се променя.

⁶²³ Masterman, C.F.G. Masterman, p. 200.

⁶²⁴ O'Brien, Milner, p. 245.

Окончателното гласуване в полза на промяната е прието със 131 срещу 114 гласове. Тайният елит трябва да предпази краля от неудобството да посвети стотици нови перове и не иска да види близо 250 „знатни бакали“ в личните си покои.⁶²⁵ 48 Законът за Парламента от 1911 г. е приветстван като голяма победа за либералите и унижително поражение за консерваторите и Камарата на лордовете. Балфур е изкупителната жертва. Оплют е от *National Review* в статия, озаглавена „Балфур трябва да си отиде“, той поема вината и ръководството на Консервативната партия е предадено на Андрю Бонар Лоу.⁶²⁶

И каква е тази голяма победа? Дали Камарата на лордовете е сломена? Дали с наследственото перство е приключило? Дали е имало значително намаляване на правомощията на аристокрацията? Не разбира се.

Камарата на лордовете продължи да бъде бастион на консервативните парламентаристи, въвеждайки своето законодателство и оспорвайки социалните реформи.

Но Тайният елит поставя друга важна преграда в кабинета на Аскуит в лицето на Дейвид Лойд Джордж. Още, много предстои за бившия уелски бунтар, който показва готовност да се съгласи с планове им. Той знае много добре кой плаща музиката и стига да има лична полза и да поддържа личния си комфорт, към които се е пристрастил, е готов да танцува по тяхната мелодия. Звездата му остава във възход, но орбитата ѝ се променила драстично.

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 12. ХВАНИ ИЗГРЯВАЩАТА ЗВЕЗДА И Я СЛОЖИ В ДЖОБА СИ

- Тайният елит идентифицира и подхранва гъвкави политици и дипломати в цяла Европа и продължава да търси изгряващи таланти във Великобритания и Империята.
- На пръв поглед Лойд Джордж изглежда най-малко вероятният политик във Великобритания да бъде подложен на тяхното влияние. Неговата антивоенна реторика и агресивна позиция срещу аристокрацията и земевладелците го отличават като човек от народа.
- Представянето му като президент на Търговския съвет от 1906 г. привлича вниманието им заради готовността му да отстъпи пред интересите на едрия капитал.
- Слабостта на Лойд Джордж към добрия живот и ненаситният му сексуален апетит към жените, го прави уязвим. Кариерата му може да бъде прекратена няколко пъти, ако Тайният елит бе решил да го унищожи. Вместо това, те защитават репутацията му, измъкват го от скандали и спасяват кариерата му.
- Бюджетът му за 1909 г. е приветстван като голяма стъпка напред в социалните реформи, за да прикрие факта, че половината от събраните пари са изразходвани за подготовката на евентуална война с Германия.
- Камарата на лордовете решава да отхвърли бюджета и последвалата конституционна криза води до общи избори през януари 1910 г.
- След смъртта на крал Едуард VII, Тайният елит прокара идеята за коалиционно правителство, включващо всички техни основни политически агенти от двете основни партии.
- Противно на предполагаемите си „принципи“, Лойд Джордж изготвя меморандум, който разкрива удивителната му готовност да прокара дневния ред на Тайния елит. Той включва повечето от идеите обсъждани в списанието на Кръглата маса относно отбраната, империята, търговията и военната служба като основа за коалицията.
- Не се получава нищо и през декември 1910 г. се провеждат втори нерешителни общи избори без смяна на правителството.
- Това, което се променя, е че Дейвид Лойд Джордж вече е здраво в джоба на Тайния елит.

⁶²⁵ *Attributed to Lloyd George in Hattersley, The Great Outsider, p. 287.*

⁶²⁶ *Hattersley, The Great Outsider, p. 288.*

ГЛАВА 13. Мароканските митове – Фес и Агадир.

В ГОРЕЩОТО ЛЯТО на 1911 г., в разгара на напрежението между правителството на Аскуит и Камарата на лордовете, Тайният елит умишлено довежда Европа до ръба на войната, като предизвиква втората криза в Мароко. Повторното влизане на Теофил Делкасе във френския кабинет бележи нова ера на влиянието им върху френската политика, както и стратегическото преместване на Александър Изволски от Санкт Петербург в Париж.

В рамките на седмици, Франция подновява агресията си в Мароко, като намира претекст да изпрати големи военни части. Когато те се превръщат в окупационна армия, Германия възразява. На практика споразумението от 1906 г., трябва да се преразгледа.

Тайният елит създава мита, че Германия възнамерява да построи военноморска база на северноафриканското крайбрежие, за да заплаши морските пътища, и да създава международен скандал. Войната отново е на дневен ред.

Споразумението от Алхесирас от 1906 г. тържествено провъзгласява целостта и независимостта на Мароко, но впоследствие тайните сделки позволяват на банкери, търсачи на печеливши концесии, и спекуланти бавно да удушат страната.

С британско споразумение и насърчение, французите систематично ограничават властта на султанското правителство и постепенно източват богатството му. Мароканските ресурси са поставени в залог на международните банкери, като всички митнически приходи са ипотекирани, за да гарантират лихвата, плащана на европейските кредитори по два големи заема. Лихвата по заема от 1904 г. е 60% (шестдесет!). Заемът от 1910 г. е с лихва от 40%.⁶²⁷

Мароко, както повечето африкански страни, е обезкървено от международна експлоатация. Споразумението от Алхесирас поставя мароканските племена под съвместната юрисдикция на френските и испанските колониални сили, които жестоко смазват всяка съпротива. Френската бруталност е безмилостна. През юли 1907 г. местните племена в Казабланка протестират бурно, когато европейски работници премахват надгробни плочи от местните им гробища, за да построят ново пристанище. Френски бойни кораби отвържат на брожения с бомбардировки на града. Има много убити и ранени, като жертвите наброяват хиляди. Това е пример за жестоката реакция, след като местните са убили 9 европейски работници, от които 3 французи. Франция се възползва от възможността да утвърди своя „имперски“ контрол, и изпраща 15 000 войници със заповед за бързи и енергични репресии.

На племената Чауя е наложено обезщетение от 2,5 милиона франка, защото те са „обявили война“ на Франция, като са убили трима френски работници.⁶²⁸

Това е жестока репресия. Френските войски окупират Казабланка и областта около града. След бомбардирането на града, французите заставят силово, мароканското правителство да им плати обещание от 12 000 000.⁶²⁹

Съответно истината за инцидента е силно пропагандно изкривена и се разпространява по целия свят. Убийството на 9 чуждестранни работници, осквернили мюсюлманското гробище, се описва като „клането в Мароко“.⁶³⁰

„Дейли Мейл“ повдига въпроса за Свещена война и заявява, че „клането“ е „предварително обмислено и организирано“.⁶³¹

⁶²⁷ Morel, *Ten Years of Secret Diplomacy*, p. 104.

⁶²⁸ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. II, p. 810.

⁶²⁹ Frederick Bausman, *Let France Explain*, p. 149.

⁶³⁰ *The Sydney Morning Herald*, 2 August 1907, p. 7.

⁶³¹ *Daily Mail*, 1 August 1907.

В рамките на три седмици французите заявяват, че мароканските пристанища „трябва да останат в ръцете на цивилизацията“.⁶³²⁷

„Ню Йорк Таймс“ съобщава, че безпристрастните наблюдатели виждат в действията на французите, замисъл да окупират трайно Казабланка.

„Те повтарят историята на американците в Куба и Филипините, на французите в Индокитай и на англичаните в Египет. Започна се с борбата с местните и завърши с окупирането на съответните страни.“⁶³³⁸

„Безпристрастните наблюдатели“ са напълно прави. Френският парламент (камара на депутатите) между 1906 и 1911 г. приема девет резолюции с голямо мнозинство, изразяващи решимостта да поддържа споразумението от Алхесирас и отказва намеса във вътрешните работи на Мароко.

Подобно на британските парламентаристи, французите са напълно подведени и не знаят за тайните споразумения. Те вярват, че отговарят за външната политика, но както разкрива британският депутат и журналист Е. Д. Морел, реалната политика се провежда от „задкулисни агенти“.⁶³⁴⁹

Главният „агент“ на Тайния елит във Франция, е неудържимият Теофил Делкасе. В началото на март 1911 г., той е върнат във френския кабинет като министър на корабоплаването. Това се оказва по-голяма трагедия, отколкото някой би могъл да си представи.

Човекът, принуден да подаде оставка, защото довежда Франция до ръба на война с Германия по време на първата Мароканска криза, сега се връща в правителството и е назначен начело на френския флот.

Французинът превърнал се в „инструмент“ на покойния крал Едуард VII, въпреки че сега официално не участва във външната политика, според белгийският посланик барон Грайндел, „е твърде амбициозен и неспокоен човек, за да не се опита да внуши идеите си на колегите си. И сякаш някой го покани за да го направи...“⁶³⁵¹⁰

Кой го покани? Чие влияние е използвано за съживяването на реваншизма? Влиянието на Делкасе се усеща веднага.

Посланик Грайндел отбелязва, че председателят на френския Сенат е започнал да говори по-открито за „реванш“, отколкото го е правил от години, и че френските вестници все търсят някаква причина за ежедневно оплакване срещу Германия.

Веднага щом Делкасе се завръща в правителството, Франция започва агресивна политика в Мароко. Това не е случайно съвпадение.

Появата на Александър Изволски в Париж като новоназначен руски посланик във Франция също не е съвпадение. Изволски, който разбунва Балканите през 1908 г. и се стреми към руски контрол над Константинопол, се присъединява към Делкасе, чиято житейска амбиция е завръщането на Елзас-Лотарингия.

И двамата са неразривно свързани с Тайния елит. Изволски вярва, че може по-ефективно да организира войната срещу Германия от руското посолство в Париж, отколкото от Министерството на външните работи в Санкт Петербург.⁶³⁶

Още в същия ден, след завръщането си във френския кабинет Делкасе се среща с Изволски, който го описва като „най-видния член на кабинета“. Той добавя, че Делкасе вижда първата си задача в „осигуряване на силен флот и ще гарантира, че кабинетът ще

⁶³² Francis Charmes, *Revue de Deux Mondes*, 17 August 1907.

⁶³³ *New York Times*, 18 August 1907.

⁶³⁴ Morel, *Ten Years of Secret Diplomacy*, p. 102.

⁶³⁵ Morel, *Diplomacy Revealed*, p. 170.

⁶³⁶ Stieve, *Isvolsky and the World War*, p. 17, (letter of 17 January 1924, in *L' Humanité*, from Ernest Judet).

удвои усилията си по отношение на армията“.⁶³⁷ Въпреки че му е даден постът на морски министър, силната и доминираща личност на Делкасе се налага над френския външен министър Жан Крупи, който е „няма никакъв дипломатически опит“.⁶³⁸



Делкасе се връща със съвсем сериозни намерения. В Мароко недоволството на местното население достига своя връх през пролетта на 1911 г., когато французите публично екзекутират марокански дезертъори.

Появяват се съобщения, че в град Фес е избухнал бунт и че животът на европейците в почти недостъпната мароканска столица е в опасност.⁶³⁹ Френските и британските вестници заливат обществеността с преувеличени истории за цяла европейска колония, живееща в голям страх и трудност. Жестоката съдба на жените и децата е описана по най-трогателен начин. Бунтовниците са обградили Фес с пръстен от „желязо и пламък“.⁶⁴⁰ Говори се за международна криза и евентуална война.

Фес се представя като „френски Мафекинг“.⁶⁴¹ Под претекст за предстоящите

жестокости на бунтовниците, голям френски военен контингент е изпратен във Фес. На 5 април Жул Камбон, френският посланик в Берлин, уведомява германците, че поради наказателната експедиция за спасяване на европейците, те ще трябва да окупира пристанището Рабат, преди да навлязат във вътрешността на Мароко. Камбон обещава, че Франция ще спази договора от Алхесирас и ще изтегли войските си веднага щом редът бъде възстановен.⁶⁴²

Генерал Моание достига мароканската столица начело на френски експедиционни сили в началото на май. Той намира града напълно тих, а европейците необезпокоявани.⁶⁴³ Бунтовниците и техният пръстен от „желязо и пламък“ очевидно са изчезнали като утринна роса.

Призракът на бунта, така раздухан в печата, е изчезнал през нощта. Цялата история е скалпена с коварни цели.⁶⁴⁴

На 2 май Джон Дилън, водещият ирландски делегат от партията на самоуправлението, пита външния министър в Камарата на общините дали правителството е получило някакви доклади от британските агенти в Мароко, че европейците във Фес са в опасност и не могат да напуснат града ако желаят, и дали британското правителство има информация, че султанът на Мароко е одобрил настъплението на европейските войски към Фес? Сър Едуард Грей избягва директен отговор. Той поставя цялата отговорност за информацията за Фес върху устен доклад от френското правителство.

⁶³⁷ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. II, p. 836.

⁶³⁸ Stieve, *Isvolsky and the World War*, p. 31.

⁶³⁹ Fay, *Origins of the World War*, vol. I, p. 278.

⁶⁴⁰ Morel, *Ten Years of Secret Diplomacy*, p. 107.

⁶⁴¹ Обсадата на Мафекинг е събитие от англо-бурската война, когато бурите обсаждат неуспешно британците в гр. Мафекинг в продължение на 217 дни. (б. пр.).

⁶⁴² Fay, *Origins of the World War*, vol. I, p. 279.

⁶⁴³ Kennedy, *Old Diplomacy and New*, p. 170

⁶⁴⁴ Morel, *Diplomacy Revealed*, p. 215.

Киър Харди се намесва в атаката, като пита има ли международен синдикат, който се опитва да получи контрол над полезните изкопаеми на Мароко.⁶⁴⁵

Сър Едуард Грей игнорира въпроса. Той просто не дава никакъв отговор. Той знае, че във Фес има само десет британски граждани, включително шест жени и две деца.⁶⁴⁶ Там няма значителна европейска колония. Също така знае, че не е имало марокански нападения срещу европейци.

Тайният елит насърчава френската военна инвазия в Мароко единствено за да предизвика германския отговор и така желаната международна криза. И какво по-добро извинение от това, да оспори правата за добив, които султанът е дал на германска компания, в разрез с интересите на френския *Union des Mines Marocaines* (Съюз на мароканските мини)⁶⁴⁷, под претекст, че спасява европейците от несъществуваща криза?

Дори след като реалността на ситуацията става общоизвестна, Грей продължава да лъже. В мемоарите си пише, че Фес е в опасност и Франция е принудена да изпрати войски там, за да „облекчи ситуацията и да предотврати катастрофата“.⁶⁴⁸ Барон Грайндел телеграфира до Брюксел на 10 май: „След договора от Алхесирас... малко по малко французите завладяват всичко, възползвайки се от инциденти, които са възникнали автоматично, и създавайки други възможности, когато са били необходими... Сегашната експедицията е просто поредния фарс? Султан Мулай Хафид вече е загубил несигурната си власт над поданиците си, защото трябва да се подчини и превърне в инструмент в ръцете на Франция“.⁶⁴⁹

Проницателният белгийски дипломат е абсолютно прав. Франция се отнася към споразумението от Алхесирас като към лист ненужна хартия. Тя продължава да завладява Мароко чрез директни военни действия и частична окупация. Подбужда вътрешни раздори и отнема приходите на мароканското правителство.

Тайният елит насърчава всяка стъпка, която французите предприемат, докато Европа е влачена все по-близо и по-близо до бездната. Барон Грайндел отбеляза, че: „Най-интересната характеристика е търпението, с което германското правителство се преструва, че игнорира... завладяването на Мароко... То може да избира между преструването, че не вижда, и войната, която кайзерът не желае и която ще бъде осъдена от германското обществено мнение“.⁶⁵⁰

В Германия няма никакво желание за война. Исканията за действие, неприкритата свръхреакция, са изцяло едностранчиви. Всъщност, кайзер Вилхелм, който първоначално повярва, че животът на европейците във Фес е в опасност, първоначално приветства френската намеса за стабилизиране на султаната.⁶⁵¹

До края на юни цялата страна между столицата и брега е окупирана от френски войски.⁶⁵² Но когато става ясно, че френската армия няма намерение да напуска Фес, търпението на Германия се изчерпва. Тя заявява, че въпреки уверенията си, Франция игнорира догонора от Алхесирас и пренебрегва германските интереси в Мароко с презрително неуважение. Необходим е символичен протест. На 1 юли германски военен кораб, пътуващ обратно от Южна Африка, е пренасочен към Агадир, дотогава

⁶⁴⁵ Hansard, House of Commons, Debate, 4 May 1911, vol. 25, cc574–5.

⁶⁴⁶ Hansard, House of Commons, Debate, 25 April 1911, vol. 24, cc1601–2.

⁶⁴⁷ Тази френска компания всъщност е картел на няколко от големите европейски капиталисти, включително Шнайдер; Круп; Гест, Кийн и Нетълфолдс, създаден е след Алхесирас, за да се възползва от мароканските природни ресурси.

⁶⁴⁸ Grey, Twenty-Five Years, vol. 2, p. 32.

⁶⁴⁹ Morel, Diplomacy Revealed, p. 185.

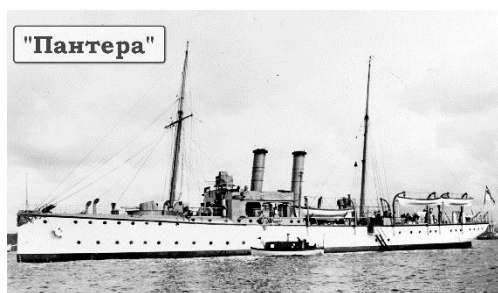
⁶⁵⁰ Morel, Truth and the War, p. 78.

⁶⁵¹ Christopher Clark, Kaiser Wilhelm II: Profiles in Power, p. 145.

⁶⁵² Morel, Ten Years of Secret Diplomacy, pp. 108–109.

непознат град на атлантическото крайбрежие на Мароко. Корабът „Пантера“ е малък, тип канонерка с водоизместимост 1000 тона, имащ на въоръжение две оръдия с калибър 10,5 см, шест картечници и 125 души екипаж. В рязък контраст с безразсъдното разрушение, нанесено от френския флот в Казабланка, малката германска канонерка, закотвена край брега, не произведа нито един изстрел и никой от екипажа не слиза на брега.⁶⁵³

Но въпреки това, „Пантерата“ привлича цялата френска злоба. Същевременно Германия представя нота на френското правителство, в която посочва, че окупацията на Фес е несъвместима със споразумението от Алхесирас, уважението към суверенитета на султана и целостта на Мароко. Германското правителство е готово да обсъди решение на Мароканския въпрос и ще изслуша всяко разумно предложение. Германия ясно заявява, че няма да иска нищо от Франция и няма намерение да праща военен контингент в Агадир, нито пък има тъкъв на борда на кораба си.⁶⁵⁴ Тя търси яснота и компенсация, а не война.



Въпреки че Великобритания няма териториален интерес в Мароко, вълна от антигерманска злоба отново изпълва британският печат. Уинстън Чърчил фантастично твърди, че появата на „Пантера“ в Агадир е част от ненавременен опит на Германия да създаде военноморска база, от която да атакува съюзнически кораби по пътя към Канарските острови и Южна Африка.⁶⁵⁵ Това е абсурдно предложение, дори и от обстоятелството, че крайбрежието на Агадир няма дълбоководно пристанище.⁶⁵⁶ Сър Едуард Грей по-късно ще възкреси старата лъжа, че инцидентът с „Пантера“ е пореден опит на Германия да разбие Съглашението, целящ да провокира война с Франция.⁶⁵⁷

Войноотделниците бълват „огън и жупел“ срещу Германия.⁶⁵⁸ Едуард Грей призовава френския министър-председател да заеме войнствена позиция, която вероятно може да доведе до война, ако се беше поддал на съвета му.⁶⁵⁹

В момент на нагла ирония сър Артър Никълсън, постоянен заместник-министър на външните работи от 1910 г., се оплаква на германския посланик в Лондон, че с хвърлянето на котва на „Пантера“ край Агадир, Германия нарушава договора от Алхесирас. Той не споменава, че Франция и Испания вече имат 100 000 войници, окупирали страната.

Вестник „Таймс“ от 20 юли заплашително предупреждава, че Германия претендира за „абсолютно европейско превъзходство“⁶⁶⁰, а Грей лично обвинява Германия за създаването на „нова ситуация“.⁶⁶¹

Според мемоарите му Германия изпраща канонерката в Агадир „внезапно“, след като френските сили влизат във Фес⁶⁶², въпреки че Германия чака почти два месеца, опитвайки се да разреши ситуацията по дипломатически път.

⁶⁵³ Max Montgelas, *British Foreign Policy under Sir Edward Grey*, p. 29.

⁶⁵⁴ Max Montgelas, *The Case for the Central Powers*, pp. 42–44.

⁶⁵⁵ Churchill, *World Crisis*, p. 29.

⁶⁵⁶ Morel, *Diplomacy Revealed* p. 217.

⁶⁵⁷ Grey, *Twenty-Five Years*, vol. II, pp. 60–2.

⁶⁵⁸ Neilson, *Makers of War*, p. 15.

⁶⁵⁹ Barnes, *In Quest of Truth and Justice*, p. 18.

⁶⁶⁰ Montgelas, *Case for the Central Powers*, p. 43.

⁶⁶¹ Hermann Lutz, *Lord Grey and the World War*, p. 127.

⁶⁶² Grey, *Twenty-Five Years*, vol. II, p. 33.

Въпреки това, известният професор сър Хю Страчан в Оксфордския университет и член на *All Souls* (Вси души), специалист по историята на ПСВ, пише през 2003 г.: „Френско-германски спор породен от колониални амбиции, който трябваше да бъде разрешен чрез дипломация, сега се превърна във въпрос от жизненоважен национален интерес за Великобритания. Германия беше разположила морската си мощ отвъд границите на непосредствените си географски води; това беше пряка заплаха за водещия военноморски флот в света“.⁶⁶³

Моля, уважаеми читателю, помисли за скандалния и абсурден характер на това твърдение. Малка германска канонерка с екипаж от 125 души е представена като „пряка заплаха за водещия военноморски флот в света“, а присъствието ѝ – като „въпрос от жизненоважен национален интерес за Великобритания“.⁶⁶⁴

Шест дни преди „Пантера“ да хвърли котва в Атлантическия океан край Агадир, целият британски флот е дефилирал на тържествения парад на флота в Спитхед, по



повод коронацията на Джордж V: 167 военни кораба с общ тонаж над 1 000 000 тона, с 60 000 офицери и моряци екипажи – най-големият флот, строяван някога по това време, заема площ 18 мили² и е разположен в 5 дълги главни колони, с по-малки колони между тях заети от разрушители, подводници и торпедни катери.⁶⁶⁵

„Пантера“ е едва 1000 тона. Самата кралска яхта е почти пет пъти по-тежка. Погледнато в светлината на историческата реалност, твърдението на Страчан е абсурдно. Подобно на много съвременни историци, професор Страчан не споменава тайните договори, с които се разделя Мароко. Американският писател

Фредерик Баусман предполага, че: „Добър тест за авторите, които обсъждат причината за войната, е как се отнасят към тайния договор от 1904 г. Ако пропуснат или не обсъждат разумно тайната част на договора, те трябва да се четат с повишено внимание.“⁶⁶⁶

Добър съвет. В разгара на дипломатическите спорове между Германия и Франция, вестник „Таймс“ поддържа поток от протести. Неговите редакционни статии и парижки репортажи се характеризират с нагнетяване на напрежението. На 20 юли вестникът заявява, че Германия отправя скандални „изисквания“ към Франция и че никое британско правителство няма да ги толерира, „дори ако френското правителство се окаже достатъчно слабо, за да го направи!“.

Новият френски премиер, Жозеф Кайо⁶⁶⁷, е подложен на силен натиск да не отстъпва нищо на германците. „Таймс“ настоява за изпращането на британски военни кораби в Агадир. Тайният елит проучва всяка възможна пътека за насърчаване на войната им с Германия.

⁶⁶³ Strachan, *The First World War*, p. 41.

⁶⁶⁴ Самият факт, че Страчан е член на „Вси души“ и Оксфордския университет, ясно показва чии интереси защитава именитият (лъже)историк пропагандатор! (б. пр.).

⁶⁶⁵ *Evening Post, Spithead Review*, Volume LXXXI, 26 June 1911, p. 7.

⁶⁶⁶ Bausman, *Let France Explain*, p. 150.

⁶⁶⁷ 74-ият френски министър-председател, Ернес Монис, встъпва в длъжност на 2 март 1911 г. Той е човекът, отговорен за връщането на Делкасе в кабинета. Той и синът му са сериозно ранени по време на въздушната надпревара Париж-Мадрид през юли 1911 г. и е принуден да подаде оставка от правителството. Заменен е от по-радикалния социалист Жозеф Кайо.

На следващия ден сър Едуард Грей извиква германския посланик, възприема същия тон като „Таймс“ и повтаря „фактите“. Грей намеква, че може да се наложи да се предприемат стъпки за защита на британските интереси.⁶⁶⁸

Същата вечер канцлерът на финансите трябва да говори пред Банкерската асоциация в Лондон. Преди да замине за Маншън Хаус, Лойд Джордж отива да поиска одобрението на премиера за съдържанието на речта си. Според Лойд Джордж, премиерът незабавно повиква сър Едуард Грей в кабинета си, „за да чуе неговото мнение и да получи неговото одобрение“.⁶⁶⁹

Въпреки, че е необичайно министрите да изнасят важни речи извън обичайната си сфера на отговорност, Лойд Джордж е известен от някого, че трябва да иска разрешение, преди да изрази мнението си. Казано направо, това не е неговият обичаен начин на действие. И в кабинета с Аскуит и Грей, той трябва да преправи изявлението си в съответствие с техния либерален империалистически стил, отказвайки се от своя неконформистки произход. В последвалите множество допълнения, протести и контрааргументи, това се откроява добре.

Това е момент от голямо значение. Дейвид Лойд Джордж се отказва от фундаменталното убеждение, върху което е изкована блестящата му репутация. Човекът от народа, човекът, който се застъпва за мир и военни съкращения, човекът, който натика Консервативната партия в тинята заради Бурската война, сега се отърсва от одеждите на пацифизма и се присъединява към „конниците на апокалипсиса“. С внимателно подбрани думи той предупреждава: „Ще направя големи жертви, за да запазя мира... но ако ни се наложи ситуация, в която мирът може да се запази само чрез отказване от великото и благотворно положение, което Великобритания е спечелила през векове със своя героизъм и постиженията си, ако трябва Великобритания да бъде третирана така, и интересите ѝ да бъдат жизнено засегнати, сякаш тя няма значение в общността на нациите, тогава категорично заявявам, че мир на тази цена е унижение, непоносимо за велика страна като нашата. Националната чест не е партиен въпрос. Сигурността на нашата голяма международна търговия не е партиен въпрос; мирът на света по-вероятно ще бъде осигурен, ако всички нации осъзнаят какви трябва да бъдат условията за мир...“

Това, което той каза, отеква в цяла Европа. Спътниците на Свети Павел едва ли биха могли да бъдат по-изненадани по пътя за Дамаск. Думите може да звучат меко, но Лойд Джордж начертава линия в пясъка и вече преминава на тъмната страна. „Сигурността на нашата международна търговия не е партиен въпрос...“ Какво има предвид той? Как може канонерка, закотвена край мароканския бряг, да застраши сигурността на международната търговия на Великобритания? Това е пълна глупост. Пълно безсмислие, но той умишлено предизвиква буря от протести. Каква ситуация е наложена на Великобритания, която включваше отказ от великата позиция, спечелена с векове на героизъм? За какво говори изобщо той? Това е реториката на чистия империализъм... от Лойд Джордж.

Показателно е, че в личните си мемоари сър Едуард Грей „смята, че няма нищо в думите, на което Германия може основателно да възрази...“⁶⁷⁰

Германия, разбира се, това всичко е насочено срещу Германия, мрачно предупреждение от бившия защитник на мира.

Канонерката „Пантера“, която стои край Агадир, не оправдава нито дума, от изказването на Лойд Джордж. Висш член на британския кабинет отправя сериозна, дори и завоалирана, заплаха към Германия, знаейки и очаквайки, че тя ще възрази.

⁶⁶⁸ Morel, *Truth and the War*, p. 79.

⁶⁶⁹ Lloyd George, *War Memoirs*, p. 26.

⁶⁷⁰ Lloyd George, *War Memoirs*, p. 26.

Подбуждането на Германия към остра реакция е, разбира се, цялата цел на упражнението. Пол Камбон, френски посланик в Лондон, по-късно откровено признава пред Лойд Джордж: „Вашата реч от юли 1911 г. ни даде сигурност, че можем да разчитаме на Англия.“⁶⁷¹

Тайният елит иска война и се готви за нея. Ако може да бъде организирана за юли или август 1911 г., това ще пресече омразния парламентарен законопроект и ще спре законодателството. Конституционната криза незабавно ще бъде заменена от обединяващата криза на войната в Европа.

Британската военноморска и военна подготовки се засилват. Армейските офицери са отзовани от отпуск, закупени са допълнителни коне за кавалерията, а Северноморската ескадра е поставена на бойна позиция.⁶⁷²

На сутринта след речта на Лойд Джордж, „Таймс“ отпечата неговите провокативни думи в две статии в един и същи брой с акцентирани бележки и заглавия.⁶⁷³

Вестник приветства неговите „решителни и държавнически“ препратки към Германия и го представя като национален спасител. Европа няма какво да губи от неговите разкрития за „истинските претенции на Германия“. Значението на редакционната статия на „Таймс“ е, че в континентална Европа тя правилно е разбрана като възгледите на тези, които контролират британското външно министерство.

Последва яростна кампания в британските вестници и списания, която бушува три месеца. Германия протестира остро срещу намеците и „халюцинацията“, че обмисля да създаде военноморска база в Агадир. Германската протестна нота до сър Едуард Грей заключава: „Ако английското правителство е възнамерявало да усложни и разстрои политическата ситуация и да доведе до експлозия, то със сигурност не би могло да избере по-добро средство, от речта на канцлера на хазната.“⁶⁷⁴

Цялата Мароканска криза е нагласена, за да провокира Германия към война. Това не е толкова стряскащо, но фактът, че Лойд Джордж е позволил да бъде използван като рупор на Тайния елит, за да разпалва пламъците на омразата срещу Германия, със сигурност е нещо ново за повечето наблюдатели. Дали това е моментът, на неговото „обръщане“ което е било внимателно подготвено, и първоначална вноска към Тайния елит, който е спасил кариерата му през 1909 г.?

Ако Великобритания беше успешно инсценирала войната още през 1911 г., Лойд Джордж щеше да се представи като човекът от народа, който се е опитал да предупреди Германия. С всеки изминал ден той се сближава с тримата заговорници от Релугас. В кабинета на Аскуит, Чарлз Хобхаус със сигурност отбелязва настъпването на много по-близки отношения между Лойд Джордж и сър Едуард Грей.⁶⁷⁵

Лойд Джордж не е единственото ново лице във вътрешните кръгове на реалната власт. Той и Уинстън Чърчил са тихомълком въведени в тайната подкомисия на CID, която отговаряше за съвместната англо-френски подготовка за война: сигурен знак за тяхната позиция сред Тайния елит.

Аскуит изчаква Парламентът да излезе в лятната ваканция и министрите и депутатите да напуснат знойния и потискащ град, преди да свика и тях двамата на тайна военна среща. Това е безпрецедентен акт. Военен брифинг. Да бъдат там, в компанията на началник-отдела на военните операции, генерал Уилсън, и наследника на Фишър като първи морски лорд, адмирал Артър Уилсън, с министър-председателя,

⁶⁷¹ Grey, *Twenty-Five Years*, vol. II, pp. 39–40.

⁶⁷² Montgelas, *British Foreign Policy under Sir Edward Grey*, p. 32.

⁶⁷³ Morel, *Diplomacy Revealed*, pp. 201–2.

⁶⁷⁴ *The Times*, 22 July 1907.

⁶⁷⁵ Morel, *Ten Years of Secret Diplomacy*, pp. 144–146.

външния министър, първия лорд на Адмиралтейството и държавния секретар по военните въпроси, е учудващо. Чърчил и Лойд Джордж, преди това създават проблеми на тези колеги в кабинета, поставяйки под въпрос военни и военноморските разходи и разходите за реорганизация на армията. Те нямаха представа какво се е случва зад затворените врати на Военното министерство и Министерството на външните работи, но на 23 август 1911 г. се преценява от някой, че трябва да знаят всичко и им се предоставя доверие, осъществяването на имперската кауза.

Тази среща е тяхното посвещение в избраната общност, която знае и разбира, че Великобритания се готви за война с Германия. Единственият въпрос, на който остава да се отговори, е: сега ли е моментът?

Срещата продължава цял ден. Представени са подробни карти и германският план „Шлифен“ е демонстриран с удивителна точност. Генерал Уилсън (по-късно фелдмаршал сър Хенри Уилсън) е всеотдаен и далновиден военен. Той работи от 1906 г. по един проект: да подкрепи френската армия във войната срещу Германия. Той познава френския генерален щаб и разположението на армията им. Секретната информация редовно му е предавана от континента, а в собственият му кабинет виси е огромна карта на Белгия, на която всеки път, мила, железопътен възел, река и канал са подробно обозначени след разузнавателните му пътувания през белгийската провинция.

Значи ще си започне в Белгия. Три цели години преди събитието, през 1914 г. Комитетът за имперска отбрана получава щателно и точно обяснение за това как трябва да започне войната. Чърчил е дълбоко развълнуван от перспективата за война и с обичайната си самонадеяност е изпратил меморандум до CID, в който прогнозира как си представя, че ще протекат първите четиридесет дни от континентална война. В крайна сметка прогнозата му се оказва необичайно точна.

Представянето на първия морски лорд, сър Артър Уилсън, е в пълен контраст, неясно и изключително невпечатляващо. Адмиралтейството остава напълно твърдо на мнението на Фишър, че тясната блокада на вражеските пристанища е много по-ефективна от десанта на експедиционни сили. Той се застъпва армията да бъде подготвена за контраатаки по германското крайбрежие, които ще ангажират германски войски изтеглени от главната фронтова линия. Скоро става очевидно, че изобщо няма съгласуван план за военноморска война, а фундаментална безизходица между военноморските и военните щабове. Честно казано, тясната блокада на пристанищата на Ламанша и Северно море ще има смъртоносен ефект върху способността на Германия да води по-дълга война, но други влияния изключват подобна стратегия. Халдейн е бесен. Въпреки всичките му блестящи реорганизации във Военното министерство, на всички в залата е абсолютно ясно, че ако войната бъде обявена през 1911 г., Великобритания ще бъде победена. Няма план за действие, договорен между съюзните щабове. Опитът от присъствието на Комитета за имперска отбрана разпалва у Чърчил плам, подпалил въображението му. Ще има война и тя може да избухне много скоро. Той записва, че е направена подробна подготовка за войната. Разписанията за движението на всеки батальон, „дори къде ще пият кафето си“, са щателно подготвени.

Продължаваща железопътна стачка приключва внезапно, след като Лойд Джордж изпраща поверително изявление до собствениците работодатели и представителите на работниците.

Хиляди карти на Северна Франция и Белгия са отпечатани за Експедиционните сили. Печата запазва мълчание. Всичко трябва да бъде организирано тайно. Чърчил пише подробно писмо до Грей и Асквит на 30 август, в което ги съветва какво да правят, „ако и когато преговорите в Мароко се провалят“.

Той всъщност вярва, че войната за Мароко е на път да избухне. Неговият съвет към сър Едуард Грей е да каже на Белгия, че ако нейният неутралитет бъде нарушен, ние сме готови да ѝ се притечем на помощ и да сключим съюз с Франция и Русия, за да гарантираме нейната независимост. „Кажете ѝ, че ще предприемем всички военни стъпки, които ще бъдат най-ефективни за тази цел“.⁶⁷⁶

За пореден път военните включват Белгия в уравнението. Тя винаги е предопределена да осигури извинението за вдигането на оръжие срещу Германия. Уинстън Чърчил е обзет от военна треска и за няколко дни в края на лятото, войната изглежда вероятна.

Във Франция радикалът Жозеф Кайо запазва спокойствие. Той сформира правителството си в края на юни и устоява на натиска на хората от Тайния елит: Грей в Лондон и Делкасе в Париж. Кайо предпочита помирението, а не войната. Неговата социалистическа политика включва въвеждането на данък върху доходите, подобряване на жилищните условия и национализация на железниците.⁶⁷⁷ 55

Френско-германските преговори започват през юли и най-накрая намерат решение в договора от Фес през ноември 1911 г., с който на Франция се дава свобода на действие в Мароко в замяната на „гаранция“, че икономическите интереси на Германия ще бъдат зачитани. Освен това на Германия се предоставя териториална компенсация във Френско Конго. Както обикновено, това е империалистическо разделяне, за което коренното население на Мароко и Конго няма дума по въпроса.

През ноември 1911 г. двата парижки вестника, *Le Temps* и *Le Matin*, разкриват подробности за секретните членове в Антантата от 1904 г., зад които Великобритания твърди, че поддържа независимостта и целостта на Мароко, като същевременно позволява на Франция и Испания да злоупотребяват с тази страна. Въпросът за Фес е лъжа. Договорът в Алхесирас е подписан недобросъвестно. Възмущението, повдигнато срещу Германия, се основава на лъжа.

В декемврийския брой на *Review of Reviews*, Уилям Т. Стивънс пише предупреждение, което е игнорирано с висока цена: „Почти влязохме във война с Германия. Избегнахме войната, но не избягахме от естествената и трайна враждебност на германския народ. Възможно ли е да се формулира по-тежко обвинение срещу външната политика на което и да е британско министерство? Тайната, публичната тайна на това почти невероятно престъпление срещу договорните отношения, британските интереси и световния мир, е зловещият факт, че сър Едуард Грей е доминиран от мъже във външното министерство, които вярват, че всички съображения трябва да бъдат подчинени на единствения върховен дълг, да се осуетяват действията на Германия на всяка крачка, дори ако така британските интереси, договорните отношения и световният мир бъдат потъпкани. Говоря това, което знам“.⁶⁷⁸ 56

И той наистина го знае. Като посветен в тайното общество на Роудс, Стивънс със сигурност говори с несравним авторитет. Той беше част от тях, работеше за тях, но в крайна сметка отхвърля тяхната воинствена философия.

Това е един от малкото случаи, когато някой, свързан с Тайния елит, ни дава поглед зад завесата. Стивънс потвърждава твърдението, което изложихме преди. Мъжете, които доминираха над сър Едуард Грей и британската външна политика, Милнър и неговата Кръгла маса, са в основата на Тайния елит. Те вярват, че техен върховен дълг и като последователи на Ръскин ще се съсредоточат върху думата „дълг“ – е да победят Германия, дори ако самият световен мир бъде потъпкан. Стивънс знае точно какво разкрива: британските расови фанатици, които се стремят към световно господство.

⁶⁷⁶ Churchill, *World Crisis*, pp. 38–39.

⁶⁷⁷ Spencer Tucker, *World War I*, p. 248.

⁶⁷⁸ Neilson, *How Diplomats Make War*, p. 198.

Но благодарение на благоразумието проявени от кайзер Вилхелм, и френския премиер Жозеф Кайо, втората Мароканска криза премина, както и първата, без да се стигне до война. Тайният елит е осуетен, но те научават нещо ново. Френската политика не е изгодно корумпирана. Делкасе е реабилитиран и има впечатляващо влияние, но е необходимо повече. Те трябва да контролират премиера или президента на Франция. В Елисейския дворец е необходим твърд реваншист. Кайо и неговите социалистически радикали ще трябва да си тръгнат.

Александър Изволски е успешно преместен в Париж и осъществява незабавен контакт с Делкасе. Това е партньорство, което обещава много, но ще изисква по-големи ресурси за подкупването на политиците, и на печата.

По-близо до дома, Халдейн беше създал военен щаб и армия, готови за незабавни действия, но флотът, въпреки непрестанните инвестиции, е разединен. Адмиралтейството иска да действа самостоятелно. Той го знае по-добре от всички останали. И двата проблема изискват твърди решения.

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 13. МАРОКАНСКИ МИТОВЕ – ФЕС И АГАДИР

- Въпреки гаранциите, дадени от договора от Алхесирас, мароканската независимост и териториална цялост са непрекъснато подкопавани от французите.
- Възмездие срещу местните жители в Казабланка през 1907 г. е крайно непропорционално и ненужно брутално.
- Френският парламент е напълно подведен относно Мароко и не знае нищо за тайните споразумения.
- Двама основни агенти на Тайния елит, Делкасе и Изволски, влияят върху френската външна политика от 1911 г. насам.
- Скалъпено е митично въстание във Фес и в града са изпратени френски войски. Германия приема обещанието на Франция, че това е временна мярка и че войските ще бъдат изтеглени веднага щом мирът бъде възстановен.
- Въпреки тези обещания, тя се превръща в окупационна армия и Германия възразява, като изпраща малка канонерка в Агадир.
- Тайният елит преувеличава това с необикновени твърдения, че Германия има за цел да заплаши морските пътища, като установи военноморска база в Агадир. Тяхната абсурдна пропаганда твърди, че Германия възнамерява да тласне Европа към война.
- Лойд Джордж, някога смятан за най-радикалния пацифист, се присъединява към подстрекателите на войната, като произнесе умишлено антигерманска реч, целяща да разгневи Берлин.
- Лойд Джордж и Уинстън Чърчил са привлечени в лоното на Тайния елит, когато са запознати с дългогодишните планове за война срещу Германия. Британската подготовка за война продължава от 1906 г., до най-малкия детайл. Войната е неизбежна.
- Във Франция наскоро избраният премиер Жозеф Кайо отхвърля подстрекателството към война и започва преговори с Германия.
- Кайзерът и неговите министри, възмутени от злонамерения характер на историите в британския печат, отказват да се хванат на въдицата и се съгласяват на дипломатическо решение.
- Осуетен, Тайният елит осъзнава, че ще трябва да поеме под пълен контрол френското правителство.

ГЛАВА 14 Чърчил и Халдейн – Печеленето на време с помощта на многото лъжи.

ТАЗИ СПЕЦИАЛНА СРЕЩА НА Комитета за имперска отбрана на 23 август 1911 г. е ключов момент за Тайния елит, по пътя към войната. Най-после става ясно, че флотът трябва да претърпи сериони промени като армията и да бъде напълно съобразен с тайните военни планове. Министърът на войната е разтревожен от „изключително

опасното“ положение, поради „сериозното отклонение в политиката“, и ако Великобритания беше влязла във война, „можеше да ни въвлече в бедствие“.⁶⁷⁹

Той е разочарован от обстоятелството, че „адмиралите живеят в свой собствен свят“. Това предизвикателство Халдейн иска да поеме сам, вярвайки, че е единственият човек, способен да се справи с тяхната непреклонност.

Аскуит се съгласява на промени. Той е особено раздразнен, когато се опитва да получи незабавна информация, и открива, че целият персонал на Адмиралтейството е в лятната ваканция по едно и също време. На практика, то е затворено. Халдейн е вбесен, че в Адмиралтейството изобщо нямат стратегически карти на Европа, тъй като „това не било тяхна работа“.⁶⁸⁰

Въпреки че участва в Камарата на лордовете като виконт през 1911 г. и е любим син на Тайния елит, Халдейн не е избран да ръководи флота. Задачата е дадена на Уинстън Чърчил, който настоява пред Аскуит и Едуард Грей, да получи този пост. Слюховете разказва, че Аскуит затворил Халдейн и Чърчил в стая във вилата си близо до Норт Берик и ги оставил да спорят кой трябва да бъде командващ на флота.⁶⁸¹

Чърчил твърд, че му е предложена ключовата позиция, докато е напуснал игрището за голф в Норт Берик.⁶⁸² Какакто и да е, но Чърчил влива нов прилив на енергия в Адмиралтейството и го разтърсва до основи. Мисията му е ясна: „да приведе флота в състояние на незабавна и постоянна бойна готовност“.⁶⁸³

Чърчил е сериозен стрес за всички онези, свикнали с рутината на военноморските традиции. Офицерите и чиновниците са длъжни да остават на смяна денем и нощем, за да не ги изненада нападението на Германия.⁶⁸⁴ Един от морските лордове отсега нататък трябваше да бъде дежурен по всяко време в или близо до сградата на Адмиралтейството.

Чърчил нарежда да се постави огромна карта на Северно море на стената зад стола му, на която ежедневното разположение на германския флот е отбелязано със знаменца. Той вдъхва на Адмиралтейството усещането за ясна и непосредствена опасност и го поставя в състояние да поддържа постоянна бойна готовност. Той нарежда всички военноморски дневници да бъдат под постоянна охрана.⁶⁸⁵

Тези незабавни действия, са показателно за параноята, породена от шпионските истории. Винаги самоизтъкващ се, Чърчил си приписва заслуга за всичко, което работи добре. Адмиралтейството беше поръчало военни кораби стечно гориво, преди той да стане Първи лорд. До февруари 1914 г. военноморските сили мат готови и в процес на производство общо 252 кораба с нефтено гориво, или пригодени за смесено изгаряне на нефт и въглища, но Чърчил си приписва заслугата за тази радикална промяна.⁶⁸⁶

Всичко това поставя флот, в състояние на бойна готовност, което Тайният елит очаква от Първи лорд на Адмиралтейството. Дори с гъвкави и доверени хора в кабинета, Тайният елит трябва да пази плана си за войната в строга тайна. Ако обществеността научи за намерението им да предизвикат война с Германия, правителството ще бъде свалено.

Редовните срещи между военни експерти от Франция и Великобритания, които се провеждаха тайно от 1905 г. насам, със знанието и одобрението на Аскуит, Грей и Халдейн, все още са известни само на малцина привилегировани, но тайната не се

⁶⁷⁹ Haldane to Asquith, as recorded in Maurice, Haldane, p. 283.

⁶⁸⁰ Haldane, *An Autobiography*, p. 230, 227.

⁶⁸¹ Jenkins, *Churchill*, p. 206.

⁶⁸² Churchill, *World Crisis*, p. 49.

⁶⁸³ E. D. Morel, *The Secret History of a Great Betrayal*, p. 15.

⁶⁸⁴ Cowles, *Winston Churchill*, p. 157.

⁶⁸⁵ Churchill, *World Crisis*, p. 52-53.

⁶⁸⁶ Hansard, *House of Commons, Debate*, 18 February 1914, series 5, vol. 58, cc920–1.

поддържаше лесно. Броят на тези, които са запознати, неминуемо се увеличава с разширяването дейността на Комитета за имперска отбрана.

Чуждите външни министри и дипломати чуват непотвърдени слухове или научават нещо от поверителни брифинги. Редакторите и собствениците на вестници имат достъп до информация, която е пазена от публичното пространство, но тя не може да се запази дълго време.

До ноември 1911 г. източници от различни части на Европа уверено твърдят, че са сключени тайни споразумения обвързващи Великобритания с Франция и Русия чрез военни и военноморски договорености, които многократно и официално са отричани в парламента и публично.

На 15 ноември в кабинета на Аскуит избухва яростен спор, когато подробности за тайното заседание на Комитета за имперска отбрана, на са поканени Чърчил и Лойд Джордж, стига до знанието на редица министри, които не са поканени.⁶⁸⁷

Лорд Морли, иска обяснение за съвместните планове между френския и британския генерални щабове. Как се е стигнало до това? Кой го е разрешил? Как е могло това да се случи без знанието и одобрението на кабинета? Какво точно означава във връзка с международните ангажименти?

Колкото и да се мъчат тримата заговорници от Релугас, те не успяват да намерят отговор на един показателен въпрос: ако „разговорите“ наистина не обвързват страната с война, защо информацията трябва да бъде укривана?

Мъглявият и напълно неискрен анализ на Едуард Грей за заговора, за държането на кабинета в невежество, от официалните му мемоари, твърди, че „нямаше причини целият въпрос да бъде обсъден в кабинета“. Единствената трудност произтичаше от това, че нещата са продължили толкова дълго във времето, поради което не е имало удобен момент в който кабинетът да бъде информиран.⁶⁸⁸

Очевидно Грей, Халдейн и Аскуит просто са забравили да информират членовете на кабинета през 1905 г. и никога не са повдигнали въпроса след това. Какво жалко извинение. Това е неловко преживяване и за тримата. Грей признава, че е разглеждал споразуменията като ангажимент за сътрудничество във военни действия с Франция, само ако тези действия са „непровокативни и разумни“.⁶⁸⁹ Аскуит обяснява по различен начин. Той казва, че е свободен при всякакви обстоятелства да откаже сътрудничеството на Великобритания. Общата реакция на министрите в кабинета е гняв и безпокойство. В най-добрия случай само петима министри а в течение – Аскуит, Халдейн, Грей, Чърчил и Лойд Джордж. Останалите 13 ясносъзнават, че военната „реципрочност“ означава, че независимо дали ни харесва или не, Великобритания е поне частично обвързана с Франция в случай на война. Две резолюции на кабинета са официално внесени и приети единодушно. Първата резолюция гласи, че „не трябва да се осъществяват връзки между генералния щаб тук и щабове на други държави, която пряко или косвено, да ангажира Великобритания с военна или военноморска интервенция“. Втората резолюция постановява, че „такива връзки, ако са свързани със съгласувани действия по суша или море, не трябва да се осъществяват без предварителното одобрение на кабинета“.⁶⁹⁰

Либералният кабинет се опитва да наложи някакво подобие на ограничаване на щетите. Те искрено вярват, че са начертали линия в пясъка, преди нещата да излязат извън контрол. И грешат. Оспорен в парламента, Аскуит отрича. Той решително

⁶⁸⁷David, *Inside Asquith's Cabinet*, p. 107..

⁶⁸⁸Grey, *Twenty-Five Years*, vol. II, p. 166.

⁶⁸⁹David, *Inside Asquith's Cabinet*, p. 108.

⁶⁹⁰Asquith Papers, Bodleian Library, vol. 6, ff.79–80.

уверява Камарата на общините: „Няма никакво тайно споразумение от какъвто и да е вид, което да не е било разкрито пред обществеността.“⁶⁹¹

В парламентарен дебат по външната политика, Грей повторя лъжата: Първо, нека се опитам да сложа край на някои от подозренията по отношение на секретността – подозрения, с които, струва ми се, някои хора се измъчват и със сигурност тревожат други... Няма никакви тайни ангажименти“.⁶⁹²

Аскуит повтаря уверенията си месец по-късно, като настоява категорично, че „Няма тайни ангажименти с чуждо правителство, които да ни налагат задължение да оказваме военна или военноморска помощ на която и да е друга сила.“⁶⁹³

Тези повтарящи се, крещящи лъжи са пълно отричане на всичко, което бяха одобрили през предходните пет години. Подтекстът сериозно тревожи Тайния елит. Британският кабинет и парламент очевидно са зле настроени към война с Германия и са научили за ангажименти, които категорично отхвърлят. Тези потенциално сериозни възражения трябва да бъдат заобиколени.

Тайните и лъжите продължават с неотслабваща сила. На 29 януари 1912 г. Тайният елит изпраща емисар в Берлин под прикритието на личния банкер на крал Едуард VII, сър Ърнест Касел. Той и неговият приятел, германският корабен магнат Алберт Балин⁶⁹⁴, искат лична аудиенция при кайзера, на която му е предаден документ, за който се твърди, че е подготвен с „одобрението и знанието на английското правителство“.

Изглеждало, че това е официално предложение за неутралитет, обусловено от преоценка на предложената германска военноморска програма. Касел е изпратен тайно, директно при кайзера, без очевидното предварително знание на посланиците на която и да е от страните.⁶⁹⁵

Впоследствие британският кабинет е уведомен, че чрез Балин е изпратено съобщение от кайзера, с което се иска сър Едуард Грей да дойде в Берлин, за да обсъдят въпроса за въоръженията „без никакви обвързвания“.⁶⁹⁶ Британският външен министър по-късно изказва съмнение за произхода на поканата. „Никога не знаех дали предложението наистина е излязло от британски или германски източник.“⁶⁹⁷ Разбира се, че е знаел. Мрежа след мрежа от откровени лъжи покриват личните му мемоари.

Тайният елит се споразумява с Грей, Чърчил и Аскуит да използват сър Ърнест Касел като таен емисар. Чърчил поддържа пряка връзка с Касел, който докладва на Адмиралтейството.⁶⁹⁸ Грей не отива в Берлин с неубедителното оправдание, че е трябвало да се справи със стачка на миньори, което дори не е в неговите правомощия.⁶⁹⁹

След като Тайният елит решава да изпрати в Берлин, военният министър Ричард Халдейн, той заедно с Грей, Чърчил, Ърнест Касел изготвят отговор, според който и в двете страни „военноморските разходи са отворени за обсъждане и има голяма вероятност те да бъдат уредени благоприятно“.⁷⁰⁰

⁶⁹¹ Morel, *Secret History of a Great Betrayal*, p. 16.

⁶⁹² Hansard, *House of Commons, Debate*, 27 November 1911, vol. 32, cc43–165.

⁶⁹³ In Morel, *Secret History of a Great Betrayal*, p. 16.

⁶⁹⁴ Алберт Балин е собственик на корабната линия Хамбург-Америка и има много контакти с британските, така и американските делови среди. Той е има достъп до политици като Чърчил, бил е в лични отношения с кайзера и се е среща редовно с Макс Варбург.

⁶⁹⁵ Wilhelm II, *My Memoirs*, pp. 142–144, 145

⁶⁹⁶ David, *Inside Asquith's Cabinet*, p. 111.

⁶⁹⁷ Grey, *Twenty-Five Years*, vol. II, pp. 74–5.

⁶⁹⁸ Churchill, *World Crisis*, pp. 71–2.

⁶⁹⁹ Maurice, *Haldane*, p. 292.

⁷⁰⁰ Sir Ernest Cassel to Herr Ballin, 3 February 1912, in Churchill, *World Crisis*, p. 75.

Тук отново откриваме онзи малък лъч светлина, който улавя Тайния елит в действие. Те използват влиятелен международен финансист и неговите германски контакти, за да се свържат тайно с Берлин. Касел е много повече от куриер. Той преговаря директно с кайзера, за да уреди срещата, тайно предава отговора на Чърчил и помага за изготвянето на телеграмата, която е изпратена обратно в Берлин.

Каква сила и влияние демонстрира това? Халдейн няма правомощия да подписва договор. Всъщност, неговите инструкции са изрично да не обвързва или ангажира Великобритания с каквото и да е пакт.

Посещението му поражда надежда в Германия, че може да настъпи нова ера на сътрудничество и приятелство с Великобритания. Канцлерът Бетман се доверява на Халдейн, че „в продължение на 2,5 години се е стремил да постигне споразумение между Германия и Англия“.⁷⁰¹

Халдейн няма такъв мандат, нито такова намерение. Водещите историци редовно описват последвалото като „Мисията на Халдейн“. Целта ѝ е била да „помири“, ако е възможно, различията между двете правителства.⁷⁰²

Тяхното мнение е, че мисията се е провалила поради „нежеланието на Германия да спре изграждането на силен флот“.⁷⁰³ Това е напълно невярна манипулация.

Преди заминаването на Халдейн, Грей уверява френския посланик, че не може да се говори за започване на преговори с Берлин. Единственото му желание е „да узнае желанията на германското правителство и да получи информация за германската флотска програма“.⁷⁰⁴

С други думи, Грей не приема германската ръка на приятелство, а изпраща Халдейн в Берлин с цел да събере поверителна информация за военноморската им програма. Халдейн е инструктиран да блокира всеки ангажимент за мир или преговори, но неговата „мисия“ се описва от историците, като осуетена от германската непреклонност при отхвърлянето на британските предложения за намаляване на военноморските сили.

Всъщност мисията му е да се добере до колкото се може повече подробности за германските военноморски планове и да не обещава нищо. Въпреки провокативната реч на Уинстън Чърчил, произнесена в Глазгоу в същия ден, когато Халдейн пристига в Берлин, военният министър е сърдечно посрещнат.⁷⁰⁵

Чърчил заявява, че британският флот е „необходимост“, докато германският флот е „излишък“, провокация, предназначена да обиди мнозина във Великобритания и Германия, които искрено се надявали на по-добро разбирателство между двете страни. Очевидно дрънка оръжие, защото знае, че посещението на Халдейн е непопулярно сред съюзниците на Великобритания, и се опитва да вдъхне уверение, че Адмиралтейството не е отстъпило от увеличаването на корабостроенето.

Може би дори е смятал, че речта му ще окаже натиск върху кайзера и неговите съветници и ще добави тежест към позицията на Халдейн в Берлин. Но всъщност това е просто още една цинична претенция, шарада⁷⁰⁶, зад която Грей и съветниците му във външното министерство, постоянно объркваха германските си колеги.

⁷⁰¹ Maurice, Haldane, p. 292, 297, 309.

⁷⁰² Kennedy, *Old Diplomacy and New*, p. 198.

⁷⁰³ Annika Mombauer, *The Origins of the First World War*, p. 6.

⁷⁰⁴ Montgelas, *British Foreign Policy under Sir Edward Grey*, p. 35.

⁷⁰⁵ Fay, *Origins of the World War*, vol. I, p. 304.

⁷⁰⁶ Шарада – игра при която единият участник обясняват значението на дадена дума с жестови и мимики, а другите трябва да я познаят. (б. пр.).

При пристигането си Халдейн обещава, че Великобритания е „против всяка агресия от която и да е нация“ и повторя още по-голямата лъжа, че „нямаме тайни договори“.⁷⁰⁷

Германците не поставиха под въпрос неговата почтеност и нетърпеливо се стремят към взаимно споразумение за „доброжелателен неутралитет“, ако някоя от страните бъде вкарана във война, в която не е агресорът.⁷⁰⁸

Целият ентусиазъм за компромис произтича от германците. Кайзерът представя на Халдейн копие от предложената им програма за корабостроене на военноморски сили. За изненада на Халдейн, той няма възражения да я съобщи на колегите си министри. „Просто сложих документите в джоба си... Успях да постигна съгласие за някои малки промени за темпото на производство на бойни кораби и за малко намаляване на разходите и от двете страни“.⁷⁰⁹

Без нито една отстъпка или услуга за услуга, германците се съгласяват да съкратят един дредноут от програмата си и да отложат други два. Канцлерът и кайзерът са въодушевени от перспективите за бъдещо разбирателство, породено от разговорите с Халдейн, а Бетман обещава, че успехът на продължаването на англо-германски преговори е „най-голямата цел в живота ми досега“.

Те са като двама джентълмени от епохата на Дикенс, ограбени чрез измама, като наивно вярват, че дават нещо свое, в замяна за нещо ценно, а получават само празно обещание. Убеден, че е постигнат значителен напредък, Бетман изпраща нота до Грей на 3 март, обобщавайки трите дни задоволителни разговори и предлагайки формула за политическо разбирателство. Въоръжен с подробностите за новия германски военноморски закон и информацията, която Халдейн е събрал за германските военноморски сили, британският външен министър отговоря, че Халдейн не е оценил мащаба на новия военноморски закон, и е дал неодобрен обещания.⁷¹⁰ Неустрашимо, германците обещават да оттеглят предложения закон за флота в сегашния му вид, в замяна на обещание за британски неутралитет.

Грей подтаря обичайното си лъжливо твърдение, че Великобритания „няма да извърши или да се присъедини към непровокирана атака срещу Германия“, но не използва думата „неутралитет“.⁷¹¹

Външното министерство отклонява диалога, като задава още въпроси, изисква по-подробни обяснения и търси сложни данни, чието събиране ще отнеме време.

След месеци бездействие, доверчивият кайзер бавно осъзнава, че е станал жертва на неискрена „политическа маневра“ за забавяне на военноморската му програма.⁷¹² Такава е мисията на Халдейн.

Несъмнено тайните военни и военноморски ангажменти на Великобритания към Франция са гръбнакът на британската външна политика от 1906 г. насам.⁷¹³

По времето, когато Аскуит и Грей са отричат предположенията, че са сключени тайни споразумения с Франция, плановите на Халдейн за мобилизиране и концентриране на британските експедиционни сили в Белгия са в сила от година. Чърчил няма такъв късмет. Жизненоважна военноморска координация с Франция и Русия все още не е договорена. Чърчил никога не иска да играе по правилата. Никаква

⁷⁰⁷ Haldane, *An Autobiography*, p. 241.

⁷⁰⁸ Ferguson, *Pity of War*, p. 71.

⁷⁰⁹ Haldane, *An Autobiography*, p. 242.

⁷¹⁰ Swain, *Beginning the Twentieth Century*, pp. 307–308.

⁷¹¹ Maurice, *Haldane*, p. 298.

⁷¹² Wilhelm II, *My Memoirs*, p. 152.

⁷¹³ Morel, *Secret History of a Great Betrayal*, p. 16.

резолюция на кабинета не е може да го спре. Тайните военноморски споразумения са сключени, облечени в одеждите на реорганизация на Адмиралтейството.

Той използва случая с доклада си пред Парламента на 18 март 1912 г., за да разпали пламъците на антигерманския антагонизъм и да направи смели промени в организацията на флота, които предвещават подготовката за война.

Първият лорд на Адмиралтейството обича тези официални случаи в Камарата на общините. Остротата и напорът на словесния дуел разпалва решимостта му да постигне своето. Той предлага германците „да си вземат почивка“ през същата година. Предлага, ако германският флот не построи кораби през 1912-13 г., Великобритания също ще се въдържи. На пръв поглед и двете страни ще спечелят, а спестяванията, които Германия ще спечелила от отмяната на три дредноута, ще са съпътствани от спестяванията, които Великобритания ще направи, ако не построи пет нови супер-дредноута. Но Чърчил не може да спре язвителното си остроумие. Той помпозно добавя, че петте дредноута, „унищожени“ от подобно споразумение, са „повече, отколкото очаквам, да са необходими за отлична военноморска акция“.⁷¹⁴

Няма „военноморска почивка“. Обидено от британското отношение, германското правителство внася нови закони за флота и армията, четири дни по-късно. Чърчил предупреждава, че първоначалните му военноморски оценки ще трябва да бъдат увеличени над предвидените 44 милиона паунда за следващата година, ако Великобритания иска да запази превъзходството си.

Когато германските планове са приети в Райхстага, той незабавно представя добавка от 1 милион паунда към първоначалната оценка и ускорява британската корабостроителна програма. Въпреки, че уж предлага решение на Германия, предлагайки „военноморска почивка“, той повишава залозите в безразсъдната игра с прекомерни разходи.

След това Чърчил изненадва препълнената Камара на общините, като обявява промени в разполагането на британските военни флоти. Той премества Атлантическия флот от Гибралтар в Северно море и Средиземноморския флот от Малта в Гибралтар, оставяйки там само малък брой крайцери. Северноморският флот трябва да бъде увеличен до три бойни ескадр.

И какво послание отправя това действие към германския военноморски щаб? Какво планира да направи британският флот? Членовете на парламента са на крака, посочвайки очевидните опасности за Египет и британските доставки на зърно, ако те не могат да бъдат защитени от значителен британски средиземноморски флот. Чърчил е твърд и отговоря на критиците си, но те искат „разумно превъзходство на военноморската сила в Северно море, и достатъчен флот в Средиземно море“.⁷¹⁵ Предложението на Чърчил е в съответствие с вече сключените тайни споразумения между британския и френския военноморски щабове, а в същия ден френското и руското правителство се споразумяват и за таен съвместен военноморски пакт.

Той не може да каже на кабинета, защото министрите изрично забравят поемането на подобни ангажменти. Тайният елит не се интересува особено от това какво мисли кабинета и техните агенти знаят това добре. Чърчил, придружен от Аскуит, се среща с лорд Кичънър в Малта през май 1912 г. и обсъждат как британският и френският флот могат да бъдат по-добре разположени, за да увеличат максимално предимството си над Германия.

Докато въпросът за Средиземноморския флот е предмет на разгорещени парламентарни заседания, Чърчил вече е одобрил съвместната военноморска стратегия за предстоящата война. Въпреки че кабинетът инструктира сър Едуард Грей на същия

⁷¹⁴ Hansard, House of Commons, Debate, 18 March 1912, vol. 35, cc1549–1618.

⁷¹⁵ Пак там, 18 March 1912, vol. 35, cc1549–1618.

ден (16 юли 1912 г.) да напомни на френското правителство, че всичко, което е договорено между военноморските и военните експерти, не трябва да се приема като ангажимент за съдействие във война⁷¹⁶, той и Чърчил според стратегията на Тайния елит, правят обратното.

На 22 юли 1912 г. започва прегрупирането на средиземноморския флот. Атлантическият флот се присъединява към охраняващият бреговете на Британия флот, за да създаде бойни ескадри, готови да се противопоставят на германския флот в открито море.

В същото време Франция премества целия си боен флот от Брест на атлантическото крайбрежие към Средиземно море, за да се противопостави на предполагаемата мощ на австроунгарците и италианците. (Италия е уверила, че няма да участва във военноморски операции с Австро-Унгария срещу Великобритания и Адмиралтейството знае много добре това, но преструвката изпълнява целта си.)

Така, без разрешението или одобрението на кабинета или парламента, Великобритания и Франция започват активна военноморска координация в подготовката си за война в морето. Те се ангажират с целенасочена взаимна отговорност. Когато войната бъде обявена, британският флот ще защитава Атлантическото крайбрежие на Франция и Ла Манша, докато френският флот ще защитава британските интереси в Средиземно море. Няма съмнение, че това споразумение изисква британски действия, ако германският флот атакува бреговете на Франция.

Само това обезсмисля всички твърдения за ненамеса по време на война. Една държава не може да остане неутрална, но да се съгласи да защитава интересите на друга воюваща страна. Обикновеният член на парламента няма и най-малка представа за тези решения.

В градовете на Великобритания населението продължава с ежедневните си дела, незнаещо нищо за предприетите действия, непрекъснато и постепенно развиващи се към война.

Стачките в доковете, гражданските вълнения в Ирландия, нарушаване закона за суфражетките и Олимпийските игри в Стокхолм, осигуряваха подходящо разсейване на общественото внимание. Британският печат обяснява изтеглянето на бойните кораби от Малта и новата им роля в патрулирането на Северно море като отговор на продължаващото германско военноморско укрепване. Те обясняват как Германия отхвърля опита на Великобритания да постигне забавяне на военноморската надпревара, и игнорира „военноморската почивка“ на Уинстън Чърчил. Вината винаги е на Германия.

Всички подозрения, изразени в парламента, са напълно оправдани. Ангажиментите, дори и устни, са поети и ясно разбрани. Под натиска на французите да има писмен договор, Грей нарушава собственото си правило и накрая отстъпва. Това е акт, за който ще съжалява. Той не позволява официален дипломатически обмен, а вместо това написва лично писмо до френския посланик в Лондон, Пол Камбон, на 22 ноември 1912 г. В него се казва, че „разположението на френския и британския флот съответно в настоящия момент не се основава на ангажимент за сътрудничество във войната“.⁷¹⁷ Неговите двулични думи са просто софистика и се въртят около фразата „в настоящия момент“. Единственият важен момент е бъдещото намерение, когато обявяването на война ще промени всичко. Решението за преместване на флотите е взето от Чърчил. Обещанието, че френските брегове ще бъдат защитени от британския флот, е неразривно свързано с цялостната стратегия за максимална концентрация на

⁷¹⁶ David, *Inside Asquith's Cabinet*, p. 118.

⁷¹⁷ Grey, *Twenty-Five Years*, vol. 1, p. 168.

британската мощ срещу германския флот. Отговорът на Камбон до Грей става окончателният пример за неискреността и двуличието на сър Едуард, но ще бъде разгледан по-нататък.

Военноморските сили са приведени в съответствие с Комитета за имперска отбрана и подготовката за война. Армията е реформирана от Халдейн и Ешър и нейната ангажираност не е поставена под въпрос, но странно е, че командването ѝ остава под влиянието на мощните стари влияния, които трябва да бъдат внимателно разгледани.

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 14. ЧЪРЧИЛ И ХАЛДЕЙН – ПЕЧЕЛЕНЕТО НА ВРЕМЕ С ПОМОЩТА НА МНОГОТО ЛЪЖИ

- Тайният елит осъзнава, че са необходими големи промени за модернизиране на администрацията на флота, и Аскуит избира Уинстън Чърчил да приведе флота в състояние на бойна готовност.
- Чърчил продължава режима на високи разходи за Адмиралтейството с програма, която включва мащабно преминаване от въглищна към течно гориво.
- Когато подробностите за тайната среща на Комитета за имперска отбрана през август, стават известни, в кабинета възниква спор. Това е първият път, когато министрите научават за „разговорите“ с Франция, които се водят от 1905 г. насам.
- Разгневените членове на кабинета приемат две единодушни резолюции, които забраняват ангажиментите към чужди сили без тяхното изрично одобрение.
- В парламента Аскуит и Грей многократно отричат Великобритания да е поемала тайни ангажименти към чужда сила.
- Поканата от кайзера води до посещението на виконт Халдейн в Германия през февруари 1912 г. Всъщност първоначалният подход е осъществен чрез агенти на секретния елит. Крайният резултат от така наречената „мисия“ на Халдейн е, че Великобритания получава предварително сведение за германските военноморски планове от самите германци, и Германия е подведена, че е възможно някакво споразумение за неутралитет.
- Въпреки ясните инструкции на кабинета, Чърчил реорганизира британския флот в тайни преговори с французите.
- Французите многократно искат писмено потвърждение за ангажимента на Великобритания към тях при война с Германия. Необичайно, Грей написва неясно писмо до посланик Пол Камбон, което по-късно ще му причини неудобство.

ГЛАВА 15. „Академията“ на Робъртс.

ДЪРЖАВНИЯТ СЕКРЕТАР НА ВОЙНАТА (военният министър) смята, че държи политически контрол над армията, но малка група от много влиятелни висши офицери са преди всичко лоялни на фелдмаршал, граф Фредерик Робъртс от Кандахар, приятел и близък сътрудник на Алфред Милнър и Тайния елит. Син на високопоставен армейски генерал от Британската Източноиндийска компания, Фредерик Робъртс е роден в Индия през 1832 г. Образованието си получава в Итън и Сандхърст, после участва в много важни британски колоинални кампании, преди да отиде в Южна Африка, за да командва британските сили в Бурската война. Въпреки че номинално е пенсиониран като главнокомандващ на Британската армия през 1905 г. със 100 000 паунда правителствена награда (8 милиона паунда днес), Робъртс запазва своето влияние във военните дела. Уважението, с което се ползва, се отразява в множеството почетни полковнически длъжности, които е приемал, включително на известни полкове като Ирландската гвардия, Шеруудските горяни⁷¹⁸ и Черната стража^{719, 720}. Той е

⁷¹⁸ Под това име са наричани Нотингамширски и Дарбиширски полк обединени в линеен пехотен полк на Британската армия, съществувал от 1881 до 1970 г. (б. пр.).

⁷¹⁹ Черната стража, е шотландски полк създаден с реформите на Чайлдърс през 1881 г., когато 42-ри (Кралски планински) пехотен полк (Черната стража) е обединен със 73-ти (Пъртширски) пехотен полк.

⁷²⁰ As listed in London Gazettes from 1887 to 1914.

първият президент на „Обществото на поклонниците“⁷²¹ на Великобритания⁷²², тайна организация, свързваща много богати и привилегировани личности в САЩ и Великобритания. Чак до 1914 г. Робъртс играе изключително важна роля за Тайния елит при избора и формирането на висшето военно командване.

В допълнение към водещата си роля при „поклонниците“, Робъртс е президент на „Лигата за националната служба“⁷²³, която се застъпва за четиригодишно задължително военно обучение за всеки мъж на възраст между 18 и 30 години.

Той ръководи добре финансирана пропагандна машина, за да всява страх от германско нашествие в Англия и решително защитава необходимостта от подготовка за войната срещу Германия.

Сред членовете на Лигата за националната служба са Алфред Милнър, Ръдиард Киплинг, Лео Амери и Чарлз Репингтън. Сред дарителите са лорд Нортклиф и Ейб Бейли.⁷²⁴



В разцвета си Лигата за националната служба на лигата има почти 100 000 членове и над 200 000 абонати на списанието което издава.⁷²⁵

През 1909 г. лорд Робъртс се обръща към Камарата на лордовете със следните плашещи думи: „Искам да ви помоля да предприемете категорични действия, за да осведомите обществеността за сериозността на ситуацията... сегашната ни система изцяло не е способна да осигури необходимата защита срещу опасностите, които могат да ни заплашват във всеки един момент... нахлуването в нашата страна е не само възможно, но... възможно в много по-голям мащаб, отколкото обикновено се предполага... Въпросът е жизненоважен и твърде сериозен, за да бъде подминат лекомислено. Самото ни съществуване може да зависи от това да бъде разумно разгледан“.⁷²⁶

През следващите пет години Робъртс продължава да всява паника и често отправя искания за по-големи военни разходи. Подкрепен от Артър Балфур, той тормози Комитета за имперска отбрана като разглезено дете, с предизвикателно настояване, че германското нахлуване във Великобритания е почти сигурно ноо правителството продължава да го игнорира на свой собствен риск. Както Робъртс, така и неговият военноморски колега, адмирал Джаки Фишър, винаги смятат, че знаят по-добре от

⁷²¹ *Обществото на поклонниците (на пилигримите), е основано на 16 юли 1902 г. от сър Хари Британ, кавалер на Ордена на Британската империя. Това е британско-американско общество, създадено, според американския дипломат Джоузеф Чоут, „за да насърчава добрата воля, доброто другарство и вечния мир между САЩ и Великобритания“.* (б. пр.).

⁷²² Anne Pimlott Baker, *The Pilgrims of Great Britain: A Centennial History*, p. 7.

⁷²³ *Лигата за национална служба (NSL) е основана през февруари 1902 г., за да води кампания за въвеждане на задължително военно обучение, т.е. задължителна военна служба, във Великобритания, поради „опасността“ от нашествие на Германия. Лигата е основана на 26 февруари 1902 г. по инициатива на консервативния политик лорд Нютън, с херцог Уелингтън за първи президент. Първоначално е една от многото подобни групи и не прави голямо впечатление. До октомври 1904 г. тя има само 1725 членове, докато през 1905 г. нарастват на 2000. През ноември 1905 г. фелдмаршал лорд Робъртс става президент на Лигата. Той я превръща в значителна сила в британския обществен живот. Членската маса достига 21 500, през декември 1908 г., с още 30 000 „последователи“. Тиражът на списанието на Лигата, „Нацията под оръжие“, нараства до 17 500. До 1910 г. Лигата вече има 60 000 членове. В годишния доклад от 1913 г. се посочва, че „общият брой на абонатите“, включително членовете и сътрудниците, е 96 526, а „броят на привържениците“ е 163 746. Сред известните личности членове са фелдмаршал лорд Уолсли и писателя Ръдиард Киплинг.* (б. пр.).

⁷²⁴ *Oxford Dictionary of National Biography.*

⁷²⁵ *Ferguson, Pity of War*, p. 15.

⁷²⁶ *Hansard, House of Lords, Debate, 12 July 1909, vol. 2, cc255–352.*

всеки друг, и са и твърдо единодушни относно необходимостта да се разгроми Германия.

Робъртс се съюзява с вестниците от Нортклиф, за да популяризира фантазията на Уилям Лъо Кьо „Нашествието през 1910 г.“⁷²⁷ Две години по-късно той пише, че: „всички патриоти в тази империя трябва да видят, че... Англия, пренебрегвайки въоръжението си, е изпаднала в положение, която е много опасно...“⁷²⁸

Лорд Робъртс е служил с Алфред Милнър в Южна Африка и познава добре Сесил Роудс. Той е напълно отдаден на идеите на Роудс и Милнър за всеконтролираща англосаксонска световна сила.

Забележете колко често корените на Тайния елит произлизат от Южна Африка и Бурската война? Както вече видяхме, Милнър организира и развива талантлива група от млади хора завършили Оксфорд, в южноафриканската си администрация, и тези хора до 1914 г. заемат ключови позиции на властта в Лондонското Сити, Консервативната партия, държавните служби, големите вестници и академичните среди.

Карол Куигли посвещава специална глава в своята основополагаща книга „Англо-американски естаблишмънт“ на тази „детска градина“⁷²⁹, мъжете издигнали се до високи постове в правителството, деловите среди и политиката. Той назначава, обучава и развива избраните от него хора, за да прокарат убедено програмата на Тайния елит.

За същата цел Робъртс използва своя южноафрикански опит, за да създаде еквивалентна военна детска градина, своя собствена група от доверени офицери, които ще доминират в британската армия през следващите 20 години.



Милнър и Робъртс (с превързаната ръка) сред офицери, любимици на Робъртс, в Кейптаун, 1900 г.

За да избегнем евентуално объркване между детските градини на Милнър и Робъртс, избрахме да наречем последната „академията“ на Робъртс. Чрез Милнър и Робъртс, политическата и военната стратегия на Тайния елит са свързани в едно цяло. Офицерите започнали своята служба по привилегирования път от Итън и Сандхърст, са известни със своята „храброст“, своето „самодоволно аматьорство и добре възпитано поведение“⁷³⁰, но им липсват способности или възгледи за важността на систематичното мислене и планиране.

Бурската война предоставя смущаващо доказателство за това.

Безпрекословната лоялност на армията се приема за даденост от управляващата класа, но за мащабната задача, която предстои, е необходима „нова армия“, съвременна бойна сила. Докато Халдейн е натоварен със задачата да реорганизира и модернизира въоръжените сили, Робъртс се заема да осигури тяхното ръководство. Неговият стремеж да замени „старата банда“ получава тласък от Артър Балфур в Камарата на общините и сър Джордж Кларк и лорд Ешър в Комитета за имперска отбрана.⁷³¹ Лорд Робъртс е главен военен съветник на Балфур и Бонар Лоу, но ключовото му влияние се

⁷²⁷ Andrew, *Secret Service*, p. 42.

⁷²⁸ Lord Roberts, *Lord Roberts' Message to the Nation*, pp. vii–viii.

⁷²⁹ Quigley, *Anglo-American Establishment*, pp. 52–83.

⁷³⁰ D'Ombra, *War Machinery and High Policy*, p. 141–143.

⁷³¹ D'Ombra, *War Machinery and High Policy*, p. 146.

състои в разпределянето на основния военен персонал във Военното министерство. Академията на Робъртс включва мъже, достигнали до високи офицерски звания и постове като Джон Френч, Хенри Уилсън, Уилям Робъртсън, Хенри Роулинсън и Дъглас Хейг.⁷³²

Кариерите им стартират благодарение на подкрепата на стария фелдмаршал и приемането на неговите „напредничеви идеи“. В общи линии те дължат всичко на Робъртс, тъй като са избрани още в Южна Африка заради непрекословната си лоялност към него и неговото „виждане“. На свой ред те водят със себе си свои собствени групи от лоялни последователи, които ще сформират „нова армия“, годна за целта на Тайния елит.⁷³³

Джон Дентън Пинкстоун Френч, роден в Кент през 1852 г., е най-възрастният член на Академията на Робъртс. Син на командир от флота, Френч следва стъпките на баща си, като става флотски офицер. След четири незадоволителни години в морето, той се прехвърля в армията през удобната задна врата на опъчението.⁷³⁴

Френч получава званието си в 19-ти хусарски полк и е повишен в майор през 1883 г. Той почти слага край на кариерата си, като е обвинен в прелюбодеяние със съпругата на брат си, също офицер, докато е в отпуск, но оцелява след скандала.⁷³⁵

Понижен и с намалена наполовин заплата, Френч взема назаем голяма сума пари, уж голямата сума от 2000 паунда, от младшия офицер Дъглас Хейг, за да изплати дълговете си, натрупани чрез спекулации, и да спаси кариерата си.⁷³⁶

Френч е командирован в Южна Африка, където командва кавалерийската дивизия по време на Бурската война. Приятелството му с лорд Ешър е „голямо“.

Той е повишен в генерал през 1907 г. и по препоръка на Ешър е направен генерален инспектор. От поста си във Военното министерство Френч е отговорен за подходящото обучение и ефективност на новите армейски части. Неговите пълномощия са безупречни.

През 1908 г. Френч придружава крал Едуард VII при посещението му при царя в Ревал, а по-късно е назначен за адютант на крал Джордж V през 1911 г. Въпреки липсата на шабни опит и обучение във военния шабни колеж⁷³⁷, той е назначен за началник на императорския генерален щаб (CIGS), професионалният ръководител на британската армия. След това е повишен в фелдмаршал и става вторият по ранг действащ офицер в британската армия след лорд Кичънър. Когато е назначен за началник-щаб през 1912 г., Френч заявява, че войната с Германия е „почти сигурна“ и гарантира, че армията е подготвена за нея.

Френч не е завършил академия и не блести с голяма интелигентност, а е познат с „по-раздразнителност, отколкото с ум“.

Всъщност крал Джордж V се доверява на чичо си: „Не мисля, че той [Френч] е особено умен но има ужасен нрав.“⁷³⁸ По характер Френч е непостоянен, изпада в крайности между агресивност и депресия и лесно се поддава на слухове. Но е лоялен, доверен и послушен. От какво повече се нуждае Тайният елит?

Хенри Роулинсън е учил в Итън и Сандхърст⁷³⁹ преди военната си служба в Бирма и Индия. Семейните връзки му създават близък контакт още в ранна възраст, с лорд

⁷³² Keith Jeffery, *Field Marshal Sir Henry Wilson: A Political Soldier*, p. 39.

⁷³³ D'Ombrain, *War Machinery and High Policy*, pp. 142–143.

⁷³⁴ A. P. Ryan, *Mutiny at the Curragh*, p. 100.

⁷³⁵ Walter Reid, *Architect of Victory: Douglas Haig*, p. 53.

⁷³⁶ Denis Winter, *Haig's Command: A Reassessment*, p. 31.

⁷³⁷ Щабният колеж, отваря врати през 1862 г., отговаря на военните академии в други страни, дава по-висша степен на военно образование за шабни офицери и командири. (б. пр.).

⁷³⁸ Barbara Tuchman, *The Guns of August*, p. 198–199.

⁷³⁹ В Сандхърст от 1812 г. има военно училище – Кралски военен колеж.

Кичънър, и лорд Робъртс. Роулинсън за първи път попада под влиянието на Робъртс в Индия, където служи като негов адютант. Той си спечелва репутация на твърд и студен човек, който поставя собственото си развитие на първо място. Това упорито пренебрежение към другите, най-добре се илюстрира в битката при Сома.⁷⁴⁰

Роулинсън участва в Бурската война, преди да бъде повишен в полковник и назначен за командир на Щабния колеж на британската армия в Камбърли през 1903 г. Три години по-късно той се премества в Олдършот и е заменен в Камбърли от Хенри Уилсън.

Сър Хенри Уилсън, най-трудолюбивият и отдаден член на Академията на Робъртс, е шотландец от Ълстър, чиято кариера процъфтява под патронажа на Робъртс. След като пет пъти не успява да издържи приемните изпити във военните училища в Улуич и Сандхърст, въпреки интензивното частно обучение, Уилсън също поема през задната врата към армията.⁷⁴¹

Той се записва в опълчението на Лонгфорд, преди да се прехвърли в Стрелковата бригада. Уилсън има усет да впечатлява влиятелни хора, включително и лорд Робъртс, който му помага да „се изяви“ в кампанията в Южна Африка.⁷⁴² Главнокомандващият е загубил единствения си син във войната и някои смятат, че поради това Уилсън стана негов любимец.

Робъртс смята че поста е „от най-голямо значение за бъдещето на армията“, тъй като чрез него можеше да се повлияе изцяло на щабната „доктрина“. Колко иронично е, че Тайният елит избира офицер, който многократно се е провалявал на приемните си изпити, за командир на щабната подготовка. Но не става дума за образование, а за индоктринация.⁷⁴³

Уилсън се издигна от капитан до бригаден генерал за пет години: нечувано бърза кариера по каквито и да е стандарти.⁷⁴⁴ Той веднага пише на Робъртс: „Знам добре колко много Ви дължа, господине... и не е преувеличение да кажа, че цялата ми кариера и бъдещи перспективи са Ваше дело.“⁷⁴⁵ Подмазваческо но вярно.

Веднага щом назначението му във военния щабни колеж е потвърдено, Уилсън посещава Робъртс в дома му в близкия Енглемер, където обсъждат бъдещите си планове.⁷⁴⁶

През следващите три години, той посещава редовно няколко пъти седмично Робъртс, като го информира за всички военни промени и всякакви армейски слухове. Уилсън пътува и разузнава белгийските провинции през 1906 г. Той прекосява цялата територия от Ламанша до швейцарската граница с влак и велосипед, като си водил бележки за топографията с подробна прецизност. Основната му лекция в Щабния колеж е на тема „Граници“ и той с право е признат за военен авторитет и познавач на белгийската, френската и германската граници.

През 1910 г. Уилсън напуска Камбърли, за да заеме поста началник-отдел на военните операции във Военното министерство и съветник на правителството и Комитета за имперска отбрана. Той незабавно отива във Франция за по-нататъшни

⁷⁴⁰ Major-General Sir Frederick Maurice and Tasker H. Bliss, *Soldier, Artist, Sportsman: The Life of General Lord Rawlinson of Trent*, pp. xi–xii

⁷⁴¹ Ryan, *Mutiny at the Curragh*, p. 101.

⁷⁴² Jeffery, *Field Marshal Sir Henry Wilson*, p. 67.

⁷⁴³ Индоктринацията е процес на систематично насаждане на определени идеи, вярвания или идеологии, с цел формиране на мнение и поведение у индивидите, в политически или религиозен смисъл. Тя се различава от обучението защото включва внушаване на догми, без критично мислене или анализ. (б. пр.).

⁷⁴⁴ Също, pp. 65–6.

⁷⁴⁵ Major-General Sir C.E. Callwell, *Field Marshal Henry Wilson Bart: His Life and His Diaries*, p. 74.

⁷⁴⁶ Също, p. 86.

разговори с генерал Фош, тогавашен началник на френската щабна академия. В Париж Уилсън посещава британския военен аташе, полковник Феърхолм. Той не е впечатлен от това, което открива, отбелязвайки в дневника си: „Има много неща, които ще променя тук, и предполагам, че и у другите военни аташета. Струва ми се, че те се занимават с подробности за мира, а не с война.“

Това е същият сър Хенри Уилсън, който инструктира Аскуит, Грей, Лойд Джордж и Чърчил по време на инцидента в Агадир, отговаря за Британските експедиционни сили и знае точните подробности на военните планове. Той знае, че Халдейн е упълномощил генералния щаб да обсъжда евентуални събития не само с френския, но и с белгийския генерален щаб.

Скоро след като постъпва в Министерството на войната, Уилсън вечеря често с Алфред Милнър и сър Артър Никълсън, „с които ще бъде тясно свързан в бъдеще“.

Няколко седмици по-късно генерал Фош идва от Париж и Уилсън го води, за да обсъди планове с Никълсън в Министерството на външните работи. Като редовен член на Комитета за имперска отбрана, Уилсън е основна фигура при вземането на военни решения и гарантира, че Тайният елит е напълно запознат с всичко, което се случва.⁷⁴⁷

Съвместното военно планиране с Франция веднага получава нов тласък след назначаването на Уилсън за началник отдел на военните операции. През следващите четири години той повтаря посещенията си на френско-белгийската и френско-германската граница три и четири пъти годишно. При всяко посещение прави обиколки с велосипед или мотциклет на очакваните бойни полета, като си води внимателни бележки и се консултира с членове на френския генерален щаб. През цялото време Халдейн, Аскуит и Грей поддържат неискрената позиция, че военните „разговори“ са „просто естествен резултат от близкото ни приятелство с Франция“.⁷⁴⁸

В своята книга „Оръдията през август“, Барбара Такман ясно заявява, че Великобритания е обвързана с война най-късно до 1911 г. Тя подчертава факта, че планове, разработени от обединените генерални щабове, „нас ни [Великобритания] ангажират да воюваме, независимо дали на кабинета му харесва или не“.

Разбира се, че го правят. Това е основната им цел. Тези военни разговори са официални, но водени тайно от избрани малцина, като Хенри Уилсън. Не се заблуждавай читателю, въпреки многократните отричания в кабинета, пред парламента и народа, Тайният елит категорично обвързва Великобритания за война с Германия.

До февруари 1912 г. генерал Жофр, главнокомандващ на френската армия, информира Френския върховен военен съвет, че може да разчита на шест британски пехотни дивизии, една кавалерийска дивизия и две конни бригади с общо 145 000 души. В чест на Хенри Уилсън, Жофр назовава Британските експедиционни сили „Армия „W““. (т.е. армията на Уилсън) Той обяснява, че Британските експедиционни сили ще дебаркират в Булон, Хавър и Руан, ще се концентрират в района на Ирсон-Мобеж и ще бъдат готови за действие на 15-ия ден от мобилизацията.

През есента на 1912 г. Хенри Уилсън отива във Франция, за да присъства на маневри с Жофр и великия княз Николай Николаевич. След това отиват в Санкт Петербург за разговори с руския генерален щаб.

През 1913 г. Уилсън посещава Париж през месец, за да се среща с френския щаб и да наблюдава маневрите на XX-ти корпус, охраняващ границата. Обстоятелството, че Хенри Уилсън поддържа постоянна връзка с френските и руските военни, трябва да бъде скрито и цялата подготвителна работа по „План W“ е извършвана в най-голяма

⁷⁴⁷ Major-General Sir C.E. Callwell, *Field Marshal Henry Wilson Bart: His Life and His Diaries*, 92–93, 89, 86.

⁷⁴⁸ *Tuchman, Guns of August*, pp. 49–52.

тайна. От първостепенно значение е информацията за планове на Тайния елит за войната, да са ограничени до минимален брой офицери, „които са извършвали дори машинописната, архивната и канцеларската работа“.⁷⁴⁹

По-широкото участие рискува включването на някой вътрешно несъгласен и с трезв разум, който може да разбие конспирацията. Невъзможно е да се каже със сигурност дали Барбара Такман е имала предвид „академията“ на Робъртс, когато е отбелязала, че не повече от шест британски офицери са запознати със свръхсекретните планове за войната. Числата със сигурност съвпадат.

Друг член на „академията“ на Робъртс, Уилям (Ули) Робъртсън, е уникален с това, че е служил през първите 12 години от военната си кариера като редник. Той е издържал приемния изпит, за да стане офицер, преместен е в Драгунската гвардия и постъпва в Камбърли изцяло по заслуги. По време на Бурската война служи директно



Генералите Уилсън,
Жофр и полк. Юге

под командването на лорд Робъртс и попада в неговата „академия“. След това повишението му е доста бързо. През 1905 г. е назначен за помощник-началник на отдела за военните операции и е удостоен с Ордена на банята. През 1906 г. заминава за Франция с генерал Гриърсън, за да проучи терена по френско-германската граница. При по-късни посещения през същата година той се среща с майор Виктор Юге, бившия френски военен аташе в Лондон, за „неформалните разговори“ през 1905 г., и след обсъждане във френския генерален щаб те избират десантните бази и местата за разполагане на Британските експедиционни сили.⁷⁵⁰

През 1910 г. Робъртсън поема поста от Уилсън като командир на военния щабни колеж в Камбърли. Той коментира: „няма друга позиция в армията, където да се упражнява по-голямо влияние за добро или зло върху подрастващото поколение офицери“.⁷⁵¹ Точно затова Робъртс назначава свои собствени възпитаници там. Робъртс запазва огромно влияние чрез своята „академия“ дори след като се „пенсионира“.

Докато влиянието на Робъртс е силно, военния щабни колеж продължава да подготвя офицери, оформени по негов образ и подобие.

През 1913 г. Робъртсън е преместен във Военното министерство като директор на отдела за военното обучение, и по това време висшите етажи на военното командване са доминирани от негови възпитаници.

Възпитаникът на „академията“ на Робъртс, който постига най-голяма известност, е Дъглас Хейг. Най-младият потомък на богато шотландско семейство, занимаващо се с производство на уиски, Хейг учи в колежа Брейзънс в Оксфорд, където се присъединява към частния клуб Бълингдън. Завършва с твърде скромни оценки. След това постъпва във военния колеж в Сандхърст. Той не е особено популярен сред колегите си студенти-офицери, които го смятат за разглезен, недружелюбен и много груб човек.⁷⁵²

⁷⁴⁹ Tuchman, *Guns of August*, p. 54.

⁷⁵⁰ Майор Юге е награден с кралския Викториански орден от крал Едуард VII през 1907 г. в знак на признание за заслугите му.

⁷⁵¹ William Robertson, *From Private to Field Marshal*, p. 169.

⁷⁵² Winter, *Haig's Command*, pp. 18–19.

Започва военната слежба в египетската армия, в 7-ми хусарски полк и участва в похода на Киченер срещу въстанието на махдистите⁷⁵³. След това е назначен като щабни офицер в кавалерията в Южна Африка, и участва в азключителният етап от Бурската война като командир на 17-ти улански полк.

Хейг е суров и груб с подчинените си, особено с младшите офицери, и дори се дистанцира от тях по време на хранене.⁷⁵⁴

Робъртс смята тези особености на характера му, за изключително подходящи и осигурява бързото му израстване в кариерата. Назначен за адютант на крал Едуард през 1902 г., Хейг става най-младият генерал-майор в армията две години по-късно. През 1906 г. е преместен във Военното министерство като началник на отдела за военното обучение, за което „крал Едуард силно настоявал“.⁷⁵⁵

Поласкан от рицарското звание дадено му от краля, Хейг работи в тясно сътрудничество с Ричард Халдейн за създаването на генерален щаб, развитието на Териториалната армия и организирането на Британските експедиционни сили.

През 1911 г., след двугодишен престой в Индия като началник на генералния щаб на британската индийска армия, е повишен в генерал-лейтенант, Хейг и преместен в Алдершот като командващ.

Двама от генералите, които ще поведат британската армия във войната на Тайния елит, Хейг и Френч, имат военни възгледи, изковани в старомодните войни. Те твърдо вярват във високата стойност на кавалерията и твърдят, че докато кавалерийската атака напредва, всичко ще бъде наред. Хейг заявява: „Артилерията изглежда е наистина ефективна само срещу необучени войски“ и вярва, че: „Кавалерията ще има по-широки възможности на действие в бъдещите войни... Освен че ще бъде използвана преди, по време и след битка, както досега, трябва да очакваме да я видим използвана стратегически в много по-голям мащаб, отколкото преди.“

Въпреки обстоятелството, че са знаели много добре, за голямата поразяваща мощ на картечниците, които тогава навлизат по-широко в армиите, въпреки че силата на картечницата, добре се демонстрира в колониалните войни в Судан и Родезия, възпитаниците на Робъртс, останават верно на миналото.

Кралската комисия по войната в Южна Африка ясно демонстрира, че офицерите не са успели да оценят трудността и опасността за войниците, преминаващи през открит терен обстрелван от картечници. Но урокът не е научен.

Кавалерийското училище доминира във висшето военно командване в годините преди войната и кариерите на онези, които смеят да твърдят обратното, се провалят.

Процесът на подбор в британската армия поради различни причини, не успява да изведе на преден план офицерите, най-подходящи за командири.

Изключителните офицери не успяват да получат повишение въз основа на заслугите си.⁷⁵⁶ Но други лоялни на Робъртс, бързо се изкачват по кариерната стълбица въпреки посредствеността си. Съществува своеобразна структура за повишение, основана на личен фаворитизъм, и това се отразява негативно на по-късните резултати на армията.⁷⁵⁷

⁷⁵³ В 1881 г., в Судан, намиращ се тогава под управлението на Египет (ползващ се с британска и турска подкрепа), избухва въстание водено от религиозния водач Мохамед Ахмад ибн Абдала, който се обявява за „махди“ – месия изпратен от Аллах и започва джихад срещу египетското управление. Въстанието взема застрашаващи размери и е разгромено от лорд Кичинер едва в 1898-99 г. (б. пр.).

⁷⁵⁴ Winter, *Haig's Command*, p. 20.

⁷⁵⁵ Hart, *History of the First World War*, p. 62.

⁷⁵⁶ Hart, *History of the First World War*, p. 61, 58.

⁷⁵⁷ Jeffery, *Field Marshal Sir Henry Wilson*, p. 66.

Висшите военни постове се дават по симпатиите на човек, който няма абсолютно никакво право да се намесва в подобни решения. И заради това обикновеният британски войник ще плати висока цена през следващите години.

Такова е качеството на „академията“ на Робъртс. Те го слушат, следват го и правят бързи кариери.

Други, служили под командването на Робъртс в Бурската война, като генерал Луис Липсет, през 1911 г. е изпратен като генералшабен офицер в Канада. Неговата задача е да приложи на практика политиката, договорена на имперските колониални конференции през 1907 и 1909 г., когато държавните глави от всички доминиони и колонии се събират в Лондон. Тайният елит много добре знае, че военното обучение между британската армия и местните армии в доминионите трябва да бъде стандартизирано.

Генерал сър Александър Годли също е изпратен в Нова Зеландия, за да предоставя съвети и обучение. Годли е мразен от новозеландските войски, но военната им подготовка за 1914 г. е отлична.

Докато „детската градина“ на Милнър е съставена от академичния и обществен елит, мъже, чийто талант, интелект и способности са ценени, „академията“ на Робъртс поддържа група лоялни офицери, които ограничават армейското ръководство.

Милнър разпознава таланта и го оформя в страховита сила за напредъка на Империята, докато Робъртс предпочита офицери, които мислят като него и го следват вярно, но имат малко забележим талант.

Хората на Милнър са лоялни към него, към Империята и един към друг. Академията на Робъртс е лоялна към своя лидер, но се подкопават взаимно, ако това им предоставя личен напредък.

И двамата знаят, че е планирана война с Германия. И двамата служат на каузата на Тайния елит за сметка на демокрацията и са готови да жертват други, но само хората на Милнър стават част от Тайния елит. Робъртс е неразривно свързан с Милнър, Ешър, Балфур, кралското семейство и вътрешното ядро на Тайния елит, но той е само използван. Чрез него те имат контрол над армейското ръководство. Неговото „пенсиониране“ е параван, зад който той влияе на военните назначения, политиката и подготовката за войната.

Академията на Робъртс се състои от малка група егоистични, офицери кариеристи, изключително лоялни към стария фелдмаршал и каузата, на която той е отдаден.

Те не трябва да се считат за патриоти, защото активно действат да поведат Великобритания във война против изразените желания на Парламента и народа. Тяхната лоялност е към малка клика от заговорници, а не към нацията. Някои от тези офицери дори вярват, че кавалерийската сабя и пика, ще победят картечницата. Но те разбира се, не са сред онези, които ще бъдат принесени в жертва, заради тази глупост.

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 15. „АКАДЕМИЯТА“ НА РОБЪРТС

- Малка група от много влиятелни армейски офицери, участвали в кампанията в Южна Африка, дължат своята кариера на лорд Робъртс, близък сътрудник на Алфред Милнър и Тайния елит.
- Въпреки че е пенсиониран, Робъртс запазва огромна власт във военните и политическите среди и е съветник на Консервативната партия.
- Той е първият президент на „Обществото на поклонниците на Великобритания“, 1902–1914 г., и президент на „Националната лига за службата“, която се застъпва за наборната военна служба.
- Робъртс е отговорен за разпространението на страшните истории за германското нашествие, чрез вестниците на Нортклиф.
- Той създава своя група, условно я наричаме „академия“ от високопоставени офицери, включително генерали Френч, Уилсън, Роулинсън, Робъртсън и Хейг.

- „Академията“ контролира военния щабни колеж в Камбърли, отдела за военните операции във Военното министерство и представителството на армията в Комитета за имперска отбрана.
- Офицери от „академията“ на Робъртс са отговорни за военното планиране и операциите по време на Първата световна война.

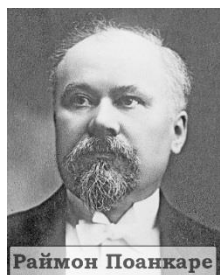
ГЛАВА 16. Поанкаре – Човекът, който беше купен.

МАНИПУЛИРАНЕТО НА КЛЮЧОВИ ХОРА на висши постове в политическата власт, в която и да е страна е сложно предизвикателство, за което Тайният елит е добре обучени.

Радикалният френски министър-председател Жозеф Кайо, който започва дипломатически преговори с Германия и разрешава Агадирската криза, трябва да бъде сменен, като неудобен. Неговото убеждение, че „истинската ни политика е съюз с Германия“⁷⁵⁸, е абсолютно несъвместимо с плановете на Тайния елит.

Кайо има много врагове, но никой не е по-голям от Александър Изволски, главният чуждестранен агент на Тайния елит в Париж. Въпреки че е сменен от поста си на руски външен министър през 1910 г. и е преместен от Санкт Петербург в Париж като руски посланик, Изволски не е понижен в ранг. Основната му роля е да координира подготовката за войната на Русия и Франция срещу Германия и да помага за корумпиране на френските политици.

Изволски разполага със значителни средства, за да подкупува френските вестници, за да обърне общественото мнение срещу Кайо и политиците със сходни възгледи. Крайно десният реваншист, адвокатът Реймон Поанкаре е избран за човек, който да замени Кайо и да поведе Франция към войната.



Раймон Поанкаре

Роден в Лотарингия, Поанкаре е обзет от омраза към Германия и таи яростна решителност да си върне провинцията за Франция. По-късно той признава: „Не можах да открия друга причина, поради която моето поколение трябва да продължи да живее, освен надеждата да си върнем загубените провинции...“⁷⁵⁹

Няма съмнение по този въпрос: от самото начало Поанкаре знае, че е финансиран и подкрепян от външни агенти, за да настрои Франция срещу Германия. Той е напълно наясно, че дължи политическия си успех на скрити сили, които спонсорират възхода му на власт във Франция. Той продава душата си на Тайния елит, за да си върне Елзас-Лотарингия.

Поанкаре участва лично в подкупването на френския печат, като се съветва с Изволски „за най-подходящото разпределение на субсидиите“.⁷⁶⁰ Точно субсидии. Това е откровена корупция в най-крещящата ѝ форма. Френските редактори на вестници получават големи суми пари, за да подлагат Кайо на постоянно оплюване. Очерняйки го, те твърдят, че е преговарял с кайзера зад гърба на своите колеги министри и ненужно е отстъпил френска колониална територия в Африка на Германия.

Реваншистите в Сената доста нелепо изобразяват пустинните африкански храсталаци, от които Кайо се е отказал в замяна на европейски мир, като втори Елзас-Лотарингия, „откъснат от кървящото тяло на Франция“.⁷⁶¹

Под огромен личен и политически натиск Кайо подава оставка през януари 1912 г. Поанкаре е избран за министър-председател и външен министър и за първи път Франция открито се ангажира с реваншистката кауза. Това е ключов момент в

⁷⁵⁸ Swain, *Beginning the Twentieth Century*, p. 95.

⁷⁵⁹ Barnes, *Genesis of the World War*, pp. 387–388.

⁷⁶⁰ Stieve, *Isvolsky and the World War*, p. 117.

⁷⁶¹ Swain, *Beginning the Twentieth Century*, p. 95.

европейската история. Новият министър-председател на Франция дължи всичко на Изволски и неговите задколисни покровители.

Веднага след встъпването си в длъжност Поанкаре отива в кабинета на Изволски, за да го увери в абсолютната солидарност на Франция с Русия.⁷⁶² Обърнете внимание на последователността на събитията. Министър-председателят незабавно отива лично да се види с Изволски, вместо посланикът да бъде извикан в кабинета на министър-председателя. Това ясно доказва кой диктува отношенията.

Поанкаре е купен човек, който напълно разбира на кого дължи успеха си и бърза да „целуне ръка“ на елегантния руснак.

От самото начало той внимателно обмисля френската външна политика, за да получи одобрението на сър Едуард Грей, и търси насоки от британското външно министерство.⁷⁶³

След две разочаровани години работа с антивоенно настроени политици в Париж, Александър Изволски е извън себе си от възторг. Той пише до Сергей Сазонов, неговият наследник в руското външно министерство, че френското военно министерство вече енергично се готви за „военни операции в много близко бъдеще“ и че Поанкаре възнамерява да обсъжда тези въпроси с него „колкото е възможно по-често и по-задълбочено“. Няколко седмици по-късно Изволски информира Сазонов, че първата грижа на Поанкаре е „да попречи на германско движение за мир“.⁷⁶⁴

Под негово ръководство характерът на френско-руското споразумение се променя от отбранителен съюз до открита подкрепа за агресивна руска намеса на Балканите. Поанкаре уверява Изволски, че Франция ще окаже въоръжена подкрепа на Русия, ако тя се замеси във война с Австро-Унгария и Германия.⁷⁶⁵

С Поанкаре на власт, Изволски подновява целта си и хрониката на последвалите две години е историята на победата им над всякаква опозиция във Франция и Русия.⁷⁶⁶

Те си сътрудничат и помагат взаимно, за да постигнат личните си мечти: връщането на Елзас-Лотарингия на Франция и руския контрол над Константинопол и Проливите.

Юридическите умения и силната личност на Поанкаре го правят доминиращ във френския кабинет и от първия ден на премиерството си той провежда антигерманска външна политика, която не получава изрично обществено одобрение.⁷⁶⁷ Той се изправя пред един специфичен проблем. Жорж Луи, френският посланик в Санкт Петербург, един от най-способните дипломати на Франция, е твърдо против войната.

Посланик Луи е наясно с промяната в характера на Френско-руския съюз и се обявява категорично против него.⁷⁶⁸ Оттогава нататък дните му са преброени.

Раймон Поанкаре не е особено фин. През април 1912 г. той рязко отхвърля германските предложения за приятелство. Озадачен е от „мисията“ на Халдейн в Германия, но британското външно министерство тихо го уверява, че нищо не се е променило и му напомня как на практика функционира съглашението. Нищо не може да бъде записано. Тайните споразумения от такъв мащаб между Великобритания и Франция, както и между Великобритания и Русия, трябва да останат неписани.

След това Поанкаре изглежда напълно доволен от устните уверения от Лондон. Говорейки с премерено възхищение към покойния британски монарх, той отбелязва, че

⁷⁶² Stieve, *Isvolsky and the World War*, p. 54.

⁷⁶³ Fay, *Origins of the World War*, vol. I, p. 329.

⁷⁶⁴ Stieve, *Isvolsky and the World War*, p. 57, 60.

⁷⁶⁵ Fay, *Origins of the World War*, vol. I, pp. 330–331.

⁷⁶⁶ W.L. Langer, *New Republic*, 15 April 1925, Part II, pp. 13–14.

⁷⁶⁷ Fay, *Origins of the World War*, vol. I, p. 315.

⁷⁶⁸ Barnes, *Genesis of the World War*, p. 124.

„крал Едуард е смятал за напълно излишно да се записва писмено разбирателството между силите“.⁷⁶⁹

През юни 1912 г. Изволски докладва на Сазонов, че: „Нито Франция, нито Англия имат причина да желаят промяна в настоящите отношения... Подписването на някакъв официален документ... няма да затвърди по никакъв начин тази гаранция.“⁷⁷⁰

Все едно слушахме покойния крал Едуард. В действителност, между Франция и Великобритания, въпреки че те са само „приятели“, има по-голяма хармония и взаимно доверие, отколкото между Франция и Русия с официално подписания им договор. Ангажиментът е абсолютен, но Аскуит и Грей продължават тържествено да отричат в парламента, че Великобритания има някакви тайни споразумения, които я обвързват да участва в континентална война.⁷⁷¹

Когато Русия умишлено и постоянно подстрекава Балканите през август 1912 г., Поанкаре посещава Санкт Петербург, за да увери Сазонов във френската и британската подкрепа и да сключи допълнителни военни споразумения. Френският министър-председател е придружаван навсякъде от Изволски, докато посланик Жорж Луи е целенасочено държан далеч от дискусиите. Поанкаре не се доверява на собствения си посланик, и не иска да го държи в течение с промените в политиката, за които знае, че той ще възрази.⁷⁷²

Поанкаре обещава на Сазонов, че Франция ще последва Русия във война с Германия⁷⁷³ и го уверява, че „Англия“ е готова да се притече на помощ на Франция с военните и военноморските си сили.

Френският военен план, „План-17“, подробно описва сложните разпоредби, които вече са налице за транспортирането и концентрацията на Британските експедиционни сили на белгийската граница. Поанкаре умолява Сазонов да „запази в най-абсолютната тайна тази информация“.⁷⁷⁴

Другият въпрос, който изисква внимание, са финансите. Русия все още изпитва отчаян недостиг на капитал за военната си подготовка. По време на посещението си, Поанкаре целенасочено обвърза финансовата подкрепа от Франция с повишаване на ефективността на ключовите руски железопътни линии, водещи до границите с Германия. Той иска особено настоятелно, срокът необходим за мобилизацията и настъпление на руската армия към руско-германската граница, да бъде намален до минимум.⁷⁷⁵

Френският капитал трябва да бъде използван за специфичните военни предприятия в Русия, като производство на военни кораби, оръжейно производство, производство на железопътни вагони и инфраструктура за ефективно придвижване на войските и тяхното снабдяване. Голяма парижка банка, *L'Union Parisienne*, е основното средство за голяма част от финансирането. Свързана с Ротшилд чрез барон Антони дьо Ротшилд, тя е предназначена за финансиране на руската военна машина от Тайния елит.⁷⁷⁶

Русия е има сериозни трудности с поддържането на собствените си вътрешни инвестиции, способността на Изволски да намира средства за насърчаване на целите на

⁷⁶⁹ Stieve, *Isvolsky and the World War*, pp. 75-76, 78.

⁷⁷⁰ Rene Marchand, *Un Livre Noir*, vol. I, p. 269.

⁷⁷¹ Fay, *Origins of the World War*, vol. I, p. 329.

⁷⁷² Morel, *Diplomacy Revealed*, p. 269.

⁷⁷³ Barnes, *Genesis of the World War*, p. 113.

⁷⁷⁴ Fay, *Origins of the World War*, vol. I, pp. 323-330.

⁷⁷⁵ Stieve, *Isvolsky and the World War*, p. 88.

⁷⁷⁶ F. McHarg, *Pistoleros*, p. 186.

Тайния елит е учудваща. Към началото на Първата световна война 80% от прекия руски държавен дълг се е държи в Париж.⁷⁷⁷

Когато в Русия се опитват да организират емитиране на ценни книжа на стойност половин милиард франка годишно, за железопътното строителство, правителството на Поанкаре дава одобрение, основано на определени обещания: руската армия трябва да бъде увеличена и строителството на определени стратегически железопътни линии до германската граница, което е предварително договорено с френския генерален щаб, трябва да започне незабавно.⁷⁷⁸

Въпреки името си, централата на френското банково дело не е Френската банка. Това е организация, контролирана от шепа частни банки, сред които най-мощна от всички останали е „*Haute Banks*“ на Мирабо и Ротшилд. Всъщност Ротшилд и техните роднини постоянно са в Съвета на надзорниците на Френската банка.⁷⁷⁹ Инвестиционните банки, основният източник на финансиране, са доминирани от *Rothschild Banque de Paris et de Pay Bas (Paribas)* и *Banque de L'Union Parisienne*, като номинален конкурент. Въпреки че са отделни, те често имат общи директори. Банката „Париба“ на Ротшилд контролира всемогъщата информационна агенция *Havas*, която притежава най-важната рекламна агенция във Франция.⁷⁸⁰

Подобно на лорд Нати Ротшилд в Лондон, барон Едуар дьо Ротшилд в Париж контролира огромни дялове от глобалното инвестиционно банкиране. Лондонският и парижкият братовчед работят в тандем, така че средствата, които се вливат в Русия, да бъдат стриктно насочени към военните цели на Тайния елит.

Голямата сума пари, която Изволски използва за корумпиране на френската политика и френския печат, изглежда че идва от Русия. Така е, но само по заобиколен път. Фондът за подкупи идва от огромните заеми, плащането по които са преведжани от Петербург към Париж. Така парите отиват в Париж, за сметка на руския данъкоплатец, и са пренасочвани обратно във Франция, за да осигурят фонда на Изволски. Това беше хитра система, при която целият дълг по заема и натрупаната лихва върху него в крайна сметка се изплащат от руския народ.

Поанкаре разбира достатъчно за силата на парите, за да промени банковите правила през 1912 г., така че всички предложения за международни заеми трябва да бъдат одобрени от него като външен министър.⁷⁸¹

Това му позволява да работи в тясно сътрудничество с всички банкери, на които пряко и косвено дължи позицията си, и да насочва средствата, необходими на Русия и Сърбия, за да се подготвят за война.

Поанкаре прави впечатляващ старт в международната политика и неговата ангажираност към общата кауза го издига като безценен актив за Тайния елит. Те обаче е наясно с капризите на френската политика. Министър-председателите обикновено идват и си отиват с вулгарна повторемост и през предходните шест години има шестима настоящи министър-председатели. Постът президент, гарантира несменяемост за седемгодишен период. Затова на Поанкаре, е предложено президентството, по подразбиране и на Тайния елит, за осигуряване на по-голяма трайност в преследване на военната програма. Те ентусиазирано подкрепя кандидатурата му на президентските избори през 1912 г. срещу отявления антивоенен и антируски опонент Емил Комб.

Изборът е суров и Изволски разбира абсолютната необходимост от осигуряване избирането на Поанкаре. Той спешно телеграфира на Сазонов за допълнителни

⁷⁷⁷ Herbert Feis, *Europe: The World's Banker, 1870–1914*, p. 211.

⁷⁷⁸ Bausman, *Let France Explain*, p. 161, quoting Herman Frobenius, *Germany's Hour of Destiny*, p. 43.

⁷⁷⁹ Quigley, *Tragedy and Hope*, p. 520.

⁷⁸⁰ Също, p. 525.

⁷⁸¹ Stieve, *Isvolsky and the World War*, p. 56.

средства, за да подкупи печата и членовете на Сената и Камарата на депутатите⁷⁸² 27 пишейки му: „Ако Поанкаре се провали, не дай си Боже, това ще бъде катастрофа за нас.“⁷⁸³ И сумите са огромни. Изволски писка 3 милиона франка само за да подкупи вестник „Радикал“, собственост на един от най-отявлените противници на Поанкаре в Сената. Парите са предадени директно от Изволски по посредник и на корумпираният френски министър на финансите Луи-Люсиен Клоц, който безскрупулно ги разпределя на политиците, които на практика ще гласуват за Поанкаре.⁷⁸⁴

По това време широката общественост не гласува за своя президент. Избирателите са ограничени до сенатори и депутати, което предразполага за подкупи и корупцията. Тайният елит полага големи усилия, за да гарантира, че парите няма да бъдат проследени до Русия или, още по-лошо, до Париж и Лондон.

Противниците на Поанкаре са подкупени да гласуват за него и опозицията е заглушена.⁷⁸⁵ Нищо не е оставено на случайността. Парламентът надлежно избира Поанкаре на 13 февруари 1913 г. и съдбата на Европа е предопределена. Традиционно президентът се възприема просто като представителна фигура, но първото действие на Поанкаре е да си даде много по-големи правомощия. Във встъпителното си слово той заявява, че ще играе по-активна роля в политиката от своите предшественици и радикално променя философията на френското правителство. „Намаляването на изпълнителната власт не е желано нито от парламента, нито от нацията... не е възможно един народ да желае мир, освен при условие че винаги е готов за война.“⁷⁸⁶

Неговият диктаторски подход е подчертан от незабавното отстраняване на Жорж Луи от посланическия му пост в Санкт Петербург. Агентът на покойния крал Едуард Теофил Делкасе, най-яръстият антигермански политик във френския обществен живот, е изпратен в руската столица. Изволски телеграфира до Санкт Петербург: „Делкасе е изцяло отдаден на идеята за най-тесна връзка между Русия и Франция... Той е упълномощен да предложи на Русия цялата необходима финансова помощ под формата на железопътни заеми.“⁷⁸⁷ Новият президент говори сериозно.

Раймон Поанкаре променя разпоредбите, които определят състава на Върховния военен съвет на Франция, като си дава правомощията да свиква съвета под свое председателство.⁷⁸⁸ Той обявява добре финансирана кампания за въвеждане на закон за удължаване на задължителната военна служба, от две на три години и драстично увеличава числеността на постоянната армия на Франция.

Вестниците на лорд Нортклиф ентусиазирано подкрепят плана. В Лондон вестник „Таймс“ започва страстна кампания в подкрепа на тригодишния закон на Поанкаре и осмива опонентите му, като социалиста Жан Жорес.⁷⁸⁹

Кореспондентът на „Таймс“ в Санкт Петербург съобщава, че с едновременни промени в руската армия, нейната мирновременна численост ще бъде 1 400 000 души. Той смело заявява, че „по общо съгласие руската армия никога не е била в по-добро състояние“. Въпреки че това все още не е подложено на изпитание, тези промени дават на френско-руските военни сили огромно числено предимство пред обединените германска и австроунагрска армии.

На 12 юни 1913 г. барон Гийом, белгийският посланик в Париж, предупреждава външния си министър в Брюксел, че прекомерните разходи на Поанкаре за френската

⁷⁸² Barnes, *Genesis of the World War*, p. 117.

⁷⁸³ Stieve, *Isvolsky and the World War*, p. 133.

⁷⁸⁴ Barnes, *Genesis of the World War*, pp. 121, 117.

⁷⁸⁵ Langer, *New Republic*, 15 April 1925, Part II, pp. 13–14.

⁷⁸⁶ Swain, *Beginning the Twentieth Century*, p. 97.

⁷⁸⁷ Stieve, *Isvolsky and the World War*, pp. 170–174.

⁷⁸⁸ Също, pp. 137–40.

⁷⁸⁹ Morel, *Pre-War Diplomacy*, p. 29.

армия поставят тревожна дилема. Франция „или ще се откаже от това, което не може да понесе [Елзас-Лотарингия], или ще [встъпи във] война в кратък срок“.

Очевидно Поанкаре не се подготвя за първото. Гийом отбелязва, че военното увлечение създава един вид страх у народа и че който французин се изкаже против тригодишния закон е „под страх да бъдат обявен за предател“.

Пропагандата, която е внимателно планирана и изпълнена, „започна с това, че помогна за избирането на Поанкаре за президент“ и продължава „независимо от опасностите, които създава. В цялата страна цари голяма тревога.“⁷⁹⁰ Френският народ е прав да се тревожи. Раймон Поанкаре се оказва достойна инвестиция за Тайния елит. Той не иска и да чуе за помирение с Германия, подготвя нацията си за война и обявява непоколебима лоялност към Великобритания и Русия. Воден от Изволски, той е готов да манипулира вълненията на Балканите и да се възползва от кризата, за да провокира европейска война. Войната, която толкова много искаш. Войната, която ще му върне любимите „изгубени провинции“.

Избирането на Поанкаре е осигурено чрез подкупи, корупция и огромни инвестиции във влиянието върху общественото мнение чрез печата. Този класически контрол върху лостовете на властта, който Карол Куигли толкова правилно описва като „запазена марка на Тайния елит“, не се ограничава само до Европа, а едновременно с това се манипулира и в САЩ.

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 16. ПОАНКАРЕ – ЧОВЕКЪТ, КОЙТО БЕШЕ КУПЕН

- Тайният елит използва главния си агент в Париж, Александър Изволски, за да подкопае премиера Жозеф Кайо и да го замени с яростния реваншист, Раймон Поанкаре.
- Поанкаре знае, че дължи успеха си на Изволски и чуждестранни банкери, вестници и политици, които финансират корумпираната му кампания.
- При Поанкаре френско-руският съюз е фундаментално обвързан с нападателна война, а не с отбрана. Затова той посещава Сазонов в Санкт Петербург, за да го увери във френския и британския ангажимент за война с Германия.
- До 1914 г. над 80% от руския дълг се държи от френски банки. Поанкаре и неговите поддръжници настояват, тези заеми да са обвързани с увеличаване на руската армия и модернизирането на железопътна инфраструктура, която ще ускори мобилизацията срещу Германия.
- Френските банки и Банката на Франция са контролирани от няколко големи финансисти, сред които Ротшилд са доминираща сила. Къщите Ротшилд в Лондон и Париж работят в тандем, за да обслужват заемите, необходими на Русия, чрез други банкови фронтове.
- Позицията на Поанкаре като министър-председател е сравнително несигурна, така че Тайният елит насърчава избирането му за президент през 1913 г. чрез мащабна програма от подкупи и корупция.
- След като е избран, Поанкаре незабавно увеличава правомощията на президента, уволнява пацифисткия посланик в Русия, Жорж Луи, и го заменя с ултрареваншиста Делкасе.
- С голямо одобрение на Тайния елит, Поанкаре въвежда тригодишния закон за увеличаване на задължителната военна служба във френската армия, с което увеличава мирновременната численост на френската армия.

ГЛАВА 17. Америка – една много специална връзка.

ТАЙНОТО ОБЩЕСТВО НА РОУДС СЕ РАЗРАСТВА НЕПРЕКЪСНАТО и става все по-усъвършенствано през първото десетилетие на XX век. Целта му да постави целия свят под британско влияние остава първостепенна и сътрудниците на Милнър от Кръглата маса пътуват по целия свят, за да разпространяват евангелието на Империята.⁷⁹¹ Великите финансисти и търговски банкери, съсредоточени в Сити,

⁷⁹⁰ Morel, *Diplomacy Revealed*, pp. 226, 258.

⁷⁹¹ Stead, *Last Will and Testament* at <http://publicintelligence.net/the-last-will-and-testament-of-cecil-john-rhodes-1902/>

финансовия и банков район на Лондон, споделят виждането за единна световна сила, основана на ценностите на английската управляваща класа.

В своята „Изповед на вярата“ Роудс пише за поставянето на целия нецивилизован свят под британско управление и „възстановяването“ на САЩ в лоното на Британската империя, ще превърне „англосаксонската раса в една империя“, под което той има предвид бяла, англосаксонска, протестантска Америка, работеща в тандем със съмишлениците си в Англия.

Очевидно САЩ не могат да бъдат „възстановени“ със сила на оръжието, така че богатите елити в Америка с подобен начин на мислене ще трябва да споделят контрола. Стипендиите на Роудс са в полза на американски студенти, като за там са определени 100 стипендии, или по две за всеки от 50-те щата и територии, докато общо 60 са предоставени за цялата Британска империя.

„Най-добрите таланти“ от „най-добрите семейства“ трябва да бъдат отглеждани в Оксфордския университет и да бъдат пропити с разбирането за „английската идентичност“ и важността от „запазването единството на империята“.

Роудс разпознава възможностите, предлагани на онези, които притежават голямо богатство, да контролират политиката и правителствата, а амбицията му е водена от разбирането, че пазарите могат да бъдат използвани за „постигането на политически цели“.⁷⁹²

Светът навлиза в ерата на финансовия капитализъм, където богатите международни инвестиционни банки, „паричната сила“, могат да доминират в деловите среди, и в правителството, ако има съгласуваната воля за това.⁷⁹³

Тази нова парична сила прониква в британския естаблишмънт (управляващ елит) и привлича аристократичните земевладелски семейства, които управляват Великобритания в продължение на векове. Заедно те формират сърцето на Тайния елит.

От 1870 г. нататък Лондон става център на най-големата износна стока на Великобритания – парите. Огромните количества спестявания и печалби са събрани и инвестирани със значителна печалба чрез международните търговски банки на Ротшилд, Баринг, Лазард и Морган в Лондонското Сити.

Там влиянието и инвестициите преминават националните граници⁷⁹⁴ и набират средства за правителствата и компаниите по целия свят.⁷⁹⁵

Големите инвестиционни къщи печелят милиарди, техните политически съюзници и агенти се замогват, а зараждащата се британска средна класа отчаяно иска да се добере до техния успех.

Едуард VII, както като крал, и по-рано като принц на Уелс, разменя приятелството и почестите за щедротото покровителство на Ротшилд, Касел и други еврейски банкови семейства като Монтегюс, Хирш и Сасун и така премахва голяма част от традиционния антиеврейски фанатизъм в британското общество.

Банката на Англия е изцяло в ръцете на тези могъщи финансисти и отношенията им остават безспорни. Тайният елит оценява огромния потенциал на САЩ и приспособява концепцията за британско расово превъзходство към англосаксонското единство. Мечтата на Роудс трябва само леко да бъде променена. Светът трябва да бъде обединен чрез англоговорящите нации във федерална структура, базирана около Великобритания. Подобно на Роудс, Алфред Милнър вярва, че тази цел трябва да бъде

⁷⁹² Stead, *Last Will and Testament*, pp. 59, 34, 55

⁷⁹³ Quigley, *Tragedy and Hope*, pp. 60–61.

⁷⁹⁴ Chapman, *Rise of Merchant Banking*, pp. 158–61.

⁷⁹⁵ Dawkins to Milner, 26 July 1900, 16 August 1900, 21 March 1902, as quoted in Chapman, *Rise of Merchant Banking*, p. 161.

преследвана от таен политически и икономически елит, който влияе зад кулисите на „журналистически, образователни и пропагандни институции“.⁷⁹⁶

Потокът от пари към САЩ през XIX век ускорява индустриалното развитие в огромна полза за милионерите, които създава – Рокфелер, Карнеги, Морган, Вандербилт и техните сътрудници. Ротшилд представляват британските интереси, директно чрез фиктивни компании или индиректно чрез агенции, които контролират.

Железопътната индустрия, стоманата, корабостроенето, строителството, петролът и финансите процъфтяват. Тези малки групи от изключително богати хора от двете страни на Атлантика се познават добре и Тайният елит в Лондон организира техните събирания в закрития клуб „Пилигримите“.

На 11 юли 1902 г. в хотел „Карлтън“ се провежда учредително събрание, на което присъстват около 40 членове на така наречения Лондонски клон на „Обществото на поклонниците (пилигримите)“, като членството е ограничено чрез индивидуален подбор, до 500 души.⁷⁹⁷

Привидно целта на „Поклонниците“ е да „насърчават добрата воля, доброто приятелство и вечния мир“⁷⁹⁸ между Великобритания и САЩ, но силно ограниченото членство и специалният подбор, не оставя почти никакво съмнение относно истинската им цел. Това е резервът от носителите на богатство и талантите, които Тайният елит е събрал, за да прокара своята програма в годините преди Първата световна война.

Зад образа на Бащите Пилигрими⁷⁹⁹, преследваните пионери на християнските ценности, тази елитна клика защитава идеята, че „англичаните и американците ще насърчават международното приятелство чрез своите поклонения през Атлантика“.⁸⁰⁰ Тя се представя като спонтанно движение за насърчаване на демокрацията по света⁸⁰¹ и по-голямата част от членовете наистина вярват в това.

Но Пилигримите включват избрани членове от най-богатите фигури във Великобритания, и САЩ, които са дълбоко свързани с Тайния елит. Те споделят мечтата на Роудс и искат да я осъществят. Лондонските Пилигрими скоро установяват традиция, според която те трябва да бъдат първите, които да посрещнат всеки нов американски посланик във Великобритания, и първата му официална реч да бъде на вечеря в техния клуб. Също организират тържествена вечеря за изпращането на всеки нов британски посланик, заминаващ за Вашингтон, и го приветстват при посрещането му, след края на дипломатическата му служба.

Нюйоркският клон на Пилигримите е открит в хотел „Уолдорф-Астория“ на 13 януари 1903 г.⁸⁰² и включва най-важните финансисти, политици и адвокати от Източното крайбрежие. Те установяват подобна традиция на тясно взаимодействие с британските и американските посланици.⁸⁰³

Тези посланически връзки с поклонниците се оказват ключови за свързването на външния министър в Лондон и държавния секретар във Вашингтон с Тайния елит и неговия военен план. Редица американски поклонници също имат тесни връзки с нюйоркския клон на Кръглата маса на Тайния елит.

⁷⁹⁶ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 49.

⁷⁹⁷ Baker, *Pilgrims of Great Britain*, p. 12.

⁷⁹⁸ *New York Times*, 3 March 1903.

⁷⁹⁹ Бащите пилигрими, са английски заселници, в Америка основали колония в Масачузетс в Ню Плимут през 1620 г. Пилигримите са калвинистко направление, което се преследва от Англиканската църква. След като живеят в изгнание в Холандия в продължение на няколко години, те решават да основат ново селище в Новия свят. (б. пр.).

⁸⁰⁰ Baker, *Pilgrims of Great Britain*, p. 13.

⁸⁰¹ Knuth, *Empire of 'The City'*, p. 64.

⁸⁰² Baker, *Pilgrims of the United States*, p. 3.

⁸⁰³ Baker, *Pilgrims of Great Britain*, p. 16.

Във Великобритания най-малко 18 членове на Тайния елит, включително лордовете Ротшилд, Кързън, Нортклиф и Ешър, както и сър Едуард Грей и Артър Балфур, присъстват на вечерите на поклонниците, въпреки че редовността на тяхното присъствие е трудно да се установи. Това е вечен проблем с тайните групи. Знаем нещо за гостите, поканени на вечеря, но не и какво е обсъждано на масата.⁸⁰⁴

В Ню Йорк сред членовете са династиите Рокфелер, Морган, и много личности на висши държавни постове. Първоначално членството също е ограничено до 500 души и е договорено всеки американски жител в Лондон, който е предложен за член, първо да бъде проверен от Нюйоркския комитет.⁸⁰⁵

Властващият елит в Америка е съсредоточен в Ню Йорк, има голямо влияние във вътрешната и международната политика и има слабост към университетите в Йейл, Харвард и Принстън. За кратък период от време те създават американска версия на „тройното проникване“ на Карол Куигли, т.е. в политиката, печата и образованието.⁸⁰⁶

„Обществото на поклонниците“ обединява американските пари и британската аристокрация, кралските особи, президентите и дипломатическите представители. Това наистина е специална връзка. От всички американски банкови институции никоя не е била по-англоцентрична от банката *J. P. Morgan*, която е тясно свързана с „поклонниците“. В сложния свят на инвестиционното банкиране, империята на Морган дължи всичко на родения в Масачузетс американец, Джордж Пийбоди, който основава банкова фирма в Лондон през 1835 г., за да търгува с американски железопътни ценни книжа. По-късно той наема свой сънародник американец, Джуниъс Морган, бащата на Дж. П. Морган, като партньор в начинанието, но те са изправени пред фалит, когато масово теглене на средства от банките през 1857 г. почти довежда компанията до разруха. Въпреки че конкурентите са нетърпеливи да извадят фирмата от бизнеса, огромен заем от 800 000 паунда от Банката на Англия, (по съвр. еквивалент 0,5 милиард паунда), им помага да се издигнат с подобрена репутация.⁸⁰⁷

Натаниъл Ротшилд има близки отношения с Джордж Пийбоди и той се оказва лоялен и благодарен приятел.⁸⁰⁸ Кризата засяга четири банки, но „Пийбоди, Морган и компания“ е спасена.

Защо? Кой е платил спасяването? Ротшилд имат огромно влияние в Банката на Англия и най-вероятният отговор е, че са се намесили, за да спасят фирмата. Пийбоди се пенсионира през 1864 г., а Джуниъс Морган наследява силна банка със силни връзки с Ротшилд.

Въпросът, който възниква, е какво са печелят Ротшилд от подобни актове на щедрост? Техните спасителни пакети за фалиращи банки или компании винаги имат цена. Веднъж спасена, на компанията ще бъде позволено да продължи да търгува под старото си име и обикновено с предишните си собственици и директори, но оттогава нататък тя ще действа като подставено дружество за династията Ротшилд. То ще търгува на фондовите пазари, да прикрива сделки и да изкупува други компании под старото запазено име, а малцина знаят, че Ротшилд са истинската покупателна сила зад тях. Когато *Barings Bank* се изправя пред подобен колапс през 1890 г., Натаниел Ротшилд оглавява комитета за спешни случаи на Банката на Англия. Той не само дарява директно 500 000 паунда, но и чрез братовчед си, барон дьо Ротшилд, убеждава

⁸⁰⁴ Въпреки че е възможно да се изброят всички, в чиято чест са организирани тези вечери, отделните членове, които са присъствали, остават тайна.

⁸⁰⁵ Baker, *Pilgrims of the United States*, p. 9.

⁸⁰⁶ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 15.

⁸⁰⁷ Ferguson, *House of Rothschild*, p. 82.

⁸⁰⁸ Griffin, *Creature From Jekyll Island*, p. 415.

Банката на Франция да предостави 3 милиона паунда в злато, за да предотврати кризата.⁸⁰⁹

Няма съмнение, че до началото на XX век множество големи банки, включително *J. P. Morgan* и *Barings*, както и оръжейни фирми, са използвани като прикритие за Ротшилд. Семейство Морган носи афинитета си към Англия като почетен знак. Въпреки острите критики от Томас Джеферсън, че тъстът на Джуниъс, преподобният Джон Пиърпонт, е „под влиянието на английската курва“,⁸¹⁰ синът му, Джон Пиърпонт Морган, е изпратен в Английската гимназия в Бостън и прекарва голяма част от младите си години, попивайки британските традиции. Той е пламенен англофил и почитател на Британската империя.

През 1899 г. Дж. П. Морган пътува до Англия, за да присъства на международната банкерска конвенция, и се завръща в Америка като представител на интересите на Ротшилд в САЩ.⁸¹¹ Това е перфектното прикритие. Дж. П. Морган, който се представя за честен протестантски пазител на капитализма, чиито семейни корени могат да проследят корените си до предреволюционните времена, действа в интерес на лондонските Ротшилд и защитава американските им печалби от „отровата на антисемитизма“.

През 1895 г. Ротшилд тайно попълват златните резерви на САЩ чрез Дж. П. Морган и го издигат до висшата лига на международното банкиране.⁸¹²

На свой ред, неговата благодарност е отправена към друг любимец на Ротшилд и един от най-влиятелните мъже в Англия, Алфред Милнър. През 1901 г. Морган предлага на Милнър огромен по това време доход от 100 000 долара годишно, за да стане партньор в лондонската банка на Дж. П. Морган⁸¹³ но Милнър отказва, съсредоточен върху жизненоважното му дело с Бурската война. Дж. П. Морган става лоялист на Империята в сърцето на американския естаблишмънт.

Втората мощна банка на Уолстрийт, *Kuhn, Loeb & Co.*, също служи като параван на Ротшилд. Историята на тази банка датира от Гражданската война, когато двама успешни германски емигранти (очевидно евреи), Абрахам Кун и Соломон Льоб, натрупват състояние, продавайки униформи на Северната армия. Те влагат печалбите в малка банкова къща в Ню Йорк и се връщат към корените си във Франкфурт, за да намерят партньор с банков опит на европейската сцена. Кун и Льоб предлагат поста на Якоб Шиф, който произхожда от семейство, близко до Ротшилд.⁸¹⁴ Той е роден в къщата, в която родителите му са съсопственици с Ротшилд в еврейския квартал на Франкфурт.⁸¹⁵ Шиф е опитен европейски банкер, чиято кариера обхваща двата континента, с контакти в Ню Йорк, Лондон, Хамбург и Франкфурт.

Едуард Касел е негов дългогодишен приятел и е назначен за агент на Кун и Льоб в Лондон. Шиф дори вечеря с крал Едуард, благодарение на близкото приятелство на Касел с краля.⁸¹⁶ Якоб Шиф се оженва за дъщерята на Соломон Льоб и подкрепен от злато на Ротшилд, бързо получава пълен контрол над банката на Кун и Льоб.⁸¹⁷

Шиф се завръща в Германия и наема двама от племенниците си, Паул и Феликс Варбург, от банката на М. М. Варбург в Хамбург. Чрез брачни връзки те стават съсобственици на Кун и Льоб и важни играчи на доходоносния пазар на ценни книжа,

⁸⁰⁹ Cecil Roth, *The Magnificent Rothschilds*, p. 106.

⁸¹⁰ Webster G. Tarpley and Anton Chaitkin, *George Bush: The Unauthorized Biography*, p. 136.

⁸¹¹ W. G. Carr, *Pawns in the Game*, p. 60.

⁸¹² G. Edward Griffin, interview at <http://educate-yourself.org/cn/gedwardgriffininterview02apr04.shtml>

⁸¹³ Quigley, *Tragedy and Hope*, p. 951.

⁸¹⁴ Ron Chernow, *The Warburgs*, pp. 46–48.

⁸¹⁵ Stephen Birmingham, *Our Crowd*, p. 175.

⁸¹⁶ Chernow, *The Warburgs*, p. 51.

⁸¹⁷ Carr, *Pawns in the Game*, p. 61.

който е в основата на процъфтяващия железопътен бизнес. Подобно на Дж. П. Морган, *Barings*, и Кун и Лъоб, банката на М. М. Варбург дължи оцеляването и крайния си успех на парите на Ротшилд. Тя е изправена пред фалит, но е спасена с голяма финансова инжекция от т *Credit-Anstalt*, банка на Ротшилд във Виена.⁸¹⁸

Тези взаимосвързани европейски банкови семейства разбират естеството и политиката на времето. Балансът на финансовата сила се намира в Лондонското Сити, но истинските възможности все повече се крият в САЩ. Това, че Якоб Шиф, Паул и Феликс Варбург са германци (по-скоро германски евреи), няма никакво значение за нарастващата им лоялност към Америка. Международните финансисти не се ограничават до никакви национални граници. Техният пазар е глобален.

Шиф и Варбург стават натурализирани американци. Отказването от германското им гражданство е само част от стратегия, която приспособява позицията на тези богати емигранти в обществото на Ню Йорк, въпреки че те не изоставят напълно Европа. Паул Варбург запази партньорството си в банката *M. M. Warburg*, която след спасяването си от Ротшилд се превръща в основна банка за процъфтяващата икономика на Германия.

Най-големият брат Макс Варбург, който прекарва част от обучението си при Ротшилд в Лондон, контролира европейската им база. Той е естественият представител на Кун и Лъоб в Германия и поддържа връзка с брат си Паул ежедневно.⁸¹⁹ Вътрешната поверителна информация винаги играе ключова роля в преследването на печалбата и това, което това поколение банкери, тясно свързани с Ротшилд, знаят, е, че войната в Европа не е далеч. Стратегическите съюзи с династията Ротшилд и Дж. П. Морган изиграват важна роля за определянето на бързия възход на Варбург в американското банково дело.

От още по-голямо стратегическо значение беше връзката на Якоб Шиф с Дж. Д. Рокфелер. Шиф става финансов стратег за *Standard Oil* на Рокфелер, която по това време рафинира около 90% от целия суров петрол в САЩ. Рокфелер помага за финансирането на Нюйоркската „Кръгла маса“ на Тайния елит, е безскрупулен бандит, безмилостен в решимостта си да стъпче всякаква опозицията и да задуши конкуренцията. Той използва монополния контрол върху петрола, като създава тръст, който притиска конкурентите, докато не се лишат от достатъчна печалба, за да продължат да търгуват. Той се отдава на тайни сделки, за да подбива конкурентите си, и разширява контрола си върху петролния бизнес в целия американски континент.⁸²⁰ Отношението на Рокфелер към работниците са груби и жестоки. Стачките са безмилостно потушавани, а на работниците са отказват основни права. Най-жестоките му експесии са през 1913 г. по време на миньорска стачка в Лъдлоу, където частните му агенти изгонват семействата на стачкуващите, докарват техни заместници в бронирани коли и обстрелват стачкуващи миньори с картечници. Палатките, в които се укриват изгонените работници и техните семейства, са умишлено запалени, а две жени и единадесет деца изгарят живи. Необезпокоен, Рокфелер възхвалява „енергичния, честен и твърд начин“, по който се е държи неговата минна компания.⁸²¹

Тази жестока безчовечност в преследването на печалбата контрастира с публичния образ, който Рокфелер си изгражда като притежаващ християнска доброжелателност и проявяващ културна филантропия.

На пръв поглед има периоди на ожесточена конкуренция между инвестиционните и банковите къщи, стоманодобивните компании, строителите на железопътни линии и двата международни гиганти на петрола, Рокфелер и Ротшилд, но до началото на века

⁸¹⁸ Chernow, *The Warburgs*, p. 12.

⁸¹⁹ Chernow, *The Warburgs*, p. 38, 86.

⁸²⁰ Proctor W. Hansl, *Years of Plunder*, pp. 37–38.

⁸²¹ Ron Chernow, *Titan: The Life of John D. Rockefeller, Sr.*, pp. 575–577.

оцелелите конгломерати възприемат по-фини отношения, които избягват истинската конкуренция. Десетилетие по-рано барон Алфонс дьо Ротшилд приема поканата на Рокфелер да се срещнат в Ню Йорк зад затворените врати на централата на *Standard Oil* на Бродуей. Джон Д. Арчболд⁸²², главен преговарящ на компанията, съобщава, че бързо постигат предварително споразумение и смятат, че е желателно и от двете страни въпросът да се запази в тайна.⁸²³ Очевидно и двете страни разбират предимството на монополния сговор. Това е тенденция, която те развиват в своя полза.

Голяма част от предполагаемото съперничество между основните заинтересовани страни в банковото дело, индустрията и търговията е удобна фасада, въпреки че те представят пред света противното.

Каква е тази „удобна фасада“. Официалните биографи на Ротшилд искат да ни накарат да повярваме, че интересът на Ротшилд към Америка е ограничен и че Американската гражданска война е довела до „траен спад в трансатлантическото влияние на Ротшилд“.⁸²⁴

Всички наши доказателства сочат точно обратното. Техните сътрудници, агенти и подставени компании проникнат в американските финанси и индустрия. Тяхното влияние е буквално навсякъде. Дж. П. Морган, признатият вожд на англо-американския финансов естаблишмънт, е основният канал за британския капитал и личен приятел на Ротшилд.⁸²⁵ Якоб Шиф от Кун и Лъоб, друг близък приятел на семейство Ротшилд, работи ръка за ръка с Рокфелер в петролните, железопътните и банковите дела. През декември 1912 г. списание „*Truth*“ заявява: „Г-н Шиф е ръководител на голямата частна банкова къща „Кун, Лъоб и Ко“, която представлява интересите на Ротшилд от тази страна на Атлантика. Той е описван като финансов стратег и от години е финансов министър на голямата сила, известна като *Standard Oil*“.⁸²⁶

Ако статията е написана, за да учуди Уолстрийт, тя се е провалила катастрофално. Това, което демонстрира, е че Якоб Шиф, Пилигримът, е едновременно агент на Ротшилд и доверен сътрудник на Дж. Д. Рокфелер.

Пилигримите Морган, Шиф и Рокфелер, тримата водещи играчи на Уолстрийт, създават удобен картел, зад който Династията Ротшилд остава скрита, има огромно влияние и власт. Контролът върху капитала и кредита се концентрира все повече в ръцете на все по-малко хора, докато съперническите си банкови групи не престават да действат в истинска конкуренция.⁸²⁷

Американските политици лесно се поддават на влиянието на паричната власт. Първият агент на Ротшилд в САЩ, Огъст Белмонт, е председател на Националния комитет на Демократическата партия от 1860 до 1872 г.⁸²⁸

Банката на Морган има огромно влияние върху президента Гроувър Кливланд, който е прекарал по-голямата част от живота си в империята на Морган. На практика всички негови висши назначения са хора на Морган, давайки от време на време място и за други банкери. Неговият първи държавен секретар, Томас Ф. Баярд, е близък съюзник и последовател на Огъст Белмонт. Държавният секретар във втория мандат на

⁸²² Първоначално обявен критик на *Standard Oil*, Арчболд е назначен от Рокфелер за директор на компанията, където по-късно е вицепрезидент, а след това и президент до нейното „закриване“ през 1911 г.

⁸²³ Chernow, *The Warburgs*, p. 248.

⁸²⁴ Ferguson, *House of Rothschild*, p. 117.

⁸²⁵ Chernow, *The Warburgs*, p. 390.

⁸²⁶ George R. Conroy, *Truth magazine*, Boston, 16 December 1912.

⁸²⁷ Griffin, *Creature From Jekyll Island*, p. 436.

⁸²⁸ Irving Katz, *August Belmont: A Political Biography*, p. 82.

Кливланд е водещ адвокат, специализиран в банковите интереси, и е в борда на директорите на компания, управлявана от Морган.⁸²⁹

Хора, близки до Ротшилд, подготвят Демократическата партия. Рокфелер и неговата империя също се отнасят към федералното правителство с едва прикрито презрение. Неговият гореспоменат главен изпълнителен директор Джон Д. Арчболд осигурява услугите на избрани представители, като ги включва във ведомостта на компанията. Един сенатор от Охайо получава 44 000 долара за период от шест месеца, докато друг от Пенсилвания получава 42 500 долара.⁸³⁰

Арчболд е призован да свидетелства пред комисия, разследваща съмнителните дарения, които *Standard Oil* прави за фондовете на републиканските кампании. Той твърди, че президентът Теодор Рузвелт е наясно с дарението от 125 000 долара, направено преди това от *Standard Oil Company* за Републиканската партия. Рузвелт е категоричен, че е наредил на екипа си от кампанията да отхвърли подобни дарения. Каквато и да е истината, правителството на САЩ, независимо коя партия е на власт, е в хватката на големите банки, близки до Ротшилд, Рокфелер и Тайния елит.

Оста Морган-Рокфелер-Кун-Льоб на Уолстрийт планирала да консолидира контрола си над Америка, като създаде централна банка, която, подобно на тези в Европа, да бъде собственост и контролирана не от правителството, а от частните банки. Техните банки. Проблемът, пред който е изправена паричната власт, е че банките и bankerите не са популярни сред обикновените граждани в САЩ и има широко разпространена обществена антипатия към идеята за създаване на централна банка. Решението на Тайния елит е умишлено да създаде банкова криза, която да уплаши населението и да го накара да приеме банковите реформи. Малко след петмесечен престой в Англия през 1907 г., Дж. П. Морган намира перфектната възможност.

Един нелоялен спекулант, Август Хайнце, собственик на *Knickerbocker Bank*, тайно използва парите на вложителите в опит да привлече акциите на *United Copper Company*. Стойността скача до 62 долара за акция, но два дни по-късно затворя на 15 долара за акция. Хайнце губи цялото си състояние и банката „Кникербоксър“ веднага се сблъска с проблеми с платежоспособността си.⁸³¹

Когато Националната търговска банка, част от финансовата империя на Морган, публично отказва да приема чекове на „Кникербоксър“, слуховете се разпространяват бързо. Решението на Морган плаши другите институции да предложат финансова подкрепа⁸³² и на следващата сутрин, 22 октомври, вложителите на „Кникербоксър“ са толкова отчаяни, че изтеглят 8 милиона долара в рамките на три часа.⁸³³

Вложителите в други банки в цяла Америка се паникьосват, и започват да изтеглят спестяванията си. Така очакваният ефект на доминото се задейства. След като причинява срина, Морган поема лична отговорност, въпреки че не беше нито избран, нито назначен за тази задача. Така той поема маската на спасител на американската банкова система. С одобрението на правителството Морган, принуждава банкери и президенти на тръстови компании да допринесат за спасителния пакет. Ротшилд приветства Морган като „човек с прекрасни възможности. Последното му действие изпълва човек с възхищение и уважение към него.“ Това е вот на одобрение от шефа на шефовете към един от неговите доверени подчинени. Паниката от 1907 г. се развива

⁸²⁹ Murray N. Rothbard, *Wall Street, Banks, and American Foreign Policy*, Centre for Libertarian Studies, 1995.

⁸³⁰ Chernow, *The Warburgs*, p. 548.

⁸³¹ *The Crisis of 1907*, *Boston Post*, 17 October 1907, p. 3.

⁸³² House of Representatives Report No. 1593, *Committee Appointed to investigate the Concentration of Control of Money and Credit*, pp. 59–60.

⁸³³ Jon Moen, 'The Bank Panic of 1907', *Journal of Economic History*, no. 52, pp. 611–30.

като истинска измама на Ротшилд, организирана от Морган, за да „докаже“ абсолютната необходимост от централна банка. Нещо трябваше да се направи. Сенатът е предупреден: „Пиърпонт Морган може да не е винаги с нас, за да се справи с банкова криза“. След това създаването на централна банка е представено като решение за предотвратяване на бъдещи финансови кризи.⁸³⁴

През 1915 г. комисията на Камарата на представителите, председателствана от конгресмена Арсен Пужо, представи доклад за банковото дело и демонстрира, че служителите на Морган са заели множество директорски позиции във взаимосвързани банки, застрахователни компании и гигантски бизнес корпорации. Пужо демонстрира, че банковата система се управлява като затворен частен клуб, и че Нюйоркската фондова борса се занимава с нечестни спекулации.⁸³⁵

В скорошната паника злоупотребите на големите банки влошава ситуацията значително и води до банкови колапсове, които те използват в своя полза.⁸³⁶ Злоупотребата с обикновени акционери⁸³⁷, нечестното увеличение на контрола върху парите, съсредоточено в Ню Йорк⁸³⁸, и множеството връзки с големи банкови къщи като *J.P. Morgan, First National Bank of New York, National City Bank* и *Kuhn, Loeb & Company*, са ужасяващи. Големият бизнес в САЩ се намира в ръцете на няколко личности, които контролират банките. Доказателствата на Пужо доказват, че 5 банкови фирми заемат 341 директорски позиции в 112 корпорации на стойност над 22 милиарда долара. Пужо анализира големите злоупотреби с финансова власт и окончателният му доклад разкрива злоупотреби с корпоративното банкиране на пандемично ниво.⁸³⁹

Докладът обаче не е това, което изглежда. Подобно на много други комисии преди и след това, той избягва проникващите въпроси по ключовия въпрос за чуждестранните инвестиционни къщи и тяхното огромно влияние върху американското банкиране и индустрията. Името Ротшилд остава неизречено. Сред малкото политици, които се обявяват срещу корупцията в американското банкиране, конгресменът Линдберг и сенатор Ла Фолет стоят гордо. Те не спират да настояват системата да бъде напълно прочистена и многократно призоваваха за сериозно разследване. Показателно е, че им е отказан достъп до Комисията Пуджо. Единствените свидетели, на които е позволено да свидетелстват, са самите банкери. Овновната цел на масовото теглене на спестявания от банките е да се спласи обществеността, за да повярва, че е необходима спешна реформа на банковата система, която да защити спестяванията им, и че Уолстрийт трябва да бъде поставен под контрол.⁸⁴⁰

Обществеността, която в продължение на много години се противопоставя на идеята за създаване на централна банка, трябва да бъде накарана да повярва, че банковата реформа е точно това, което е необходимо. Никой сякаш не осъзнава, че най-големите защитници на банковата реформа са самите банкери. Тяхното положение в обществото придобива огромни пропорции от гледна точка на обществената реакция, но те я използват, за да постигнат почти невъзможната цел – създаване на централна банка на САЩ.

Лъжата, че само централна банка може да застави банките и банкерите да дават публична отчетност, се повтаря отново и отново. Аргументът, който те представят, твърди, че правителството ще регулира и контролира банковото дело в интерес на

⁸³⁴ *The Crisis of 1907*, pp. 5-6, 9-11.

⁸³⁵ *House of Representatives Report No. 1593*, pp. 24–25, 46.

⁸³⁶ *House of Representatives Report No. 1593, the cited case of the Mechanics and Traders Bank*, p. 27.

⁸³⁷ Също, стр. 40–1. В доклада на комисията Пуджо, Морган е обвинен в лишаване от изборителни права на акционерите в Южната железопътна компания.

⁸³⁸ Също, р. 56.

⁸³⁹ *House of Representatives Report No. 1593*.

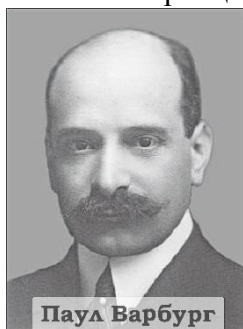
⁸⁴⁰ *Griffin, Creature From Jekyll Island*, p. 444.

хората, но това е една много голяма лъжа. Това е колосална измама, извършена от паричната сила. Както обяснява професор Куигли, тези банкери е се стремят „да създадат световна система за паричен контрол в частни ръце, способна да доминира политическата система на всяка страна и икономиката на целия свят“.⁸⁴¹

Това може да се случи само ако САЩ имат централна банка като тези в Англия и Франция. Противно на широко разпространеното схващане, Банката на Англия не е публична институция, а се управлява и контролираше от банкери като Ротшилд и не търпи никаква политическа намеса. Във Франция е имало по-сложна система на старшинство и стабилност, където редица традиционни банкови семейства са свързани с елитна *Haute Banque*, която контролира Банката на Франция.⁸⁴²

Две доминиращи частни френски банкови фирми, на Ротшилд и Мирабо, са по-мощни от всички останали взети заедно.⁸⁴³

В Германия Райхсбанк е частна институция с правомощия да печата пари, но е много по-пряко под контрола на правителството, отколкото централните банки на Англия и Франция.⁸⁴⁴



Паул Варбург

Паричната сила в Ню Йорк иска същия контрол, на който се радват банкерите в Англия и Франция – свобода от намеса на правителството, право да печатат пари, контрол върху лихвените проценти и запазване на безопасна анонимност зад назначен от самите тях изпълнителен директор. Ето защо Паул Варбург е на разположение. Германският банкер е избран от паричната сила, за да прокара амбициозния им план за централна банка на САЩ. Въпреки че Якоб Шиф го е довел в Ню Йорк, за да му помогне да управлява банката Кун и Лъоб, Варбург все пак посвещава шест месеца всяка година на семейната си банка в Хамбург.

След паниката от 1907 г., Паул е представен като гуру на централното банкиране, който „случайно“ се озовава в Ню Йорк и „случайно“ подава молба за американско гражданство. Той е „случаен воин“, появил се точно навреме, за да се впусне в битка за благородната кауза на централната банка.⁸⁴⁵

Трудно е да се повярва в баснята на „Ню Йорк Таймс“ че Паул „случайно“ е помолен от редакцията, да напише статия за банковата реформа, въпреки че той едва можел да пише на английски.

Той „случайно“ написва, поръчаната статия публикувано на 12 ноември 1907 г. под заглавието „Недостатъци и нужди на нашата банкова система“. След това публикува кратка статия в „Ню Йорк Таймс Анниъл Файненшъл Ривю“, озаглавена „План за модифицирана централна банка“.

Варбург твърди, че нищо друго освен централна банка няма да реши въпроса. Той доразвива тези първоначални идеи с публикуването на статията „Обединена резервна банка на Съединените щати“ и е надлежно изпратен из Америка за да изнесе лекции за ползота от централната банка. Конгресмени и сенатори са обсипани със съвети. Писани са брошури и статии в полза на банковата система, която мистично ще се контролира „от ръцете на народа“ и ще разчупила хватката на финансовия тръст.⁸⁴⁶

⁸⁴¹ Quigley, *Tragedy and Hope*, p. 324.

⁸⁴² Nicholas Stoskopf, *Manuscrit auteur, publie dans; Journee d'etudes sur l'histoire de la haute banque France (2000)* at

http://hal.archives-ouvertes.fr/docs/00/44/11/64/PDF/STOSKOPF_PARISIAN_HAUTE_BANQUE.pdf

⁸⁴³ Quigley, *Tragedy and Hope*, p. 520.

⁸⁴⁴ John Thom Holdsworth, *Money and Banking*, pp. 325–30.

⁸⁴⁵ Chernow, *The Warburgs*, p. 131.

⁸⁴⁶ Paul M. Warburg, 'A Plan for a Modified Central Bank', in *The Federal Reserve System: Its Origin and Growth*, Vol. 2, p. 29.

И така лъжата се разпространява. Сенатор Нелсън Олдрич от Роуд Айлънд е избран от Тайния елит да бъде гласът на „здравата икономика“ в Сената. Богат бизнесмен и тъст на Джон Д. Рокфелер-младши, Олдрич е известен като „брокера на Морган в Сената“.⁸⁴⁷ Нагъл в злоупотребите си, той използвал публичната си длъжност, и държавната служба за него е дойна крава. Той построява замък с 99 стаи и плава с 200-футова яхта.⁸⁴⁸

В продължение на две години Паул Варбург и Дж. П. Морган работят упорито върху корумпирания сенатор, за да го превърнат в „експерт“ по банковите системи. През 1908 г. Конгресът назначава Национална финансова комисия с председател Олдрич, за да прегледа банковото дело на САЩ. Нейните членове обиколят Европа, уж събирайки данни за различните банкови системи. Окончателният доклад на Олдрич обаче не е продукт на някакво европейско учебно пътуване, а на колективна конспирация.

През ноември 1910 г. петима банкери, представляващи интересите на Морган, Рокфелер и Кун, Лъоб и Ко, се срещат в пълна секретност със сенатор Олдрич и помощник-министъра на финансите на САЩ на остров Джекил, елитен курорт край бреговете на Джорджия. От седемте заговорници петима – сенатор Олдрич, Хенри Дейвисън, Бенджамин Стронг, Франк Вандерлип и Паул Варбург – са членове на „Пилигримите“.⁸⁴⁹

Тяхната цел е да формулират законопроект за централното банкиране, който да бъде представен на Конгреса, сякаш е изготвен от комисията на Олдрич. Групата пътува от Ню Джърси до Джорджия в личния вагон на сенатор Олдрич със спуснати щори на прозорците, използвайки псевдоними и твърдейки, че отива на лов за патици.⁸⁵⁰ Редовните им слуги са заменени с наети временни заместници, за да не бъде разпознат някой. Параноята им произтича от оправдания страх, че ако някой журналист ги види всички заедно, цялата конспирация ще бъде разбита.⁸⁵¹

В продължение на девет дни те размишляват върху подробностите за централна банкова система, която Тайният елит иска да е въведе.

Заглавието „Централна банка“ трябва да се избягва, за да се заблуди американският народ, затова решават да я нарекат „Федерален резерв“, въпреки че не е нито федерален, нито резерв. Предложението „резерв“ трябваше да бъде изцяло собственост на частни банки, въпреки че името подсказва, че е правителствена институция. Акциите ще бъдат държани от лица от американските банкови династии, включително Морган, Варбург, Шиф и Рокфелер. Тя трябва да бъде централна емисионна банка, която ще има монопол върху всички пари и кредити на народа на САЩ. Тя ще контролира лихвения процент и обема на парите в обращение. Федералният резерв, измислен на остров Джекил, имае правомощия, които цар Мидас никога не би могъл да си представи. Целта е да се създават пари от нищо с цел кредитиране, да се накарат данъкоплатците да поемат евентуалните загуби и да се убеди Конгресът, че целта е да се защити обществото.⁸⁵²

Когато предложенията се оформят в Конгреса, има един основен недостатък. Сенатор Олдрич настоява да добави името си към него, въпреки предупреждението на Паул Варбург, че това автоматично ще бъде свързано с Уолстрийт и ще се окаже

⁸⁴⁷ Gary Allen, *None Dare Call it Conspiracy*, chapter 3, p. 8.

⁸⁴⁸ Chernow, *Titan*, p. 352.

⁸⁴⁹ *Organisation for the Study of Globalisation and Covert Politics*, https://wikispooks.com/ISGP/organisations/Pilgrims_Society02.htm

⁸⁵⁰ Griffin, *Creature From Jekyll Island*, pp. 3–13.

⁸⁵¹ Frank A. Vanderlip and Boyden Sparkes, *From Farm Boy to Financier*, p. 214.

⁸⁵² Griffin, *Creature From Jekyll Island*, p. 23.

ненужна пречка. Егото надделява и опасенията на Варбург се оправдават. Предложенията на Олдрич не са гласувани. Президентът Тафт отказва да подкрепи законопроекта му с мотива, че той няма да наложи достатъчен държавен контрол върху банките. Финансовата сила решава, че Тафт трябва да си тръгне. Подкрепата им на президентските избори през 1912 г. се обръща в полза на малко известния кандидат на демократите Удроу Уилсън. Скоростта, с която Уилсън се издига от поста си в Принстънския университет през 1910 г. до губернатор на Ню Джърси през 1911 г., а след това еноминиран от Демократическата партия за президент през 1912 г., го прави Соломон Грънди⁸⁵³ на американската политика. Демократите от обикновените хора в Ню Джърси са против това Уилсън да им бъде наложен от хората с „големи интереси“ в Ню Йорк⁸⁵⁴, но бързо се предават.

Рядко се е случвало толкова съгласувано и целенасочено усилие за отстраняване на републикански президент от поста му и замяната му с марионетка на демократическата партия. Спонсориран от Кливланд Х. Додж, директор на Националната градска банка на Рокфелер и приятел както на Рокфелер, така и на Морган, Удроу Уилсън е вкаран в президентската надпревара през 1912 г. Финансовата сила открива предизборен офис за него на Бродуей⁸⁵⁵ и над 2/3 от средствата за кампанията му идват директно от Уолстрийт.⁸⁵⁶

Уилсън лъже за политиката си по време на кампанията и предава демократичното наследство на президентите Джеферсън и Джаксън, като ухажва банкерите и представлява техните интереси. Публичните му изказвания са майсторски клас по лицемерие.⁸⁵⁷ Той води кампания през 1912 г. под знамето на „Нови свободи“ и противопоставяне на монополните сили, но в рамките на една година дава на банките точно това. Независимо от степента на финансова подкрепа, Уилсън никога не би могъл да победи популярен президент като Тафт без хитри тактики, измислени от неговите политически кукловоди. Явен фаворит за втори мандат, шансовете на Тафт за успех са сериозно подкопани, когато друг републиканец, бившият президент Теодор Рузвелт, се включва в надпреварата. Финансиран от сътрудниците на Морган от Уолстрийт, Рузвелт създава трета сила, Партията „Лос“ (официално название Прогресивна партия), от нищото⁸⁵⁸ и ефективно разделя гласовете на републиканците. Докато екипът на Морган унищожава шансовете на Тафт за победа, Паул Варбург и Якоб Шиф завършват акцията, като подкрепят Уилсън⁸⁵⁹ и осигуряват избирането му. Уилсън печели с 42% от подадените гласове, Рузвелт взема 27%, докато Тафт успява да събере само 23%. Останалите отиват при социалистическия кандидат Юджийн Дебс. Републиканците са разгромени и на изборите за Сенат, където демократите излязата с ясно мнозинство.⁸⁶⁰

Властта на парите не само поставя своя човек в Белия дом, но и му дава пазач, Едуард Мандел Хаус, „обучен във Великобритания политически агент“.⁸⁶¹

Удроу Уилсън е президент на САЩ, но тази сенчеста фигура стои до него, контролирайки всяко негово движение. Подобно на Ешър и Милнър, Хаус предпочита да влияе върху политиката зад кулисите, вместо да заема публична длъжност.⁸⁶²

⁸⁵³ Герой на комикс.

⁸⁵⁴ Joseph Patrick Tumulty, *Woodrow Wilson as I Know Him*, p. 10.

⁸⁵⁵ Joseph Patrick Tumulty, *Woodrow Wilson as I Know Him*, p. 10.

⁸⁵⁶ Sutton, *Federal Reserve Conspiracy*, pp. 82–83.

⁸⁵⁷ Quigley, *Tragedy and Hope*, p. 76.

⁸⁵⁸ Името „Партия на лоса“ произлиза от реакцията на Рузвелт на въпрос относно физическата му годност да се кандидатира за президент. Той отговаря, че е във форма като лос - водач.

⁸⁵⁹ Griffin, *Creature From Jekyll Island*, p. 453.

⁸⁶⁰ Tarpley and Chaitkin, *George Bush*, p. 330.

⁸⁶¹ Edward Mandell House and Charles Seymour, *The Intimate Papers of Colonel House*, p. 5.

Той получава образованието си в Англия и е известен с това, че убеждава Демократическата партия в Балтимор през 1912 г. да подкрепи Уилсън.

От този момент нататък той става постоянен спътник на Удроу Уилсън, със собствен апартамент в Белия дом. Той е в пряк, почти ежедневен, контакт с Джей Пи Морган-младши, Шиф, Варбург и сенаторите демократи, които подкрепят законопроекта за Федералния резерв.⁸⁶³ Хаус ръководи президента във всеки аспект на външната и вътрешната политика, избира кабинета му и формулира първите стъпки на новата му администрация.⁸⁶⁴ Той е бил основният посредник между президента и неговите поддръжници от Уолстрийт.⁸⁶⁵ Този президент не трябва да бъде оставен сам. Управлението на Америка стъпка по стъпка попада под властта на инвестиционните банкери, тясно свързани с Ротшилд.

Оригиналният законопроект на Олдрич е преработен, преименуван и е прокаран през двете камари на Конгреса с голяма скорост. Във вторник, 23 декември 1913 г., технически нареченият законопроект „Глас-Оуен“ (той почти не се различава от законопроекта „Олдрич“, отхвърлен от Тафт две години по-рано) най-накрая е представен на Сената. Той предвижда „създаването на банки на Федералния резерв, за осигуряване на еластична валута, средства за преотстъпване на търговски ценни книжа и за установяване на по-ефективна банкова система в САЩ, както и за други цели“.⁸⁶⁶⁸⁶

Въпреки силните и постоянни протести на висши републикански сенатори, подкомисията, създадена за намиране на решения на спорните въпроси, е узурпирана от демократичното мнозинство. Всеки спорен въпрос е решен в полза на елитните банкери. Това, което започва като предложение за публична собственост върху акциите и държавен контрол върху банките, се превръща в система, чиито акции са собственост на банките и контролирани от банките. В безсилно разочарование сенатор Бристоу от Канзас посочва, че „всяка разпоредба в този законопроект, която е в полза на банките, е запазена. Разпоредбите, които са заличени, са разпоредби в интерес на обществото.“⁸⁶⁷

След четири часа политически нападки, законопроектът е официално приет от Сената с 43 гласа „за“ срещу 25 „против“, като още 27 сенатори са въздържали се.⁸⁶⁸⁸⁸ По-късно същия ден, в Камарата на представителите, единственият глас на представителя Финли Х. Грей се обявява срещу банкерите от Уолстрийт и техния „умишлен план и заговор за дискредитиране на националната банкова валута [така че] върху руините ѝ да бъде издигната централна авторитарна банка под частен контрол“.⁸⁶⁹⁸⁹

Твърде късно: конят вече влезе в реката. Законопроектът е приет набързо във вторник вечерта преди Коледа 1913 г., подписан бързо от послушния президент Уилсън и законно влязъл в сила като акт на Конгреса, преди сутрешните вестници да излязат и да се разпространяват по улиците. Най-важното е, че чрез умни политически маневри, този закон е точно обратното на това, което се обещава на обществеността.

⁸⁶² *Library of Congress Resource Guide, Presidential Election of 1912.*

⁸⁶³ *Griffin, Creature From Jekyll Island, pp. 240, 458.*

⁸⁶⁴ *George Sylvester Viereck, The Strangest Friendship in History: Woodrow Wilson and Colonel House,* p. 4.

⁸⁶⁵ *Също, pp. 35–37.*

⁸⁶⁶ *Congressional Record, House of Representatives, 23 December 1913, p. 1468.*

⁸⁶⁷ *Senator Bristow, Kansas, Congressional Record, House of Representatives, 23 December 1913, p. 1472.*

⁸⁶⁸ *Congressional Record, House of Representatives, 23 December 1913, p. 1488.*

⁸⁶⁹ *Representative Finlay H. Gray, Congressional Record, House of Representatives, 23 December 1913, p. 1491.*

Какво влияние оказва тази акция, върху добре координираните планове на Тайния елит за война? Какво значение имае, ако най-богатата икономика в света подари контрола върху паричното си предлагане на основните си частни банкери?

Войните изискват финансиране и струват огромни суми пари. Във Великобритания, Франция, Русия и Германия националните хазни бяха почти празни. Неоправданите разходи за въоръжаване и нарастващата задлъжнялост остават почти всяка хазна в Европа опасно близо до фалита. Необходим е нов източник на финансиране, парично предлагане, което може да се разшири в съответствие с търсенето на отчаяните държави, готови да плащат щедро за огромни заеми. Това е нещо, което една централна банка на САЩ, освободена от правителствен контрол, отговаряща на неограниченото търсене, можеше да направи. Законът за Федералния резерв е приет през декември 1913 г., а седемчленният съвет встъпва в длъжност на 10 август 1914 г., когато войната, вече е избухнала... но ние избързваме.

Американската мечта на Роудс се оформя. Тесните връзки с американския естаблишмънт са циментирани чрез Кръглата маса и „поклонниците“ и нарастват зад затворените врати на частните клубове в Лондон и Ню Йорк.

Англоцентричната парична сила най-накрая е създала своята централна банка навреме, преди войната на Тайния елит да е започнала.

Читателю виж последните две глави, и помисли за това значение. До февруари 1913 г. две големи сили, САЩ и Франция, имат нови президенти, избрани чрез машинациите на Тайния елит. Удроу Уилсън е издигнат до президентски пост от финансовата сила в САЩ. Избирането на Раймон Поанкаре също е платено чрез подкупи и корупция, финансирани чрез банкери и финансисти в Лондон и Париж. Тайният елит е позиционирал ключови играчи в правителствата на Великобритания, Франция, Русия и САЩ. Политиката, парите и властта са стълбовете, върху които англосаксонският елит ще унищожи Германия за да поеме контрола над света.

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 17. АМЕРИКА – МНОГО СПЕЦИАЛНА ВРЪЗКА

- Сесил Роудс оценява значението на САЩ в стремежа им към свят, доминиран от „англосаксонската раса“. Повече стипендии на Роудс са присъдени на САЩ, отколкото където и да е другаде.

- Истинската аристокрация в Америка е паричната сила, която се състои от неприлично богатите индустриалци, финансисти и петролни магнати, които доминират политиката и обществото.

- „Пилигримите“ са затворено общество, основано през 1902 г., уж за да „насърчат добрата воля и приятелството“ между Великобритания и САЩ. То осигурява фонд от богатство и потайност, чрез които Тайният елит може да разпространява своите ценности и да увеличава властта си.

- Политици и бизнесмени от Тайния елит присъстват на събитията на „Пилигримите“, но не съществуват записи за частните дискусии, водени на тези закрити събирания.

- Икономическата мощ все повече се инвестира в малък брой семейни династии, базирани в Ню Йорк, включително домовете на Морган и Рокфелер. Ротшилд са тясно свързани с Морган и други нововъзникващи банки и банкери в Ню Йорк, включително Кун, Лъб и Ко, Якоб Шиф и Паул Варбург, и не се оттеглят от американския пазар.

- Финансовата сила се стреми да убеди политиците, че САЩ, подобно на европейските държави, се нуждаят от централна банка, която да контролира паричната система. Банковата криза от 1907 г. е провокирана изкуствено от банкерите, за да докажат тезата си, че е необходима централна агенция, за да се осигури стабилност в банковото дело.

- Корумпирани политици, като сенатор Нелсън Олдрич, са начело на искането да се получи одобрение от Конгреса за централна банка.

- Той се уговаря с други банкови конспиратори, представляващи Морган и Рокфелер, повечето от които са „поклонници“, да насърчат създаването на Федерална резервна банка за САЩ.

- Законът не е приет и финансовата сила се е обръща срещу президента Тафт. Те манипулират президентските избори през 1912 г., за да заменят Тафт с марионетка-президент, Удроу Уилсън.

- През декември 1913 г. е приета системата на Федералния резерв. Тя дава собствеността и контрола върху паричното предлагане в Америка на частни банки.

ГЛАВА 18. Балканският врящ котел, 1912-13 г.

ДО 1912 г. ТАЙНИЯТ ЕЛИТ прекарва повече от десетилетие в преследване на крайната си цел да създаде нов световен ред чрез унищожаване на стария. Вестниците на Нортклиф упорито подготвят обществеността за война срещу „Злия хун“ (Германия), но никаква пропаганда няма да има необходимото въздействие, ако Великобритания или нейните съюзници бъдат възприети като агресор. Трябва това да е Германия. Въпросът е: Как?



"Балканският врящ котел"
"Пънч" 2 октомври 1912 г.

И двата опита да се подтикне Германия да нанесе първия удар заради кризата в Мароко се провалят с гръм и трясък, защото кайзерът и неговото правителство се споразумяват за дипломатически решения. Проблемът е сложен. Великобритания не може да влезе във война с Германия без основателна причина, а причината трябва да е близо до дома. Няма обстоятелства, при които война срещу Германия да бъде обявена в подкрепа на Русия. Британският народ традиционно мрази Русия. Дали ще е готов да започне война от името на Франция, ако германската армия се придвижи към Париж? Може, но възможността за война не е достатъчна. Тайният елит се нуждае от сигурност.

Великобритания може да бъде въввлечена само след като германците бъдат принудени към отбранителен отговор от Русия или Франция. Германия трябва да изглежда като агресор. Британската кауза за войната ще бъде създадена от германската реакция, при условие че армията им напредне през Белгия.

Британските и френските военни планове от 1905 г. предполагат, че германците ще го направят, но трябва да се изчака германския отговор на провокацията. Отговорът се крие в стратегия, която насърчава Русия да бъде агресивна и да изпълни историческите си амбиции в Пролитите и въвлича Великобритания в играта, след като Германия реагираше на нея.

Каузата за Русия се крие на Балканите; за Франция това винаги ще бъде Елзас-Лотарингия. Великобритания няма правдоподобна кауза, освен ако Тайният елит не може да я създаде.

Балканите са малко познат, изостанал регион в югоизточния ъгъл на Европа, разпокъсан от планински вериги, простиращи се във всички посоки, Тайният елит разпознава експлозивния потенциал на балканския национализъм и го използва. Много историци цитират Русия като подстрекател и финансист на балканските проблеми в стремежа ѝ да изтласка османците от Европа и Австро-Унгария от Босна и Херцеговина⁸⁷⁰, но те игнорират или не успяват да разпознаят скритото британско влияние.

Нарастването на националното негодувание на Балканите срещу Турция и Австро-Унгария е умишлено подбуждано от агенти на Тайния елит. Оставени сами на

⁸⁷⁰ Дори отлични автори като Фей, Юарт, Барнс и Стив правят това предположение. Голяма част от финансирането за Сърбия идва от Франция. Обърнете внимание, че Поанкаре е заплашил да спре финансирането, когато Апис е обмисля гражданска война през 1914 г.

себе си, Балканските страни не разполагат нито с инфраструктура, нито с инвестиционен капитал, за да се възползват максимално от природните си ресурси. Румъния и Сърбия са особено зависими от международните банкери и реалното богатство изтича от Балканите към Лондон, Париж и Виена.

Европейските финансисти изсмукват всичко, което могат, от сръбската национална икономика, преди да предприемат сериозни стъпки за развитие на нейната индустрия. Банките използват местни агенти, влиятелни политици, законодатели и министри от правителството като посредници между европейската фондова борса и Сърбия. Лев Троцки, по това време кореспондент на Балканите за киевския вестник „Киевская мысл“⁸⁷¹, пише язвително: „Една и съща врата тук води към министерство и към банков директорски пост.“⁸⁷² Оценката на Троцки е много точна. Корупцията тук процъфтява. Правителствени служители са подкупвани с директорски постове в банки и петролни компании. Разходите за въоръжение и подготовката за война надминават истинските инвестиции за бъдещето на Сърбия.



Използвани и злоупотребявани: това е съдбата на Балканите. Сърбия е подготвена за много специална роля. Тя е идеално позиционирана като епицентър на сеизмична експлозия, която ще взриви стария ред. С многобройните си националистически панславянски и яростно антиавстроунгарски тайни общества, Сърбия предоставя идеалното място, от което Тайният елит може да активира Европейската война. Анексирането на Босна и Херцеговина от Австро-Унгария през 1908 г. поражда дълбоко и трайно негодувание сред сърбите, защото пречи на амбицията им да обединят всички сърбо-хървати в единна държава, наречена Югославия.⁸⁷³ (доп. пр. и не само, също колкото се може да се заграби от земите на българския народ. Сърбите са маниакални и безогледни шовинисти с ненаситен свински апетит).

Дългогодишната омраза на Сърбия към австроунагрското управление нараства експоненциално от първия ден на анексирането през 1908 г. до кулминацията си до войната.⁸⁷⁴ Сърбите не могат да водят успешна война срещу мощта на Австро-Унгария сами, но са уверени в руска подкрепа от Изволски, който активно насърчаваше Сърбия да отнеме Босна и Херцеговина от Австро-Унгария като тяхно законно право.

Министърът на финансите на Сърбия, Милорад Драшкович, уверено заявява: „Нашият народ има вяра в Русия. За нас се казва, че сме просто въоръжен лагер на Русия. Не приемаме това като обида.“⁸⁷⁵

Не е случайно, че Александър Изволски изиграва значителна роля в създаването на тези опасни условия на Балканите. Тайният елит използва него и своите дипломатически и търговски агенти в Сърбия и България, за да идентифицира видни личности и организации, на които може да окаже влияние.

Далеч от това да бъдат пасивни наблюдатели, Тайният елит в Лондон се уверява, че агентите му влияят на събитията при всяка възможност. Общоприетото мнение е, че до 1912 г. Сърбия е „напълно инструмент на Русия“⁸⁷⁶ и в известен смисъл е такава.

⁸⁷¹ През 1912 г. Троцки е изпратен да отразява Балканската война от радикалния руски вестник „Киевская мысл“ и често пише статии под псевдоним. Присъствието му там и репортажите му пораждат подозрение, че той е нещо повече от обикновен наблюдател на балканските проблеми.

⁸⁷² Leon Trotsky, *The Balkan Wars 1912–13*, p. 112.

⁸⁷³ Kennedy, *Old Diplomacy and New*, p. 151.

⁸⁷⁴ Swain, *Beginning the Twentieth Century*, p. 169.

⁸⁷⁵ Trotsky, *Balkan Wars*, p. 112.

⁸⁷⁶ Albert Jay Nock, *The Myth of a Guilty Nation*, p. 60.

Инструкциите, финансирането и обещанията за подкрепа идват от Санкт Петербург чрез руските дипломати в Белград, което подчертава ангажимента им към Сърбия. В действителност тези руски дипломати са направлявани от хора, за които вярваме, че са контролирани от Тайния елит: Изволски и Сазонов⁸⁷⁷. А истинските източници на техните тайни средства могат да бъдат проследени до Париж и Лондон. Сложната верига на влияние, която е установена, се разширява и е включвала един от най-компетентните и влиятелни руски дипломати, Николай Хартвиг. Той е известен и уважаван в Лондон. Преди това е бил руски посланик в Техеран и е дълбоко ангажиран с успешното сближаване между Русия и Великобритания по отношение на различията им в Персия и Афганистан. Хартвиг е приветстван като „дипломат от школата на Изволски“ и „ученик на Изволски“.⁸⁷⁸

През 1906 г. той е един от фаворитите за поста руски министър на външните работи, но е избран Изволски, защото крал Едуард повлиява на царя от негово име. Хартвиг има шанс да наследи Изволски през 1909 г., но е предпочетен по-неизвестния Сазонов, чийто тъст е министър-председателят Столипин. Но талантливият Хартвиг е изпратен на решаващият пост в сръбската столица Белград. По това Сърбия е възприемана като малка примитивна страна на свинежди с криминална история на кралеубийства и малко ценни ресурси.⁸⁷⁹¹⁰

На пръв поглед, стръна е че един важен и високо ценен дипломат е изпратен в отдалечен аванпост в Югоизточна Европа? Освен ако няма важна задача, за чието изпълнение е уникално квалифициран.

За кратко време Николай Хартвиг придобива огромна власт в Белград и е смятан от някои за задкулисният владетел на Сърбия.⁸⁸⁰¹¹ Той разпалвае антиавстроунгарски страсти, нагнетява националистически очаквания и се отдава на подстрекателство към война, като твърди, че Сърбия трябва да стане славянски авангард на Балканите, трябва да анексира Босна и Херцеговина и южнославянските области на Унгария.⁸⁸¹¹²

Руският дипломат Евгений Шелкинг отбелязва, че „скоро след пристигането си в Белград Хартвиг си е създал изключителна позиция. Кралят, князът престолонаследник Александър, министър-председателят Пашич – никой от тях не взема решение, без първо да се консултира с него.“⁸⁸²

Николай Хартвиг контролира и ръководи сръбските лидери, но това е недостатъчно, за да осъществи амбицията си. Той събира около себе си змийско гнездо от сръбски шовинисти и руски агенти, заговорници и интриганти, които разпалват огъня и го поддържа на точката на кипенето. Руският военен аташе Виктор Артаманов и сръбският началник на военното разузнаване полковник Димитриевич редовно обменят секретна информация, събрана от доверени агенти в Австро-Унгария. Руските пари покриват необходимите „разходи“.⁸⁸³ Това са безскрупулни мъже в безскрупулни времена, чието място в историята все още не е достигнало най-ниската си точка. Завишените очаквания, които те пораждат за Велика Сърбия, се простират отвъд разума. За Босна и Херцеговина, Сърбия бушува от негодувание.

Твърди се че страдат от неизпълнени обещания, неосъществени мечти и неосъществен потенциал. Полковник Димитриевич е известен в цяла Сърбия с прякора

⁸⁷⁷ *Не мога да приема мнението на авторите, че Сазонов е марионетка на Изволски, затова го пропускам! (б. пр.).*

⁸⁷⁸ Albert Jay Nock, *The Myth of a Guilty Nation*, pp. 110, 114.

⁸⁷⁹ H.W. Wilson and J.A. Hammerton, *The Great War: An Illustrated History of the First World War*, vol. 1, p. 12.

⁸⁸⁰ Vladimir Dedijer, *The Road to Sarajevo*, p. 431.

⁸⁸¹ Fay, *Origins of the World War*, vol. I, p. 439.

⁸⁸² Eugenii Nicolaevich Shelking, *The Game of Diplomacy*, p. 192.

⁸⁸³ Dedijer, *Road to Sarajevo*, p. 432.

си Апис (Бикът), отражение на физическата му сила и присъствие. Той е ранен при бруталното убийство на крал Александър и кралица Драга през 1903 г.⁸⁸⁴

При недопустими обстоятелства той и негови колеги офицери шурмуват кралския дворец в Белград, застрелват кралската двойка и ги нарязват до неузнаваемост с щикетите си, преди да хвърлят осакатените трупове от горния прозорец на двореца.⁸⁸⁵ Докато това царубийство шокира и отвращава повечето короновани глави на Европа, Апис се очертава като национален герой, пламенен националист и лоялен поддръжник на крал Петър, чиято корона той извоюва. Той притежава значителен личен чар и се превръща в истинската сила и влияние във военната политика на Сърбия.⁸⁸⁶

Апис е създател на „Черната ръка“, известна още като „Обединение или смърт“, нелегалното тайно общество, посветено на унищожаването на Австро-Унгария. Въпреки жестокото миналото, което поставя сръбската монархия най-ниско сред в дворовете на Европа, Хартвиг възхвалява „Черната ръка“ като „идеалистична и патриотична организация“.⁸⁸⁷ Като нейн основател Апис „е бил най-влиятелният офицер в Сърбия“.⁸⁸⁸ Насърчаван, финансиран и защитен от руските агенти, в Белград, Апис играе ключова роля в насърчаването на „вид сръбска дейност, която трябва да доведе до остра австроунгар-сръбска криза“.⁸⁸⁹

В полковник Апис и неговата Черна ръка, Тайният елит разпознава и култивира спящия вирус, който в един момент през юни 1914 г. ще зарази политическото тяло. Хартвиг се доказва като достоен последовател на Изволски, и спомага за създаването на съюз от балкански държави, известен като Балкански съюз. Като се има предвид, че тези страни се мразят взаимно, Хартвиг постигал целта си въпреки огромните превъзходства на противника. Балканите са блато от етнически противоречия, религиозно напрежение и националистически конфликти, които се разпространяват през вековете на турското лошо управление. Каквато и да е очевидната незаинтересованост, с която Великите сили се преструват, или протестите, отправени от името на една или друга държава, във въздуха постоянно се носи полъх на необуздана егоистичност, когато насочват вниманието си към този регион. Зараждащите се държави и амбициозните отцепнически нации са още по-непредсказуеми. Като ревниви хиени, разкъсващи трупа на ранен звяр, всички те искат или да грабнат повече за себе си, или да спрат другите да се угощават с нещастната османска жертва.⁸⁹⁰

Въпреки протестите си, никой не е невинен. Поединично, те могат бързо да се хванат за гуша за гуша, но ако се движат на глутница, тези хиени ще бъдат особено опасни за Австро-Унгария.

Ето защо Тайният елит подкрепя създаването на Балканския съюз. Заедно те са практически еквивалентни на отделна Велика сила.⁸⁹¹

По почти любопитно съвпадение имае още една фигура, този път намираща се в България, която се появява сякаш от нищото, за да работи с Хартвиг в създаването на Балканския съюз. Предварителните преговори са „водени в дълбока тайна“ и

⁸⁸⁴ Крал Александър предизвика сензация, когато се ожени за любовницата си, а не за жена от кралско семейство. Отстранен е с кървав преврат, шокиращ европейските дворове.

⁸⁸⁵ Wilson and Hammerton, *The Great War*, vol. I, ch.1, p. 21.

⁸⁸⁶ Dedijer, *Road to Sarajevo*, p. 85.

⁸⁸⁷ David MacKenzie, *Apis: The Congenial Conspirator*, p. 275.

⁸⁸⁸ Fay, *Origins of the World War*, vol. I, p. 27.

⁸⁸⁹ Barnes, *Genesis of the First World War*, p. 156.

⁸⁹⁰ Авторите не си дават сметка, че именно егоистичната политика на Дизраели лорд Биконсфил и лорд Солсбъри създават всички тези Балкански проблеми в Берлин през 1878 г. (б. пр.)

⁸⁹¹ Fay, *Origins of the World War*, vol. I, p. 442.

организаторите на съюза „наемат като посредник г-н Дж. Д. Баучър, кореспондентът на „Таймс“ на Балканския полуостров...“⁸⁹²

Джеймс Дейвид Баучър е от англо-ирландски произход, образован в Тринити Колидж, Дъблин и Кеймбриджския университет, помощник-магистър в Итън с безупречни квалификации, заминава за Балканите през 1892 г. и за кратко време става кореспондент на „Таймс“. Баучър се установява в София, където намира изява като независим дипломат, общувайки с държавни глави и кралски особи. На кой етап



Джеймс Баучър

започва да прилича на съвпадение? Това е история, която има всички белези на намесата на Тайния елит. Телеграма до Изволски от руския посланик в България през ноември 1912 г. съобщава за представителя на „Таймс“, който твърди, че „много хора в Англия работят за засилване на усложненията в Европа [на Балканите]“, за да доведат до война, целяща „унищожаване на германския флот и на германската търговия“.⁸⁹³ Въпреки че не е посочено име, това очевидно е Баучър. Той се доверява на руския посланик и излага с две думи точно цялостната програма на Тайния елит, без да осъзнава, че разговорът му ще бъде предаден обратно на Изволски в

Париж. Телеграмата разкрива цялата цел накратко. „Хората в Англия“ работят за това Балканите да станат още по-експлозивни, да предизвикат война и да унищожат Германия и германската търговия. Не може да бъде казано по-кратко.

Едит Дърам, английската писателка и пътешественичка, която разкрива много от ужасяващите насилия по време на последвалите Балкански войни, също потвърждава, че Баучър е бил дълбоко ангажиран с Балканския съюз.⁸⁹⁴

Подобно на други съвременни коментатори, тя няма причина да подозира, че истинският източник на власт и влияние се крие зад Александър Изволски в Париж, от която изгодна позиция той започва да разбърква балканския котел. Както отбелязва професор Сидни Фей: Сърбите Изволски продължил тайно да окуражава, призовавайки ги да се подготвят за по-щастливо бъдеще, в което биха могли да разчитат на руска подкрепа за постигане на своите югославянски амбиции... Той ги окуражавал да гледат на [Босна и Херцеговина] като сръбските Елзас и Лотарингия“.⁸⁹⁵

Това е особено поучително наблюдение върху ролята на Изволски на Балканите. В Париж той открито подкрепя дясното правителство, водено от Поанкаре, чиито реваншисти смятат завръщането на Елзас-Лотарингия за свещения граал на френската външна политика. Той е човекът, който размени Босна и Херцеговина с австроунагрците през 1908 г. срещу празното обещание за тяхната подкрепа за руските амбиции за Проливите. Той забърква Босненската криза, но някак си се измъкво от тази отговорност. До 1912 г. той променя позицията си, като се застъпва за това Сърбия да анексира Босна и Херцеговина, превръщайки я в своя знаменита кауза.

Помислете тогава за акушерките, присъстващи на раждането на Балканския съюз: Изволски, който прокарва идеята, когато е руски външен министър и винаги е човекът на „избраните“; Хартвиг, одобрен от Лондон, изпратен в Сърбия, за да засили контрола в Белград; и Баучър, кореспондент на „Таймс“, вестникът станал най-верния орган на Тайния елит. Двата неочаквани съюзника, Сърбия и България, са лесно въввлечени в съюз, който изобщо не е „естествен“. Мъжете, които ръководят всичко това, имат скрити мотиви и изобщо не са водени от националистическите симпатии на тези държави.

⁸⁹² Kennedy, *Old Diplomacy and New*, p. 178.

⁸⁹³ Stieve, *Isvolsky and the First World War*, p. 116, and Engdahl, *A Century of War*, p. 34.

⁸⁹⁴ Edith Durham, *Twenty Years of Balkan Tangle*, chapter 19, pp. 2–3.

⁸⁹⁵ Fay, *Origins of the World War*, vol. I, p. 399.

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 18. БАЛКАНСКИЯТ ВРЯЩ КОТЕЛ – 1912-13 Г.

- До 1912 г. Тайният елит два пъти не успява да подтикне Германия към война.
- Врящото националистическо напрежение на Балканите е подклаждано от агенти на Тайния елит, за да дестабилизираят региона и да създадат експлозивна точка.
- Те създават линия на влияние, която води до Санкт Петербург, но всъщност е базирана в Лондон. Тя е от Министерството на външните работи на Грей, до Изволски в Париж, Сазонов в Русия и Хартвиг в Белград (Сърбия).
- Руският посланик Хартвиг е тясно свързан с полковник Апис и неговата мощна терористична организация „Черна ръка“.
- Балканският съюз е създадена от Изволски, Хартвиг и Баучър, трима души, свързани с Тайния елит.
- Съюзът обединява разнородните Балкански държави в съюз, който заплашва както Турция, така и Австро-Унгария.

ГЛАВА 19. От Балморал до Балканите.

ПРЕЗ СЕПТЕМВРИ 1912 Г., С УТВЪРЖДАВАНЕТО НА БАЛКАНСКИЯ СЪЮЗ, Джордж V кави Сазонов на среща заедно със сър Едуард Грей в Балморал. Сазонов твърди в мемоарите си, че е прекарал шест дни в Абърдийншър, в частни разговори с краля и сър Едуард Грей, в компанията на руския посланик във Великобритания, граф Бенкендорф, и Бонар Лоу, лидер на консервативната опозиция.⁸⁹⁶

Официалните мемоари на Грей, и на Сазонов показват, че не е имало дискусия относно Балканската криза, въпреки че тя достига точка на кипене и войната е на път да избухне. Колко странно. Различните им спомени за частните дискусии са в сериозно противоречие по един ключов въпрос.⁸⁹⁷

Сазонов, чиято кореспонденция след Руската революция, Тайният елит не е могъл да редактира, след това телеграфира на царя, за да му каже триумфално: „Съществува споразумение между Франция и Великобритания, според което в случай на война с Германия, Великобритания е поела задължението да окаже помощ на Франция не само по море, но и по суша, като дебаркира с войски на континента. Кралят засегна същия въпрос и се изрази дори по-категорично от своя министър... Той каза: „Ще потопим всеки германски търговски кораб, който успеем да заловим.“⁸⁹⁸

Всъщност Поанкаре казва на Сазонов поверително за тайния ангажимент на Великобритания няколко седмици по-рано, но сега той има потвърждението, от което толкова отчаяно се нуждаеше.

„Балморал“ (1912) предлага перфектния пример за това как Тайният елит управлява международната политика чрез своите агенти и контролира официалните записи на тези събития. Кралят е помолен да покани Сазонов в шотландското си имение и го очарова с елегантността на кралското семейство. Присъстват външният министър, дипломатите, лидерът на опозицията и други. Не знаем кой друг е посетил или отседнал, кой е вечерял с гостите и се е разхождал, ловил риба или ловувал с тях. Детайлите, които са публично достояние, действат като димна завеса, зад която се случва истинската политика. Нищо, което може да породи съмнение, не може да се проследи. Договорено е устно, с кимания и ръкостискания. Устното съгласие е достатъчно. Въпросите от истинска важност са скрити от парламента и народа чрез софистика и внимателно подготвени официални протоколи. Правят се преценки. Споделяха се мнения. Стратегията е обмисляна и договорена. Сазонов се появи развълнуван от царствените ласкателства, ясно разбирайки, че войната предстои и че

⁸⁹⁶ Sergei Sazonov, *Fateful Years, 1909–1916*, p. 57.

⁸⁹⁷ Grey, *Twenty-Five Years*, vol. II, pp. 139–40.

⁸⁹⁸ Stieve, *Isvolsky and the World War*, pp. 89–90.

Великобритания ще изиграе своята роля. Неговата развълнувана телеграма до царя, цитирана отчасти по-горе, е надежден разказ за това, което той е чул. Единствените въпроси, които остават без отговор, са: колко скоро и с какви средства може да се предизвика война срещу Германия през Балканите. В мемоарите си Грей посочва, пренебрежително, че разговорите в Балморал били около „досадната тема“ Персия.⁸⁹⁹

Последващият мемоар, изготвен от Министерството на външните работи на 4 октомври 1912 г., е точно както Грей твърди: скучен, многословен и фокусиран върху Персия, Афганистан, консулското представителство, Трансперсийската железница и граничните спорове.⁹⁰⁰ Мълчанието му за Балканите е пълно.

Сазонов прекарва четири последователни дни с британския външен министър, обсъждайки световните дела⁹⁰¹, а две седмици по-късно избухва Първата балканска война, но той твърди, че това не заслужава да бъде включено в дискусиите им. На други места в своите писания Грей говори за натрупаната омраза на поколения, която избухва във война на Балканите, война, която той описва като „справедлива“ на основание, че включва еманципацията на християнските поданици на Турция. Но може ли да вярваме, че в Балморал не е казано нищо за това. Разбира се, предствая ни се умишлена измама.

В разказа си за Балморал Сазонов споменава „буйното нетърпение“ на балканските държави, сякаш не е знаел предварително за техните намерения. Той редовно общува с Изволски за войната, за която е знаел, че е на път да избухне. Те са я планирали. В края на краищата Сърбия и България са задължени да се въздържат, докато Русия не даде зелена светлина.⁹⁰²

Сазонов не е здравословно много добре, и се възхищаваше на енергията на сър Едуард Грей, политик в разцвета на силите си. Сазонов и Изволски дължат самите си позиции на влиянието, на силата която Грей представлява. Тайният елит определя дневния ред. Сазонов и Грей със сигурност обсъждат Балканите. В частно писмо до британския посланик в Русия, написано на 21 октомври 1912 г., само месец по-късно, Грей се доверява: „Факт е, че той [Сазонов] беше в Балморал много загрижен за пламъка, който беше разпалил на Балканите, като подстрекаваше съюз на балканските държави.“⁹⁰³9 Неща които отсъстват от мемоарите му. Сър Едуард Грей очевидно иска да запази в тайна всякакви записи от Балканските дискусии, но дипломатическите разговори оттогава разкриват измамата му.⁹⁰⁴

Руският печат е силно разочарован, че посещението на Сазонов във Великобритания не е довело до видима подкрепа за техните Балкански амбиции, и британското външно министерство е предупредено за общественото разочарование.

Британският посланик сър Джордж Бюканън изпраща на Грей доклад, цитиращ статия в „Новое время“, която поставяла под въпрос стойността за Русия на съглашението с Англия. Написана е от Столипин, брат⁹⁰⁵ на наскоро убития руски министър-председател, и улавя самата истина, която Тайният елит иска да скрие. Бюканън перифразира аргумента на Столипин: „Англия ще се опитала да въвлече

⁸⁹⁹ Grey, *Twenty-Five Years*, vol. II, p. 139.

⁹⁰⁰ Gooch and Temperley, *British Documents on the Origin of the War, 1898–1914*, p. 765, no. 809.

⁹⁰¹ Сазонов пристига в Лондон на 20 септември и прекарва там три дни, преди да отпътува за Балморал. Той напуска Балморал на 27 септември посещава лорд Крю. (Gooch and Temperley, *British Documents on the Origin of the War*, p. 719.)

⁹⁰² Grey, *Twenty-Five Years*, vol. II, p. 88.

⁹⁰³ Gooch and Temperley, *British Documents on the Origin of the War*, p. 771, 769, no. 810..

⁹⁰⁴ Също, p. 764, no. 808, Sir G. Buchanan to Sir Edward Grey

⁹⁰⁵ Александър Аркадиевич Столипин (1863 - 1925) е журналист и политик, един от водачите на партията на октябристите и сътрудник на в-к „Новое время“. (б. пр.).

Русия и Франция във война с Германия, война която не може да не навреди на интересите на Русия.⁹⁰⁶

Столипин е един от многото руснаци, които признават, че съществува фундаментално разминаване в интересите между Великобритания и Руската империя. На всяка крачка Великобритания се противопоставя на руските интереси в Персия, Афганистан, Проливите и на Балканите, а Столипин е абсолютно прав в предупрежденията си, че Великобритания възнамерява да въвлече Русия във война с Германия. Всяко предложение към Русия от 1905 г. насам зависи от стойността му в една обща война с Германия. Слухове в печата и съобщения за недоволство в Русия относно британските интереси на Балканите и в Персия очевидно уплашват Тайния елит. Така че се играе с кралската карта. Кралят е помолен да пише лично на братовчед си царя, за да го увери, че посещението на Сазонов е напълно задоволително, и най-приятелските и близки отношения между двете страни трябва да се поддържат, и изразява надежда, че сърдечните и откровени връзки ще продължат.

Сър Артър Никълсън, помощник на Грей във външното министерство, горе-долу продикува писмото на краля, заявявайки, че царят е „най-важният фактор“.⁹⁰⁷

В автократичната Руска империя, поддръжката на царя „на правилната страна“ е абсолютно жизненоважно за Тайния елит, независимо как ще завършат Балканските сътресения.

Изволски знае за планове за война на Балканите около 18 месеца преди избухването. В края на краищата той е първият, който насърчава малките нации да се обединят във официалния Балкански съюз. Неговите следи са навсякъде в договора, който обвързва Сърбия и България да обявят война на Турция. Тайните клаузи дават на Русия ролята на арбитър, който да реши кога може да започне войната, и настояват Балканския съюз да приеме руските решения по всички спорни точки.⁹⁰⁸

Изволски и Сазонов са отговорни за войната срещу Турция, но заповедите им идват от Лондон. Окончателното решение винаги е в Лондон. Митовите в историята са склонни да се самоподдържат. Един такъв мит, който се превръща в общоприета популярна култура в началото на XX век, е че Русия има дълбоко и обвързващо право да защитава Сърбия, сякаш между тях има някаква дълбока славянска връзка.

Сърбия не е изцяло славянска нация нито пък Русия. Няма дългогодишна привързаност между двете страни.⁹⁰⁹ Когато едната може да използва другата в своя полза, те го правят. Във всички останали случаи „всеки си гледа своите интереси, независимо дали са за или против другия“.⁹¹⁰

Изволски доказва колко малко означава Сърбия за Русия през 1908 г., когато се съгласява Австро-Унгария да анексира Босна и Херцеговина.

Той никога не прощава австроунгарското „предателство“, както го вижда, и носи личната злоба в гроба си. Но руската самоувереност устройва илюзията, че е защитник на всички славянски народи. В Босна има голям брой сърби, които се смятат за „роднини“ на своите сръбски „братовчеди“. Те представляват дълбок резерв от недоволство, от който може да се разпалят размирици срещу Австро-Унгария.

⁹⁰⁶ Също, р. 763, no. 807, Sir A. Nicolson to Lord Stamfordham.

⁹⁰⁷ Stieve, Isvolsky and the World War, p. 93..

⁹⁰⁸ Montgelas, The Case for the Central Powers, p. 55.

⁹⁰⁹ Авторите не са много наясно със същността на руския панславизъм и ролята на Сърбия в панславистката руска политика. (б. пр.).

⁹¹⁰ Bausman, Let France Explain, p. 169, 171.

Русия финансира убийството на краля и кралицата от едната сръбска династия (Обреновичите), по-склонна към Австро-Унгария, и я заменя с друга (Караджорджичите), която е безрезервно симпатизира на Русия.⁹¹¹

Русия злоупотребява с влиянието си в Сърбия, за да оказва постоянен натиск върху Австро-Унгария. Непрекъснатите и изтощителни размирици започват да дразнят Виена толкова много, че изборът е или безкрайни скъпоструващи препирни, или остра решителна война за наказване на Сърбия. Както отбелязва Едит Дърам: Австро-Унгария, раздразнена от многократното подстрекателство на сърбите и е наясно с дейността на Хартвиг в Белград, осъзнава, че е следващата жертва на Русия и приближава часът, в който тя трябва или да убива или да бъде убита“.⁹¹²

Войните не се случват просто така. Случайно се случват малки схватки. Войните трябва да се финансират предварително и да се изплащат с лихва.

Когато Парижките банки проявяват преднамерена липса на интерес към искането на България да вземе големи заеми за войната срещу Турция, именно Изволски съдейства, че ще получат това, от което се нуждаят. Оказан е сериозен натиск върху френските банкери в полза на България. Българският министър на финансите, Т. Тодоров, се среща лично с Изволски в Париж през юни 1912 г., за да му благодари и да го информира за българските планове.⁹¹³ Но Изволски е посредникът, а не източникът. Той има достъп до други „поддръжници“ и те не са открити в Русия.

Два отделни конфликта се разиграват на югоизточния фланг на Европа през 1912 и 1913 г. Първият е съгласувано нападение срещу Турция от обединените държави на Балканския съюз. През октомври 1912 г. Сърбия, България, Черна гора и Гърция, „тайно подкрепени от Англия“, обявяват война на Турция и я лишават от по-голямата част от европейските ѝ владения.⁹¹⁴ Турция е първата цел, но Балканският съюз е насочена и срещу Австро-Унгария. Без съмнение Съюзът има двойна цел. Тайният елит смята, че най-простото и най-добро решение е едновременното разпадане на Турция и Австро-Унгария. Сключени са споразумения. Сърбия ще вземе Босна и Херцеговина, Румъния ще получи Трансилвания, а България ще бъде предпазена от румънска намеса.⁹¹⁵

Първата балканска война беше кратка, и завършва с разгром на Турция. Но пълномащабен конфликт, който да въвлече Великите сили, така и не се осъществява. Австро-Унгария не се намесва, а кайзер Вилхелм ясно заявява, че „при никакви обстоятелства“ няма да бъде готов да воюва с Русия или Франция заради Балканските народи.⁹¹⁶

Това несъмнено разочарова онези, които се надяват и планират, че ще се стигне до по-голяма европейска война.

На 25 ноември 1912 г. германското правителство призовава за съвместно уреждане на кризата и през декември в Лондон се провежда конференция на посланиците. Сър Едуард Грей твърди, че не е участвал в дискусиите, тъй като „те не засягат британските интереси и не са наша работа“.⁹¹⁷

Както вече показahme, случаят е точно обратното. Подобно на Пилат Понтийски, Грей е склонен да си измива ръцете от отговорност за трудни решения. Всъщност Лондонската конференция посредничи само за временно примирие. Нищо не е решено

⁹¹¹ Също р. 171.

⁹¹² Durham, *Twenty Years of Balkan Tangle*, chapter 19, pp. 18–19.

⁹¹³ Stieve, *Isvolsky and the World War*, p. 96.

⁹¹⁴ Engdahl, *A Century of War*, p. 34.

⁹¹⁵ Montgelas, *The Case for the Central Powers*, p. 53. Б.пр. България трябва да получи Безспорната зона в Македония.

⁹¹⁶ Clark, *Kaiser Wilhelm II*, p. 192.

⁹¹⁷ Grey, *Twenty-Five Years*, vol. II, p. 90.

окончателно. Единственото нещо, което може да бъде гарантирано, са непрекъснатите препирни и агресивният антиавстроунгарски антагонизъм, демонстриран от Сърбия. Жорж Луи, докато все още е френски посланик в Санкт Петербург, не се съмнява, че Хартвиг настройва Сърбия срещу Австро-Унгария. Той съобщава, че Хартвиг непредпазливо е отбелязал, че „ангажирането на Турция е уредено. Сега е ред на Австро-Унгария“.⁹¹⁸

Неоспоримо е, че планът е готов, но посланик Луи не е играч в грандиозния план на Тайния елит. Той е отстранен заради несъгласието си. Въпреки многото належащи изисквания у дома, Тайният елит засилва подготовката си през целия период на Балканските конфликти. На 5 декември 1912 г. Изволски съобщава: „Наскоро, при най-строга секретност, началникът на английския генерален щаб, генерал Уилсън, пристигна във Франция и бяха разработени различни допълнителни подробности... Не само военни, но и други представители на френското правителство участваха в тази работа“.⁹¹⁹

Две седмици по-късно Изволски телеграфира на Сазонов, предупреждавайки, че австроунгарският кабинет може да направи критичен ход, предизвиквайки руски отговор, „който от своя страна неизбежно и автоматично ще въвлече първо Германия, а след това и Франция във войната“. Поанкаре гледа на тази възможност с пълно спокойствие, осъзнавайки френските задължения по съюза и е твърдо решен да действа. Всички необходими стъпки са предприети. Мобилизацията на границата е разгледана, военните материали са налице, а процесите и процедурите за влизане във война с Германия са разработени и съгласувани с военното командване.⁹²⁰

Реймон Поанкаре е на път да внесе своя законопроект за армията, за да увеличи времето, през което войниците ще престоят в армията, от две години на три години. Това бързо води до огромно увеличение на мирновременния френския военен състав. Едуард Грей тайно уверява Поанкаре, че Великобритания ще подкрепи Франция и Русия като „задължение на честта“, в случай че Балканските проблеми доведат до европейска война.⁹²¹ Сазонов телеграфирал на Изволски да увери французите, че Русия също е готова. Той опровергава твърденията, че Русия не е направила нищо, за да изгради силите си. Всъщност около 350 000 запасници са привикани в армията. Освен това 80 милиона рубли са отпуснати за извънредни армейски нужди и за Балтийския флот, докато някои от дивизиите в Киевския военен окръг са преместени по-близо до австроунгарската граница.⁹²²

На практика Великобритания, Русия и Франция са в състояние на бойна готовност, проверявайки взаимната си готовност. Въпросът, който се задава в тъмните коридори на властта в Лондон, Париж, Санкт Петербург и други европейски столици, е: ще избухне ли този път всеобща война?

Френските и руските военни приготовления продължават с неотслабваща сила. Всичко, от което се нуждаят, е „задоволителен“ инцидент на Балканите, за да се предизвика войната.

Френският народ е подложен на кампания от антигерманска и антиавстроунгарска пропаганда във вестниците, чиито редактори са подкупвани със средства, получени от Изволски.⁹²³ Вестниците във Великобритания са напред десетилетие в подготвянето на британската общественост за война. Зад маската на безразличие към Балканите,

⁹¹⁸ Fay, *Origins of the World War*, vol. I, p. 439.

⁹¹⁹ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. I, p. 178.

⁹²⁰ Stieve, *Isvolsky and the World War*, p. 116.

⁹²¹ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. I, p. 178.

⁹²² Stieve, *Isvolsky and the World War*, p. 126.

⁹²³ Barnes, *Genesis of the World War*, p. 148.

войнствените подстрекатели във Великобритания са почти готови. Може би най-показателното доказателство, че Европа е на ръба през 1912 г., идва от Белгия. През ноември 1912 г. парламентът в Брюксел провежда тайно заседание по настояване на крал Алберт, за да обмислят спешни предпазни мерки. Кралят разкрива, че разполага с доказателства, за тежка и непосредствена опасност за Белгия.

Драстична и широкообхватна военна програма, която за първи път е предложена от неговия предшественик, Леополд II, около 30 години по-рано, е приета незабавно. Числеността на белгийската армия е увеличена до 150 000 души в редовната армия, с 60 000 в спомагателни служби и 130 000, разпределени в гарнизоните: общо 340 000 души. Това е огромно увеличаване на въоръжените сили в уж неутрална нация от 7 500 000 души.⁹²⁴

Какви са доказателствата на крал Алберт? Откъде ги има и защо са предоставени директно на него? Това не са обичайните канали, по които се предава секретна информация. Приетият протокол е кралете и кралските особи да поддържат връзка помежду си, докато правителствените министри споделят и обменят новини и мнения. И така, кой предупреди краля? Единствената причина, поради която е предприел такива изключителни действия, е предупреждение, че европейска война е неизбежна.

Втори братовчед на покойния крал Едуард, Алберт има абсолютно доверие в британското кралско семейство.⁹²⁵ Въпреки че не са представени доказателства, които да показват, че това е неговият кралски източник, никой няма по-голямо влияние. Има и друг аспект на чувството на белгийците за предстояща криза.

Според доказателства, публикувани по-късно в Ню Йорк, белгийците са уведомени през ноември 1912 г. от британските военни, че веднага щом избухне европейска война, 160 000 британски контингент ще бъде транспортиран до Белгия и Северна Франция, със или без разрешението на белгийското правителство.⁹²⁶

Подчертаваме: „със или без разрешението на белгийското правителство“ – британците а планират да бъдат в Белгия, когато избухне войната. Това чувство за продължаваща криза е напълно оправдано, тъй като Балканите далеч не са уредени. След Първата Балканска война България претендира за права върху територия, отнета от Турция. Нейното искане се основава на договора отпреди войната, сключен със Сърбия, според който определени части от завладените земи е трябвало да бъдат разпределени на всяка страна. Сърбия, недоволна от натиска на Великите сили да освободи окупираните от нея територии в Албания, иска територията, за която предварително се беше съгласила да отстъпи на България.

Наежена от лесния си успех, Сърбия се разхождаше заплашително, като малък бандит, който знае, че може да покаже мускули срещу по-голямо момче, защото има зад гърба си по-възрастен побойник.⁹²⁷

Сърбия разчита на обещаната подкрепа на Русия, за да настоява за повече, отколкото вече е спечелила. Русия е техен доставчик, гарант и арбитър. България, понесла най-голям брой жертви, отказва и настоява да се спазват условията на договора. Тя призова Русия да изпълни договорената си роля на арбитър.

За голям гняв и негодувание на българското правителство, царят отговаря, като прави открито приятелско посещение на стария противник на България, Румъния. За да влоши нещата, Русия подкрепя сръбските претенции и се отказва от приятелството към България. Съюзът се разпада безвъзвратно. Сблъсъци между български и сръбски

⁹²⁴ Neilson, *How Diplomats Make War*, p. 179.

⁹²⁵ *New York Times*, 16 September 1914.

⁹²⁶ Demburg in *The International Monthly*, New York at <http://libcudl.colorado.edu/wwi/pdf/i73726928.pdf>

⁹²⁷ Отлично представяне на сръбската шовинистична наглост, с тънък английски хумор!

войски части на демаркационната линия водят до Втората балканска война през юни 1913 г. Сръбските сили, подпомогнати от Румъния и Гърция, извършват ужасни зверства, докато проникват дълбоко в България.⁹²⁸ Русия, Франция и Великобритания наблюдават пасивно как България е жестоко победена. Турците се възползват от възможността да нахлуят в България и да си върнат част от територията, отстъпена след Първата балканска война. Букурещкият договор от 10 август 1913 г. донася втори временен мир в региона, но на значителна цена платена от България, която загубва по-голямата част от териториалните придобивки, постигнати от Първата балканска война.



Балканите 1912 - 13 г.

В рязък контраст Сърбия удвоява територията си⁹²⁹ и „сега представляваше още по-голяма заплаха за Австро-Унгария, както външно, така и като насърчаваше значителното сръбско малцинство в Двойната монархия (Босна и Херцеговина) да иска нейната независимост“.⁹³⁰

Балканската война е жестока, и жестокостите са приемат като естествен ход на събитията. Сръбската практика за изливане на пленниците и набиване на главите им на колове е определено средновековна. Изстребването на цели села или безмилостното избиване с щикове на жени и деца е нещо обичайно за сърбите.

Руският и западноевропейският печат, са критикувана от Троцки, Дърам и други „заради конспирацията си за мълчание относно зверствата, извършвани от славяните (сърбите) на Балканите срещу турците“.⁹³¹

Отвратена от поведението на сръбската армия, Едит Дърам напуска Балканите за Лондон и се втурва към Министерството на външните работи, за да пледира за мюсюлманското население, което систематично е било подлагано на унижения, мъчения и смърт. Мюсюлманите са принуждавани да приемат християнството. Тя записва, че

всеки ден цивилни са отвеждани от селата си и екзекутирани, пишейки: „докато жертвите падали, са заравяни, независимо дали все още някои са живи... Мъжете били

⁹²⁸ В България проникват дълбоко румънските войски, които извършват много кражби и убийства, но сърбите и гърците избиват българско население в новите територии от Македония които окупират. Гърците се „прославят“ с избиването на българското население по поречие на р. Струма, особено в Сяр и Кукуш. Сърбите безчинстват в Македония, турците прогонват българското население от Одринска Тракия (б. пр.).

⁹²⁹ За сметка на населената с българи Македония и на населената основно с албанци и отчасти с етнически българи, област Косово. (б. пр.).

⁹³⁰ Mombauer, *Origins of the First World War*, p. 12.

⁹³¹ Trotsky, *Balkan Wars*, p. 20.

потопяни в леденостудени реки и след това печени на огън, докато не се съгласят да приемат християнството.“⁹³²

Средновековното варварство сякаш сега е историческо отмъщение. Комисията Карнеги, създадена по-късно, за да разследва подобни военнопрестъпления, ясно заявява, че обвиненията са верни. Тези жестокости са планирани и изпълнени от сръбската „Черна ръка“. Дърам беше отпратена от Министерството на външните работи. Британският елит не иска да знае какво се случва на Балканите. Сър Едуард Грей я определя като „справедлива“ война, за християните които се освобождават от османците.⁹³³

Всъщност Тайният елит се нуждае от действията на жестоката „Черна ръка“ и нейния лидер, полковник Апис, за една изключително важна задача. През лятото на 1913 г. сръбските войски отново окупира албанската територия, въпреки че тя трябва да бъде защитена от Великите сили. Последват още жестокости. Австроунгарците се обръщат директно към Великобритания, да използва влиянието си и да принуди оттеглянето на Сърбия. Сър Едуард Грей се оказва „извън града за уикенда“ и неговият заместник-секретар, сър Еър Крю, отказва да предприеме действия с мотива, че министър Грей няма да одобри искането за натиск върху сърбите.⁹³⁴

Австро-Унгария решава еднолично да се намеси и да вкара войски в Албания. Голямата европейска война става все по-вероятна с всеки изминал час. Цар Николай II изпраща спешна телеграма от царя, до руското главно командване с искането на заповед за мобилизация в западните военни окръзи, предвид очакваните военни действия срещу Австро-Унгария и Германия.⁹³⁵

С други думи, военното командване трябва да се готви за обща мобилизация. Такава мобилизация означава война с Австро-Унгария и Германия. Температурата продължаваше да се покачва, докато налягането в Балканския котел достигна точката на пръсване. Европейската война е избегната едва през 1913 г., защото Русия упражнява натиск върху Сърбия да се изтегли от земите определени в Лондон за граници на Албания и отдръпне австроунгарците поставят ултиматум на Белград. Сърбите са бесни, но нямат друг избор, освен да се съобразят.

Защо Русия взема това решение през 1913 г., но реагира на подобна ситуация през 1914 г. с пълна мобилизация на армиите си? Дали това е показва степента на тяхната тяхната готовност за война една година по-късно? Възможно е. Но що се отнася до Тайния елит, *raison d'être* за Балканската криза е да накара Австро-Унгария да реагира на сериозната провокация, за да въвлече Германия. Австро-Унгария трябваше да се използва за примамка за да вкарат Германия в капана. Винаги целта е била Германия. Кайзер Вилхелм не се поддава. Той не е склонен да подкрепи австроунгарско нападение срещу Сърбия. Вместо това той последователно се стреми върху дипломатически решения с нисък риск, и във Виена настъпва значително разочарование от очевидната му нежелание подкрепи Австро-Унгария срещу враговете ѝ в Белград.⁹³⁶

Противно на създаденият от британската пропаганда образ на „войнствения кайзер Бил“, Вилхелм призовава Австро-Унгария да направи отстъпки на сърбите и да търси мирно съвместно съществуване. Когато Германия оказва натиск върху Австро-Унгария да приеме дипломатическо решение, континентална война през 1913 г. става невъзможна. Намесата на Германия ще да бъде възприета като агресор.

⁹³² Durham, *Twenty Years of Balkan Tangle*, chapter 20, p. 1.

⁹³³ Grey, *Twenty-Five Years*, vol. II, p. 88.

⁹³⁴ Fay, *Origins of the World War*, vol. I, p. 473.

⁹³⁵ Stieve, *Isvolsky and the World War*, p. 94.

⁹³⁶ Clark, *Kaiser Wilhelm II*, p. 200.

И какво научава Тайният елит от всичко това? Ясно е, че британската общественост няма голямо желание за война заради Балканите. С толкова много местни фактори – Ирландия, исканията на суфражетките, стачки и социални вълнения, общественият интерес към Балканите на практика не съществуваше, а симпатиите към Русия са много слаби. Много членове на парламента, особено либералните радикали, говоря пренебрежително за царския режим с неговите репресии.⁹³⁷

Сърбия, Босна, славянският национализъм: това не са тревоги на британския народ през 1913 г. Ако избухне война, отношението е „да вървят по дяволите“. Няма нищо общо с Великобритания, нали? Не само че има още работа, за да се подготви напълно британският народ за война, но и Германия не се хваща на въдицата. Тайният елит иска да използва насилията на Балканите и териториалните спорове, за своята цел.⁹³⁸

Те виждат, че Австро-Унгария е неудовлетворена. Националната ѝ гордост, международният ѝ статут на велика сила, самото ѝ търпение а подкопани от сръбската агресия. Австро-Унгария е като навита пружина, която Сърбия продължава да бодне и бутва с надеждата и очакването, че един ден ще експлодира. И когато това се случи, Германия ще да бъде тласната към действие. Със сигурност.

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 19. ОТ БАЛМОРАЛ ДО БАЛКАНИТЕ

- Сазонов се среща със сър Едуард Грей и крал Джордж V в Балморал през 1912 г. И той, и Грей твърдят, че не са обсъждали Балканите. Лъжите и дезинформацията, за тези четири дни на срещи и разговори, предлагат перфектен пример за това как Тайният елит прикрива истинските си дела.

- Сазонов докладва на царя, че Великобритания тайно е поела ангажимент да подкрепи Франция във война с Германия както по суша, така и по море.

- Тайно подкрепен от Англия, Балканският съюз обявява война на Турция и я побеждава.

- Общоевропейската война е избегната, защото кайзерът не желае и подкрепя идеята за мирна конференция в Лондон.

- Втората Балканска война е насочена срещу България и Австро-Унгария. Тайният елит игнорира доказателствата за жестокостите, извършени от сръбските войски.

- Австро-Унгария е постоянно предизвиквана от Сърбия. Отношението към Албания е осъдително, но Германия отказва да позволи съюзникът ѝ да бъде въввлечен във война заради Сърбия.

- За пореден път кайзерът не иска да бъде въввлечен в конфликта. Той предпочита дипломатическите решения.

- Поуката е следната: Напрежението в Австро-Унгария срещу провокациите на Сърбия нараства, и е на ръба на безизходицата си. Австро-Унгария ще бъде ахилесовата пета на Германия.

ГЛАВА 20. Сараево – Паяжината на вината.

ТАЙНИЯТ ЕЛИТ НЕ УСПЯВА ДА НАМЕРИ ИСКРАТА за международния пожар на Балканите, защото Германия в лицето на кайзера, възпира Австро-Унгария да реагира прекалено войнствено, на умишлената провокация на Сърбия.

Всъщност, Двойната монархия е озадачена, че германският посланик в Белград през 1914 г. е категорично просръбски настроен и повлиява на кайзера да заеме сравнително добронамерено отношение към сръбската кауза.⁹³⁹

⁹³⁷ Много либерални и радикални депутати са изключително критични към царския режим в Русия. Например един от многото е г-н Джоузеф Кинг. (Hansard, House of Commons, Debate, 1 May 1913, vol. 52, c1343).

⁹³⁸ Очевидно анторите не знаят, че по време на 2-та Балканска война, Австро-Унгария иска да се намеси като окупира Сърбия за да помогне на България, която вече разглежда като свой бъдещ стратегически патньор, но отново е спряна от силния натиск на кайзер Вилхелм II. (б. пр.).

⁹³⁹ Editorial, New York Times Current History of the European War, vol. 28 (1928), issue 4, p. 619.

И все пак е ясно, че Австро-Унгария може да поеме само определен натиск, преди целостта на империята да бъде разрушена.⁹⁴⁰

Подстрекателите кам войната се нуждаят от инцидент, толкова насилствен, заплашителен или опасен, че Австро-Унгария да бъде тласната до ръба.

Виена е наясно с опасностите, които дебнат отвъд сръбската граница. Военното разузнаване прихваща и дешифрира голям брой дипломатически телеграми, които подробно описват руското участие в няколко сръбски шовинистически групи.⁹⁴¹

Австроунгарците знаят, че служителят на Изволски в Белград, посланик Николай Хартвиг, манипулира сръбското правителство, за да дестабилизира региона. Те знаят, че Хартвиг контролира вътрешната политика на Сърбия. Те знаят



Николай Хартвиг

за връзките му със Сазонов в Санкт Петербург и с Изволски и Поанкаре в Париж, но не са наясно с истинската власт, съсредоточена в Лондон. Никой не е наясно. Връзките от Лондон стигат по-далеч, по-дълбоко и по-опасно, защото чрез Хартвиг достигат до сръбската армия, разузнавателната им служба и нелегалната

шовинистическа организация „Черна ръка“. И още по-дълбоко до младите босненски терористи, които са готови да дръпнат спусъка в Сараево – студенти, чиито идеи за социализъм и реформи са повлияни от революционери като Троцки. С всяко ниво в паяжината на вината се простира далеч от централната верига на командване на Тайния елит, прецизният контрол става по-малко непосредствен. Сазонов в Санкт Петербург смята, че Хартвиг в Белград „увлечен вповече от своите славянофилски симпатии“, но не прави нищо, за да го ограничи. Хартвиг от своя страна подкрепя и насърчава група престъпници, чиято основна кауза той с готовност споделяе и чиито действия лично одобрява, но не на всеки етап може да ги контролира. Хартвиг работи в тясна връзка със своя военен аташе, полковник Виктор Артаманов, който е командирован в Белград, за да съветва и да осъществява връзка със сръбската армия. Тези мъже са неразривно свързани с убийците в Сараево чрез избрания от тях агент, основателя и доминираща фигура в сръбската „Черна ръка“ и най-влиятелния военен офицер в Сърбия, полковник Драгутин Димитриевич, или Апис.⁹⁴²



Виктор Артаманов



Драгутин Димитриевич Апис

Английската пътешественичка Едит Дърам описва „Черна ръка“ като престъпна тайна организация, подобно на масонска ложа, проникваща в сръбската армия, държавните служба, полицията и правителството. „Черна ръка“ издава собствен вестник „Пиемонт“, който проповядва нетърпимост към Австро-Унгария и „насилствен шовинизъм“. Тя се превръща в най-опасната политическа организация, правителство в правителството, неотговорно пред никого. Извършвани са престъпления, за които никой не поема отговорност. Правителството отрича да знае за това, но крал Петър е издигнат на трона от тези мъже.

Усилията на отговорните политици да се справят с проникването на Черна ръка в държавното управление се оказат неуспешни.⁹⁴³

⁹⁴⁰ Harry Elmer Barnes, 'Germany Not Responsible for Austria's Actions', *New York Times Current History of the European War*, vol. 28 (1928), issue 4, p. 621.

⁹⁴¹ Editorial, *New York Times Current History of the European War*, vol. 28 (1928), issue 4, p. 619.

⁹⁴² Fay, *Origins of the World War*, vol. I, p. 439, 27.

⁹⁴³ Edith Durham, *Sarajevo Crime*, pp. 197–201.

Приятелството и уважението на Хартвиг към Апис се виждат в опростеността му за организацията като „идеалистична и патриотична“⁹⁴⁴, и няма съмнение, че е в съответствие с целите на Хартвиг, да одобри повишението на Апис в началник на разузнаването през лятото на 1913 г.

Важно е ясно да идентифицираме всяка връзка във веригата на отговорност, която обграждаше съдбоносното убийство в Сараево през юни 1914 г.

Организацията на Апис се финансирана от Русия и поддържа тесни връзки с босненските сърби. Целта на живота му е създаването на Велика Сърбия. Той е преди всичко и винаги сърбин. Той работи в тайно споразумение с военния аташе на Хартвиг, Артаманов, и получава обещание от него, че Русия ще защити Сърбия, ако Австро-Унгария я нападне след действията му.⁹⁴⁵ За Апис е необходима демонстрация на сръбско самоопределение, която ще доведе до трайна промяна и ще наложи решението на въпроса, веднъж завинаги.

Австроунгарското правителство му предоставя възможността през март 1914 г., когато обявява, че ерцхерцог Франц Фердинанд, претонаследник на Хабсбургската Двойна монархия, ще посети Сараево през юни.

Политическото убийство като средство за постигане на цел не е ново явление. В петте години преди 1914 г. единични убийци, сръбски граждани на Австро-Унгария, правят серия от неуспешни опити срещу австроунгарски служители в Хърватия и Босна и Херцеговина.⁹⁴⁶ През 1912 г. са направени два неуспешни опита срещу бана на Хърватия и кралския комисар за Австро-Унгария, а през 1914 г. е осуетен подобен опит за покушение срещу кралския комисар.

Австроунгарското правителство разполага с достоверна информация, че сръбски агитатори „в сътрудничество с влиятелни руски кръгове“ желаят да нанесат решителен удар срещу Австроунгарската монархия⁹⁴⁷, но няма точни подробности. Организацията на Апис е подготвена. Тя се е инфилтрира в революционна група, Млада Босна (младобосненците), и ги е екипира и обучава да извършат убийството в Сараево. Младобосненците изповядват високи идеали, далеч по-интелектуални от тесния шовинизъм на „Черна ръка“. Те искат да отидат отвъд независимостта от Австро-Унгария, за да променят примитивния характер на босненското общество. Те оспорват авторитета на съществуващите институции на държавата, църквата, училището и семейството и вярват в социалистическите концепции: егалитаризъм и еманципация на жените. Младобосненците се застъпват за модернизъм, интелектуализъм и един смел нов свят.⁹⁴⁸ Те са вдъхновени от революцията, а не от тесния национализъм.

Апис познава точния човек, който да организира и ръководи терористичната група на младобосненците – Данило Илич. Той е работил като учител и банков служител, но през 1913 и 1914 г. живее с майка си, помагайки ѝ да управлява малък пансион в Сараево. Илич е лидер на сръбската терористична клетка на „Черна ръка“ в Сараево и познава лично полковник Апис.⁹⁴⁹ Илич е и близък приятел на Гаврило Принцип, студентът, предопределен да произведе фаталния изстрел.

Апис използва трима доверени сръбски сътрудници при планирането на убийството. Неговата дясна ръка, майор Воислав Танкосич, отговаря за партизанската подготовка и води потенциалните убийци на тайно място в Сърбия, където неговата

⁹⁴⁴ MacKenzie, *Apis*, p. 275.

⁹⁴⁵ Barnes, *In Quest of Truth and Justice*, p. 43.

⁹⁴⁶ Dedijer, *Road to Sarajevo*, pp. 236–70.

⁹⁴⁷ Friedrich von Wiesner, 'Austria's Life and Death Struggle Against Irredentism', *New York Times Current History of the European War*, vol. 28 (1928), issue 4, p. 63.

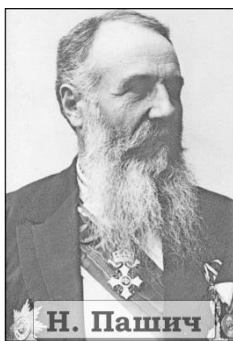
⁹⁴⁸ Dedijer, *Road to Sarajevo*, p. 175.

⁹⁴⁹ Luigi Albertini, *Origins of the War of 1914*, vol. II, pp. 27–28, 79.

специфична роля е да се увери, че младобосненците знаят как ефективно да боравят с оръжие и бомби. Неговата задача е да ги научи на изкуството на убиеца и да ги прехвърли безопасно през границата в Сараево.

Вторият, Раде Малобабић е главен агент под прикритие на сръбското военно разузнаване. Името му се появява в сръбски документи, заловени от Австро-Унгария по време на войната, които описват пренасянето на оръжията, боеприпасите и преминаването на агентите от Сърбия в Австро-Унгария под негово ръководство.⁹⁵⁰ Неговата оценка е, че младобосненците са способни на задачата.

Третият конспиратор от „Черна ръка“ е Милан Цигановић. Той снабдява терористите с четири револвера и шест бомби от арсенала на сръбската армия. Най-важното е, че на всеки от убийците е даден флакон с цианид, който да вземе, след като убият ерцхерцога. Самоубийствата им ще гарантират, че следата няма да може да бъде проследена до Апис и Хартвиг. Цигановић изиграва друга също толкова важна роля. Той е доверен човек на сръбския министър-председател Никола Пашић и в крайна сметка е защитен от него след убийството в Сараево. От решаващо значение е, че участието на Цигановић означава, че членовете на сръбското правителство знаят предварително за замисленото убийство и има обмислят последствията.⁹⁵¹



Всичко изглеждаше гладко, но сръбските интриги ударят политическите турбуленции в точно неподходящия момент. Единството на политическите, военните водачи и монархията в Сърбия, скрити за своите руски покровители, е обусловена от сръбския успех в Балканските войни.

Премиерът Пашић, полковник Апис и крал Петър са подкрепени от посланик Хартвиг в амбициите им за Велика Сърбия. Но изведнъж, само дни преди планираното убийство, избухва борба за власт и контрол над страната. Апис се опита да организира преврат, за да сваля Пашић, уж заради незначителни причини, но установява, че властта му в сръбската армия е намаляла. Много от висшите му колеги, които са свързани с него с преврата през 1903 г., са починали по естествен път или са загинали в Балканските войни. Старият ред неумолимо се променя. Дори най-близките му приятели се възпротивяват на използването на военна сила срещу гражданските власти.⁹⁵² Много сърби очакват Апис да спечели категорична победа в борбата за власт, но навлизането му в гражданската политика размива аурата, която се свързва с неговото лидерство в „Черна ръка“.

Сръбският кабинет приема строги мерки срещу членството в „Черна ръка“, като пенсионира високопоставени служители и премести други в анонимността на отдалечени сръбски райони.⁹⁵³

Но решаващият удар върху стремежите на полковник Апис идва от две външни сили. Русия, по-точно оста Сазонов/Изволски, не одобрява отстраняването на министър-председателя Пашић и неговия кабинет. Хартвиг отхвърля всякаква идея за оставки. В същото време Поанкаре дава да се разбере, че сръбският опозиционен режим не може да разчита на финансова подкрепа от Париж.⁹⁵⁴

Кралят, притиснат между старата лоялност и руския натиск, се оттегля от политическия живот. Той прехвърля правомощията си на княз Александър, който негодува срещу авторитета на Апис в сръбските военни кръгове.

⁹⁵⁰ *Dedijer, Road to Sarajevo, pp. 388–389.*

⁹⁵¹ *Albertini, Origins of the War of 1914, vol. II, pp. 282–283.*

⁹⁵² *Dedijer, Road to Sarajevo, p. 388.*

⁹⁵³ *MacKenzie, Apis, p. 120.*

⁹⁵⁴ *Също, p. 121.*

Нека сравним събитията. Само няколко дни преди убийството, последното нещо, което биха желали Сазонов/Изволски, Поанкаре и Тайният елит през юни 1914 г., е смяна на правителството в Сърбия, което не зависи само от тяхната власт и пари. Апис, ултранационалистът, не е човек, който приема заповеди. Той отчаяно иска да нападне България през 1913 г., но Пашич (без съмнение по указания на Хартвиг) отказва да одобри заповедта.⁹⁵⁵

Апис не е нито почитателен към принц Александър, нито подвластен на Хартвиг. Той знае, че Пашич е слаб и подчинен на Русия. Сякаш розовите очила паднаха от очите му и той разбра, че руснаците експлоатират него и любимата му Сърбия за своите собствени цели. Апис може би е имал и други цели за убийството, свързани със собствените му перспективи за оцеляване. Той очевидно е разклатил управляващата клика в Сърбия. Премиерът Пашич знае за планираното убийство и кабинетът уж затворя границите за заподозрените убийци. Ако е вярно, тази уж предпазна мярка на сръбското правителство, цели обществено оправдание, че то няма нищо общо с атентата?

Хартвиг също знае подробности за плановете, но не е предполагал, че следите могат да бъдат проследени до него. Най-важното е, че той не знае, че австроунгарците са добре запознати с неговите интриги, защото притежават декодираната дипломатическа кореспонденция между Русия и Сърбия.⁹⁵⁶

Апис нарежда на доверен агент да отиде в Сараево и да инструктира младобосненците да прекратят изпълнението на мисията. Но е твърде късно. Те са безопасно разположени в Сараево, готови за уговорения ден и не са склонни да приемат каквото и да е отлагане. Младобосненците тръгват от Белград на 28 май и са тайно прекарани през границата от симпатизиращи им граничари. Циганович се е уверил, че имат оръжие и пари в брой. Старшият офицер от граничната охрана по това време, е член на „Черна ръка“, и е назначен там със специална задача от разузнавателния отдел на Апис.

И все пак ерцхерцогът не е трябвало да бъде убит. Предупрежденията за опасния характер на неговата безопасност изобилстват. Въпреки това, губернаторът на Босна, генерал Потьорек, е твърдо решен посещението да се състои. Отчаяните молби на началника на полицията, който смята, че ерцхерцогът е в сериозна опасност, са игнорирани. Самата дата на посещението, 28 юни, е особено провокативна. Това денят на Свети Вит, исторически и емоционално значим за сърбите, годишнината от битката при Косово поле (1389 г.), победата, обединила сръбския народ срещу турския нашественик. Само това е достатъчно за предупреждение.

Страховете на началника на полицията са отхвърлени от губернатора и снисходително пренебрегнати от военното комендантство в Сараево, когато той поискал кордон от войници да се наредят по улиците като предпазна мярка. Той също настоява да не се публикуват маршрута на кавалкадата на ерцхерцога през града, но искането му е отхвърлено. Вестниците публикуват подробни съобщения за времето и мястото за преминаването свитата на ерцхерцога.⁹⁵⁷

Искането за командироването на допълнителни полицаи от страната е отхвърлено, защото ще струва твърде скъпо. Мерките за сигурност са оставени в ръцете на провидението. Заговорниците, в младобосненския отбор са седем души, стоят на

⁹⁵⁵ *Dedijer, Road to Sarajevo, p. 385. Б. пр. Целта на Русия е, България да бъде вкарана в капана като агресор, затова Сърбия и Гърция се въздържат първи да започнат конфликта, но многократно провокират българските войски като извършват жестокости, изнасилвания, убийства палене на български села и пр. по демаркационните линии, пред българските окопи.*

⁹⁵⁶ *Barnes, 'Germany Not Responsible for Austria's Actions', p. 620.*

⁹⁵⁷ *David James Smith, One Morning in Sarajevo: 28 June 1914, p. 166.*

интервали по улицата Апел, или „Алеята на убийците“, както по-късно щеше да я нарече архиепископът на Сараево, и се смесват свободно с тълпите граждани в продължение на час и половина преди пристигането на ерцхерцога. Въпреки че Босна може да се похвали с политическа бдителност, никой – нито полицаи, нито таен полицейски агент, нито бдителен гражданин – не ги разпитва кои са.⁹⁵⁸

Поредицата от събития на този атентат, който спокойно може да се счита за найсериозното политическо убийство в света с опустошителни последици, са добре документирани. Несполучливото хвърляне на бомба не наранява ерцхерцога. Длъжностните лица в следващата кола нямат този късмет. Неговата кавалкада спира за кратко, преди да продължи към кметството. С напрегнатите си речи официалните лица се преструват, че всичко е наред. Въпреки сериозното предупреждение, не са изкарани нито допълнителни войски, нито полицаи за подсилване на охраната.

Франц Фердинанд иска да посети в болницата, за да види състоянието на един от помощниците на губернатора, ранен от експлозията на бомбата.⁹⁵⁹

Неочаквано, кавалкадата се връща по същата „Алея на убийците“, където е хвърлена първата бомба, но завива на погрешна улица. Потьорек заповядва на шофьора



да спре и да даде заден ход. Така ерцхерцога остава директно пред младия Принцип, който веднага застреля в него и нещастната му съпруга София.

Полицията арестува Принцип на място, преди да успее да се опита да се самоубие.

И тако, поради случайния грешен завои, се на светът му предсви да влезе във война.

Поведението на губернатора Потьорек е изумително. Свитата е на път за болницата, но Потьорек заповяда на шофьора да продължи към резиденцията на губернатора.

Едно щателно планирано убийство успява, въпреки аматьорството на заговорниците, само защото жертвата е предоставена на убиеца.

Дали Потьорек е действал в шок или е знаел, че вече е твърде късно? По това време се предполага, дори че Австро-Унгария е организирала убийството умишлено, за да провокира война.

Яростните обвинения и контраобвинения, последват след 1914 г., от всички страни една срещу друга. През 20-те години на XX век и през десетилетията след това много доказателства излизат наяве от документи, които са „изгубени“ или премахнати „неофициално“. Сега има огромен обем дипломатически доказателства, които свързват Русия и Сърбия с убийството⁹⁶⁰, но нито едно не подкрепя предположението, че посещението без осигурената сигурност на ерцхерцог Фердинанд в Сараево е по някакъв начин организирано с намерението да го изложи на риска от убийство.

⁹⁵⁸ Dedijer, *Road to Sarajevo*, pp. 317–319.

⁹⁵⁹ Smith, *One Morning in Sarajevo*, p. 193.

⁹⁶⁰ Alexander, *Count Hoyos, 'Russia Chief Culprit in Precipitation of World War'*, *New York Times Current History of the European War*, vol. 28 (1928), p. 628 and seven other articles therein.

Ако голямото престъпление беше извършено по план, всички младобосненци щяха да се самоубият. Те да предназначени за разход. Мъртвите босненци не разказват истории.

Брънките във веригата на отговорността ще бъде прекъснати. Въздействието което те търсят, е политическо убийство, уж с благородна цел, което да остави властите напълно объркани, а кафенетата в Европа, да шумят от революционно възхищение. Кабринович, който хвърля първата бомба, веднага поглъща цианида си и скача от 4,5 метра в плитката река Миляцка. Полицаяте го измъкват от калната вода, когато той повръща неконтролируемо. Цианидът се оказва неефективен за никой от младобосненците. Идеята за мъченическата смърт не се изпълни.

С лекота австроунгарските власти арестуват всички терористи от Сараево, с изключение на един, заедно с агентите и селяните, които са им помогнали по пътя. Как успяват да проследят всички предполагаеми заговорници толкова бързо, поставя



въпроса, колко много хора са знаели че се готви нещо предварително.

Основното обвинение срещу младобосненците е заговор за извършване на държавна измяна, което се наказва със смърт. В рамките на няколко дни след убийството австроунгарските власти започват съдебно разследване. Те са убедени, че младобосненците са изпратени от Белград и че заговорът е възникнал там.

Това, което австроунгарците искат да знаят, е до каква степен

правителството на Пашич е било пряко замесено.

Австроунгарското външно министерство изпраща своя висш юрисконсулт, д-р Фридрих фон Виснер, като официален следовател в Сараево. На 13 юли 1914 г. той изпраща доклад до Виена, съдържащ три основни точки:

1. Движението „Велика Сърбия“ е имало за цел да откъсне южнославянския регион от Австро-Унгария чрез революционно насилие. Той сочи обвинително с пръст „Народна одбрана“, още едно сръбско националистическо движение, бъркайки го с „Черна ръка“, заявявайки, че Белградското правителство му е дало абсолютна свобода на действие.

2. Той посочва майор Танкосич и „сръбския чиновник Циганович“ за обучението и снабдяването на убийците с оръжие, граничните власти, и митническите служители които са им помогнали нелегално да влязат в Босна. Тези факти той счита за „доказуеми и практически неоспорими“.⁹⁶¹

3. Той заключава, като предпазливо заявява, че до момента няма убедителни доказателства, че сръбското правителство е знаело за убийството или е сътрудничило в планирането му.

Устният доклад на д-р фон Виснер, представен около два дни по-късно, е позитивен. Дотогава той е открил повече доказателства за сръбско съучастие, но

⁹⁶¹ von Wiesner, 'Austria's Life and Death Struggle Against Irredentism', pp. 630–633.

телеграмният му доклад от 13 юли е предопределен да бъде откраднат през 1919 г. и грубо изопачен от американската делегация на Комисията по вината за войната.

Двамата им най-високопоставени делегати, държавният секретар Робърт Лансинг и съветникът Джеймс Скот Браун, умишлено изваждат един пасаж от 31 думи от краткия доклад на фон Виснер, който според тях „доказва“, че Австро-Унгария няма доказателства срещу Сърбия, които да оправдават войната.

Това е умишлено изопачаване, което създава впечатлението, че д-р фон Виснер вярва, че Сърбия е „напълно невинна“ през 1914 г.⁹⁶²

Подобна фалшификация е необходима за тяхната кауза. Тя е използвана като част от следвоенната атака срещу Германия и Австрия, за да се прехвърли вината за войната изцяло върху тях. Американците, Лансинг и Браун, сега са обвинени в умишлено фалшифициране на историята в отчаян опит да очернят Австрия и Германия.

До октомври, когато младобосненците са изправени пред съда, австроунгарските власти разполагат с неоспорими доказателства за сръбското съучастие. Въпреки това, заговорниците се опитват да отклонят вината от Сърбия. При кръстосаният разпит Принцип е непокорен: „Вярвам в обединението на всички южни славяни под каквато и да е форма на държава и тя да бъде свободна от Австрия.“

На въпроса как възнамерява да постигне целта си, той отговори: „Чрез терор.“⁹⁶³

Въпреки че са обучени в Сърбия, младобосненците нямат представа за влиянието, което е упражнявано по-нагоре по веригата на командване. Всъщност никой в тази верига, знае кой овластява следващото звено. Принцип и неговата група искрено вярват, че нанасят удар за свобода и еманципация и не могат да приемат, че са били измамани да стрелят с чужди куршуми. Австроунгарският съд не приема опитите им да оправдаят Сърбия.

Присъдата е решителна. Съдът игнорира твърденията на Принцип и заявява директно, че военните командири, отговарящи за сръбската шпионска служба, са сътрудничили в престъплението. Четирима от младобосненците са екзекутирани чрез обесване през февруари 1915 г., но по-младите членове, като Принцип, получават доживотен затвор. Той умира в затвора през 1918 г. от туберкулоза.⁹⁶⁴

От решаващо значение е, че следата от вината не е прикрита. Преди всичко, Тайният елит трябва да е сигурен, че никакви връзки не могат да бъдат проследени до Русия. Доказателства за нейното съучастие в смъртта на ерцхерцога ще променят баланса на доверие в каузата на Антантата.

Всички връзки със Сазонов трябва да бъдат скрити. Това означава, че мрежата от интриги между Сърбия и Русия трябва да бъде прочистена. Избухването на войната през август забавя този процес, но само забавя резултата. Руският посланик умира при много странни обстоятелства. По време на рутинно посещение при барон фон Гислинген, австрийски посланик в Белград, на 10 юли 1914 г. Хартвиг умира от масивен инфаркт. Сръбският печат незабавно публикува няколко провокативни статии, обвиняващи австроунгарците в отравяне на Хартвиг, докато е бил гост в легацията им. Австроунгарците, знаейки от декодираните дипломатически телеграми, че Хартвиг е в центъра на интригите срещу Австро-Унгария.⁹⁶⁵ Дали това е старомодният стил на

⁹⁶² Barnes, 'Germany Not Responsible for Austria's Actions', p. 622.

⁹⁶³ W.A. Dolph Owings, *The Sarajevo Trial*, Part 1, pp. 527–530.

⁹⁶⁴ Принцип преживява мъчителна смърт. Вследствие на туберкулоза му е ампутирана ръката и в затворническите условия, които стават значително по-тежки по време на войната, той умира от недохранване, кръвозагуба и болестта се, тежайки около 40 килограма. Той преживява убийството на Франц Фердинанд с три години и десет месеца. Б. пр. II получава напълно справедливо и заслужено възмездие!

⁹⁶⁵ Barnes, 'Germany Not Responsible for Austria's Actions', p. 620.

възмездие или Тайният елит просто е имал голям късмет, че 57-годишният дипломат е паднал мъртъв в австроунгарската легация?

Отричанията отекват из цяла Европа, но най-силно във Великобритания, където Тайният елит трябва да очерни всяко предположение, че Русия е замесена във вътрешната босненска или австроунгарска политика. „Таймс“ поведе протеста: „Последното предположение, направено в един от сръбските вестници, е че внезапната смърт на г-н де Хартвиг в австроунгарската легация в Белград онзи ден се дължи на отравяне. Подобни фантастични изказвания предизвикват презрение и отвращение у образованите хора, каквито и да са техните политически симпатии.“⁹⁶⁶

„Таймс“ и тези, които той представлява, очевидно искат да потушат подобни спекулации. Ако версията, че Хартвиг е отровен, защото е участвал в убийството на ерцхерцога, придобие популярност, британското обществено мнение ще се обърне още повече срещу Русия.

По искане на сръбското правителство Хартвиг е погребан в Белград с официално погребение. Присъстваха всички известни сърби, включително министър-председателят. Официално Хартвиг е починал от естествена смърт. Неофициално,



много важна връзка в паяжината на вината е погребана заедно с тялото му.⁹⁶⁷

Около три години по-късно, когато ходът на войната се обръща рязко срещу Сърбия, паслудвя незабавен арест и съд на полковник Апис и лоялните му офицери.

Те са обвинени по различни фалшиви обвинения, несвързани със Сараево, на сръбски военен съд, проведен в Солун.⁹⁶⁸ На 23 май 1917 г. Апис и осем

от неговите съратници са осъдени на смърт; двама други – на петнадесет години затвор. Един обвиняем умира по време на процеса и обвиненията срещу него са свалени.

Сръбският военен съд намалява броя на смъртните присъди на седем. Регентът княз Александър смекчва присъдите на четирима от тях, оставяйки само трима да бъдат разстреляни. Полковник Апис на практика подписва собствената си смъртна присъда, когато признава пред съда в Солун, че „в съгласие с Артамонов [sic], руския военен аташе, наех Малобабич да организира убийството на Франц Фердинанд при пристигането му в Сараево“.⁹⁶⁹

Сензацията в това изявление е началната фраза „в съгласие с Артамонов“. Разкритието му за руско участие трябва да бъде заглушено. Полковник Апис наистина вярва до момента на смъртта си, че контактите му в Англия, Франция и Русия ще се

⁹⁶⁶ The Times, 16 July 1914.

⁹⁶⁷ Авторите изпадат в ненужна шпиономания. Никой не се съмнява в естествената смърт на Хартвиг, починал 20 минути след като пристигнал в посолството, и изпушил 2 цигари. (б. пр.).

⁹⁶⁸ На 2 април 1917 г. са арестувани Димитриевич и група сръбски офицери членове на „Черна ръка“. Като повод за ареста е предполагаемата им съпричастност към заговор за убийството на принц-регент Александър Караджорджевич и премиера Никола Пашич. Процесът продължава от 28 май до 5 юни 1917 г. На смърт са осъдени общо трима – Димитриевич, Любомир Вулович и Раде Малобабич. Тримата са разстреляни на 26 юни в Солунското поле. Останалите са осъдени на различни срокове затвор. На 2 юни 1953 г. делото е възобновено и Върховният съд на Народна република Сърбия реабилитира всички осъдени на Солунския процес. Сръбският шовинизъм не зависи от политическия строй, той е константен. (б. пр.).

⁹⁶⁹ MacKenzie, Apis, pp. 329, 344–347, 129–130.

намесят в негова полза⁹⁷⁰, но това не става и е екзекутиран на 26 юни 1917 г. чрез разстрел. В действителност Апис е накаран да млъкне: екзекутиран от сръбско правителство, което отчаяно се нуждае да погребе завинаги съучастие си с Русия в атентата в Сараево.⁹⁷¹ Това е съдебно убийство.

Така долните етажи на паяжината от вина са развенчани. Младобосненците в своята наивност са доброволни жертви за кауза, за чието съществуване никога не са знаели. Хартвиг е мъртъв. Убит? Вероятно, но всичко, което наистина има значение, е гласът му никога повече да не бъде чул.⁹⁷² Нашето разбиране за ролята му в руските интриги трябва да остане в най-добрия случай непълно.

Има много за криене и никакво съмнение за руско съучастие.⁹⁷³ Съветската колекция от дипломатически документи от 1914 г. показва удивителна празнина. През първите дни на Октомврийската революция през 1917 г. депешите на Хартвиг от Белград за решаващия период между май и юли 1914 г. са извадени от неизвестно лице от архивите на руското външно министерство. Три години откакто е мъртъв, и неговият глас все още не е напълно заглушен.⁹⁷⁴ Накрая Апис и неговите съучастници от Черната ръка са отстранени от всяко бъдещо разследване или от изкушението да напишат доходоносни мемоари. Всички са поразени от очакването, че истината за техния принос, ще изчезне в хаоса на войната.

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 20. САРАЕВО – ПАЯЖИНАТА НА ВИНАТА

- Убийството на ерцхерцог Фердинанд е организирано чрез сложна верига интриги, която се простира от Сараево до Белград, от Белград до Санкт Петербург и след това до Париж и Лондон.
- Руснаците Хартвиг и Артаманов се свързват със сръбския ултранационалист Димитриевич (Апис) и организацията „Черна ръка“, за да подсилят и планират убийството.
- Младобосненците, много по-идеалистична група, стават агентите, чрез които Апис планира убийството.
- Убийството е почти отменено в последния момент от Апис, когато в Сърбия избухва вътрешна политическа криза между него и премиера Пашич, но руснаците, чрез Хартвиг, потушават опита за преврат.
- Охраната на ерцхерцога в деня на убийството е толкова слаба, за учудване на читателя.
- Опитите на убийците да се самоубият се провалят, защото цианидът не е подействал. Сръбското съучастие е лесно доказано, но са предприети стъпки за премахване на всякакви доказателства, които могат да свържат организацията с Русия или дори по-далеч.
- Австроунгарците разбиват сръбските дипломатически кодове и залавят документи, които описват подробно антиавстрийските дейности. След убийството те натрупват значителен набор от доказателства, уличаващи Сърбия.
- Хартвиг умира, почти сигурно убит (б.пр. напълно невярно, умира от инфаркт, който ще го отрови точно в австроунгарското посолство!), в австроунгарското посолство в Белград. Апис е разстрелян през 1917 г. по изфабрикувано обвинение, несвързано със Сараево. Кореспонденцията на Хартвиг със Сазонов в Русия мистериозно изчезва през 1917 г. Принцип умира в затвора от туберкулоза през 1918 г. Тези смъртни случаи „случайно“ покриват в неизвестност веригата, която води обратно към Санкт Петербург, Париж и Лондон.

⁹⁷⁰ Dedijer, *Road to Sarajevo*, pp. 398–400.

⁹⁷¹ Barnes, *Genesis of the World War*, p. 731.

⁹⁷² Тук авторите изобищо не са прави изпадат в крайна шпиономания. Ако Хартвиг е убит (отровен) защо тогава Артаманов не последва съдбата му. Виктор Артаманов се изтегля от Белград с отстъпващите сръбски войски. Самият той е в Солун когато се провежда процеса. После се връща в Белград след пробива на българския фронт и срамната капитулация на България. По-късно става представител на Бялата армия в сръбската столица. Много блискък е с крал Александър Караджорджевич и постъпва на служба в югославската армия. Умира в 1942 г. в гр. Панчево в Сърбия (Воеводина). Публикува в статия своите спомени за началото на ПСВ: Artamonov Victor A., *Erinnerungen an meine Militärattachézeit in Belgrad // Berliner Monatshefte*. Berlin, 1938. № 7/8. S. 583-602.

⁹⁷³ Victor Serge, 'La Vérité sur l'Attentat de Sarajevo', in *Clarte*, no. 74, 1 May 1924.

⁹⁷⁴ Dedijer, *Road to Sarajevo*, p. 513.

ГЛАВА 21. Юли 1914 г. – Лъжи, манипулации и заблуди.

ПЪРВИТЕ СЕДМИЦИ на тлеещото недоверие и разпалените етнически напрежения, непрекъснато повишават политическата температура на Балканите след нестабилния мир от 1913 г., са умишлено разпалени отново с убийството на Франц Фердинанд.

Цивилизована Европа е смаяна от убийството му. Чичо му, възрастният австроунгарски император Франц Йозеф, е съкушен. Остри искания за възмездие изпълват въздуха.

Необходимо е внимателно планиране и обмислена преценка от Тайния елит, за да разпали разбираемото възмущение и да предизвика големия европейски пожар, който се замисля още преди 1905 г. Освен това, се изисква най-високо ниво на дипломатически умения и политически ум, съчетани с натиск, съучастие, невидими трикове и откровени лъжи, за да се постигне крайната цел – войната с Германия. Война очевидно започната от Германия; война, която веднъж завинаги ще я смаже за да се затвърди превъзходството на британската раса.

Въпреки че убийството на ерцхерцога е приемано за искрата, запалила фитила, това не прави последвалата война неизбежна. Далеч от това терористичният акт не е пряка причина за световна война. Политическите убийства не са необичайни в тези проблемни райони, когато кралски особи, министър-председатели, политически опоненти и религиозни водачи са ставали жертви в близкото минало.⁹⁷⁵

Но случилото се сега е различно. Тайният елит умишлено и систематично превръща последиците от Сараево в бушуващ пожар, който не може да бъде потушен. От външно министерство през юли 1914 г. сър Едуард Грей и неговата посланическа гвардия злоупотребяват с положението си, за да подведат Австро-Унгария и Германия в европейската война. Дипломатическа мрежа от висококвалифицирани посланици, верни на идеята на Тайния елит за превъзходството на британската раса, действа в европейските столици: сър Джордж Бюканън в Санкт Петербург, сър Морис дьо Бунзен във Виена, сър Едуард Гошен в Берлин и сър Франсис Бърти в Париж.

Всеки от тях е натоварен със задачата да ескалира Балканската криза до война, която трябва да доведе до тосподството на англоцентричното влияние в света. Строго поверителна информация и инструкции си разменят между тях и Лондон, където сър Еър Крю и сър Артър Никълсън оглавяват личната преторианска гвардия на Грей във всемогъщото Министерство на външните работи. Дори когато основните играчи изглеждат руснаци (Сазонов и Изволски) или французи (Поанкаре и Морис Палеолог, френският посланик в Санкт Петербург през 1914 г.), действията им са ръководени от Лондон. Последните дни на юни и първата седмица на юли са, на пръв поглед, сравнително спокойни. Първоначалният шок от убийството последва изблик на съчувствие към Австро-Унгария и нейната монархия. В парламентарно обръщение на 30 юни министър-председателят Аскуит заявява, че император Франц Йозеф „и неговият народ винаги са били наши приятели“. Той говори за „отвращението от престъплението и дълбокото съчувствие на британския парламент“.⁹⁷⁶

⁹⁷⁵ Крал Георгиус I на Гърция е убит през 1913 г. в Солун; Махмуд Шевкет паша, министър-председател на Турция - през 1913 г.; Хосе Каналехас, министър-председател на Испания - през 1912 г.; министър-председателят на Русия Столипин - през 1911 г.; великият княз Сергей Александрович Романов - през 1911 г. Но някои оцеляват след опита за покушение, включително принц Алберт Едуард през 1900 г., кайзер Вилхелм II през 1900 г. и Теодор Рузвелт през 1912 г.

⁹⁷⁶ Prime Minister Herbert Asquith in Hansard, House of Commons, Debate, 30 June 1914, vol. 64, cc214–6.

Във Франция президентът Поанкаре изразява своите „искрени съболезнования“.⁹⁷⁷ Обаче дълбоката искреност не трае дълго.

Франц Фердинанд не е особено популярен в дворцовите австрийски кръгове заради морганатичния си брак⁹⁷⁸ и фаворизирането славянските поданици на Австро-Унгария. В много отношения той е застъпник на демократичните права и свободи, философия, която не се споделя от хабсбургските традиционалисти. Въпреки високия ранг на ерцхерцог и престолонаследник, погребението му е много скромно, по изричното искане на австроунгарският външен министър, граф Леополд Берхтолд.

Кайзер Вилхелм първоначално иска да отиде. Франц Фердинанд е негов близък личен приятел и е негово задължение да покаже публично уважение към стария император.⁹⁷⁹

Кайзерът обаче се разболява от дипломатическо лумбаго⁹⁸⁰, когато се разпространяват слухове, че сръбски терористи се отправят към Виена, за да го убият.

Принц Артур Конот е определен за представител на крал Джордж V, но съвсем внезапно, на 2 юли, той и всички останали членове на европейското кралско семейство се отказват да пътуват за погребението. Всички до един. Изразени са опасения, че други терористи дебнат представителите на европейските монархии.

Във Виена за погребението не присъства нито една коронована глава. Граф Берхтолд иска да спести на стария и болен император дълга погребална церемония.⁹⁸¹ Може би Берхтолд се е страхувал, че събирането на коронованите глави във Виена ще попречи на правителствата в решимостта му да търси възмездие от Сърбия.

Със сигурност е удобно за Тайния елит, че Берхтолд е оставен необезпокояван, от намесата на гостуващи високопоставени лица, които могат да го предупредят за повече предпазливост.

Изволски, руският кукловод на Тайния елит, веднага разбира какво означава успехът на атентата в Сараево. На следващия ден той напуска инкогнита Париж. Неговата роля е да държи всичко под контрол в руската столица. Царят ще се нуждае от внимателно отношение, а решителността на външния министър Сазонов предизвиква безпокойство.

Президентът Поанкаре, министър-председателят Вивани и висши френски дипломати се очакват в Санкт Петербург на официално посещение, което Изволски организира около шест месеца по-рано, но все още не е договорена фиксирана дата, след случилото се в Сараево.

На 20 юли посещението се състои с една цел: да гарантират, че Русия ще предизвика война с Германия. Ако Изволски не успее да втвърди руската позция и не се стигне до война, мечтата за Константинопол и Проливите може завинаги да изчезне. Изволски изчезва за три решаващи седмици преди срещата в Санкт Петербург. Няма известни сведения за местонахождението му.⁹⁸²

Но това тайствено изчезване не се дължи на случайност. Не са налични сведения за дипломатическата му дейност от началото на юли 1914 г. и то на палсаник, който

⁹⁷⁷ Imanuel Geiss, July 1914: *The Outbreak of the First World War: Selected Documents*, p. 55.

⁹⁷⁸ Бракът на Франц Фердинанд предизвиква неодобрение, защото той избра да се ожени за графиня София Хотек, а не за кралска особа. И двете страни трябва да приемат, че бракът ще бъде морганатичен, което означава, че нито една от титлите, имуществото или привилегиите на ерцхерцога няма да бъде наследена от съпругата или децата му.

⁹⁷⁹ Geiss, July 1914, p. 63.

⁹⁸⁰ *New York Times*, 3 July 1914.

⁹⁸¹ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 205-206.

⁹⁸² Stieve, *Isvolsky and the World War*, p. 209.

ежедневно изпраща изобилни бележки и информация на своите френски и руски адресати. Кой има интерес да се прикрие дейността му в това тайствено отсъствие?

Поанкаре и Вивани планират да посетят Санкт Петербург, а той напуска Пражи преди тях, за да бъде със Сазонов и царя. Изволски със сигурност е поддържал връзка с тях преди посещението. Той поддържа редовен контакт със сър Едуард Грей, или чрез Бюканън, британския посланик в Санкт Петербург, или чрез някой от неговите помощници в Министерството на външните работи. За съжаление, можем само да гадаем. Биографът на Изволски напуска, че дипломатическите му телеграми от това време са умишлено унищожени.⁹⁸³



Както и да е, но можем да бъдем сигурни, че Изволски активно влияе на френско-руската решимост да се провокира война с Германия, подкрепена от Тайния елит.

Друг парещ въпрос остава без отговор: какво точно ще направи Австро-Унгария? Сърбия не може да остане ненаказана. Чувство на оправдано възмущение

обзема австрийския народ. Сараево е последната провокация от поредица обиди и предизвикателства, които заплашват самия престиж на империя, която се смята за велика сила.

Убийството не спира атаката от Белград, а я засилва. Сър Морис де Бунзен, британският посланик във Виена, телеграфира до Лондон, че сръбските вестници се „държат срамно“ и на практика обявяват убийците до мъченици.⁹⁸⁴

Когато сръбския печат нарече Австро-Унгария „гнила“, Конрад фон Хьоцендорф, австроунгарски началник-щаб и ръководител на военната партия във Виена, се възмущава от бездействието на правителството. Той смята, че с постоянното си отстъпване пред сръбските провокации Австро-Унгария създава впечатлението, че е безсилна, и това още-повече насърчава Сърбия да бъде още по-агресивна. Фон Хьоцендорф е убеден, че Австро-Унгария трябва да избира между това да бъде бавно удушена от опасния си съсед или да направи последен опит да предотврати собственото си унищожение. Срещу Сърбия трябва да се предприемат тежки военни мерки в акт на самосъхранение.⁹⁸⁵

Това е точно отговорът, който Тайният елит се надява да получи от австроунгарците. Предизвикателството им сега е да насърчат ключовите лица, вземащи решения в Австро-Унгария, да реагират прекалено бурно, без да осъзнават, че са водени към по-голяма конфронтация. В рамките на няколко дни телеграфните жици са загреети до червено от дипломатически интриги.

Още преди скромното погребение на ерцхерцога, белгийският посланик в Берлин съобщава в Брюксел, че австроунгарското правителство ще иска от Сърбия да започне разследване на убийството и да позволи на австроунгарските полицейски служители да

⁹⁸³ Авторът задава въпроса, „а дали това не е една благоразумна чистка“ на уликите.

⁹⁸⁴ Gooch, Temperley and Headlam-Morley, *British Documents on the Origins of the War*, vol. XI, p. 22.

⁹⁸⁵ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 186.

участват в него. Посланикът добавя: „Правителството на Пашич, умишлено си е затворило очите за огнището на анархистичната пропаганда в Белград, и вместо да предприеме енергични мерки срещу виновните лица, продължава да се отнася към тях със съляпа толерантност“.

Преди ерцхерцогът да бъде погребан, дипломатите очевидно са добре информирани за намеренията на Австро-Унгария. Тази информация е известна и на съответните външни министерства в Лондон, Париж и Санкт Петербург. Въпреки престорената им изненада ключовите агенти на Тайния елит знаят още на втория ден на юли, че австрийците ще искат пълно разследване. Важно е да се отбележи, че в този ранен момент белгийският посланик ясно определя същината на въпроса: „Ще се съгласи ли Сърбия дадопусне австроунгарските полицейски агенти?“ „Ако тя откаже с мотива, че това е нарушение на нейните суверенни права, ще прерасне ли такъв спор в открити военни действия?“⁹⁸⁶ Със сигурност ще прерасне. В първите дни на юли важната информация е на разположение и позициите се заемат.

Тайният елит знае, че инструментът, с който можеумишлено да разпали пламъците, е въпросът за „суверенните права“ на Сърбия.

А Сърбия продължава да провокира Австро-Унгария и дори не се преструва, че съжалява. Защо? Защо сърбите продължават да влошават ситуацията, освен ако те и покровителите им, не са решени да провокират ответна реакция?

Кореспондентът на „Таймс“ съобщава на 1 юли, че според вестниците в Белград твърдят, убийството е следствие от лошата австроунгарска полицейска система и липсата на истинска свобода в Австро-Унгария. Руският печат е също толкова агресивен. Той обвинява онези, които „като Франц Фердинанд“ сеят раздори между римокатолическите хървати и православните сърби.

„Новое время“⁹⁸⁷ публикува дълго обвинение срещу антиславянската политика, в която ерцхерцогът бил нейният водещ привърженик.

Ако силите, които контролират Сърбия, както вътрешно, така и от Санкт Петербург, искат да наложат сдържаност, тогава тези провокации никога нямаше да бъдат толерирана.

Но убийството не е щателно планирано, само като някакъв единичен акт на неподчинение. Пламъците не могат да бъдат потушени. „Уестминстър Газет“, собственост на Уолдорф Астор от вътрешния кръг на Тайния елит⁹⁸⁸, заявява, че „не може да се очаква Австрия да остане бездействаща“.⁹⁸⁹ „Манчестър Гардиън“, винаги влиятелен в либералните среди, заявява, че историята на Сърбия изобилства от жестокост, алчност, лицемерие и злонамереност. „Ако е физически възможно Сърбия да бъде изтеглена в морето и потопена там, въздухът на Европа веднага ще стане по-чист.“ С изключение на „Таймс“, всички английски вестници признават, че Австро-Унгария е претърпяла силна провокация и признават правото ѝ да предприеме най-строгите мерки, за да осигури наказанието на извършителите. Седмичният вестник „Джон Бул“, който има широка читателска аудитория сред работническата класа, е също толкова категоричен, че позицията на Австро-Унгария е „справедлива“.⁹⁹⁰

Не е чудно тогава, че Берхтолд вярва, че има подкрепата на британското правителство. Редактори с директен достъп до ключови членове на кабинета му

⁹⁸⁶ Morel, *Diplomacy Revealed*, pp. 299–300.

⁹⁸⁷ „Новое время“ е ежедневник в Санкт Петербург. В ранните си години е либерален и публикува статии от Карл Маркс. До 1914 г. се превръща в антисемитски, реакционен правителствен вестник. След идването на болшевиките на власт, Ленин го закрива.

⁹⁸⁸ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 12.

⁹⁸⁹ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 332.

⁹⁹⁰ Irene Cooper Willis, *England's Holy War*, pp. 59, 25.

предлагат съчувствена подкрепа за преки действия. Британската общественост е погълната от собствената си непосредствена криза. Като цяло огромният интерес на английските вестници е съсредоточен върху Ълстър, парламентарния шум около ирландското самоуправление, доставката на оръжия за Ълстърските доброволци. Всичко това заплашва с гражданска война в съвсем реален смисъл.⁹⁹¹

Ден след ден, седмица след седмица, лоялистите в Ълстър и самоуправляващите се в южните графства са в челните заглавия и повдигат ужасяващия призрак на гражданската война, която може да обхване Великобритания.

Но това се оказва много удобно и през по-голямата част от юли вътрешните работи доминират в обществените дебати, докато сър Едуард Грей и сътрудниците му във външното министерство си вършат работата с монашеско мълчание, необременени от необходимостта да информират кабинета за развиващата се криза в Европа.

Австро-Унгария е решена да се справи със Сърбия като акт на самозащита⁹⁹², но е необходимо одобрението на нейния съюзник и покровител Германия. Писмо от император Франц Йозеф е предадено на кайзера в Потсдам на 5 юли, подчертаващо желанието на Двойната монархия да предприеме окончателни действия.

След като обсъждо становището на Виена със своите съветници, кайзер Вилхелм дава безусловното си одобрение, т. нар. германски „картбланш“ или „празен чек“. По-късно това погрешно е представено като обвързващо обещание за военна подкрепа на Австро-Унгария срещу Сърбия с умишленото намерение да предизвика война в цяла Европа. Няма нищо подобно. Кайзерът насърчава Австро-Унгария да предприеме каквито и да е действия, които сметне за необходими, за да постави Сърбия на нейното място, но малцина в Германия вярват, че руската военна намеса в локализиран спор е реалистична възможност. Русия няма договор за отбрана със Сърбия, а Австро-Унгария няма никакви намерения да използва сила срещу Русия. За кайзера е немислимо царят активно да подкрепя „цареубийците“ в Сърбия.⁹⁹³

Едно от най-умишлените изопачавания на историята на XX век е свързано с тази среща в Потсдам. Тайният елит измисля голямата лъжа, че преди да замине на почивка, кайзерът свиква заседание на коронния съвет в Потсдам на 5 юли и е разкрил решимостта си да обяви война на нищо неподозираща Европа.⁹⁹⁴24

Митът твърди, че му е посъветвано да изчака две седмици, за да даде време на германските банкери да продадат чуждестранните си ценни книжа.⁹⁹⁵25 Подобна крещяща измислица оттогава е разобличена като част от пропагандата, измислена да „докаже“, че Германия е накарала Австро-Унгария да нападне Сърбия, за да въвлече Русия в конфликта.⁹⁹⁶

В годините непосредствено след войната умишлената лъжа, че кайзерът е подстрекателят на войната, е приетата в „официалната“ история като „истина“. Децата учат в училище, а учениците повтарят на изпити, че войната е дело на кайзера.

Всъщност единственият отговор, който той дава на Виена, е бил, че каквото и да реши Австро-Унгария, Германия ще бъде до нея като съюзник и приятел. Неговите почти отчаяни усилия да измъкне Берхтолд от пропастта в края на месеца демонстрират искреността на опитите му да запази мира в Европа.

⁹⁹¹ Jonathan Bardon, *A History of Ireland in 250 Episodes*, p. 435.

⁹⁹² Count Leopold Berchtold, 'Austria's Challenge Justified by Serbian Menace', *New York Times Current History of the European War*, vol. 28 (1928), p. 626.

⁹⁹³ Geiss, *July 1914*, pp. 71-72.

⁹⁹⁴ Barnes, *In Quest of Truth and Justice*, p. 52.

⁹⁹⁵ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 175.

⁹⁹⁶ Barnes, *Genesis of the World War*, p. 241.

Ако кайзерът изобщо трябва да бъде обвинен в нещо, виновен, това е, че не възпрепятства Берхтолд по-рано. Разликата между сър Едуард Грей и кайзера е, че само единият от тях крои планове за война. От Виена британският посланик сър Морис дьо Бунзен уведомява външното министерство, че ситуацията е опасна и може бързо да се влоши.⁹⁹⁷ Други дипломати предават същото тревожно чувство за неотложност, на съответните си правителства, но Грей, Поанкаре и Сазонов не правят нищо, за да намалят напрежението. Програмата на Тайния елит изисква от тях да играят смъртоносната игра на шарада, която оставя убеждението у Берхтолд, че Европа разбира дилемата му. Австро-Унгария трябва да спре сръбските провокации.

Грей изиграва картите си перфектно. Може никога да не е чел „Изкуството на войната“ на Сун Дзъ, но първото правило на всяка война е измамата, а измамата е изкуство, в което сър Едуард Грей и неговите сътрудници от външното министерство, са ненадминати майстори.

Успокоен от подкрепата от цяла Европа, Берхтолд стига до логичното заключение, че се очаква да накаже Сърбия за престъплението в Сараево. Други правителства, дори правителствата на Антантата, изглежда одобряват необходимостта от възмездие.⁹⁹⁸ Всъщност, австроунгарският министерски съвет е загрижен, че ако не предприеме решителни действия, техните собствени славянски и румънски поданици ще го възприемат като слабост.⁹⁹⁹

Те решават да отправят строги искания към Сърбия. Нищо друго няма да пресече сръбските зловни интриги. Зарът е хвърлен, но малцина във Великобритания знаят, че заровете изобщо се търкалят. Редица взаимосвързани стъпки са предприети тайно във Великобритания, за да не завари войната нацията неподготвена.

На 7 юли в Камарата на общините се провежда очевидно несвързан дебат, който е замислен, за да засили военноморските доставки, и британския контрол върху морския път към Индия, преди да избухне евентуална война. Уинстън Чърчил, силно подкрепен от своя колега министър сър Едуард Грей, прокарва пред парламента законопроект на правителството за Англо-персийската петролна компания, без да обръща внимание на силните възражения от страна на либералните свободни търговци и консервативната и юнионистката опозиция. Те възразяват енергично срещу изкупуването на наскоро създадената петролна компания в далечна Персия, за 2 000 000 паунда¹⁰⁰⁰, но богатите на петрол пясъци са икономически важни и стратегически значими. Военноморските сили на Чърчил бързо се преобразуват от въглища към нефтено гориво и той, заедно с тримата от Релугас, знае, че много скоро флотът трябва да отплава за война.

Повдигат се въпроси относно смисъла и търговската ефикасност на покупката на персийски петрол. Други британски доставчици на петрол са сериозно разстроени, но моментът беше идеален. Това е пресметнат ход. Доставките на петрол за флота са гарантирани; Империята става по-сигурна. През цялото време парламентаристите си мислят, че обсъждат въпроси за финансирането под етиката на държавната собственост на частни компании. Заговорът е много по-сложно нещо. Чърчил и Грей осъществяват великолепен стратегически преврат само седмици преди обявяването на войната. Сигурните доставки на петрол са само едно от много специфичен брой условия, които трябва да бъдат едновременно осигурени, преди Тайният елит да започне войната си.

⁹⁹⁷ Gooch and Temperley, *British Documents on the Origins of the War*, vol. XI; Bunsen to Grey, 5 July, BD 40.

⁹⁹⁸ 'Origin of the World War: Minutes of a Historic Council', *New York Times Current History of the European War*, vol. 11, (1919), pp. 455–60.

⁹⁹⁹ Geiss, July 1914, pp. 80–87.

¹⁰⁰⁰ Hansard, *House of Commons, Debate*, 7 July 1914, vol. 64, cc1032–55, *Anglo-Persian Oil Company (Acquisition of Capital)*.

Всяко по свой начин е част от голямата измама. Отношенията с Германия през 1914 г. изглеждат по-сигурни и позитивни, отколкото през всяка от последните три години. Кризите в Мароко и на Балканите сякаш са отшумели. Това е неразделна част от измамата. Те гарантират, че обществеността и печата са държани настрана от случващото се Европа в седмиците преди 4 август. Във всеки публичен форум, и по-специално в Парламента, шансът Великобритания да бъде въввлечена в европейска война е омаловажен.

Измамата е още по-дълбока. На членовете на кабинета беше отказана важна информация, която циркулираше в най-дълбоките кътчета на външното министерство. С доверие се ползват само агентите на Тайния елит. Парламентарните дебати трябва да бъдат фокусирани далеч от австроунгар-сръбския спор и по-специално трябва да избягват споменаването на британското участие в отношенията с Русия. Ако някоя известна личност застане на публична трибуна и обяви, че до няколко седмици Британските експедиционни сили ще тръгнат на война в подкрепа на нещастната Сърбия и необичания цар, ще бъде приета напълно несериозно.

Такива обстоятелства не са просто извън разума, те надхвърлят глупостта. Това никога не може да се случи без тези толкова хитри и успешни измами, без тази най-внимателната манипулация извършена от тези твърдоглави личности, с последвалото пълното изопачаване на намеренията на Германия.

От самото начало сър Едуард Грей работи непрекъснато, за да заблуди кайзера и неговите съветници. На 9 юли германският посланик в Лондон, принц Лихновски, е многократно уверяван от Грей, че Великобритания не е поела никакви тайни задължения, които ще влязат в сила в случай на европейска война. Лихновски уверено съобщава на правителството си, че „Англия желае да запази абсолютна свобода да действа според собствената си преценка в случай на континентални усложнения“.¹⁰⁰¹ Той също съобщава, че Грей му е заявил готовността си да убеди руското правителство да възприеме помирителна позиция спрямо Австро-Унгария. Кое е чиста измама. Грей е тясно свързан с ангажиментите, поети чрез Комитета за имперска отбрана от 1905 г. Неговата ангажираност към каузата на Тайния елит надделява над честността му. Той не прави нищо, за да помири Русия и Австро-Унгария. Всъщност неговият посланик в Санкт Петербург, сър Джордж Бюканън, е там, за да успокои треперещата ръка на Сазонов в отчаяния му стремеж към война.

Нормално би било да се очакват дебати по външните работи в Камарата на общините на 10 юли, да се обсъди нарастващото напрежение на Балканите или австроунгарския отговор за Сараево. Ами британските опасения относно Сърбия или слуховете, циркулиращи във вестникарските и дипломатическите кръгове в цяла Европа, че Австро-Унгария планира да накаже строго Сърбия? Какво ще направи Русия? Могат ли отношенията между Великите сили да се влошат опасно?

Това е възможност за сериозен дебат, който ще предупреди нацията за зловещото развитие, което води до континентална война. Като логично поведение, външното министерство трябва да повиши обществената осведоменост, по тези въпрос. Но те никога не са повдигнати. Тайният елит най-много се страхува от възникването на мощно антивоенно лоби. Дебатът се превръща в майсторски клас по заблуда.

Членовете на парламента обсъждат търговските интереси и твърденията за други държави, действащи несправедливо срещу британските компании и инвеститори. Това създава атмосфера на лични интереси, в която от време на време се появява проблясък на прозрение.¹⁰⁰² Депутатите обсъждат Китай, Индия, Персия и Русия, Хонконгската и

¹⁰⁰¹ Geiss, July 1914, p. 105.

¹⁰⁰² Hansard, Foreign Office, Class II, House of Commons, Debate, 10 July 1914, vol. 64, cc1383–1463.

Шанхайската банка, подобряването на отношенията с Германия, Португалия и Турска Армения, но не и кризата на Балканите.

Сър Едуард Грей не казва нито дума, за да критикува или да не се съгласи с основните точки, които са напълно в противоречие с истинските цели на неговото министерство, а след това ги игнорира напълно. Ако не е толкова сериозно, толкова катастрофално, толкова презряно, читателят дори може да приеме за забавно, как толкова успешно той използва Камарата на общините, за да приспи цялата страна и германците, че Великобритания няма и най-малка загриженост, че събитията в Сараево могат да доведат до континентална война.

Либералният депутат от Стърлинг, Артър Понсънби, е доволен от „подобрените отношения между Великобритания и Германия“. Той приветства неотдавнашното успешно посещение на британския флот в Кил като пример за „приятелските отношения между Германия и Великобритания“ и вследствие на това иска ангажимент за намаляване на военните разходи, „за да се предотврати потъването на цивилизацията“.¹⁰⁰³ Това е точно сигнал, който вдъхва германското доверие в добрите намерения на британското правителство.

Понсънби е напълно сериозен, както и неговият колега либерал Джоузеф Кинг, който получава признание от други членове, когато атакува религиозната нетърпимост на царска Русия към евреите. Неговото презрение към техни антисемитизъм е ясно изразено в изявлението: „Считам, че страна, която злоупотребява с правото на свободно влизане, е извън братството на народите.“ Поводът е че на хора заявили че за юдеи по религия, им е отказван достъп до Русия, дори с британски паспорт, което означава, че някои от най-видните и влиятелни личности в двете камари на Парламента не могат да отидат там.¹⁰⁰⁴

И как ласкае слухът на германския посланик, изказването на Джоузеф Кинг който сравнява скандалното поведение на Русия с добрата воля на „страни като Германия, които стоят с нас начело на цивилизацията“.¹⁰⁰⁵

Отново и отново, уважаемите членове на парламента, които са в пълно невидение за програмата на Тайния елит, подчертават значително подобрените отношения между Великобритания и Германия. В крайна сметка, нито една дума, изречена по време на дебата, няма значение. Британската външна политика не трябва да бъде отклонявана в последния момент, като се хваща на въдицата на либералната идеология.

Нито дума не е казана за австроунгар-сръбските отношения. Сякаш зловещите събития на Балканите нямат значение в Лондон. Всичко това е игра на Грей и негова майсторска измама. Презрението на британците към Русия е осезаемо, но това не означава нищо за него. В този момент хората на Грей манипулират Санкт Петербург към война за унищожаване на Германия. Това няма да бъде постигнато без руските армии. Докато парламентът хвали новото затопляне в англо-германските отношения, външното министерство продължава подготовката си да ги взриви.

Датата е 10 юли 1914 г. Ако австроунгарците просто бяха нахлули в Сърбия веднага след погребението на ерцхерцога, международното обществено мнение щеше да разбере защо, но Берхтолд е старомоден и вярва, че трябва да се спазват дипломатическите тънкости и надлежната процедура. Той иска подходящи разрешения,

¹⁰⁰³ Arthur Ponsonby, *Hansard, House of Commons, Debate, 10 July 1914*, vol. 64, cc1397–1398.

¹⁰⁰⁴ В този дебат Джоузеф Кинг посочи, че на г-н Касел, финансист, сър П. Магнус лекар, г-н Монтагю, секретар на Министерството на финансите, г-н Хърбърт Самюъл, председател на Съвета за местно самоуправление, и самият лорд-председател на Върховния съд, Айзък Руфъс, е забранено да влизат в Русия поради юдейската си вяра. Б. пр.: А това говори за силното инфилтриране на евреи във висшите британски среди! Никой не е длъжен да се съобразява с британските предрасъдци!

¹⁰⁰⁵ Joseph King, *Hansard, House of Commons, Debate, 10 July 1914*, vol. 64, cc1438–1450.

търпеливо изчаква пълните доклади от разследванията, представя случая на император Франц Йозеф, обсъжда въпроса многократно с главния си дипломат Александър Хойос, и с унгарския премиер, граф Ицван Тиса. Всяко формално звено от процедурната верига е спазено.¹⁰⁰⁶ Цели три седмици са пропиленни. Три седмици, в които на тези, които замислят война, е дадено време да се сговорят и подготвят. Берхтолд няма причина да бъде прибързан.¹⁰⁰⁷ Той търпеливо изчака окончателните заключения на д-р фон Виснер.¹⁰⁰⁸ Въпреки обема на доказателствата, уличаващи Сърбия, Белград многократно протестираше срещу своята невинност и отричаше всякакво съучастие в убийството. Докато тези лъжи се повтаряха в руската преса, австрийското правителство разполагаше с категорични доказателства, че Сърбия е замесена и че Хартвиг го е наредил.³⁸ Докладът на Визнер беше просто официалното потвърждение, изисквано от надлежния процес. Въпреки че натискът за действие нараства с всеки изминал ден, Берхтолд се придържа към протокола. На 14 юли той послушно обяснява на стария император, че към Сърбия ще бъдат отправени искания в много твърда „Нота“. Те включват незабавно прекратяване на антиавстроунгарската пропаганда и антиавстроунгарското преподаване в училищата; публично извинение за убийството, от крал Петър и сръбското правителство; пряко участие на австроунгарската полиция в наказателните разследвания в Сърбия и незабавно предаване на съучастниците в убийството. Тези подробности веднага стават известни в Лондон. Тайните не остават тайни дълго в ситото на международната дипломатия. Твърде много министри и държавни служители са видели предложения текст на австрийската нота, докато той е обсъждан, финализиран и представен на императора и неговите съветници.



На 16 юли британският посланик във Виена, сър Морис дьо Бунзен, телеграфира на сър Едуард Грей с подробен отчет за австроунгарското обвинение срещу Сърбия.¹⁰⁰⁹ Той изброява подробно исканията, които ще бъдат отправени, и настояването на Австро-Унгария за безусловно спазване. Де Бунзен заявява, че в Австро-Унгария съществува искрено убеждение, че Русия няма да се намеси в защитата на цареубийци. Той добавя, че във Виена вярват, че ще загуби позицията си на велика сила, ако не действат категорично.¹⁰¹⁰ Точно както очаква външното министерство. Без да знаят, че намеренията им вече са широко известни, австроунгарците решават, че трябва да отложат представянето на нотата към Сърбия до края на посещението на Поанкаре в Санкт Петербург. Те вярват, че това ще намали вероятността той да подтикне Сазонов да отговори на нотата с войствена руска реакция. Берхтолд е насърчен от Германия да запази проблема и решението му на местно ниво. Той е готов да изчака. Един важен елемент в мисленето му е изяснен на 14 юли. Ако Австро-Унгария бъде принудена да се мобилизира за война и Сърбия откаже да изпълни натята, сърбите ще бъдат задължени да платят цената на австроунгарската мобилизация. Стратегическото балансиране на Балканите се е превърнало в начин на живот и съветниците на Берхтолд са наясно с възможността Сърбия да стигне до ръба,

¹⁰⁰⁶ Причината е съвсем друга. Първо съпротивата на Ицван Тиса, който е срещу военна акция срещу Сърбия и второ – отпуската на войниците от селските райони за жътвата. Армията не е готова за действие. (б. пр.).

¹⁰⁰⁷ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 236.

¹⁰⁰⁸ Berchtold, 'Austria's Challenge Justified by Serbian Menace', pp. 626–628.

¹⁰⁰⁹ Barnes, *In Quest of Truth and Justice*, p. 46.

¹⁰¹⁰ Бунзен до Грей, 16 юли, BD 50, но е премахнато от Британската синя книга (BBB). По този начин в официалните документи, публикувани в тази „книга“, „Великобритания и Европейската криза, кореспонденция и изявления“, заедно с уводен разказ за събитията, публикуван през 1914 г., умишлено са отстранени уличаващите доказателства; също и в Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 247, footnote.

преди да приеме всичките им условия. Берхтолд добавя това искане, като предвижда отстъпление на Сърбия в последния момент. Следователно се приема и възможността Австро-Унгария да не стига до война със Сърбия, ако тя се съгласи с исканията в последния момент.

От 16 юли дипломатическият шум се съсредоточава изключително върху предстоящата австроунгарска нота до Сърбия, а речникът придобива заплашителен тон. Сред дипломатите на Антантата, в хаоса на конспирациите в Лондон, Санкт Петербург и Париж, предстоящата нота допълнително се променя в „ултиматум“ или в „неприемлив ултиматум“. Най-сериозната грешка на Берхтолд е, че отлага исканията към Сърбия в продължение на три седмици в очакване да приключи посещението Поанкаре в Русия, изчаквайки момента когато е напуснал руската столица.

Всъщност забавянето е допълнително отежняващ фактор. Поанкаре е в морето, но Берхтолд греши с целесъобразността на отлагането. Той предоставя на Тайния елит ценно време да подготви общ отговор. Берхтолд също е жертва на жестока измама. Всяко от трите правителства на Антантата използва дипломатическия си корпус, за да го подведе с фалшива доброжелателност, като го успокоява, че „има малка вероятност“ реакцията им на нотата да надхвърли дипломатически протест.¹⁰¹¹

Уводните статии във вестниците и политическите коментари многократно демонстрират благоприятно отношение към Австро-Унгария. Британският посланик сър Морис дьо Бунзен убеждава Берхтолд, че Великобритания няма да се намеси. Декларираното безразличие на Едуард Грей към австроунгаро-сръбския спор се смята за доказателство за незаинтересованост. Той многократно заявява, че няма право да се намесва.¹⁰¹² Горкият Берхтолд, тези уверенията го подтикват към бедствието.¹⁰¹³

В рамките на три седмици след убийството в Сараево, мрежата на Тайния елит успешно манипулирала развиващите се събития в Австро-Унгария и Сърбия. Основното е да се гарантира, че решимостта на Русия да подкрепи Сърбия срещу Австро-Унгария остава твърда, с пълното знание, че Германия ще бъде въвлечена в конфликта. Едновременно с това многократно и неискрено уверяват Берлин в своята добросъвестност и благородни намерения. Великобритания, Франция и Русия изразяват безрезервно разбиране за австроунгарската позиция срещу Сърбия, но до третата седмица на юли същите тези политици са готови да обявят пълното отхвърляне на отговора на Австро-Унгария. Граф Берхтолд е привлечен в добре сглобения капан, чрез който стратегите на Тайния елит се надяват, че ще им донесе по-голяма печалба – войната срещу Германия.

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 21. ЮЛИ 1914 Г. – ЛЪЖИ, МАНИПУЛАЦИИ И ЗАБЛУДИ

- Тайният елит гарантира, че убийствата в Сараево ще разпалят в пълномасщабна международна криза, като манипулира ключови личности във Виена и Санкт Петербург, използвайки своите агенти, които вече са на местата си.

- След убийството на ерцхерцог Франц Фердинанд първоначалната подкрепа за Австро-Унгария е широко изявена.

- Чрез предложения за приятелство и взаимно разбирателство, Тайният елит полага значителни усилия, за да заблуди Германия, несъзнателно подпомогнат от истинската добра воля на много парламентаристи.

- Това насърчава граф Берхтолд към смел отговор, който ще спре сръбските провокации веднъж завинаги.

¹⁰¹¹ Barnes, 'Germany Not Responsible for Austria's Actions', p. 624.

¹⁰¹² Grey to Rumbold telegram 197, BD 116, in Geiss, July 1914, p. 212.

¹⁰¹³ Did Germany Incite Austria in 1914? Evidence in the War Guilt Controversy', New York Times Current History of the European War, vol. 28 (1928), pp. 619–25.

- Твърди се, че в умишлен опит да се подпали война на Европа, кайзерът дава безусловна гаранция на Австрия чрез така наречения „празен чек“. Всъщност необходимостта Австро-Унгария да отговори на сръбската провокация е подкрепена от другите сили, включително Великобритания и британския печат.

- Кайзерът и неговите съветници подкрепят локално решение на проблема и не правят абсолютно никаква специална подготовка за война.

- Погълнати от проблемите в Ирландия, Британският парламент и кабинет са държани в пълно неведение за опасностите от австроунгарско-сръбския спор.

- Чърчил и Грей използват този благоприятен момент, за да закупят Англо-персийската петролна компания, гарантирайки петрол за флота и налагайки британската власт в Персийския залив.

- Придържането на Берхтолд към дипломатически протокол и триседмичното му забавяне до посещението на Поанкаре в Русия дават време на членовете на Антантата да предефинират позицията си и да подготвят отговора си на австроунгарската нота.

- Берхтолд е на път да влезе в капан и Тайният елит, очакващ, че Германия ще го последва послушно.

ГЛАВА 22. Юли 1914 г. – Европа тръгва водена към ръба на пропастта.

САНКТ ПЕТЕРБУРГ СЕ ПРЕВРЪЩА В ЦЕНТЪРА за вземане на важните решения в Европа от средата на юли 1914 г. Това не означава, че царят или Сазонов внезапно са решени да доведат събитията докрай. Далеч сме от такава мисъл.

На всеки етап хората на Тайния елит присъстват, за да уверяват непрекъснато и позитивно царя и Сазонов, че вземат правилните решения, като ги уверяват, че действията им са наложени от Австро-Унгария, а зад нея стои подлата Германия. Грей знае, че Сазонов ще превърне защитата на Сърбия във въпрос на национална гордост и че агресивният руски отговор ще въвлече Германия в капана на европейската война.

Палеолог и Бюканън, френският и британският посланици в Санкт Петербург, са там, за да го окуражават непрекъснато и да го предпазват от отклонение от начертания курс, тъй като бремето на такава тежка задача се увеличава всеки ден.

Президентското посещение на Поанкаре е планирано, за да се подновят обещанията за съвместно нападение а срещу Германия, която да унищожи общия им враг и да отвори Проливите за руското корабоплаване и търговия. Златният морков на Константинопол и Проливите е почти в обсега на Русия. Всеки играч е наясно, че Австро-Унгария е изготвила списък със строги искания за наказание на Сърбия. Това е публична тайна. Грей, разбира се, знае, че Сазонов ще направи защитата на Сърбия международен проблем, а задачата на Бюканън е да държи руския външен министър достатъчно уверен, за да атакува Австро-Унгария, ако и когато тя предприеме ответните действия срещу Сърбия.

Бюканън телеграфира, че Сазонов то е уверил, че „каквато и да е формата на австрийски ултиматум, Русия няма да остане безразлична“.¹⁰¹⁴

Не е чудно, че Сърбия се чувства напълно сигурна. Сръбският министър-председател Пашич, в разгара на предизборна кампания, която ще определи политическото му бъдеще, имаше време на 19 юли да изпрати телеграма до всички сръбски легации, с която ги инструктира да внушат на чуждестранните правителства „желанието на Сърбия да поддържа приятелски отношения с Австро-Унгария“.

Със сигурност е жалко, че не е изпратил подобни инструкции по-рано до сръбския печат. Той допълнително предупреждава, че неговото правителство никога няма да се съобрази с искания, които „засягат достойнството на Сърбия и са неприемливи за всяка страна, която уважава своята независимост“.¹⁰¹⁵

¹⁰¹⁴ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 363.

¹⁰¹⁵ Pashich to Serbian legations, 19 July 1914, *Serbian Blue Book* (SBB 30). Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 335.

Достойнството на Сърбия? Оксиморон, със сигурност. Посланието на Пашич е ясно. Австроунгарската нота, както са наречени исканията, трябва да бъде изобразена като акт на насилие срещу малка, независима страна. Този подход е далеч по-проницателен от всеки друг, който Пашич е предприемал преди това. Той притежава всички качества на професионален дипломат. Други със сигурност щяха да увъртат и да търсят път през дипломатическото минно поле.

До 19 юли правителствата на Антантата знаят основното съдържание на австроунгарската нота и знаят какъв ще отговора. Те са готови да реагират в единодушие в момента, в който нотата ще бъде връчена. Забавянето на Берхтолд им дава време да обмислят предварително отговора си.

Тази макиавелска двуличност изисква внимателно планиране, първокласна дипломатическа хитрост и бърза подготовка и разпространение на „общ лист с песни“, от който Грей, Изволски, Поанкаре, Сазонов и Пашич ще пеят в тон, до момента, в който австроунагрските искания са предадени. Всички те възразяват силно срещу всяка косвена заплахата за „суверенитета“ на Сърбия.

Историците описват посещението на президента Поанкаре и министър-председателя Вивани в Санкт Петербург от 20 до 23 юли 1914 г. като церемониално държавно събитие без особено значение.¹⁰¹⁶ Ако това е така, защо не изчакаат, докато международната криза се уталожи, преди да се отправят към Русия? Цялата френска дипломатическа служба е наясно с последиците за Франция, които ще има войната между Австро-Унгария и Сърбия. Те знаят, че австроунгарската нота срещу Сърбия ще предизвика отведен отговор на Русия. И ако Русия вдигне оръжие срещу Австро-Унгария, Германия ще бъде задължена от съюза си да се намеси.

Най-важно за французите е, че ако Русия влезе във война, те са обвързани по договор да се присъединят към нея. Те знаят, че наближила криза с безпрецедентна тежест.

И въпреки това, искат да нин акарат да повярваме, че това посещение е жест на добра воля без конкретна цел. Поанкаре и Вивани лесно могат да се забавят в Париж, докато кризата отmine. Те не го правят. Те отидат в Санкт Петербург с военния кораб „Ла Франс“ (Франция) тръгвайки от Дюнкерк на 15 юли. След пет дни в морето Сазонов, Изволски и Палеолог (френският посланик в Санкт Петербург) ги посрещат топло в Русия.¹⁰¹⁷ Това не е невинно държавно посещение. Нито пък времето му е избрано случайно. Самото присъствие на Поанкаре в Санкт Петербург е зловещо. Ако е търсил мирно разрешаване на австроунгар-сръбската криза, писмо до царя ще е напълно достатъчно. Ако Поанкаре ясно заяви на руснаците, че Франция няма да воюва за Сърбия, това означава край на въпроса. Николай II никога нямаше да се реши да действа сам. Поанкаре отива за да затвърди решимостта му.¹⁰¹⁸

Всяко действие, предприето от Поанкаре, съпада с дневния ред на Тайния елит. При пристигането си той се качва на яхтата на царя, „Александра“, и веднага влиза в задълбочен и личен разговор с него.¹⁰¹⁹

Има нотка на подчертана ирония в тоста на Поанкаре към царя на официалната вечеря, в който той заявява че Франция ще продължи „в тясно и ежедневно

¹⁰¹⁶ За Поанкаре е много важно да прикрие истинските си намерения, посещавайки царя и Сазонов. Официалното посещение е договорено в началото на 1914 г., но фиксирана дата е договорена едва след убийството на Франц Фердинанд.

¹⁰¹⁷ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 278.

¹⁰¹⁸ Barnes, *Genesis of the World War*, p. 320.

¹⁰¹⁹ Stieve, *Isvolsky and the World War*, p. 210.

сътрудничество работата за укрепването на мира и цивилизацията, за която и двете правителства се стремят ежедневно“.¹⁰²⁰

Дали не е знаел за казаците по улиците, за нападенията над жени и деца, за преобърнатите и разбити трамваи при бунтовете, продължили през нощта? Цивилизацията рядко е защитавана по-зле. Кореспондентът на „Таймс“ в Санкт Петербург пише: „Благодарение на възхитителните мерки, непокорните елементи бяха успешно държани далеч от главните пътища по време на посещението на президента Поанкаре, което премина безпроблемно.“¹⁰²¹ Непокорните елементи са отстранени от погледа, жестоко бити и дори убивани, но за привилегированите читатели на „Таймс“ тези жертви на бедността и потисничество са просто празни приказки: инциденти от историята.¹⁰²²

Поанкаре посещава императорския двор в Санкт Петербург. Съобщения за личните му разговори с царя са отразени в печата, но не е написана нито дума за същността им.¹⁰²³ Всъщност текстовете на френските дипломатически телеграми са фалшифицирани или просто унищожени след войната, за да се скрие истинският характер на посещението на Поанкаре.¹⁰²⁴ Той се среща в Зимния дворец с много от чуждестранните посланици в Русия. Разговорът му с японския посланик подготвя пътя за по-късна японска намеса на страната на Антантата. Той уверява сър Джордж Бюканън, че царят е много помирителен по отношение на Персия. Без съмнение покупката на петролната компания е „разтърсила няколко руски самовара“¹⁰²⁵. Когато официалното му се представя австроунагрския посланик, той говори Поанкаре за френските си предци¹⁰²⁶, но не става нито дума за напрежението около Сърбия.¹⁰²⁷ Президентът на Франция посещава Русия и през 1912 г. Колко странно е, че и в двете години, когато европейска война е сериозно възможна (1912 и 1914 г.), Поанкаре прави посещения в Русия. Това не е съвпадение. Целта на посещението на Поанкаре е да увери царя и Сазонов, че Франция ще бъде до тях и да ги насърчи незабавно да започнат военни приготовления за война с Германия.

Всеки руснак в двора в Санкт Петербург знае, че врагът е Германия и че ще се стигне със сигурност до война. Палеолог пише в мемоарите си за официалните банкети, как великите княгини Анастасия и Милица (сестри, черногорски княгини), съответно съпруги на великия княз Николай Николаевич и великия княз Пьотър Николаевич (братя), му казват с възторг, че „Войната ще избухне. Нищо няма да остане от Австрия. Ще си върнете Елзас-Лотарингия. Нашите армии ще се срещнат в Берлин. Германия ще бъде унищожена.“ Очевидно това поглъща мислите им с радостно очакване. Всъщност, както и другаде в Европа, управляващите класи виждат войната

¹⁰²⁰ *The Times*, 22 July 1914.

¹⁰²¹ Също в този брой на вестника.

¹⁰²² Коментарите на авторите са тенденциозни. Нима Великобритания използва други мерки за да потушава безредиците в Ирландия или в колонията си! Примерът с Бурската война е показателен. Мерките за сигурност са необходими, предвид обстоятелството, че Русия гъмжи от престъпници като есерите – терористи и убийци, чийто основен подход са хвърлянето на бомби и политически убийства. Смятам, че борбата на руските власти с тях, както и с другите престъпници – болшевиките, е наложителна. (б. пр.).

¹⁰²³ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 280.

¹⁰²⁴ През 1927 г. е отпечатан подробен анализ на френските официални телеграми, показващ пропуските и промените в оригиналните документи, одобрени на Ке д'Орсе. Премахнати са всички подробности за посещението на Поанкаре в Санкт Петербург и последвалите руски военни маневри.

¹⁰²⁵ Ненужна и глупава ирония. Персия е разделена на сфери на влияние, Северната част за Русия, южната – за Великобритания. (б. пр.).

¹⁰²⁶ Тук авторите грешат, френски предци има германският посланик Фридрих Пурталес, и с него говори Поанкаре, а австроунагрският посланик е унгарецът Фридрих Сапари. (б. пр.).

¹⁰²⁷ G. Demartial, *L'Evangile du Quai d'Orsay*, p. 11.

като удобно решение на гражданските вълнения, безработицата и свободните приказки за революция. Поанкаре има охотна публика. Руските военни го приветстват ентузиастично. Те също са убедени, че войната е „неизбежна“. Одобрението на Поанкаре е точно това, което искат да чуят.¹⁰²⁸

Бюканън изпраща телеграма до външното министерство в Лондон на 24 юли, в която обобщава посещението на Поанкаре: „Френският посланик ми заяви, че Франция не само ще окаже на Русия силна дипломатическа подкрепа, но, ако е необходимо, ще изпълни всички задължения, наложени ѝ от съюза.“¹⁰²⁹

Поанкаре и Сазонов се споразумяват за сделката. Ако Русия воюва срещу Германия и Австро-Унгария, Франция ще изпълни ангажимента си към Русия. Тази телеграма изрично доказва, че до 24 юли сър Едуард Грей знае, че неговата световна война е предопределена. Документът е скрит от света в продължение на десет години. Както заключава Щив, биографът на Изволски: „Кратбланшът за световна война, подписан за първи път от Поанкаре през 1912 г., сега беше преподписан отново.“¹⁰³⁰ Много точно казано. Докато историците се фокусират върху митичната идея за празния чек на Германия към Австро-Унгария, даден в Потсдам, истинският чек за войната – одобрен от Великобритания – е този, който Поанкаре подписва в Санкт Петербург.

В Министерството на външните работи телеграмата на Бюканън е подложена на щателен контрол, а частните бележки, приложени към нея, демонстрират вътрешните спънки в мисленето на Тайния елит.¹⁰³¹ Анализът на сър Еър Крю стига до същината на въпроса. Каквито и да са оснжвоншата на австроунгарските исакиня срещу Сърбия, той смята, че е „неприлично“ да се намесват Санкт Петербург или Париж, дори е „опасно“. Опасно? Като например, всяка намеса от Великобритания може да ги спре да започнат войната? Погледнете всичко това в перспектива. Австро-Унгария е претърпяла важно политическо убийство, унижения и провокации от Сърбия, но това не се брои.

Русия и Франция имат договореност, че ще се обединят силите си и ще воюват заедно, което изглежда напълно разумно на сър Еър Крю, така че Великобритания просто трябва да позволи това да се случи. Той формулира дипломатическите си коментари по следния начин: „Важното е дали Германия е или не е абсолютно решена да води тази война сега.“ Неговата изкривена логика противоречи на това, което той вече знае. Не Германия е решена да „води тази война сега“; това е решение на Тайния елит. Години на внимателно и сложно планиране ще се окажат напразни, ако Германия отново откаже да бъде въввлечена – точно както прави през 1912 и 1913 г. Разсъжденията на Крю съдържат важно откровение: „Нашите интереси са свързани с тези на Франция и Русия в тази борба, която не е за владение на Сърбия, а между Германия, целяща политическа диктатура в Европа, и силите, които желаят да запазят индивидуалната свобода“.¹⁰³²

Възниква въпросък: какви са съвпадащите интереси между Великобритания и Русия? Споделени амбиции, които могат да се сблъскат в Персия? Не, това е война с Германия. Дали Великобритания някога е обмислила сериозно да даде на Русия владението на Проливите? Не. Дали Русия е земя на индивидуалните свободи? Не е. Самата идея царската империя да се свързва със свободите е абсурдна. Нито един еврейин, член на британския парламент не е имал право да пътува свободно до Русия.¹⁰³³

¹⁰²⁸ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, pp. 280, 283.

¹⁰²⁹ Barnes, *Genesis of the World War*, p. 331.

¹⁰³⁰ Buchanan to Grey, 24 July, BD 101, in Geiss, July 1914, p. 196.

¹⁰³¹ Stieve, *Isvolsky and the World War*, p. 215.

¹⁰³² Geiss, July 1914, pp. 198-199.

¹⁰³³ Hansard, *House of Commons, Debate*, 10 July 1914, vol. 64, cc1397-1398.

Това изкривено, нелогично пристрастие не е нищо повече от отровата на философията на Тайния елит. Крю завършва с препоръка флотът да бъде мобилизиран веднага щом някоя от Великите сили направи първата си крачка към война, но Едуард Грей предварително е проверил този въпрос с Уинстън Чърчил. Флотът е готов и чака предстоящата буря. Интересите на Великобритания са насочени към Ирландия, а не към Русия, Австро-Унгария или Сърбия. Няма и никакво чувство на загриженост за Германия. По време на дебата по законопроект за финансите на 23 юли Лойд Джордж похвалва подобряващите се отношения между Германия и Великобритания. Той очаква с увереност времето, когато безумието на международните разходи за превъоръжение може да намали нелепата данъчна тежест върху британската нация: „Вземете например един наш съсед. [Той има предвид Германия.] Нашите отношения са много по-добри, отколкото са преди няколко години. Няма го онова ръмжене, което виждахме, особено в печата, за тези две велики сили, няма да кажа съперничаещи си нации, а две велики империи“.¹⁰³⁴

В същия ден, в който нотата на Австро-Унгария е представена на сръбското правителство, британският канцлер на хазната публично хвали Германия с реч, която намеква за по-добри времена. Нищо чудно, че германците са объркани. Нищо чудно, че Сазонов незабавно иска уверение в истинските намерения на Великобритания. За разлика от измамите и тайните меморандуми, които крият истинските цели на Лойд Джордж и неговите доверени съучастници, германските политици се опитват да запазят австроунгарския отговор в контекст. Държавният секретар Готлиб фон Ягов предполага в „Северногермански вестник“ от 19 юли, че „локализирана война“ е достатъчно и подходящо решение.¹⁰³⁵ Решението е просто: оставете Австро-Унгария и Сърбия да се бият помежду си. Съществуват исторически прецеденти, които оправдават подобно мислене, включително войната на Великобритания с Трансваал и войната на САЩ срещу Испания през 1898 г.¹⁰³⁶

Русия и Франция обаче нямат намерение да бъдат безучастни, докато Австро-Унгария се справя с „горката“ Сърбия. Локализираният австроунгаро-сръбски конфликт никога не е било решение за Тайния елит. Цялата игра е да се ввлече Германия във война. Бетман, германският канцлер, е уверен, че всички необходими протоколи се спазват, въпреки че е обезпокоен от бавното темпо на вземане на решения от страна на Австро-Унгария. Той изпраща инструкции до германските посланици в Санкт Петербург, Лондон и Париж, за да подчертаят, че Австро-Унгария има всички основателни причини да накаже Сърбия.¹⁰³⁷

Той заявява, че ако Австрия не е готова „да се откаже завинаги от статута си на велика сила“, тя трябва да наложи своите искания. Бетман е уверен, че след убийството на ерцхерцог Фердинанд, царят ще разбере необходимостта европейските монарси да се обединят срещу политическия радикализъм, който се стреми да сложи край на императорите, крале и всички атрибути на монархията.¹⁰³⁸

Австро-Унгария представя нотата на Сърбия, след като Поанкаре и френската делегация отпътуват от Санкт Петербург на 23 юли. Отлагането е безполезно. Французите и руснаците вече са провели своята съдбоносна, но все още тайна среща и

¹⁰³⁴ Lloyd George, *Hansard, House of Commons, Debate*, 23 July 1914, vol. 65, cc666–781.

¹⁰³⁵ Geiss, July 1914, p. 133, and Rumbold to Grey, BD 77, 22 July 1914, p. 158.

¹⁰³⁶ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. II, footnote p. 1071.

¹⁰³⁷ Bethmann Hollweg to the ambassadors at St Petersburg, Paris and London, DD100; Berlin, 21 July 1914, in Geiss, July 1914, p. 149.

¹⁰³⁸ Geiss, July 1914, p. 150.

ангажиментът на Сазонов да защити Сърбия е абсолютен. Всичко е решено много преди австроунгарските искания да станат публични.¹⁰³⁹

Берхтолд настоява, че нотата не подлежи на договаряне: „Не можем да започнем преговори със Сърбия по нашите искания и не можем да се задоволим с нищо по-малко от тяхното безусловно приемане в рамките на посочените условия; в противен случай ще бъдем задължени да извършим допълнителни действия.“¹⁰⁴⁰

Барон фон Гислинген, австроунгарският посланик в Белград, връчва нотата на сръбското правителство в 18,00 ч. в четвъртък, 23 юли. Тя съдържа десет искания, които са вече известни от предходните седмици и, доколкото Берхтолд знае, не са причинили видимо безпокойство.

По принцип на сърбите е наредено да спрат антиавстроунгарските публикации, да разпуснат тайната организация „Народна одбрана“, да сложат край на преподаването на антиавстроунгарска пропаганда в училищата и да уволнят всички държавни служители и военни, които са открито антиавстроунгарски настроени. Нотата настоява на австроунгарски служители да бъде разрешено да сътрудничат със сърбите и да участват в съдебното разследване на заговора, довел до убийството в Сараево.

Известните заговорници – и тук нотата правилно посочва Танкосич и Циганович, трябва да бъдат арестувани, както и онези, които очевидно са помагали на убийците чрез контрабанда на оръжие и взривни вещества през границата в Босна. Те искат да знаят защо високопоставени сръбски служители продължават словесно да атакуват Австро-Унгария дори след атентата. Накрая е определен 48-часов срок за недвусмислено приемане на всяка точка. На практика всяко искане вече е известно на агентите на Тайния елит, включително срокът за отговор. Берхтолд и неговите съветници са напълно неподготвени за случилото се по-нататък. Въпреки цялата международна подкрепа и насърчение, които им са оказани през предходните седмици, последва уговорената реакция от Русия, Франция и Великобритания, чието добре координирано преструване на възмущение е напълно в противоречие с предишните настроения. Тези, които насърчават решителни австроунгарски действия, сега заявяват, че вместо да се стреми към удовлетворение от Сърбия, Австро-Унгария злоупотребява със ситуацията като претекст за провокиране на война. Спорът се обърна по най-странен начин. Австро-Унгария е обвинена, че не е представила „никакви доказателства“ за сръбското съучастие и настояха, че трябва да се даде „повече време“ за сръбския отговор.¹⁰⁴¹ Това беше измама, крещящ опит да се спечели допълнително време за руската и френската военни приготовления.¹⁰⁴² Австро-Унгария остава непоколебима и настоява за отговор в рамките на 48 часа. На 24 юли австроунгарските посланици са подложени на словесни обиди, когато представят исканията си към Сърбия на правителствата на Антантата. В Санкт Петербург Сазонов избухва срещу австроунгарския посланик, като непрекъснато го прекъсва да обясни нотата. „Знам какво искате.“ „Искате да воювате със Сърбия... подпалвате Европа.“¹⁰⁴³

Точка по точка Сазонов оспорва и отхвърляше всяка част от австроунгарската нота. Как смее австроунгарското правителство да иска разпускане на „Народна одбрана“? Защо настоява австроунгарски служители да участват в разследванията?¹⁰⁴⁴ Този непрофесионален изблик, показва той вече познаваше подробно исканията, това беше измама. Сър Едуард Грей се среща с граф Менсдорф, австроунгарския посланик

¹⁰³⁹ Montgelas, *British Foreign Policy under Sir Edward Grey*, p. 65.

¹⁰⁴⁰ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. II, pp. 1062–1063.

¹⁰⁴¹ Montgelas, *British Foreign Policy under Sir Edward Grey*, p. 66.

¹⁰⁴² Barnes, *Genesis of the World War*, p. 200.

¹⁰⁴³ *Austrian Red Book*, OD 10616, 24 July 1914, in Geiss, July 1914, p. 174.

¹⁰⁴⁴ Geiss, July 1914, p. 178.

във Великобритания, на „Даунинг стрийт“ сутринта на 24 юли. Като се има предвид, че сър Едуард Грей не бърза с преценките, незабавното му изявление, че нотата е „най-страхотният документ, който някога е адресиран от една държава до друга“¹⁰⁴⁵, е нелепо. Когато Менсдорф се опитва да обясни основателността на случая, Грей отхвърля аргументите защото „не са наша грижа“. Едва ли може да е по-пренебрежителен. И това е измама.

В Париж е различно. Тъй като всички висши министри, буквално в морето на път са Франция, нотата е предадена на министъра на правосъдието, чиято умерена и безчувствена реакция е в пълен контраст с изблиците другаде. Никой не се сеща да му даде официалния текст на Съглашението. С почти неприлична бързина на Пол Камбон, френският посланик в Лондон, е наредено да се върне във Франция, в Ке д'Орсе.

Докато външните министри на страните от Антантата организират възможно най-голяма буря от възмущение, няколко британски вестника приемат австроунгарските искания за напълно оправдани. „Манчестър Гардиън“, „Дейли Нюз“ и „Дейли Кроникъл“ изразяват разумно разбиране на австрийската позиция. От консервативните вестници „Дейли Телеграф“ е най-безпристрастен. Той подкрепи австроунгарците в „искането за пълно и бързо отхвърляне на всички практики използващи убийството като политически похват.“¹⁰⁴⁶ „Манчестър Гардиън“ дълбоко съжалева, че Русия е готова стигне до „крайни мерки“, ако на Сърбия бъде наложен силов австроунгарски натиск. Според редакционната му статия, Австро-Унгария има основателна причина да бъде твърда към Сърбия, но „заплахата с война на Русия, е проява на чиста бруталност, неоправдана от внезапното ѝ откритие за „святостта“ на баланса на силите в Европа“.¹⁰⁴⁷ Това е саркастичен, но оправдан отпор на руската позиция и интерес към сръбските дела.

Както се очакваше, „Таймс“ бие на другата страна. Два дни преди предаването на нотата, под заглавие „Опасност за Европа“, е публикувана редакционна статия, която подкрепя руснаците и хвърля съмнение върху намеренията на Австро-Унгария да локализира войната.¹⁰⁴⁸

Както винаги, гласът на Тайния елит е крачка напред. Аскуит осъжда австроунгарската нота като „заплашваща и унижителна“¹⁰⁴⁹.

Но насаме доверява на тайната си любов, Венеция Стенли¹⁰⁵⁰, че: „любопитното е, че по много, ако не и по повечето точки, Австро-Унгария има право, а Сърбия е в много лоша позиция... но австрийците са най-глупавите хора в Европа“.¹⁰⁵¹

Той знае подбудите на Грей за престорената реакция на австроунгарските искания, но не може да ги каже публично. Тяхната публична позиция, преструвката им на възмущение, представлява подготвената реакция, която изпълнява външното министерство в съответствие с изблиците на Сазонов в Русия и на Поанкаре след завръщането му на френска земя.

Подкопавайки Австро-Унгария, те едновременно подкопават единствената нация, която ще застане до нея: Германия. Членовете на кабинета на Аскуит знаят само това,

¹⁰⁴⁵ Geiss, July 1914, p. 175. Mensdorff to Berchtold, 24 July 1914.

¹⁰⁴⁶ Willis, *England's Holy War*, p. 32.

¹⁰⁴⁷ *Manchester Guardian*, 25 July 1914.

¹⁰⁴⁸ *The Times*, 22 July 1914.

¹⁰⁴⁹ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 369.

¹⁰⁵⁰ Беатрис Венеция Стенли Монтагю (1887 – 1948) е британска аристократка, красавица и светска личност, най-известна с уживената си кореспонденция с министър-председателят Х. Х. Асквит между 1910 и 1915 г. Вероятно Венеция е част от Тайния елит и Аскуит се съветва с нея по много въпроси. Според тогавашните слухове, е имало и интимна връзка между тях, но тя не е доказана. (б. пр.).

¹⁰⁵¹ H. H. Asquith, *Letters to Venetia Stanley*, edited by Michael and Eleanor Brock, 26 July 1914, p. 125.

което четат във вестниците. С единственото изключение на прословутите петима (Аскуин, Грей, Халдейн, Лойд Джордж и Чърчил)¹⁰⁵², те не знаят за участието на Антантата в спора между Австро-Унгария и Сърбия.

Кабинетът се събира следобед на 24 юли за да обсъди подробно стрелбите в Дъблин и доставката на германско оръжие на ирландските доброволци, а след това, почти като странична тема, е повдигнат въпросът за бързо влошаващата се сръбска криза. Според Уинстън Чърчил дискусиата за Ирландия е достигнала своя неубедителен край и кабинетът е на път да се раздели, когато сър Едуард Грей представя австроунгарската нота, за която твърди, че току-що му е донесена от външното министерство. Посланието, в което те искат членовете на кабинета да повярват, е, че това е „ултиматум, нямащ прецедент в днешно време“.¹⁰⁵³

Чарлз Хобхаус, министър на пощите в кабинета на Аскуит от 1914 г., пише в дневника си: „Грей се намеси, за да каже, че ултиматумът на Австро-Унгария към Сърбия ни е доближил повече до европейски Армагедон, отколкото бяхме през всички Балкански проблеми. Той е предложил Германия, Франция, Италия и Обединеното кралство съвместно да оказват натиск върху Австрио-Унгария и Русия да се въздържат от действия, но е сигурен, че ако Русия нападне Австро-Унгария, Германия непременно ще ѝ се притече на помощ“.¹⁰⁵⁴

Ако казаното от Чърчил е истина, Грей е инсценирал на съобщението за ултиматума драматичен ефект. Знаем, че нотата не е „просто донесена“ на Грей този следобед, а му е връчена на „Даунинг стрийт“ същата сутрин, когато той се оплаква от граф Менсдорф.¹⁰⁵⁵

Като оставим това настрана, виждаме как външният министър изопачава нотата в „ултиматум“. Хобхаус дори е дал думата с главна буква. Обърнете внимание също как във версията на Хобхаус, вината не е на Германия. Ключът към войната или мира е в Русия: „Ако Русия нападне Австро-Унгария, Германия непременно ще се намеси.“ Това е същата Русия, на която Поанкаре току-що е дал празен чек. Същата Русия, за която пише сър Еър Крю, че е „неполезно“ и дори „опасно“ да се намесва.

В цялата тази шумотевица, обвинения и контробвинения, след началото на войната, фокусът е поставен върху австроунгарската нота, сякаш самата тя е причината за войната. Австро-Унгария обаче от години е обект на провокации и неспазени обещания от страна на Сърбия. Сръбското правителство подкрепя престъпните дейности на различни организации в страната и техните скандални антиавстроунгарски действия. В дните и седмиците преди нотата да бъде връчена на Белград, Австро-Унгария събира значителни доказателства за убийците и техните вдъхновители и покровители.¹⁰⁵⁶ Това, което Виена иска, е минимумът, необходим за нормализиране на отношенията. Без неясни обещания, без отлагане. Основата за положително разрешаване на това, което се оказва неразрешим проблем, е поставена на масата. Неподлежащо на договаряне, но е справедливо решение.

Нотата съдържа минималните условия, които гарантират безопасността на Австро-Унгария от сръбската заплаха.¹⁰⁵⁷

В 15,00 ч. на 25 юли – тоест три часа преди края на 48-часовия срок даден от Австро-Унгария, Сърбия официално обявява мобилизация на армията. Започват трескави военни приготовления. Държавните архиви, хазната и държавните служба се

¹⁰⁵² Asquith, Grey, Haldane, Lloyd George and Churchill were exclusively 'in the know' in Cabinet.

¹⁰⁵³ Churchill, *World Crisis*, p. 155.

¹⁰⁵⁴ David, *Inside Asquith's Cabinet*, pp. 176–177.

¹⁰⁵⁵ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 369.

¹⁰⁵⁶ Berchtold, 'Austria's Challenge Justified by Serbian Menace', p. 226.

¹⁰⁵⁷ Barnes, *In Quest of Truth and Justice*, p. 44.

премествата от Белград във вътрешността на страната, в Ниш. Преди да предадат отговора си и знаейки, че той не отговаря на поставените искания, сърбите обявяват намерението си. Сърбия се готви за война. Пашич лично предава официалния отговор няколко минути преди 18,00 ч. на 25 юли, а австроунгарският посланик и цялата му легация са на път за дома с експреса в 18,30 ч. от Белград.

Сръбският отговор е внимателно изработен и умерен по характер.¹⁰⁵⁸ Той не само спечелва одобрението и симпатиите на силите на Антантата, но и на неутралните държави. Той дори предизвиква възхищението на Берхтолд, който описва отговора като „най-блестящия пример за дипломатически умения, които някога съм срещал“, но въпреки, че изглежда разумен, е „напълно безполезен по съдържание“.

Дипломатическият език на Пашич, със сигурност притежава всички белези на професионален тактик. Очевидно е добър ученик на Хартвиг. Но Пашич е смятан за твърде объркан без починалия си руски ментор, така че кой стои зад сръбския отговор?

Белград незабавно се е обърнал към Сазонов, Палеолог и царя за помощ. Зад кулисите телеграфните линии между Лондон, Белград, Санкт Петербург и Париж почти се зачервяват. Сър Едуард Грей телеграфира до Белград в петък вечерта (24 юли) в 21,30 ч., за да посъветва сърбите как трябва да реагират. Той изрично предлага да „дадат благоприятен отговор по колкото се може повече точки в рамките на определения срок и да не дават на Австро-Унгария остро отрицание“. Той иска да се извинят, да изразят съжаление за поведението на своите служители и да отговорят по начин, който представлява най-добрите интереси на Сърбия. Грей отказва да даде допълнителни съвети, без да се свърже директно с Русия и Франция.¹⁰⁵⁹

Неговите думи, камани на време, са достатъчни, за да прикрият факта, че Великобритания, Франция и Русия вече са договорили съвместната си позиция. Най-голям принос към сръбския отговор идва от Париж в лицето на Филип Бертело, помощник-директор по политическите въпроси във френското външно министерство. Той е един от най-високопоставените дипломати в Европа и високо ценен от Поанкаре и Тайния елит. Бертело първо признава, че е очертал изключително проникателния отговор за Сърбия, а по-късно се хвали, че всъщност е изготвил самата му формулировка.¹⁰⁶⁰ Той потвърждава съвета на Грей, че Сърбия трябва да предложи незабавно удовлетворение по всички точки, с изключение на тази, която засяга нейния суверенитет. В Санкт Петербург Сазонов също съветва сърбите за изключителна умереност.¹⁰⁶¹

Тайният елит подготвя сърбите за поетапна стратегия. Първата стъпка е телеграмата на Пашич от 19-ти, апел за подкрепа, основан на молба за достойнство, уважение и независимост. Втората стъпка е да се изведе Пашич от Белград. Те знаят, че австроунгарците възнамеряват да представят нотата на 23 юли, затова се погрижват Пашич да е извън сръбската столица по време на предизборна кампания, споразумение, което е о предварително оповестено в Европа чрез вестниците.¹⁰⁶² (Тази тактика, цели принуди австроунгарците да удължат срока, за официалния отговор. Но не проработва.) И накрая, те се погрижват да няма значими шаже д'афери или посланици от силите на Антантата в Белград през този уикенд, така че каквото и да се случи, никой от Франция, Русия или Великобритания да не може да бъде свързан с официалния отговор.¹⁰⁶³

¹⁰⁵⁸ Pierre Renouvin, *The Immediate Origins of the War*, p. 99.

¹⁰⁵⁹ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, pp. 340, 337, 339.

¹⁰⁶⁰ Barnes, *Genesis of the World War*, p. 201.

¹⁰⁶¹ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 338.

¹⁰⁶² *The Times*, 22 July 1914.

¹⁰⁶³ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 338.

Приносът от Лондон, Париж и Санкт Петербург представлява мащабна пропагандна офанзива от името на Сърбия. Отговорът е формулиран с много помирителен език, с престорено смирение и привидна откритост и искреност. Европейското обществено мнение все още беше на страната на Австро-Унгария, а не на Сърбия, и това ще се засили, ако сърбите бяха представили арогантен или обиден отговор. Сърбия трябва да бъде преоткрита като смела и безпомощна малка нация, която е прекрачила границата на националното достойнство, като се е предала на суровите искания на Австро-Унгария. От всички дипломатически хитрости преди началото на войната нямаше по-хитра „от написването на сръбския отговор на Австро-Унгария“.¹⁰⁶⁴

За неосвободените изглежда, че всички точки с изключение на двете последни, са били приети и че „горката малка Сърбия“ се е поддала на огромния и несправедлив натиск от съседната велика сила.



Руската мечка дебне австроунгарския орел да се спусне върху сръбската стръв. (карикура на "Пънч")

Кайзер Вилхелм се завръща от триседмичното си плаване и приветства сръбския отговор като „триумф на дипломатията“, когато го прочита за пръв път.¹⁰⁶⁵ Вилхелм отбелязва в полето на документа: „отлично изпълнение за срок от само 48 часа. Това е повече, отколкото човек би могъл да очаква!“¹⁰⁶⁶

Той е убеден, че австроунгарците ще бъдат доволни и че малкото резерви, които Сърбия е направила по определени точки, могат да бъдат изяснени чрез преговори. Незабавният и спонтанен отговор на кайзер Вилхелм ясно показва неговата вяра, всъщност радостта му, че всеки риск от война е премахнат. „С него [с сръбския отговор] всяка причина за война отпада.“¹⁰⁶⁷

Но тълкованието на Вилхелм е искрено, но тъжно наивно. Той приема сръбските отстъпки за чиста монета, но австроунгарците не мислят така. Отговорът включва внимателно конструирани

условия и резерви, които не са очевидни веднага.¹⁰⁶⁸

Първите впечатления често могат да бъдат подвеждащи. Макар че сръбският отговор изглежда съгласен с почти всяко австроунгарско искане, но е изпълнен с отказващи увъртания, че австроунгарците неминуемо да го отхвърлят. Само две от исканията (№ 8 и 10) са приети изцяло, докато отговорите на останалите са уклончиви.¹⁰⁶⁹

Резервите и лъжите са внимателно и умело прикрити. Например, където се настоява за арестуването на Танкосич и Циганович, в отговора се посочва, че Циганович е избягал и не е възможно да бъде арестуван. Твърдението, че сърбите всъщност се опитват да го арестуват, е лъжа. Циганович е личен приятел на Пашич и министър-председателят знае, че приятелят му е укрит с пълното знание и съдействие на началника на сръбската полиция. Най-важното австрийско искане е отхвърлено

¹⁰⁶⁴ Barnes, *Genesis of the World War*, pp. 200–201.

¹⁰⁶⁵ Ferguson, *Pity of War*, p. 156.

¹⁰⁶⁶ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 348.

¹⁰⁶⁷ Ferguson, *Pity of War*, p. 156.

¹⁰⁶⁸ Renouvin, *Immediate Origins of the War*, p. 98.

¹⁰⁶⁹ Swain, *Beginning the Twentieth Century*, p. 353.

категорично. Берхтолд настоява да се предприемат съдебни действия срещу всички, свързани със заговора за убийството, и австроунгарските служители да бъдат пряко включени в разследванията. Сърбия се противопоставя, твърдейки, че подобно намесване във вътрешните работи, е нарушение на нейната конституция. Това не обаче намеса. Австроунгарците искат на техните служители, да бъде позволено да съдействат за разследването на престъплението, а не да се намесват във вътрешните работи на страната и сръбските съдебни процедури. Имаше многобройни прецеденти за подобно трансгранично полицейско участие.¹⁰⁷⁰

Но сърбите издигат фалшиво твърдение и заявяват, че австроунгарската нота е нарушение на техния суверенитет. Колко странно е, че белгийският посланик предупреждава три седмици по-рано, че сръбският суверенитет ще се превърне в централен въпрос.

Тайният елит знае, че Виена няма да приеме отговора. Той е специално предназначен да бъде отхвърлен. Никаква козметична игра на думи не може да прикрие факта, че се отхвърлят австроунгарските клаузи.

Лъжата, че Австро-Унгария умишлено е направила нотата толкова строга, за да принуди Сърбия да има друг избор, освен да я отхвърли, за съжаление продължава да се твърди от историците. Аргументът им твърди, че: Войната трябва да бъде провокирана (от Германия) и убийството на ерцхерцога предоставя идеален повод. На австроунгарците е казано, че трябва да го използват, за да атакуват Сърбия, клиента на Русия, а избраното средство е ултиматум, съдържащ искания, които не могат да бъдат приети без нарушение на сръбската независимост.¹⁰⁷¹

Това е митът, който Тайният елит иска да разпространи, че на Австро-Унгария е било „казано“ от Германия да нападне Сърбия. Най-добрата лъжа е голямата многократно повторена лъжа.

Ако Австро-Унгария беше решена от самото начало да воюва със Сърбия, защо предприема изтощителния триседмичен дипломатически път? Свободена от външна намеса, австроунгарската армия е напълно способна да победи Сърбия. Ястребите в австроунгарската армия искат незабавна атака, но дипломатите настояват за дълго отлаганата нота, която неволно дава време на Великобритания, Франция и Русия да подготвят капана си.¹⁰⁷²

Сръбският отговор и последвалата реакция на Австро-Унгария подпомагат този капан. На 25 юли сър Джордж Бюканън в Санкт Петербург пише строго поверителна телеграма до сър Едуард Грей. Тя пристига в Лондон в 22,30 ч. Текстът не може да бъде по-ясен: **„Русия не може да позволи на Австро-Унгария да смаже Сърбия и да стане доминираща сила на Балканите, и сигурна в подкрепата на Франция, тя ще се изправи пред всички рискове на войната.“**¹⁰⁷³

Кой изказва идеята Сърбия да бъде смазана от Австро-Унгария? Берхтолд никога не изтъква подобна цел. Твърдението, че Австро-Унгария иска да смаже Сърбия, е поредната пропаганда, изфабрикувана, за да оправдае тенденциозната реакция на Съглашението. Но още по-лоша е френската връзка: празният чек. „Сигурна в подкрепата на Франция“, Русия е готова да „се изправи пред всички рискове на войната“.

Бюканън изтъква абсолютните уверения, които Поанкаре е дал на Сазонов. Всъщност това са повече от уверения; това е подстрекателство към война. Поанкаре

¹⁰⁷⁰ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. II, p. 1040.

¹⁰⁷¹ Stone, *World War One*, p. 21.

¹⁰⁷² Barnes, *In Quest of Truth and Justice*, p. 47.

¹⁰⁷³ Buchanan to Grey, 25 July 1914, BD 125, in Geiss, *July 1914*, p. 213.

кани Сазонов да поведе акцията, обещавайки, че армиите на двете страни ще маршируват под едно и също знаме. Точно това планира Тайният елит.

Не австроунгарската нота прави войната неизбежна, а сръбският отговор, предназначен да провокира реакцията, за която Русия, Франция и Великобритания са подготвени и я очакват.

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 22. ЮЛИ 1914 Г. ЕВРОПА ТРЪГВА ВОДЕНА КЪМ РЪБА НА ПРОПАСТТА

- Санкт Петербург се превръща в център на вземане на критични решения.
- Агентите на Тайния елит, Поанкаре и Изволски, подпомогнати от Палеолог и Бюканън, са там, за да гарантират, че царят и Сазонов ще заемат твърда позиция срещу Австро-Унгария.
- Поанкаре отива в Санкт Петербург, също както през 1912 г., за да обещае, че Франция ще влезе във война на страната на Русия, ако Германия застане в защита на Австро-Унгария. Това е истинският „празен чек“ за войната.
- Сър Джордж Бюканън се уверява, че Грей е напълно запознат с развитието на събитията към война и редовно подкрепя Сазонов, за да бъде твърд.
- Русия и руската политика към собствения ѝ народ не се приема от повечето британци. Те няма да приемат военен съюз с Русия.
- В парламента и в кабинета подробности за влошаването на международните отношения са укривани до 24 юли.
- Германия е заблудена, че отношенията ѝ с Великобритания се подобряват значително, чрез парламентарните обсъждания, печата и дипломатически намеци, докато агентите на Тайния елит във външното министерство планират нейното унищожение.
- Австроунгарският външен министър Берхтолд многократно е уверяван, че другите държави разбират необходимостта от остър австроунгарски отговор, докато без негово знание, Великобритания, Франция и Русия подготвят колективен и изцяло отрицателен отговор на исканията, съдържащи се в австроунгарската нота.
- Исканията, отправени от Австро-Унгария, не са неочаквани, нито несправедливи. Отговорите на Антантата са непропорционално тенденциозни. Забавянето на Берхтолд им дава триседмичен прозорец, в който да изработят обмислената си реакция.
- Сръбският отговор е дипломатически триумф, замислен от Тайния елит, за да изглежда помирителен, но да предизвика австроунгарската военна заплаха и всичко, което ще последва.
- Германия е загрижена за бавния темп на австроунгаро-сръбския спор, и кайзерът е зарадван на сръбският отговор, най-вече приемайки го, че премахва всякаква вероятност от война.
- Сръбският отговор отваря капана, който е поставен за Берхтолд.
- Надпреварата на Тайния елит за война набира скорост. Сър Едуард Грей знае до 25 юли, че Русия е готова да се изправи пред всички рискове на войната.

ГЛАВА 23. Юли 1914 г. – Първите мобилизации.

В рамките на часове след отпътуването на Поанкаре от Санкт Петербург на 23 юли, успехът на мисията му става ясен. Русия започва да мобилизира огромните си армии и прави необратима крачка към войната в Европа. Агентът на Тайния елит е изпълнил основната си цел. През първите десетилетия на XX век общата мобилизация на въоръжените сили на една велика сила показва намерението ѝ за война.

Плановите за съсредоточаване на редовните армейски части, наборници и извикването на запасниците, екипирането и транспортирането им до граничните сборни пунктове са разработени с голяма прецизност. Основна роля тук има железопътната мрежа на съответната страна. Концентрацията на войските към изходните пунктове става чрез железопътен транспорт, а генералните щабове работят години наред, за да усъвършенстват графици си за мобилизацията.

От момента, в който е издадена заповедта за мобилизация, всичко трябваше да се движи в определени часове, в точен ред, чак до броя на осите на влака, които ще преминат по даден мост в рамките на дадено време. Всяко действие в процеса на мобилизация води логично към следващото, с прецизност в една стъпка, комбинирайки

се в практически необратимата ескалация към война. По отношение на стратегическото планиране, предположението е, че предимството винаги е в настъплението и скоростта на мобилизацията е от съществено значение.

Европейските лидери вярват, че преднина от един до три дни в мобилизацията е от военно значение за хода на войната, и всеки, който се забави става все по-уязвим.¹⁰⁷⁴

Френско-руската военна конвенция е много конкретна, като обявява, че първият, който се мобилизира, трябва да бъде обявен за агресор и че общата мобилизация „означава война“.¹⁰⁷⁵

Всички отговорни военни и политически власти във Франция, Русия и Великобритания впоследствие действат според това предположение.

Началникът на руския генерален щаб през 1892 г. пояснява, че мобилизацията на една от великите сили е решителен акт към война, защото след тази точка „не е възможно по-нататъшно дипломатическо колебание“.

Всички ефективни дипломатически маневри, сделки и споразумения трябва да бъдат сключени преди мобилизация. Веднъж започнала, нямаше връщане назад.¹⁰⁷⁶

Френско-руският съюз приема, че мобилизацията е равносилна на обявяване на война.¹⁰⁷⁷ Руският и френският генерални щабове разглеждат мобилизацията като откровен акт на обявяване на война, но и настояват всички нормални оперативни решения да се основават на това положение.¹⁰⁷⁸

Важно е да се изясни, че руското и френското правителство разбират точно какво означава мобилизация, когато решенията са взети през юли 1914 г.¹⁰⁷⁹

След като заповедта е дадена и машината за мобилизация е задействана, има малка възможност тя да бъде спряна. Кайзерът и неговите военни съветници спазват същото правило, че общата мобилизация е първата решителна стъпка към войната. Те знаят, че нямат друг избор, освен да отговорят със същото, ако бъде наредена обща руска мобилизация. При такъв сценарий, в момента когато Германия се мобилизира за самозащита, френско-руският съюз ще бъде задействан. Французите ще се мобилизират в подкрепа на Русия, и Германия щеше да се изправи пред война на два фронта. Това не е тайна за никой.

И двата съюза знаят точно как ще реагира другият в случай на война. Германия ще бъде принудена да води война на два фронта и при значително числено превъзходство на обединените сили на Русия, Франция и Великобритания. Само руската армия беше много по-голяма от германската, макар не е нито по-добре обучена, нито по-добре екипирана. С по-модерните си пъти и железопътни мрежи, предимството на Германия се състои в бързината на мобилизацията. За сравнение, военната машина на Русия е бавна, тромава и слабо ефективна.

Мобилизацията в обширните земи на Руската империя, с лоша инфраструктура, по-слабо развити железопътни линии близо до германските граници и неефективни местни военни власти, е бавна. Стратегическата цел на Русия е да намали това естествено германско предимство, като запази мобилизацията си в тайна възможно най-дълго.

През 1912 г., в разгара на Балканските войни, Русия твърди, че е отменила заповедта, за обявяването на обща мобилизация, защото това е еквивалентно на

¹⁰⁷⁴ Jack Levy, 'Organisational Routines and the Causes of War', *International Studies Quarterly*, vol. 30, no. 2, June 1986, p. 196.

¹⁰⁷⁵ Barnes, *Genesis of the World War*, p. 354.

¹⁰⁷⁶ Kennan, *Fateful Alliance*, p. 161.

¹⁰⁷⁷ Barnes, *Genesis of the World War*, p. 374.

¹⁰⁷⁸ Kennan, *Fateful Alliance*, pp. 250–1.

¹⁰⁷⁹ Marc Trachtenberg, 'The Meaning of Mobilization in 1914', *International Security*, vol. 15, issue 3, Winter 1990–91, pp. 120–50.

обявяване на война, но тайните им военни протоколи ясно сочат обратното: „Ще бъде изгодно да се завърши концентрацията [мобилизацията] без започване на военни действия, за да не се лиши врагът безвъзвратно от надеждата, че войната все още може да бъде избегната. Нашите мерки трябва да бъдат маскирани с умни дипломатически преговори, за да се приспят максимално страховете на врага... Ако с такива мерки можем да спечелим няколко дни, те непременно трябва да бъдат взети“.¹⁰⁸⁰

Поанкаре напуска Санкт Петербург късно на 23 юли. Няколко часа по-късно, на сутринта на 24-ти, генерал Николай Янушкевич, началник на руския генерален щаб, извиква генерал Добrorолски, началник на отдела за мобилизацията, в кабинета си и го пита дали е подготвил всичко за обявяването на мобилизация на армията.

Той е готов, но е учуден, когато Янушкевич добавя „само срещу Австро-Унгария“. Добrorолски знае, че частичната мобилизация само срещу Австро-Унгария е опасна, и на практика невъзможна. Трябва да бъде обща мобилизация, насочена и срещу Германия.¹⁰⁸¹

На заседание на Министерския съвет, проведено в 15 ч. следобед същия ден на 24 юли, руснаците решават да мобилизират 1 100 000 мъже в четирите южни военни окръга – Одеса, Киев, Москва и Казан, заедно с Балтийския и Черноморския флот.¹⁰⁸² Царят допълнително се съгласява да се направи подготовка за мобилизацията на 13 армейски корпуса на дата, определена от Сазонов.

Военният министър е упълномощен да „пристъпи незабавно към материалното и военното осигуряване на армията“, а министърът на финансите получава указание незабавно да изиска всички руски финансови средства от Германия и Австро-Унгария. Обърнете внимание, това става на 24 юли, денят преди срока за представяне на сръбския отговор.¹⁰⁸³

Руското военно командване се надценява в способностите си, да победят едновременно Австро-Унгария и Германия. Въпреки, че за последните 10 години, началниците на руския генерален щаб са сменяне 6 пъти, те твърдо вярват, че Русия е готова за война и е обвързана с честната си дума към Франция, да се нахвърли веднага срещу Германия.¹⁰⁸⁴

След набързо свиканото заседание на Министерския съвет на 24 юли, външният министър Сазонов обядва с посланиците Бюканън и Палеолог във френското посолство. Това са дипломатическите служители на Тайния елит, които гарантират, че Лондон и Париж са напълно информирани. Сазонов потвърждава, че царят е одобрил мобилизацията на над 1 милион мъже, и на руския флот. Императорската заповед (указ) не трябва да бъде оповестена публично, докато той Сазонов, не прецени, че е настъпил моментът да я обяви, но всички необходими предварителни подготовки за мобилизацията вече са започнали.¹⁰⁸⁵

Сазонов потвърждава, че Русия е готова да „поеме всички рискове“, а Палеолог повторя „празния чек“ на Поанкаре, поставяйки Франция безрезервно на страната на Русия. Поанкаре изрично е инструктирал Палеолог да успокои Сазонов с бързи и настоятелни обещания за френска подкрепа.¹⁰⁸⁶ Френският посланик информира руския

¹⁰⁸⁰ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, pp. 307–308.

¹⁰⁸¹ 9. Sergei Dobrorolsky, *The Mobilisation of the Russian Army*, 1914 at <http://www.vlib.us/wwi/resources/archives/texts/t040831b.html>

¹⁰⁸² Memorandum of the day of the Russian Ministry for Foreign Affairs, St Petersburg, 24 July 1914, in Geiss, July 1914, p. 190.

¹⁰⁸³ Special Journal of the Russian Council of Ministers, St Petersburg, 24 July 1914, in Geiss, July 1914, pp. 186–187.

¹⁰⁸⁴ Alexander Solzhenitsyn, *August 1914*, pp. 92–93.

¹⁰⁸⁵ Geiss, July 1914, p. 214.

¹⁰⁸⁶ Barnes, *Genesis of the World War*, p. 324.

външен министър, че е получил и редица телеграми от министъра, отговарящ за външните работи, и че нито една от тях не показва и най-малък признак на колебание. Русия се мобилизира за война, а Франция безрезервно застава на нейна страна. Така Сазонов постоянно е уверен, че Франция ще застане рамо до рамо с Русия, но какво да кажем за Великобритания?

Грей и крал Джордж V го уверяват в британската подкрепа в Балморал през 1912 г., но той е объркан от предложенията за приятелство, отправени от Великобритания към Германия. Сазонов не е достатъчно проникателен, за да осъзнае, че подобни игри целят да я подведат и са неразделна част от измамата. Германия трябва да вярва до последния момент, че Великобритания ще остане неутрална. Официален договор между Великобритания и Русия, който Сазонов толкова отчаяно желал, ще разруши това прикритие. Грей е решен да се придържа към официалната линия, че „Англия“ може да бъде по-ефективна, ако се представи за посредник.¹⁰⁸⁷ Неговата шарада трябва да се поддържа. Германия трябва да бъде държана в неведение.

На следващата сутрин, 25 юли, руският Министерски съвет одобрява военните планове и потвърждава готовността им за война.¹⁰⁸⁸

Изпратени са шифровани телеграми, за спиране на военните маневри в цялата Руска империя. Военните части получиха инструкции да се върнат незабавно от летните си лагери в редовните си казарми. Войските трябва да бъдат екипирани и подготвени за транспортиране до определените им райони на границите.¹⁰⁸⁹

Кадетите, преминаващи обучение във Военната академия в Санкт Петербург, са незабавно повишени в офицерско звание и са приети нови кадети. В градовете по границите с Германия и Австро-Унгария е обявено „военно положение“ и е издадена тайна заповед за „Подготвителен период за война“.¹⁰⁹⁰

Това позволява на руското военно командване да предприеме широкомащабни мерки за мобилизация срещу Германия без официално обявяване на война.

Междувременно, на дипломатическия фронт, посланици и шарже д'афери, министри и имперски служители продължават да се преструват, че търсят мирно разрешаване на австроунгар-сръбската криза и печелят ценно време за военните. Русия е започнала тайна мобилизация на постепенни етапи, още преди правителството на Пашич в Сърбия да е отговорило на австроунгарската нота.

Сър Джордж Бюканън съветва Сазонов да бъде предпазлив, Германия да не разбере за мобилизацията, и да реагира незабавно, при което Русия ще бъде представена като агресор.¹⁰⁹¹ Бюканън предлага на Сазонов не да спре руската мобилизация, а да я държи добре скрита от погледа на Германия.

Важно е мобилизацията да е напреднала възможно най-много, преди германците да разберат за струпването на военни сили по границите си. Освен това, Тайният елит в Лондон трябва да представи Германия като агресор, да я привлече да стреля първа и да избегне ситуация, в която Русия може да бъде обвинена за започването на войната.

На всяка цена вината трябва да бъде хвърлена върху Германия. Британската общественост никога няма да приеме война, освен ако Германия не бъде възприета като агресор. Това абсолютно убеждение се превръща в дипломатическата мантра на Великобритания. Въпреки че Бюканън по-късно го отрича, френският посланик Палеолог казва в мемоарите си, че Бюканън му е казал: „Русия е решена да започне

¹⁰⁸⁷ Buchanan to Grey, St Petersburg, 25 July 1914, BD 125, in Geiss, July 1914, p. 214.

¹⁰⁸⁸ Special Journal of the Russian Council of Ministers, St Petersburg, 25 July 1914, in Geiss, July 1914, p. 207.

¹⁰⁸⁹ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 309.

¹⁰⁹⁰ Stephen J. Cimbala, *Military Persuasion: Deterrence and Provocation in Crisis and War*, p. 58.

¹⁰⁹¹ George Buchanan, *My Mission to Russia and Other Diplomatic Memories*, vol. 1, p. 93.

война. Следователно трябва да натоварим Германия с цялата отговорност и инициатива за нападението, защото това е единственият начин да спечелим английското обществено мнение за войната.“¹⁰⁹²

Тайната руска мобилизация, руските войски на път към германската граница



Хората на Тайния елит знаят точно как трябва да се манипулират развиващите се събития, за да се заблуди британската общественост. Сър Едуард Грей упорито настоява през цялата криза, че австроунгар-сръбският спор не го засяга.¹⁰⁹³

Тази лъжа остава неоспорена. Той решава

да се дистанцира от случилото се между Виена и Белград и въздействието върху Санкт Петербург. Като не известява парламента за събитията, той скрива дипломатическото подстрекателство към войната от Тайния елит зад паравана на очевидна липса на интерес към австроунгаро-сръбския конфликт. Но той се консултира ежедневно със сър Артър Никълсън и има мощен антигермански съюзник в лицето на сър Еър Крю. Дватама се надпреварват в неприязънта си към Германия и снизхождението си към Русия.¹⁰⁹⁴

Доверениците на Грей никога не се отклоняват от доктрината на Тайния елит. Вътре във външното министерство на Грей лоялистите на империята се държат като йезуитски фанатици, заклети в антигерманската инквизиция. В рязък контраст с това, публичната позиция на външния министър е на мълчаливо безразличие към събитията, които той очаква да доведат до война. Тяхната измама е подла, защото знаят, че това е спор, от който ще последва всеобща война, и далеч от това да бъдат незаинтересовани, те са непосредствено съучастници.

Отношението на сър Едуард Грей е много практично. В телеграфирания си отговор до Бюканън на 25 юли той приема, че критичната стъпка на руската мобилизация е повишила международното напрежение до следващото ниво. Той не изразява критика или ненужна тревога. Вместо това обвинява „грубия, внезапен и безапелационен“ характер на австроунгарските искания, които в неговите очи правят „почти неизбежно, че за много кратко време Австро-Унгария и Русия ще се мобилизират една срещу друга“.¹⁰⁹⁵

По-късно същия ден той повтаря това мнение в дипломатическо писмо до Хорас Ръмболд, британския посланик в Берлин. Той прогнозира, че Европа скоро ще се сблъска с момента, в който „и Австро-Унгария, и Русия ще се мобилизират“.¹⁰⁹⁶ 25 Посланието на Грей към Русия не беше на ужас и тревога, нито на протест, че мобилизацията ще доведе до война. Той я чакаше. Всъщност има много основания в твърдението, че „Грей всъщност е насърчил Русия да се мобилизира“.

¹⁰⁹² Също, р. 94.

¹⁰⁹³ Montgelas, *Case for the Central Powers*, p. 129.

¹⁰⁹⁴ Lutz, *Lord Grey and the World War*, p. 244.

¹⁰⁹⁵ Grey to Buchanan, London, 25 July 1914, BD 112, in Geiss, *July 1914*, p. 211.

¹⁰⁹⁶ Grey to Rumbold, London, 25 July 1914, BD 116, in Geiss, *July 1914*, p. 212.

Междувременно в Белград, в 15,00 ч. на 25 юли (три часа преди да отговори на австроунгарската нота), правителството на Пашич, уверено в руската военна подкрепа, обявява мобилизацията на Сърбия срещу Австро-Унгария. В 21,30 ч. същата вечер австроунгарците отговарят, като обявяват частична мобилизация (около 22 дивизии) на армията си срещу Сърбия.¹⁰⁹⁷

Австро-Унгария ясно заявява, че войната ще остане локализирана и няма да бъдат предявявани териториални претенции към Сърбия. Тя възнамерява да окупира Белград, докато Сърбия не приеме всички искания. Тази австроунгарска мобилизация е умишлено представена като пряко предизвикателство и заплаха за Русия и причина за последвалата руска мобилизация. Това е нелепа лъжа. Руската мобилизация е договорена по принцип, преди Поанкаре да напусне Санкт Петербург и преди Австро-Унгария дори да е връчила нотата си на Сърбия.

Друга измислица, която се разпространява е, че руската мобилизация е имала за цел да действа като възпиращ фактор за войната. Кое са очевидни глупости. Това е първият акт на войната и всички замесени го знаят. Идеята, че може да се разглежда като възпиращ фактор, е безпочвена. Те ясно разбират, че заповедта за мобилизация означава да се премине Рубикон: няма връщане назад.¹⁰⁹⁸

Морис Палеолог, френският посланик, предлага интересен поглед върху случващото се по улиците на столицата: „В 19 ч. вечерта [на 25-ти] отидох на Варшавската гара [в Санкт Петербург], за да се сбогувам с Изволски, който заминаваше, за да се върне на поста си. Имаше голяма активност на крайната гара, влаковете са претъпкани с офицери и войници. Всичко това показва мобилизация. Набързо обсъдихме ситуацията и двамата стигнахме до едно и също заключение: този път ще има война“.¹⁰⁹⁹ 29 Час след час Русия тайно се приближава към войната.¹¹⁰⁰

На 26 юли царят официално одобрява „частичната“ мобилизация срещу Австро-Унгария. Палеолог изпраща телеграма до Поанкаре на борда на „Ла Франс“. Тя завършва с думите: „Руското мнение ясно показва, че политически и морално е невъзможно Русия да позволи смазването на Сърбия.“¹¹⁰¹

Посещението на Поанкаре е успешно, мисията му е изпълнена. Освен скандалното преувеличеното твърдение, че Австро-Унгария възнамерява да смаже Сърбия, телеграмата потвърждава, че нищо няма да спре руснаците да преминат към война срещу Австро-Унгария. Но това, разбира се, означава и война срещу Германия. Граничните области на Русия, с Австро-Унгария и Германия, са поставени във военно положение възможно най-бързо и дискретно, въпреки че Сазонов уверява германския посланик граф Пурталес, че не са издавани никакви заповеди за мобилизация.¹¹⁰²

Тези сложни лъжи, измами и дезинформации, целят фалшиво оправдание, умишлена манипулация и откровена решимост да се води война срещу Германия.

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 23. ЮЛИ 1914 Г. – ПЪРВИТЕ МОБИЛИЗАЦИИ.

- Според общоприетите конвенции по онова време, общата мобилизация от велика сила е първият акт на обявяване на война.

- Френско-руският (съглашенският) план цели Германия да бъде атакувана на два фронта: едновременно от изток и запад.

¹⁰⁹⁷ Lutz, *Lord Grey and the World War*, pp. 241–242.

¹⁰⁹⁸ Barnes, *Genesis of the World War*, p. 336.

¹⁰⁹⁹ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, pp. 302–303.

¹¹⁰⁰ Trachtenberg, *The Meaning of Mobilization in 1914*, pp. 120–150.

¹¹⁰¹ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, pp. 306–307.

¹¹⁰² Barnes, *Genesis of the World War*, p. 337.

- Грандиозният план на Тайния елит се затегна допълнително, когато Поанкаре и французите се съгласяват по принцип с руснаците за съвместна мобилизация по време на посещението му в Санкт Петербург. Поанкаре многократно уверява царя и Сазонов в абсолютния ангажимент на Франция.

- Всяко колебание от страна на царя или Сазонов е подкрепено от уверенията на неговите дипломатически посредници, Палеолог (френския посланик) и Бюканън (британския посланик). Руските военни се готвят за война и са във възторг от френските си съюзници.

- Сър Едуард Грей също насърчава мобилизацията, като заявява спокойно, че приема нейната „неизбежност“, докато Бюканън предупреждава Сазонов да се увери, че Германия няма да разбере какво се случва.

- Бюканън и Грей знаят, че британската общественост няма да влезе във война, освен ако Германия не е доказаният агресор.

- Сръбското правителство се мобилизира в 15,00 ч. на 25 юли, а австроунагрците последват частична мобилизация срещу Сърбия в 21,30 ч. същата вечер.

- Руската мобилизация е договорена, докато Поанкаре е все още в Санкт Петербург, а доказателствата за движението на войските са били документирани от дипломатите. Царят приема частична мобилизация на руските армии на 26 юли.

ГЛАВА 24. Юли 1914 г. Печеленето на време – Шарадата на посредничеството.

ПРЕДИ ВОЙНАТА репутацията на сър Едуард Грей рядко страда от нападки, независимо какво е правил. Тайният елит го е защитава на всяка крачка. Министърът на външните работи е защитава амбициите им с абсолютна лоялност, а наградата му е да се ползва с благоговение от „Таймс“, крал Джордж V, британския елит и симпатизиращите му международни лидери.

Той е недосегаем, олицетворение на здравомислещ, образован англичанин, с безупречно семейство и посетител на най-добрите клубове. Сър Едуард Грей е толкова уважаван, че уметелото му манипулиране на Юлската криза и последвалото му изопачаване на събитията пред Парламента и колегите му от кабинета, са приети за чиста монета. Присъдата на неговото време твърди, че той „е действал великолепно в голямата криза и е направил всичко възможно, за да предотврати война“.¹¹⁰³

Но точно това, той не е прави. Грей донася войната. Неговата стратегия от 25 юли нататък да създава впечатлението, че търси отговори на трудни за разрешаване проблеми, като предлага правдоподобни решения, и да призове германците да се надяват, че мирът все още е възможен. Грей знае точно какво е уредено при посещението на Поанкаре. Сазонов и руската армия са започнали мобилизацията. Основната му цел е да спечели време за руснаците, като забави отбранителния отговор на Германия.

Той постигна това, като представя Великобритания за „честен посредник“ за мир. Сър Джордж Бюканън в Санкт Петербург се погрижва Грей да бъде напълно информиран, което му позволява да облече мантията на миротворец в полза на Русия. Британският неутралитет е в епицентъра на тази шарада като експонат на търг.

Сазонов отчаяно иска Грей открито да се ангажира с Антантата, но без резултат.¹¹⁰⁴

Германците многократно търсят разяснения за намеренията на „Англия“, но Грей се придържа към официалната линия. Великобритания не е обвързана с никакво задължение да влезе във войната. Той повтаря тази лъжа толкова често, че дори ще започне сам да ѝ вярва.

¹¹⁰³ *Illustrated History of the Great War, vol. 1, p. 17. Created by Northcliffe's Amalgamated Press in 1914 to provide instant propaganda and glorify the war effort.*

¹¹⁰⁴ *Geiss, July 1914, pp. 214–15.*

През уикенда на 25-26 юли, докато руснаците тайно започват мобилизацията си, британските политически лидери напускат града и се отправиха към провинциалните си вили и имения. Германският посланик, принц Лихновски, пристига неочаквано във външното министерство със спешно послание от канцлера Бетман, в което моли сър Едуард Грей да използва влиянието си в Санкт Петербург, за натиск срещу всякаква форма на мобилизация. Никой не е на разположение да го приеме и Лихновски трябва да отложи посещението си до понеделник.¹¹⁰⁵

Това беше стар трик и толкова проста измама. Твърдейки, че няма връзка през уикенда, официалната дипломация е поставена на пауза и руснаците получават още два ценни дни за мобилизацията си. Удобното отсъствие на Грей забавя Лихновски, но не попречи на външното министерство многократно да прави дипломатически ходове, насочени към печелене на повече време за военните приготовления на Русия.

Предложението за британско посредничество е незабавно прието от Германия, но е отхвърлено от Сазонов и Поанкаре.¹¹⁰⁶

След това Грей предлага посланиците на Италия, Германия и Франция да се срещнат с него в Лондон, за да намерят мирно решение на дипломатическия конфликт.¹¹⁰⁷

Това предложение е направено с пълното знание, че Италия отдавна е решила, да се откаже от членството си в Тройния съюз. Германия и Австро-Унгария добре знаят, че е много малко вероятно италианците да ги подкрепят.¹¹⁰⁸ Бетман вярва, че „недоброжелателността на Италия е почти сигурна“.¹¹⁰⁹

В сегашното положение Германия знае, че ще се окаже изолирана на конференцията и че броят на гласовете със сигурност 3:1 са в полза на гледната точка на Русия.

Другият „препъни-камък“ е настояването Австро-Унгария да приеме сръбския отговор като основа за преговори.¹¹¹⁰ Не е поставено конкретно условие на никоя друга държава и Русия остава свободна да продължи своите „подготвителни мерки“.¹¹¹¹ Всъщност конференцията е предложена не като средство за намиране на споразумение, а за да се даде време на масивната руска военна машина да придвижи армиите си до германската граница.

Германия застъпва значително по-разумното предложение, че преките преговори между Виена и Санкт Петербург предлагат най-добрия шанс за мир. Грей се съгласява, но Сазонов не. Знаейки много добре, че Австро-Унгария току-що е обявила сръбския отговор за неприемлив, Сазонов казва, че го смята за задоволителен и за основа за преговори, по които Русия „с готовност ще протегне ръка“ на Австро-Унгария.¹¹¹²

Това беше поредното от „мирните предложения“, за които Грей, Сазонов и Поанкаре знаят, че не могат да бъдат приемливи. Предварително предупредени, че всяко мирно предложение, идващо от Грей е хитрост, Поанкаре и Изволски знаят какво се очаква да отговорят. Когато Грей предлага решение и Германия го приеме, Поанкаре или Сазонов ще кажат „не“.

По същия начин, ако Германия предложи мирен ход, Грей ще го приеме за да бъде възприеман като търсещ мирното решение, но или Поанкаре, или Сазонов ще го отхвърлят. Целта е войната, а не мирът.

¹¹⁰⁵ George Malcolm Thomson, *The Twelve Days*, p. 80.

¹¹⁰⁶ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 377.

¹¹⁰⁷ Barnes, *Genesis of the World War*, p. 26.

¹¹⁰⁸ *Заради това Италия е наричана „курвата на Европа“*. (б. пр.).

¹¹⁰⁹ Pierre Renouvin, *La Crise Européenne et la Grande Guerre*, p. 112.

¹¹¹⁰ Thomson, *Twelve Days*, p. 86.

¹¹¹¹ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 383.

¹¹¹² Renouvin, *La Crise Européenne*, p. 117.

През същия уикенд на 25-26 юли, и отсъствието на британския кабинет от Лондон, сър Артър Никълсън от външното министерство следи пулса на Европейската криза. Отсреща, в Адмиралтейството, друго тайно решение приближава войната още повече. В 16 ч. в неделя следобед, първият морски лорд, принц Луи Батенберг (който заменя Джаки Фишър през 1912 г.), изпраща, с предварителното одобрение на Чърчил, заповед до флота да остане концентриран в Спитхед. Тихо и ненатрапчиво флотът е мобилизиран. Обърнете внимание на съвпадението: както първият лорд на Адмиралтейството, така и външният министър отсъстват от постовете си, но въпреки това са взети ключови ведомствени решения, които умишлено приближават войната още повече. Що се отнася до обществеността, не се случва нищо нередно, в този обикновен летен уикенд.

Чърчил и принц Луи Батенберг действат без разрешението на кабинета или краля, но това едва ли има значение, тъй като целият британски флот „просто случайно“ се събира в Спитхед за кралския преглед. Британския флот е ефективно мобилизиран от 15 юли 1914 г. Официалният кралски преглед се провежда на 18-ти, но флотът не е разпуснат обратно по секторните си местоположения в Атлантика, отвъд в Империята или по-близо до дома в Северно море. Той е мобилизиран пред очите на Германия. Каква великолепно измама. В неделя, 26 юли, принц Хайнрих Пруски (брат на кайзера) е в Каус на остров Уайт, плавайки с великолепната си яхта „Германия“, когато получава покана за вечеря с крал Джордж в Лондон. Хайнрих е по-малкият брат на кайзера и гросадмирал на германския флот. Това не е случайна среща, а подготвена от Тайния елит, за да заблуди кайзера. По време на частната вечеря кралят обещава, че „ще се опитаме да се държим настрана а и ще останем неутрални“.¹¹¹³

Успокояващата новина е телеграфирана същата вечер до Берлин. Кралят, подобно на покойния си баща, винаги играе своята роля в програмата на Тайния елит, която пресича връзките на големите кралски семейства в Европа. Въпреки че кайзерът и принц Хайнрих са негови братовчеди, крал Джордж не се поколеба да поддържа измамата. Естествено, кайзерът цени много това обещание. Това е нещо безкрайно достойно от търговската дейност на политиците. Той има думата на крал.¹¹¹⁴

Всеки един момент е използван добре от руското военно командване. През същия уикенд руските гранични райони с Австро-Унгария и Германия, са поставени във военно положение, възможно най-бързо. Тъй като военният министър има правомощията да призове запасниците и опълчението за служба в тези райони, това е извършено без заповед на царя. И така, на 26 юли тайните мобилизационни мерки на Русия започват сериозно. Същия ден Сазонов уверява германския посланик, граф Пурталес, че не са издавани никакви заповеди за мобилизация. Той го лъже право в очите.

Последиците от тази измама ще станат ясни по-късно, когато Германия е изненадана от бързината, с която руските войски нахлуват в Източна Прусия.¹¹¹⁵

Французите поддържат постоянния си натиск върху Санкт Петербург. Премиерът Вивани повтаряе отново и отново, че Франция е напълно решена да изпълни всичките си задължения към съюза. Колкото и невинно да звучи това, значението е ясно. „Ще се обединим във войната“: неизречено, но разбрано. Той също повтори същия съвет, който Бюканън беше предал от Лондон: руснаците трябва да действат възможно най-тайно във военните си приготовления, за да не дадат на германците никакъв повод за отговор. Изволски изпраща почти идентично послание.¹¹¹⁶

¹¹¹³ Също, р. 113.

¹¹¹⁴ Thomson, *Twelve Days*, p. 114.

¹¹¹⁵ Barnes, *Genesis of the World War*, p. 337.

¹¹¹⁶ Също, р. 340.

Тези мъже, които се представят за посланици на мира на европейската сцена, бяха обединени в наглата си измама. Те търсят войната и в преследването ѝ искат да получат всяко предимство над Германия.

През следващите пет дни дипломатически предложения и контрапредложения кръстосват Европа, тъй като от Лондон, Берлин, Виена и Санкт Петербург идват разнообразни варианти за посредничество, преговори или директна намеса. Някои са истински; други са с цел да заблудят.

Предложенията на Грей са последователни в това, че винаги подкрепят руската позиция и никога не се опитват да поставят под въпрос или да ограничат Сазонов. Тенденциозно външното министерство започва да настоява, че германската подготовка за войната е много по-напреднала от тези на Франция или Русия.¹¹¹⁷ Не са представени доказателства от британските архиви, които да оправдаят това твърдение. Великобритания е хиляди представители, бизнесмени, банкери, търговци и туристи в Германия през тези решаващи седмици. Военни и военноморски аташета, консули във всички по-големи градове и, разбира се висши дипломати в Берлин, представящи интересите на британската корона.

Никой не подава официален доклад, предупреждаващ за германската военна подготовка. Големите вестници имат чуждестранни кореспонденти в Германия. Те не забелязват нищо нередно. Не само това. Някоя друга дипломатическа мисия не споделя неоснователното мнение на Грей.¹¹¹⁸

Антигерманската клика на Грей, Николсън и Крю създава още един мит. Възгледите на германското правителство са публикувани в „Северногермански вестник“ в понеделник, 27-ми. Те изразяват подкрепа за австроунгарските действия и категорично се застъпват за локализиране на конфликта. Тревожните разузнавателни данни, че е наблюдавана руска военна активност на много места близо до границата, непрекъснато идвет до германското външно министерство. 28 различни доклада стават причина за безпокойство. Датският външен министър категорично заявява, че руснаците се готвят за мобилизация във военните окръзи, на австроунгарската и германската граница.¹¹¹⁹

Принц Лихновски пита директно сър Едуард Грей дали знае какво се случва в Русия. Въпреки докладите от Бюканън, Грей категорично отрича, че Русия е в процес на призоваване на запасниците.¹¹²⁰

Когато кайзер Вилхелм и неговите съветници се връщат в Берлин от лятната си почивка в понеделник 27 юли, е относително спокойно. Генерал Хелмут фон Молтке, началник на германския генерален щаб, предприема предпазни мерки, като изпраща инструкции до германското външно министерство, които ще се задействат, само ако мирните преговори се провалят. Това е проект на ултиматум, който да бъде изпратен до Белгия в случай на война.

Очевидно е, че е трябвало да обхванат всички вероятности, но нито той, нито кайзерът смятат да започват война.¹¹²¹ Молтке пише успокояващо на жена си с очакването, че най-много до две седмици, ще се узнае нещо окончателно.¹¹²² 20 Такъв оптимизъм, дори и погрешен, показва германското убеждение, че европейската война може да бъде избегната. За Молтке и кайзера, най-вероятният и със сигурност желаният резултат е локализиране на войната между Австро-Унгария и Сърбия.

¹¹¹⁷ Grey, *Twenty-Five Years*, vol. II, p. 162.

¹¹¹⁸ Lutz, *Lord Grey and the World War*, p. 244.

¹¹¹⁹ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 321.

¹¹²⁰ Geiss, *July 1914*, p. 240.

¹¹²¹ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 405.

¹¹²² Lutz, *Lord Grey and the World War*, p. 251.

В Берлин са раздразнени, че Берхтолд не ги е информирал напълно и е забавил толкова дълго действията си. Очакваното отношение на италианското правителство, е обезпокоително. Граф Съогени, унгарският посланик в Берлин, отбелязва, че Италия „в случай на общ конфликт няма да изпълни дълга си като член на Тройния съюз“.¹¹²³ Той смята, че австроунгарските искания към Сърбия ще бъдат използвани като извинение от Италия да се откаже от поетия ангажимент.

Раздразнението се превръща в тревога, когато в Берлин пристигат още четири телеграми, разкриващи движението на руски войски близо до германските граници. Руснаците са поставили град Ковно във военно положение и са минирали устието на река Дуна (Двина).¹¹²⁴

Въпреки, че армията ѝ няма да бъде в състояние да нахлуе поне още две седмици, Австро-Унгария обявява война на Сърбия във вторник, 28 юли.¹¹²⁵

В един миг дипломатическите възможности се променят. Кайзерът знае, че Берхтолд трябва да накаже сърбите, но е много недоволен от този внезапен обрат на събитията. Вилхелм е впечатлен от сръбския отговор. Според него малкото резерви, които Сърбия е направила по определени точки, могат да бъдат разрешени чрез преговори, но той ясно разбира австроунгарската дилема. В неговите очи, както и в очите на австроунгарците, сърбите са ориенталци, следователно „лъжци, измамници и майстори на увъртането“.¹¹²⁶

След като е принудена да се мобилизира два пъти през предходните две години срещу сръбските провокации, Австро-Унгария иска твърда гаранция, че Сърбия държи на думата си, и компенсация за това, че трябва да мобилизира армията за трети път. Кайзерът предлага като гаранция временна военна окупация на част от Сърбия. Това изпитано решение Германия използва във Франция през 1871 г. Нека австроунгарците окупира Белград, докато Сърбия приеме исканията им, но да спрат дотук. Не трябва да има пълномащабно нашествие, а временна окупация, която да задоволи всички положения.

Не трябваше да има пълномащабно нашествие, а ограничена, временна окупация, която би задоволрила интересите на всички. Кайзерът отива по-далеч. Той поема инициативата да сложи край на този опасен период в европейската история, като заявява, че „на тази основа съм готов да посреднича за мир“.¹¹²⁷

Но събитията се развиват бързо и излизат извън контрола на Вилхелм. Сър Артър Никълсън получава телеграма от Бюканън, в която се посочва, че „Русия се е мобилизирала в южните райони“.¹¹²⁸ Зад кулисите Тайният елит също се мобилизира за последния удар и внимателно подхожда по пътя към войната. Лорд Натаниел Ротшилд прави внезапно посещение при министър-председателя Аскуит, за да го уведоми, че банката му е предприела стъпки за подготовка за войната. Той е получил банкова заповед от семейния си клон в Париж да продаде огромно количество облигации за френското правителство. Това ще доведе до значителен отлив на пари от Лондон към Париж, което той отказа да одобри.¹¹²⁹ Фондовите пазари в цяла Европа са

¹¹²³ Telegram 328, Berlin, 30 July 1914, OD.110130, in Geiss, July 1914, p. 302.

¹¹²⁴ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 409.

¹¹²⁵ *Всъщност австроунгарската армия не преминава сръбската граница до 13 август, когато световната война вече е избухнала, което показва колко бързо Тайният елит е ускорила пожара.*

¹¹²⁶ Handwritten by Wilhelm II, 28 July 1914, DD293, in Geiss, July 1914, p. 256.

¹¹²⁷ Също.

¹¹²⁸ Buchanan to Grey, St Petersburg, 28 July 1914, BD 247, in Geiss, July 1914, p. 264

¹¹²⁹ Asquith, *Letters to Venetia Stanley*, p. 131 and footnote 5. Ротшилд е особено враждебен към връзките с Русия заради прословутите еврейски погроми.

изключително тревожни. Аскуит споделя това с Венеция Стенли, добавяйки: „става опасно“.¹¹³⁰

Всички агенти на Тайния елит са свързани помежду си чрез това най-мощно предимство - информацията, знаеки, че мобилизацията, която се провежда в Русия, означава война. Те са напълно наясно, че Германия ще бъде принудена към отбранителен отговор чрез плана „Шлифен“.¹¹³¹ Съответно знаят от своите банкери, че паричните пазари са подготвени за идващата война.

Вечерта на 28 юли канцлерът Бетман изпраща съобщение по телеграфа до Виена, оказвайки натиск върху Берхтолд да преговаря, и незабавно уведомява Великобритания и Русия, че го е направил. Германия сътрудничи за поддържане на мира. Бетман прави всичко възможно, за да убеди Берхтолд да проведе откровени и приятелски разговори със Санкт Петербург. Той информира британския посланик, че „трябва да се избегне война между великите сили“.¹¹³² Бетман е решен да накара Австро-Унгария да преосмисли последиците от събитията, които се развиват, но до следващата сутрин не получава отговор от Берхтолд. През целия ден той чакаше напразно отговора. Мълчанието на Берхтолд е обезпокоително. Все повече и повече доклади достигат до до Берлин, потвърждаващи руската мобилизация. Молтке наумава, че Франция също предприема подготвителни мерки за мобилизация: „изглежда, че Русия и Франция вървят ръка за ръка в подготовката си“.¹¹³³

В Берлин има много причини за безпокойство. Германските военни власти искат предпазни отбранителни мерки. Същата вечер Бетман възмутено изпраща още три телеграми до Берхтолд, категорично настоявайки, че има основа за преговори.¹¹³⁴ Подтекстът му е, че „празният чек“ на Германия може да бъде анулиран. Германският посланик в Лондон телеграфира до Берлин на 29-ти, за да каже, че британците смятат задаващата се световна война за неизбежна, освен ако австроунгарците не договорят позицията си относно Сърбия. Лихновски умолява сър Едуард Грей да направи всичко възможно, за да предотврати руската мобилизация на границите на Германия. Защото последиците ще бъдат „немислими“.¹¹³⁵ Грей естествено обещава да използва влиянието си и бъде със Сазонов „възможно най-хладен“.¹¹³⁶ Но вместо да се опита да възпре Сазонов, не прави нищо. Вместо това, се среща отново с Лихновски същата вечер и посява семената на объркване, като умишлено включва условия и предположения, смесващи надеждата с мрачни предупреждения.¹¹³⁷

На 29 юли Грей пише четири депеша, които по-късно са публикувани като официални документи в Британската синя книга.¹¹³⁸ След войната, когато е предоставен ограничен достъп до националните и парламентарните архиви, се оказва, че телеграмите не са били изпращани. Част от козметична шарада е да се внуши, че Великобритания е положила всички усилия да предотврати войната.

Бетман и кайзерът искрено се опитват да натиснат спирачките и да поемат известен контрол над влошаващата се ситуация. Германският канцлер енергично се

¹¹³⁰ „Става опасно“. Той получава новината, че Австро-Унгария е обявила война на Сърбия, по време на вечеря и игра на бридж.

¹¹³¹ Планът „Шлифен“, отбранителният план на Германия, е бил широко известен в цяла Европа.

¹¹³² Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 431.

¹¹³³ Moltke to Bethmann, Berlin, 29 July 1914, DD349, in Geiss, July 1914, p. 284.

¹¹³⁴ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 435.

¹¹³⁵ Lichnowsky to Jagow, London, 29 July 1914, DD357, in Geiss, July 1914, p. 286.

¹¹³⁶ Също.

¹¹³⁷ Lichnowsky to Jagow, London, 29 July 1914, DD368, in Geiss, July 1914, pp. 288–290.

¹¹³⁸ Това е книга – сборник с дипломатическата кореспонденция, на подбрана, променена и допълнена, чиято цел е да докаже на парламента и страната, че войната е наложена на Великобритания от Австро-Унгария и Германия.

противопоставя на всякакви военни мерки, които ще провалят дипломатическите му призови. За съжаление, той беше последният, който все още мисли че това е възможно. В Берлин се придържат към избледняващата надежда, че британските дипломати са мъже на честта, и отдават голямо значение на уверенията, които крал Джордж V неотдавна дадени на принц Хайнрих Пруски. Принцът е убеден, че изявлението на краля „е направено съвсем сериозно“ и че Англия ще остане неутрална в началото, но се съмнява дали ще запази неутралитета си в хода на войната.¹¹³⁹



Германия се стреми към мир до последния момент. Както по-късно се изразява Лойд Джордж: „Последното нещо, което искаше тщеславният кайзер, беше европейска война.“¹¹⁴⁰ Но неговите усилия и тези на канцлера му, се провалят, защото Тайният елит и техните агенти вече бяха натиснали спусъка на войната към която така се стремят.

Сазонов се измъчва от окончателното решение. Той е предразположен към депресия, с промени в настроението и пристъпи на истинско съмнение в себе си. Неговата слабост първоначално привлича Тайния елит да подкрепи издигането му за външен министър, това е и проблем, който изисква внимателно отношение.¹¹⁴¹

Сър Джордж Бюканън рядко е далеч от него. Също и Палеолог, френският посланик. Когато новината за обявяването на война на Сърбия от Австро-Унгария достига Санкт Петербург, Сазонов е обзет от емоционален срив, с едновременни поряви на страх, подозрение, натиск от военните и еуфорията от евентуалното завладяване на Константинопол.

Обезпокоени, че Сазонов и царят могат да изгубят самообладание в последния момент или че царят може да бъде разубеден от войната, от братовчед си кайзера, Тайният елит се погрижва те да получават постоянни уверения. Царят изпраща отчаяна и разкриваща телеграма до Вилхелм, която дава рядък поглед върху личните му страдания: „Призовавам Ви да ми помогнете... Предвиждам, че много скоро няма да мога да устоя на натиска, упражняван върху мен, и че ще бъда принуден да предприема крайни мерки, които ще доведат до война...“¹¹⁴²

Очевидно Николай II е съкрушен от натиска, оказван върху него от страна на подстрекателите на война, и е обременен от осъзнаването, че неговите действия, а не на кайзера, ще доведат до войната. Телеграмата му по същество „*cri de coeur*“¹¹⁴³, молба от душата му. Кайзерът не е впечатлен от признанието за личната слабост на царя, но се опасява и от социалистическите антивоенни демонстрации по улиците на Берлин, които той отказва да толерира. Той въвежда л военно положение.¹¹⁴⁴ Настъпват тревожни времена в много европейски столици. Телеграмата на царя е последвана от телеграма от кайзера в 1,45 ч. сутринта на 29 юли. Вилхелм го съветва, че като кайзер ще направи всичко възможно, за да убеди Австро-Унгария да постигне откровено и задоволително разбирателство с Русия. Телеграмата завършва: „Надявам се уверено, че ще ме подкрепите в усилията ми да преодолее всички трудности, които могат да възникнат.“

Апелът му е искрено направен и с честни намерения. Германия продължава да дава време за намиране на мирно решение – за разлика от Русия, която вече върви към

¹¹³⁹ Prince Henry to Kaiser, Kiel, 28 July 1914, KD 374, in Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 500.

¹¹⁴⁰ Lloyd George, *War Memoirs*, p. 34.

¹¹⁴¹ Авторите не са прави, Сазонов е един от най-твърдите и последователни привърженици на войната, не Сазонов, а царят поддава в последния момент, но Сазонов се налага и над царя. (б. пр.).

¹¹⁴² Nicholas II to Wilhelm II, St Petersburg, 29 July 1914, DD332, in Geiss, July 1914, p. 260.

¹¹⁴³ „Плач на сърцето“ (на френски)

¹¹⁴⁴ Кайзер Вилхелм се придържахше към убеждението си, че все още има време за преговори и че Русия „няма никаква причина“ за мобилизация.

войнат. В следобедните часове на 29-ти, Николай II се поддава на натиска и подписва заповедта за обща руска мобилизация. Както показва телеграмата му, той знае, че това означава война.¹¹⁴⁵

Но той остава неспокоен. Няколко часа по-късно, след лична молба от кайзера, че руската мобилизация означава, невъзможност за него да действа като посредник за мир, царят отменя решението си.¹¹⁴⁶

В 21,30 ч. до телеграфната служба в Санкт Петербург са изпратени спешни инструкции за спиране на общата мобилизация. Руският генерален щаб е възмутен от подобна заповед. По-късно става ясно, че те са продължили пълната програма за обща мобилизация въпреки заповедта на царя. Всъщност Русия е в процес на мобилизация от 25-ти и военните нямат намерение да губят ценното петдневно предимство, което вече са спечелили.¹¹⁴⁷

Разузнавателни доклади, цитиращи движението на руски войски по границите, непрекъснато достигат Берлин. Молтке не може да отлага военния отговор дълго. Той е отговорен за отбраната на Германия и е напълно некомпетентно да чака и да види как ще се развият събитията, преди да реагира на руснаците.

Той не е заблуден от уверенията им, че все още не са се мобилизирали или че не са призовани запасните. Той предупреждава канцлера, че „тя [Русия] се подготвя за война сериозно, и когато действително издаде заповедите си за мобилизация, ще може да придвижи армиите си напред след няколко дни“.¹¹⁴⁸

Кайзерът обаче не иска да даде на Русия, Франция и особено на Великобритания никакво извинение да блокират преговорите за мир и отхвърля предложението на Молтке. В Лондон същата вечер, 29 юли, хората на Тайния елит, Грей, Аскуит, Халдейн и Чърчил, провеждат частна среща, за да обсъдят според Аскуит „предстоящата война“.¹¹⁴⁹ Освен Лойд Джордж, това са единствените посветени висши британски политици, които знаят какво ще се случва. Парламентът, в двете си камари, е напълно незнаещ, че Великобритания отива към война.

Морис Ханки, безценният секретар на Тайния елит в Комитета за имперска отбрана, ги съветва да обявят „предпазен период“ по пътя към войната. Ханки е незаменим и в центъра на всички важни решения. Той води протоколите, съставя инструкциите, човекът, който е връзката на кабинета с държавните служби.

Чърчил напуска заседанието, отива директно в Адмиралтейството и заповядва на британския флот незабавно да се отправи към военното пристанище в Скапа Флоу на Оркнейските острови. Големият флот може и да е мобилизиран пред очите на всички, но премина през Дувърския проток (Ламанша) в пълна тайна. Съвсем безславно британския флот, се измъква в тъмнината на нощта с угасени светлини. Десет дни по-рано той ще се строи с развяващите се знамена пред краля в линия, простираща се на 14 мили.¹¹⁵⁰

На 29-ти, докато кайзерът работи за запазване на мира, флотите и армиите на неговите противници усилено се готвят за война.¹¹⁵¹

Канцлерът Бетман вижда, че Германия все повече е обградена от пословичния „стоманен пръстен“ и последният му лъч надежда се крие в изявлението на

¹¹⁴⁵ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. I, p. 158-159.

¹¹⁴⁶ Wilhelm II to Nicholas II, Berlin, 29 July 1914, DD359, in Geiss, July 1914, p. 290.

¹¹⁴⁷ Sergei Dobrorolsky, *The Mobilisation of the Russian Army*, 1914.

¹¹⁴⁸ Moltke to Bethmann, Berlin, 29 July 1914, DD349, in Geiss, July 1914, p. 282.

¹¹⁴⁹ Asquith, *Letters to Venetia Stanley*, p. 132.

¹¹⁵⁰ *Illustrated History of the Great War*, vol. 1, p. 29.

¹¹⁵¹ Neilson, *How Diplomats Make War*, p. 258.

британското правителство, се стреми към приятелство с Германия. Откъде да знае, че това е просто част от измамата на сър Едуард Грей?

На Бетман не му остава друг избор, освен да подложи на изпитание „приятелските“ предложения на Великобритания. Той обсъжда критичната европейска ситуация с Гошен, британския посланик в Берлин, и подробно описва редица обещания, които Германия ще спазва, ако Великобритания се съгласи да остане неутрална. Той е честен и откровен: чужд е на макиавелистките инстинкти в британското външно министерство. И в своята откровеност Бетман дава залог. Той казва: „при условие че Белгия не заеме страна срещу Германия, нейната цялост ще бъде уважавана по време на войната“.



Европа в 1914 г.

Това е моментът, който Тайният елит е чака. Гошен незабавно телеграфира германските предложения до британското външно министерство. Сър Еър Крю, един от служителите на Грей във външното министерство, реагира с престорено възмущение, когато телеграмата пристига. Неговата незабавна оценка е, че това са „изумителни предложения“, които се отразяват много зле на Бетман. Точно обратното, той представя думите на германския канцлер като доказателство, че „Германия на практика признава намерението си да наруши целостта на Белгия“.¹¹⁵²

Невъздържаният му език е имитиран от сър Едуард Грей, който се втурва към Аскуит, за да съобщи, че Германия се опитва да се пазари за бъдещето на Белгия срещу неутралитета на Великобритания. В мемоарите си Грей пише че с „отчаяние“ е прочел „позорното предложение“ на Бетман.¹¹⁵³ Отчаяние? Той не е изпитвал нищо подобно. Белгия е отговорът; Само въпрос на време е, преди да се повдигне белгийският въпрос. И нека видим думите с които са определени сериозните и честни предложения на Бетман за неутралитет.

¹¹⁵² Goschen to Grey, Berlin, 29 July 1914, BD 293, in Geiss, July 1914, pp. 300-301.

¹¹⁵³ Grey, *Twenty-Five Years*, vol. II, p. 216.

Когато се обърна към Камарата на общините на следващия ден, Грей не споменава предложенията на Германия, които той и неговите съветници вече са отхвърлили.¹¹⁵⁴

Бонар Лоу, лидерът на консерваторите, пита дали има някаква информация, която външният министър може да даде на Камарата относно критичните събития в Европа. Грей отговоря: „Мога да кажа много малко.“ Той знае, че не може да разкрие германското предложение, тъй като мнозинството в кабинета и Камарата на общините ще се съгласи на неутралитет и ще гласува, за да не допусне Великобритания до война. Ако Русия иска да започне европейска война заради у Сърбия и нейните убийци, а Франция сляпо я следва, най-популярната парламентарна гледна точка ще е да ги оставим да правят каквото искат. Грей заключава: „Продължаваме да работим за запазване на европейския мир.“

Това е добре подготвена кратка реплика и Бонар Лоу не задава последващ въпрос.¹¹⁵⁵ Нито един от двамата не иска да започне дебат за британския неутралитет. Бонар Лоу знае много повече, отколкото е оповестено публично. Няколко ключови членове на парламента, подкрепяни от Тайния елит, са в Консервативната партия и седят на предната скамейка на опозицията. Балфур е от първостепенно значение като посредник между партийните лидери, ползващ се с доверието и на двете страни и е един от основните членове на Тайния елит.

На 30 юли Аскуит присъства на тайна среща във вилата на Бонар Лоу в Кенсингтън заедно с лидера на юнионистите от Ълстър сър Едуард Карсън, уж за да обсъдят Ирландия. Истинската цел е да се координират планове в непосредствената подготовка за войната. Премиерът споделя последните разузнавателни данни от Берлин, които показват, че германското правителство разчита на кризата в Ълстър да повлияе на британската външна политика. Те са запознати с документи от белгийския посланик, който съобщава, че „Великобритания е парализирана от вътрешни раздори и ирландските кавги“.¹¹⁵⁶

Най-важният въпрос е телеграмата от германския канцлер, представена като опит за купуване на неутралитета на Великобритания.¹¹⁵⁷ Асквит смята това за ясно доказателство, че Германия очаква Великобритания да остане неутрална в предстоящата война поради изтощителния ефект на евентуална гражданска война в Ирландия. Асквит споделя тези тайни с любовницата си¹¹⁵⁸ и лидерите на противниковата партия, докато хората, които трябва да бъдат информирани, членове на собствения му кабинет, не са запознати. Държавният секретар на Ирландия не знае нищо за това. По причини, които ще бъдат изяснени в следващата глава, представителите на Ълстър получават много специално отношение и те са внимателно запознати с обстоятелство, че войната е неизбежна. Зад гърба на поддръжниците на правителството и мнозинството от кабинета, междупартийният клика от служители на Тайния елит, са предварително инструктирани. Очевидно влакът без машинист, наречен Ирландско самоуправление, ще трябва своевременно да бъде пренасочен към по-безопасен коловоз.

¹¹⁵⁴ Neilson, *How Diplomats Make War*, p. 268.

¹¹⁵⁵ *International Situation*, Hansard, House of Commons, Debate, 30 July 1914, vol. 65, c1574.

¹¹⁵⁶ Asquith, *Letters to Venetia Stanley*, pp. 136–137.

¹¹⁵⁷ Goschen to Grey, Berlin, 29 July 1914, BD 293, in Geiss, July 1914, pp. 300–301.

¹¹⁵⁸ Независимо дали връзката им е била консумирана, или не, Аскуит пише на Венеция като любовник. Неблагодарумието му да ѝ изпраща абсолютно поверителни текстове, телеграми, доклади и подробни мнения е породило сериозни опасения в официалните кръгове относно националната сигурност.

С доверени хора на борда, Тайният елит може уверено да започне обратното броене до събитията, които ще въвлекат британския народ в планираната от дълго време война.

Ълстър е впечатляваща димна завеса, зад която повече от 100 000 ирландци могат да бъдат превърнати в бойна сила точно пред очите на кайзера. Към края на юли канцлерът Бетман е единственият европейски лидер, който се стреми да предотврати войната и да намери справедливо решение. На сутринта на 30 юли и той, и кайзерът изпращат телеграми, с които настояват Австро-Унгария да приеме посредничество. Берхтолд не обърна внимание на съвета. Много разгневеният Бетман му изпрати още едно спешно съобщение, в което повтори, че неотстъпчивостта на Австро-Унгария поставя Германия в „опасна ситуация“ и настоява Австро-Унгария да приеме посредничеството. Бетман отново заявява, че приема правото на Австрия да търси възмездие, но отказва да бъде въвличен в световен пожар чрез Австро-Унгария, която не уважава съвета му.¹¹⁵⁹ Това е, съвсем буквално, заповед. Спрете!!!

На Берхтолд е „най-категорично“ казано да приеме посредничество.¹¹⁶⁰ Той трябва да отстъпи, иначе т. нар. „празен чек“ ще отскочи и експлодира в лицето му. Берхтолд най-накрая осъзнава, че планове му за възмездие срещу Сърбия трябва да бъдат преразгледани в рамките на параметрите, определени от Германия.

Той вече е изарзходвал лимита си. След като Берхтолд най-накрая е готов да преговаря, Бетман се вкопчва в лъча надежда, че всичко все още е поправимо.

Австро-Унгария дава гаранция, че няма да анексира никаква част от сръбска територия или да наруши сръбския суверенитет, а кайзерът обещава на Русия, че ще принуди Австро-Унгария да прекрати военните операции и да остане доволна от временната окупация на Белград.¹¹⁶¹

Тъй като австроунгарската армия няма да може да окупира Белград още две седмици, все още има достатъчно време за преговори. Ако австроунгарците се съгласят да „спрат в Белград“, ако приятелските предложения на Великобритания са истински, ако Грей окаже натиск върху Сазонов да спре руската мобилизация, мирът все още е в рамките на възможностите. Ако кайзерът изпрати още една искрена молба до царя, ще се съгласи ли да изслуша собствения си братовчед?

Горките заблудени, нещастни хора. Всички те са измамани. Грей няма намерение да съдржа Сазонов, да приема каквито и да е германски предложения или да предотвратява войната. И никога не го е правил.

На 30 юли, в 1,20 ч. сутринта, кайзерът изпраща отчаяна телеграма до цар Николай, в която недвусмислено поставя отговорността за войната на плещите на братовчед си. „Моят посланик е инструктиран да привлече вниманието на вашето правителство към опасностите и сериозните последици от мобилизацията... Ако, както става ясно от вашето съобщение и това на вашето правителство, Русия се мобилизира срещу Австро-Унгария... Цялата тежест на решението сега лежи върху вашите плещи, отговорността за мира или войната“.¹¹⁶²

Призивът на братовчедата Вили към разум докосва душата му. В тези ранни сутрешни часове, далеч от виковете на войнствените подстрекатели, Николай взема смелото решение да спре лудостта. Той телеграфира на кайзера, че ще изпрати личния си пратеник, генерал Татищев, в Берлин с обяснения и инструкции, които да доведат до

¹¹⁵⁹ Barnes, *Genesis of the World War*, p. 267.

¹¹⁶⁰ Bethmann to Tschirschky (his ambassador in Austria), 30 July 1914, DD441, in Geiss, *July 1914*, pp. 305–306.

¹¹⁶¹ Barnes, *Genesis of the World War*, p. 355.

¹¹⁶² Wilhelm II to Nicholas II, Berlin, 30 July 1914, DD420, in Geiss, *July 1914*, p. 304.

мир. Татищев е представител на самия цар в императорския двор и като такъв е извън контрола или влиянието на политиците или военните.

Посланието на цар Николай е многообещаващо, но Татищев така и не стигна до Берлин.¹¹⁶³ Без знанието на царя, Сазонов го арестува¹¹⁶⁴ и задържа същата нощ, точно когато се кани да влезе в купето си на влака Санкт Петербург-Берлин.¹¹⁶⁵ Това е акт на държавна измяна. Сазонов тайно се противопоставя на изричната заповед на царя и осуетява най-високото ниво на лична дипломация между двамата държавни глави. Като измъкна Татищев от влака, той премахва неудобното усложнение: това, което може да спре войната. Това е високорискова стратегия в игра с висок риск. Сазонов, подтикван от висшите членове на руската армия в Санкт Петербург, умолява царя да игнорира германските молби. Телеграмите от кайзер Вилхелм очевидно са го повлияли, но Сазонов настоява, че те са хитрост, че германците лъжат и се опитват да спечелят време, за да разделят руско-френския съюз и да оставят Русия уязвима за нападение.

Цар Николай отстъпва под постоянния натиск и следобед на 30 юли отново нарежда обща мобилизация. Този път нищо не може да я спре.¹¹⁶⁶

Сазонов инструктира генерал Янушкевич да издаде заповедта, след което да „счупи телефона му“ и да се крие до края на деня, за да осуети всеки по-нататъшен опит на царя да отмени мобилизацията.¹¹⁶⁷ Това е конспирация вътре в конспирацията. Всяко действие, което е възможно да се предприеме за продължаване на руската мобилизация и прекратяване на мирните преговори, е одобрено от Сазонов и военните. Новата ера в световната история получава зелена светлина. По думите на самия Доброролски, войната е „безвъзвратно започната“¹¹⁶⁸ умишлено, съзнателно започната от Сазонов, Поанкаре и сър Едуард Грей, всичко това по желание на Тайния елит в Лондон. Германците нито се мобилизирали първи, нито бързат с мобилизацията, когато новината за руското решение достига Берлин в петък, 31 юли.

Бетман отчаяно търси потвърждение от Виена, че ще го изслушат и ще „спрат в Белград“, като дадат възможност на кайзера да спре ненужната война.

Но времето за дипломация отминава. Молтке естествено е разтревожен. Сдържаността давала предимство на враговете на Германия, разположени от изток и запад. Твърде късно е, за да се избегне войната. Официалното обявяване на мобилизацията на Русия затваря всички врати към мира.

Заповедта на царя е издадена, докато кайзерът оказва силен натиск върху Австро-Унгария да преговаря¹¹⁶⁹, а британците тайно пристъпват към собствените си военни приготовления. Флотът е във военните пристанища и на 31 юли е съобщено, че: Хиляди войници се придвижват към Ламанша; полк след полк с пълна екипировка се вият по лондонските улици, докато камбаните от кулата и камбанарията призовават народа за молитва. В Уайтхол минувачите се разделят, за да пропуснат един полк. Те маршируват покрай Военното министерство и Адмиралтейството, но никой не знае крайната им дестинация¹¹⁷⁰. Британският флот е мобилизиран и армията започва мобилизацията си,

¹¹⁶³ Nicholas II to Wilhelm II, St Petersburg, 30 July 1914, KD390, in Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 430.

¹¹⁶⁴ Тук има неточност, Сазонов заварва Татищев при императора, когато успява да го разубеди и да продължи с мобилизацията. Или поне така представя нещата самия Сазонов в спомените си. (б. нр.).

¹¹⁶⁵ Barnes, *Genesis of the World War*, p. 350; and Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 301, footnote 54.

¹¹⁶⁶ Dobrorolsky, *The Mobilisation of the Russian Army in 1914*, p. 28.

¹¹⁶⁷ Thomson, *Twelve Days*, p. 126.

¹¹⁶⁸ Dobrorolsky, *The Mobilisation of the Russian Army in 1914*, p. 29.

¹¹⁶⁹ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. II, p. 1165.

¹¹⁷⁰ Nielson, *How Diplomats Make War*, p. 293.

преди парламентът или кабинетът дори да обсъдят възможността Великобритания да влезе във война. Моментът е изигран до съвършенство. В рамките на часове след като Австро-Унгария отстъпва пред постоянния германски натиск и с реалната възможност за провеждане на успешни преговори, вратата към мира е умишлено, твърдо и окончателно затръшната от официалната руска мобилизация.

Кайзер Вилхелм изпраща друга телеграма до царя на 31 юли. Той е наранен и разочарован. Неговото приятелство и семейни връзки очевидно не означават нищо. Докато той посредничи за мир по молба на царя, руснаците се възползват напълно и се мобилизират, с добрите му намерения умело е злоупотребено от измамниците. Вилхелм получава „достоверни новини за сериозни военни приготовления, на източната ми граница“.¹¹⁷¹ Въпреки, че е умишлено подведен и знае, че първата му отговорност е към собствения му народ, кайзерът отново се опитва да убеди царя, че бедствието може да бъде предотвратено. Той предупреждава братовчед си: „Няма аз да съм отговорен за бедствието, което заплашва целия цивилизован свят. Дори в този момент е във вашата власт да го предотвратите. Никой не заплашва честта и силата на Русия, която може да изчака резултата от моето посредничество.“¹¹⁷²

Всяка дума е истина. Русия не е застрашена. Николай може да избере да изчака решение на проблема между Сърбия и Австро-Унгария. В същото време кайзер Вилхелм, човекът, който все още е обвиняван в започването на катастрофалната война, е положил всички възможни усилия да я избегне. Важен показател за вътрешните му чувства е как е реагирал на новината, че войната е неизбежна. Дали е бил въодушевен, изпълнен с необузdana радост? Не е. Дали това е моментът, за който е копнеел? Не е.

Мъката на Вилхелм е ясно отразена в бележка, която той написва в този ден: *„Вече нямам съмнения, че Англия, Русия и Франция са се споразумели помежду си... да използват австроунгаро-сръбския конфликт като извинение за започването на унищожителна война срещу нас... глупостта и неспособността на нашия съюзник се превръщат в капан за нас... Мрежата внезапно е хвърлена върху главите ни и Англия подигравателно жъне най-блестящия успех на своята упорито провеждана чисто антигерманска световна политика, срещу която ние се оказахме безпомощни... От дилемата, породена от нашата вяроност към почтения стар император на Австро-Унгария, ние сме доведени до ситуация, която предлага на Англия желания претекст да ни унищожи под лицемерния прикритие на справедливостта“.*¹¹⁷³

И той е прав във всяко едно отношение, във всяка дума. Едва ли би могъл да изрази стратегията на Тайния елит по-сбито и по ясно.

Като ранено животно, хванато в капан, той осъзнава твърде късно, че всичко е е нагласено. Около обяд в петък, 31 юли, кайзерът отива в Берлин за последна среща с Бетман и Молтке. В 13,00 ч. той обявява „Военна опасност“, не мобилизация, а официално съобщение, че мобилизацията ще се проведе в рамките на 48 часа.¹¹⁷⁴ Очаква се война. Германските военни власти трябва да действат бързо. Тяхната мобилизация се основава на обстоятелството, че Германия, ще бъде нападната от две страни, и първо трябва да настъпи към Франция, а след това да се обърне към Русия.

¹¹⁷¹ Wilhelm II to Nicholas II, Berlin, 31 July 1914, DD 480, in Geiss, July 1914, p. 324.

¹¹⁷² Също.

¹¹⁷³ Barnes, *Genesis of the World War*, pp. 268–269.

¹¹⁷⁴ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 523.

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 24. ЮЛИ 1914 Г. – ПЕЧЕЛЕНЕТО НА ВРЕМЕ. ШАРАДАТА НА ПОСРЕДНИЧЕСТВОТО

- От 25 юли нататък дипломатическите усилия на сър Едуард Грей са насочени към печелване на ценно време за тайната руска мобилизация. Всяко предложение, което той прави през следващите пет дни, е в полза на това.
- Грей злоупотребява с приятелството на Лихновски, като намеква, че е малко вероятно Великобритания да играе роля в „разрушителна“ война.
- Членовете на Тайния елит полагат усилен опит да поддържат привидна нормалност, докато тайно извършват всякаква възможна подготовка за войната.
- Крал Джордж V изиграва ключова роля в заблудата на кайзера и брат му, че „Англия“ ще остане неутрална.
- Министерството на външните работи разпространява лъжата, че Германия тайно се мобилизира и е по-добре подготвена за война от Русия и Франция.
- Няколко от телеграмите, които сър Едуард Грей уж изпратил по дипломатически път, всъщност не са били изпратени. Още една част от голямата измама е, че той се преструва, че полага всички усилия, за да избегне война.
- В очакването за британски неутралитет, Германия остава оптимистично настроена, че войната между Австро-Унгария и Сърбия ще остане локализирана, въпреки доказателствата за руските движения на границата ѝ.
- Бетман и кайзерът се разгневяват на Берхтолд и австроунгарците, които не отговорят на настояването им да преговарят с руснаците.
- Царят се колебае между обща и пълна мобилизация в отговор на молбите на кайзера да се избегне война, но Сазонов и военните го убеждават, че отлагането е изключено.
- Докато Бетман в Германия отчаяно се опитват да намерят начини за поддържане на мира, Берхтолд е готов да направи крачка назад от пропастта, но вратата най-накрая е затворена, защото Русия обявява пълна мобилизация на 30 юли.

ГЛАВА 25. Ирландия – План Б.

В ПОСЛЕДНАТА СЕДМИЦА на юли, когато Русия мобилизира армиите си на германската граница, войната става неизбежна. Тайният елит знае поне от десетилетие, че когато Германия реагира на руската мобилизация, тя няма да има друг избор, освен едновременно да настъпи към Франция през Белгия. Те са уверени, че това нарушение на белгийския „неутралитет“ от страна на Германия ще им осигури *casus belli*, но какво щеше да стане, ако парламентът с огромно мнозинство отхвърли влизането във войната под претекста за защитата на Белгия?

Или какво ще стане, ако Германия направи неочакваното и настъпи с армиите си директно през френската граница през Елзас и Лотарингия?

Тайният елит има резервна позиция, или „План Б“. И винаги го е имал. Колкото и удивително да звучи, този резервен план предвижда гражданска война в Ирландия. Няма да намерите доказателства за това в учебниците по история. Няма ги там.

Но да разгледаме внимателно изключителните доказателства, представени на следващите страници, и читателю направи си изводите. Ще покажем как Тайният елит умишлено разпалва конфликтите между протестантския юнионистки север и католическия националистически юг и използва своите агенти да въоръжават и двата враждуващи лагера с оръжие, закупено в Германия.

Ако по някаква причина оправданието им за воденето на войната от Великобритания, не се намери в нарушението на белгийския неутралитет от страна на Германия, гражданската война в Ирландия веднага ще бъде разпалена.

Заглавията в контролираният от елита британския печат веднага ще обвинят Германия. Кайзерът ще бъде обвинен във въоръжаването на двете страни в коварен опит да неутрализира Великобритания чрез вътрешен конфликт.

Със сигурност ще последват вълнения по улиците, с публично настояване от Великобритания, незабавно Франция и Русия да изпълнят съюзническите си

задължения и да нападнат злите „хуни“. Подобен план е обмислян с Алфред Милнър в навечерието на Бурската война. Неговият приятел от колежа „Балиол“ и член на вътрешното ядро на Тайния елит, Филип Литълтън Гел¹¹⁷⁵, когото Милнър назначава директор на Британската южноафриканска компания, му пише през юли 1899 г., настоявайки да се предприемат по-директни действия за разпалването на война.

Гел описва британската общественост като „необразована маса с безразлично мнение“ и добавя, че „трябва да се случи нещо повече, преди правителството да може разумно да поеме инициативата за кръвопролитие... ново убийство ще разтревожи хората... но за хората това убийството трябва наистина е брутално.“¹¹⁷⁶

Въпреки че говори за Трансваал през 1899 г., същите забележки се отнасят и за Сараево през 1914 г. Още по-голям интерес представлява резервният вариант, към който Гел съветва: внос на оръжия и боеприпаси в Южна Африка. Неговото мнение е, че ако британската общественост осъзнае, че бурите са внесли оръжия от Германия, за да бъдат използвани срещу британските поданици, причината за войната „ще бъде популярна и очевидна“.¹¹⁷⁷

И Крюгер предприема такава стъпка. След нападението при Джеймсън, бурите внасят 37 000 пушки „Маузер“ от заводите на Круп в Германия.¹¹⁷⁸

Тактиката е идентична. Както през 1899 г., така и през 1914 г. Тайният елит обмисля резервен план, включващ оръжия и боеприпаси, предоставени от Германия, който ще настрои общественото мнение в полза на войната.

Гражданската война в Ирландия никога не е цел, но привидната война е трябвало да стане реална и Тайният елит разполага с властта да стигне дотам, докдето сметне за необходимо.

По-късно Чърчил признава, че „германските агенти са докладвали, а германските държавници са вярвали, че Англия е парализирана от фракции и отива към гражданска война“.¹¹⁷⁹

Внимателно организираната „криза“ в Ирландия носи и съпътстващи необходимо бонуси. Голямата паравоенна сила на север, или Доброволческите сили на Ълстър (UVF), е въоръжавана, тренирана и обучавана с месеци преди избухването на войната, под ръководството на бивши висши офицери от британската армия.

След избухването на войната значителен брой от тези доброволци се записват в 36-та (Ълстърска) дивизия на британската армия.

От по-голямо значение е, че Тайният елит създава много удобна димна завеса, която насочва общественото внимание върху Ирландия, зад която се подготвят действията на континента.

Когато 5-ти батальон, извесен като „Черната стража“, получава заповед да се събере на 31 юли, войниците смятат, че ще се отправят към Ирландия, но са напълно разочаровани, че възложената им задача е да защитават моста Тей от въображаема инвазия. „Мислехме, че отиваме в Ълстър, когато получихме заповеди снощи... там има известни вълнения.“¹¹⁸⁰

Предстоят много „вълнения“, но не и в Дънди или Белфаст. Въпреки че историците погрешно определят като „неизбежна“ Първата световна война през юли 1914 г., всъщност единствената война, която наистина е неизбежна за британския

¹¹⁷⁵ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 312.

¹¹⁷⁶ *Milner Papers, Gell to Milner, 12 July 1899, Bodleian Library, MS.Eng.Hist. c.686.*

¹¹⁷⁷ Също.

¹¹⁷⁸ *Pakenham, Boer War*, p. 41.

¹¹⁷⁹ *Churchill, World Crisis*, p. 148.

¹¹⁸⁰ *Dundee Courier, 31 July 1914, p. 5.*

народ, е войната в Ирландия. Тайният елит не е отговорен за вековните религиозни вражди в Ирландия, но ги манипулира за своите собствени цели.

Ирландия е разкъсвана от религиозни конфликти между историческото протестантско господство в индустриалния север и селскостопанското католическо мнозинство на юг. Страната е разделена между тези, които желаят по-голяма степен на самоуправление за Ирландия, и проимперските лоялистки протестанти, които се смятат за британци преди всичко и завинаги.

Кризата от 1914 г. е породена първоначално от въвеждането на Закона за самоуправление за Ирландия. Двата предишни законопроекта за самоуправлението са отхвърлени в Уестминстър: първият през 1886 г. от Камарата на общините, а вторият през 1893 г. е отхвърлен от Камарата на лордовете.

След общите избори през 1910 г. политическата аритметика в Уестминстър се



променя радикално, с нестабилен парламент и либералите са зависими от подкрепата на ирландските депутати привърженици на самоуправлението, за да поеват властта. „Услуга за услуга“ е поредният законопроект за самоуправление, който създава парламент в Дъблин. Контролът върху хазната, данъчното облагане, въоръжените сили и най-важното, външната политика обаче остава твърдо в Уестминстър.

Ълстърците се страхуват най-вече от размяната на ролите, при която протестантите ще се превърнат в граждани от втора ръка в една католическа държава.¹¹⁸¹ Ако това не отговаря на целите им, Тайният елит може да свали правителството на Аскуит и да го замени, но формирането на либерално-консервативна коалиция е оставено настрана. Погрешно

вярвайки, че са неразделна част от една велика демокрация, редовите депутати от противниковите партии в Камарата на общините размахват един срещу друг своите документи със законопроекти и се карат помежду си¹¹⁸², докато техните лидери се уговарят зад кулисите, обменят становища и знаят, че случващото се в Ирландия е под техен контрол.¹¹⁸³

За Тайния елит няма голямо значение кой от екипите им управлява правителството, стига пътят към войната да се следва усърдно. Преследвайки с всички сили Закона за самоуправлението, либералният екип на Аскуит, Грей, Чърчил и Лойд Джордж правят точно това. Тайният елит разпалва страха, напрежението, омразата и религиозния фанатизъм и от двете страни. Чърчил и Лойд Джордж умишлено антагонизират Ълстърците, докато Бонар Лоу и екипът му заявяват лоялност към тях.

Цялата шарада е внимателно режисирана. Въпреки че няма опит в лидерството, Едуард Карсън, адвокат и юнионистки депутат от Тринити Колидж, нито ълстърец,

¹¹⁸¹ Francis Hackett, *The Story of the Irish Nation*, p. 338.

¹¹⁸² Hansard, *House of Commons, Debates from 24 to 31 March and beyond*.

¹¹⁸³ Asquith, *Letters to Venetia Stanley*, pp. 135–6. The letters show that he met privately with Carson and Bonar Law, then Redmond and Dillon on 30 July alone.

нито оранжист, а депутат от Дъблин¹¹⁸⁴, е избран от Тайния елит, за да раздвижи протестантския Ълстър. Той защитава тяхното наследство, тяхната истинска и дълбока отдаденост на протестантската кауза и подстекава нетърпимост срещу самоуправлението. Карсън е творение на Тайния елит. Той дължи политическото си израстване на Артър Балфур от вътрешния кръг. Като секретар за Ирландия, в по-ранни години, Балфур го назначава за свой главен прокурор, осигурява му сигурно парламентарно място и го издига до поста главен прокурор в правителството си през 1903 г. Балфур гордо се хвали, че е „създал Карсън“.¹¹⁸⁵

Заместникът на Карсън в Ълстър, Джеймс Крейг, е милионер и производител на уиски от Белфаст, служил като офицер от имперската кавалерия в Южна Африка, където залавянето му от бурите и последвалото му освобождаване, е в рязък контраст с отношението, с което се е сблъсква в британските концентрационни лагери.

Подобно на повечето служители на Тайния елит в Ълстър, участието на Крейг в Бурската война под ръководството на лорд Робъртс му дава печата на имперски лоялист, на когото могат да се доверят. Той е за оставането на Ълстър в Империята.¹¹⁸⁶ Член на парламента от Юнионистката партия от Източен Даун и е велик магистър на Оранжевата ложа¹¹⁸⁷ на графство Даун.

Джеймс Крейг притежава организационен и административен усет, който служи добре на Ълстър, и създава много ефективно партньорство с Едуард Карсън. След като законопроектът за самоуправление е внесен в парламента през април 1912 г., Ълстърският юнионистки съвет е призван да се обяви твърдо срещу него. Съветът назначава комисия, „която да предприеме незабавни стъпки в консултация със сър Едуард Карсън, за да изготви и представи конституция за временно правителство в Ълстър“. Карсън обещава на протестантите, че „с Божията помощ, вие и аз, обединени заедно, ще победим най-зловещата конспирация, която някога е кроена срещу свободен народ“.¹¹⁸⁸

Наистина е имало зловеща конспирация, но тя се простира далеч отвъд четирите провинции на Ирландия. Задачата на Карсън е да държи твърдо Ълстър, да поддържа неговата цялост и да ръководи протестантските му ложи и юнионистки клубове. Той трябва да разпалва пламъците, като същевременно запазва тясната граница между несъгласието и откритият бунт.

Влиятелни политици публично обявяват подкрепата си за Ълстър. Бонар Лоу, наследникът на Балфур като лидер на Консервативната партия, е приятел и почитател на сър Едуард Карсън. Той навлиза в мътните ирландски води във вторник на Великден 1912 г. на огромна демонстрация, надхвърляща 100 000 души, на изложението в Балморал близо до Белфаст. 70 специални влака превозват юнионистите и оранжистите от всички части на провинцията. Встъпителни молитви от примата на цяла Ирландия и модератор на Презвитерианската църква¹¹⁸⁹ отбелязва тържествеността на събитието, където символично Юнионистката партия на Великобритания се среща и стиска ръката на лоялизма на Ълстър.¹¹⁹⁰

Бонар Лоу довежда със себе си 70 членове на британския парламент, включително лорд Хю Сесил, Уолтър Лонг, Иън Малкълм и Лео Амери, всички тясно свързани с

¹¹⁸⁴ Ryan, *Mutiny at the Curragh*, p. 76.

¹¹⁸⁵ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 176.

¹¹⁸⁶ Patrick Buckland, *James Craig*, p. 8.

¹¹⁸⁷ Оранжевият орден, е протестантско политическо общество в Северна Ирландия. (б. пр.).

¹¹⁸⁸ The Carson Papers, *The Public Record Office of Northern Ireland (PRONI) (D1507)*, p. 4.

¹¹⁸⁹ Презвитерианската църква е протестантско течение, произведено на калвинизма, развило се първо в Шотландия а след това и в цяла Великобритания. (б. пр.).

¹¹⁹⁰ The Carson Papers, *The Third Home Rule Bill, The Public Record Office of Northern Ireland (PRONI) (D1507)*, p. 5.

Тайния елит. Бонар Лоу, син на канадски оранжист и самият той шотландец от Ълстър, припомня спомена за обсадата на Дери, разпалвайки тълпата със страстна реч, която завършваше: „Вие спасихте себе си с усилията си и ще спасите Империята с примера си.“¹¹⁹¹

Писателят Ръдиард Киплинг, друг член на Тайния елит¹¹⁹², е също толкова безкомпромисен в своята лоялност. Неговото стихотворение „Ълстър 1912“, публикувано за първи път в „Морнинг Пост“ на 9 април 1912 г., изразява страх и отвращение, видени през очите на един Ълстърец, изоставен от Англия, където „знаем ада, приготвен от онези, които не служат на Рим“.¹¹⁹³

Всеки предразсъдък е облечен в знамето на Съюза. Страстта на обикновените ирландски протестанти от работническата класа е разпалена от страх, че са на път да бъдат предадени като заложници на „католическия Дъблин“. Но те не започват гражданска война. Никой не нарушава реда. Карсън и неговите съюзници в ложите и клубовете на Ълстър поддържат забележителна и впечатляваща дисциплина в провинцията. Демонстрациите на лоялност и солидарност продължават с публична декларация за официално неподчинение.

На 28 септември 1912 г. сър Едуард Карсън пръв подписва Тържествената лига и пакта за Ълстър. Организирайки постановката, Карсън театрално извървява стотината метра от залата на Ълстър до кметството, придружен от охраната на оранжистите и юнионистите от Белфаст, носейки пред себе си знамето на Бойн¹¹⁹⁴.

Общо почти половин милион души се обявяват за несъгласни с самоуправлението, като подписват пакта, а жените – отделна „декларация“. Те обещава да застанат един до друг в защита... „на нашата позиция на равноправно гражданство в Обединеното кралство“ и ще използват всички средства... за да осуетят настоящата конспирация за създаване на парламент на самоуправлението в Дъблин.¹¹⁹⁵

Хиляди други, които могат да докажат своя произход от Ълстър, подписват в Ирландия, Англия и Шотландия подобна декларация.¹¹⁹⁶

Всичко е внимателно организирано. През януари 1913 г. в Уестминстър (в случай име се предвид парламента), Карсън се опитва да използва парламентарната процедура, за да изключи цялата провинция Ълстър от Закона за самоуправлението, но поправката му е отхвърлена. В резултат на това подготовката за отцепническо временно правителство и всичко, свързано с него в Ълстър, се ускорява драстично.¹¹⁹⁷

На 13 януари 1913 г. официално е създадена незаконна частна армия, Доброволческите сили на Ълстър. Набирането на личен състав е ограничено до 100 000 мъже на възраст от 17 до 65 години, които подписват клетва, че са чистокръвни лоялисти. По съвет на лорд Робъртс, Карсън назначава пенсионирания генерал-лейтенант сър Джордж Ричардсън за командващ „Доброволците на Ълстър“. Ричардсън е в Белфаст и организира серия от паради, за да представи доброволците на

¹¹⁹¹ The Public Record Office of Northern Ireland (PRONI) (INF/7A/2/8).

¹¹⁹² Quigley, Anglo-American Establishment, p. 31 and p. 86.

¹¹⁹³ Стихотворението на Ръдиард Киплинг „Ълстър 1912“ е неподправена пропаганда на Тайния елит. Емоционалният апел към застрашения юнионизъм е разпалван в безумието на въображаемите последствия: „Бунт, насилие, омраза, потисничество, неправда и алчност, ще властват над съдбата, заради действията на Англия...“.

¹¹⁹⁴ Протестантският холандец, крал Уилям Орански, побеждава армията на католическия крал Джеймс II през 1690 г. в битката при Бойн. Битката осигурява възход на протестантите в Ирландия и се чества ежегодно на 12 юли от оранжистите. Знамето е с оранжев фон с лилава звезда в долния десен ъгъл и кръст на Свети Георги на бял фон в горния ляв ъгъл.

¹¹⁹⁵ The Public Record Office of Northern Ireland (PRONI) (INF/7A/2/47).

¹¹⁹⁶ Bardon, A History of Ireland, pp. 431–432.

¹¹⁹⁷ The Carson Papers, The Public Record Office of Northern Ireland (PRONI) (D1507), p. 4.

обществеността. Сър Едуард Карсън смело заявява, че Доброволческите сили на Ълстър вече не са сбор от несвързани части, а под ръководството на генерала се превръщат в армия. На 21 септември в Антрим той предупреждава: „Имаме обещания от някои най-известни генерали в [британската] армия, че когато му дойде времето... ще дойдат и ще ни помогнат да запазим старото знаме.“¹¹⁹⁸

Това не е празна хвалба. „Академията“ на лорд Робъртс ще се погрижи за това. Юнионистите от Ълстър имат и други влиятелни и решителни приятели в Тайния елит, включително Милнър, Кързън, Балфур, Уолтър Лонг и Лео Амери, в допълнение към цялата Консервативна партия, водещи вестници и влиятелни индустриалци. Подобно на Карсън, всеки от тях играе ясно определени роли в подбуждането на ълстърците към безумие от страх и съпротива срещу правителството на Аскуит: „враг“, който не се вслушал в молбите им. Малцина извън вътрешния кръг на Тайния елит знаят точно какъв контрол има Алфред Милнър, който се появи от задкулисието на манипулативната политика, за да играе ключова роля.“

Никой не е по-влиятелен, по-решителен и по-склонен от Милнър, да предприеме решителни действия.¹¹⁹⁹ Той написва „много поверително“ лично писмо до Карсън на 9 декември 1913 г., в което обещава пълната си отдаденост на Ълстър и предлага услугите си като човек, който не вярва на „празни приказки“. Свързан с всички органи на властта, Милнър знаеше точно какви са намеренията на правителството и уверява Карсън, че „те просто си губят времето“.¹²⁰⁰ Цялата конструкция е шарада. Никой в Лондон не възнамерява да ощетява населението на Ълстър, но възможността за предстояща гражданска война трябва да бъде обоснована, за да се подготви „План Б“. Милнър уверява Карсън, че ще „парализира ръката, която може да се вдигне, за да ви удари“. С други думи, има огромни рискове, свързани с разгръщането на тъмни сили в цяла Ирландия, но Милнър уверява Карсън, че британската армия няма да бъде използвана срещу жителите на Ълстър.

Карсън трябва да контролира UVF, а Милнър трябва да контролира реакцията на армията. Прочетете между редовете това писмо и ще разберете същността на дръзкия план. Милнър и Тайният елит знаят, че правителството няма да ошети Ълстър, независимо как може да изглежда ситуацията. Най-важното е, че Милнър обещава да „парализира“ всяко действие на армията срещу UVF. Това е замисълът на Тайния елит в играта с Ълстър: ние ще гарантираме вашата безопасност и почтеност и ще обезсилим военната власт на правителството в Ирландия. Но шарадата трябва да продължи. И тя продължава. Думите несят насърчение, но делата са по-важни. Обещанието на Милнър към Карсън е подкрепено от огромен фонд на Тайния елит.¹²⁰¹

Уолдорф Астор, емигрантът американски милионер и член на вътрешното ядро на Тайния елит¹²⁰², дарява 30 000 паунда. Неговата удивителна благосклонност се равнява на 2,25 милиона паунда по съвр. курс. Ръдиард Киплинг също прави подобно дарение.¹²⁰³ Лорд Ротшилд дарявал 10 000 паунда, както и богатият херцог Бедфорд, лорд Айви, и мултимилионерът Гинес. Интересно е, че един от дарителите, отбелязан с „С“, не е идентифициран, дори в много секретен документ, което оставя основателни предположения кой би могъл да бъде. Тайният елит предоставя над 100 000 паунда (приблизително 8 милиона паунда днес) за работата на Карсън в Ълстър, а разходите му предизвикват голяма тревога. Милнър също иска да използва парламентарния процес,

¹¹⁹⁸ Ronald McNeill, *Ulster's Stand for Union*, chapter XV, letter of 4 June 1914.

¹¹⁹⁹ Gollin, *Proconsul in Politics*, p. 180.

¹²⁰⁰ Ian Colvin, *The Life of Lord Carson*, vol. II, p. 241.

¹²⁰¹ Gollin, *Proconsul in Politics*, p. 188, and footnote.

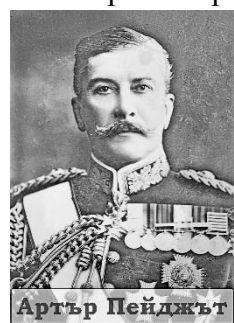
¹²⁰² Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 312.

¹²⁰³ Gollin, *Proconsul in Politics*, p. 188.

за да притъпи вниманието на британските военни в Ирландия, но никой политик не желае да последва този план.¹²⁰⁴

Генерал сър Хенри Уилсън, старши член на „академията“ на Робъртс, по това време е началник на отдела за военните операции във Военното министерство, съветник на правителството и член на Комитета за имперска отбрана. Това е същият сър Хенри, който многократно разузнава Белгия за Тайния елит, информира Аскуит, Грей, Лойд Джордж и Чърчил по време на инцидента в Агадир, който е отговорен за Британските експедиционни сили и знае точните подробности на планове за войната с Германия.

Подобно на лорд Робъртс, Хенри Уилсън е изпълнен с възхищение към приятелите си в UVF. От януари 1914 г., той редовно ходи в Ълстър, за да провежда тайни срещи с лидерите на юнионистите и да наблюдава отблизо силите на UVF по време на ученията им. Невероятно, но началникът на отдела за военните операции във Военното министерство в Лондон е в сговор със същите хора в Ълстър, с които собствените му войски могат да влязат в непосредствен конфликт, и има достъп до техните планове и организация. Полковник Хакет Пейн, ветеран от Бурската война под командването на лорд Робъртс, понастоящем началник-щаба на UVF,¹²⁰⁵ издава тайната програма на 7 февруари 1914 г. за пълната мобилизация на UVF. Недатиран, неподписан меморандум, озаглавен „Превратът“, препоръчва „внезапен, пълен и парализиращ удар“.¹²⁰⁶ Всички железопътни връзки, телеграфни, телефонни и кабелни линии трябва да бъдат прекъснати, всички пътища към Ълстър да бъдат затворени, а всички складове за оръжие, боеприпаси и военно оборудване на британската армия да бъдат конфискувани, заедно със складове за доставки на британските войски и полицията. Оръжието трябва да се използват само ако по тях бъде стреляно, но всеки опит за арест на командирите на UVF трябва да бъде отблъснат със сила. Това е план; армиите трябва да имат планове и този вече изтече.



Артур Пейджът

През март 1914 г. Ълстър почти експлодира, или поне така изглежда. Юнионистите твърдят, че либералите, включително Чърчил и Лойд Джордж, са измислили лъжливо обвинение, че в Ълстър има заговор за завземане на контрола върху оръжията и боеприпасите във военните складове. Чърчил умишлено провокира със своя реч на 14 март в Брадфорд, където предупреждава за кръвопролития в Ълстър и заплашва да „докаже истинността“ на тези сериозни въпроси.¹²⁰⁷

Той нарежда ескадра от бойни кораби, крайцери и разрушители да се отправят от бреговете на Испания до Ламлаш на остров Аран, заплашително близо до Белфаст. И двете политически фракции на Тайния елит в Лондон енергично и успешно разбъркват ирландския котел.

В същото време Джон Сийли, министърът на войната, изготвя инструкция до сър Артур Пейджет, главнокомандващ на британската армия в Ирландия, да вземе специални и спешни предпазни мерки, за да гарантира, че складовете в Арма, Карикфергъс, Ома и Енискилен са сигурно охранявани.

Пейджет е поредният офицер, служил и повишен под командването на лорд Робъртс в Бурската война. Разпространяват се слухове, че британското правителство

¹²⁰⁴ Алфред Милнър смята, че един от начините за „парализиране на армията“ е да се блокира годишният закон за армията и да се предизвика конституционна криза. Законът, който се приема редовно от 1688 г. насам, напомня на армията, че парламентът държи парите и че армията е подчинена на парламентарната власт.

¹²⁰⁵ Подполковник Хакет Бойн служи по време на Бурската война и е сред избраната група офицери, специално подбрани от Робъртс за служба в UVF.

¹²⁰⁶ Geoffrey Lewis, Carson: The Man Who Divided Ireland, p. 136.

¹²⁰⁷ McNeill, Ulster's Stand for Union, chap. XVI.

възнамерява да арестува лидерите на Ълстърския юнионистки съвет, а вестник „Таймс“ строго предупреждава, че „всеки човек или правителство, което увеличава опасността чрез грешки или прибързани действия, ще поеме ужасна отговорност“.¹²⁰⁸

Всичко, което последва, като цяло е отхвърляно от историците като объркване и недоразумение, объркано от раздразнени министри от кабинета и политически опортюнисти. Но изобщо не е така. Това, което последва, е доказателство за абсолютната власт на Тайния елит над британското военно ведомство и неговите ключови офицери. Милнър е обещал, че ще парализира оръжието, вдигнато срещу Ълстър, и го прави. Той поканва генерал Уилсън в тайна среща в клуба „Брукс“ още през ноември 1913 г., за да го увери, че Тайният елит ще се погрижи за своите. Те на практика замислят предателство. Милнър го уверява, че ако някои армейски офицери подадат оставка, вместо да заповядат на войските си да се изправят срещу UVF, встъпващата консервативна администрация ще гарантира пълното им възстановяване на служба и на длъжностите им.¹²⁰⁹

Уилсън надлежно информира колегите си, така че информацията да достигне до ушите на действащите офицери навсякъде, точно както е предвидено. Подобен ход предприема и сър Едуард Карсън, който моли Милнър да гарантира необходимите офицерите, които решат да подадат оставка, вместо да „престъпят съвестта си“.¹²¹⁰ Семената на бунта пускат корени. Когато на Пейджет е наредено да укрепи стратегически точки в Ълстър срещу „злонамерени лица“, за които се твърди, че възнамеряват да ограбят складове на британската армия¹²¹¹, той не счита заповедта за оправдана.¹²¹² Вследствие на това Пейджет е извикан в Лондон на 18 и 19 март, където получава директни инструкции от подкомисията във Военното министерство, в която участва сър Джон Френч, друг висш член на „академията“ на Робъртс.¹²¹³ Веднага след срещата Френч обсъжда заключенията ѝ с генерал Уилсън, който същата вечер вечеря с Милнър и Карсън, лицата посветени на защитата на Ълстър срещу всякакви действия на британската армия.

Защо? Дали Уилсън ги е информирал за решенията на военното министерство, които са му съобщени от сър Джон Френч, или е получавал инструкции как да ги тълкува? Най-вероятно и двете. Нямае обстоятелства, при които Милнър, Карсън, Уилсън или дори Френч, който е началник на имперския генерален щаб, да позволят ход срещу Ълстър. Най-високопоставените офицери в британската армия активно поддържат контакт с хората, контролиращи UVF, за да предотвратят всеки опит за налагане на самоуправление.¹²¹⁴ Не е ли това държавна измяна?

Странно, въпреки че в течение на два дни, специалната подкомисия и Военното министерство са ангажирани с Пейджет, не са водени записи. Подобни действия са силно подозрителни и затова мистерия винаги е обгръщала инцидента с „бунт“ в Къра, който е „следствие“ от срещата във Военното министерство.¹²¹⁵

На 20-ти, Пейджет предоставя на подчинените си в Ирландия безпрецедентна възможност сами да решават въпросите. На офицерите, „пребиваващи“ в Ълстър, е позволено да отсъстват от дежурство по време на предстоящи операции. Точните думи на Пейджет са, че на тези офицери „ще бъде позволено да изчезнат“, докато кризата в

¹²⁰⁸ *The Times*, 18 March 1914.

¹²⁰⁹ *Wilson Diaries*, 14 November 1913, cited in C.E. Callwell and Marshal Foch, *Field Marshal Sir Henry Wilson*, Vol. 1: *His Life and Diaries*, p. 132.

¹²¹⁰ *Milner Papers*, Carson to Milner, 18 March 1914, in Gollin, *Proconsul in Politics*, p. 200.

¹²¹¹ K.W.W. Aikin, *The Last Years of Liberal England, 1900–1914*, pp. 112–13.

¹²¹² Ryan, *Mutiny at the Curragh*, p. 120.

¹²¹³ Jeffery, *Field Marshal Sir Henry Wilson*, p. 39.

¹²¹⁴ Robert Kee, *Ireland: A History*, p. 149.

¹²¹⁵ Gollin, *Proconsul in Politics*, p. 202.

Ълстър не бъде разрешена, след което да се върнат на постовете си, „сякаш нищо не се е случило“.¹²¹⁶ Ефектът е електризиращ, но едва ли изненадващ. В рамките на часове след завръщането си в Ирландия, Пейджет телеграфира до Военното министерство, че „Офицерът, командващ 5-ти улански полк, заявява, че всички офицери с изключение на двама и един съмнителен, подават оставка днес. Много се опасявам от същите условия и в 16-ти улански полк. Страхувам се, че те ще откажат да се преместят.“ По-малко от пет часа по-късно Пейджет изпраща втора телеграма: „Със съжаление съобщавам, че бригаден генерал и 57 офицери от 3-та кавалерийска бригада предпочитат уволнение, ако им бъде наредено да се насочат на север.“¹²¹⁷ Неподчинението нарастваше точно както Милнър възнамерява. Телеграфите в Ирландия и Великобритания са нажежени от новини за бунта в Къра.

Генерал Хейг, главнокомандващ в Алдершот и член на „академията“ на Робъртс¹²¹⁸, отива на Даунинг стрийт, за да каже на премиера, че неговите хора силно подкрепят колегите си офицери в Ирландия.¹²¹⁹

Уилсън, Френч, Пейджът и Хейг, едни от най-високопоставените военни фигури по онова време, се противопоставят на правителството, но нито един армейски офицер не е обвинен в предателство. Политиците лъжат за обстоятелствата. Лъжата се вихри над Уестминстър като разразяваща се буря. Ричард Халдейн прави изявление в Камарата на лордовете, че правителството няма намерение да дава заповеди на войските да се намесват. Тези думи са възприети като обещание, че при никакви обстоятелства правителството няма да използва войски срещу Ълстър. По-късно Халдейн незаконно променя текста наречта си отразена в „Хансард“¹²²⁰, като променя изречението, „няма непосредствено намерение“.¹²²¹48 Всички замесени изопачават истината в полза на Тайния елит. Въпреки че Бонар Лоу го отрича, той е в открита комуникация с офицерите в Къра.¹²²²49 Оттам е изпратена анонимна телеграма до лидера на консерваторите в Камарата на общините в 17,40 ч. на 20 март, в която просто му се казва: „Генералът и всички кавалерийски офицери от дивизията в Къра подават оставка днес.“¹²²³

Бонар Лоу е знаел, че това ще се случи, както и Балфур, Милнър, Карсън, лорд Робъртс, генерал Уилсън и сър Джон Френч. В края на краищата те го улесняват. Дискусиите, свързани с епизода, не са записани, но Сийли допуска непростимата грешка да разкрие факта, че правителството е одобрило заговора, като е подписало меморандум, в който се посочва, че на армията няма да бъде наредено да се вдигне оръжие срещу Ълстър. Сър Джон Френч допуска подобна грешка, като е подписал документа и така е разкрил заговора. Когато новината за „бунта“ се разпространява и в парламента се разразява хаос, Сийли и Френч плащат за своята недискретност и подават оставка. Това удобно отклонява вината от главните заговорници.

¹²¹⁶ Hansard, House of Commons, Debate, 7 April 1914, vol. 60, cc1787–1789

¹²¹⁷ Hansard, House of Commons, Debate, 2 April 1914, vol. 60, cc1359–1364.

¹²¹⁸ Jeffery, Field Marshal Sir Henry Wilson, p. 39.

¹²¹⁹ Kee, Ireland, p. 149.

¹²²⁰ Сборникът със стенограмите на парламентарните дебати във Великобритания. Наречен е на името на Томас Кърсън Хансард (1776-1833), лондонски печатар и издател, който е първият официален издател на парламента в Уестминстър. (б. пр.).

¹²²¹ Haldane, An Autobiography, pp. 267–8; Hansard, House of Lords, Debate, 23 March 1914, vol. 15, cc619–653, gives verbatim report.

¹²²² David, Inside Asquith's Cabinet, p. 168, citing Hansard, House of Commons, 16 April 1914, vol. 61, cc322–325.

¹²²³ Iain McLean and Tom Lubbock, The Curious Incident of the Guns in the Night Time, p. 11.

Златното правило на Тайния елит е никога да не записва нищо уличаващо на хартия и ако трябва да се напише инструкция, да се гарантира, че след това тя ще бъде изгорена.

„Инцидентът“ в Къра е внимателно инсценирано доказателство, че „ръката, вдигната срещу Ълстър“, може да бъде парализирана. Както обикновено, волята на Милнър надделява. В парламента има „несравним гняв“, който, според Уинстън Чърчил, „разтърси държавата из основи“.¹²²⁴

В грозната куклено представление в Уестминстър, контролирано от Тайния елит, техните агенти се опълчват един срещу друг и държат Ълстър в заглавията на вестниците. Между средата на март и края на юли 1914 г. са повдигнати над 700 парламентарни въпроса относно това събитие, блокирайки сериозния дебат и причинявайки такова натрупване на въпроси, че Аскуит в крайна сметка отказва да приеме още. Но всички погледи остават вперени в Ълстър.

А какво да кажем за Чърчил и Лойд Джордж, които предизвикват тревога с провокативните си речи в разгара на „кризата“?

Декларацията на Чърчил в Брадфорд, че „има по-лоши неща от кръвопролитията“, е широко разпространена, а Лойд Джордж умишлено разгневява протестантския Ълстър в тирада в Хъдърсфийлд на 21 март: „Оранжевите заявиха, че са шокирани, че трябва да се използва сила срещу създаването на голям, свободен, самоуправляващ се парламент в Ирландия, но кога Ълстър придоби отвращение към насилието?“¹²²⁵ Чърчил и Лойд Джордж заедно създават атмосфера, в която се смята, че либералното правителство е на път да принуди Ълстър да приеме самоуправлението.¹²²⁶ Едната половина от политическия екип на Тайния елит подбужда протестите и гнева в Ълстър, докато другата половина заявява пълната си подкрепа и лоялност.

Инцидентът в Къра е пренебрегнат, извинен като „недоразумение“, но напрежението в Ирландия продължава да се покачва към точката на кипене. През седмиците на вълнения и позиране се разгръща по-опасен заговор, заговор, който никога няма да бъде успешен без знанието и разрешението на няколко правителства в цяла Европа. Събитията тако ясно съвпадат, че можем да запитаме дали едното не е прикрило другото умишлено.

История, по-завладяваща от приключенските романи на Джон Бюкан, разказва, че майор Фред Крофорд, началник на оръжейния отдел на UVF¹²²⁷, е набавил 24 000 съвременни пушки и над 3 милиона патрона¹²²⁸ под носа на германските, норвежките, датските и британските власти и ги доставя в „отлична“ операция, каквато Ълстър никога не е виждал. Разказът за епизода с трафик на оръжие е наистина изумителен. Крофорд, друг офицер, служил и получил повишение под командването на лорд Робъртс в Южна Африка, не говори немски език, но е „намерил“ доставчик на оръжия в Хамбург, готов да му продаде огромно количество пушки, щикове и куршуми. Той е натоварен да ги купи от името на UVF. Четири дни преди „инцидента“ в Къра, UVF са осигурили услугите на норвежки транспортен въглищен кораб „Фани“.

След като постигна това, Крофорд се среща с двама членове на Тайния елит, Уолтър Лонг и Бонар Лоу, в Лондон на 27 март и предава тайно писмо от сър Едуард Карсън. Лонг получава средствата, събрани от Милнър и Тайния елит, чрез предаден

¹²²⁴ Churchill, *World Crisis*, p. 148.

¹²²⁵ *The Times*, 23 March 1914.

¹²²⁶ Toye, *Lloyd George and Churchill*, p. 116.

¹²²⁷ Майор Фред Крауфорд, който играе водеща роля в контрабандата на оръжие в Ълстър, е ветеран от Бурската война, служил в Южна Африка като капитан от артилерията.

¹²²⁸ Точният брой на внесеното оръжие варира в зависимост от лицата, които регистрират този инцидент. Не всички пушки са от един и същ тип.

му „много голям чек“.¹²²⁹ Те му стискат ръката и му пожелаха „С бога наперд до успешен край“.¹²³⁰

Доказателствата на Крофорд свързват Бонар Лоу и Уолтър Лонг със заговора за търговия с оръжие. Лидерът на британската опозиция е пряко замесен в осигуряването на оръжие и боеприпаси за употреба срещу британската армия в Ълстър. Не е ли това предателство? И подобно престъпление в миналото не се ли наказваше със смърт? Всъщност това е част от голямата конспирация, която те не смеет да нарекат предателство. Този път тя се нарича „Лоялност“. Крофорд се нуждае от пари в брой, за да закупи няколко кораба в кратки срокове и да се справя с непредвидените обстоятелства. Тайният елит осигури средствата. След като закупува пушките в Германия, Крофорд ги прекарва през Килския канал с баржа, за да се срещне с товарния кораб „Фани“ в Балтийско море.

Някой може ли да си представи, че такъв товар би могъл да премине незабелязано през Килския канал през март 1914 г.? По време на прехвърлянето на оръжието от баржата, датските митничари се качват на борда и вземат документите им, смятайки, че дестинацията им е Исландия, където, по стечение на обстоятелствата, местните управници се стремят към независимост от Дания.

Въпреки това те се измъкват през нощта.¹²³¹ Съобщенията за ареста им са отпечатани във всекидневниците, като вестник „Таймс“ правилно посочва, че получателят на оръжието е Белфаст, а не Исландия.¹²³² В UVF смятат, че заговорът е катастрофален провал. Не не е така. „Фани“ преминава през Ламанша, избягва всякаква среща с британския флот и отплава към уелския бряг до Тенби.

Крофорд е упълномощен да закупи втори транспортен кораб *Clyde Valley*, в Глазгоу, където е прехвърлено оръжието. След промяна на името, корабът се насочва към Белфаст Лох като *Mountjoy II*.

През нощта на 24 срещу 25 април 1914 г. UVF разтоварва 216 тона оръжие и боеприпаси в Ларн, Бангор и Донагади. В Ларн телефонните линии са прекъснати, пътищата блокирани, и железопътните линии затворени. Градът е блокиран и само за да се гарантира, че оръжията са пуснати безопасно, кораб-примамка отплава в Белфаст Лох, за да имат митническите служители извинение за бездействието си в Ларн.

Оръжията са разпръснати из Ълстър под командването на помощник-квартирмейстера на UVF генерал Уилфрид Спендър.¹²³³ Смятан за изгряваща звезда в британската армия, Спендър е преминал през щабния колеж в Камбърли, помагал е на сър Хенри Уилсън във Военното министерство и е служил в Комитета за имперска отбрана. Без никакви връзки с Ълстър, той необяснимо се отказва от блестящата си военна кариера през 1913 г., за да стане ренегат в редиците на UVF. Ако само по себе си не е акт на предателство, контрабандната доставка на оръжие за UVF заслужава специална награда за образцово планиране. Полицията е физически блокирана на доковете, а митническите служители смело отказват да проверят товара. Това е огромен успех за доброволците от Ълстър.

Карсън в Лондон получава кодирана телеграма от една дума: „Лъв“, която сигнализира, че Ълстър вече е въоръжен. Лорд Робъртс прочита за успеха в

¹²²⁹ McLean and Lubbock, *The Curious Incident*, p. 13, citing PRONI D/1700/5/17/2/4 Fred Crawford, 'Diary of the gunrunning'.

¹²³⁰ Alvin Jackson, *Home Rule: An Irish History, 1800–2000*, p. 133.

¹²³¹ McLean and Lubbock, *The Curious Incident*, p. 13, citing PRONI D/1700/5/17/2/4.

¹²³² Bardon, *A History of Ireland*, p. 444.

¹²³³ Уилфред Спендър е обещаващ британски офицер, член на Комитета за имперска отбрана в Лондон. Той получава разрешение да се оттегли от армейската служба и отива в UVF. Неговият братовчед, А. Дж. Спендър, е редактор на „Уестминстър газет“ и близък на много хора от Тайния елит.

специалните издания на сутрешните вестници и се втурва да поздрави Карсън лично.¹²³⁴

По-важното е, че целият процес е завършен под знаещите погледи на властите в Германия, Дания, Дъблин и Лондон. Сведена до едно-единствено заглавие, Германия е въоръжила Ълстър. Всяко действие предизвиква реакция, и гледката на въоръжения Ълстър предизвиква военен отговор от юга.

Новото, младо поколение ирландски националисти гледа на ирландската парламентарна партия на Джон Редмънд с лошо прикрито презрение. Редмънд е лоялен привърженик на империята, който имаше повече общо със сър Едуард Карсън, отколкото с мнозинството ирландци, които се предполага, че представлява.

Шин Фейн, републиканското националистическо движение, сформирано през 1905 г., за да се бори с британското управление в Ирландия, обвинява него и неговата партия, че са подчинени на интересите на английските политически партии и активно вредят на интересите на Ирландия.¹²³⁵ Той вярва в Британската империя и твърдо отказва да признае че може да се стигне до насилие.¹²³⁶ Щастлив да играе парламентарната игра, да ограничава радикализма и да признава краля, Редмънд танцува по музиката на Тайния елит.

През ноември 1913 г., напълно разочаровани от Редмънд, разпокъсаната група националисти създава Ирландското доброволческо движение от около 170 000 души.¹²³⁷ Но, което е по-важно, те нямат оръжие, военен опит и единно ръководство. За гражданска война са необходими две противоположни сили и в тази насока Ирландските доброволци са полезни за Тайния елит, но те трябва да действат бързо, за да поемат контрола над движението.

В закъснял и отчаян ход Джон Редмънд принуждава временния комитет да приеме определени от него 25 нови членове. Гражданската война едва ли ще избухне, ако само едната страна има оръжие, така че Тайният елит предприема действия за въоръжаване и на националистическите доброволци.

Помислете за главния герой, човекът избран от тях да осигури оръжия за юга: Ърскин Чайлдърс. Автор на „Загадката на пясъците“ и заклет защитник на т. нар. „военна неподготвеност“ на Великобритания, превърнат в трафикант на оръжие?

Човекът, чиято книга в 1903 г. твърди, че Германия е „превъзходно подготвена да предприеме нахлуване във Великобритания“ и че Великобритания не е подготвена да го предотврати¹²³⁸, се очертава през 1914 г. като враг на държавата. Истина ли е това? Безусловният успех на шпионския му трилър свързва завършилия в Кеймбридж Чайлдърс, със съмишленика защитник на империята лорд Робъртс.

Романът предоставя на Робъртс и неговата Национална служба (искаща да въведе задължителната военна служба) ценен инструмент за разпалване на страх и антигермански настроения. Чайлдърс настоява, че историята му е вярна, имената на героите просто са променени, и се застъпва за това всеки мъж във Великобритания да бъде обучен за служба в армията или флота.

Книгата е отпечатана в три тиража през 1903 г., два през 1904 и 1905 г. и е препечатана отново през 1907, 1908, 1910 и 1911 г.¹²³⁹ Уинстън Чърчил хвали „Загадката на пясъците“, признавайки, че тя е повлияла на решението на

¹²³⁴ Ryan, *Mutiny at the Curragh*, p. 182.

¹²³⁵ Warre B. Wells, *John Redmond: A Biography*, p. 122.

¹²³⁶ Diarmid Ferriter, *The Transformation of Ireland, 1900–2000*, p. 125.

¹²³⁷ Jackson, *Ireland, 1798–1998*, p. 167.

¹²³⁸ Childers, *The Riddle of the Sands*, p. 281.

¹²³⁹ Frederick Bridgham, *The First World War as a Clash of Cultures*, pp. 55–56.

Адмиралтейството да създаде три напълно нови военноморски бази, за да се справи с т. нар. германска военноморска заплаха.

Ърскин Чайлдърс е защитник на британския естаблишмънт. В по-ранната си книга „В редиците на CIV.“, за активната му служба в Бурската война с градските имперски доброволци, Чайлдърс възпява лорд Робъртс и възхвалява неговата храброст и популярност сред обикновените войници.¹²⁴⁰ По-късно, докато пише предговора към книгата на Чайлдърс „Войната и бялата армия“, Робъртс отвърща със същото: „... никой не е разглеждал толкова изчерпателно и толкова логично този аспект на кавалерията във войната, както г-н Чайлдърс. Той е проучил подробно постиженията на нашата кавалерия в Южна Африка... В заключение бих ви помолил, мои братя офицери, в която и част на Империята да служите и в който и да е род войски, да прочетете тази книга“.¹²⁴¹

Това е гореща препоръка от „най-великия жив войник“ на Великобритания. Произходът на Чайлдърс е елитарен и изискан. Той посещаваше частно училище-интернат с Лайънъл Къртис и Базил Уилямс от известната „детска градина“ на Милнър. Уилямс, член на Тайния елит¹²⁴², е негов приятел за цял живот, както и личният асистент и близък приятел на Чърчил, Еди Марш. Братовчедът и ментор на Чайлдърс, Хю Чайлдърс, през последните години е министър на вътрешните работи и канцлер на хазната в консервативното правителство. Томас Ърскин, лорд-канцлерът, е негов предшественик. Чайлдърс е толкова уважаван от Тайния елит, че е поканен да напише трети том от „История на Южноафриканската война“ на Таймс, заедно с Базил Уилямс и Лео Амери. Той посещава САЩ през 1903 г. и написва, че „няма граници за възможностите за съюз между англоговорящите раси“.¹²⁴³

Това речникът на „поклонниците“. Чайлдърс е пропит с традициите на висшата средна класа в Англия, лоялността към краля и защитата на империята. Въпреки че не е посочен от Карол Куигли като член на Тайния елит, той е изключително близък до мнозина в основата му. За Чайлдърс растежът, развитието и разширяването на Британската империя представляват най-доброто възможно решение за всички икономически и социални проблеми, пред които е изправена нацията. Чайлдърс ненавижда егалитаризма, а философията му е близка до тази на Милнър и „Кръглата маса“. Неговите приятелства, произход, философия и писания го отличават като човек, който високо ценен от Тайния елит.

Чайлдърс вярва, че мирът и просперитетът на Ирландия са неразривно свързани и най-добре осигурени с оставането в Обединеното кралство. И все пак, според неговия биограф Андрю Бойл, този твърд британски патриот се забърква в търговия с оръжия за републиканските бунтовници, защото „внезапно, сякаш заслепен, възгледите на Чайлдърс се променят почти за една нощ“.¹²⁴⁴

Удивително. Той изчезва в Ирландия през пролетта на 1911 г., за да проведе разговори с водещи индустриалци, държавни служители, юнионисти и привърженици на самоуправлението. Впоследствие Чайлдърс пише труд за ползата от самоуправлението в Ирландия, показва близост до католическата позиция и открито критикува лоялистите на империята, напълно в противоречие с миналото си.

Взета за чиста монета, неговата „Рамка за самоуправление“ демонстрира превръщането му от антигермански лоялист на Британската империя в бунтовнически

¹²⁴⁰ K.O. Morgan, *The Boer War and the Media, 1899–1902*, *Twentieth Century British History*, vol. 13, no. 1, march 2002, p. 6.

¹²⁴¹ Erskine Childers, *War and the Arme Blanche*, pp. v–xvi.

¹²⁴² Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 313.

¹²⁴³ Boyle, *The Riddle of Erskine Childers*, p. 118.

¹²⁴⁴ Boyle, *The Riddle of Erskine Childers*, p.144.

разрушител на империята, но въпреки това той запазва важните си връзки с хора, близки до Тайния елит. Сякаш е преименувал философията си, за да се хареса на новата аудитория. Най-важното е, че с това спечелва доверието на Ирландските доброволци. В началото на май 1914 г. Чайлдърс и група приятели се срещат в луксозния дом на Алис Стопфорд Грийн в Мейфеър, където се срещат най-изтъкнатите политически и литературни фигури на епохата, включително Уинстън Чърчил, Джеймс Брайс и лорд Морли.¹²⁴⁵ Алис, вдовица на професор по история от Оксфордския университет, е в тесен контакт с влиятелни мъже в британския елит и тайния елит. Сред другите участници в срещата са сър Роджър Кейсмент, капитан Джордж Фицхардинг Бъркли, лорд Ашбърн, сър Александър Лорънс, Мери Спринг Райс и Конър О'Брайън.

Подобно на Стопфорд Грийн и Чайлдърс, всички те принадлежат към привилегирована класа. Те събират 1523 паунда (незначителна сума, струваща над 120 000 паунда днес), за да купят оръжия за Ирландските доброволци.¹²⁴⁶ Макари и щедра, тя бледнее в сравнение със 100 000 паунда, събрани без усилие от Милнър за UVF на север.

Родена в проспериращо ирландско протестантско семейство, Алис Стопфорд Грийн е дъщеря на ректора на Келс и внучка на епископа на Мийт от Църквата на Ирландия. Професор Куигли идентифицира племенника ѝ, Робърт Дж. Стопфорд, като член на Тайния елит.¹²⁴⁷ Тя е близка приятелка на виконт Брайс, бивш британски посланик във Вашингтон и президент на Обществото на поклонниците.

Роденият в Дъблин сър Роджър Кейсмент по това време е изтъкнат дипломат в британското външно министерство¹²⁴⁸, въпреки че по-късното му участие в ирландската политика му коства живота.

Лорд Ашбърн произхожда от род на богати протестантски, англо-ирландски земевладелци.

Мери Спринг Райс е дъщеря на лорд Монтейгъл. Прадядо ѝ е канцлер на хазната и държавен секретар по военните въпроси. Тя е племенница на сър Сесил Спринг-Райс, британски посланик в САЩ и поклонник.

Конор О'Брайън, братовчед на Мери Спринг Райс, е син на сър Едуард О'Брайън, богат ирландски протестантски земевладелец.

Сър Александър Лорънс е син на бригаден генерал сър Хенри Монтгомъри Лорънс. Покойният му чичо е вицекрал на Индия.

Капитан Джордж Фицхардинг Бъркли, син на майор Джордж Саквил Бъркли, посещава престижния колеж Уелингтън, а след това Оксфордския университет, където е награден със „Син медал по крикет“.

Това не е типична терористична клетка. Чайлдърс и съучастникът му, Дарел Фигис, син на търговец на чай, ирландец роден в Цейлон, отиват в Хамбург, където, въпреки германската забрана за износ на оръжие за Ирландия, закупуват известно количество по-стари пушки. Не е случайно, че сделката с оръжие е осъществена чрез същия агент, който е снабдил доброволците от Ълстър месеци по-рано.

Няколко седмици по-късно, през юли 1914 г., Чайлдърс и съпругата му Моли отплаваха с яхтата си „Асгард“, за да вземат оръжието. Капитан Гордън Шепърд, близък приятел, помага на екипажа. Образован в Итън и Сандхърст, капитан Шепърд е опитен моряк и член на престижния Кралски круизен клуб. Веднага след мисията за трафик на оръжие той се завръща на поста си в Кралския летящ корпус (първообраз на британските ВВС). Към момента на смъртта си в сражение през 1918 г., той е

¹²⁴⁵ Angus Mitchell, *Casement*, p. 85.

¹²⁴⁶ Leonard Piper, *The Tragedy of Erskine Childers*, p. 124.

¹²⁴⁷ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 314.

¹²⁴⁸ През 1911 г. Роджър Кейсмент е посветен в рицарство заради хуманитарните си кампании.

многократно награждаван бригаден генерал в британската армия и най-високопоставеният офицер от авиацията, загинал в бой.¹²⁴⁹ Такива профили не съвпадат с образите на известни терористи.

Втора яхта, „Келпи“, собственост и с екипаж от Конор О'Брайън, помага на „Асгард“ с прехвърлянето на оръжието. Те се срещат с германски кораб край белгийския бряг и прехвърлят оръжията в морето. „Асгард“ отплава обратно към Ирландия преминавайки пред събраните редици на британския флот в Портсмут. Твърди се, че един разрушител се насочва срещу тях с пълна скорост, но не са претърсени. Никой не е сметнал за подозрително, че яхтата натоварена с пушки навсякъде и плава изключително ниско във водата. Те плуват в гъста мъгла и са застигнати от „най-лошата буря, виждана в Ирландско море от 30 години насам“.¹²⁵⁰ Чайлдърс трябва да се завърже за кормилото, за да поддържа курса, разказва историята, но подобно на приключенията на Чърчил в Южна Африка, тези храбри дела нямат независимо потвърждение.

За героично признание от страна на националистите, Чайлдърс разтоварва оръжието в Хоут близо до Дъблин в неделя, 26 юли 1914 г. По същото време, далеч на изток, руснаците започват тайната си мобилизация срещу Германия. Само външното министерство и наблюдателите от Тайния елит знаят за двете събития. Под прикритието на организирано неделно „учение“, доброволците маршируват посред бял ден от Дъблин до Хоут, за да пренесат оръжието. Полицията и бреговата охрана са предупредени. Изглежда като повторение на опита на UVF в Ларн. Но войниците от шотландските граничари, след като не успяват да заловят трафикантите на оръжие или да конфискуват оръжието, се сблъскват с агресивната тълпа на Bachelor's Walk край Лифи¹²⁵¹. Ирландците хвърлят камъни, обиждат и дразнят войниците, които накрая стрелят в тълпата, убивайки трима и ранявайки 38 човека.¹²⁵² Асквит е шокиран от новината, не за разтоварването на оръжието, а за смъртта на цивилни, което ще предизвика дълбоко негодувание и вълнения в Дъблин.¹²⁵³

Така и става. Когато „Келпи“ се завръща в ирландски води натоварена с оръжие, Конор О'Брайън не иска да го стовари директно в Килкул, защото „той и яхтата му са добре познати на властите там“. Оръжието е прехвърлено в морето на друга яхта, „Чота“, собственост на сър Томас Майлс, президент на Кралския хирургически колеж в Ирландия. Майлс е почетен хирург на крал Джордж V и е награден с престижния Орден на банята. В трафика на оръжие му помага сър Джеймс Крийд Мередит, син на Джеймс Крийд Мередит, богат протестантски англо-ирландски земевладелец и заместник-велик магистър и касиер на Великата ложа на масоните на Ирландия.

Надяваме се да ни повярваш уважаеми читателю. Извън възможностите ни е да измислим всичко това. Почетният списък на трафикантите на оръжие срещу Короната е завършен, когато полковник Фред Крофорд от UVF награден с орден СВЕ (орден за заслуги, опден на Британската империя). Разликата между трафика на оръжия в Ълстър, с 24 000 модерни пушки, доставени в Ларн, и 1500 по-стари пушки, стигнали до Хоут, е много очевидна.

Ако обаче всичко е внимателно обмислено, субективният историк и предубеденият журналист, корумпиранят политик и предубеденият наблюдател ще кажат, че и двете страни са въоръжени за гражданска война. Сведена до едно-единствено заглавие, Германия е въоръжила националистическите доброволци.

¹²⁴⁹ John M. Bourne, *Who's Who in World War I*, p. 264.

¹²⁵⁰ Erskine Childers' log book at <http://www.rmg.co.uk/explore/sea-and-ships/in-depth/erskine-childers/>

¹²⁵¹ Bachelor's Walk е улица и кей на северния бряг на река Лифи в Дъблин, Ирландия. (б. пр.).

¹²⁵² Asquith, *Letters to Venetia Stanley*, p. 84.

¹²⁵³ Asquith, pp. 129–30, letter to Venetia Stanley, Monday, 27 July 1914.

До юли думите „гражданска война“ и „неизбежно“ висят на Великобритания като заплаха. Крал Джордж V е сигурен в това, защото „викът за гражданска война е на устата на най-отговорните и трезвомислещи хора от моя народ“.¹²⁵⁴

Той е помолен да свика междупартийна конференция за самоуправлението, но намесата му е безполезна. Няма дух на компромис, няма отсрочка в последния момент. Времето все още не е дошло. Едуард Карсън добавя към драмата на момента: „Не виждам надежди за мир. В момента не виждам нищо друго освен тъмнина и сенки.“ „Ще трябва още веднъж да покажем мъжествеността на нашата раса.“¹²⁵⁵

Това е съзлива мелодрама, защото няма възможност Ирландия да избухне в пламъци, докато Карсън продължава да държи Ълстър под строг контрол. Противопоставящите се ирландски доброволци нямат нито достатъчно оръже, нито волята да водят изтощителна война срещу Ълстър. Британската армия няма да го позволи. Гражданската война е илюзия, създадена от политиците и вестниците, лоялни на Тайния елит. Те и само те контролират ситуацията. Безднадеждността и напрежението, които изпълват пролетта и началото на лятото на 1914 г., са истински. Отчаянието на протестантите от Ълстър и добре обоснованите опасения, изразени в парламента, са предимно искрени. Заплашването е стратегически ход, защото в сферата на „висшата политика“ малцината, свързани с Тайния елит, знаят точно какво са направили. Не забравяйте факта, че тези хора планират война с Германия повече от десетилетие. Поглеждайки назад с предимството на ретроспекцията, от тези епизоди се очертава нещо обезпокоително, нещо, което стряска.

Тези фолклорни „герои“ както на север, така и на юг в Ирландия, които се противопоставят на Короната, въоръжават цивилни и дават основание за предстояща гражданска война, се радват на най-необичайни кариери след това. Веднага след обявяването на война с Германия, Адмиралтейството телеграфирало директно до щаба на Ирландските доброволци в Дъблин и иска Ърскин Чайлдърс да се свърже спешно с тях. Разузнавателният отдел на Адмиралтейството знае къде да намери Ърскин Чайлдърс и знае за „Асгард“ и трафика на оръжие. Той е организиран от и чрез тях. Как иначе яхтата ще премине пред най-великия флот, събиран някога, без да бъде спряна и претърсена?

Уинстън Чърчил, подтикнат от личния си секретар Еди Марш, един от най-близките приятели на Чайлдърс, лично нарежда на военноморския си щаб да се свърже с Чайлдърс, човекът, който познава подробно германското крайбрежие на Северно море. Можем да се чудим какво ще си помислят ирландските доброволци, ако бяха видели Ърскин Чайлдърс да се ръкува с Уинстън Чърчил и да поздравява адмирал лорд Джелико на 22 август 1914 г., преди да влезе в собствения си кабинет в Адмиралтейството.¹²⁵⁶

За какво всъщност ставаше дума? Знаем, че Тайният елит и Комитетът за имперска отбрана отдавна са подготвени за война срещу Германия и че е от изключителна важност да изглежда че Германия прави първите стъпки.

Какво щеше да се случи, ако генерал Молтке се откаже от добре известния план Шлифен и нападне Франция от друга граница? Ако неутралитетът на Белгия е спасен, тогава какво ще направи Тайният елит? Трябва да има План Б, алтернативен сценарий, който да създаде такова обществено недоволство, че да последва война с Германия. И ето, Германия е снабдила и двете ирландски противникови страни с оръжие. Оръжието и боеприпасите идват от Хамбург и всичко може да се проследи дотам. Да си представим общественото възмущение, ако някоя експлозия в хижа в Белфаст или

¹²⁵⁴ Bardon, *A History of Ireland*, p. 438.

¹²⁵⁵ Bardon, p. 82.

¹²⁵⁶ Boyle, *Riddle of Erskine Childers*, p. 196, 200.

кръчма в Дъблин убие десетки невинни в началото на август 1914 г., или ако паравоенна въоръжена група избие невъоръжени цивилни в името на някоя от каузите? Вината бързо ще се съсредоточи върху виновника, който е позволил незаконните сделки с оръжие да се осъществят: кайзера.

Защо толкова малко се обръща внимание на участието на Германия в трафика на оръжие? Спомнете си поговораката: „уповавай се на Бог но пази барута си сух“. Тайният елит успя да запази барута си сух, защото не се наложи да се връща към „План Б“.

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 25. ИРЛАНДИЯ – ПЛАН Б

- Тайният елит отдавна знае, че планът „Шлифен“ означава, голям брой германски войски ще преминат през Белгия. Това нарушение на белгийския неутралитет ще се превърне в *casus belli*, оправданието за война. Ако германците избегнат Белгия, Тайният елит се нуждае от резервен вариант. Ирландия се превръща в „План Б“.

- Вековните религиозни вражди са умишлено разпалени, за да се доведе протестантското мнозинство в Ълстър до състояние на потенциален конфликт с преобладаващо католическия юг. И двете страни са въоръжени от Тайния елит с оръжие, закупено в Германия. Ако се наложи, ще избухне „гражданска война“ и обвиненията ще паднат върху Германия. На всеки етап Тайният елит контролира операцията.

- Въвеждането на Закона за самоуправлението, е използвано за предизвикване на вълнения. Едуард Карсън е изпратен в Ълстър, за да поеме командването. Той създава голямо протестантско паравоенно крило, Доброволческите сили на Ълстър, се състоят от около 100 000 души, дали клетва. Това е голяма и незаконна частна армия, която британският елит активно подкрепя.

- Алфред Милнър уверява Карсън, че няма да позволи на британската армия да вдигне на оръжие срещу Ълстър (UVF). Армейските офицери в Къра са насърчавани да не се противопоставят на UVF. Висши фигури в армията, правителството и парламентарната опозиция се уговорят, как да стане.

- Средствата на Тайния елит са използвани за закупуване на оръжие и боеприпаси в Германия. Служители на UVF ги докарват по море до северозападния бряг на Ирландия и ги разпределят из целия Ълстър. На служителите в полицията, бреговата охрана и британската армия е наредено да си затварят очите.

- На юг спонтанно се сформирала голяма националистическа католическа сила, като реакция на въоръжаването на UVF. Чрез Джон Редмънд, Тайният елит действа бързо, за да осигури контрол и над нея. Ърскин Чайлдърс, агент на Тайния елит, който по-рано се е инфилтрирал в националистическото движение и е спечелил доверието им, започва да ги въоръжава. Той и група протестантски приятели от висшата класа с тесни връзки с Тайния елит финансира закупуването на оръжие и боеприпаси от Германия и ги доставят на юг с яхтите си.

- Подготвя се гражданска война, в случай че Тайният елит има нужда от нея, за да осигури *casus belli*. Освен това цялото начинание осигурява удобна димна завеса, зад която бързо напредват приготовленията за истинската война.

ГЛАВА 26. Август 1914 г. – За неутралитета и справедливите каузи.

ПРЕЗ ПОСЛЕДНАТА СЕДМИЦА на епоха, която върви към своя край, подстрекателите на войната в Лондон, Париж и Санкт Петербург форсират темпото с неумолима решителност. Опитът на Австро-Унгария да локализира конфликта си със Сърбия умишлено е превърнато от Тайния елит в още по-голяма причина за започване на войната. Дипломатията е доведена до провал.

Нечестните личности вече можеха да вдигнат ръце от ужас и да викат колко „неизбежна“ е войната. Демокрацията е презрително злоупотребявана от скритите сили, които имат политическата и финансова власт да манипулират общественото мнение.¹²⁵⁷

¹²⁵⁷ Това и типично за т.нар. демокрации, днес го наблюдаваме по аналогично същия начин. Напр. Русия беше провокирана да започне войната в Украйна, за да бъде представена пред общественото мнение като агресор. ЕС в лицето на малкумните си лидери, послушни марионетки на съвр.

Пропагандата представя погрешно мотивите, превръщайки страха в истерия и овластявайки лудостта, която измества разума. Великият план за война срещу Германия, който ще установи върховенството на Британската империя, е почти завършен. Последното изискване е намирането на „справедливата кауза“, за да се спечели и вдъхнови британския народ.

В събота, 1 август, Изволски изпраща телеграма от Париж до Санкт Петербург: „Френският военен министър ме информира с приповдигнато настроение, че правителството твърдо е решило да започне война и ме умолява да подкрепя надеждата на френския генерален щаб, че всички наши усилия ще бъдат насочени срещу Германия...“¹²⁵⁸ Франция „твърдо е решила да започне война“ почти 24 часа преди Германия да обяви мобилизация или да обяви война на Русия.

Генерал Жофр опъва каишката. Той изпраща на Поанкаре личен ултиматум, че ще се откаже от командването на френската армия, ако не бъде наредена обща мобилизация.¹²⁵⁹

Поанкаре не се нуждае от много насърчение. В 16,00 ч. същия ден от централния телеграф в Париж са изпратени телеграми, нареждащи общата мобилизация на Франция. По това време Сърбия, Австро-Унгария, Русия, Франция и Великобритания са започнали военните си мерки от един или друг вид.

Само Германия все още не е направила това.¹²⁶⁰ Същия следобед германските лидери се събират в двореца на кайзера в Берлин. Бетман и фон Ягов пристигат със сензационни новини от Лихновски в Лондон: британското правителство току-що е дало обещание, че Франция ще остане неутрална под британска гаранция. Изключително облекчен, кайзерът иска шампанско да почерпи всички присъстващи. Той изпраща телеграма до крал Джордж: „Ако Великобритания гарантира неутралитета на Франция, ще се откаже от всички действия срещу нея.“¹²⁶¹

Кралят вика Грей в Бъкингамския дворец в събота вечер, за да изготвят отговор. Крал Джордж отговоря: „Мисля, че трябва да има някакво неразбиране на предложението, което беше обсъдено в приятелски разговор между принц Лихновски и сър Едуард Грей.“¹²⁶² Няма британска гаранция за френския неутралитет. Това просто е поредната тактика за забавяне и хитрост за получаване на предимство.

В 17,00 ч., след като чака напразно 24 часа отговор на телеграмата си, изискваща руснаците да спрат всички военни движения на границата му, кайзерът нарежда обща мобилизация. Германия е последната от континенталните сили, която предприема тази неотменима стъпка. Как това е възможно да се впише с твърдението, че Германия е започнала Първата световна война?

Час по-късно в Санкт Петербург германският посланик Пурталес, отива при Сазонов и го пита три пъти дали руското правителство ще спре мобилизацията. Съзнавайки напълно, че това означава европейска война, Сазонов отговоря, че мобилизацията ще продължи. Граф Пурталес му връчва нотата за обявяване на война от Германия и се разплакава.¹²⁶³ Това става в 18,00 ч., на 1 август.

Нотата на Германия е разбираема реакция, но тактическа грешка. Русия се мобилизираща с категоричното намерение да нападне Германия, но Сазонов е инструктиран да не изготвя нота за обявяване на война. Жизненоважното послание,

англосаксонски соросоиден Таен елит (дълбоката доръжава), по всякакъв начин нагнетяват общественото мнение, към пряка конфронтация с Русия, което вече е опасна игра с огъня. (б. пр.).

¹²⁵⁸ Isvolsky to Sazonov, 31 July 1914, in Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 531.

¹²⁵⁹ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 532.

¹²⁶⁰ Lawrence Lafore, *The Long Fuse: An Interpretation of the Origins of World War*, p. 261.

¹²⁶¹ Thomson, *The Twelve Days*, p. 152.

¹²⁶² Hamilton and Herwig, *Decisions for War*, p. 140.

¹²⁶³ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 532.

често повтаряно от Грей на Поанкаре и Сазонов, е че Франция и Русия трябва, доколкото е възможно, да крият военните си приготовления и намеренията си за война, докато Германия не глътне стръвта. Британският народ никога няма да подкрепи агресора в европейска война и е наложително Германия да бъде представена като агресор.

Казано най-просто, все едно група побойници обграждат, дразнят, обиждат и заплашват в училищния двор, своята жертва – едно-единствено момче, и в момента, в който той има дързостта да се защити, се нахвърлят върху него, но той е посочен за виновен.

Какво друго можеше да направи Германия? Тя беше провокирана да се бори на живот или смърт. Изборът е суров: да чака сигурно унищожение или да атакува, за да се защити. Кайзер Вилхелм е изложил страната си на сериозна опасност и почти загубил единственото ценно предимство, което Германия има, като забавя контрамерките срещу руската мобилизация в отчаяната надежда за мир.

Германската армия разчита изцяло на светкавичен успех в самото начало на война на два фронта. Единствената ефективна защита на Германия е чрез настъпление.

На 1 август лондонският вестник „Дейли Нюз“ заявява: Сполетя ни най-голямото бедствие в историята... В този момент съдбата ни е предопределена от ръце, които не познаваме, от мотиви, чужди на нашите интереси, от влияния, които, ако знаехме, със сигурност щяхме да отхвърлим...“¹²⁶⁴

„Дейли Нюз“ обобщава твърде точно ситуацията. Британският народ не знае нищо за ръцете, които насочват съдбата му. Той никога няма да влезе във война в подкрепа на Русия. Всъщност, при война между Русия и Германия със сигурност, човекът от улицата ще подкрепи Германия. Общественото мнение не настоява за война; всеки либерален, радикален и социалистически вестник в кралството се обявява против участието в европейския конфликт. Нито пък има очевидни признаци за бесен шовинизъм.

И все пак. Тайният елит знае точно какво ще раздвижи общественото мнение: Белгия. Ако извинението на Великобритания за влизането във войната е насочено далеч от Русия, тогава последното изискване на Грей ще се осъществи и ключалката ще бъде заключена. Хората ще настояват за война, ако каузата стане защита на „слабата малка Белгия“ срещу подлото германско нашествие. Именно белгийският неутралитет ще му предостави най-доброто извинение за влизането във войната. Грей превърна белгийския неутралитет в своя знаменита кауза. Той казва на германския посланик, принц Лихновски, че ще бъде изключително трудно да се обуздаят обществените чувства във Великобритания, ако Германия наруши белгийския неутралитет. Лихновски пита дали Грей може „да ми даде категорична декларация за неутралитета на Великобритания, при условие че ние [Германия] уважаваме неутралитета на Белгия“. Това е удивително предложение, огромна отстъпка, която може да спести на Великобритания и Белгия ужасите на войната. Лихновски е готов да признае точно това, което Грей твърди, че британският кабинет иска. Белгийският суверенитет ще бъде уважаван в замяна на обещание за неутралитет на Великобритания. Двучлен както винаги, Грей размива въпроса и избягва честен отговор, уверявайки Лихновски, че „засега няма и най-малкото намерение да се предприемат военни действия срещу Германия“.¹²⁶⁵

Когато кайзерът прочита дипломатическата нота от своя посланик, написва в полето: „Впечатлението ми е, че г-н Грей е лъжливо куче, което се страхува от собствената си подлост и фалшива политика. Той няма да излезе открито срещу нас,

¹²⁶⁴ Barnes, *In Quest of Truth and Justice*, p. 87.

¹²⁶⁵ Lichnowsky to von Jagow, London, 1 August 1914, DD596, in Geiss, July 1914, p. 346.

предпочитайки да изчака да бъде принуден от нас да го направи.“¹²⁶⁶ Кайзерът е отново прав, въпреки че Грей все още имае две цели: да спечели колкото се може повече време за Русия и да настрои обществеността в полза на войната.

Учудващо е, че предложението на Лихновски за неутралитет никога не е разкрито пред кабинета или Камарата на общините. Ако беше направено, значителното мнозинство вероятно щеше да се съгласи с него. Измамата на Грей може би никога нямаше да излезе наяве, ако канцлер Бетман не разкрива това предложение в Райхстага на 4 август: „Информирахме британското правителство, че докато Великобритания остане неутрална, нашият флот няма да атакува северното крайбрежие на Франция и че няма да нарушаваме териториалната цялост и независимост на Белгия. Тези уверения сега повтарям пред света...“.¹²⁶⁷ Грей гарантира, че всяко предложение за мир и неутралитет от Берлин е отхвърлено или игнорирано, като в същото време колегите му от кабинета са информирани, че е възмутен от начина, по който Германия е „оставила настрана всички опити за компромис, докато върви уверено към война“.¹²⁶⁸

В кабинета на Аскуит, Чарлз Хобхаус вижда забележима промяна в министъра на външните работи по това време. Хобхаус пише в дневника си, че от момента, в който става ясно, че Германия ще наруши белгийския неутралитет, Грей, който е „самата искреност, става яростно профренски настроен и в крайна сметка е авторът на нашия разрыв с Германия“.¹²⁶⁹ Грей става яростно профренски настроен? Колко малко Хобхаус и повечето от колегите му от кабинета са знаели за истинския Грей, за годините му на тайното планиране на войната срещу Германия, за споразуменията, които е сключил с Франция. Тяхното неведение е до известна степен разбираемо. В четири отделни случая през предходните две години Грей и Аскуит стоят пред Камарата на общините и тържествено уверяват (и открито лъжат) парламента, че Великобритания е напълно свободна от всякакви тайни задължения към която и да е друга европейска държава.¹²⁷⁰ В частно писмо до посланика си в Париж Грей отбелязва: „В Парламента щеше да има спор, ако бях използвал думи, които предполагат възможността за таен ангажимент, неизвестен на депутатите през всичките тези години, които ни обвързват с европейска война...“¹²⁷¹ Хобхаус не наблюдава внезапна промяна в отношението на Грей, а разобличаване, разкриване на истинския му ангажимент към кауза, която не може да бъде назована: войната на Тайния елит за унищожаване на Германия. Хобхаус вижда Грей в нова светлина като „автор на нашия разрыв с Германия“.¹²⁷² Дали той със закъснение осъзнава, че сър Едуард Грей носи много тежка отговорност за Първата световна война?

Очевидно Грей трови атмосферата в кабинета с профренската си, антигерманска реторика. Най-важното е, че сега той поставя Белгия в центъра на разгорещените дискусии. Въпросът внезапно се оказва за лоялността към Белгия и за позицията на Великобритания като велика сила, която може да загуби много, ако стои настрана, докато Белгия е „прегазвана“. Той отклонява аргументите от руската мобилизация, представя погрешно намеренията на кайзера и не спомена Сърбия.

Той цитира договора от 1839 г., като лъжливо твърди, че задължава Великобритания, с оръжие да защитава Белгия. Аскуит и Чърчил се съгласяват, но Грей среща силна съпротива от по-голямата част от кабинета.¹²⁷³

¹²⁶⁶ Lichnowsky to von Jagow, London, 1 August 1914, p. 347.

¹²⁶⁷ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. I, p. 136.

¹²⁶⁸ Hamilton and Herwig, *Decisions for War*, p. 141.

¹²⁶⁹ David, *Inside Asquith's Cabinet*, p. 179.

¹²⁷⁰ Morel, *Truth and the War*, pp. 47–49.

¹²⁷¹ Morel, *The Makers of War*, p. 47.

¹²⁷² David, *Inside Asquith's Cabinet*, p. 179.

¹²⁷³ Hamilton and Herwig, *Decisions for War*, pp. 138–139.

По-късно той твърди, че въпросът за белгийския неутралитет възниква за пръв път в края на юли 1914 г. Дълго след края на войната, когато Тайният елит трябва да маскира и внимателно да преосмисля действията си преди войната, той пише, че самото споменаване на Белгия от канцлер Бетман на 29 юли „осветлява аспект, който не е бил разглеждан досега“¹²⁷⁴, сякаш внезапно за него и външното министерство му е просветнало, че Белгия ще играе стратегическа роля в континентална война. Това е скандална лъжа, която се повтаря оттогава.

Сър Хю Страчан, професор, специалист по история на Първата световна война и член на *All Souls* (Вси души) в Оксфордския университет, дава различно тълкуване: „Но за Белгия не се знаеше, че нашественикът ще бъде Германия. Чак до избухването на войната тя продължава да води политика на чист неутралитет, третирайки всички свои съседи като потенциални врагове.“¹²⁷⁵ Това е дълбоко невярно и тенденциозно изопачено.

Белгия е в тесен таен съюз със страните от Антантата, най-вече с Великобритания. Белгия не е никакъв непознат и забравен кът от Европа, който историята редовно подминава. Тя отдавна е била бойно поле в континенталните войни и се е намира в естествения басейн между планините Юра и Ламанша. Белгия е северната врата към Париж или дори към Берлин. Поверителните белгийски документи, към които направихме подробни препратки в Глава 6, напълно опровергават глупостите (б. пр. по-точно е да се каже умишлените лъжи) на Грей и доказва, че свръхсекретни военни споразумения между Великобритания и Белгия са били в сила от 1906 г., когато Комитетът за имперска отбрана и Военното министерство започват модернизирването на британската армия. Това споразумение включва всеобхватни договорености за военно сътрудничество и подробни планове за десанта на британски войски¹²⁷⁶, които трябва да дебаркират в Дюнкерк и Кале в такъв брой, че половината от британската армия да бъде транспортирана до Белгия в рамките на 8 дни след мобилизацията. Британската база за доставки трябваше да бъде преместена от френското крайбрежие в Антверпен (Белгия) веднага щом Северно море бъде освободено от германските военни кораби. Подполковник Барнардишън, британският военен аташе в Брюксел, подчертава пред началника на белгийския генерален щаб, генерал-майор Дюкарм, че тези договорености трябва да се пазят „абсолютно поверително“ и да бъдат известни само на неговия министър и британския генерален щаб. През 1912 г., когато вероятността от европейска война заради Балканите става сериозна верояност, англо-белгийските военни договорености са допълнително усъвършенствани. Секретни пътеводители за британските военни от тази година съдържат много подробни карти на белгийските градове, села и селски райони, включително железопътни гари, църковни камбанарии, подходящи за наблюдателни пунктове, нефтени складове, пътища, канали и мостове. Британско-белгийските военни тактически планове са разработени в детайли, включително ролята на посредническите офицери, преводачите, английските преводи на белгийските разпоредби, болничното настаняване на британските ранени и др.

Наследникът на Барнардишън като британски военен аташе в Брюксел, подполковник Бриджис, потвърждава на белгийците, че Великобритания разполага с армия, съставена от 6 пехотни дивизии и 8 кавалерийски бригади – общо 160 000 души – и че „всичко е готово“ за действие.¹²⁷⁷

Забележително е, че протоколът от срещата между полковник Бриджис и началника на белгийския щаб през 1912 г., генерал Юнгблут, заявява, че британците

¹²⁷⁴ Grey, *Twenty-Five Years*, vol. II, p. 175.

¹²⁷⁵ Strachan, *The First World War*, p. 50.

¹²⁷⁶ Arthur Ponsonby, *Falsehood in Wartime*, p. 53.

¹²⁷⁷ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. I, pp. 541–546.

„ще разтоварят войските си в Белгия при всички обстоятелства“¹²⁷⁸, със или без съгласието на Белгия, ако Германия нападне Франция.

Къде отива тогава святостта на белгийския неутралитет? До февруари 1914 г. обменният курс за плащане на британските войници, предназначени за десанта в Белгия, е фиксиран; това е около шест месеца преди конфликта.¹²⁷⁹

Великобритания и Белгия са дълбоко ангажирани в съвместни военни подготовки срещу Германия поне от 8 години. Почетното предложение на Бетман от 29 юли¹²⁸⁰ относно целостта на Белгия не донася внезапно и неочаквано прозрение, както сър Едуард Грей иска да ни накара да му повярваме. То му донася осезаемо извинение. От този момент нататък той разполага с дипломатическо „доказателство“ за „злите намерения“ на Германия. На 1 август Грей телеграфира до Брюксел, призовавайки белгийските лидери да запазят абсолютен неутралитет.¹²⁸¹

От съществено значение е Белгия да поддържа шарадата на неутралитета до самия край, за да осигури на Грей, неговия коз. Белгийският „неутралитет“ е измама. Грей знае много добре, че ще застане на страната на Великобритания, Франция и Русия срещу Германия. Това е уредено отдавна. Вестниците на Нортклиф ще гарантират, че общественото възмущение ще се обърне срещу Германия със злобна отрова и Тайният елит ще може да започне войната си. Сър Едуард Грей е напълно наясно, че Белгия всъщност мобилизира въоръжените си сили от почти седмица, под прикритието на самозащита срещу всеки, който се опита да премине белгийската граница. За тази цел на 24 юли белгийското правителство издава заповед за мобилизация, а на 28 юли са призовани трите класа армейски резервисти.¹²⁸² Белгийците са максимално готови да отблъснат германския нашественик. Не е случайно, че тази „неутрална“ малка страна започна военни приготовления срещу Германия в същия ден, в който Русия и Франция започнаха своите.¹²⁸³

Тайният елит издига независимостта и суверенитета на Белгия на по-високо ниво на морално задължение, точно както направи с „достойнството и суверенитета“ на Сърбия. Такива алтруистични и рицарски чувства отговарят на тяхната публична позиция, докато зад кулисите те манипулират, диктуват, намесват се и по същество контролират тези малки „независими“ страни. Това не се различава от манипулацията на Русия, която те упражняват чрез своите марионетки Изволски и Сазонов, и на Франция, чрез Поанкаре. Лицемерието на Грей и Тайния елит не знае граници. Те бяха напълно наясно, че Германия по необходимост ще трябва да прекоси Белгия във войната срещу Франция. Такова временно използване на право на преминаване е много различно от постоянно и неправомерно нашествие. Има прецеденти: по време на Бурската война на британските войски е разрешено преминаване през неутрална португалска територия, за да се бият в Южна Африка.¹²⁸⁴ Мащабът на британското лицемерие спрямо Белгия беше наистина поразителен.

Въоръжените сили на британския империализъм прегазват без угризения страни по целия свят в продължение на векове. Но тези британски действия, разбира се, винаги са считани за самоочевидно право. Властната позиция на Грей е подкрепена от неговия ментор във външното министерство, сър Еър Крю, който му предоставя отговори на всички възражения, изразени в кабинета, в секретна и подробна бележка.

¹²⁷⁸ Протокол от конференцията между генерал Юнгблут и полковник Бриджис, 23 април 1912 г., цитиран в *'The Case of Belgium, etc.', Document 2, in The International Monthly Inc., New York, 1914.*

¹²⁷⁹ Barnes, *Genesis of the World War*, p. 559.

¹²⁸⁰ Goschen to Grey, Berlin, 29 July 1914, BD 293, in Geiss, July 1914, p. 300.

¹²⁸¹ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. I, p. 137.

¹²⁸² Swain, *Beginning the Twentieth Century*, p. 368.

¹²⁸³ Neilson, *How Diplomats Make War*, pp. 265–266.

¹²⁸⁴ Ewart, *Roots and Causes of the Wars*, vol. I, p. 432.

Ангажиментът на сър Еър Крю към каузата на Тайния елит е толкова безусловен, че той създава впечатлението на непогрешим фанатик. Той отхвърля аргумента, че Великобритания не трябва да участва в европейската война, като посочва, че ако тя не участва, поддържането на голям флот и експедиционните сили е злоупотреба с ресурси, наложени на страната, като огромни и разточителни разходи.

Крю отхвърля признаците на търговската паника в Сити и на фондовите пазари в цяла Европа като част от добре обмислените планове на Германия за война. Той обвинява германските финансови къщи, че са „известни“ и са в ежедневен контакт с германското посолство и кроят планове за падането на Британската империя.

Това е донякъде ценно, предвид тесните връзки между британското правителство и династията Ротшилд, Баринг и Лазард. Неутралността той отхвърля като нечестен акт; Съглашението е възхвалявано като морална връзка. Еър Крю отхвърля твърдението, че „Англия при никакви обстоятелства не може да воюва“, заявявайки, че всяко друго действие е политическо самоубийство.

Неговият прощален удар е призива за войнат: „Уверен съм, че нашето задължение и в наш интерес ще бъде да застанем до Франция в час на нужда. Франция не е търсила конфликта. Той ѝ е бил наложен.“¹²⁸⁵ Това са ценностите, които британският кабинет трябва да приеме: поредица от лъжи, които са повтаряни толкова често, че са приети за факти. Можеха ли служителите на Тайния елит да убедят кабинета, че Великобритания няма друг избор освен война? Аскуит признава в писмо до любимата си Венеция, че има проблем. Кабинетът не просто е разделен по въпроса за войната; той е категорично против подобна стъпка, променяща епохата. Никой не бива да подценява мащаба на предизвикателството, пред което бяха изправени Грей и Аскуит, въпреки че Нортклиф, „Таймс“ и всички влиятелни агенции, действащи зад политическия параван, ги подкрепят докрай. Това е кабинет, който няма намерение да води война или да одобрява война; кабинет, представляващ политическа партия, която никога не би гласувала за война, и население, което нямаше представа за планираната за тях война.

Ако някога една разнородна група изисква внимателно управление на човешките ресурси, това е либералният кабинет на Аскуит. Начинът, по който той, Грей, Халдейн, Чърчил и Лойд Джордж постинат целта на Тайния елит, остава доказателство за това как добрите хора могат да бъдат объркани от очаквания, натиск, дезинформация и разпалена обществена реакция, за да обърнат гръб на това, което знаят, че е правилно.

Асквит свиква специално заседание на кабинета в неделя, 2 август 1914 г. Ако гласуването за участието на Великобритания в европейска война е проведено в самото начало, само известните поддръжници ще бъдат да бъдат „за“. Другите закалени в кампанията политически ветерани са против. Лорд Морли се оплаква, че не знаят нищо за обхвата на военните и военноморските споразумения с французите. Те започват да осъзнават, че „мрежа от задължения, за които са били уверявани, че не са задължения, е била изплетена около тях, докато са спали“.¹²⁸⁶

Но осъзнаването се прокрадва бавно и Асквит е достатъчно проникателен, за да избегне прибързаното вземане на решение с вдигане на ръце. Онези тревожни, лоялни либерали, чиито съвест и години на миролюбие правят срещата почти непоносима, се борят с огромната изненада, която внезапно им се представя.

Сър Едуард Грей пази в тайна германското предложение за неутралитет. То никога не е било изказано като възможност. Ако на министрите от кабинета е предоставена цялата необходима информация и време да обмислят вариантите, да обсъдят последиците с други важни членове на своите избирателни райони и да се подготвят правилно, нещата вероятно ще поемат по съвсем различен път.

¹²⁸⁵ Crowe to Grey, BD 369, memo by Sir Eyre Crowe, 31 July 1914, in Geiss, July 1914, pp. 330–331.

¹²⁸⁶ Thomson, *The Twelve Days*, p. 171.

Вместо това те трябва да слушат доклади за ситуацията от Берлин, Париж, Санкт Петербург, Виена и Белгия, които ги изненадват и са представени по начин, който очерня Германия. Разговорите за оставки – три, може би четири – помрачават настроението и заплашват да разкъсат кабинета. Аскуит се изправя пред перспективата да сформира коалиционно правителство с консервативната и юнионистката опозиция. Това не е за предпочитане, но ако нуждата го налжи, той знае, че може да разчита на тях, за да започне война. В джоба си има писмо от лидерите на консерваторите Бонар Лоу, лорд Лансдаун и Остин Чембърлейн, в което се обещава без колебание подкрепа за правителството във всякакви мерки, необходими за подпомагане на Русия и Франция във войната им срещу Германия. Тяхното мнение е, че ще е „фатално за честта и сигурността на Обединеното кралство да се колебае да подкрепи Франция и Русия в настоящия момент“.¹²⁸⁷ Това е писмо, написано по предложение на Балфур от вътрешния кръг на Тайния елит.

Точно както Сазонов получава уверение от агентите на Тайния елит, така и Аскуит и Грей са уверени, че не са сами. Аскуит умолява министрите от кабинета Джон Бърнс¹²⁸⁸, сър Джон Саймън, лорд Бошан, Джоузеф Пийз и други, които очевидно се колебаят, да не вземат прибързано решение. Той ги умолява да изчакат поне докато сър Едуард Грей се обърне към парламента. Привидността на обединен кабинет, колкото и илюзорна да е, има по-голямо въздействие върху широката общественост, отколкото ясното разделение на мненията и предотвратява изявата на фигури, около които противниците на войната могат да се обединят. Тайният елит няма да се впуска в нежелани отклонения, докато прави последната решителна стъпка, за да тласне Великобритания във войната.

Неинтервенционистите, тези, които не искат никакво участие, самите те не са обединени. Някои приемат войната, само ако целостта на Белгия е нарушена. Плусовите и минусите на неутралитета се обсъждат от кабинета. В крайна сметка, свободният консенсус се съгласява, че сър Едуард Грей ще каже на Камарата на общините, че Великобритания не може да остане настрана, ако Белгия бъде нападната, че на Франция ще бъде оказана морска подкрепа и Германия ще бъде уведомена за това.¹²⁸⁹

Първото заседание на кабинета продължи три часа, от 11,00 до 14,00 ч., като в този момент Аскуит надрасква бележка до Венеция: „На ръба сме на разкол.“ Премиерът е известен с прекомерното си пианство, но не е лековерен глупак. Той знае огромното препятствие, пред което е изправен, за да убеди кабинета да приеме войната, защото е сигурен, че $\frac{3}{4}$ от собствената му партия са за „абсолютна ненамеса на всяка цена“. Той прави всичко възможно, за да избегне гласуването на решение. И тактиката му проработва. Чърчил е най-нетърпеливият за войната. Аскуит пише: „Уинстън е много войнствен и настоява за незабавна мобилизация.“¹²⁹⁰ Кабинетът отказва да му даде разрешение да продължи с мобилизацията на флота, но Чърчил въпреки това, на своя глава изпраща заповедта.

Сър Едуард Грей не може да се откаже. В 15,00 часа в неделя следобед, по време на интервала между двете заседания на кабинета, той се обажда на френския посланик Пол Камбон и потвърждава, че ако германски военни кораби влязат в Ламанша, за да атакуват Франция, британският флот ще ги потопи. Но това трябва да бъде одобрено от

¹²⁸⁷ Barnes, *Genesis of the World War*, p. 515.

¹²⁸⁸ Джон Бърнс е забележителна личност и първият мъж от работническата класа, заемал правителствен пост. Той подава оставка от кабинета на Аскуит през 1914 г., обявявайки войната за „всеобщо престъпление“.

¹²⁸⁹ David, *Inside Asquith's Cabinet*, p. 180.

¹²⁹⁰ Asquith, *Letters to Venetia Stanley*, Sunday, 2 August 1914, pp. 140-146.

парламента, въпреки, че в случая парламентът изобщо не е попитан. Камбон внимава да прикрие въодушевлението си. Ако Великобритания е готова да заеме страна, за да защити брега на Ламанша, тя е на половината път, към пълен ангажимент за войната. По-късно той ще коментира: „Играта е спечелена. Една велика страна не воюва наполовина.“¹²⁹¹ Камбон го знае и сър Едуард Грей го знае. Великобритания отива към война.

А какво да кажем за Дейвид Лойд Джордж, някогашният пацифист и любимец на радикалните маси, в когото бяха вложени надеждата и доверието на антивоенните либерали? Лойд Джордж изглежда че е на страната на „неинтервенционистите“¹²⁹² 40 и би трябвало да е техен естествен лидер. Те предполагат, че е такъв, но много грешат. Лойд Джордж отдавна беше продал душата си на Тайния елит. Ако е изпуснат да остане свободен агент, антивоенната либерална група, оглавявана от него, ще представлява най-тежкия кошмар за Тайния елит.

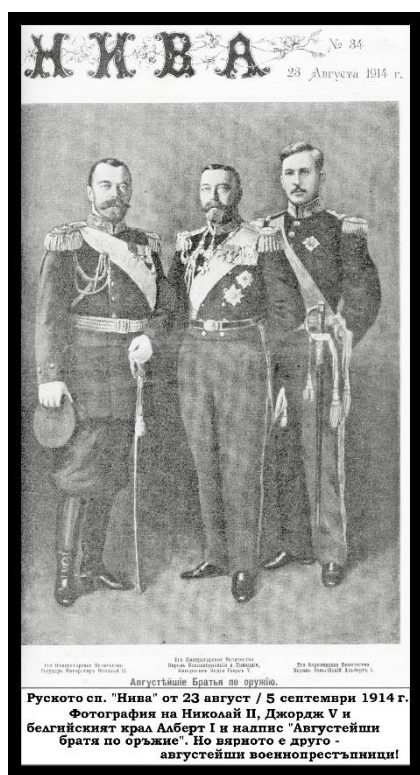
Щетите, които може да причини, са буквално безгранични. Разцепен кабинет, воден от национална фигура, обединяваща точка за либералите и Лейбъристката партия в парламента, ще означава катастрофа за подстрекателите на войната.

Но Лойд Джордж не е това, което изглежда. Не заради самия него, Тайният елит го спасява от публичен скандал, извънбрачни експесии, от съдебни дела и от позорния скандал „Маркони“, той облагодетелстван с богат начин на живот, лукс, любовници, който никога не би могъл лично да си позволи. Лойд Джордж просто продължи дългосрочното си отмъщение.

Кабинетът се събира отново същата вечер. Грей ги информира, че е казал на Камбон за споразумението им да защитят Франция, ако германският флот атакува Ламанша. Нищо повече не е решено. Никой сякаш не осъзнава какво веднага предполага Камбон. Великобритания вече взема страна. Либералният кабинет се олюлява на ръба на разпадането. Десет или единадесет министри все още са против войната.¹²⁹³ Не колебаещи се; все още против войната. Със сигурност основните качества на британската справедливост, благоприличие и парламентарна демокрация ще предпазят нацията от бедствие, което избраните ѝ представители не искат?

Редица по-малко видни министри от кабинета се обръщат към Лойд Джордж за лидерство в този момент, но не намерат съдействие. Лорд Морли си спомня по-късно, че кабинетът щеше да се разпадне онази нощ, ако Лойд Джордж беше дал преднина на колебливите, и Харкорт се обърна към канцлера да „говори от наше име“.¹²⁹⁴ Но без резултат. Лойд Джордж завежда противниците на войната в задънена улица и ги оставя там.

В Брюксел същата августовска вечер германският посланик предава запечатаното писмо, което Молтке по-рано му е дал.¹²⁹⁵ В него се казва, че Германия разполага с



¹²⁹¹ Thomson, *The Twelve Days*, p. 173.

¹²⁹² Toye, *Lloyd George and Churchill*, p. 125.

¹²⁹³ Hamilton and Herwig, *Decisions for War*, p. 143.

¹²⁹⁴ Ferguson, *Pity of War*, p. 161.

¹²⁹⁵ Geiss, *July 1914*, p. 231.

достоверна информация, че Франция възнамерява да я атакува през Белгия и следователно ще бъде принудена да влезе в Белгия в своя защита. Ако Белгия не направи нищо, за да спре това нахлуване, Германия обещава, че след като войната приключи и мирът се възобнови, ще евакуира територията, ще поправи всички нанесени щети и ще плати за храната, използвана от нейните войски. Ако обаче движението на германските войски бъде възпрепятствано, Германия съжалява, че ще трябва да счита Белгия за враг. На белгийците са дадени 12 часа за отговор: тоест до 7,00 ч. сутринта на 3 август.¹²⁹⁶

Крал Алфред Белгийски изпраща съобщение до сър Едуард Грей, за да потвърди, че Белгия ще откаже германското искане и иска британска подкрепа. Телеграмата е съобразена с идеалния момент за жизненоважната реч на Грей в Камарата на общините по-късно същия ден. Тя осигурява средства за влияние върху кабинета и парламента. Как би могъл някой с морални качества да отхвърли отчаяната молба за помощ на „слабата малка Белгия“?

В Лондон в ранните часове на понеделник, 3 август, докато членовете на кабинета са в леглата си и блажено неведоми за намеренията му, Аскуит тихо придвижва всички приготовления за войната. Той написва заповедта за мобилизация на британската армия. Лорд Халдейн лично я предава на Военното министерство в 11 ч. същият предиобед и издава същите заповеди, които е подготвил години по-рано, когато заема поста военен министър.¹²⁹⁷

Първите стъпки вече са направени пет дни по-рано, но инструкциите трябва да бъдат официални. Тайният елит, чрез своите агенти, разрешава общата мобилизация както на британския флот, така и на армията без одобрението на кабинета или парламента. По-късно в същата топла почивна сутрин министрите отново се връща на Даунинг стрийт. Точно преди заседанието на кабинета, Аскуит се среща лично с лидерите на консерваторите Бонар Лоу и лорд Лансдаун. Той ги посъветва, че ако критичен брой либерални министри подадат оставка, коалиционното правителство ще бъде единственият път за напред. Той знае, че може да разчита на тяхната подкрепа за войната, тъй като лидерите на консерваторите са събратя-агенти на Тайния елит.

В кабинета Асквит обявява оставките на Джон Бърнс и лорд Морли, както и на младшия министър Чарлз Тревелиън. Той пита дали трябва да отиде при краля, за да подаде оставка, или коалиционното правителство е решението. Това е изнудване. Той знае, че колебливите са изключително неохотни да свалят либералното правителство в този критичен момент от историята на Великобритания. Не са направени други предложения за оставка. Кабинетът изпада в известен хаос. Не е проведено гласуване по критичния въпрос за влизането на Великобритания във войната. Това е толкова хитър ход на Аскуит. Като непрекъснато търсеше консенсус, той умори критиците в кабинета си и създава илюзията за дебат.

По-късно, много по-късно, друг министър-председател ще замени мита за белгийския неутралитет с мита за оръжията за масово унищожение.

В парламента сър Едуард Грей има много по-голяма подкрепа от опозицията, отколкото от собствената си партия. Балфур, Бонар Лоу, Ф. Е. Смит и Карсън са предварително уведомени за предстоящата война¹²⁹⁸ и обещават безрезервна подкрепа.

В Камарата на лордовете много влиятелни хора са готови да гарантират, че войната ще бъде одобрена. Лордовете Дерби, Лансдаун, Ротшилд, Кързън и Милнър, самото сърце на Тайния елит, също вестникарският барон лорд Нортклиф и финансовите, индустриалните и търговските интереси, които не носят нито едно име.

¹²⁹⁶ Fay, *Origins of the World War*, vol. II, p. 541.

¹²⁹⁷ Barnes, *Genesis of the World War*, pp. 558–559, 464.

¹²⁹⁸ Churchill, *World Crisis*, p. 174.

Грей ще бъде във фокуса на вниманието в парламента, но в нито един момент не действа сам. Докато членовете на парламента се събират в Камарата на общините в 15,00 ч. този ден, изпълнени с очакване и тревоги, мнозина ще прочетат пълнокръвния призив на „Таймс“ за война срещу Германия.

„Вината трябва да падне главно върху Германия“ е неговата тирада. Колко нелепо иронично е, че редакционната статия, написана от Джефри Доусън, се оплаква от Германия, че „се мобилизира зад маска на разговорите“, когато в случая е точно обратното. Злодеите, които се мобилизират зад такава маска, са Русия, Франция и Великобритания. Обвиненията за германското нашествие във Франция, германската решимост да смаже Франция, предстоящото германско нашествие в Холандия и Белгия са последвани в тази редакционна статия от призив за изпълнение на дълга, както във Великобритания, така и в Империята. „Когато Великобритания воюва, цялата Империя е във война.“¹²⁹⁹ Той е с един ден напред. „Таймс“, гласът на Тайния елит е добре информиран във всички аспекти на дейността си. Той публикува подробен вътрешен доклад за трудните неделни заседания на кабинета и говори пренебрежително за малкото „дисиденти“ в кабинета, които не искат намеса. Г-н Аскуит е бодро посъветван, че „ще е от полза“ да внесе малко нова кръв в администрацията си. Да се твърди, че „Таймс“ винаги е с една крачка напред, не е празна хвалба. Германия например не обявява война на Франция до 18,15 ч. същия ден. Това е само вкусът на лъжите и пропагандата, които непременно ще последват.

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 26. АВГУСТ 1914 Г. – ЗА НЕУТРАЛИТЕТА И СПРАВЕДЛИВИТЕ КАУЗИ

- Докато Великите сили в Европа се хвърлят към континентална война, Тайният елит се нуждае от основателна причина за британското участие.
- Германският канцлер Бетман предоставя идеалното извинение на сър Едуард Грей чрез обещание за бъдещия статут на Белгия като пешка в преговорите за британския неутралитет.
- Претенцията на Грей в мемоарите му, че въпросът за Белгия е аспект, който не е бил разглеждан преди това, е възмутителна лъжа. Тайният елит знае, че Белгия и Северна Франция ще бъдат основното място за разполагане на британските сили, още откакто започват първите преговори с Франция през 1905 г.
- За плана на Грей е жизненоважно Белгия да остане външно неутрална, въпреки че тайните споразумения означават, че белгийският неутралитет е измама.
- Подготвен и подкрепен от сър Еър Крю и сър Артър Никълсън във външното министерство, Грей планира атаката си срещу нищо неподозиращия кабинет, за да го спре да гласува против британското участие в предстоящата война. Спечелването на тяхната подкрепа се оказва трудна задача.
- Той и Аскуит тайно се свързват и съветват политици от Тайния елит в Консервативната и Юнионистката партия, за да ги привлекат и да гарантират парламентарно мнозинство в подкрепа на войната.
- Членовете на кабинета са подложени на огромен морален натиск по въпроса за бъдещето на Белгия, особено от Грей, Халдейн и Чърчил. Аскуит се представя за безпристрастен председател, но дава да се разбере, че и той ще подаде оставка заедно с Грей, ако кабинетът се противопостави на външния министър.
- Лойд Джордж може да бъде страхотен лидер на неинтервенционистите, ако иска да се противопостави на войната, но всъщност действията му подвеждат колегите му от кабинета.
- Противниците на войната в кабинета са мнозинство, но са или неутрализирани (Лойд Джордж), или сплашени да приемат, че най-добрият вариант за страната е да изчакат Грей да говори в парламента на 3 август, преди да се проведат оставки.
- Без знанието на кабинета и без разрешение, Чърчил мобилизира флота, а Аскуит изпраща Халдейн във военното министерство, за да мобилизира армията. Грей се свързва с Пол Камбон, френския посланик, за да потвърди, че Великобритания ще защитава френското крайбрежие от всяка атака на германския флот, с което слага край на всякакво подобие на британски неутралитет.

¹²⁹⁹ *The Times*, 3 August 1914, p. 7.

ГЛАВА 27. Речта, която струва милиони човешки животи.

ПОМИСЛЕТЕ ЗА ТОЗИ БЕЗСЪМЕНЕН ФАКТ. Последният акт, който превърна континенталната война в световна война, е предопределен от Тайния елит. Човекът, който стои зад това решение, който наистина угаси лампите в цяла Европа, е държавният секретар (министър) на външните работи, сър Едуард Грей.¹³⁰⁰

Повратният момент е неговото изявление пред Камарата на общините в понеделник, 3 август 1914 г., и последвалото му въздействие върху парламента, нацията и Империята.

За повечето членове на парламента събитията от този понеделник са смесица от вълнение и недоверие. Един ирландски депутат си спомню как едва в момента, в който парламентарните служители започват да подреждат допълнителни места в Камарата на общините, осъзнал, че „се очаква нещо съвсем необичайно“.¹³⁰¹

Толкова много членове на парламента са натъпкани в тясната зала, че дори допълнителните места се оказват недостатъчни.

Усеща се наелектризираната атмосфера на очакване, несигурност, тревога, която малцина са изпитвали дотогава.

Но още преди да успеят да се съберат, тримата заговорници от Релугас, продължават да тикат страната към ръба на войната.

По нареждане на Аскуит, Халдейн се връща на старото си място във Военното министерство и свиква Армейския съвет. Според собствените му думи, генералите са „донякъде затаили дъх“, когато той обявява, че е упълномощен от министър-председателя незабавно да мобилизира експедиционните и териториалните сили, Специалния резерв и Офицерския учебен корпус.



Крю, Чърчил Грей

За учудване на обществеността, влаковете до Нюхейвън и Саутхемптън са реквизирани за изключително ползване от военните. Той пише, че „това е въпрос на живот и смърт“.¹³⁰²

Всичко се случва преди Грей да се изправи пред парламента, за да говори. В следващите редове е важно читателят напълно да разбере, че сър Едуард Грей прави изявление пред парламента, а чрез парламента и печата – пред нацията.¹³⁰³

Това не е дебат. Грей не е бил подложен на въпроси от депутатите, нито е накаран да се обяснява. Той и неговите съзаклятници многократно обещават, че всякакви британски военни ангажменти или военноморски споразумения с Франция или Русия ще изискват официалното одобрение на Камарата на общините. Всички разбират, че това означава информиран дебат в парламента, последван от гласуване.

¹³⁰⁰ „Лампите угасват в цяла Европа. Няма да ги видим запалени отново в нашето време“ се приписва на сър Едуард Грей, както твърди в спомените си. *Twenty-Five Years*, vol. 2, chapter XVIII, p. 223. *Isvolsky to Sazonov*, 31 July 1914, in *Fay, Origins of the World War*, vol. II, p. 531.

¹³⁰¹ *Stephen Lucius Gwynn, John Redmond's Last Years*, p. 128.

¹³⁰² *Haldane, An Autobiography*, pp. 275–6.

¹³⁰³ *Statement by Sir Edward Grey, Hansard, House of Commons, Debate, 3 August 1914, vol. 65, cc1809–1832.*

Но няма дебат. Няма гласуване. Тайният елит и неговите агенти не търсят демократично одобрение за нищо, което преди това са организирали или замислили, и не търсят парламентарно одобрение за воденето на война от Великобритания. Чрез хитра еквилибристика на фрази и повтарящи се лъжи, Грей заблуждава Камарата на общините, като я накаква да повярва, че „е свободна да вземе най-значимото решение в историята“.¹³⁰⁴ Войнолюбците приветстват позицията на Грей като държавническа и благородна и говорят за дълг и лоялност, задължения и почтеност. Многото гласове, повдигнати срещу същата тази реч, са заглушени от агентите на Тайния елит в парламента, отхвърлени от повечето ежедневници и до голяма степен напълно игнорирани от историците. Това не е велика реч – Лео Амери я нарича подигравателно безлична¹³⁰⁵, но въпреки това тя има монументално значение.

Камарата на общините рядко е приемала думите на държавен секретар по външните работи с такова повишено внимание. Сър Едуард Грей задава тона, като обявява, че мирът в Европа „не може да бъде запазен“¹³⁰⁶ и дистанцира себе си и външно министерство от всякакво предишно участие или съучастие. Неговата морална позиция произтича от твърдението, че „ние последователно работихме с единодушие, с цялата си сериозност, за да запазим мира“.¹³⁰⁷

Като се има предвид неговото съучастие с Изволски, Сазонов и Поанкаре, Комитета за имперска отбрана, тайните споразумения и договорености и всички интриги, които насърчават Берхтолд и австроунгарците да отправят исканията към Сърбия, това е голяма опашата лъжа.

Той приема, че Русия и Германия са вече във война, и пита съвсем двучино: „Какво може да се направи по въпроса?“ Твърдението, че Великобритания и британските дипломати не са имали нищо общо с тези събития, е напълно невярно. Думите на Грей за британските интереси, британската чест и британските задължения са премахнати от меморандума на сър Еър Крю¹³⁰⁸, което едва ли е изненадващо, тъй като той внимателно е репетирал речта си със своите съучастници от Министерството на външните работи, преди да се изправи пред Камарата на общините.

Той подчертава, че Камарата е „свободна да реши каква трябва да бъде британската позиция“ и обещава да публикува парламентарни доказателства, които а доказват колко „искрени и всеотдайни са били усилията му за постигане на мир“.¹³⁰⁹ Когато те са предоставени на парламента с по-късна дата, дипломатическите ноти са внимателно подбрани и включват три телеграми, които всъщност никога не са изпращани.¹³¹⁰ Още по-лоши са внимателно изменените версии: абсолютно доказателство за двойните сделки на британското външно министерство.

Грей признава, че от известно време се водят „разговори“ между британските и френските военноморски и военни експерти, но депутатите не знаят, че тези разговори започват още в 1906 г., без той да иска разрешение от кабинета. Той представя писмо от френския посланик Пол Камбон, в което удобно се обяснява, че каквото и да е разположението на френския и британския флот, те не се основават на ангажимент за сътрудничество във войната. Това е откровена лъжа, но депутатите и британският народ трябва да бъдат подведени.

¹³⁰⁴ Morel, *Secret History of a Great Betrayal*, p. 11.

¹³⁰⁵ Leo Amery, *The Leo Amery Diaries, 1896–1929*, vol. I, p. 106.

¹³⁰⁶ Statement by Sir Edward Grey, Hansard, House of Commons, 3 August 1914, vol. 65, cc1809–32.

¹³⁰⁷ Неговата измама се превръща в официална позиция на британското правителство.

¹³⁰⁸ Crowe to Grey, 31 July 1914, BD 369, in Geiss, July 1914, p. 330.

¹³⁰⁹ Statement by Sir Edward Grey, Hansard, House of Commons, 3 August 1914, vol. 65, cc1810. According to *The Guardian* of 4 July 1914, this promise was greeted by ministerial cheers.

¹³¹⁰ Fay, *Origins of the World War*, vol. I, pp. 14–15.

В отговор на прекъсване от лорд Чарлз Бересфорд, Грей е принуден да признае, че писмото е написано около две години по-рано, но не е оповестявано пред парламента. Много по-лошото от това е, че той прочете само част от официално писмо между външна винистерство и френските власти, като умишлено пропуска решаващото последно изречение: „Ако тези мерки предполагат действия, плановите на генералните щабове веднага ще бъдат взети под внимание, а правителствата ще решат как да ги приложат.“¹³¹¹

Плановите на генералните щабове? Какви планове? Как е станало това? Сред либералите, Лейбъристката партия и ирландските депутати ще има вълнение, ако Грей разкрие, че плановите за съвместни военни действия са вече договорени между генералните щабове на двете държави. Всички лъжи казани пред принц Лихновски и кайзера, ще бъдат незабавно разкрити. Всички предишни изявления на министър-председателя Аскуит в парламента, отричащи наличието на тайни споразумения обвързващи Великобритания с Франция в случай на война с Германия, ще бъдат разкрити като умишлени измами.¹³¹²



В личните си мемоари, публикувани през 1925 г., сър Едуард Грей твърди, че не знае до 1923 г., да е бил обвиняван за пропускане на последното изречение. Той не си спомня какво е станало, но предполага, че са го прекъснали, докато е чел писмото, или „може би съм смятал последното изречение за маловажно, тъй като не противоречи на основния смисъл на вече прочетеното“.¹³¹³

Абсурдно! Наистина е напълно абсурдно! Това последно изречение щеше да обезсмисли речта му, и да изобличи годините тайната подготовка за войната. Грей многократно подчертава, че правителството и Камарата на общините са напълно свободни да решават какво да правят и няма предишни дипломатически договорености които да пречат на демократичното вземане на решения.

Всъщност той няма абсолютно никакво намерение да иска мнението на Камарата на общините. Мнението на Тайния елит е единственото, което има значение. Когато напомня на Камарата, че Великобритания има дългогодишно приятелство с Франция, глас от аудиторията извиква „и с Германия“, но забележката е демонстративно игнорирана. С удивително лицемерие и измама той рисува фантастичната картина, как северните и западните брегове на Франция, стоят „абсолютно незащитени“. И пита как ще реагира обществеността, ако чуждестранен флот (всички знаят, че може да е само германски) бомбардира незащитените брегове на Франция в полезрението на бреговете на Великобритания. Той признава, че е уверил френския посланик, в случай на враждебни операции срещу френските брегове или корабоплаване, британският флот ще се намеси, за да ги подкрепи и защити, но само при условие, както винаги след „митичното“ одобрение на Камарата на общините. Какво зашеметяващо признание. Два дни по-рано, заместник-министърът на Грей, сър Артур Никълсън, му напомня, че по молба на Великобритания, Франция е преместила

¹³¹¹ Morel, *Secret History of a Great Betrayal*, pp. 11–12.

¹³¹² Asquith in Hansard, *House of Commons, Debate*, 27 November 1911, vol. 32, cc106–107, and in Morel, *Secret History of a Great Betrayal*, p. 16.

¹³¹³ Grey, *Twenty-Five Years*, vol. II, pp. 218–19.

флотите си в Средиземно море още през 1912 г. с абсолютното разбиране, че британският флот ще защитава северните и западните ѝ брегове.¹³¹⁴

Грей описва стратегия, която Адмиралтейството и Министерството на външните работи са започнали две години по-рано, но лъжливо намеква, че тя е договорена едва сега поради ескалиращата европейска криза. Цялата конструкция е невярна. Той признава, че флотът е мобилизиран, а армията е в процес на пълна мобилизация, но добавя, че все още никакви войски не са напуснали страната.

Така външният министър отделя известно време, за да загрее публиката си, преди да разкрие основния момент на изявлението си: белгийския неутралитет. Неговият коз е най-голямата му лъжа, защото Белгия е неутрална само на име. Тежкият воал на секретност, който е спуснат върху военната подготовка на Белгия да застане на страната на Великобритания и Франция срещу Германия, доказва своята стойност.

Наближавайки момента, в който публиката трябва да улови смисъла на драматичното му изказване, Грей, изиграва своя театрален етюд. Зашеметяващото представяне на „неутрална“ Белгия като невинна жертва на германската агресия е библейско по своята образност и гротескно по своята измама.

Договорът от 1839 г.¹³¹⁵, който уж задължава Великобритания да защитава белгийския неутралитет, е изтъкнат като причина за влизането на Великобритания във войната, въпреки многократните изявления на Асквит и другите, които отричат, че има договори или съюзи, които принуждават Великобритания да влезе във война.¹³¹⁶

Пред препълнената Камера на общините е прочетена емоционална телеграма от краля на Белгия до неговия добър приятел крал Джордж, в която моли за помощ.

Обстоятелството, че телеграмата доставена до Бъкингамския дворец, е набързо дадена на Грей, за да я прочете на депутатите, трябва да намекне на депутатите, че техният крал има задължение към Белгия.

Грей използва емоционалното изнудване. Ако белгийският неутралитет бъде нарушен от Германия, пита той, дали Великобритания, имаща влияние и власт, ще „стои безучастно и ще стане свидетел на извършването на най-тежкото престъпление, което някога е петнило страниците на историята, и така да стане съучастник в греха“?¹³¹⁷ 18

„Най-тежкото престъпление, което някога е петнило страниците на историята“? Никой ли във външното министерство не е чел съобщенията на Едит Дърам за избиването на хиляди невинни на Балканите? Дали избиванията на мирно население от сърбите в Албания, или в България нямат значение?

Дали Грей е забравил жестокостите в Конго, където наемниците на същия белгийски крал, т.е. на баща му Леополд, избилят и осакатяват милиони, възмушвайки световното обществено мнение през 1908 г.?¹³¹⁸

¹³¹⁴ Nicolson to Grey, London, 1 August 1914, BD 424, in Geiss, July 1914, p. 349.

¹³¹⁵ През септември 1905 г. Комитетът за имперска отбрана стига до заключението, че: „Неотдавнашната история показва, че стойността на колективната гаранция за неутралитета и независимостта на дадена държава трябва да бъде отхвърлена. Каквото и да е правното тълкуване на задълженията, свързани с такава гаранция, държавите действат в съответствие с реалните си или предполагаемите си интереси в момента и независимо от договорните си ангажменти“. CAB 38/10/67, стр. 7.

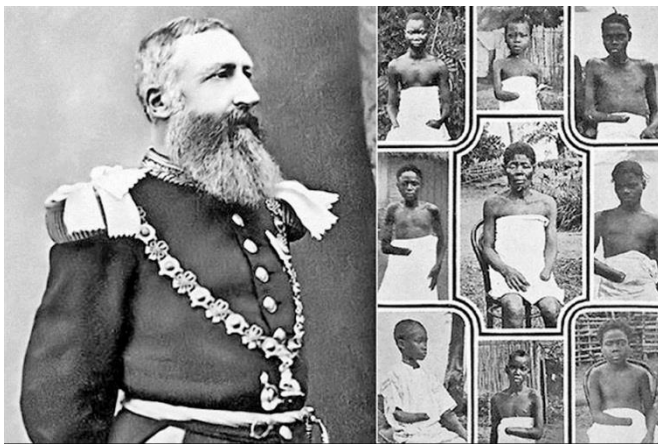
¹³¹⁶ Morel, *Secret History of a Great Betrayal*, p. 16.

¹³¹⁷ Statement by Sir Edward Grey, Hansard, House of Commons, 3 August 1914, vol. 65, cc1822–1823.

¹³¹⁸ Артър Конан Дойл, „Престъплението в Конго“, 1908 г., е известен труд по този въпрос (Arthur Conan Doyle, *The Crime of the Congo*). Крал Леополд налага жестоки садистични наказания в каучуковите плантации в Белгийско Конго, при провинение – отрязване на ръце. Впоследствие британската пропаганда ще измисли опашката лъжа, че в Белгия, германските войници „хуните“ са отсичали ръцете на белгийски деца! (б. пр.).

Е, жертвите там са чернокожи или мюсюлмани, или от други подобни етнически групи и следователно с малка стойност в мисленето на Тайния елит.

Хиперболите и мелодраматичните изявления на сър Едуард Грей наистина заслужават подигравки, но думите му са посрещнати с бурни овации от шовинистичните консерватори от опозицията.¹³¹⁹



Белгийският крал Леополд и неговите жертви

Грей отдавна знае, че целият му аргумент ще се основава на белгийския неутралитет. Затова е абсолютно жизненоважно Белгия да остане официално отделна от Антантата и да не се стреми към членство, за да може нейният неутралитет да се тълкува като свещен, принципен въпрос, който изисква британска подкрепа, когато му дойде времето.

Помислете за цялата шарада на неутралитета, която Тайният елит използва, за да манипулира

британската външна политика. Никаква формула за британски неутралитет не може да се съчетае с военноморските и военните задължения, които са договорени директно с Франция и по-косвено с Русия.

Няма неутралитет; това е поредната лъжа, безсрамна поза, за да се заблуди Германия и да се предизвика война.

Той рисува картина на Европа в състояние на колапс, заявявайки, че ако Белгия бъде нападната, „независимостта на Холандия ще последва... а след това и на Дания“.

Нито едно от двете не се случи. Той е твърд в решимостта си да представя аргументите за войната като неизбежни. Неговите искания стават все по-настойтелни. Въздействието за влизането във война е описано като такова, че „ще страдаме, но малко повече, отколкото ще страдаме, ако стоим настрана“.

Грей пророкува края на външната търговия – нелепо твърдение, предвид мощта на британския флот и разпространението на Британската империя.

По-късно „Гардиън“ разкритикува липсата му на търговски познания и невежеството му за функционирането на търговията¹³²⁰, но той натиска всеки бутон за тревога, пораждайки всякакъв страх, угаждайки на всеки предразсъдък. И все пак той намира едно светло петно в цялата си добре репетирана тревога: Ирландия.

Насред цялата обреченост, мрак и разговори за предстоящата гражданска война той твърди, че ирландският въпрос вече не е проблем, „който смятаме, че сега трябва да вземем предвид“.

Защо? Какво се е случило, за да оправдае такова неочаквано твърдение? От какъв източник би могъл той внезапно да заключи, че „общото настроение в цяла Ирландия“ е в полза на британската външна политика?

Двойственият език на Едуард Грей му придава вид на човек на честта. В действителност той умишлено води нацията към световната война. Не може да си представи „безусловния неутралитет“ на Великобритания. Подобни действия неминуемо „ще жертват нашето уважение, добро име и репутация пред света и няма да избегнем най-сериозните и тежки икономически последици“.

¹³¹⁹ *A Fateful Sitting of the House of Commons*, *The Guardian*, 4 July 1914.

¹³²⁰ Също, р. 6.

Неговото изпълнено с гибел изявление обещаваще страдание и мизерия, „от които никоя страна в Европа няма да се измъкне и от които никаква абдикация или неутралитет няма да ни спасят“.¹³²¹

Той използва идеята, че „най-ужасната отговорност лежи върху правителството, като реши, какво да посъветва Камарата на общините да направи“.

На Камарата на общините не ѝ е предложен избор; беше ѝ съобщено, че няма избор. Той сяда под буря от овации и одобрение от консерваторите, отчасти оркестрирани, отчасти искрени.

Лео Амери намира речта му, за „толкова дълга и толкова скучна, че неведнъж заспивах“. Като член от вътрешния кръг на Тайния елит, речта на Грей не е изненада за Амери, но той признава, че е била по-добре приета от либералите, отколкото правителството е очаквало.¹³²²

По-голямата част от либералните депутати са смаяни от чутото. Изведнъж, без дебат, консенсус или предупреждение, правителството, тяхното либерално правителство, е на ръба да обяви война. Ирландските членове са озадачени да чуят, че ирландският въпрос е на път внезапно да се изпари и вече да не представлява проблем, ако Великобритания влезе във война. Дали ълстърските юнионисти са обещали безусловна подкрепа? Дали югът също? Това, което последва, е наистина забележително.

Лидерът на Консервативно-юнионистката партия, Бонар Лоу, тържествено признава, че правителството е направило всичко по силите си, за да запази мира, но „ако се предприеме друг курс, то е защото им е наложен и те нямат алтернатива“.

Същият този човек е описал Аскуит, Чърчил, Лойд Джордж и Грей като „най-некомпетентните, аполитически настроени хора на света“¹³²³ и предупреждава, че те се носят към катастрофа.

Едва три седмици по-рано Бонар Лоу смело казва на Едуард Грей, че ако не може да използва влиянието си, за да запази мира в собствената си земя (Ирландия), не може да направи нищо добро в чужбина.¹³²⁴

Тези членове на Тайния елит играят парламентарната игра на шаради, за да запазят фасадата на демокрацията. Сър Едуард Грей знае предварително, че колегите му в Консервативната партия ще подкрепят войната. Чърчил внимателно е проверил отношението им¹³²⁵ и на Аскуит е изпратено лично писмо изразяващо безусловна консервативна подкрепа.

Часове преди речта на Грей, Аскуит отново е уверен от Бонар Лоу и лорд Лансдаун, че консерваторите ще го подкрепят. Подкрепата на консерваторите в Камарата на общините е предварително уговорена пантомима, която да се хареса на печата. Тайният елит никога не е позволявал на партийната политика да се намесва в сферите му на влияние. Те контролират всички.

Много по-удивително изглеждаше фактът, че Джон Редмънд, водещ член на Ирландската партия за самоуправление, се изправя, за да обещае подкрепата на католическа Ирландия. Смелото му предложение, че Ирландия може да се защити сама, като освободи британската армия за служба другаде, е изумително, но ефективно.

¹³²¹ *Statement by Sir Edward Grey, Hansard, House of Commons, 3 August 1914, vol. 65, cc1823–1824.*

¹³²² *Amery, Leo Amery Diaries, p. 106.*

¹³²³ *Joseph King in Hansard, House of Commons, War in Europe Debate, 3 August 1914, vol. 65, cc1864.*

¹³²⁴ *Mr Bonar Law in Hansard, House of Commons, Foreign Office Debate, 10 July 1914, vol. 64, cc1438–1439.*

¹³²⁵ *Churchill, World Crisis, p. 174.*

Аскуит отбеляза с благодарност, че Редмънд „се намеси ефективно“, за да предложи подкрепа на правителството.¹³²⁶

Дори в самият му език има усещане за сценична режисура. Никой от парламентарните скамейки на Ирландската партия за самоуправление не очаква Редмънд да направи някакъв коментар. Няма предварителни консултации, както е обичайно и задължително по важните въпроси. Редмънд, по разбирателство и съгласие, е по-скоро председател на партията, отколкото лидер.

Джон Дилън, най-важният от ирландските самоуправленци, е в Дъблин в този съдбовен следобед. Редмънд действа по свой начин¹³²⁷ и официално не е имало консултации между него и правителството.

Изглежда, че просто е запленил от реториката на Грей на момента, но в статията в „Таймс“ от 1 август, той заявява, че правителствените войски могат да бъдат изтеглени безопасно от Ирландия¹³²⁸, което го разобличава. Има доказателства, че Редмънд се е срещал с Асквит непосредствено преди речта на Грей.¹³²⁹

„Таймс“? Тайни срещи? Сделки? Каква е връзката на Редмънд с Тайния елит? От партийните лидери само Рамзи Макдоналд твърдо се противопоставя на нарастващата вълна от оркестрирана „неизбежност“. Той отхвърля идеята, че страната е в опасност. Той осмива концепцията на държавниците, които се обръщат към честта на нацията си, и напомня на Камарата на общините, че Великобритания е „водила Кримската война заради честта си“. „Втурнахме се в Южна Африка пак заради нашата чест.“¹³³⁰

Макдоналд пита какъв е смисълът да се говори за помощ на Белгия, когато това, означава участие в общоевропейска война, която ще промени границите на много държави? И накрая, иска да знае какво ще означава това за руското господство.

Накрая в това историческо събрание, отдавна смятано за място, където върховенство има свободата на словото, министър-председателят го лиши от върховното му право. Депутатите искат да обсъдят подробно изявлението на Грей. Не беше ли току-що казал, че Камарата е свободна да реши каква да бъде британската позиция? Аскуит отговоря, като обещава съвсем скоро възможност за дискусия.

„Днес!“¹³³¹, настоятелно искат редица членове на парламента. Отговорът е недвусмислено отрицателен. Този ден няма да има дебат.

Камарата на общините изслушва едно изключително пристрастно изявление, примесено с емоционално изнудване, но е отказано да обсъжда тези въпроси точно в този момент, когато забавянето прави всеки отговор безполезен.

Един много разпокъсан кабинет е принуден да се съгласи. Решението за започването на войната вече е взето от Тайния елит, от техните кабинетни агенти, чрез мобилизацията на флота и армията, от печата, или вестниците на Нортклиф и всичко това става с пълното знание и съучастие на монарха. Те не се интересуват от алтернативните гледни точки. Аскуит и неговите колеги, подкрепящи войната, цинично злоупотребяват с демокрацията, но демокрацията има способността да се изразява по неочаквани начини.

Премиерът се опитва да затвори въпроса за дебат, но председателят на Камарата на общините не е запознат с тайните машинации и прави неочаквано предложение.

Той предлага процедурна маневра, която позволява на Камарата да се откаже в 16,35 ч. и да се събере отново в 19,00 ч. същата вечер. Аскуит не трябва да постигне своето. Държавният секретар по външните работи напусна Камарата на общините

¹³²⁶ Asquith, *Letters to Venetia Stanley*, Monday, 3 August 1914, pp. 148, 149, footnote 6.

¹³²⁷ Gwynn, *John Redmond's Last Years*, p. 129.

¹³²⁸ *The Times*, 1 August 1914, p. 6.

¹³²⁹ Asquith, *Letters to Venetia Stanley*, p. 149, footnote 4.

¹³³⁰ Ramsay MacDonald in *Hansard, House of Commons, Debate*, 3 August 1914, vol. 65, cc1830.

незабавно. Работата му далеч не е приключила. По собствено призвание, той трябва да вземе решения, но едно нещо знае със сигурност. Няма значение дали това решение е да обяви война на Германия или да ѝ наложи невъзможни условия. Той знае, че „условията означават война също толкова сигурно, колкото и обявяването на война. Уважението към неутралитета на Белгия трябва да е едно от условията, а Германия няма да може да го спазва.“¹³³¹

Още една лъжа, напълно опровергана от доказателствата в Глава 26, но лъжа, която Грей трябва да повтори многократно, за да я прокара като истина.

Чърчил го настига пред Камарата на общините и го пита какво възнамерява да прави след това. Той няма търпение да започне. Отговорът на Грей е зашеметяващ в съучастничеството си, но и майсторски ход: „Сега ще им изпратим ултиматум да спрат нахлуването в Белгия в рамките на 24 часа.“¹³³²

Това е условието, за което той знае, че Германия вече не може да приеме. След като накара нацията да се съсредоточи върху Белгия, за да я превърне във въпрос на чест, Грей веднага започва да примамва Германия, създавайки илюзията, че Великобритания няма друга алтернатива, освен да влезе във войната. Това е сигурно, защото той знае, че германската армия вече е на път през Белгия.

Междувременно, същия следобед Халдейн свиква Военен съвет. Лорд Кичънър, сега генерален консул в Египет, „който случайно се намираше в Лондон“, присъства.¹³³³ Още по-удивително е, че Халдейн поканва лорд Робъртс да присъства на съвета: забележителна покана, предвид обстоятелството че Робъртс се е пенсионирил от поста си главнокомандващ на британската армия 10 години по-рано.

Но на практика, Робъртс никога не се беше пенсионирил. Робъртс, който споделя толкова много платформи с приятеля си Алфред Милнър, и е в ядрото на Тайния елит, все още е този, който взема решенията. Неговото влияние доминира военното мислене чрез намиращите се на ключови позиции, негови възпитаници. Именно те поддържат връзка с френския и белгийския генерални щабове и подготвят подробните планове за Британските експедиционни сили. Именно те ще поведат британската армия на война. Това е тяхната цел.

Когато Камарата на общините се събира отново в 19,20 ч. на 3 август 1914 г. министър-председателят и външният министър са аплодирани, главно от опозицията. Сър Едуард Грей започва, като обявява, че е получил информация от белгийската легация в Лондон, която не му е била достъпна, когато произнася речта си по-рано същия следобед.¹³³⁴

Това са подробностите от германската нота до Белгия, изпратена предната вечер в 19,00 ч., в която се предлага приятелски неутралитет, ако на германските войски бъде разрешено безопасно преминаване. За пореден път Грей лъже Парламента. Телеграмата от френския посланик в Лондон до френския министър-председател Вивани доказва, че Грей е бил информиран за германското предложение от Пол Камбон сутринта на 3 август, часове преди първоначалното му изявление пред парламента.¹³³⁵

Грей скрива тази информация от кабинета, а след това и от парламента, за да може акцентът върху белгийския неутралитет да бъде представен като абсолютно условие за обявяването война на Германия.

¹³³¹ Grey, *Twenty-Five Years*, vol. II, p. 211.

¹³³² Churchill, *World Crisis*, p. 178.

¹³³³ Haldane, *An Autobiography*, p. 278.

¹³³⁴ Това е втората от трите части на заседанието на Камарата на общините през този ден. Hansard, *House of Commons, Debate*, 3 August 1914, vol. 65, cc1833–1848.

¹³³⁵ Paul Cambon to Viviani, 3 August 1914, FYB 143, in Geiss, July 1914, p. 356.

Ако стане достояние, че германците са предложили на белгийците условия за неутралитет, целият му аргумент щеше да бъде унищожен. Редица видни либерали се изправят, за да оспорят твърденията на Грей и да изразят ужаса си от перспективата за война, която ще падне върху Великобритания.

Филип Морел подчерта, че Германия никога не е отказвала да преговаря и е гарантирала целостта на Белгия.¹³³⁶ Той добавя: „Сега отиваме на война поради страх и завист, подхранвани от много от нашите вестници... страхът и завистта от германските амбиции, това е истинската причина“.

Той обобщава бедственото положение, като завършва: „Много съжалявам за осемте години политика провеждана от Тройното Съглашение, че ни въвлича в тази война.“

Тази тема е продължена от Едмънд Харви¹³³⁷, който твърди, че войната е причинена „от хора на високо ниво, от дипломати, работещи тайно, от бюрократи, които нямат връзка с народите по света...“¹³³⁸

Киър Харди умолява правителството да вземе предвид тежкото положение на бедните, безработните и „гладуващите деца“.

И двете камари на парламента единодушно приемат законопроект за облекчаване на фондовата борса, но Харди се интересува повече от законопроект, който да задължи местните власти да хранят местните ученици. Той е освиркан от консервативната опозиция, когато добавя: „Повечето членове на тази Камара имат по-голям пряк интерес към фондовата борса, отколкото към страданията на бедните.“¹³³⁹

Малка промяна. Въпреки че този кратък дебат приключва в 20,15 ч., по настояване на гневни либерални депутати започва нов дебат по речта на Грей.¹³⁴⁰ Това е безполезно упражнение. Повечето от онези, чието мнение антивоенните депутати се опитват да променят, избират да не останат. Те се готвят за война. Лойд Джордж обаче присъства в началото, за да отговори на въпрос относно доставките на храна.

Пърси Молтено, либералният депутат от Дъмфрисшир и отявлен критик на Бурската война, пръв се изправя, за да опише подробно многобройните уверения, дадени на Парламента през предходните години, че няма непубликувани споразумения, които възпрепятстват или ограничават свободата на правителството или парламента да решават дали Великобритания трябва да участва във война. Той е отчаяно разочарован от правителството, което отдавна подкрепя, и язвително попита Аскуит и Грей, които са „информирали народа, че са правителство на мира и ще се стремят да поддържат мира“, дали няма да изпълняват задълженията си към своите поддръжници?

В пасаж, който ще отекне през вековете и все още резонира век по-късно, г-н Молтено заявява: *„Те ни доведоха до ръба на бедствието, без да знаем и без да бъдем предупредени. Казвам, че в последния момент те трябва да дадат шанс на народа на тази страна да реши. Това е продължение на онази стара и катастрофална система, при която няколко души, управляващи държавата, разполагащи с цялата нейна сила, сключват тайни договори и тайни уговорки, внимателно забулени от знанието на*

¹³³⁶ Филип Морел е либерален депутат от Бърнли. Твърдо противник на войната, той е част от Съюза за демократичен контрол, организиран, за да се противопостави на тайната външна политика и военното влияние върху правителството. В състава на СДК влизат Рамзи Макдоналд, Е. Д. Морел и Чарлз Тревелиън.

¹³³⁷ Едмънд Харви, либерален депутат от Лийдс Уест, е квакер и пацифист, който настоява на отказалите военна служба да поемат невоенни задължения в армията.

¹³³⁸ *Germany and Belgium*, Hansard, House of Commons, Adjournment Debate, 3 August 1914, vol. 65, cc1839.

¹³³⁹ *Keir Hardie was MP for Merthyr Tydfil*. Hansard, House of Commons, *Germany and Belgium Adjournment Debate*, 3 August 1914, vol. 65, cc1840.

¹³⁴⁰ Hansard, House of Commons, *War in Europe Debate*, 3 August 1914, vol. 65, cc1848–1884.

народа, третиран като глупав и подгонен добитък без право на глас по въпроса. И никой не може да каже на страната какви са важните съображения, които трябва да натежават, когато участваме в тази огромна война“.¹³⁴¹

Каква подходяща метафора. Глупавият подгонен добитък е подгонен към световната кланица по причини, които никога нямаше да разбере правилно. Няколко души, владеещи цялата сила на държавата, с тайни уговорки и тайни споразумения, започват демоничната война и узаконяват клането.

Молтено посочва с обвинителен пръст политиците, които стоят зад решението, но Тайният елит е този, който скрива всемогъщото си влияние зад внимателно забуления парламентарен параван.

Друг либерал, У. Луелин Уилямс, обвинява Грей, че прикрива мотивите си и лъжливо разпалва военна истерия: „Ако бяхте попитали някой човек в тази страна, каквато и да е неговата политическа принадлежност, дали би приел спокойно влизането на страната си в този конфликт, той ще ви каже: „Не“... Дори днес тази страна не иска война... Сега е единственият момент да се говори, преди военната истерия да е достигнала своя връх. Моля и умолявам това правителство... да използва всички усилия, които са му по силите, за да предотврати това ужасно бедствие, не само за нашия собствен просперитет, но и за световната цивилизация“.¹³⁴²

Други поставят под въпрос въздействието в избирателните райони, където фабриките затварят и хората едва могат да купят хляб за семействата си.

Руският опортюнизм е многократно критикуван. В негово отсъствие Грей е порицан за „зловещата несправедливост“ да вижда Германия като враг, като същевременно игнорира факта, че Русия е мобилизирила силите си първа. Това е основна истина. Русия се е мобилизирила първа. Русия е предизвикала войната. Възражаващите виждат, че Великобритания е въввлечена във война и питат каква ще е ползата, ако Германия бъде разгромена от всепобеждаваща Русия?

Един либерален член иска да знае защо белгийският неутралитет изведнъж е от толкова жизненоважно значение за националната чест на Великобритания, след като никой не е предложил да се започне война, за да се защити целостта на Финландия, която е потискана от „полуцивилизована варварска и брутална“ Русия?

Войнолюбците се опитват да приключат квази-дебата, като заглушат говорителите, но подобно грубо поведение само подтиква либералния депутат от Северен Съмърсет, Джоузеф Кинг. Той не се сдържа. Защо само един член на парламента изразява подкрепа за външния министър, въпреки че очевидно има пълното одобрение както на правителството, така и на официалната опозиция?

Дали кабинетът е единен? Кой ще подаде оставка? Той продължава да разбива преструвката на парламентарно единство, като пита защо консервативните членове от Ирландия не са дали незабавни уверения в подкрепата си. По времето, когато г-н Кинг им напомни, че „преди известно време уважаемите членове [от Ълстър] заявяваха, че ще поканят кайзера“, той вече е освирикан.

Неговите възгледи за Русия и целесъобразността на мобилизацията ѝ, са достойни за внимание. Кинг заявява, че поради всички вътрешни сътресения, локални и национални стачки и заплахата от гражданска война, Русия е мобилизирила армията си и е хвърлила цяла Европа във война, заради самата война. Тя няма друг голям политически или патриотичен мотив, освен да запази привилегиите на управляващите класи. Той завършва: „Ако в момента ще воюваме заради Русия, ние подкрепяме

¹³⁴¹ Percy Molteno, *Liberal MP for Dumfriesshire*, in *Hansard, House of Commons, War in Europe Debate*, 3 August 1914, vol. 65, cc1848–1851.

¹³⁴² Llewellyn Williams, *Liberal MP for Carmarthen Boroughs*, in *Hansard, House of Commons, War in Europe Debate*, 3 August 1914, vol. 65, cc1856–1858.

тиранията, несправедливостта и жестокостта, които пораждат само най-дълбоко възмущение“.¹³⁴³

Неговите възгледи са напълно валидни и оправдани, но това, което той не може да схване, това, което никой от тях не може да схване, е много по-зловещият факт, че Русия, подобно на Франция, е използвана за по-висша цел на Тайния британски елит. Последната точка на Джоузеф Кинг е също толкова поразителна. Когато убийството на Франц Фердинанд е обявено за първи път, министър-председателят предлага резолюция, „която беше приета в тържествено мълчание“. Аскуит изразява своето уважение към голямото семейство от народи, начело с австроунгарския император, и им изрази „сърдечно съчувствие“.

Пет седмици по-късно същото правителство предлага да започне война срещу тях. Кинг го определя като „трагично, горчиво и цинично“. Той пита дали британската външна политика е станала толкова променлива и изменчива, че на хората, които един ден изразяваш всякакво съчувствие, на следващия ги обявяваш за наши врагове.

Не получава отговор. Това, което не може да разбере заради цялото объркване около него, е, че външната политика не се е променила нито на йота от момента, в който Тайният британски елит реши, че Германия трябва да бъде разгромена.

Лъжите, коварството, секретността, позирането и преструвките са задушили гласовете на разума, издигнати срещу войната. Докато всеки един от участниците атакува правителствената политика, оспорва всяка стъпка, задава все по-показателни въпроси, става все по-очевидно, че има много силен корпус от ясно изразени мнения, насочени срещу сър Едуард Грей.

В този момент Артър Балфур, бивш консервативен министър-председател и член на вътрешния кръг на Тайния елит, се изправя заплашително. Беше е чул достатъчно. Балфур осмива възраженията им като „самите утайки на дебата, по никакъв начин не представляващи различните гледни точки на членовете на Камарата“.

С непреклонна арогантност той покровителства всичко, което е казано преди прекъсването му, заявявайки, че това, в което участват, е „относително безсилен и злобен дебат“. Как може това да е сериозен повод, попита той, когато никой от основните министри на правителството не присъства? Каква фалшива глупост. Основните министри от правителството удобно не присъстват.

Тези дискусии не са „сериозен повод“, защото основните министри отказаха да присъстват.

Балфур прокарва истинската си цел, когато „се осмелил да помисли“, че повдигнатите точки ще бъдат погрешно разбрани в страната и със сигурност ще бъдат погрешно разбрани в чужбина.¹³⁴⁴

Изпратен ли беше Балфур, за да спре дебата? Той каза същото, когато намекна за щетите, които тези мнения ще нанесат в чужбина. Войната не е официално обявена, но парламентът е накаран да замълчи и е нужен бившия консервативен министър-председател, за да приключи дискусиите.

Артър Джеймс Балфур, член на Обществото на избраните от тайния елит, личен и дългогодишен приятел на Милнър, Лансдаун, Кързън, Аскуит, Грей и Халдейн, свършва работата вместо тях.

„Гардиън“ описва вечерния дебат като „сериозен и патриотичен, а преобладаващият му тон отразява трезвото мнение в страната“.¹³⁴⁵

¹³⁴³ Joseph King, *Liberal MP for North Somerset, Hansard, in House of Commons, War in Europe Debate, 3 August 1914*, vol. 65, cc1865–66, cc1868.

¹³⁴⁴ Arthur Balfour in *Hansard, House of Commons, War in Europe Debate, 3 August 1914*, vol. 65, cc1881–1882.

¹³⁴⁵ *The Guardian*, 4 August 1914, p. 6.

Амери нарече гласовете, на противниците на войната, „радикалната ексцентрична група“, ¹³⁴⁶ а „Таймс“ отхвърля целия протест с едно изречение. ¹³⁴⁷

Когато Грей изпраща своя скандален ултиматум до Берлин, той изисква положително уверение, че белгийският неутралитет няма да бъде нарушен от Германия. Крайният срок е определен за полунощ на 4 август 1914 г.

В някакъв момент през деня неизвестно лице осъзнава, че Гринуичското време е с един час назад от това в Германия и е взето решение крайният срок да се изтегли напред, за да съответства на времето в Берлин. Няма официално обяснение защо е взето такова решение, от кого или кога през деня.

Това решение трябва да бъде одобрено от сър Едуард Грей, така че въпросът, който трябва да се зададе, е: Защо? Дали това е действие на човек, който уж е опитал всички възможни дипломатически канали, за да защити мира в Европа?

Не. Двете действия не са съвместими. Дали сър Едуард Грей се е страхувал от някаква промяна в мнението на германските военни в последния момент или от навременна намеса на кайзера?

Може би, както е писал А. Дж. П. Тейлър, те просто са искали да уредят нещата и да си легнат. ¹³⁴⁸

Да, точно това се е случило. Те искат да започнат войната срещу Германия и никаква незначителна разлика във времето не би могла да я спре. Германското върховно командване е смаяно от ултиматума на Грей.

Канцлер Бетман се разгневява от британското двуличие в реч, произнесена пред Райхстага на 4 август. ¹³⁴⁹ Той разкритикува сър Едуард Грей за тайното насърчаване на Франция и следователно на Русия. Той твърди, че войната е невъзможна, ако британският кабинет беше заявил абсолютно ясно на всички страни, че няма да позволи, от локалния конфликт на Австро-Унгария и Сърбия, да се стигне до общоконтинентална война. Той твърди, че Великобритания се стреми да се възползва от международната криза, за да унищожи най-големите си европейски конкуренти на световните пазари. Той отхвърля белгийския неутралитет като нелепо извинение, маска, прикриваща основното намерение, което е да се унищожи германската икономическа мощ, подпомогната от двете големи континентални армии на Русия и Франция. Бетман обвинява Великобритания, че се вижда като „*arbitrium mundi*“, самопровъзгласилия се омбудсман на международната сцена. Той е прав по всяка точка, но по-късно официалните историци се подиграват на оправдания му гняв.

По този начин казусът „*casus belli*“ – германското нахлуване в Белгия, е прокаран през британския парламент, опозицията е смазана, а „грамогласните“ са пренебрегнати.

След като Аскуит разбира, че ще бъде обявена война с Германия, спешно се свързва с Едуард Карсън, за да отмени „План Б“. Той вече не е необходим.

Професор Куигли разкрива, че лидерът на Ълстърските юнионисти е имал подготвена кодирана телеграма, готова да бъде изпратена до UVF, за да завземе контрола над Белфаст по негов сигнал. Тази ултрасекретна стратегия е разкрита на

¹³⁴⁶ Amery, *The Leo Amery Diaries*, p. 106.

¹³⁴⁷ След часове дебати, всичко, което „Таймс“ съобщава е: „Заседанието беше преустановено за известно време, а по-късно, след предложението за отлагане, няколко радикали критикуваха правителството, след като сър Едуард Грей запозна Камарата с условията на германския ултиматум към Белгия.“ „Таймс“, 4 август 1914 г.

¹³⁴⁸ A. J. P. Taylor, *English History 1914–1945*, p. 27, footnote 2.

¹³⁴⁹ Chancellor Bethmann, speech to the Reichstag on 4 August, at <http://www.firstworldwar.com/source/bethmannspeech1914.htm>.

вътрешния член на Кръглата маса Лайънъл Къртис от самия Карсън, веднага щом войната е започнала.¹³⁵⁰

Ако безпристрастен наблюдател бъде поканен да разгледа внимателно как Британската империя във всичките си проявления е влязла във войната, той ще е изумен, че такъв процес на недемократично вземане на решения е позволил на малка клика от избрани длъжностни лица, подкрепена от по-голяма, но по-малко видима и изключително влиятелна клика, да постигне крайната си цел: война с Германия.

Кабинетът не е играл никаква роля в този процес, след като е обявил върховенството на белгийския неутралитет.

Никой, с евентуалното, но недоказано изключение на министър-председателя, не е видял ултиматума, изпратен от сър Едуард Грей. Преди дори да го е изпратил, Грей е напълно наясно, че условието, което иска, вече е било нарушено. Германските войски се насочват към Белгия. Кабинетът не е разрешил обявяването на война. Но никога не е питан за това. Самият парламент е информиран за събитията със закъснение, но не му е дадено нито подходящо време за дебати, нито възможност да гласува за войната или за неутралитет. Опозицията срещу войната е потушена възможно най-бързо.

Първият път, когато може да се проведе гласуване, е на 6 август, когато правителството иска одобрение за финансите необходима за воденето на войната, в която страната влиза два дни по-рано. Нито пък са питани правителствата и парламентите на доминионите в цялата империя.

Милиони поданици на краля се оказват във война срещу враг, за когото нямат никаква представа.¹³⁵¹ И така, кой обяви войната?

Технически, крал Джордж V, като въпрос на кралски прерогатив, трябва да одобри обявяването на военно положение от 23,00 ч. в онази съдбовна нощ. Заседанието на Тайния съвет се провежда късно в Бъкингамския дворец. То започва в 22,30 ч. в присъствието на Негово Величество, един лорд¹³⁵² и двама придворни служители, и завърши с кралското съгласие. Всъщност жарко дело, извършено от покорен монарх в присъствието на мъже, чиито имена са отдавна забравени. Актът е чисто символичен, но в крайна сметка катастрофален. Сякаш някаква средновековна десница прокле XX век. Волята на Тайния елит е озаконена от покорния нему монарх, чието перо, пусна демоните от ада.

РЕЗЮМЕ: ГЛАВА 27. РЕЧТА, КОЯТО СТРУВА МИЛИОНИ ЧОВЕШКИ ЖИВОТИ

- Изявлението на сър Едуард Грей от 3 август 1914 г. не е дебат, така че той не е л оспорван по въпросите, които поставя пред Камарата на общините.
- Той започва, като подчертава пълната лъжа, че той и колегите му от външна министерство са направили всичко възможно, за да запазят мира в Европа.
- Въпреки че отново повтаря, че парламентът е свободен да решава какви трябва да бъдат британските нагласи, той не се интересува от неговото мнение.
- Той умишлено създава погрешното впечатление, че „разговорите“ с Франция, които се провеждат от 1905 г. насам, не са свързани с ангажимент за започване на война, като пропуска да каже на парламента, че те включват планове, договорени и от двата генерални щаба.
- Той представя въображаемия сценарий, при който германският флот може да бомбардира незащитеното крайбрежие на Френския канал (Ламанша), без да обясни, че разположението на френския

¹³⁵⁰ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 177.

¹³⁵¹ Taylor, *English History 1914–1945*, p. 28.

¹³⁵² Това е Уилям Лайгън, 7-ми граф Бошан, човек, който е по-запомнен с публичното си изгнание след разкритието за хомосексуалните му предпочитания, отколкото с участието си в обявяването на войната. Тогава заема придворната длъжност Първият комисар по строителството и обществените сгради. След това на 6 август 1914 г. за награда е назначен за лорд-председател на Съвета на мястото на лорд Морли, който подава оставка от кабинета на Аскуит в знак на протест срещу войната.

и британския флот е уредено по молба на Великобритания още през 1912 г. с разбирането, че британският флот ще защитава френското крайбрежие.

- Целият въпрос за „нарушаването“ на белгийския неутралитет и неговите последици, е централният аргумент в каузата за войната на сър Едуард Грей. Призивите за помощ от белгийския крал към крал Джордж са използвани като средство за изразяване на подкрепа за действия от страна на монархията.

- Езикът на Грей ставаше все по-настоятелен. Говоренето за „най-тежкото престъпление, което някога е затъмнявало страниците на историята“, и твърдението, че Великобритания ще пострада еднакво тежко, независимо дали е била пряко замесена или не, е чиста глупост.

- В края на речта на Грей, Бонар Лоу, лидерът на консерваторите, се изказва в предварително планирано одобрение, за да изрази пълна и безусловна подкрепа за действията на правителството.

- Джон Редмънд говори от името на ирландските самоуправленци и най-изненадващо обещава и тяхната подкрепа. Какви сделки са сключени?

- Единственият партиен лидер, който се изказа веднага срещу тона и съдържанието на речта на Грей, е лидерът на лейбъристите Рамзи Макдоналд.

- Членовете на Камарата на общините искат незабавен дебат, но са отхвърлени от министър-председателя Аскуит. За огорчение на Тайния елит обаче, председателят на Камарата на общините се съгласява да намери време за обсъждане на въпросите по-късно същата вечер.

- Грей незабавно напуска парламента, за да изпрати съдбоносния ултиматум на Германия, знаейки много добре, че нахлуването в Белгия, вече е в ход. Това е обявяване на война.

- Когато Камарата на общините се събира отново, последва изблик на остри възражения срещу изявлението на сър Едуард Грей, особено от либерални депутати, които се чувстват лично предадени от чутото. Изявлението на Грей е разкритикувано остро. Повдигнати са остри и останали без отговор въпроси за Русия, лъжите, изречени преди това в парламента, и страшните последици от войната.

- Протестите срещу войната са спрени от един от най-високопоставените агенти на Тайния елит в парламента, А. Дж. Балфур. Той иска прекратяване на процедурата, защото дебатът е непредставителен и оставя лошо впечатление на обществеността. (Това може да стане само ако „дебатът“ е отразен във вестниците.)

- След като *casus belli* относно Белгия е постигнат, „План Б“ става излишен.

- Войната е официално обявена от крал Джордж V в Бъкингамския дворец на 4 август 1914 г.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ. Лъжи, митове и открадната история.

ПРЕЗ АВГУСТ 1914 Г. ТАЙНИЯТ ЕЛИТ започва войната, която толкова жадува. Във Великобритания либералните, лейбъристките и ирландските националистически депутат в парламента са шокирани, смаяни от свършения факт, представен от сър Едуард Грей на 3 август 1914 г.

Те са били нападнати от засада и предадени. Хвърлена на произвола на съдбата от развилнелия се шовинизъм, демокрацията изпада в безсилно недоверие.

И всичко това се основава на един мит: митът за белгийския неутралитет. От 1906 г. нататък военната връзка на Великобритания с Белгия е една от най-строго пазените тайни, дори в привилегированите кръгове. Документите, открити в Министерството на външните работи в Брюксел малко след началото на войната, доказват, че англо-белгийското споразумение на най-високи нива, включително прякото участие на белгийския външен министър, е продължило от години.¹³⁵³

Подобно на „разговорите“ с висшите френски военни командири, белгийските „отношения“ никога не са били формулирани в писмен вид или приети като официална политика от Великобритания, поради риска да бъдат разкрити пред парламента и печата.¹³⁵⁴

Всъщност, поведението на Белгия е изцяло в противоречие със статута ѝ на неутрална държава, Тайният елит не предприема никакъв опит за открито включване на

¹³⁵³ Anthony Arnoux, *The European War*, vol. 1, p. 270.

¹³⁵⁴ J. A. White, *Transition to Global Rivalry*, p. 181.

Белгия в Антантата. Защото такъв акт слага край на неутралитета и с него на най-добрата за британската политика, причина за война.

Професор Албер Жофр дьо Лапрадел, известният френски специалист по международно право, обяснява: „Вечно неутралната държава се отказва от правото да води война и вследствие на това от правото да сключва съюзи, дори чисто отбранителни, защото те ще я въвлекат във война...“¹³⁵⁵

Американският журналист и писател Албер Дж. Нок напълно разбива лъжата за белгийския „неутралитет“. По неговите думи: „Да се преструваме, че белгийското правителство е било изненадано от действията на Германия или не е било подготвено да ги посрещне; да си представяме Германия и Белгия като котка и мишка, да разбираме позицията на Белгия по друг начин, освен че е един от четирите солидни съюзника по силата на определено споразумение, разработено в най-малки подробности, е чист абсурд“.¹³⁵⁶

И все пак тази абсурдна идея е използвана, за да се въвлече Великобритания във войната и оттогава се разпространява от британските историци. Белгия се представи за неутрална страна през 1914 г. като сирена на скалите, поставена там, за да примамва Германия в капан, хленчеща с преструвка на невинност.

Всякакъв вид хитрост е използвана, за да се очернят Германия и кайзерът. Световната касапница, едва беше започнала, и вината се хвърли върху тях. Твърди се, че германската отговорност се основава на официалните „книги“ с дипломатически документи, публикувани от всяко правителство.

Британската синя книга, която съдържа дипломатическия обмен от дните непосредствено преди началото на войната, е представена на парламента на 6 август. Подредени в хронологичен ред, „доказателствата“ изглеждат пълни, откровени и убедителни: проучено потвърждение на „решителните усилия на сър Едуард Грей за запазване на мира“.¹³⁵⁷

По-късни доказателства, публикувани от Москва, след Руската революция в 1917 г., ясно показват, че три от телеграмите, които Грей е представил на парламента като доказателство за опитите си да предотврати война, никога не са били изпращани. Твърдението на британския посланик в Санкт Петербург, сър Джордж Бюканън, че с едно изключение, всички дипломатически разговори между него и външното министерство са включени в Синята книга, е скандална лъжа.¹³⁵⁸

Професор Сидни Фей от Харвард установява, че „повече от 20“ не са включени и че важни пасажии от телеграми и писма са хитро изрязани.¹³⁵⁹

Руската Оранжева книга съдържа 79 документа, които подчертават усилията ѝ за мир, но прикриват истината за мобилизацията на Русия и обвиняват Централните сили.¹³⁶⁰ Оранжевата книга пропуска помирителните предложения, направени от Германия по време на Юлската криза, и всички доказателства за агресивната френско-руска политика.¹³⁶¹

Дълго отлаганата френска Жълта книга също премахва напълно някои телеграми и променя други, за да внуши френското желание за мир и германската вина за войната.¹³⁶²

¹³⁵⁵ Alexander Fuehr, *The Neutrality of Belgium*, pp. 73–5.

¹³⁵⁶ Albert J. Knock, *The Myth of a Guilty Nation*, p. 37, ebook at <http://library.mises.org/books/Albert%20Jay%20Nock/The%20Myth%20of%20a%20Guilty%20Nation.pdf>

¹³⁵⁷ Fay, *Origins of the World War*, vol. I, p. 5.

¹³⁵⁸ George Buchanan, *My Mission to Russia*, vol. 1, p. 100.

¹³⁵⁹ Fay, *Origins of the World War*, vol. I, p. 29.

¹³⁶⁰ Fay, vol. I, p. 5.

¹³⁶¹ Barnes, *Genesis of the World War*, p. 40.

¹³⁶² Fay, *Origins of the World War*, p. 6.

Тайният елит е безмилостен в манипулирането на официални документи. Френската Жълта, Британската Синя и Руската Оранжева книги са изпълнени с пропуски и дезинформация, за да се скрие истината, и са вярно изобразявани от техните пропагандни машини като доказателство за германската вина.

Германската Бяла книга¹³⁶³ е представена на Райхстага на 3 август и нейната краткост (съдържа само 27 телеграми и писма) поражда мита, че Германия е отпечатала само избрани части, които са подходящи за нейната кауза.

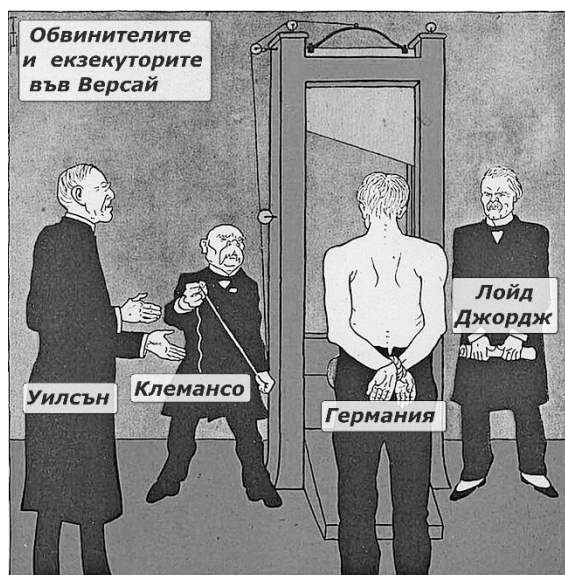
Голям брой телеграми са разменени между Германия и Австро-Унгария в дните и часовете преди публикуването на Бялата книга и дори ако бяха публикувани, е невъзможно да се прочете и осмисли съдържанието им за толкова кратко време.¹³⁶⁴

През 1919 г. Карл Каутски, германският социалистически лидер (и противник на режима на кайзера), публикува томове доказателства за произхода на войната.

Документите на Каутски съдържат 1123 записа, които категорично доказват, че Германия е положила всички усилия да избегне войната и че доказателствата за противното са чист мит.¹³⁶⁵

На 11 ноември 1918 г. примирието с Германия е подписано в железопътния вагон на генерал Фош в гората Компьен, северно от Париж. Твърди се, че кайзерът е водил войната, за да разшири Германската империя и да господства над Европа, докато Великобритания, Франция и Русия са положили всички възможни усилия да я предотвратят.

Предполагаемият анализ е, че „Германия умишлено е работила, за да осуети всички многобройни помирителни предложения, направени от силите на Антантата, и техните многократни усилия да избегнат война“.



Германия е „виновна за най-голямото престъпление срещу човечеството и свободата, което някога е извършвала която и да е нация, наричаща се цивилизована“.

Ужасната отговорност за милионите загинали във войната е твърдо поставена на вратата на Германия, защото „тя реши да задоволи жаждата си за господство, като прибегне до война“.¹³⁶⁶

Тези лъжи са представени като „истина“. Тайният елит мобилизира всички ресурси, с които разполага, включително университети, печата, амвона и целия правителствен апарат, за да проповядва това фалшиво евангелие на вината.

Кайзерът и Германия са очернени. Съюзническите сили са прославени. Техните мъже, в края на краищата, се бяха борили и умрели за „цивилизацията“.

Преговорите по договорите в Париж са препълнени с представители от Великобритания, Франция и САЩ, които са тясно свързани с Тайния елит. Малкото германски делегати, които са допуснати да присъстват на Версай, искат доказателства за предполагаемата вина на Германия, но това им е отказано. Всъщност такива не

¹³⁶³ The German White Book was titled *Preliminary Memoir and Documents Concerning the Outbreak of the War*.

¹³⁶⁴ Fay, *Origins of the World War*, vol. I, p. 4.

¹³⁶⁵ Fay, vol. I, pp. 8–10.

¹³⁶⁶ Alfred von Wegerer, 'A Refutation of the Versailles War Guilt Thesis', pp. 146, 354.

съществуват. Те искат независимо разследване на отговорността за войната, но им е отказано. Те искат неутрална комисия, която да разгледа архивите на всички воюващи държави и да разпита главните лидери, но им е отказано. Никаква защита не е допустима.

На 28 юни 1919 г. в двореца Версай е подписан официалният мирен договор (б. пр. всъщност не е договор, а диктат). На Тайния елит са необходими точно пет години от убийствата в Сараево, за да постигне целта си.

Германските делегати са задължени да подпишат Член 231, поемайки цялата вина: Съюзническите и асоциираните правителства потвърждават, а Германия приема отговорността върху себе си и своите съюзници за причиняването на загубите и щетите, на които съюзническите и асоциираните правителства и техните граждани са били подложени в резултат на войната, наложена им от агресията на Германия и нейните съюзници.¹³⁶⁷

С подписването Германия се съгласява и приема единствената отговорност за Първата световна война. Гладуващата, отчаяна нация е изправена пред избора да признае „вината“ си веднага или да понесе съюзническа окупация с очевидната вероятност признанието за вина в крайна сметка да бъде изтръгнато чрез насилие.

Професор Х. Е. Барнс заявява: „Германия се поставена като затворник в адвокатската колегия, където на прокурора е дадена пълна свобода на действие по отношение на времето и представянето на доказателства, докато на подсъдимия е отказан адвокат или възможност да представи доказателства или свидетели“.¹³⁶⁸

Лъжите, схемите за отмъстителни репарации и твърденията, които грабват заглавията, продължават дълго след 1918 г., за да се защитят истинските виновници в това престъпление срещу човечеството и да се скрие истината от света.

В своята новаторска книга „Англо-американският елит“ професор Карол Куигли се осмелява да разкрие как Тайният елит продължава своето злонамерено влияние, контролира и манипулира истината чрез тройното си проникване в политиката, печата и образованието: „Никоя държава, която цени своята безопасност, не би трябвало да позволи това, което постигна групата Милнър – тоест, малък брой хора да могат да упражняват такава власт в администрацията и политиката, да им бъде даден почти пълен контрол върху публикуването на документи, свързаните с техните действия, да могат да упражняват такова влияние върху каналите за информация, които създават обществено мнение, и да могат да монополизират толкова всеобхватно писането и преподаването на историята на своя период“.¹³⁶⁹

Тайното общество „Роудс“, разширено от Алфред Милнър и неговите последователи в Тайния елит, е постигнало втория етап от своя велик план: войната с Германия. Комбинацията от парична мощ, интелектуална убеденост и манталитета на управляващата класа, властовата база на *All Souls*, Оксфорд, аристократичното наследство, впрегнати в „конюшните“ (вестниците, печата) на Нортклиф, въвличат Германия във война през 1914 г. и сега скриват истината за собственото си участие в нейното разпалване. От самото създаване на тайното общество, членовете на Тайния елит полагат изключителни грижи да премахнат всички следи от конспирацията си.

Писмата до и от Алфред Милнър са изтривани, премахвани, изгаряни или унищожавани по друг начин.¹³⁷⁰

Останалите документи на Милнър, съхранявани в библиотеката „Бодлиан“ в Оксфорд, свидетелстват за усърдието, с което са били заличени много доказателства за

¹³⁶⁷ Alfred von Wegerer, p. 354.

¹³⁶⁸ Peace Treaty of Versailles, Part VIII, Reparation, Section 1, Article 231.

¹³⁶⁹ Barnes, *Genesis of the World War*, p. 35.

¹³⁷⁰ Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 197.

неправомерните действия. Тайните депеша, които той е изпраща до приятеля си лорд Селбърн, са изчезнали. Милнър е изгарял лични и частни телеграми¹³⁷¹, а това, което е останало е доунищожено от лейди Вайълет Милнър след смъртта му, представлява само голата част от обемната му кореспонденция.

Инкриминиращите писма, изпратени от крал Едуард, по желанието на монарха, след смъртта му трябва да бъдат унищожени незабавно. Адмирал Джаки Фишър отбелязва в своите „Спомени“, че лорд Нолис, личният секретар на краля, е трябвало да изгори всички писма, изпратени му от краля.

Впоследствие Фишър изгаря голяма част от кралската си кореспонденция, но не все пак оставя нещо.¹³⁷²

Лорд Натаниел Ротшилд също нарежда документите и кореспонденцията му да бъдат изгорени посмъртно, за да не се разкрие политическото му влияние и връзки.

Както коментира неговият неотдавнашен биограф, човек може само да се „чуди каква голяма част от политическата роля на Ротшилд остава безвъзвратно скрита от потомството“.¹³⁷³

Точно това са се опитали да направят: да скрият от потомството ролята си в предизвикването на Първата световна война. Ако не друго, систематичният заговор на британското правителство да прикрие всички следи от собствените си коварни машинации е далеч по-лош и напълно непостим.

Дори да приемем, че оцелелите записи на Комитета за имперска отбрана са точни, това, което е останало, ни казва повече за това, което липсва. Записите на кабинета за юли 1914 г., обхващащи периода от 4-ти до 21-ви юли, се отнасят почти изключително до Ирландия.¹³⁷⁴

Дискусия за Балканите? Няма. Белгия? Няма. Не се появява документ, който да претегля опасенията и последиците от германско нахлуване в Белгия. Трябва да изглежда, че тази загадка внезапно е поставена пред Великобритания. Въпреки че официалното известие в Списъка с документи на кабинета на Службата за публични записи предупреждава, че „изброените документи... със сигурност не са всички, които са били разглеждани колективно от министрите на кабинета“, разликата е поразителна и не са положени никакви усилия да се обясни защо липсват важни документи или какво се е случило с тях. Нищо не е включено за периода от 14 юли до 20 август, когато Първата световна война е навлиза в третата си седмица. Невероятно е, че толкова много е изчезнало, унищожено, изгорено или „не е било съхранявано по някаква причина“.¹³⁷⁵

За да бъдем справедливи към библиотекарите и пазители на Службата за публични записи, те са могли да каталогизират само това, което им е било предадено от Службата на кабинета, Министерството на външните работи, Министерството на войната и Министерството на колониите. Британската общественост има право да знае пълния обхват на това, което е било тайно запазено, скрито или „изчезнало“.

В началото на 70-те години на миналия век канадският историк Никълъс Д'Омбрейн започва да проучва документите на Военното министерство. Той отбелязва: Досиетата на регистъра са в окаяно състояние, претърпели периодичните опустошения на политиката на „прочистване“. Едно такова разчистване беше в ход по време на моето проучване на тези папки и открих, че материалът ми е систематично намаляван с цели 5/6. Учудващо е, че голямо количество „чувствителен“ материал всъщност е премахнат, докато изследователят си върши работата. Къде отидоха? Кой е разрешил

¹³⁷¹ *Milner Papers, Milner to Selborne, 5 April 1899, Bodleian Library, Ms.Eng.Hist. c.688.*

¹³⁷² *Fisher, Memories and Records, vol. 1, p. 21.*

¹³⁷³ *Ferguson, House of Rothschild, vol. II, p. 319.*

¹³⁷⁴ *Cabinet Papers, CAB 37/120/ 69, 81, 90.*

¹³⁷⁵ *List of Cabinet Papers, 1880–1914. PRO booklet.*

премахването им? Освен това Д'Омбрейн отбелязва, че протоколите от заседанията на Комитета за имперска отбрана и „списъците за изпратените покани“, заедно с голяма част от „рутинната“ кореспонденция, са унищожени.¹³⁷⁶

Какво все още е трябвало да бъде скрито от историци и изследователи през 1970 г.? Фактът, че Д'Омбрейн е открил 5/6 от общия брой документи изчезват пред него, ясно показва, че други все още са имат личен интерес да запазят скритите доказателства за историята.

Официалните мемоари, обхващащи причините и началото на Първата световна война, са внимателно проверени и цензурирани, преди да бъдат публикувани.

„Двадесет и пет години“ на сър Едуард Грей е ужасяващо извинение за записа на фактите, а оправданията на отслабналата му памет, звучат абсурдно.

Военните мемоари на Лойд Джордж естествено се фокусират върху него самия, но съдържат и откъси, които подсказват, че са писани под цензура. Вместо да описва подробно помощта, която е получил от лорд Ротшилд в самото начало на войната, Лойд Джордж се ограничава до коментара си „беше направено“¹³⁷⁷, оставяйки читателя да се чуди какво точно е било „това направеното“.

Мемоарите на посланикът сър Джордж Бюканън, „Моята мисия в Русия и други дипломатически спомени“, съдържат информация, твърде разобличаваща за публикуване. Дъщеря му Мериел заявява, че е бил принуден да редактира книгата си като пропуска цели пасажии под страх, да не загуби пенсията си.¹³⁷⁸

Колкото и напълно неприемливо да е това, в светлината на лъжите, които са представяни като история, със сигурност е още по-тревожно, че Карол Куигли насочва обвинителен пръст към онези, които монополизират „толкова напълно писането и преподаването на историята на своя период“.

В обвинението му няма никаква двусмисленост. Тайният елит контролира писането и преподаването на история чрез множество канали, включително „конюшните“ на Нортклиф, но никой не е по-ефективен от Оксфордския университет. Почти всеки важен член на групата на Милнър е член на един от трите колежа – „Балиол“, „Ню Колидж“ или „Ол Соулс“. Групата на Милнър доминира в тези колежи, а те от своя страна доминират в интелектуалния живот на Оксфорд в областта на историята. Влиянието на групата Милнър в Оксфорд е толкова силно, че контролира „Речника на националните биографии“, което означава, че Тайният елит пише биографиите на собствените си членове.¹³⁷⁹

Те създават своя собствена официална история на ключовите членове за обществено ползване, като заличават всякакви уличаващи доказателства и изобразяват най-добрия обществено ориентиран образ, който може да бъде безопасно създаден. Непосредственото предимство е в полза на победителите и те гарантират, че обширните им истории носят посланието, че „Великата война“ е отговорност на Германия. Кайзер Вилхелм, злобно оклеветен от Тайния елит, абдикира на 28 ноември 1918 г. и заминава в изгнание в Холандия. Мемоарите му, публикувани през 1922 г., категорично защитават невинността на Германия.

В продължение на години малцина вярват на протестите на Вилхелм, но постоянното публикуване на документи от Русия и Германия през 20-те години на миналия век накара други да поставят под въпрос официалните „доказателства“.

Американските историци започват да обръщат по-голямо внимание на произхода на войната, включително Сидни Брадшоу Фей, професор по история в Харвард и Йейл.

¹³⁷⁶ D'Ombrain, *War Machinery and High Policy*, preface, p. xiii.

¹³⁷⁷ Lloyd George, *War Memoirs*, p. 70.

¹³⁷⁸ Meriel Buchanan, *The Dissolution of an Empire*, pp. 192–207.

¹³⁷⁹ Quigley, *Anglo-American Establishment*, pp. 98–99.

Той публикува статии през 1920 г., които поставят въпроса за „преразглеждане“ на заключенията на Версайския конгрес относно вината за войната. Майсторски написаният двутомник на Фей, „Произходът на световната война“, публикуван за пръв път през 1928 г., е съчетан с друго мощно осъждане на лъжите, „Генезисът на световната война“ от Хари Елмър Барнс, професор по история в престижния Колумбийски университет.

Той отива по-дълбоко и по-далеч от работата на професор Фей в подкрепа на Германия, но подобно на историческата книга на Карол Куигли „Трагедия и надежда“, трудът му е умишлено пренебрегван. Барнс обяснява: „Основна трудност е нежеланието на издателите да сътрудничат, дори когато това е в тяхна финансова изгода. Много от тях се заемат да цензурират текстовете на авторите си, особено в областта на международните отношения, и по въпросите на морала. Нерядко книжарниците отказват на потенциални клиенти, да закупят „Генезисът на световната война“.¹³⁸⁰ Книжарниците не желаят да продават книги? Това със сигурност е необичайна ситуация, освен ако, разбира се, има други влияния – мощни, парични влияния, целящи да ограничат тиража и да пренебрегнат този труд.

Барнс разширява историческия дебат, като поканва германски и австроунгарски политици, изиграли ключови роли през юли 1914 г., да предоставят свидетелски показания за специалното издание на списание „Ню Йорк Таймс“ за актуална история през юли 1928 г. Резултатът е яростно отхвърляне на германската военна вина.¹³⁸¹

Това стряска Тайният елит. Ако това ревизионистко историческо изследване бъде позволено да продължи без прекъсване, те се изправят пред възможността да бъдат разкрити. Селският бунт трябваше да бъде потушен. И започва да се появява постоянен поток от антиревизионистки исторически трудове, които отново обвиняват Германия за предизвикването на войната.

През 1930 г. американският историк професор Бернадот Шмит, възпитаник на Оксфорд, публикува „Идването на войната: 1914 г.“. Неговата работа е силно предубедена срещу Германия и „потвърждава“ нейната военна вина. Шмит е удостоен с наградата „Пулицър“ и подобаващо, с наградата „Джордж Луис Биър“ от Американската историческа асоциация.

Биър е специално посочен от професор Куигли като член на американския клон на тайното общество на Роудс.¹³⁸² Дали е просто съвпадение, че Шмит е учен на Роудс и впоследствие е удостоен с голяма чест, в памет на почитателя на Роудс, американския кореспондент на списанието на Милнър „Кръглата маса“?

Година по-късно професор М. Х. Кокран от Университета на Мисури разбива труда на Шмит. Той доказва, наличието на сериозни грешки и използва фалшива методология, за да „подкрепи фантазиите от 1914 г.“ Той демонстрира, че книгата на Шмит е „ужасяващ опит, облечен в псевдонаучност, да се поддържа митът за Антантата с пробритански пристрастия, който игнорира планини от обективни исторически доказателства от 1920 г. насам“.¹³⁸³

През 1961 г. Фриц Фишер, професор по история в Хамбургския университет, разтърсва академичния свят с книгата си „Целите на Германия в Първата световна война“. Той представя избрани доказателства от германски архиви, за да „докаже“, че Германия наистина умишлено е злоупотребила с убийството на ерцхерцога и Юлската криза като извинение за започване на войната. Ето го със сигурност и последното доказателство: германска вина, доказана от германски историк.

¹³⁸⁰ Barnes, *In Quest of Truth and Justice*, p. x.

¹³⁸¹ *New York Times Current History Magazine*, July 1928, pp. 619–640.

¹³⁸² Quigley, *Anglo-American Establishment*, p. 314.

¹³⁸³ M. H. Cochran, *Germany Not Guilty in 1914*, p. xix.

„Таймс“ веднага възпява похвалите си за книгата на Фишер в „Литературно приложение“: „Отличен пример за история, написана от оригинални документи... Това е най-изчерпателното изследване на темата, създавано досега, и колкото и стряскащи да изглеждат някои от заключенията ѝ на пръв поглед, изглежда малко вероятно те да бъдат сериозно оспорени с оглед на тежестта на доказателствата...“¹³⁸⁴

Книгата наистина спомага за потискането и игнорирането на истината в продължение на десетилетия, но през 2006 г. Марк Трахтенберг, професор по политически науки в Калифорнийския университет, разбива тезата на Фишер.

Сред другите елементарни „грешки“, Фишер е изопачавал и представял погрешно документи и умишлено е перифразирал разговори, които не съответстват на действителната формулировка.¹³⁸⁵

Въпреки че сега е широко приета за силно подозрителна, тезата на Фишер продължава все още да получава подкрепа във Великобритания.

Сред другите, които наскоро я представят за достоверна история, е Хартмут Поге фон Страндман, професор по съвременна история в Оксфорд.

Професор фон Страндман е бил студент на Фишер, преди да се премести в Оксфорд през 60-те години на миналия век като научен сътрудник и младши декан в колежа „Балиол“. Връзката с Оксфорд продължава вечно.

Норман Стоун, един от професорските предшественици на фон Страндман между 1984 и 1997 г., пише: „Принцип заявил, че ако не го бях направил, германците щяха да имат друго извинение. В това той е прав. Берлин е чакал неизбежния инцидент.“¹³⁸⁶

Сър Хю Страчан, професор по история на войната в Оксфорд и член на *All Souls*, също освобождава Великобритания и Франция от всякаква вината. Неговото заключение е, че за онези либерални страни, които се борят да защитят свободите си (срещу Германия), войната далеч не е била безполезна. Позовавайки се на Поанкаре, професор Страчан пише: „той твърдо вярваше, че солидарността на съюзническата система в Европа помага за създаването на баланс, който предотвратява войната“. Професорът на Оксфорд добавя: първоначалната цел на англо-френското съглашение от 1904 г. не е била да се създаде единен фронт срещу Германия, а да се уреди дългогодишното имперско съперничество между двете сили в Северна Африка... Кайзерът... не се интересувал особено от Мароко, но е бил нетърпелив да разруши англо-френското съглашение“.¹³⁸⁷

Тук не се споменават тайните клаузи и какво крият те.¹³⁸⁸ Не се споменава нито за Поанкаре като реваншист, нито за неговите явни антигермански изблици.

А. Дж. П. Тейлър, член на колежа „Магдалена“ и преподавател по съвременна история в Оксфорд от 1938 до 1963 г., е плодовит и популярен историк от 60-те години на миналия век до смъртта си през 1990 г. Той е „гуру“ в класната стая. На практика всеки училищен курс по съвременна история в страната е използвал текстовете на А. Дж. П. Тейлър. Когато той решава, че не е вярно да се твърди, че „мобилизацията означава война“¹³⁸⁹,⁴¹ тогава това става научен факт, независимо от доказателствата от действията на Русия, Франция или дипломатическите телеграми, предупреждаващи ги да се мобилизират тайно.

¹³⁸⁴ *Times Literary Supplement*, 4 May 1962.

¹³⁸⁵ Marc Trachtenberg, 'The Craft of International History: A Guide to Method' at http://mises.org/misesreview_detail.aspx?control=303

¹³⁸⁶ Stone, *World War One*, p. 19.

¹³⁸⁷ Strachan, *First World War*, pp. 16, 36.

¹³⁸⁸ See Chapter 13.

¹³⁸⁹ A. J. P. Taylor, *The First World War: An Illustrated History*, p. 20.

В подобен дух сър Майкъл Хауърд, бивш професор по история на войната в Оксфорд, член на *All Souls* и хонорован професор по съвременна история в Оксфорд, отриче автоматичното значение на мобилизацията, твърдейки, че „руската мобилизация е дала извинение [на Германия]“.¹³⁹⁰42

Значи мобилизирането между един и два милиона руски войници на границата на Германия е просто извинение за нея да започне война: война на два фронта, която тя отчаяно се е стремела да избегне?

Малко доказателства може да предложи някой от тези учени „авторитети“. Те говорят *ex cathedra*, произнасяйки присъдата на Оксфорд за причините за Първата световна война като средновековните папи, и Бог да е на помощ на студента, който е поставил под въпрос божествената им була.

Посланието е ясно: Трябва да се обвини Германия. Нашето мнение е, че съвременните истории за Първата световна война трябва да се третират с критично внимание, особено тези, които произлизат от Оксфордския университет, духовния дом на Тайния елит.

Във Великобритания като цяло дневниците и мемоарите са цензурирани и променяни, доказателствата са пресявани, премахвани, изгаряни, внимателно „селектирани“ и фалшифицирани. Колкото и лошо това, то е със сравнително маловажно значение в сравнение с скандалната кражба на историческите записи от цяла Европа направено от Тайния елит. В първите следвоенни години стотици хиляди важни документи, отнасящи се до причините на Първата световна война, са изнесени от страните им до западния бряг на Америка и скрити в трезорите в Станфордския университет. Документите, които без съмнение биха разкрили истинските извършители, е трябвало да бъдат преместени на сигурно място и скрити от любопитни погледи.



Хърбърт Хувър

45-годишният „минен инженер“, Хърбърт Кларк Хувър, е агентът на Тайния елит, натоварен с огромната задача да извади уличаващите документи от Европа. По време на войната, Хувър играе важна роля за Тайния елит в управлението на организацията за спешно снабдяване с храна, за която се твърди, че е създадена, уж за да спаси гладуващото белгийско население. Американец по рождение, Хърбърт Хувър работи в мина в Аризона, собственост на Ротшилд. Геоложките му проучвания получават висока оценка и той привлича вниманието на експертите по минно дело на Ротшилд. Изпратен през 1897 г. да управлява австралийските златни мини, Хувър се оказва безмилостен. Той става известен като суров, безчувствен мениджър, който жертва човешки животи, като намалява предпазните средства, и е много мразен дори от най-коравосърдечните австралийски миньори.

В началото на XX век Хувър се мести в Китай и измамно получава контрол над държавните въглищни мини Кайпин. Тайният елит в Лондон подкрепя дейностите на Хувър до такава степен, че британски военни кораби са изпратени, за да защитят интересите му. Китайското правителство предприема съдебни действия срещу него в Лондонските съд и Хувър е принуден да признае, че е използвал многократни заплахи и груба сила, за да претендира за собственост върху мините.¹³⁹¹

Чрез Китайската инженерна и минна компания, която се превръща в „октопод, рекетиращ на фондовия пазар, за който човешки животи в мините, нямат стойност“¹³⁹², Хувър разширява собствената си империя. Той снабдява Британската южноафриканска

¹³⁹⁰ Michael Howard, *The First World War: A Very Short Introduction*, p. 24.

¹³⁹¹ Walter W. Liggett, *The Rise of Herbert Hoover*, pp. 51, 55, 120.

¹³⁹² Hamill, *Strange Career of Mr. Hoover*, p. 150.

компания с китайски работници, чието малтретиране струва скъпо на Алфред Милнър¹³⁹³, а връзките му с Ротшилд/Милнър са вплетени в неговите рекетъорски ексцесии.

Негов помощник-директор в минната компания и високодоходоносната странична дейност, свързана с робовладелството, е Емил Франки, бивш офицер от силите на крал Леополд Белгийски. Франки се е „отличил“ в бруталния белгийски режим, който избива, измъчва и осакатява милиони местни жители в Конго, за да осигури огромни печалби за компанията на крал Леополд.¹³⁹⁴

Същият този Франки по-късно работи в тясно сътрудничество със своя „хуманитарен“ колега Хърбърт Хувър, за да спасяват гладуващите деца в Европа – или поне така е официално представено.

Кървавата репутация на Хувър е преработена по време на войната, за да се създаде фалшивият образ на просветен квакерски филантроп, грижовен човек, репатрирал американци, блокирани в Европа през август 1914 г., и по-късно оглавил „Кометата за спасение на Белтия“. Хувър, безмилостният, зъл рекетъор, е преоткрит като Хувър, спасителят на гладуващите деца.

В началото на 1919 г. на Хърбърт Хувър е възложена друга важна задача от Тайния елит, докато се заемат с премахването на документални доказателства за първопричините на току-що отвиналата световна война. Те го преоткриват отново, този път като учен, който „обича книгите“ и желае да събира документи и доклади, свързани с войната, защото в противен случай те „лесно ще се повредят и изчезнат“.¹³⁹⁵

Никое правителство не е дало официална разрешение за изземането на историческите документи от негова страна. Това е кражба, маскирана като филантропски акт на съхранение за ползване от бъдещите историци.

Всъщност, подобно на крадеца в нощта, тайната е правилото. „Напълно поверително“, Ефраим Адамс, професор по история в Станфордския университет, близък приятел на Хувър от студентските им години, е извикан в Париж, за да координира големия обир и да го облече в мантията на академична респектабилност. Хувър „дарява“ 50 000 долара за проекта, набира екип от „млади учени“ от американската армия и осигурява освобождаването им от военна служба. Неговият екип използва препоръчителни писма и логистична подкрепа, за да събере материали и да създаде мрежа от представители в цяла Европа.¹³⁹⁶

Той убеждава генерал Джон Пършинг да освободи 15 професори по история и студенти, служещи в различни части на Американските експедиционни сили в Европа, и ги изпраща, в униформи, в страните, които агенцията му захранва. С храна в едната ръка и уверение в другата, тези агенти не срещат съпротива в търсенето си. Те създават правилните контакти, „ровят“ се из архивите и откриват толкова много, че Хувър „скоро изпратил събраните документи обратно в САЩ като баласт в празните кораби за храна“.¹³⁹⁷

Хувър наема допълнителни 1000 агенти, които събират на 375 000 тома „Тайни военни документи“ на европейските правителства.¹³⁹⁸ „Дарението“ на Хувър от 50 000 долара стига до около 70 от тези агенти за една година и не било възможно да се установи от какви източници финансира останалите 930.

¹³⁹³ Hamill, Chapter 2.

¹³⁹⁴ Hamill, *Strange Career of Mr. Hoover*, pp. 156–157.

¹³⁹⁵ Cissie Dore Hill, *Collecting the Twentieth Century*, p. 1 at <http://www.hoover.org/publications/hoover-digest/article/8041>

¹³⁹⁶ Charles G. Palm and Dale Reed, *Guide to the Hoover Institution Archives*, p. 5.

¹³⁹⁷ Whittaker Chambers, *Hoover Library* <http://whittakerchambers.org/articles/time-a/hoover-library/>

¹³⁹⁸ *New York Times*, 5 February 1921.

Най-вероятно това са американски или британски военни, поставени под заповедите на Хувър по пряка заповед на Тайния елит, като в този случай крайният източник на тяхното финансиране са британските и американските данъкоплатци.

Поддръжниците на Хувър вярват, че за около десет години, най-ценните материали може да бъде „придобити“, но каталогизирането му може да отнеме „хиляда години“. Събирането е ускорено с „неистови темпове“.¹³⁹⁹

Те се интересуват предимно от материали, свързани с произхода на войната и дейността на Комисията за подпомагане на Белгия. Други документи, свързани със самата война, са игнорирани. Тайното изнасяне и унищожаване на уличаващи британски и френски материали не е представлявало никакъв проблем за Тайния елит и, изненадващо след като болшевиките поемат контрола, достъпът до руски документи се оказва лесен. Професор Милюков, външен министър по време на управлението на Керенски, е информирал Хувър, че някои от царските архиви, отнасящи се до причините за войната, са скрити в плевня във Финландия. По-късно Хувър се е похвалил, че „да ги получим изобщо не беше проблем. По това време ние хранехме Финландия.“ Така Тайният елит се сдобива с томовете доказателства от стария царски режим, които несъмнено са съдържали изключително „вредна“ информация за атентата в Сараево и тайната мобилизация на Русия.

По същия начин, уличаващата кореспонденция между Сазонов и Изволски в Париж, и Сазонов и Хартвиг в Белград е „изгубена“ за поколенията. Както е показано в Глава 19, руските дипломатически документи от 1914 г. разкриват удивителна празнина. Депешите на посланик Хартвиг от Белград за критичния период между май и юли 1914 г., когато решението за убийството на Франц Фердинанд е изпълнено, са извадени от архивите на руското външно министерство от неизвестно лице. Това са документи от изключително значение, които ще променят завинаги мита за Сараево.

На пръв поглед може да изглежда странно, че болшевиките сътрудничат толкова охотно, като позволяват на агентите на Хувър да изнесат 25 вагона с материали от Петроград.¹⁴⁰⁰

Според „Ню Йорк Таймс“ екипът на Хувър е купил болшевишките документи от „портиер“ за 200 долара в брой¹⁴⁰¹, но е имало и по-тъмни сили.

Изнасянето на документи от Германия също става почти без проблеми. Откраднати са 15 вагона с материали, включително „пълните секретни протоколи от Върховния военен съвет на Германия“ – „подарък“ от Фридрих Еберт, първи президент на следвоенната Германска република.

Хувър обяснява, че Еберт е „радикал, който не се интересува от работата на своите предшественици“¹⁴⁰², а гладуваният човек ще замени дори акта си за раждане за храна.

Хората на Хувър се сдобиват с 6000 тома съдебни документи, обхващащи пълните официални и секретни производства по военните приготовления на кайзера и военното поведение на Германската империя.¹⁴⁰³

Къде са тогава жизненоважните доказателства, показващи вината на Германия? Ако имаше доказателства, те щяха да бъдат разкрити незабавно. Няма такива. Притежаването на германските архиви е особено важно, тъй като те могат да докажат убедително на света, че Германия не е започнала войната.

¹³⁹⁹ Hill, *Collecting the Twentieth Century*, p. 1 at

<http://www.hoover.org/publications/hoover-digest/article/8041>

¹⁴⁰⁰ Whittaker Chambers, *Hoover Library* at <http://whittakerchambers.org/articles/time-a/hoover-library/>

¹⁴⁰¹ *New York Times*, 5 February 1921.

¹⁴⁰² Whittaker Chambers, *Hoover Library*, as above.

¹⁴⁰³ *New York Times*, 5 February 1921.

До 1926 г. „Военната библиотека на Хувър“ е толкова препълнена с документални материали, че с право е описана като най-голямата в света, занимаваща се с Първата световна война. В действителност това не е библиотека. Въпреки че документите са физически съхранявани в Станфорд, колекцията се съхранява отделно и само лица с най-високо разрешение имат достъп до нея. През 1941 г., 22 години след като Хувър започва задачата да скрие истинската история на Първата световна война, избрани документи са предоставени на обществеността. Това, което е скрито от погледа или унищожено, никога няма да стане известно. Достатъчно е да се каже, че никой историк на Първата световна война никога не е възпроизвеждал или цитирал спорен материал, съхраняван в Института на Хувър, за войната, революциите и мира.

Всъщност е за учудване, че малцина, ако изобщо има такива, военни историци някога са писали за тази незаконна кражба на европейски документи в САЩ: документи, които се отнасят до едно от най-важните събития в европейската и световната история. Защо?

Преди смъртта си през 1964 г., Хувър размишлява, че институцията трябва постоянно и динамично да сочи пътя към „мира“, към „личната свобода“ и „частното предприемачество“.¹⁴⁰⁴ Думите му издават оруелския двойствен език, противоречие, породено от миналото чрез пренаписването на историята.

За него и подобните му черното е бяло, войната е мир. „Личната свобода“ е ограничена до богатите, бели англосаксонци, а не до китайските работници, като тези, които той продава в робство, или чернокожите, които неговият добър приятел Франки осакатява и избива в Конго.

„Частно предприемачество“ са неприличните печалби, които те реализират от подобни престъпления. Това е езикът на Тайния елит. Това, което тази Скрита история разкрива, не е отразено в британските исторически писания.

Може би един ден ще бъде. Това, което се преподава в класните стаи и лекционните зали, няма никаква прилика с разказа в тази книга.

Някои историци са облечени в усмирителна риза, ограничени от желанието си да не стигнат по-далеч от официалните доказателства, предоставени от държавни ведомства, правителствени доклади, подбрана документация, официално одобрени исторически сведения и добре пречистени мемоари.

Тези, които смятат, че единствената истинска история е тази, която може да бъде доказана до последната буква, непременно ограничават собствените си параметри. Човекът, който се опитва да изкачи планина, следвайки само дадения път, може да открие, че далеч от достигането на върха, той се е превърнал в бегач по пресечена местност, движей се между маркери, умишлено поставени, за да го объркат.

Иън Бел, известният шотландски журналист, написа наскоро: Това, което се знае, трябва да се каже. Случилото се трябва да бъде разгледано. Историята, тази озадачаваща бъркотия, трябва да бъде разгледана. Когато не успеем да изпълним дълга си към истината, злобата запълва вакуума. Доказателствата за това злощастно твърдение се трупат от поколения насам“.¹⁴⁰⁵⁶¹

След столетие на пропаганда, лъжи и промиване на мозъци за Първата световна война когнитивният дисонанс ни кара да се чувстваме твърде неудобно, за да понесем истината, че Първата световна война е предизвикана от малка, социално облагодетелствана група самозвани английски расови патриоти, подкрепяни от могъщи индустриалци и финансисти във Великобритания и САЩ.

Решимостта на този намиращ се в Лондон таен елит да унищожи Германия и да поеме контрола над света, в крайна сметка е причина за смъртта на милиони

¹⁴⁰⁴ Hoover Institution, Stanford University at <http://www.hoover.org/about/herbert-hoover>

¹⁴⁰⁵ Ian Bell, *Sunday Herald*, 16 December 2012.

обикновени млади мъже, които бяха предадени и пожертвани в безсмислената, кървава касапница в името на една фалшива кауза. Днес десетки хиляди военни паметници в села, градове и селища по целия свят свидетелстват за голямата лъжа, за предателството, че те са загинали „славно и геройски“ и „за да бъдем свободни“. Това е лъжа, която ги обвързва с един мит.

Техните имена са записани в дългите поименни списъци, върху паметниците издигнати, за да скрият истинската цел на войната. Това, което те заслужават, е истината и ние не трябва да ги разочароваме, а да изпълним този дълг.

Благодарности

ПРЕДИ И ПРЕДИ ВСИЧКО ДЪЛЖИМ благодарност на онези автори и историци, които след Първата световна война започват да поставят под въпрос какво се е случило и как се е стигнало до това. Тяхната решителност да оспорят официалните версии е отхвърлена от естаблишмънта, но те оставят ясна следа от достоверни доказателства, които ни помогнаха да се ориентираме през блатото от полуистини и лъжи, които все още се представят като исторически факт.

Без техните общи усилия, заедно с изключително важните разкрития на професор Карол Куигли, ще бъде невъзможно да разплетем мрежата от измами, изплетена около причините и произхода на войната.

Специални благодарности дължим на онези, които насърчаваха нашите изследвания през годините, правеха ценни предложения и ни помагаша да намерим източниците, оказали се много полезни за нашата работа.

Уил Подмор прочете първите ни глави и ни предложи разумни съвети. Гюнтер Яшке ни оказа безценна помощ в предоставянето и превеждането на английски език, на австроунгарски и германски политически и военни документи.

Том Кахил, американски фотожурналист и енергичен активист в движението „Ветерани срещу войната“ в САЩ, ни предостави своята постоянна подкрепа и помощ, както и американско-ирландският писател и политически анализатор Ричард К. Мур.

Друга ценна помощ дойде от Барбара Гън в Ирландия, д-р Джон О'Дауд в Глазгоу и Брайън Оувенс.

Трябва да благодарим на винаги услужливите библиотекари в Шотландската национална библиотека в Единбург, както от общите читални, така и от отдела за специални документи.

Благодарни сме на персонала на Националния архив в Кю и на библиотеката Бодлиан в Оксфорд, особено в отдела за специални колекции, за проявеното търпение към нас. Поднасяме извиненията си към онези, които разпитвахме за липсващите документи и кореспонденция в Оксфорд и Кю Гардънс. Както ни беше правилно напомнено, библиотекарите и архивистите могат да предоставят достъп само до материалите, които са били предадени на съхранение в библиотеката от външното министерство или правителството. Това, което е било премахнато, изтеглено, бракувано или унищожено по друг начин, е извършено преди много години от тези, които са били упълномощени да го правят.

Много ценим полезните съвети на нашия литературен агент Дейвид Флетчър и ентузиазмът на нашата превъзходна редакторка Айлса Батгейт.

Благодарности дължим и на останалите членове на прекрасния екип на издателство „Менстрийм“, и сепециално на Грeъм Блейки, за това, че обработи фонографския материал, с изключително търпение.

Преди всичко благодарим на Бил Кембъл, който прояви голям ентузиазъм към нашия проект.

И накрая, огромна благодарност дължим на Морийн, Джоан и нашите семейства, които търпеливо ни подкрепяха през дългите години на проучване и писане. Въпреки че често не сме били до тях, те винаги са били до нас.

Юли 2013 г.

Използвана литература

ОРИГИНАЛНИ СТАТИИ И ИЗТОЧНИЦИ

Документи на Аскуит, Оксфорд, Библиотека Бодлиан, Специални колекции, ръкописи на Асквит MSS 1–150

Документи на Карсън (D1507) Служба за публични архиви на Северна Ирландия (PRONI)

Колекция Милнър, Оксфорд, Библиотека Бодлиан, Специални колекции, ръкописи. Английска история 686–688

Документи на Халдейн, Национална библиотека на Шотландия, Специални колекции, ръкопис MS. 20058

Доклад на Лигата на нациите, 1921 г.

Национален архив, Кю, Протоколи на Комитета за имперска отбрана (CAB)

Национален архив, Кю, Протоколи на кабинета (CAB)

Служба за публични архиви на Северна Ирландия (PRONI)

Документи на Карсън (PRONI) D1 507

Доклад № 1593 на Камарата на представителите на Съединените щати на Комитета Пуджо, Библиотека на Конгреса, Вашингтон DC

Документи на Конгреса на Съединените щати, декември 1913 г., Библиотека на Конгреса, Вашингтон DC

Дебати на Камарата на общините на Хансард

Дебати на Камарата на лордовете на Хансард

ВЕСТНИЦИ И СПИСАНИЯ

Boston Post

Daily Chronicle

Daily Express

Daily Mirror

Daily News

Daily Telegraph

Dundee Courier

Evening News

Fortweekly Review

International Monthly Inc.

Irish Times

Johannesburg Star

John Bull

Киевская мысль

Le Matin

Le Temps

Manchester Guardian

Melbourne Argus

Morning Post

Nation National Review

New Republic

New York Times

Nineteenth Century

North German Gazette

Новое время

The Observer

Pall Mall Gazette

Pijemont

Quarterly Review

The Radical

Rand Star

Review of Reviews

Round Table Quarterly Review
Scarborough Evening News
Standard
Sunday Herald
Sunday People
Sunday Times

Sydney Morning Herald
The Times Times Literary
Supplement
Weekly Dispatch
Westminster Gazette

ПУБЛИКАЦИИ

Barnes, Harry Elmer, 'Germany Not Responsible for Austria's Action', *Current History Magazine*, published by the New York Times, July 1928, pp. 620–6

Berchtold, Count Leopold, 'Austria's Challenge Justified by Serbian Menace', *Current History Magazine*, published by the New York Times, July 1928, pp. 626–7

Budget League Pamphlet 22, 'The Budget and the People'

Coakley, John, 'Ethnic Conflict and the Two-State Solution: The Irish Experience of Partition', *Institute for British–Irish Studies & Centre for International Borders Research*, MFPP Ancillary Papers, no. 3

Coogan, John W. and Coogan, Peter F., 'The British Cabinet and the Anglo-French Staff Talks, 1905–1914: Who Knew What and When Did He Know It?' *Journal of British Studies*, no. 24 (January 1985)

Eckstein, Michael, 'Some Notes on Sir Edward Grey's Policy in July 1914', *The Historical Journal* XV, 2 (1972), pp. 321–4

Fay, Sidney B., 'The Kaiser's Secret Negotiations with the Tsar, 1904–1905', *The American Historical Review*, vol. 24, no. 1 (October 1918), pp. 48–72

Hoyos, Count Alexander, 'Russia Chief Culprit in Precipitation of World War', *Current History Magazine*, published by the New York Times, July 1928, pp. 628–30

Jagow, Gottlieb von, 'Germany's Reasons for Supporting Her Ally's Anti-Serb Policy', *Current History Magazine*, published by the New York Times, July 1928, pp. 633–5

Kulhman, Kurt, 'The Renewal of the Anglo-Japanese Alliance', 1905, *Duke University* 9 January, 1992

Langer, W.L., *New Republic*, 15 April 1925

Levy, Jack, 'Organisational Routines and the Causes of War', *International Studies Quarterly*, vol. 30, no. 2, June 1986

MacDonald, J. Ramsay, 'Why We Are At War', *The Open Court*, vol. 1, 1915, issue 4 article 4

McLean, Iain and Lubbock, Tom, 'The Curious Incident of the Guns in the Night-time: Curragh, Larne and the UK Constitution' at <http://www.scribd.com/doc/94418905/Curious-Incident-of-the-Guns-in-the-Night-Time>

Milner Alfred, 'Lord Milner's Credo', reprinted from *The Times*, 27 July 1925

Moen, Jon, and Tollman, Ellis, 'The Bank Panic of 1907: The Role of Trust Companies', *The Journal of Economic History*, no. 52

Morgan, K.O., 'The Boer War and the Media, 1899–1902', *Twentieth Century British History*, vol. 13, no. 1, March 2002

Serge, Victor, 'La Verité sur l'Attentat de Sarajevo', *Clarte*, no. 74, 1 May 1924

Smethurst, K.M. Richard, and Korekiyo, Takahashi, 'The Rothschilds and the Russo-Japanese War 1904–1907', essay in the *Occasional Papers* series of the Suntory Centre at the London School of Economics

Stoskopf, Nicholas, *Journee d'etudes sur l'histoire de la haute banque France* (2000)

- Trachtenberg, Marc, 'The Meaning of Mobilization in 1914', *International Security*, vol. 15, issue 3, Winter 1990–91
- von Wegerer, Alfred, 'A Refutation of the Versailles War Guilt Thesis', *The Nation*, April 1927, pp. 485–6
- von Wiesner, Dr Friedrich, 'Austria's Life and Death Struggle Against Irredentism', *Current History Magazine*, published by the New York Times, July 1928, pp. 630–3
- Warburg, Paul M., 'A Plan for a Modified Central Bank', in *The Federal Reserve System: Its Origin and Growth*, vol. 2, 1914
- Williamson, J.G., 'The Structure of Pay in Britain, 1710–1911', *Research in Economic History*, vol., 7, 1982
- Wilson, K.W., 'The Making and Putative Implementation of a British Foreign Policy of Gesture, December 1905–August 1914: The Anglo-French Entente Revisited', *Canadian Journal of History*, no. XXXI, August
- SELECT BIBLIOGRAPHY
- Abrahams, Ray H., *Preachers Present Arms*, Pennsylvania, Herald Press, 1933
- Aikin, K.W.W, *The Last Years of Liberal England, 1900–1914*, London, Collins, 1972
- Albertini, Luigi, *Origins of the War of 1914*, Oxford University Press, 1952
- Allen, Gary, with Abraham, Larry, *None Dare Call it Conspiracy*, New York, Amereon Ltd, 1972
- Amery, Leo, *Times History of the War in South Africa*, London, Low Marston and Co. Ltd, 1900
- Amery, Leo, *The Leo Amery Diaries, 1896–1929*, London, Hutchinson, 1980, vol. 1
- Andrew, Christopher, *Secret Service: The Making of the British Intelligence Community*, London, Heinemann, 1985
- Andrew, Christopher, *The Defence of the Realm: The Authorised History of MI5*, London, Penguin Books, 2009
- Arrighi, Giovanni, *The Long Twentieth Century*, London, Verso, 1994
- Arthur, Max, *Last Post*, London, Cassel, 2005
- Arthur, Max, *Forgotten Voices of the Great War*, London, Ebury Press, 2002
- Arthur, Max, *Lest We Forget*, London, Ebury Press, 2007
- Baker, Anne Pimlott, *The Pilgrims of Great Britain: A Centennial History*, London, Profile Books, 2002
- Baker, Anne Pimlott, *The Pilgrims of The United States: A Centennial History*, London, Profile Books, 2003
- Ballard, Robert, *Lusitania*, New Jersey, Madison Press Books, 1995
- Bardon, Jonathan, *A History of Ireland in 250 Episodes*, Dublin, Gill & Macmillan Ltd, 2008
- Barnes, Harry Elmer, *In Quest of Truth and Justice: De-Bunking the War-Guilt Myth*, Colorado Springs, Ralph Myles Publisher, 1972
- Barnes, Harry Elmer, *Who Started the First World War?*, California, Institute for Historical Review, 1984
- Barnes, Harry Elmer, *The Genesis of the World War*, New York, Alfred A. Knopf, 1927
- Bausman, Frederick, *Let France Explain*, London, George Allen & Unwin Ltd, 1922
- Bell, E. Moberly, *Flora Shaw*, London, Constable, 1947
- Bernstein, Herman, *The Willy-Nicky Correspondence*, Toronto, Gundy, 1918
- Bird, G.E. and Merwin, F.E., *The Press and Society*, New York, Prentice-Hall, 1951
- Birinyi, Louis K., *Why the Treaty of Trianon is Void*, Michigan, Simmons Inc., 1928
- Birkenhead, Earl of, *Churchill: 1874–1922*, London, Harrap, 1989
- Birmingham, Stephen, *Our Crowd*, London, Macdonald & Co., 1967
- Bourne, John M., *Who's Who in World War I*, London, Routledge, 2001

- Brett, Maurice V., *The Journals and Letters of Lord Esher*, London, Nicholson and Watson, 1934
- Bridgham, Frederick, *The First World War as a Clash of Cultures*, Boydell and Brewer, 2006
- Boyle, Andrew, *The Riddle of Erskine Childers*, Hutchison of London, 1977
- Brock, Michael and Eleanor (eds), *H.H. Asquith: Letters to Venetia Stanley*, Oxford University Press, 1982
- Buchan, John, *Memory Hold the Door*, London, Hodder and Stoughton Ltd, 1940
- Buchan, John, *A History of the First World War*, Moffat, Locher Publishing, 1991
- Buchan, John, *Mr Standfast*, Ware, Wordsworth Editions Ltd, 1994
- Buchan, John, *Greenmantle*, Ware, Wordsworth Editions Ltd, 1994
- Buchanan, George, *My Mission to Russia and Other Diplomatic Memories*, vols 1 and 2, London, Cassell, 1923
- Buchanan, Meriel, *The Dissolution of an Empire*, London, John Murray, 1932
- Buckland, Patrick, James Craig, Dublin, Gill & MacMillan, 1980
- Burton, J. Endrick, *The Life and Letters of Walter H. Page*, 3 vols, London, William Heinemann, 1923
- Callwell, Major-General Sir C. E., *Field Marshal Henry Wilson Bart: His Life and His Diaries*, London, Cassell, 1927
- Carlyon, L.A., *Gallipoli*, London, Bantam Books, 2002
- Carnegie, Andrew, *Problems of Today*, London, George Allen & Sons, 1908
- Carr, E.H., *What is History?*, London, Macmillan, 1961
- Carr, W.G., *Pawns in the Game*, Ontario, Federation of Christian Laymen, 1958
- Chamberlain, Austen, *Politics From the Inside: An Epistolary Chronicle, 1906–1914*, Yale University Press, 1937
- Chapman, Stanley, *The Rise of Merchant Banking*, London, George Allen and Unwin, 1984
- Chatterton, Keble, *The Big Blockade*, London, Hutchinson and Co, 1932
- Chernow, Ron, *The Warburgs*, New York, Random House, 1993
- Chernow, Ron, *Titan: The Life of John D. Rockefeller, Sr.*, New York, Vintage Books, 2004
- Chevalier, Gabriel, *Fear*, English translation of *La Peur* (1930), London, Profile Books, 2008
- Childers, Erskine, *The Riddle of the Sands*, London, Penguin Books, 1903
- Childers, Erskine, and Lord Roberts, *War and the Arme Blanche*, London, E. Arnold, 1910
- Chomsky, Noam, *Understanding Power*, London, Vintage, 2003
- Churchill, Randolph S., *Winston S. Churchill, Vol. II*, Boston, Houghton Mifflin, 1967
- Churchill, Winston, *The World Crisis 1911–1918*, London, Odhams Press, 1938
- Churchill, Winston, *My Early Life*, London, Butterworth, 1930
- Cimbala, Stephen, J., *Military Persuasion: Deterrence and Provocation in Crisis and War*, Pennsylvania University Press, 1994
- Clark, Christopher, *Kaiser Wilhelm II: Profiles in Power*, London, Longman, 2000
- Clarke, Ignatius Frederick, *The Great War with Germany, 1890–1914*, Liverpool University Press
- Clarke, Ignatius Frederick, *Voices Prophesying War*, Oxford University Press, 1966
- Cochran, M.H., *Germany Not Guilty in 1914*, Colorado Springs, Ralph Myles Publisher, 1972
- Cole, Margaret, *Beatrice Webb*, London, Longmans Green and Co., 1945
- Colingwood, W.G., *The Life and Work of John Ruskin*, London, Methven & Co., 1893

Colvin, Ian, *The Life of Lord Carson*, London, Victor Gollancz, 1934

Consett, M.W.W.P., *The Triumph of Unarmed Forces (1914–1918)*, London, Williams and Norgate, 1923

Cowles, Virginia, *The Kaiser*, New York, Harper and Row, 1963

Cowles, Virginia, *The Rothschilds: A Family of Fortune*, London, Futura Publications Ltd, 1973

Cowles, Virginia, *Winston Churchill: The Era and the Man*, London, Hamish Hamilton Ltd, 1953

Croy, Marie de, *Princess of, War Memories*, London, Macmillan, 1932

Davenport, Guiles, Zaharoff, *High Priest of War*, Massachusetts, Lothrop, Lee and Shepard Company, 1934

David, Edward, *Inside Asquith's Cabinet*, London, John Murray, 1977

David, Saul, *Military Blunders: The How and Why of Military Failure*, London, Robinson Publishing, 1997

Dedijer, Vladimir, *The Road to Sarajevo*, London, Macgibbon & Kee, 1967

Demartial, G., *L'Evangile du Quai d'Orsay*, Paris, (publisher unknown), 1926

Dobrorolsky, Sergei, *The Mobilisation of the Russian Army, 1914*, Berlin, Deutsche Verlagsgesellschaft für Politik und Geschichte m.b.h, 1922

D'Ombraïn, Nicholas, *War Machinery and High Policy Defence Administration in Peacetime Britain, 1902–1914*, Oxford University Press, 1974

Dunlop, Ian, *Edward VII and the Entente Cordiale*, London, Constable, 2004

Dunlop, Ian, *Edward VII and the Entente Cordiale*, London, Constable, 2004

Durham, Edith, *The Sarajevo Crime*, Allen and Unwin, London, 1925

Durham, Edith, *Twenty Years of Balkan Tangle*, London, Allen & Unwin, 1920

Emden, Richard van, *Boy Soldiers of the Great War*, London, Hodder Headline, 2005

Engdahl, William, *A Century of War*, London, Pluto Press, 1992

Engelbrecht, H.C. and Hanighen, F.C., *Merchants of Death*, New York, Dodd, Mead & Co, 1934

Etemad, Bouda, *Possessing the World: European Expansion and Global Interaction*, New York, Berghahn Books, 2007

Ewart, J.S., *The Roots and Causes of the Wars*, vols I and II, New York, George H. Doran Company, 1925

Farrer, J.A., *England Under Edward VII*, London, Allen & Unwin, 1922

Fay, Sidney B., *The Origins of the World War*, New York, The Macmillan Company, 1936

Feis, Herbert, *Europe: The World's Banker, 1870–1914*, New York, Norton & Co., 1965

Ferguson, Niall, *The House of Rothschild: The World's Banker, 1849–1999*, London, Penguin Books, 1998

Ferguson, Niall, *1914: Why the World went to War*, London, Penguin Books, 2003

Ferguson, Niall, *The Pity of War*, London, Penguin Books, 1998

Ferris, Paul, *The House of Northcliffe: A Biography of an Empire*, New York, World Publishing, 1972

Ferriter, Diarmid, *The Transformation of Ireland, 1900–2000*, London, Profile Books, 2004

Fischer, Fritz, *Germany's Aims in the First World War*, London, Chatto and Windus, 1967

Fisher, H.A.L., *A History of Europe*, London, Edward Arnold and Co., 1936

Fisher, Baron John Arbuthnot, *Memories and Records*, vols 1 & 2, New York, George H. Doran Co., 1920

- Fitzpatrick, J. Percy, *The Transvaal Within*, Charlestown, Bibliobazaar, 2009
- Fleming, Thomas, *The Illusion of Victory: America in World War I*, New York, Perseus Book Group, 2003
- Foy, Michael T., *Michael Collins's Intelligence War*, Stroud, The History Press, 2008
- Fremont-Barnes, Gregory, *The Boer War (1899–1902)* Oxford, Osprey Publishing, 2003
- Fritzing, Linda B., *Diplomat Without Portfolio: Valentine Chirol – His Life and The Times*, London and New York, I.B. Tauris, 2006
- Fromm, Erich, *The Anatomy of Human Destructiveness*, London, Pimlico, 1973
- Fuehr, Alexander, *The Neutrality of Belgium*, New York and London, Funk and Wagnall, 1915
- Gallacher, William, *Revolt on the Clyde*, London, Lawrence & Wishart, 1936
- Gallagher, Charles F., *The United States and North Africa, Morocco, Algeria and Tunisia*, Harvard University Press, 1963
- Gardiner, A., *The War Lords*, Toronto, J.M. Dent & Co., 1915
- Gates, Robert, *The Conspiracy That Will Not Die*, Oregon, Red Anvil Press, 2011
- Geiss, Imanuel, *July 1914: The Outbreak of the First World War: Selected Documents*, London, B.T. Batsford Ltd, 1965
- George, W.R.P., *Backbencher*, Ceredigion, Gomer Press, 1983
- Gerard, James W., *My Four Years in Germany*, London, Hodder and Stoughton, 1917
- Gerard, James W., *Face to Face with Kaiserism*, London, Hodder and Stoughton, 1928
- Gerretson, Dr F.C., *History of the Royal Dutch*, 4 vols, The Netherlands, Leiden, 1957
- Gollin, A.M., *Proconsul in Politics: A Study of Lord Milner*, London, Anthony Blond Ltd, 1964
- Gooch & Temperley, *British Documents on the Origin of the War, 1898–1914*, London, H.M.S.O., 1927
- Gottlieb, W.W., *Studies in Secret Diplomacy*, London, Allen & Unwin, 1957
- Grant and Temperley, *Europe in the Nineteenth and Twentieth Centuries*, London, Longmans Green and Co, 1934
- Greider, William, *The Secrets of the Temple*, New York, Simon & Schuster, 1987
- Grenfell, Captain Russell, *Unconditional Hatred*, New York, The Devin-Adair Company, 1953
- Grey, Edward and Dorothy, *Cottage Book, Ichen Abbas, 1894–1905*, London, Gollancz, 1999
- Grey of Fallodon, *Twenty-five Years: 1892–1916*, London, Hodder and Stoughton, 1928
- Griffin, G. Edward, *The Creature From Jekyll Island: A Second Look at the Federal Reserve*, California, American Media, 1994
- Grigg, John, *Lloyd George: The People's Champion (1902–1911)* Berkeley, University of California Press, 1978
- Gunther, John, *Inside Europe*, London, Hamish Hamilton, 1936
- Gwynn, Stephen Lucius, *John Redmond's Last Years*, New York, Longmans, Green and Company, 1919
- Hackett, Francis, *The Story of the Irish Nation*, The Library of the University of California, 1923
- Hague, Ffion, *The Pain and the Privilege*, London, Harper Press, 2008
- Haldane, Richard Burdon, *An Autobiography*, London, Hodder and Stoughton, 1924
- Halperin, Vladimir, *Lord Milner and the Empire*, London, Odhams Press Ltd, 1952
- Hamilton, Richard F., and Herwig, Holger H., *Decisions for War, 1914–1917*, Cambridge, Cambridge University Press, 2004

- Hamill, John, *The Strange Career of Mr. Hoover Under Two Flags*, New York, William Faro, Inc., 1931
- Hansl, Proctor W., *Years of Plunder*, New York, H. Smith and R. Haas, 1935
- Hardach, Gerd, *The First World War, 1914–1918*, London, Pelican Books, 1977
- Hart, B.H. Liddell, *History of the First World War*, London, Pan Books, 1930
- Harvey, A.D., *Collision of Empires: Britain in Three World Wars*, London, Hambledon Press, 1992
- Hattersley, Roy, *Campbell-Bannerman*, London, Haus Publishing, 2006
- Hattersley, Roy, *David Lloyd George: The Great Outsider*, London, Abacus, 2010
- Havinghurst, Alfred F., *Britain in Transition, The Twentieth Century*, London, University of Chicago Press, 1979
- Heathcote, Anthony, *The British Field Marshals, 1736–1997*, Barnsley, Penn and Sword Books Ltd, 1999
- Henig, Ruth, *The Origins of the First World War*, London, Routledge, 1989
- Hill, Cissie Dore, *Collecting the Twentieth Century, Hoover Digest, Hoover Institute on War, Revolution and Peace*, 2000
- Hill, William Thomson, *The Martyrdom of Nurse Edith Cavell*, London, Hutchinson and Co., 1915
- Hitchins, Keith, *Romania 1866–1947*, Oxford University Press, 1994
- Hobsbawm, E.J., *Industry and Empire*, London, Penguin Books, 1968
- Hobson, J.A., *John Ruskin: Social Reformer*, London, James Nisbet & Co. Ltd, 1898
- Holdsworth, John Thom, *Money and Banking*, New York, D. Appleton and Co., 1917
- Holmes, Richard, *Tommy: The British Soldiers on the Western Front 1914–1918*, London, Harper Perennial, 2005
- Hough, Richard, *Winston and Clementine: The Triumphs and Tragedies of the Churchills*, London, Bantam Books, 1989
- House, Edward Mandell, *Philip Dru: Administrator*, New York, B.W. Huebsch, 1912
- House, Edward Mandell and Seymour, Charles, *The Intimate Papers of Colonel House*, Boston, Houghton Mifflin, 1926
- Howard, Michael, *The First World War: A Very Short Introduction*, Oxford University Press, 2002
- Jackson, Alvin, *Home Rule: An Irish History, 1800–2000*, Oxford University Press, 2003
- Jackson, Alvin, *Ireland, 1798–1998: War, Peace and Beyond*, Chichester, Wiley-Blackwell, 2010
- Jeffery, Keith, *Field Marshal Sir Henry Wilson: A Political Soldier*, Oxford University Press, 2008
- Jenkins, Roy, *Churchill*, London, Pan Books, 2001
- Joll, James and Martel, Gordon, *The Origins of the First World War*, London, Pearson, 1984
- Katz, Irving, *August Belmont: A Political Biography*, Columbia University Press, 1968
- Kee, Robert, *Ireland: A History*, London, Abacus Books, 1982
- Keegan, John, *The Penguin Book of War*, London, Penguin Books, 2000
- Keegan, John, *The First World War*, London, Hutchinson, 2011
- Kelen, Emery, *Peace in Their Time*, London, Victor Gollancz, 1964
- Kennan, George F., *The Fateful Alliance: France, Russia, and the Coming of the First World War*, New York, Pantheon Books, 1984
- Kennedy, A.L., *Old Diplomacy and New: From Salisbury to Lloyd George, 1866–1922*, London, John Murray, 1922
- Kipling, Rudyard, *Ulster 1912, Classic Poetry Series*, 2004

- Knock, Albert J., *The Myth of a Guilty Nation*, Alabama, Ludwig von Mises Institute, 2011
- Knuth, E.C., *The Empire of 'the City'*, California, The Book Tree, 1944
- Kulhman, Kurt, 'The Renewal of the Anglo-Japanese Alliance 1905', *Duke University*, 9 January 1992 (paper submitted)
- Lafore, Laurence, *The Long Fuse: An Interpretation of the Origins of World War*, Illinois, Wavelength Press, 1997
- Landes, Davis S., *The Unbound Prometheus*, Cambridge University Press, 1969
- Langewiesche, Dieter, *Liberalism in Germany*, New Jersey, Princeton University Press, 1988
- Lapping, Brian, *End of Empire*, London, Paladin Grafton Books, 1989
- Lee, Dwight E., *The Outbreak of the First World War*, Boston, D.C. Heath and Co., 1958
- Lee, Sidney, *King Edward VII: A Biography*, London, Macmillan and Co., 1925
- Lee, Sidney, *Dictionary of National Biography, Second Supplement*, London, Smith Elder, 1912
- Lees-Milne, James, *The Enigmatic Edwardian: The Life of Reginald, Second Viscount Esher*, London, Sidgwick and Jackson, 1986
- Legge, Edward, *King Edward in his True Colours*, Charleston, Nabu Press, 2011
- Legge, Edward, *More about King Edward*, London, Eveleigh Nash, 1913
- Lewinsohn, Richard, *Sir Basil Zaharoff*, London, Victor Gollancz, 1929
- Lewis, Geoffrey, *Carson: The Man Who Divided Ireland*, London, Hambledon Continuum, 2005
- Liggett, Walter W., *The Rise of Herbert Hoover*, New York, The H.K. Fly Company, 1932
- Lincoln, Ignatius T., *Revelations of an International Spy*, New York, Robert M. McBride and Co., 1916
- Lindqvist, Sven, *Exterminate All The Brutes*, London, Granta Books, 1997
- Lloyd George, David, *War Memoirs*, vols 1 & 2, London, Odhams Press, 1938
- Lloyd George, Richard, *My Father*, New York, Crown Publishers, 1961
- Lockhart, R.H. Bruce, *Memoirs of a British Agent*, London, Putnam, 1932
- Lutz, Hermann, *Lord Grey and the World War*, New York, Alfred A. Knopf, 1928
- Lynch, E.P.F., *Somme Mud*, London, Bantam Books, 2008
- McArthur, Brian, *For King and Country*, London, Abacus, 2008
- McCormick, Donald, *The Mask of Merlin: A Critical Biography of David Lloyd George*, New York, Holt, Rinehart and Wilson, 1963
- McDonald, Donna, *Lord Strathcona*, Toronto, Dundurn Press, 1996
- McHarg, F., *Pistoleros!: The Chronicles of Farquhar McHarg, Vol. I*, Oakland, PM Press, 2011
- Mackay, R.F., *Fisher of Kilverstone*, Oxford University Press, 1973
- MacKenzie, David, *Apis: The Congenial Conspirator: The Life of Colonel Dragutin T. Dimitrijevic*, New York, Boulder Press, 1989
- MacKenzie, Norman and Jeanne (eds), *Diary of Beatrice Webb – Vol. III: The Power to Alter Things, 1905–1924*, Harvard University Press, 1985
- McMahon, Paul, *British Spies & Irish Rebels*, Woodbridge, Suffolk, The Boydell Press, 2008
- MacMillan, Margaret, *Peacemakers: Six Months that Changed the World*, London, John Murray, 2001
- McNeill, Ronald, *Ulster's Stand for Union*, New York, Dutton, 1922
- Malatesta, Errico, *Anarchy*, London, Freedom Press, 1974

- Manchester, William, *The Arms of Krupp (1587–1968)*, London, Michael Joseph Ltd, 1964
- Marchand, Rene, *Un Livre Noir*, University of Toronto Libraries, 2012
- Martel, Gordon, *The Origins of the First World War*, London, Pearson Longman, 1987
- Marr, Andrew, *A History of Modern Britain*, London, Macmillan, 2007
- Marr, Andrew, *The Making of Modern Britain*, London, Macmillan, 2009
- Marwick, Arthur, *The Deluge, British Society and the First World War*, Middlesex, Pelican Books, 1965
- Massie, Robert K., *Dreadnought: Britain, Germany and the Coming of the Great War*, New York, Random House, 1991
- Masterman, Lucy, C.F.G. *Masterman: A Biography*, London, Nicholson and Watson, 1939
- Maurice, Major-General Sir Frederick and Bliss, Tasker H., *Soldier, Artist, Sportsman: The Life of General Lord Rawlinson of Trent*, Montana, Kessinger Publications, 2004
- Maurice, Major-General Sir Frederick, *Haldane 1856–1915*, London, Faber and Faber, 1937
- Middlemas, Keith, *The Life and Times of Edward VII*, London, Weidenfeld & Nicolson, 1972
- Middlemas, Keith, *Pursuit of Pleasure: High Society in the 1900s*, London, Book Club Associates, 1977
- Millis, Walter, *Road to War: America, 1914–1917*, Massachusetts, The Riverside Press, 1935
- Milner, Viscount, *Constructive Imperialism: Unionists and Social Reform*, Slough, Dodo Press, 2009
- Mitchell, Angus, *Casement*, London, Haus Publishing, 2003
- Mock, James R., and Larson, Cedric, *Words That Won the War*, Connecticut, Cobden Press, 1984.
- Morgan, Kenneth O., *The Boer War and the Media (1899–1902)*, Twentieth Century British History, vol. 13, no. 1, Oxford University Press, 2002
- Mombauer, Annika, *The Origins of the First World War*, London, Longman, 2002
- Montefiore, Simon, *Young Stalin*, London, Phoenix, 2007
- Montgelas, Max, *British Foreign Policy under Sir Edward Grey*, New York, Alfred. A. Knopf, 1928
- Montgelas, Max, *The Case for the Central Powers*, London, Allen & Unwin Ltd, 1925
- Morel, E.D. *Diplomacy Revealed*, London, National Labour Press, 1921
- Morel, E.D., *Pre-war Diplomacy: Fresh Revelations*, London, Independent Labour Party, 1919
- Morel, E.D., *The Secret History of a Great Betrayal*, London, Caledonian Press, 1923
- Morel, E.D., *Ten Years of Secret Diplomacy*, London, National Labour Press Ltd, 1915
- Morel, E.D., *Truth and the War*, London, National Labour Press, 1918
- Morgan, Janet, *The Secrets of Rue St Roch*, London, Penguin Books, 2005
- Moore, R.K., *Escaping the Matrix*, Ireland, Cyberjournal, 2005
- Mr Punch's History of the Great War*, London, Cassell and Co. Ltd, 1919
- Murphy, Brian P., *Patrick Pearse and the Lost Republican Ideal*, Dublin, James Duffy and Company, 1991
- Murray, H. Robertson, *Krupps and the International Armaments Ring*, London, Holden & Hardingham, 1915
- Nash, George H., *The Life of Herbert Hoover, The Humanitarian 1914–1917*, New York, W.W. Norton and Co., 1988
- Neilson, Francis, *How Diplomats Make War*, New York, Bibliolife, 1923

- Neilson, Francis, *The Makers of War*, Wisconsin, C.C. Nelson Publishing Company, 1950
- Neumann, Robert, *Zaharoff, the Armaments King*, London, Allen & Unwin Ltd, 1936
- Newbold, J.T. Walton, *How Asquith Helped the Armaments Ring*, Manchester and London, National Labour Press [undated pamphlet]
- Newbold, J.T. Walton, *How Europe Armed for War, 1871–1914*, London, Blackfriars Press Ltd, 1916
- Newbold, J.T. Walton, *The War Trust Exposed*, Manchester, The National Labour Press, 1913
- Nimocks, Walter, *Milner's Young Men*, London, Hodder and Stoughton, 1968
- Nish, Ian, *The Anglo-Japanese: The Diplomacy of Two Island Empires 1894–1907*, London, Routledge, 1966
- Nock, Albert Jay, *The Myth of a Guilty Nation*, New York, B.W. Huebsch Inc., 1922
- O'Brien, Terence H., *Milner*, London, Constable and Co., 1979
- O'Connor, Thomas Power MP, *Sir Henry Campbell-Bannerman*, London, Hodder and Stoughton, 1908
- Offer, Anver, *First World War: An Agrarian Interpretation*, Oxford University Press, 1990
- Oppenheim, E. Philips, *A Maker of History*, Boston, IndyPublish.com, 2007
- Owings, W.A. Dolph, and Pribic, Elizabeth and Nikola, *The Sarajevo Trial, Part 1*, Chapel Hill, Documentary Publications, 1984
- Pakenham, Thomas, *The Boer War*, London, Abacus, 1979
- Palm, Charles G. and Reed, Dale, *Guide to the Hoover Institution Archives*, Stanford, California, Hoover Institution Press, 1980
- Parsons, Neil, *A New History of Southern Africa*, Teaneck, Holmes and Meier, 1983
- Pelling, Henry, *Modern Britain 1885–1955*, London, Sphere Books, 1960
- Perris, George Herbert, *The War Traders: An Exposure*, London, National Peace London Council, 1913
- Peterson, H.C. and Fite, Gilbert C., *Opponents of War, 1917–1918*, Connecticut, Greenwood Press, 1957
- Piper, Leonard, *The Tragedy of Erskine Childers*, London, Hambledon, 2003
- Pitt, Barrie, *Zeebrugge*, London, Cassell, 1958
- Podmore, Will, *British Foreign Policy Since 1870*, London (self-published) 2008
- Poel, Jean van der, *The Jameson Raid*, Oxford University Press, 1951
- Ponsonby, Arthur, *Falsehood in Wartime*, London, Allen and Unwin, 1928
- Pound, Reginald and Harmsworth, Geoffrey, *Northcliffe*, Westport, Praeger, 1960
- Preston, Diana, *Wilful Murder: The Sinking of the Lusitania*, London, Corgi Books, 2002
- Quigley, Carroll, *Tragedy & Hope, A History of the World in Our Time*, California, GSC & Associates (first printing: New York, The Macmillan Company, 1966)
- Quigley, Carroll, *The Anglo-American Establishment*, California, GSC & Associates, 1981
- Rankin, Raymond, *The Inner History of the Balkan War*, London, Constable & Co., 1914
- Reeves, John, *The Rothschilds: The Financial Rulers of Nations*, London, Sampson Low, 1887
- Reid, Walter, *Architect of Victory: Douglas Haig*, Edinburgh, Birlinn, 2006
- Remak, Joachim, *Sarajevo: The Story of a Political Murder*, New York, Criterion Books Inc., 1959

- Renouvin, Pierre, *The Immediate Origins of the War (28th June–4th August 1914)*, USA, Yale University Press, 1928
- Renouvin, Pierre, *La Crise Europeene et la Grande Guerre*, Paris (publisher unknown), 1939
- Repington, Charles, *The First World War*, Boston and New York, Houghton Mifflin, 1920
- Roberts, Lord, *Lord Roberts' Message to the Nation*, London, John Murray, 1912
- Robertson, William, *From Private to Field Marshal*, New York, Houghton Mifflin, 1921
- Rohl, John C.G., *Wilhelm II: The Kaiser's Personal Monarchy*, Cambridge University Press, 2004
- Roth, Cecil, *The Magnificent Rothschilds*, London, R. Hale, 1939
- Rothbard, Murray N., *Wall Street, Banks and American Foreign Policy*, New York, Center for Libertarian Studies, 1995
- Royle, Trevor, *The Flowers of the Forest*, Edinburgh, Birlinn, 2007
- Royle, Trevor, *The Kitchener Enigma*, London, Michael Joseph, 1985.
- Royle, Trevor, *War Report*, Edinburgh, Mainstream Publishing, 1987.
- Ryan, A.P., *Mutiny at the Curragh*, London, Macmillan and Company, 1956
- Sampson, Anthony, *The Seven Sisters: The Great Oil Companies and the World They Shaped*, London, PFD, 2009
- Sazonov, Sergei, *Fateful Years, 1909–1916*, New York, Ishi Press, first printing 1928
- The Secret International: Armaments Firms at Work*, Union of Democratic Control, London
- Semenoff, Vladimir, *The Battle of Tsushima*, New York, E.P. Dutton and Co., 1912
- Seymour, Charles, *The Intimate Papers of Colonel House*, Boston, Houghton Mifflin Company, 1926
- Sheehan, James, *The Monopoly of Violence*, London, Faber and Faber, 2007
- Shelking, Eugenii Nikolaevich, *The Game of Diplomacy*, London, Hutchinson and Co., 1918
- Shelking, Eugenii Nikolaevich and Makvoski, L.W., *Recollections of a Russian Diplomat: The Suicide of Monarchies*, New York, Macmillan 1918
- Simpson, Colin, *Lusitania*, Wirral, UK, Avid publications, 1972
- Skelton, Oscar Douglas, *Life and Letters of Sir Wilfrid Laurier*, Toronto, Oxford University Press, 1921
- Sladen, Douglas, *The Real Truth about Germany*, New York, Knickerbocker Press, 1914
- Smith, Janet Adam, *John Buchan and his World*, London, Thames and Hudson, 1979
- Smith, David James, *One Morning in Sarajevo: 28 June 1914*, London, Phoenix, 2008
- Solzhenitsyn, Alexander, *August 1914*, London, Penguin Books, 1992
- Spender, J.A., *The Life of the Right Honourable Sir Henry Campbell-Bannerman*, London, Hodder and Stoughton, 1923
- Spiridovich, Alexander, *Les Dernières Années de la Cour de Tzarskoie Selo*, vol. 1, Paris, Payot, 1928
- Stevenson, David, *1914–1918: The History of the First World War*, London, Penguin Books, 2004
- Stone, Norman, *World War One: A Short History*, London, Allen Lane, 2007
- Strachan, Hew, *The First World War*, London, Simon & Schuster, 2006
- Stead, William T., *The Last Will and Testament of Cecil John Rhodes*, London, 1902
- Stieve, Friedrich, *Isvolsky and the World War*, New York, Alfred A. Knopf, 1926
- Sutton, Antony C., *The Federal Reserve Conspiracy*, Oregon, CPA Book Publishers, 1995

- Sutton, Antony C., *The Best Enemy Money Can Buy*, Montana, Liberty House Press, 1986
- Swain, Joseph Ward, *Beginning the Twentieth Century*, New York, W.W. Norton & Company Inc., 1933
- Tarpley, Webster G. and Chaitkin, Anton, *George Bush: The Unauthorized Biography*, Washington, DC, *Executive Intelligence Review*, 1992
- Taylor, A.J.P., *The First World War: An Illustrated History*, London, Penguin, 1966
- Taylor, A.J.P., *English History 1914–1945*, Middlesex, Penguin Books, 1965
- Taylor, Edmond, *The Fall of the Dynasties: The Collapse of the Old Order, 1905–1922*, New York, Doubleday Inc., 1922
- Thomas, Rosamund M., *Espionage and Secrecy: The Official Secrets Act 1911–1989*, London, Taylor and Francis, 1991
- Thompson, J. Lee, *Forgotten Patriot*, New Jersey, Rosemount Publishing, 2007
- Thompson, J. Lee, *A Wider Patriotism: Alfred Milner and the British Empire*, London, Pickering & Chatto, 2007
- Thompson, J. Lee, *Northcliffe: Press Baron in Politics 1865–1922*, London, John Murray, 2000
- Thomson, David, *England in the Nineteenth Century*, Middlesex, Penguin Books, 1950
- Thomson, George Malcolm, *The Twelve Days*, London, The History Book Club, 1966
- Toye, Richard, *Lloyd George and Churchill: Rivals for Greatness*, London, Pan Books, 2007
- Trachtenberg, Marc, 'The Craft of International History: A Guide to Method' at http://mises.org/misesreview_detail.aspx?control=303
- Trevelyan, G.M., *Grey of Fallodon*, London, Longmans Green and Company, 1937
- Trotsky, Leon, *The Balkan Wars 1912–13*, New York, Pathfinder Press, 1921
- Tuchman, Barbara W., *The Guns of August*, New York, Ballantine Books, 1962
- Tucker, Spencer, *World War I*, ABC-Clio ebook, 2006
- Tumulty, Joseph Patrick, *Woodrow Wilson as I Know Him*, Garden City, Doubleday Publishing Company, 1927
- Turner, John, *Lloyd George's Secretariat*, Cambridge University Press, 1980
- Union of Democratic Control, *The Secret International: Armaments Firms at Work*, London, 1932
- Vanderlip, Frank A. and Sparkes, Boyden, *From Farm Boy to Financier*, New York, D. Appleton-Century Company, 1935
- Veon, Joan M., *The United Nations Global Straitjacket*, New Jersey, Hearthstone Publications, 2000
- Viereck, George Sylvester, *The Strangest Friendship in History: Woodrow Wilson and Colonel House*, West Point, Connecticut, Greenwood Press, 1976
- Waller, W., *War in the Twentieth Century*, New York, Revisionist Press, 1974
- Walter, George, Rupert Brooke & Wilfred Owen, London, Everyman, 1997
- Ward, A.W. and Gooch, G.P., *Cambridge History of British Foreign Policy*, vol. 3, Cambridge University Press, 1924
- Weintraub, Stanley, *Edward the Caresser: The Playboy Prince who became Edward VII*, New York, The Free Press, 2001
- Wells, Warre B., *John Redmond: A Biography*, London, Nisbet and Co., 1919
- Wells, H.G., *A Short History of the World*, Leipzig, Bernhard Tauchnitz, 1935
- Westwell, Ian, *World War I*, London, Hermes House, 2008
- Wheeler, George, *Pierpont Morgan and Friends: The Anatomy of a Myth*, New Jersey, Prentice-Hall, Inc., 1973

- White, J.A., *Transition to Global Rivalry: Alliance Diplomacy and the Quadruple Entente, 1895–1907*, Cambridge University Press, 2002
- Wile, Frederic William, *Men Around the Kaiser*, Danvers USA, General Books, 2009
- Wilhelm II, Kaiser, *My Memoirs (1878–1918)*, London, Cassell and Co., 1922
- Willis, Irene Cooper, *England's Holy War*, New York, Alfred A. Knopf, 1928
- Wilson, Derek A., *Rothschild: The Wealth and Power of a Dynasty*, London, Simon & Schuster, 1988
- Wilson, H.W., and Hammerton, J.A., *The Great War: An Illustrated History of the First World War*, vol. 1, London, The Amalgamated Press Limited, 1914
- Wilson, John, C.B.: *A Life of Sir Henry Campbell-Bannerman*, London, Constable, 1973
- Winter, Denis, *Haig's Command: A Reassessment*, London, Viking Books, 1991
- Wrangell, Baron C., *Before the Storm: A True Picture of Life in Russia Prior to 1917, Italy*, Tipo-Litografia, 1923
- Yergin, Daniel, *The Prize: The Epic Quest for Oil, Money and Power*, New York, Simon & Schuster Ltd, 1991